

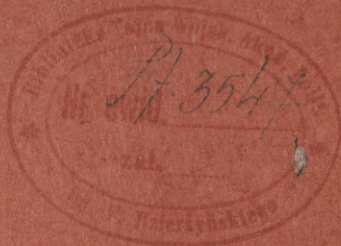
MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

Szkol. 138/59

POUFNE

000180

Egz. nr.....

PROGRAM
szkolenia pułku zmechanizowanego
(pułku piechoty)

WARSZAWA

1959

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

Szkol. 138/59

POUFNE

Boz. 000180

PROGRAM

szkolenia pułku zmechanizowanego

(pułku piechoty)

W A R S Z A W A

1 9 5 9

Warszawa, dnia 7 września 1959 r.

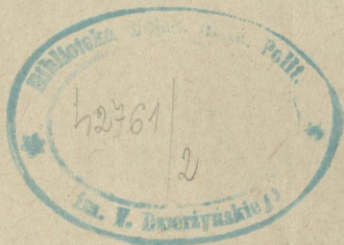
ZARZĄDZENIE Nr 67

Zatwierdzam i wprowadzam do użytku z dniem 1 października 1959 r. „Program szkolenia pułku zmechanizowanego (pułku piechoty)“.

Jednocześnie traci moc obowiązującą „Program szkolenia pułku piechoty (pułku zmechanizowanego)“ Cz. I, II, III (Piech. 110/56, 111/56, 112/56).

GLÓWNY INSPEKTOR SZKOLENIA

gen. dyw. Zygmunt **DUSZYŃSKI**
Wiceminister Obrony Narodowej

T R E Ś Ć

	Str.
Wskazówki organizacyjno-metodyczne:	5
Zadania szkoleniowe	5
Wskazówki organizacyjne	7
Organizacja szkolenia szeregowców	9
Organizacja szkolenia oficerów i sztabów	11
Organizacja szkolenia podoficerów	13
Szkolenie pododdziałów i oddziałów	14
Planowanie szkolenia bojowego i politycznego	14
Ogólne wskazówki metodyczne	18
Roczny podział godzin	20
 Przedmioty szkolenia dla wszystkich pododdziałów:	 22
Szkolenie polityczne	22
Regulaminy	22
Musztra	29
Wychowanie fizyczne	35
Szkolenie inżynieryjno-saperskie	70
Szkolenie chemiczne	81
Szkolenie łączności	92
Terenoznawstwo	94
Szkolenie kwatermistrzowskie	104
Szkolenie samochodowe	111
Obrona przeciwlotnicza i terenowa obrona przeciwlotnicza	113
 Szkolenie taktyczne:	 117
Pododdziały piechoty	121
Pododdziały ckm	154
Pododdziały pkm	161
Pododdziały artylerii i moździerzy	166
Pododdziały artylerii przeciwlotniczej	179
Pododdziały czołgów	185
Pododdziały łączności	193

	Str.
Szkolenie ogniowe:	195
Pododdziały piechoty	199
Pododdziały ckm	249
Pododdziały pkm, moździerzy, artylerii, łączności	266
Pododdziały czołgów	273
 Szkolenie specjalne:	 279
Pododdziały artylerii i moździerzy	279
Pododdziały artylerii przeciwlotniczej	301
Pododdziały pkm	336
Pododdziały czołgów	354
Pododdziały łączności	380
Kierowcy samochodowi pododdziałów liniowych	408
Szkolenie strzelców wyborowych	426
Szkolenie ogólnowojskowe i specjalne pododdziałów transpor- towo-gospodarczych	437
Kierowcy samochodowi w oddziałach i pododdziałach tran- sportowo-gospodarczych	456

WSKAZÓWKI ORGANIZACYJNO-METODYCZNE

ZADANIA SZKOLENIOWE

1. Zasadniczym zadaniem szkoleniowym oddziałów i pododdziałów jest:
    - utrzymanie stałej gotowości bojowej;
    - przygotowanie pododdziałów i oddziałów do prowadzenia walki w warunkach zastosowania broni masowego rażenia i innych nowoczesnych środków walki;
    - doskonalenie wiadomości i umiejętności oficerów i podoficerów w dowodzeniu swoimi pododdziałami i oddziałami w skomplikowanych warunkach sytuacji naziemnej i powietrznej, zarówno w dzień jak i w nocy;
    - doskonalenie szkolenia i pracy sztabów, ich umiejętności w zabezpieczeniu ciągłego i operatywnego kierowania wojskami we wszystkich rodzajach walki w skomplikowanej i szybko zmieniającej się sytuacji, w organizowaniu i utrzymywaniu nieprzerwanego współdziałania w toku walki na całą głębokość zadań bojowych oraz w organizacji bojowego zabezpieczenia działań;
    - wyszkolenie żołnierza doskonale znającego swoją broń i sprzęt bojowy, umiejącego właściwie wykorzystywać je w walce, sprawnie działać na polu walki w dzień i w nocy, zarówno samodzielnie, jak i w składzie swojego pododdziału;
    - wyrobienie u stanu osobowego wysokich walorów bojowych, politycznych i moralnych, nieustanne utrzymywanie wysokiej dyscypliny wojskowej, podnoszenie poczucia odpowiedzialności za wzorowe wykonanie swoich obowiązków wojskowych i dokładne przestrzeganie wymogów regulaminów Sił Zbrojnych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej;
    - utrzymanie we wzorowym stanie uzbrojenia, sprzętu technicznego oraz pojazdów i wozów bojowych.
- Szczególną uwagę w szkoleniu bojowym szeregowców, podoficerów, oficerów, pododdziałów, oddziałów i sztabów

należy zwrócić na opanowanie manewrowych działań w warunkach zastosowania broni masowego rażenia i innych nowoczesnych środków walki, jak również na prowadzenie walki w nocy. Uczyć pododdziały i oddziały prowadzenia walki w odizolowaniu (izolacji) od sił głównych.

2. W wyniku realizacji zadań szkoleniowych i programu szkolenia bojowego; pododdziały i oddziały powinny opanować:

- wykonywanie marszu w dzień i w nocy, drogami i po bezdrożu, w warunkach aktywnych działań lotnictwa, zagrożenia napadu atomowego i chemicznego nieprzyjaciela;
- natarcie z marszu oraz z rejonów położonych w głębi własnego ugrupowania bojowego;
- przełamywanie obrony nieprzyjaciela przy zachowaniu wysokiego tempa natarcia, zarówno w warunkach użycia broni masowego rażenia, jak i bez jej użycia, jednak z uwzględnieniem zagrożenia atomowego nieprzyjaciela;
- organizowanie trwałej obrony, zdolnej do przeciwstawienia się uderzeniom atomowym nieprzyjaciela oraz zapewniającej zniszczenie jego nacierających pododdziałów;
- prowadzenie boju spotkaniowego oraz szybkie niszczenie pododdziałów i oddziałów nieprzyjaciela w skomplikowanej sytuacji naziemnej i powietrznej;
- wykonywanie szybkich i skrytych manewrów we wszystkich rodzajach walki, zwłaszcza w obronie w celu likwidacji wyłomu, który powstał w wyniku zastosowania przez nieprzyjaciela broni atomowej;
- stosowanie przedsięwzięć z zakresu likwidacji skutków napadu atomowego nieprzyjaciela, zmierzających do jak najszybszego odtworzenia naruszonej gotowości wojsk;
- forsowanie z marszu szerokich przeszkód wodnych;
- prowadzenie aktywnego i nieprzerwanego rozpoznania;
- stałe organizowanie zabezpieczenia bojowego działań.

3. Wykonanie zadań w szkoleniu bojowym i politycznym osiągnąć w wyniku:

- właściwej organizacji procesu szkolenia;
- dokładnej organizacji zajęć szkoleniowych, przeprowadzanych na wysokim poziomie ideologicznym i organizacyjno-metodycznym;
- nieustannej i konkretnej pracy politycznej, nakierowanej na terminowe i należyte wykonanie planów szkolenia bojowego i politycznego oraz wyrobienia wśród stanu osobowego wysokich walorów moralno-bojowych;

- wzorowej organizacji porządku wewnętrznego i toku życia oddziału, opartych o ścisłe przestrzeganie wymogów regulaminów Sił Zbrojnych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej;
  - osobistego przykładu wzorowego wykonywania swoich obowiązków służbowych przez oficerów i podoficerów oddziału;
  - należyście przygotowanej bazy materiałowo-technicznej zabezpieczającej wysoki poziom szkolenia wojsk;
  - terminowego i wszechstronnego zabezpieczenia szeregowców, podoficerów i oficerów we wszystkie rodzaje zaopatrzenia.
4. Za podstawę w szkoleniu szeregowców, podoficerów, oficerów sztabów, pododdziałów i oddziałów przyjąć:
- rozkazy Ministra Obrony Narodowej;
  - wytyczne Szkolenia Bojowego Wojsk Lądowych;
  - obowiązujące instrukcje i regulaminy Sił Zbrojnych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej;
  - program szkolenia.

WSKAZÓWKI ORGANIZACYJNE

5. Program szkolenia jest opracowany na dwuletni cykl szkoleniowy i przewiduje oddzielną tematykę szkoleniową dla każdego z roczników.

Rok szkoleniowy trwa: dla pierwszego (młodszego) rocznika — 11 miesięcy, dla drugiego (starszego) rocznika — 9 miesięcy.

Ogólnie program szkolenia przewiduje: dla pierwszego rocznika — nie mniej niż 1393 godzin szkoleniowych, dla starszego rocznika — nie mniej niż 1127 godzin szkoleniowych.

Rok dzieli się na cztery okresy, a w tym trzy szkoleniowe i jeden przygotowawczy.

Pierwszy okres (zimowy, realizowany w miesiącach styczeń—kwiecień) czas trwania 4 miesiące.

Zadaniem szkoleniowym okresu jest wyszkolenie szeregowca-specjalisty, drużyny (obsługi, załogi) i plutonu oraz zgrywanie kompanii (baterii).

Drugi okres (letni, realizowany w miesiącach maj — wrzesień) czas trwania 5 miesięcy.

Zadaniem szkoleniowym okresu jest wyszkolenie kompanii, batalionu, pułku i dywizji oraz dalsze doskonalenie pojedynczego szeregowca i szeregowca — specjalisty.

Trzeci okres — (przygotowawczy, realizowany w październiku), czas trwania 1 miesiąc.

Zadaniem okresu przygotowawczego jest:

- zwolnienie do rezerwy szeregowców i podoficerów drugiego rocznika oraz wcielenie do oddziału szeregowców pierwszego rocznika;
- przygotowanie szkoleniowej bazy materiałowo-technicznej do nowego roku szkoleniowego;
- przeprowadzenie niezbędnych do nowego roku przygotowawczych prac gospodarczych i zamierzeń materiałowo-technicznych;
- przygotowanie uzbrojenia, sprzętu bojowego i parku samochodowo-czołgowego do eksploatacji w warunkach zimowych;
- przeprowadzenie kursów instruktorsko-metodycznych z oficerami i podoficerami;
- planowanie szkolenia bojowego i politycznego na okres szkolenia pojedynczego szeregowca.

Czwarty okres (jesienny, realizowany w miesiącach listopad i grudzień) czas trwania 2 miesiące. W okresie tym programowe szkolenie przechodzą tylko pododdziały pierwszego rocznika.

Zadaniem szkoleniowym okresu jest wyszkolenie pojedynczego szeregowca.

6. W ciągu roku szkoleniowego wydziela się 14 dni do dyspozycji dowódcy pułku. Czas ten (nie wliczony w ogólne rozliczenie godzin) wykorzystać na przedsięwzięcia natury gospodarczo-szkoleniowej.

Umiejscowienia czasu dyspozycyjnego w strukturze roku szkoleniowego ustala dowódca pułku, a zatwierdza — dowódca dywizji.

Oprócz tego, w ciągu roku szkoleniowego przewiduje się 40 godzin dyspozycyjnych na doskonalenie słabo opanowanych zagadnień szkoleniowych. O sposobie wykorzystania tych godzin decyduje dowódca pułku.

7. Na szkolenie bojowe i polityczne pułku dla pododdziałów liniowych planować w miesiącu nie mniej niż 19 dni szkoleniowych.

Pozostałe dni miesiąca (oprócz niedziel i świąt), jako dni dyspozycyjne dowódcy pułku przeznaczyć na pełnienie służby wewnętrznej i garnizonowej oraz na wykonanie niezbędnych prac parkowo-gospodarczych.

Dla pododdziałów liniowych w ciągu całego roku szkoleniowego programowe szkolenie planować nie mniej niż 7 godzin dziennie.

ORGANIZACJA SZKOLENIA SZEREGOWCÓW

8. Szeregowców pierwszego (młodszego) rocznika przez cały rok szkoleniowy szkolić oddzielnie od szeregowców drugiego (starszego) rocznika do szczebla kompanii włącznie. W szkoleniu jako zasadę przyjąć kompanijną organizację roczników.

Program szkolenia bojowego w okresie jesiennym realizują tylko pododdziały pierwszego rocznika. Pododdziały starszego rocznika w tym okresie czasu pełnią służbę wartowniczą, wykonują niezbędne prace organizacyjno-gospodarcze, szkolą się na kursach nieetatowych oraz wykonują inne czynności według planu zatwierdzonego przez dowódcę pułku.

9. W wyniku szkolenia w okresie jesiennym szeregowcy pierwszego rocznika powinni całkowicie opanować zasady wyszkolenia pojedynczego szeregowca, a w szczególności przyswoić sobie:

- wymagania wypływające z istoty przysięgi wojskowej i dyscypliny;
- ogólne zasady zachowania się na polu walki we wszystkich rodzajach współczesnych działań bojowych;
- ogólne obowiązki szeregowca i zasady porządku wojskowego;
- obowiązki szeregowca w szyku i poza szykiem, działanie z bronią i bez broni w szyku drużyny;
- znajomość broni posiadanej na wyposażeniu oraz umiejętność prowadzenia ognia amunicją bojową do celu nieruchomego;
- obowiązki i sposób pełnienia służby wewnętrznej i wartowniczej;
- inne zagadnienia niezbędne w całości kształcie szkolenia bojowego na wyższych szczeblach.

10. Pododdziały drugiego (starszego) rocznika rozpoczynają właściwe szkolenie od zimowego (I) okresu szkolenia. Ogólną zasadą szkoleniową dla szeregowców drugiego rocznika jest doskonalenie i pogłębianie zagadnień szkoleniowych opanowanych podczas pierwszego roku służby oraz specjalizacja mająca na celu wszechstronne przygotowanie żołnierzy do prowadzenia działań w jak najbardziej trudnych i skomplikowanych warunkach współczesnego pola walki.

W niezbędnych wypadkach, dowódca pułku może zaplanować dla drugiego rocznika powtórzenie w okresie jesiennym zasadniczych i głównych zagadnień ze szkolenia pojedynczego szeregowca i szeregowca specjalisty.

11. Z członkami załóg pododdziałów czołgów, wszystkie zajęcia z ogólnowojskowych przedmiotów szkoleniowych, ze szkolenia taktycznego i niektórych tematów ze szkolenia ogniowego przeprowadzać w składzie swoich załóg i plutonów. Ze szkolenia technicznego, nauki prowadzenia wozów bojowych, niektórych tematów ze szkolenia ogniowego i łączności, zajęcia mogą być przeprowadzane w grupach szkoleniowych, według specjalności (grupa działonowych, ładowniczych, grupa mechaników - kierowców i grupa dowódców wozów bojowych (czołgów)). Zajęcia w grupach szkoleniowych prowadzą dowódcy plutonów i pomocnicy dowódców kompanii (baterii) do spraw technicznych.

Mechanicy regulujący (służba zasadnicza) w zakresie przedmiotów wspólnych dla wszystkich specjalności szkolą się w składzie swojego pododdziału.

W szkoleniu taktycznym od szczebla plutonu biorą udział jedynie podczas zajęć i ćwiczeń z wykorzystaniem wozów bojowych. Szkolenie specjalne przechodzą w grupie pułkowej razem z podoficerami zawodowymi (nadterminowymi) służby technicznej pułku.

12. Na szkolenie polityczne, bojowe i specjalne pododdziałów transportowo-gospodarczych i remontowych przeznacza się 9 godzin w tygodniu, a pozostałą część czasu — na prace gospodarcze związane z zaopatrzeniem oddziału. Oprócz tego, pododdziały transportowo-gospodarcze biorą udział w taktycznych ćwiczeniach batalionowych, pułkowych i dwuwizyjnych.

Kierowcy samochodowi batalionów piechoty zmotoryzowanej (transporterów opancerzonych, ciągników), artylerii itp. szkolą się wspólnie ze swymi pododdziałami z tym, że 6—7 godzin w tygodniu przeznacza się na szkolenie specjalne (w roku średnio 230 godzin) kosztem drugorzędnych tematów z po-

szczególnych przedmiotów szkolenia, które ustala dowódca pułku.

13. W zimowym okresie szkolenia ze stanu osobowego żołnierzy pierwszego roku służby wytypować niezbędną ilość kandydatów na strzelców wyborowych. Strzelec wyborowy powinien odpowiadać następującym warunkom: być fizycznie i umysłowo dobrze rozwinięty, mieć dobry wzrok i słuch oraz wykonywać wszystkie strzelania programowe z wynikiem bardzo dobrym.

Szkolenie bojowe strzelców wyborowych ze wszystkich przedmiotów szkoleniowych prowadzić w ich etatowych pododdziałach. W celu odbycia strzelań specjalnych i innych zagadnień dotyczących specyfiki działania strzelca wyborowego w walce, przeprowadzić następujące kursy:

- w zimowym (I) okresie szkolenia — miesięczny kurs (24 dni szkolenia),
- w letnim (II) okresie szkolenia — półtoramiesięczny (36 dni szkolenia) wspólnie ze strzelcami wyborowymi drugiego roku służby.

Na ćwiczenia taktyczne strzelców wyborowych powoływać do ich etatowych pododdziałów.

14. Zajęcia ze szkolenia politycznego z szeregowcami i podoficerami prowadzić zgodnie z programem i wytycznymi Głównego Zarządu Politycznego dwa razy w tygodniu po dwie godziny w dniu ustalone przez dowódcę pułku.

Informacje polityczne dla pododdziałów przeprowadzać jeden raz w tygodniu.

ORGANIZACJA SZKOLENIA OFICERÓW I SZTABÓW

15. Wyszkolenie oficerów i sztabów doskonalić na:

- zajęciach i ćwiczeniach z pododdziałami i oddziałami;
- programowych zajęciach oficerów;
- zajęciach i kursach instruktorsko-metodycznych;
- ćwiczeniach sztabowych i dowódczo-sztabowych;
- kursach specjalnych i konferencjach metodyczno-naukowych.

Jako zasadę w szkoleniu przyjąć samodzielną pracę oficerów nad podnoszeniem poziomu swego wyszkolenia i kwalifikacji fachowych.

16. Szkolenie oficerów i sztabów organizować i prowadzić stosownie do zadań szkoleniowych postawionych przed oddzia-

łami w rozkazie Ministra Obrony Narodowej i w wytycznych Szkolenia Bojowego Wojsk Lądowych.

Programowe zajęcia oficerów, kursy i zajęcia instruktorsko-metodyczne, ćwiczenia pokazowe oraz ćwiczenia sztabowe i dowódczo-sztabowe powinny przede wszystkim obejmować: tematy najważniejszych zajęć i ćwiczeń z pododdziałami i oddziałami, doskonalenie i opanowanie nowych umiejętności metodycznych, opanowanie nowych rodzajów uzbrojenia i bojowego sprzętu technicznego oraz zasad wykorzystania go we współczesnej walce.

Szkolenie oficerów organizują i osobiście kierują nim bezpośredni przełożeni.

Samodzielną pracę nad ugruntowaniem i podniesieniem wyszkolenia bojowego i politycznego oraz przygotowaniem do kolejnych zajęć, oficerowie prowadzą na podstawie osobistych planów, stosownie do zadań szkoleniowych pododdziałów, oficerów i sztabów.

17. Kursy instruktorsko-metodyczne przeprowadza w zasadzie przed rozpoczęciem każdego okresu szkolenia:

- dowódca batalionu — dla dowódców drużyn;
- dowódca pułku — dla dowódców plutonów, kompanii i batalionów;
- dowódca dywizji — dla dowódców, zastępców dowódców i szefów sztabów pułków oraz oficerów sztabu dywizji.

W zależności od potrzeby, na każdorazowe zarządzenie dowódcy Okręgu Wojskowego, może nastąpić zmiana w organizacji i przeprowadzaniu kursów.

Ćwiczenia pokazowe przeprowadzają:

- pułkowe — dowódca OW;
- batalionowe — dowódca dywizji;
- kompanijne — dowódca pułku;
- plutonowe — dowódca batalionu.

18. Za wyszkolenie sztabów pułków i batalionów odpowiadają ich dowódcy. Szkolenie sztabów powinno być nakierowane na doskonalenie ich gotowości bojowej i zdolności zapewnienia dowódcy warunków stanowczego i ciągłego dowodzenia pododdziałami, w różnych warunkach sytuacji bojowej.

Tematy ćwiczeń sztabowych i dowódczo-sztabowych pułków ustala dowódca dywizji biorąc za podstawę tematykę ćwiczeń taktycznych z wojskami, stopień zgrania sztabu i poziom wyszkolenia oficerów sztabu oraz wymogi wpływające z potrzeb współczesnego pola walki.

ORGANIZACJA SZKOLENIA PODOFICERÓW

19. Szkolenie podoficerów organizuje bezpośrednio dowódca kompanii (baterii). Doskonalenie wiadomości ogólnowojskowych i umiejętności dowódczych podoficerów przeprowadzać:

- na wszystkich zajęciach i ćwiczeniach z pododdziałami;
- na zajęciach i kursach instruktorsko-metodycznych, ćwiczeniach pokazowych i zajęciach doskonalących;
- metodą pracy samodzielnej (podczas nauki własnej podoficerów).

Zajęcia instruktorsko-metodyczne i doskonalące z podoficerami organizuje i przeprowadza dowódca kompanii jeden— dwa razy w tygodniu po 4—6 godzin, w ramach godzin przewidzianych na programowe szkolenie pododdziałów. Oprócz tego, podoficerowie zawodowi i nadterminowi szkolą się na szczeblu pułku, zgodnie z wytycznymi szkolenia bojowego wojsk lądowych.

Przy wyborze tematyki zajęć instruktorsko-metodycznych z podoficerami mieć na uwadze, aby była ona dostosowana do treści przyszłych zajęć, które mają być przeprowadzone z drużynami, jak również aby sprzyjała doskonaleniu umiejętności instruktorsko-dowódczych podoficerów, zapoznaniu ich z nowymi rodzajami uzbrojenia, techniką bojową i wykorzystywaniem w walce.

Zajęcia pokazowe z podoficerami batalionu przeprowadza dowódca batalionu każdorazowo przed rozpoczęciem zasadniczego nowego tematu z najważniejszych przedmiotów. Celem tych zajęć jest pokazanie podoficerom w przerabianym temacie prawidłowo i wzorowo wykonywane działania, które powinni osiągnąć w szkoleniu, a ponadto — pokazanie najlepszej metody przygotowania i przeprowadzania zajęć.

Pododdziałom powołanym do odbycia ćwiczeń pokazowych każdorazowo zaliczać je jako odbyte programowo.

Dowódca plutonu organizuje bezpośrednio przygotowanie podoficerów do każdego kolejnego zajęcia w drużynach (instruktaże). Podczas instruktażu wskazuje podoficerom, co należy osiągnąć w wyniku przeprowadzonego zajęcia, zasadnicze zagadnienia, na podstawie których należy przygotować się do nich, jakie opanować punkty regulaminów i instrukcji, jaką literaturę szkoleniową i pomoce poglądowe wykorzystać podczas przygotowania się do zajęć, gdzie i jaką metodą je przeprowadzać oraz jak je zabezpieczyć pod względem materialnym.

SKOLENIE PODODDZIAŁÓW I ODDZIAŁÓW

20. Jako główny przedmiot szkolenia przyjąć szkolenie taktyczne. Nauczanie pozostałych przedmiotów szkolenia bojowego nakierować na wszechstronne przygotowanie pododdziałów do umiejętnego działania na współczesnym polu walki w warunkach użycia broni atomowej i skażenia terenu bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi.
21. Do szczebla szkolenia kompanii poszczególne zajęcia i ćwiczenia prowadzić dla każdego z roczników oddzielnie. Począwszy od szkolenia na szczeblu batalionu, pierwszy i drugi rocznik szkolić wspólnie.
22. Bojowe zgrywanie pododdziałów i oddziałów przeprowadzać w ciągu całego roku szkoleniowego za wyjątkiem okresu szkolenia pojedynczego szeregowca.

PLANOWANIE SZKOLENIA BOJOWEGO I POLITYCZNEGO

23. Zasadniczym szczeblem w organizacji szkolenia bojowego i politycznego jest dywizja. Bezpośrednim kierownikiem i organizatorem szkolenia bojowego i politycznego jest dowódca pułku, który osobiście ponosi całkowitą odpowiedzialność za stan wyszkolenia bojowego i politycznego pułku.

Starsi dowódcy i ich sztaby są obowiązani doskonale znać stan podległych oddziałów, wszystkie dodatnie i ujemne cechy w całości kształcie wyszkolenia i służby i w miarę potrzeby okazywać oddziałom praktyczną pomoc nakierowaną na najlepsze wykonanie zadań w szkoleniu bojowym i politycznym wojsk.

24. Szkolenie bojowe i polityczne pułku organizować i planować na podstawie:
  - rozkazów Ministra Obrony Narodowej;
  - wytycznych szkolenia bojowego wojsk lądowych;
  - rozkazów i zarządzeń przełożonych;
  - obowiązujących programów szkoleniowych.
25. Dowódca dywizji opracowuje na cały rok szkoleniowy (oprócz szkolenia pojedynczego szeregowca) rozkaz wyszkoleniowy do którego dołącza następujące załączniki:
  - kalendarzowy plan szkolenia bojowego i politycznego;
  - plan organizacji szkolenia oficerów i sztabów na szczeblu

- dywizji oraz wytyczne szkolenia oficerów i sztabów na niższych szczeblach;
- plan ćwiczeń wspólnych;
  - plan zgrywających ćwiczeń taktycznych w zimowym okresie szkolenia oraz sposób ich przeprowadzenia;
  - tematykę taktycznych ćwiczeń pułkowych;
  - podział godzin na poszczególne przedmioty szkoleniowe na zimowy (I) i letni (II) okres szkolenia.

Dokumentacja planowania dywizji podlega zatwierdzeniu przez dowódcę OW.

Na okres szkolenia pojedynczego szeregowca dowódca dywizji wydaje oddzielne wytyczne (rozkaz).

26. Dowódca pułku planuje szkolenie bojowe i polityczne dwa razy w ciągu roku szkoleniowego.

- pierwszy raz — na okres jesienny (IV) — szkolenia pojedynczego szeregowca);
- drugi raz (zasadnicze planowanie) — na pozostałe okresy szkoleniowe (okres zimowy (I), i okres letni (II)).

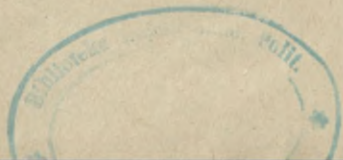
Przed rozpoczęciem każdego okresu dowódca pułku przeprowadza specjalną odprawę szkoleniową z kadrą pułku, na której stawia ustnie pododdziałom pułku zadania do osiągnięcia w danym okresie oraz sposób ich realizacji.

Planując szkolenie na okres jesienny (szkolenie pojedynczego szeregowca) dowódca pułku podaje:

- podział godzin na poszczególne przedmioty szkoleniowe i wykaz tematów dla pododdziałów pierwszego rocznika z rozliczeniem na miesiące;
- plan zajęć dla pododdziałów drugiego rocznika;
- rozliczenie kilometrów dla samochodów, transporterów i innych pojazdów mechanicznych;
- inne dane normujące tok życia i szkolenia pododdziałów pułku.

Planując szkolenie na pozostałe okresy (zimowy i letni) dowódca pułku opracowuje kalendarzowy plan szkolenia bojowego i politycznego pułku, do którego załącza:

- plan organizacji szkolenia oficerów pułku i sztabów;

- podział godzin na poszczególne przedmioty szkoleniowe i wykaz tematów w okresie zimowym i letnim z rozbiciem na miesiące;
- plan ćwiczeń wspólnych;
- plan zgrywających ćwiczeń taktycznych w zimowym okresie szkolenia;
- tematykę taktycznych ćwiczeń batalionowych;
- plan strzelań;
- plan przydziału obiektów szkoleniowych pułku (strzelnice, hale sportowe itp.);
- plan materiałowego zabezpieczenia szkolenia;
- rozliczenie kilometrów dla czołgów, transporterów opancerzonych, samochodów itp.;
- plan-grafik pełnienia służby wewnętrznej i wartowniczej na każdy miesiąc;
- plan zamierzeń gospodarczych;
- inne dane związane z życiem i szkoleniem pododdziałów pułku.

Dokumentacja planowania pułku podlega zatwierdzeniu przez dowódcę dywizji.

Sztab pułku prowadzi ewidencję szkolenia:

- każdego batalionu (samodzielnego pododdziału);
- wszystkich oficerów pułku od stanowiska dowódcy kompanii (baterii) włącznie i równorzędnych.

Do dziennika ewidencji wpisuje się podsumowane dane szkoleniowe za miesiąc oraz wyniki przeprowadzonych kontroli.

Pułkowy dziennik ewidencji szkolenia bojowego jest podstawowym dokumentem, który odzwierciedla poziom szkolenia i stopień realizacji programu przez oficerów, pododdziały i oddziały w całości.

27. Dowódca batalionu na podstawie wytycznych dowódcy pułku i dokumentacji planowania szkolenia pułku opracowuje miesięczny plan szkolenia bojowego i politycznego z podziałem na tygodnie.

Miesięczny plan szkolenia obejmuje:

- podział godzin szkoleniowych na dany miesiąc z rozbiem na tygodnie;

- wykaz tematów z poszczególnych przedmiotów szkolenia oraz ilość godzin przeznaczonych w całości na dany temat oraz na jego realizację w każdym tygodniu podane w takiej kolejności, w jakiej mają być realizowane;
- plan organizacji taktycznych zajęć na szczeblu kompanii (określenie ilości ćwiczeń i metod ich przeprowadzania);
- plan ćwiczeń wspólnych;
- plan szkolenia oficerów;
- plan przeprowadzania zajęć pokazowych z podoficerami batalionu;
- plan wykorzystania placów ćwiczeń, strzelnic, hal sportowych, sal wykładowych itp.;
- inne dane związane z życiem i szkoleniem pododdziałów batalionu.

Oprócz miesięcznego planu szkolenia dowódca batalionu opracowuje grafik pełnienia służby wartowniczej i garnizownej z ogólnym rozliczeniem żołnierzy, jak również daje wskazówki dowódcom kompanii (baterii) dotyczące organizacji szkolenia bojowego w kompanii.

Wyniki szkolenia bojowego dowódca batalionu omawia w końcu miesiąca na odprawie z oficerami, na której podaje również zadania do osiągnięcia w przyszłym miesiącu szkoleniowym.

Sztab batalionu prowadzi ewidencję szkolenia:

- każdej kompanii (baterii), samodzielnego plutonu;
- wszystkich oficerów batalionu.

Wyniki szkolenia kompanii (baterii) z każdego przedmiotu wpisuje się co tydzień do dziennika ewidencji szkolenia batalionu.

Miesięczny plan szkolenia bojowego i politycznego podlega zatwierdzeniu przez dowódcę pułku.

28. Dowódca kompanii (baterii), samodzielnego plutonu na podstawie miesięcznego planu szkolenia batalionu i wskazówek dowódcy batalionu opracowuje tygodniowy rozkład zajęć, który obejmuje tematykę szkolenia bojowego i politycznego pododdziałów i podoficerów oraz inne przedsięwzięcia związane z życiem i szkoleniem kompanii.

W zależności od celu i zagadnień zawartych w danym temacie, dowódca kompanii rozpracowuje poszczególne tematy

na ćwiczenia oraz ustala na przerobienie każdego ćwiczenia ilość godzin.

W celu ugruntowania nabytych wiadomości dowódca kompanii ma prawo włączać słabo opanowane zagadnienia do treści odpowiednich ćwiczeń z poszczególnych przedmiotów szkoleniowych.

Tygodniowy rozkład zajęć po zatwierdzeniu go przez dowódcę batalionu wywiesza się w kompanii najpóźniej w sobotę z rana.

Poziom wyszkolenia plutonów dowódca kompanii określa w wyniku codziennych kontroli toku szkolenia oraz osobistego prowadzenia zajęć z podoficerami i plutonami. Wyniki wyszkolenia każdego plutonu dowódca kompanii omawia pod koniec tygodnia na odprawie oficerów kompanii. Dowódca kompanii prowadzi ewidencję szkolenia:

- każdego plutonu;
- wszystkich podoficerów.

29. Dowódca plutonu organizuje wszystkie zajęcia i pracę wychowawczą w plutonie. Odpowiada on za całokształt wyszkolenia i wychowania stanu osobowego plutonu.

Dowódca plutonu w swym dzienniku prowadzi ewidencję:

- każdej drużyny;
- każdego szeregowca.

30. W organizacji szkolenia bojowego dowódcy i ich sztaby są obowiązani zwracać szczególną uwagę na materiałowe zabezpieczenie zajęć. Urządzenie placów ćwiczebnych, strzelnic, poligonów, czołgówisk, sal wykładowych, ośrodków szkoleniowych itp. musi pod każdym względem odpowiadać celom szkoleniowym i zadaniom, zabezpieczać szkolenie wojsk i przyczyniać się do wyrabiania u szkolonych niezbędnych umiejętności praktycznych i ogólnych wiadomości.

OGÓLNE WSKAZÓWKI METODYCZNE

31. Zasadniczym przedmiotem szkolenia w wyszkoleniu pododdziałów i oddziałów w całości jest szkolenie taktyczne. Nauczanie wszystkich pozostałych przedmiotów powinno być skierowane na zapewnienie wysokiego poziomu szkolenia taktycznego i być przeprowadzone w ścisłym związku z przerabianiem tematów taktycznych.

32. Dla należytego zrozumienia zagadnień dotyczących działań bojowych w warunkach użycia broni atomowej, jak również organizacji obrony przeciwoatomowej, z głównych i najbardziej ważnych tematów z poszczególnych przedmiotów szkoleniowych, praktykować przeprowadzenie zajęć pokazowych dla wszystkich grup szkoleniowych.

Zajęcia pokazowe przeprowadzać na wzorowo urządzonych placach ćwiczebnych.

33. W czasie przeprowadzania ćwiczeń taktycznych, strzelań bojowych, zapoznania się z techniką bojową, środkami wybuchowymi i trującymi oraz podczas pracy z nimi zwracać szczególną uwagę na organizację i ściśle przestrzeganie przez cały stan osobowy wszystkich przepisów bezpieczeństwa.
34. Wyszukowanie szeregowców i podoficerów prowadzić stopniowo, przechodząc od zagadnień najprostszych i łatwych do bardzo trudnych i skomplikowanych. Uczyć żołnierzy wzajemnego zastępowania się w składzie pododdziału.
35. Każde zajęcie rozpoczynać wzorowym pokazem całości czynności, następnie pokazem częściami z objaśnieniem, po czym przystąpić do praktycznego wykonania częściami (na tempa) kontrolując prawidłowość wykonania czynności przez ćwiczących, aż do pełnego przyswojenia tematu.
36. Wyszukowanie pojedynczego szeregowca prowadzić indywidualnie w składzie drużyny (obsługi, załogi). W czasie prowadzenia zajęć w pierwszej kolejności, dowódca powinien pokazać działanie całej drużynie, a następnie przerabiać je kolejno z każdym szeregowcem oddzielnie.
37. Zajęcia teoretyczne prowadzone na salach wykładowych zabezpieczać w odpowiednią ilość pomocy naukowych (schematy, szkice, tablice poglądowe, makiety, filmy itp.).
38. Każde zajęcie należy poprzedzać pytaniami sprawdzającymi ze znajomości zasad regulaminu, dotyczących przerabianego tematu, po czym dla przypomnienia krótko powtórzyć ostatnio przerobiony temat.

W żadnym wypadku nie można przechodzić do następnego tematu i zagadnienia, o ile przerabiany temat (ćwiczenie) nie został przez ćwiczących w należyтым stopniu opanowany.

PODZIAŁ

Lp.	Wyszczególnienie przedmiotów	Wyszczególnienie pododdziałów					Pierwszy (młodszy) rocznik						
		Piechota	ckm	pkm	Artyleria i moździerze	Artyleria plot	Łączność	Piechota	ckm	pkm	Artyleria i moździerze	Artyleria plot	Łączność
1	Szkolenie polityczne	160	160	160	160	160	160	160	160	160	160	160	160
2	Szkolenie taktyczne	445	400	385	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Szkolenie specjalne (techniczne)	—	—	315	670/715	680/715	—	—	—	—	—	—	725
4	Szkolenie ogniowe	275	320	50	50	50	—	—	—	—	—	—	50
5	Regulaminy	50	50	50	50	50	—	—	—	—	—	—	50
6	Musztra	70	70	60	60	60	—	—	—	—	—	—	60
7	Wychowanie fizyczne	120	120	120	120	120	—	—	—	—	—	—	120
8	Szkolenie inżyniersko-saperskie	70	70	50	50	50	—	—	—	—	—	—	40
9	Szkolenie chemiczne	40	40	40	40	40	—	—	—	—	—	—	40
10	Szkolenie łączności	15	15	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Terenoznawstwo	25	25	25	70/25	60/25	—	—	—	—	—	—	25
12	Szkolenie kwatermistrzowskie	30	30	30	30	30	—	—	—	—	—	—	30
13	Szkolenie samochodowe	15	15	15	15	15	—	—	—	—	—	—	15
14	OPLot i TOPL	10	10	10	10	10	—	—	—	—	—	—	10
15	Godziny dyspozycyjne	40	40	40	40	40	—	—	—	—	—	—	40
16	Inspekcja	28	28	28	28	28	—	—	—	—	—	—	28
	Razem :	1393	1393	1393	1393	1393	—	—	—	—	—	—	1393

U w a g a :

1. W liczniku podano godziny dla pododdziałów rozpoznawczych artylerii naziemnej i plot, w mianowniku — dla pozostałych pododdziałów.
2. Pododdziały drugiego (starszego) rocznika, w jesiennym

GODZIN

Drugi (starszy) rocznik							Pododdziały transp.-gosp. i remontowe	Kurs strzelców wyborowych
Piechota	ckm	pkm	Artyleria i moździerze	Artyleria plot	Czołgi	Łączność		
124	124	124	124	124	124	124	124	44
380	330	310	—	—	—	—	30	44
—	—	313	593/638	603/638	630	638	65	—
220	290	45	45	45	45	45	45	240
20	20	20	20	20	20	20	8	8
45	45	35	35	35	35	35	11	14
100	100	100	100	100	100	100	24	28
60	60	32	32	32	40	32	12	12
35	15	15	15	15	15	15	8	10
15	15	15	—	—	—	—	—	—
25	25	20	65/20	55/20	20	20	12	20
25	25	20	20	20	20	20	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	10	10	10	10	10	10	—	—
40	40	40	40	40	40	40	—	—
28	28	28	28	28	28	28	—	—
1127	1127	1127	1127	1127	1127	1127	342	420

(IV) okresie szkolenia przerabiają szkolenie polityczne, na które przeznaczyć dodatkowo 36 godzin.

3. Godziny na szkolenie taktyczne w pododdziałach specjalnych (artyleria, czołgi, łączność) ujęto w szkoleniu specjalnym (technicznym).

PRZEDMIOTY SZKOLENIA DLA WSZYSTKICH PODODZIAŁÓW

SZKOLENIE POLITYCZNE

Prowadzić według programu i wytycznych Głównego Zarządu Politycznego.

REGULAMINY

Cel szkolenia:

1. Wpóić w szeregowców pełne zrozumienie istoty i znaczenia przepisów zawartych w regulaminach.
2. Nauczyć szeregowców:
  - zasad życia żołnierskiego w koszarach, na obozach i poza miejscem zakwaterowania;
  - pełnienia służby wewnętrznej, wartowniczej i garnizonowej;
  - obowiązków żołnierskich oraz odpowiedzialności za wzorowe ich wykonywanie.

Wskazówki metodyczne:

1. Zajęcia z regulaminów organizować na szczeblu plutonu i z zasady powinien je przeprowadzać dowódca plutonu. Naukę najbardziej prostych zagadnień z danego tematu mogą prowadzić w swoich drużynach dowódcy drużyn. W miarę potrzeby do prowadzenia zajęć powoływać również szefów kompanii.
2. Zajęcia przeprowadzać w formie wyjaśniania istoty i treści odpowiednich punktów regulaminów z jednoczesnym sprawdzeniem stopnia ich opanowania przez szeregowców.

W trakcie przeprowadzania zajęć dla zilustrowania tego czy innego postanowienia regulaminowego, należy przytaczać pouczające przykłady z życia pododdziałów lub oddziałów.
3. Nauczanie obowiązków wartownika, dyżurnego i innych osób ze składu pełniących służbę wartowniczą i wewnętrzną przeprowadzać praktycznie.
4. W poszczególnych tematach w oparciu o podane zagadnienia i regulaminy, w miarę potrzeby, rozpracowywać ćwiczenia. Ćwiczenia planować 1—2 godzinne.

5. Szkolenie regulaminów z młodym rocznikiem przerabiać gruntownie, zgłębiając treść zagadnień i uzasadniając poszczególne punkty. W szkoleniu regulaminów starszego rocznika prowadzić doskonalenie przerobionych w pierwszym roku służby zagadnień przy czym należy uwzględnić lokalne potrzeby wynikające ze słabo opanowanych tematów. Dowódcy kompanii mogą, w zależności od potrzeb, rozszerzyć lub zmienić tematykę regulaminów przeznaczoną dla starszego rocznika.

Regulamin służby wewnętrznej

(dla pierwszego rocznika)

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców z zadaniami Sił Zbrojnych jako rękojmy obrony terytorium ojczystego i nienaruszalności jego granic;
- nauczyć szeregowców zasad zależności, oddawania honorów i żołnierskiego zachowania się;
- zapoznać szeregowców z przepisami ubiorczymi i postanowieniami zdrowotnymi obowiązującymi w wojsku;
- nauczyć szeregowców zasad i norm życia wojskowego oraz pełnienia służby wewnętrznej.

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Siły Zbrojne i obowiązujące zasady zależności
2	Przepisy ubiorcze
3	Postanowienia zdrowotne
4	Oddawanie honorów i zasady żołnierskiego zachowania się
5	Zakwaterowanie oddziału na kwaterach stałych i przejściowych
6	Podział czasu i tok pracy w koszarach i na obozach ćwiczebnych
7	Służba wewnętrzna
8	Postępowanie ze sztandarem
9	Zachowanie się żołnierzy i pełnienie służby wewnętrznej podczas przewozu wojsk koleją

Temat 1 — Siły Zbrojne i obowiązujące zasady zależności

Zasady ogólne. Skład osobowy Sił Zbrojnych. Ogólne zasady zależności. Droga służbowa. Wydawanie i wykonywanie komend. Obowiązki żołnierzy w zakresie przestrzegania tajemnicy wojskowej i państwowej.

Temat 2 — Przepisy ubiorcze

Przepisy noszenia sortów mundurowych. Rodzaje ubiorów wojskowych. Skład poszczególnych ubiorów. Odznaki wojsk, broni, służb i specjalności. Zasady noszenia przedmiotów umundurowania oraz oznak wojskowych. Zasady konserwacji, przechowywania i naprawy umundurowania i oporządzenia przez żołnierzy.

Temat 3 — Postanowienia zdrowotne

Higiena osobista. Higiena zapobiegawcza powołanych do służby wojskowej. Przeglądy lekarskie i sanitarne. Szczepienia ochronne. Pomoc lekarska. Przyjęcia ambulatoryjne i leczenie szpitalne.

Temat 4 — Oddawanie honorów i zasady żołnierskiego zachowania się

Zasady oddawania honorów przez pojedynczych żołnierzy, oddziały i pododdziały. Zasady żołnierskiego zachowania się. Składanie meldunków i służbowe przedstawianie się. Obowiązki żołnierzy w podróży i na urlopie.

Temat 5 — Zakwaterowanie oddziału na kwaterach stałych i przejściowych

Zasady ogólne. Utrzymanie porządku w pomieszczeniach. Ogrzewanie pomieszczeń. Wietrzenie i oświetlenie pomieszczeń. Rozmieszczenie pododdziału na kwaterach przejściowych. Porządek wewnętrzny w parku. Ochrona przeciwpożarowa. Ogólne wiadomości o podręcznym sprzęcie przeciwpożarowym. Charakterystyka budowy gaśnic i sposób ich użycia. Znajomość przepisów przeciwpożarowych.

Temat 6 — Podział czasu i tok pracy w koszarach i na obozach ćwiczebnych

Zasady ogólne. Pobudka i apele. Zajęcia szkoleniowe. Śniadanie, obiad i kolacja. Opuszczenie rejonu zakwaterowania. Odwiedziny. Raport służbowy. Wyznaczanie do prac. Wysyłanie grup (pododdziałów) poza koszary (rejon zakwaterowania).

Temat 7 — Służba wewnętrzna

Zasady ogólne. Sposób wyznaczania służb. Odprawa służb. Skład służby wewnętrznej oddziału, ubiór i obowiązki poszczególnych osób pełniących służbę.

Temat 8 — Postępowanie ze sztandarem

Zaprzyśiężenie żołnierzy. Zasady ogólne. Przeprowadzenie i odprowadzenie sztandaru. Podnoszenie i opuszczanie flagi państwowej.

Temat 9 — Zachowanie się żołnierzy i pełnienie służby wewnętrznej podczas przewozu wojsk koleją

Zasady ogólne. Skład służby wewnętrznej eszelonu i zakres obowiązków dla poszczególnych osób pełniących służbę.

(dla drugiego rocznika)

Cel szkolenia:

- doskonalić szeregowców w wykonywaniu postanowień regulaminu, zwracając szczególną uwagę na zagadnienia słabo opanowane w pierwszym roku służby.

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Przepisy ubiorcze
2	Oddawanie honorów i zasady żołnierskiego zachowania się
3	Służba wewnętrzna

Temat 1 — Przepisy ubiorcze

Powtórzenie metodą seminaryjną zagadnień słabo opanowanych. Opanowanie nowo wydanych zarządzeń i rozkazów dotyczących przepisów ubiorczych.

Temat 2 — Oddawanie honorów i zasady żołnierskiego zachowania się

Doskonalenie zasad oddawania honorów i żołnierskiego zachowania się. Szkolenie słabo opanowanych zagadnień.

Temat 3 — Służba wewnętrzna

Powtórzenie metodą seminaryjną zagadnień dotyczących pełnienia służby wewnętrznej. Praktyczne doskonalenie w pełnieniu służby wewnętrznej.

Regulamin dyscyplinarny

(dla pierwszego rocznika)

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców z istotą dyscypliny wojskowej;
- nauczyć szeregowców zasad przestrzegania dyscypliny;
- nauczyć szeregowców obowiązków jakie nakłada na każdego żołnierza dyscyplina wojskowa;
- zapoznać szeregowców z prawami jakie posiada żołnierz z tytułu pełnienia służby wojskowej.

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Dyscyplina wojskowa
2	Zasady stosowania uprawnień dyscyplinarnych
3	Zażalenia i meldunki

Temat 1 — Dyscyplina wojskowa

Znaczenie dyscypliny wojskowej i jej konieczność. Obowiązki żołnierzy w utrzymaniu i przestrzeganiu zasad dyscypliny wojskowej. Obowiązki przełożonych w umacnianiu dyscypliny u podwładnych.

Temat 2 — Zasada stosowania uprawnień dyscyplinarnych

Prawa przełożonych do wymierzania kar dyscyplinarnych i wyróżnień. Znaczenie wychowawcze stosowania właściwej praktyki dyscyplinarnej. Zasady karania dyscyplinarnego. Odbywanie kar dyscyplinarnych. Wymierzanie kar dyscyplinarnych w przypadkach szczególnych.

Temat 3 — Zażalenia i meldunki

Prawa i sposób składania meldunków i zażeń ustnych i pisemnych. Odpowiedzialność żołnierza za złożenie fałszywego zażalenia czy meldunku. Sposób rozpatrywania zażeń i meldunków.

(dla drugiego rocznika)

Cel szkolenia:

- doskonalić wiadomości z zakresu Regulaminu Dyscyplinarnego nabyte w pierwszym roku służby w celu utrzymania wysokiej świadomej dyscypliny.

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Doskonalenie wiadomości z zakresu dyscypliny wojskowej w świetle nowych zarządzeń i rozkazów

Temat 1 — Doskonalenie wiadomości z zakresu dyscypliny wojskowej w świetle nowych zarządzeń i rozkazów

Wybór zagadnień pozostawia się do decyzji dowódców pododdziałów według istniejących potrzeb oraz stwierdzonych braków w pierwszym roku służby.

Regulamin służby garnizonowej i wartowniczej

(dla pierwszego rocznika)

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców z zasadami pełnienia służby garnizonowej;
- zapoznać szeregowców z organizacją służby wartowniczej;
- nauczyć szeregowców praw i obowiązków wartownika;
- nauczyć szeregowców sposobów zmiany warty i wartowników.

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Służba garnizonowa
2	Przeznaczenie i zadania służby wartowniczej <i>1 godz</i>
3	Prawa i obowiązki wartownika <i>2 godz</i>
4	Odprawa i zmiana wart, zmiana wartowników <i>1 godz</i>
5	Prawa i obowiązki osób wchodzących w skład warty <i>2 godz.</i>

T e m a t 1 — Służba garnizonowa

Zasady ogólne. Władze garnizonowe. Służba garnizonowa, jej skład i zakres działania. Wojskowa Służba Wewnętrzna. Zasady pełnienia służby patrolowej. Zasady meldowania się w garnizonie. Parady i uroczystości wojskowe. Udział wojska w walce z klęskami żywiołowymi, w manifestacjach i wiecach.

T e m a t 2 — Przeznaczenie i zadania służby wartowniczej

Zasady ogólne. Organizacja służby wartowniczej. Sposób wyznaczania, skład, ubiór, oporządzenie i uzbrojenie warty. Urządzenie wartowni i posterunków. Znaki rozpoznawcze. Utrzymanie porządku na wartowni i w rejonie wartowni.

T e m a t 3 — Prawa i obowiązki wartownika

21.22
8.60
Ogólne obowiązki wartownika, Zasady użycia broni przez wartownika. Ogólne zasady pełnienia służby na posterunku. Zachowanie się wartownika na posterunku w momencie zagrażającego niebezpieczeństwa, zatrzymania osoby podejrzanej i w innych wypadkach.

T e m a t 4 — Odprawa i zmiana wart, zmiana wartowników

28.29,
8.60
Uszykowanie pododdziału do odprawy. Odprawa i zmiana warty. Zmiana wartowników na posterunku. Przyjęcie posterunku. Sposób pełnienia służby na posterunku. Sposób wezwania na posterunek dowódcy warty lub rozprawdzającego.

T e m a t 5 — Prawa i obowiązki osób wchodzących w skład warty

Podległość i obowiązki osób wchodzących w skład warty. Prawo i obowiązek oraz sposób kontroli wart i posterunków. Znaki rozpoznawcze osób przeprowadzających kontrolę wart. Oddawanie honorów przez warty, wartowników. Patrole ze składu warty.

(dla drugiego rocznika)

Cel szkolenia:

- doskonalic szeregowców w wykonywaniu postanowień Regulaminu Służby Garnizonowej i Wartowniczej;
- nauczyć szeregowców praw i obowiązków rozprawdzającego, pomocnika dowódcy warty i dowódcy patrolu.

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Doskonalenie zasad pełnienia służby garnizonowej i wartowniczej
2	Prawa i obowiązki rozprawdzającego, pomocnika dowódcy warty i dowódcy patrolu

Temat 1 — Doskonalenie zasad pełnienia służby garnizonowej i wartowniczej

Treść zagadnień pozostawia się do ustalenia dowódcom pododdziałów w zależności od lokalnych potrzeb i wykonywanych zadań związanych ze służbą garnizonową i wartowniczą.

Temat 2 — Prawa i obowiązki rozprawdzającego, pomocnika dowódcy warty i dowódcy patrolu

Podległość i obowiązki rozprawdzającego. Sposób wykonywania zadania przez rozprawdzającego. Obowiązki pomocnika dowódcy warty. Prawa i obowiązki dowódcy patrolu i zasady pełnienia służby patrolowej.

MUSZTRA

Cel szkolenia:

1. Nauczyć szeregowców sprężystego i prawidłowego wykonywania wszelkich czynności w miejscu i w marszu z bronią i bez broni oraz umiejętnego działania w szykach rozwiniętych, marszowych i rozczłonkowanych pododdziału (oddziału).

2. Przygotować pododdziały i oddziały do sprawnego wykonywania wszystkich czynności i zagadnień ujętych w Regulaminie Musztry Sił Zbrojnych PRL.

Wskazówki metodyczne:

1. Musztra jest jednym z zasadniczych przedmiotów szkolenia bojowego. Wpływa ona na stałe podnoszenie dyscypliny wojskowej, przygotowanie szeregowców do działań zespołowych, wyrabia sprężystość ruchów i przygotowuje pododdziały i oddziały do wykonywania zadań bojowych. Dlatego też na wszystkich zajęciach z musztry należy stawiać szczególnie wysokie wymagania.

2. W całokształcie wyszkolenia musztry szczególną uwagę zwracać na szkolenie pojedynczego szeregowca.

Szkolenie szeregowców w wykonywaniu poszczególnych chwytów bronią i innych czynności z musztry przeprowadzać w następujący sposób: w pierwszym rzędzie krótko wyjaśnić znaczenie chwytu lub czynności i wzorowo pokazać drużynie sposób jego wykonania, po czym kolejno szkolić szeregowców w wykonywaniu zainstruowanego chwytu lub czynności. Następnie, kiedy każdy szeregowiec opanuje dany chwyt lub czynność, przechodzić do treningu, doprowadzając wykonanie przerabianych zagadnień do zautomatyzowania. W niezbędnych wypadkach należy początkowo uczyć wykonywania poszczególnych chwytów lub czynności na tempa, a następnie po ich należytych opanowaniu, przerabiać w całości.

3. Szkolenie musztry prowadzić nie tylko na zajęciach z musztry, lecz doskonalić na wszystkich zajęciach i ćwiczeniach, w procesie codziennego życia szeregowców w przeciągu całej ich służby wojskowej.

4. Dowódcy wszystkich szczebli, oficerowie i podoficerowie powinni we wszystkich wypadkach obcowania z sobą i ze swymi podwładnymi oraz swym wyglądem zewnętrznym i postawą być przykładem dobrego opanowania i przestrzegania regulaminowych zasad musztry.

5. W oparciu o podane zagadnienia szkoleniowe, rozpracowywać w każdym temacie ćwiczenia. Czas trwania jednego ćwiczenia planować z zasady na jedną godzinę.

6. Szkolenie musztry młodego rocznika przerabiać gruntownie, zgłębiając treść zagadnień i doprowadzając do wyuczenia pewnych nawyków i zautomatyzowania czynności. W szkoleniu musztry drugiego rocznika prowadzić doskonalenie przerobionych w pierwszym roku służby zagadnień, przy czym dowódcy pododdziałów planując zajęcia z musztry winni uwzględniać zagadnienia wynikające z potrzeb lokalnych oraz zagadnienia słabo opanowanych tematów w pierwszym roku służby.

7. Pododdziały specjalne pułku zorganizowane w plutony nie przerabiają tematów z zakresu kompania (bateria), batalion (dywizjon), a zorganizowane w kompanie (baterie) — z zakresu batalionu (dywizjonu).

8. Drużyny, plutony i kompanie (baterie) pododdziałów specjalnych pułku (ckm, pkm, moździerzy, artylerii itp) szkoląc tematy od 4—8 występują ze swoim sprzętem, w związku z czym zagadnienia tych tematów dostosować do organizacji i sprzętu tych pododdziałów.

(dla pierwszego rocznika)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Musztra pojedynczego żołnierza bez broni
2	Musztra pojedynczego żołnierza bez broni
3	Zachowanie się żołnierza w szyku i poza szykiem. Oddawanie honorów
4	Rodzaje szyków
5	Szyki drużyny (działonu, załogi, obsługi)
6	Szyki plutonu
7	Szyki kompanii (baterii)
8	Musztra na pojazdach mechanicznych
9	Sygnaly i znaki umówione
10	Szyki batalionu (dywizjonu)
11	Szyki pułku

Temat 1 — Musztra pojedynczego żołnierza bez broni

Cel szkolenia:

- nauczyć szeregowców postawy zasadniczej i swobodnej;
- nauczyć szeregowców marszu, kroku defiladowego i biegu oraz zwrotów w miejscu i w marszu;
- zapoznać szeregowców z obowiązkami przed uszykowaniem i w szyku.

Zagadnienia:

Obowiązki szeregowców przed uszykowaniem i w szyku. Postawa zasadnicza i swobodna. Zwroty w miejscu i w marszu. Marsz i zatrzymanie. Krok defiladowy i równy. Bieg z miejsca i w marszu. Przejście z marszu do biegu i odwrotnie. Zatrzymanie. Bieg i marsz w miejscu.

116 n 17. 11. 60 v

Temat 2 — Musztra pojedynczego żołnierza z bronią

Cel szkolenia:

- nauczyć szeregowców postawy zasadniczej i swobodnej z bronią;
- nauczyć szeregowców wykonywania chwytów w różnych okolicznościach.

Zagadnienia:

Postawa zasadnicza i swobodna z bronią. Zwroty w miejscu i w marszu z bronią. Marsz i bieg z bronią. Chwyty bronią: ~~karabinem~~, pistoletem maszynowym, ~~ręcznym karabinem maszynowym~~, ~~ręcznym granatnikiem przeciwpancernym~~. Czynności z bronią: ~~do przysięgi, po przysiędze~~, salwa honorowa. Oddawanie honorów przez pojedynczych żołnierzy z bronią w różnym położeniu. Zdejmowanie i wkładanie oporządzenia. Padanie, skoki i czołganie się różnymi sposobami.

Temat 3 — Zachowanie się żołnierza w szyku i poza szykiem. Oddawanie honorów

Cel szkolenia:

- nauczyć szeregowców zachowania się w szyku i poza szykiem;
- nauczyć szeregowców oddawania honorów w różnych okolicznościach.

Zagadnienia:

Występowanie i wstępowanie z szyku w miejscu i w marszu, z bronią i bez broni. Podchodzenie do przełożonego na rozkaz i samodzielnie. Zachowanie się żołnierza podczas wejścia do pomieszczenia służbowego z bronią i bez broni, z nakryciem głowy i bez. Oddawanie honorów przez salutowanie w miejscu i w marszu. Oddawanie honorów bez nakrycia głowy.

Temat 4 — Rodzaje szyków

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców z rodzajami szyków i ich elementami;
- nauczyć szeregowców zasad formowania szyków.

Zagadnienia:

Szyki zwarte (rozwinęte, marszowe) i rozczłonkowane. Elementy szyków. Kolumna i jej elementy.

Temat 5 — Szyki drużyny (działonu, załogi, obsługi)

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców z rodzajami szyków drużyny (działonu, załogi, obsługi);
- nauczyć szeregowców wykonywania różnych czynności w szyku, przejścia z jednego szyku w drugi;
- nauczyć szeregowców oddawania honorów w szyku z bronią i bez broni.

Zagadnienia:

Rodzaje szyków drużyny (działonu, załogi, obsługi). Wykonywanie zbiorów i czynności w szyku. Przesunięcie szyku. Zmiana frontu. Przejście z jednego szyku w drugi w miejscu i w marszu. Rozwijanie się w tyralierę. Oddawanie honorów w szyku z bronią i bez broni. Układanie broni i oporządzenia.

Temat 6 — Szyki plutonu

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców z rodzajami szyków plutonu;
- nauczyć szeregowców zachowania się w szyku i wykonywania komend dowódcy w szyku plutonu.

Zagadnienia:

Rodzaje szyków plutonu. Przechodzenie z jednego szyku w drugi. Oddawanie honorów w szyku z bronią i bez broni w miejscu i w marszu. Szyki rozczłonkowane plutonu. Układanie broni i oporządzenia.

Temat 7 — Szyki kompanii (baterii)

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców z rodzajami szyków kompanii (baterii);
- nauczyć szeregowców zachowania się w szyku i wykonywania czynności na komendę dowódcy kompanii.

Zagadnienia:

Szyki kompanii (baterii). Przechodzenie z jednego szyku w drugi. Oddawanie honorów i witanie przełożonego w miejscu i w marszu. Układanie broni i oporządzenia.

Temat 8 — Musztra na pojazdach mechanicznych

Cel szkolenia:

- przygotować szeregowców do przewożenia na pojazdach mechanicznych;
- zapoznać szeregowców z zasadami przewożenia wojsk na pojazdach mechanicznych;
- nauczyć szeregowców zachowania się w różnych okolicznościach w czasie przejazdu na pojazdach mechanicznych.

Zagadnienia:

Podział żołnierzy i sprzętu do załadowania. Kolejność wsiadania (ładowania sprzętu). Rozmieszczenie na samochodzie ludzi i sprzętu. Sposoby posuwania się kolumny. Sygnały i znaki dowodzenia w czasie marszu. Oddawanie honorów z bronią i bez broni.

Temat 9 — Sygnały i znaki umówione

Cel szkolenia:

- nauczyć szeregowców przekazywania i przyjmowania sygnałów i znaków umówionych.

Zagadnienia:

Sygnały i znaki umówione oraz sposób ich przekazywania. Środki do przekazywania sygnałów i znaków umówionych. Trening w przekazywaniu i przyjmowaniu sygnałów w miejscu i w marszu.

Temat 10 — Szyki batalionu (dywizjonu)

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców z rodzajami szyków batalionu (dywizjonu);
- nauczyć szeregowców zachowania się w szyku i wykonywania poszczególnych czynności.

Zagadnienia:

Szyki rozwinięte i marszowe batalionu (dywizjonu). Przechodzenie z jednego szyku w drugi. Chwyty bronią. Oddawanie honorów w miejscu i w marszu. Witanie się z przełożonym. Układanie broni i oporządzenia.

Temat 11 — Szyki pułku

Cel szkolenia:

- nauczyć szeregowców zachowania się w szyku i wykonywania poszczególnych czynności.

Zagadnienia:

Rodzaje szyków pułku. Przechodzenie z jednego szyku w drugi. Chwyty bronią. Oddawanie honorów w miejscu i w marszu. Witanie się z przełożonym. Układanie broni i oporządzenia.

(dla drugiego rocznika)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Doskonalenie zagadnień z musztry przerobionych w pierwszym roku służby

Temat 1 — Doskonalenie zagadnień z musztry przerobionych w pierwszym roku służby

Cel szkolenia:

- doskonalic szeregowców w wykonywaniu chwytów i czynności wyuczonych w pierwszym roku służby;
- doskonalic szeregowców prowadząc zajęcia seminaryjne i praktyczne z zasad Regulaminu Musztry.

Zagadnienia:

W zależności od stopnia opanowania zagadnień, czynności i chwytów budować ćwiczenia i zajęcia z musztry, doskonaląc nabyte wiadomości i automatyzować czynności.

WYCHOWANIE FIZYCZNE

Cel szkolenia:

Przygotować wszechstronnie sprawnego żołnierza zdolnego do wykonywania zadań bojowych w trudnych warunkach współczesnej walki.

WSKAZÓWKI ORGANIZACYJNO - METODYCZNE

Lp.	T e m a t	Pierwszy rocznik	drugi rocznik
		ilość godzin	ilość godzin
1	Gimnastyka	40	35
2	Atletyka terenowa	25	20
3	Pływanie	20	15
4	Piłka ręczna	35	30
	R a z e m :	120	100

1. Zajęcia z wychowania fizycznego należy planować cyklami, systematycznie średnio w ilości 10—15 godzin miesięcznie. Program gimnastyki należy realizować od początku roku szkoleniowego do końca marca, atletykę terenową od kwietnia do czerwca włącznie, pływanie w miesiącach lipiec, sierpień, a piłkę ręczną od kwietnia do końca roku szkoleniowego. W zimowym okresie szkolenia w oddziałach, które nie posiadają warunków do realizacji programu gimnastyki (brak hali lub innych zastępczych pomieszczeń) zezwala się rozpocząć szkolenie od tematu atletyka terenowa a następnie realizować program gimnastyki itd.

W letnim okresie szkolenia w wypadku sprzyjających warunków atmosferycznych naukę pływania można rozpocząć w terminie wcześniejszym.

W pododdziałach, w których niedokonano podziału na pierwszy i drugi rocznik służby, dwuletni program wychowania fizycznego realizować następująco:

- a) W stosunku rocznym na wychowanie fizyczne przewidzieć 120 godzin, przyjmując tematyczny podział godzin taki jaki jest przewidziany w programie dwuletnim dla żołnierzy pierwszego roku służby.
- b) Z programu dwuletniego w poszczególnych tematach szkoleniowych przerobić następujące ćwiczenia:

Gimnastyka:

- z programu dla pierwszego rocznika ćwiczenia: 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 16, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37;

- z programu dla drugiego rocznika ćwiczenia: 11, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 20, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 31.

Atletyka terenowa:

- z programu dla pierwszego rocznika ćwiczenia: 3, 4, 5, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 25;
- z programu dla drugiego rocznika ćwiczenia: 2, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 13, 14.

Piłka ręczna i pływanie:

- przerobić program przewidziany dla żołnierzy pierwszego roku służby.
- c) Ćwiczenia z tematu gimnastyka i atletyka terenowa przerabiać w takiej kolejności, że najpierw ćwiczenia z programu dla pierwszego rocznika a następnie ćwiczenia z programu dla żołnierzy drugiego rocznika.
- 2. Przed przystąpieniem do szkolenia w zakresie nowych tematów lub nowych zagadnień w poszczególnych tematach instruktor wychowania fizycznego lub oficer pełniący obowiązki instruktora wychowania fizycznego organizuje zajęcia pokazowe i przeprowadza zajęcia instruktorsko-metodyczne z dowódcami plutonów.
- 3. Przed każdymi zajęciami z atletyki terenowej i gimnastyki prowadzący zajęcia przeprowadza 10—20 minutowy instruktaż praktyczny dla dowódców drużyn. Przed zajęciami z pływania i piłki ręcznej dowódca wyznacza sobie pomocnika spośród żołnierzy wyróżniających się w pływaniu lub w grach i zapoznaje go, co i w jaki sposób należy uczyć na tych zajęciach.
- 4. Zajęcia ze wszystkich tematów wychowania fizycznego prowadzą dowódcy pododdziałów.
- 5. Wszystkie zajęcia wychowania fizycznego przeprowadzać jako jednogodzinne z wyjątkiem zajęć atletyki terenowej, na które w programie przewidziano czas dwugodzinny.
W wypadku oddalenia obiektów szkoleniowych domarsz na zajęcia wykorzystywać na przeprowadzenie części wstępnej lekcji.
- 6. Dla podwyższenia sprawności osobistej żołnierzy oraz systematycznego hartowania organizmu prowadzić codzienną poranną zaprawę fizyczną stosując na niej marszobiegi przeplatane ćwiczeniami wolnymi.
- 7. Na zajęciach gimnastyki ogólnorozwojowej, część wstępną lekcji przedłużać kosztem części głównej. Wymienione w programie ćwiczenia na drabinkach i z piłkami lekarskimi, jeżeli istnieje mo-

żliwość (dostateczna ilość miejsca i sprzętu), ćwiczyć całością plutonu po ćwiczeniach wolnych. Z braku możliwości, ćwiczenia przeprowadzać w drużynach.

We wszystkich zajęciach z gimnastyki stosować ćwiczenia ze skakanką. Część główną zajęć gimnastyki przyrządowej przeprowadzać dzieląc pluton na trzy drużyny. Dla stworzenia pełnych możliwości przećwiczenia całego materiału przeznaczonego na dane zajęcie łączyć wykonanie ćwiczeń na drążku z podnoszeniem ciężarka lub sztangi, ćwiczeń na poręczach z ćwiczeniami na linie lub równoważni oraz skoków z ćwiczeniami zwinności. Można to wykonywać przez stosowanie ćwiczeń dodatkowych po wykonaniu ćwiczenia zasadniczego (np. po ćwiczeniu na drążku żołnierz podchodzi do podnoszenia ciężarka) lub też stosując podział drużyny na dwie podgrupy, z których jedna wykonuje ćwiczenia zasadnicze np. na poręczach, a druga pomocnicze na równoważni po czym w połowie czasu przeznaczonego na zmianę w drużynach należy dokonać zmiany w podgrupach. Dowódca drużyny powinien być obecny przy ćwiczeniach zasadniczych. Można też proste i opanowane już skoki przeprowadzać potokiem na zakończenie części głównej. To samo dotyczy opanowanych już ćwiczeń zwinności i równoważnych.

Na zakończenie części głównej wskazanym jest stosowanie zabaw.

8. Na zajęciach z atletyki terenowej przygotowuje się żołnierzy do biegów na 1—5 km oraz biegu w maskach pğaz, uczą się i trenują pokonywanie różnych przeszkód naturalnych i sztucznych zarówno w dzień jak i nocą, rzutów granatem na odległość i do celu, podstawowych działań walki wręcz i samoobrony, oraz pokonywania układów ćwiczeń kontrolnych na torze przeszkód. Zajęcia na których odbywa się marszobieg oraz sprawdziany w biegu na czas przeprowadzać całością plutonu. Wszystkie inne przeprowadzać w drużynach. Do zajęć w terenie wybierać miejsca o miękkim podłożu, możliwie najbardziej urozmaicone z dużą ilością przeszkód naturalnych. Zajęcia organizować tak, by przy pokonywaniu przeszkód terenowych unikać zbędnych przestojów. Podczas ćwiczeń nocnych stopniowo zwiększać szybkość pokonywania przeszkód i odcinków terenowych. Przy prowadzeniu ćwiczeń w maskach pğaz kierować się wytycznymi zawartymi w załączniku nr 1.

Wszystkie zajęcia z atletyki terenowej przeprowadzać w umundurowaniu ćwiczebnym bez płaszczy.

9. Zajęcia z pływania przeprowadzać w dwóch grupach. Z grupą nieumiejącą pływać w wodzie o głębokości do 1,20 m. Miejsce

nauki pływania wyposażyć w sprzęt pomocniczy (deski) oraz sprzęt ratunkowy.

10. Zajęcia piłki ręcznej rozpoczynać od marszu, biegu stosując w tym bieg z podskokami, bieg z szybką zmianą kierunków, tyłem, bokiem, z obrotem, krążeniem ramion i prostymi ćwiczeniami tułowia z przyspieszeniem szybkości, nagłym zatrzymaniem się, ćwiczenia na szybkość reakcji oraz zabawy.

Ćwiczenia techniczne prowadzi dowódca w takiej ilości grup, na jaką pozwala ilość posiadanych piłek. Ćwiczenia taktyczne oraz rzuty na bramkę prowadzi na jednej połowie boiska dowódca, na drugiej jego pomocnik. Na zajęciach szkoleniowych stosować następujący podział czasu:

— ćwiczenia ogólnorozwojowe oraz elementy techniki	5 min.
— ćwiczenia techniki	15—17 min.
— ćwiczenia taktyki	10 min.
— grupa uproszczona lub szkolna	15—17 min.
— część końcowa	3 min.

Na zajęciach przeznaczonych na grę stosować następujący podział czasu:

— ćwiczenia ogólnorozwojowe i techniczne	10 min.
— gra właściwa (ze zmianą boisk)	2 × 18 min.
— część końcowa	4 min.

(dla pierwszego rocznika)

G I M N A S T Y K A — 40 godz.

Cel: Zwiększyć długość mięśni i ruchomość w stawach, kształtować prawidłową podstawę, poprawić koordynację ruchów, rozwijać odwagę oraz siłę u żołnierzy.

Z a j ę c i e 1 i 2

Drabinki:

- w zwisie przodem współwzający podnosi nogi ćwiczącego w górę i w tył;
- z odległości dwu kroków pad w przód do oparcia się rękami o szczeble i odepchnięciem się powrócić do postawy;
- oprzeć nogę o szczeble na wysokości bioder i dotknąć głową do nogi.

Ławeczka:

- w podporze leżąc przodem, ręce oparte o ławeczkę — uginanie i prostowanie ramion oraz odepchnięcie się rękami.

- Równoważnia:** — przejście równoważne przodem.
Skakanka: — podskoki obunóż.
Drabina pozioma: — przejście w zwisie po obrzeżach drabiny z kolejnym przechwytem rąk.
Ćwiczenia zwinności: — przewrót w przód.
Skoki: — wyskok na skrzynię i zeskok w głąb.
Piłki lekarskie: — rzut piłki oburącz zza głowy w przód;
 — rzut piłki oburącz sprzed piersi w tył;
 — wypchnąć piłkę jednorącz z barku ze skrzytem tułowia.

Z a j ę c i e 3 i 4 1 godz (2)

- Drabinki:** — w pozycji klęczącej chwyt za 4—5 szczebel — rytmiczne pogłębianie opadu w dół (ze współwiczającym);
 — z postawy na pierwszym szczeblu chwyt rękami na wysokości barków, zgiąć nogę i postawić na wysokości pasa, drugą opuścić, dotknąć podłogi;
 — stojąc bokiem do drabinki stawiać nogę na coraz wyższy szczebel.
Laweczka: — leżenie twarzy w dół w poprzek na laweczce (współwiczający przytrzymuje nogi) skłon w tył.
Równoważnia: — przejście równoważni bokiem.
Skakanka: — podskoki obunóż.
Drabina pozioma: — chód w zwisie na podudziu w poprzek.
Ćwiczenia zwinności: — przewrót w przód.
Skoki: — wyskok na skrzynię, zeskok w głąb.
Piłki lekarskie: — rzut piłki oburącz z dołu przodem w górę;
 — wypchnięcie piłki jednorącz prawą i lewą ręką;
 — trzymając piłkę między nogami, podskok z wyrzutem piłki w przód w górę.

Z a j ę c i e 5 i 6 1 godz (3)

- Drabinki:** — z siadu klęcznego tyłem do drabinki, chwyt nad głową za szczebel, przejść do klęku wyginając tułów jak najwyżej i najdalej od drabinki;
 — w zwisie przodem (tyłem) wysokie wachania w bok;

- w odległości jednego kroku zaczepić nogę o szczebel, skłony w przód, skręty i krążenia tułowia ze zginaniem i prostowaniem nogi oporowej;
- w podporze przodem z nogami zaczepionymi o szósty szczebel — uginanie i prostowanie ramion.
- Ławeczka:** — siad na ławeczce (współwiczający przytrzymuje nogi) — skłon w tył.
- ~~**Równoważnia:** — przejście równoważne tyłem.~~
- ~~**Skakanka:** — podskoki jednoonóż, druga noga w przodzie.~~
- ~~**Drabina pozioma:** — chód w zwisie po obrzeżach z kolejnym przechwytem rąk i wahaniem bocznym.~~
- Ćwiczenia zwinności:** — przewrót w przód.
- Skoki:** — wyskok na skrzynię, zeskok w głąb.
- Piłki lekarskie:** — rzut piłki oburącz z dołu w wyskoku;
- rzut piłki z dołu przez głowę w tył;
- w leżeniu o nogach skurczonych wyrzut piłki trzymanej między nogami w tył.

Zajęcie 7 i 8 *1 godz. (4)*

- Drabinki:** — w zwisie tyłem skłon napięty (przy pomocy współwiczającego);
- w zwisie tyłem wznos nóg pojedynczo prawej i lewej w górę;
- w zwisie przodem uginanie ramion.
- Ławeczka:** — przeskok obunóż w przód w skos przez ławeczkę;
- podnoszenie ławeczki na bark, pierś i w górę, skłony z ławeczką w przód i w bok, odrzuty ramion z ławeczką.
- Skakanka:** — podskoki jednoonóż na zmianę na prawej i lewej nodze.
- Drabina skośna:** — wspinanie po obrzeżach drabiny.
- Ćwiczenia zwinności:** — przewrót w tył.
- Skoki:** — wyskok na konia lub skrzynię, zeskok w głąb.

Zajęcie 9 i 10

- Drabinki:** — postawa tyłem do drabinki, skłon w przód, chwyt za szczebel na wysokości kolan, przyciągnięcie tułowia i głowy do nóg;

- w zwisie tyłem wznos obydwu nóg w poziom;
- zwis przewrotny;
- siad skrzyżny tyłem do drabinki, chwyt za szczebel w górze, współwiczający odciąga od drabinki;
- stanie na rękach przy drabinkach,
- Laweczka:** — w siadzie na ławeczce skłon tułowia w tył nie odrywając nóg od podłogi;
- przeskakiwanie, ławeczki wzdłuż rozkrokami (nogi na podłodze) i zeskokami (nogi na ławeczce).
- Skakanka:** — podskoki poznanymi sposobami w ruchu w przód.
- wspinanie dostawne.
- Drabina skośna:** — przewrót w przód i w tył.
- Ćwiczenia zwinności:** — wyskok kłęczny, zeskok w przód.
- Skoki:** — rzut piłki oburącz zza głowy, obunóż z wyskoku;
- w leżeniu o nogach skurczonych, wyrzut piłki trzymanej między nogami w przód;
- Piłki lekarskie:** — rzut piłki jednorącz zza głowy (jak w piłce ręcznej).

Z a j ę c i e 11 i 12

- Drabinki:** — z siadu płaskiego przodem do drabinki opad w tył i powrót do siadu;
- w zwisie tyłem wznos nóg i rozkroki;
- zwis przewrotny;
- zwis przerzutny tyłem;
- stanie na rękach przy drabinkach.
- Laweczka:** — przeskok jednonóż wzdłuż przez ławeczkę skokami w przód wskos;
- z ustawienia pobok do ławeczki odbiciami obunóż i skokami w przód w skos i w tył skoki wzdłuż ławeczki.
- Skakanka:** — podskoki poznanymi sposobami w ruchu w przód w tył i w bok.
- wspinanie przestawne.
- Drabina:** — podciąganie się.
- Tram lub drążek:** — wyskok kłęczny, zeskok w przód.
- Skoki:** — przewroty w przód i tył.
- Ćwiczenia zwinności:** — przewroty w przód i tył.

- Piłki lekarskie:** — rzut piłki oburącz, wraz ze skłonem w przód między nogami w tył;
— w leżeniu tyłem trzymając piłkę między nogami przenieść je za głowę i opuścić na ziemię.

Z a j ę c i e 13 i 14

- Drabinki:** — w zwisie przodem zejście w dół do kłuku i wyjście w górę;
— z podstawy zwieszanej skłon napięty ze wspięciem i kolejnym unoszeniem ugiętej lub prostej nogi;
— przysiady przy drabince ze współwiczającym na barkach;
— zwis przerzutny tyłem;
— w zwisie tyłem wznos nóg i krążenia;
— zwis przewrotny;
— stanie na rękach przy drabinkach;
Drabina: — wspinanie przestawne.
Drażek: — podciąganie się.
Poręcz: — uginanie i prostowanie ramion.
Skoki: — wyskok kłęczny i zeskok w przód.
Piłki lekarskie: — rzut piłki ze skłonu w przód przez wyprost w przód w górę;
— wyrzut piłki oburącz w tył przez szybki skręt tułowia;
— podrzucić piłkę podbiciem (noga) w przód w górę.

Z a j ę c i e 15 — kontrolne

- Drabinki:** — stanie na rękach; zwis przerzutny, zwis przewrotny.
Drabina: — wspinanie przestawne.
Ćwiczenie zwinności: — przewrót w przód i w tył.
Skoki: — wyskok kłęczny, zeskok w przód.
Piłki lekarskie: — rzut piłką lekarską 4 kg oburącz z dołu na odległość.

Z a j ę c i e 16 i 17

- Drażek:** — podciąganie się.
Ciężarek: — podnoszenie ciężarka sprzed piersi w górę.

21, 22. XI 60v
23, 24. XI 60v.

- Poręcze:** — wyskok do podporu wewnątrz poręczy, uginanie i prostowanie ramion, zamach w przód, w tył i zeskok odwrotny.
- Równoważnia:** — przejście równoważne z różnymi ruchami ramion.
- Skok:** — rozkroczny przez kozła wys. 100—110 cm.
- Ćwiczenie zwinności:** — przewrót w przód z doskoku na ręce.

Z a j ę c i e 18 i 19

1 godz. (3)

- Drażek niski:** — wspieranie na podkolanie zewnątrz, przemach nogi w tył do podporu przodem, zeskok w tył.

Pozostałych 5 ćwiczeń jak w zajęciu 16.

Z a j ę c i e 20 — kontrolne

Drażek, poręcze, ćwiczenia zwinności jak w zajęciu 16.

Z a j ę c i e 21 i 22

2 godz. (4:5)

- Drażek niski:** — wspieranie na podkolanie wewnątrz, przemach nogi z ćwierćobrotom do zeskoku z przytrzymaniem za drążek.
- Ciężarek:** — podrzut ciężarka 17 kg prawą a następnie lewą ręką od barku w górę.
- Poręcze:** — przejście wzdłuż poręczy z równoczesnym przechwytywaniem rękami żerdzi.
- Równoważnia:** — przejście równoważne z wysokim podkurczaniem nóg w przysiadzie i półprzysiadzie.
- Skok:** — rozkroczny przez kozła na wys. 120 cm i wyższych.
- Ćwiczenie zwinności:** — przewrót w przód z doskoku na ręce.

Z a j ę c i e 23, 24 i 25

2 godz. (6:7)

- Drażek:** — ze zwisu — wznos i przewlek nóg pod drążkiem do zwisu tyłem, powrót do zwisu przodem, zeskok w dół.
- Ciężarek** — podrzut ciężarka prawą a następnie lewą ręką od barku w górę.
- Poręcze:** — z postawy pobok dwuchwytem — wymyk z półobrotom do oparcia leżąc, nogi

w rozkroku złączenie nóg, zamach w oparciu na ramionach, w tylnym zamachu zeskok w tył z przytrzymaniem za żerdzie.

- Lina:** — wspinanie z pomocą nóg.
Skok: — rozkroczny przez kozła na wys. 130—150 cm.
Ćwiczenie zwinności: — przewrót w tył przez plecy współwiczającego.

Z a j ę c i e 26, 27 i 28

- Drażek:** — ze zwisu — wznos nóg i ugięcie ramion, po czym przez wyrzut nóg w górę w skos i wyprost ramion przejść do zamachu, wahanie dwukrotne i zeskok w tylnym zamachu.
Ciężarek: — wyciskanie ciężarka 17 kg prawą a następnie lewą ręką od barku w górę.
Poręcze: — z oparcia na ramionach — wspieranie ciągiem (siłą); siad rozkroczny, złączenie nóg, zamach, zeskok zawrotny.
Lina: — wspinanie z pomocą nóg.
Skoki: — rozkroczny, kuczny i odboczny przez konia z łękami wszerek.
Ćwiczenie zwinności: — podnoszenie współwiczającego na barkach (z przysiadu) i zrzućenie go w przód nad głową przytrzymując za ręce.

Z a j ę c i e 29

Doskonalenie słabiej opanowanych ćwiczeń.

Z a j ę c i e 30 — kontrolne

W zakresie przeprowadzonych ćwiczeń na zajęciach 21—29.

Z a j ę c i e 31 i 32

- Drażek niski:** — wymyk z odbicia jednonóż i obunóż, przemach prawej i lewej nogi w przód, zeskok w przód.
Ciężarek: — jak w zajęciu 26.
Poręcze: — z oparcia na ramionach — wspieranie ciągiem na końcu poręczy, zeskok rozkroczny.

- Lina:** — wspinanie bez pomocy nóg.
Skoki: — skok odwrotny przez konia z łękami
wszerz z odbicia jednonóż.
Ćwiczenia zwinności: — wsiad na bark współwiczającego od przodu
przez oparcie się nogą o kolano podnoszą-
cego, zsiad w przód nad głową współwi-
czającego.

Z a j ę c i e 33 i 34

- Drażek:** — wymyk z odbicia, przemach prawej i le-
wej nogi w przód, zeskok w przód.
Poręcz: — z oparcia na ramionach na początku por-
ęczy — wspieranie ciągiem, siad roz-
kroczny, przewrót w przód, zeskok roz-
kroczny.
Skok: — przez okno na wys. 100 cm (okno 80 ×
× 80 cm).
Ćwiczenie zwinności: — ze stania na rękach, nogi ugięte w kola-
nach oparte o bark współwiczającego, któ-
ry przez skłon w przód; stawia go na no-
gi, wprowadza do siadu na barkach, po-
czym zsiad w przód nad głową współwi-
czającego.
Ciężarek i lina: — jak w zajęciu 29.

Z a j ę c i e 35 i 36

- Drażek:** — wymyk ze zwisu, przemach prawej i le-
wej nogi w przód, zeskok w przód.
Ciężarek: — podnoszenie dwu ciężarków z barku w gó-
rę prawą i lewą ręką na zmianę.
— wymyk na poręczach o żerdziach nierów-
nych, zeskok zawrotny.
Lina: — jak w zajęciu 29.
Skok: — rozkroczny wzdłuż przez 5—6 części skrzy-
ni.
Ćwiczenie zwinności: — stanie na głowie na materacu.

Z a j ę c i e 37 i 38

- Słup:** — wspinanie po słupie

Ćwiczenie zwinności: — stanie na barkach z oparciem o ręce leżącego współćwiczącego.

Pozostałe ćwiczenia jak w zajęciu 34.

Z a j ę c i e 39

Doskonalenie słabiej opanowanych ćwiczeń.

Z a j ę c i e 40 — kontrolne

W zakresie przeprowadzonych ćwiczeń na zajęciach 31—39.

ATLETYKA TERENOWA — 25 godzin

Cel:

Nauczyć żołnierzy pokonywania różnych przeszkód terenowych oraz wyrobić u nich wytrzymałość biegową.

Z a j ę c i e 1

Marszobieg w terenie urozmaiconym po lesie, z wybieganiem na wzgórze i zbieganiem z nich, z pokonywaniem napotkanych przeszkód terenowych jak przeskok przez rowy, zwalone pnie drzew, wspinanie się na drzewa, pokonywanie wysokich murów z pomocą, rzucanie kamieniami lub szyszkami do celu itp.

Z a j ę c i e 2

Marszobieg w terenie urozmaiconym z pokonywaniem przeszkód występujących na trasie.

Z a j ę c i e 3

Marszobieg 800 m w terenie z pokonywaniem przeszkód terenowych:

- pokonywanie płotu;
- wskakiwanie do transzei, wyskakiwanie z niej, pokonywanie rowu szerokości 2 m;
- rzucanie granatem do figury bojowej z różnych odległości z miejsca, marszu i biegu.

Z a j ę c i a 4

Marszobieg 800 m w terenie z pokonywaniem przeszkód terenowych:

- pokonywanie płotu;

- pokonywanie belki;
- rzucanie granatem do okien;

Trening — pokonywanie odcinka układu ćwiczeń kontrolnych nr 1 od startu do płotka.

Z a j ę c i e 5

Marszobieg 800 m w terenie z pokonywaniem przeszkód terenowych (w tym 200 m w maskach pgaz):

- pokonywanie płotu;
- pokonywanie płotka;
- postawa do boju, pchnięcie.

Trening — pokonanie układu ćwiczeń kontrolnych nr 1.

Z a j ę c i e 6

Marszobieg 1200 m w terenie z pokonywaniem przeszkód terenowych:

- pokonywanie słabo opanowanych przeszkód występujących w układzie ćwiczeń kontrolnych nr 1 (szkolić indywidualnie);
- odbicie w lewo i prawo oraz pchnięcie po odbiciu;
- rzucanie granatem do figury bojowej i okien.

Trening — pokonywanie układu ćwiczeń kontrolnych nr 1.

Z a j ę c i e 7

Jak zajęcie 6, z tym że przećwiczyć dodatkowo pchnięcie po odbiciu w dół na prawo i cios kolbą z boku.

Z a j ę c i e 8 — kontrolne

Marszobieg 600 m w rejonie toru przeszkód:

- pokonywanie układu ćwiczeń kontrolnych nr 1 na czas;
- sprawdzenie opanowania walki wręcz w nauczonym zakresie.

U w a g a: Układy ćwiczeń kontrolnych we wszystkich zajęciach kontrolnych, żołnierze pokonują z bronią bez zwalczania manekinów, w ubiorze ćwiczebnym bez płaszczy.

Z a j ę c i e 9

Marszobieg 1 500 m w terenie z pokonywaniem przeszkód terenowych (w tym 300 m w maskach pgaz):

- przebieganie ze skrzynką amunicyjną wagi 32 kg od linii rzutów granatem do ścianki i pokonywanie jej przez górny otwór;

- czołganie i rzuty granatem z postawy leżąc;
- rozbrajanie atakującego przeciwnika z karabinkiem (wariant krok prawą nogą w prawo).

Trening — pokonywanie odcinka układu ćwiczeń kontrolnych nr 2 od startu do fasady.

Z a j ę c i e 10

Marszobieg 1500 m w terenie z pokonywaniem przeszkód terenowych z zastosowaniem ćwiczeń techniki poruszania się żołnierza na polu walki:

- pokonywanie fasady przez dolne okno z wykorzystaniem poprzeczki;
- rzuty granatem z postawy kłęcząc;
- rozbrajanie atakującego przeciwnika z karabinkiem (wariant krok lewą nogą w lewo).

Trening — pokonywanie odcinka układu ćwiczeń kontrolnych nr 2 od startu do fasady włącznie.

Z a j ę c i e 11

Marszobieg 2000 m w terenie z pokonywaniem przeszkód terenowych:

- pokonywanie słabo opanowanych przeszkód występujących w układzie ćwiczeń kontrolnych nr 2;
- pokonywanie przeszkód na torze przeszkód w sposób nietypowy dla układu ćwiczeń kontrolnych;
- rzuty granatem do celu i na odległość.

Trening — pokonywanie układu ćwiczeń kontrolnych nr 2.

Z a j ę c i e 12 — kontrolne

Marszobieg 600 m w rejon toru przeszkód:

- pokonywanie układu ćwiczeń kontrolnych nr 1 i 2 na czas dwukrotnie każdy układ.

Z a j ę c i e 13

Marszobieg 7000 m w terenie z pokonywaniem przeszkód terenowych (w tym 300 m w masce pgaż) z nastawieniem na skoki ze skarp, wieloskoki i rzuty przedmiotami znajdującymi się w terenie oraz wyszukiwaniem celów w terenie i określenie odległości do nich.

Z a j ę c i e 14

Marszbieg 2000 m w terenie z pokonywaniem przeszkód terenowych:

- pokonywanie fasady przez górne okno;
- pokonywanie płotka przeskokiem wolnym;
- rzuty granatem przeciwpancernym do makiety czołgu i obronnym na odległość.

Trening — pokonywanie odcinka układu ćwiczeń kontrolnych nr 3 od startu do płotu włącznie.

Z a j ę c i e 15

Marszbieg 2000 m z pokonywaniem przeszkód terenowych (w tym 300 m w maskach p gaz) oraz ćwiczenia techniki poruszania się żołnierza na polu walki:

- pokonywanie fasady przez górne okno;
- pokonywanie płotka przeskokiem wolnym i czołganie się ze skrzynką amunicyjną;
- pad w tył, pad w przód, pad na bok, przewrót w przód i przewrót w tył.

Trening — pokonywanie odcinka układu ćwiczeń kontrolnych nr 3 od płotka do fasady włącznie.

Z a j ę c i e 16 — kontrolne

Bieg i ćwiczenia rozgrzewające:

- rzuty i granatem na odległość (w tym jeden z bronią i w masce p gaz);
- bieg na przełaj 1000 m na czas.

U w a g a : Rzuty, biegi i skoki we wszystkich zajęciach kontrolnych wykonuje się w ubiorze ćwiczebnym bez płaszcza, pasa i nakrycia głowy z rozpiętym kołnierzem.

Z a j ę c i e 17

Marszbieg 2000 m z pokonywaniem przeszkód terenowych oraz wyszukiwaniem celów i określanie odległości do nich;

- pokonywanie słabiej opanowanych przeszkód występujących w układzie ćwiczeń kontrolnych nr 3;
- rzuty granatem do celu i na odległość;
- pokonywanie przeszkód na torze przeszkód w sposób nie typowy dla układów ćwiczeń kontrolnych.

Trening — pokonywanie układu ćwiczeń kontrolnych nr 3.

Z a j ę c i e 18 — kontrolne

Marszobieg 600 m w rejon toru przeszkód:

- pokonywanie układu ćwiczeń kontrolnych nr 3 dwukrotnie lub trzykrotnie na czas.

Z a j ę c i e 19

Marszobieg 7000 m w terenie (w tym 500 m w maskach pgaz) z pokonywaniem przeszkód terenowych z nastawieniem na przeskakiwanie szerokich przeszkód, wielokoki oraz wejście na drzewa o konarach na wysokości doskocznej.

Z a j ę c i e 20

Marszobieg 2000 m (w tym ćwiczenia techniki posuwania się żołnierza na polu walki):

- pokonywanie sieci niskiej czołganiem na szybkość;
- pokonywanie fasady przez dolne okno bez użycia poprzeczki;
- rzuty granatem do tranzei na odległość 30 m.

Z a j ę c i e 21 — kontrolne

Bieg i ćwiczenia rozgrzewające:

- skok w dal na skoczni terenowej (3 skoki);
- bieg na przełaj 3000 m na czas.

Z a j ę c i e 22

Marszobieg w terenie do 3000 m z pokonywaniem napotykaných przeszkód (w tym 500 m w maskach pgaz):

- pokonywanie słabiej opanowanych przeszkód;
- pokonywanie odcinków układu ćwiczeń kontrolnych nr 4;
- chwyt duszący i chwyt za gardło z tyłu.

Trening — pokonywanie układu ćwiczeń kontrolnych nr 4.

Z a j ę c i e 23

Jak zajęcie 22, z tym że w drużynie ćwiczącej chwyt, ćwiczyć chwyt za nogi z tyłu i z przodu.

Z a j ę c i e 24

Jak zajęcie 22, z tym że w drużynie ćwiczącej chwyt, ćwiczyć przewrót przez nogę w tył i przewrót przez nogę z chwytem za nogę.

Z a j ę c i e 25 — kontrolne

Marszbieg 600 m w rejonie toru przeszkód:

- pokonywanie układu ćwiczeń kontrolnych nr 4 dwukrotnie na czas, w tym jeden raz w maskach pgaz.

P Ł Y W A N I E — 20 godzin

Cel: Nauczyć żołnierzy pływania sposobami najbardziej użytecznymi w działaniach bojowych.

Z a j ę c i e 1

Praktyczne przeprowadzenie sprawdzianu umiejętności pływania i dokonania podziału na grupy:

- Grupa I — słabo pływający lub nie umiejący pływać.
- Grupa II — umiejący przepłynąć swobodnie 50 m.

Z a j ę c i e 2

Grupa I

- przysiad w wodzie bez zanurzenia głowy;
- przysiad w wodzie z zanurzeniem głowy;
- nabranie wody w dłonie i wydmuchiwanie jej ustami;
- pochylanie się nad wodą i dotykając jej ustami wydmuchiwanie powietrza;
- zanurzanie głowy do wody z wydechem pod wodą (ćwiczyć indywidualnie, w dwójkach i w kole).

Zabawa — berek w wodzie.

U w a g a: Przy wszystkich ćwiczeniach, w których głowa zanurzona jest w wodzie oczy powinny być otwarte.

Grupa II

- skoki na nogi z miejsca i z rozbiegu z wysokości 1 m;
- nurkowanie na odległość;
- pływanie z deską 25 m z pracą nóg jak przy pływaniu na boku i 25 m z pracą nóg dowolnym sposobem;
- pływanie na boku i znanymi sposobami.

Z a j ę c i e 3 i 4

Grupa I

- w postawie stojącej z ramionami opartymi na kolanach, zanurzyć głowę do wody, otworzyć oczy i patrzeć na dno;

- w postawie jak poprzednio, wykonać wdech i zanurzyć głowę do wody wykonując równocześnie długi i spokojny wydech, usta i oczy otwarte;
- to samo ćwiczenie wykonać ze współcwiczącym, trzymając się za ręce zanurzyć się do wody na zmianę;
- zabawa — karuzela.

Grupa II

- skoki na nogi i głowę z miejsca z wysokości 1 m;
- nurkowanie po przedmioty rzucone do wody na różnych głębokościach;
- pływanie z deską 2×25 m — praca nóg do pływania na boku;
- pływanie na boku 2×25 m bez wynurzania ramienia z wody;
- zabawa — walka jeźdźców.

Z a j ę c i e 5 i 6

Grupa I

- z postawy stojącej wdech, pochylenie się w przód starając się dotknąć rękami dna basenu. Ćwiczenie wykonać przy rozluźnionych mięśniach;
- z postawy stojącej wdech, zanurzenie się do wody, wykonując przysiad na dnie i obejmując skurczone nogi — wyczekać aż woda wyniesie ciało na powierzchnię (pływak);
- poślizg na piersiach;
- zabawa — walka bryzgami, torpeda.

Grupa II

- skoki na nogi bokiem, tyłem z obrotami, z podkurczaniem i prostowaniem nóg w locie;
- nurkowanie na odległość;
- pływanie z deską 2×50 m praca nóg jak przy pływaniu na boku;
- pływanie znanymi sposobami;
- zabawa — walka jeźdźców.

Z a j ę c i e 7 i 8

Grupa I

- opierając się o dno lub krawędź basenu — praca nóg;
- poślizg na piersiach z pracą nóg;
- praca nóg przy pływaniu z deską;

- praca ramion do pływania prymitywnego;
- praca ramion i nóg w „poślizgu z głową“ w wodzie;
- zabawa — huśtawka, ryby w sieci.

Grupa II

- skoki do wody na głowę z siadu i klęku;
- pływanie z deską, praca nóg jak przy pływaniu na boku;
- praca ramion przy pływaniu na boku;
- pływanie na boku 3×25 m;
- sztafeta w pływaniu na boku.

Z a j ę c i e 9 i 10

Grupa I

- poślizg na piersiach z pracą nóg;
- praca ramion do pływania prymitywnego;
- pływanie prymitywne;
- zabawa — berek nurek.

Grupa II

- skok startowy;
- pływanie na boku z wynurzeniem ramienia;
- pływanie z deską, praca nóg 2×25 m;
- pływanie znanymi sposobami;
- zabawa — walka jeźdźców.

Z a j ę c i e 11 i 12

Grupa I

- skoki na nogi z wysokości 1 m;
- poślizg na piersiach bez pracy nóg i z pracą nóg;
- pływanie prymitywne;
- wyciąganie przedmiotów z wody;
- zabawa — walka jeźdźców.

Grupa II

- pływanie z deską 2×25 m;
- pływanie na boku 2×50 m;
- gra w piłkę wodną.

Z a j ę c i e 13 i 14

Grupa I

- skoki do wody na nogi z obrotami;

- pływanie prymitywne 2×25 m;
- pływanie z deską — praca nóg jak przy pływaniu prymitywnym na boku;
- nurkowanie między nogami współwiczającego;
- zabawa — wplaw z meldunkiem.

Grupa II

- skoki do wody na nogi z wysokości 3 m;
- nawroty;
- podpływanie do tonącego i uwalnianie się od chwytów tonącego;
- pływanie na boku 3×25 m;
- sztafeta wahadłowa.

Z a j ę c i e 15 — kontrolne

Grupa I — pływanie prymitywne.

Grupa II — pływanie na boku.

Z a j ę c i e 16 i 17

Grupa I

- skoki do wody na głowę z siadu i klęku;
- pływanie prymitywne 30 m;
- pływanie z deską — praca nóg jak przy pływaniu na boku;
- sztafeta w pływaniu prymitywnym.

Grupa II

- pływanie z deską praca nóg 3×25 m;
- pływanie z granatem 25 m;
- pływanie znanymi sposobami;
- holowanie tonącego przy pływaniu na boku;
- sztafeta, długość odcinka 25 m.

Z a j ę c i e 18 i 19

Grupa I

- pływanie z deską praca nóg jak w pływaniu na boku 2×25 m;
- pływanie prymitywne 2×25 m;
- skoki do wody znanymi sposobami;
- zabawa — walka jeźdźców.

Grupa II

- skoki do wody;

- pływanie w umundurowaniu 30 m;
- holowanie tonącego w umundurowaniu;
- sztafeta, odcinek 50 m.

Z a j ę c i e 20 — kontrolne

Grupa I — zawody w pływaniu na 50 m;

Grupa II — zawody w pływaniu na 100 m.

PIŁKA RĘCZNA — 35 godzin

Cel: wyrobić wytrzymałość biegową. Osiągnąć wszechstronny rozwój narządów krążenia i oddychania, a przez różnorodność ćwiczeń stosowanych jak i wynikających z charakteru gry zapewnić ogólny rozwój mięśni kończyn górnych, dolnych i tułowia oraz wyrobić takie cechy jak zwinność, zręczność i szybką orientację w najbardziej skomplikowanych sytuacjach.

Z a j ę c i e 1, 2, 3 i 4

Ćwiczenia ogólnorozwojowe i specjalne:

- marsze na palcach, piętach, zewnętrznych i wewnętrznych częściach stopy;
- rytmiczne wspięcia na palce w półprzysiadzie i przysiadzie;
- przysiady jedenonóż i obunóż, w miejscu i w ruchu;
- w przysiadzie obunóż w rozkroku, przenoszenie ciężaru ciała z jednej nogi na drugą;
- w przysiadzie — wysunięcie prawej nogi w przód, w bok, w tył — podskokami zmiana nóg;
- podnoszenie piłki leżącej na ziemi w marszu i w biegu;
- przerzucanie piłki z ręki do ręki w marszu i w biegu;
- dowolne podrzucanie i chwyt piłki w marszu i w biegu.

Ćwiczenie techniki:

- padania w rzędach naprzeciw siebie, ze zmianą miejsca;
- padania po obwodzie koła ze skretem tułowia prawą i lewą ręką;
- rzut do bramki z miejsca i z trzech kroków;
- rzut do bramki z podaniem od przodu.

Ćwiczenie taktyki:

- padanie w dwójkach i trójkach w marszu i w biegu;

Gra:

- uproszczona bez kozłowania.

Z a j ę c i e 5

Gra właściwa.

Z a j ę c i e 6, 7, 8, 9, 10 i 11**Ćwiczenia ogólnorozwojowe i specjalne:**

- w siadzie klęcznym — zamachem ramion, wyjście do przysiadu;
- podpór przodem na palcach i uginanie ramion;
- przysiad w dwójkach, plecami do siebie, chwyt pod łokcie i wyścig podskokami;
- dwa szeregi przodem do siebie, dłonie splecione — przez nacisk na dłonie, zmusić przeciwnika do wykonania siadu;
- rytmiczne podskoki z odskokami obunóż w bok, w przód, w tył;
- zabawa — wyścig taczek;
- dwa szeregi naprzeciw siebie, wsiad na barki współwiczającego, marsz i przysiady z współwiczającym na barkach;
- rzuty piłkami lekarskimi, lewą i prawą ręką;
- rzuty piłkami lekarskimi oburącz — w przód, w tył i w górę.

Ćwiczenie techniki:

- podania i chwyt w różnych ustawieniach i w ruchu;
- kozłowanie w rzędach naprzeciw siebie — chwyt piłki, trzy kroki kozioł i podanie piłki do wybiegającego z przeciwnego rzędu współwiczającego;
- rzut na bramkę z biegu po kozłowaniu (trzy kroki, kozioł, trzy kroki, rzut);
- kozłowanie piłki przez całą szerokość boiska.

Ćwiczenie taktyki:

- atak frontalny (w pasach działania).

Gra:

- szkolna (założenie — możliwość wykonania nie więcej jak 3 kozłów);
- właściwa.

Z a j ę c i e 12

Gra właściwa.

Z a j ę c i e 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 i 20

Ćwiczenia ogólnorozwojowe i specjalne:

- podpór przodem, ugięcie ramion, odepchnięcie się od ziemi i klaśnięcie;
- bieg po obwodzie koła, na sygnał zrywy, zatrzymanie, zwroty i zrywy w przeciwnym kierunku;
- z przysiadu podpartego o kolanach złączonych odbiciem nóg, unoszenie bioder jak do stania na rękach;
- przysiad w dwójkach, plecami do siebie z chwytem pod łokcie — jeden z ćwiczących usiłuje powstać, drugi mu utrudnia;
- bieg po obwodzie koła, na sygnał zwrot w tył, siad, powstanie, zwrot w tył, i zryw 5—8 m;
- rzuty i pchnięcia piłkami lekarskimi lewą i prawą ręką;
- rzuty piłkami lekarskimi jednorącz i oburącz we wszystkich kierunkach ze skrętem tułowia.

Ćwiczenie techniki:

- podania i chwytty piłki z wysokości;
- podania i chwytty w rozsypcę;
- kozłowanie z wymijaniem ustawionych chorągiewek (koziół ręką dalszą od chorągiewki).

Ćwiczenia taktyki:

- podania ze zmianą prowadzoną;
- nauka szybkiego ataku.

Gra:

- szkolna ze zmianą prowadzoną;
- właściwa.

Z a j ę c i e 21 — kontrolne

- podania w dwójkach w biegu, przez całą długość boiska;
- bieg z kozłowaniem od połowy boiska i oddanie strzału na bramkę z biegu;
- bieg z kozłowaniem z wymijaniem ustawionych chorągiewek (ślalom) na czas.

Z a j ę c i e 22, 23, 24 i 25

Ćwiczenia ogólnorozwojowe i specjalne:

- wybrane spośród słabiej opanowanych zajęć 1, 5 i 13;
- ćwiczenia piłkami lekarskimi z zajęcia 13.

Ćwiczenie techniki:

- rzut do bramki z biodra;
- rzut do bramki z wyskoku.

Ćwiczenia taktyki:

- obrona każdy swego.

Gra — właściwa.

Z a j ę c i e 26, 27, 28, 29 i 30

- powtarzanie słabiej opanowanych elementów techniki i taktyki;
- gra właściwa.

Z a j ę c i e 31, 32, 33, 34 i 35

Gra: — właściwa.

U w a g a: Wszystkie zajęcia rozpoczynać należy od biegu wokół boiska przeplatane nagłymi zrywami oraz wyskokami z odbicia jednonóż i obunóż.

(Dla drugiego rocznika)

G I M N A S T Y K A — 35 godzin

Cel: Rozwijać siłę i zwinność u żołnierzy, doskonalić koordynację ruchów.

Z a j ę c i e 1—10

Powtórzenie zajęć 5—14 z programu dla pierwszego rocznika.

Z a j ę c i e 11 — kontrolne

- Drażek:** — podciąganie się.
Poręcze: — uginanie i prostowanie ramion w podporze.

- Skok:** — skok rozkroczny przez 6 części skrzyni.
Ciężarek: — wyciskanie ciężarka 17 kg prawą, a następnie lewą ręką od barku w górę.

Z a j ę c i e 12 — kontrolne

- Drażek:** — ze zwisu — wymyk, przemach prawej i lewej nogi, zeskok w przód.
Poręcze: — z oparcia na ramionach, wspieranie ciągiem, siad rozkroczny, kołowrót w przód, zeskok rozkroczny.
Skok: — przez okno.
Słup: — wspinanie po słupie.

Z a j ę c i e 13, 14, 15, 16 i 17

- Drażek:** — wspinanie ciągiem (siłą) naprzemianąrcz;
Poręcze: — wspieranie ciągiem, siad rozkroczny, stanie na barkach ciągiem (siłą) zeskok odwrotny.
Skok: — kuczny przez skrzynię 6 części.
Ciężarek: — podrzut ciężarka 25 kg prawą a następnie lewą ręką od biodra w górę.
Lina: — wspinanie po linie bez pomocy nóg na wys. 5 m, na czas.
Równoważnia: — przejście równoważne z przekraczaniem przeszkód (odległości oznaczonych na równoważni, przejście nad i pod poprzeczką).
Ćwiczenia zwinności: — przerzut bokiem.

Z a j ę c i e 18, 19, 20 i 21

- Lina:** — wspinanie bez pomocy nóg i zawiązywanie się stojąc, pętłą i ósemką.
Poręcze: — wyskok do podporu poziomka (wytrzymać) zeskok zawrotny.
Skok: — kuczny przez skrzynię wzdłuż.
Ciężarek: — wyciskanie ciężarka 25 kg prawą a następnie lewą ręką od barku w górę.
Równoważnia: — przejście z ciężarem na ramieniu, na barku, pod pachą, przed sobą.
Ćwiczenie zwinności: — z leżenia tyłem — mostek.

Z a j ę c i e 22 i 23

Doskonalenie słabiej opanowanych ćwiczeń.

Z a j ę c i e 24 — kontrolne

- Drażek:** — wspieranie ciągiem naprzemianrącz, oparcie stopą o drążek, zeskok odboczny.
- Poręcze:** — wyskok do podporu poziomka (wytrzymałość 2—3), zeskok zawrotny.
- Ciężarek:** — wyciskanie ciężarka 25 kg prawą a następnie lewą ręką od barku w górę.

Z a j ę c i e 25, 26, 27 i 28

- Drażek:** — ze zwisu — wznos i przewlek nóg do zwisu tyłem, powrót do zwisu przodem, wymyk, odmyk, wspieranie ciągiem, zeskok w przód w dół pod drążek.
- Poręcze:** — wspieranie ciągiem, poziomka, stanie ciągiem (siłą) na barkach, przewrót w przód do siadu rozkrocznego, zeskok zawrotny.
- Skok:** — rozkroczny przez skrzynię wzdłuż.
- Lina:** — wspinanie w poziomce.
- Sztanga:** — wyciskanie i podrzut sztangi wagi 40—70 kg.
- Równoważnia:** — mijanie się na równoważni, przejście z rannym na ramieniu.
- Ćwiczenie zwinności:** — przerzut w przód.

Z a j ę c i e 29, 30, 31 i 32

- Drażek:** — wspieranie ciągiem, odmyk, przewlek nóg do zwisu tyłem, powrót do zwisu przodem, wymyk, przemach prawej nogi w przód, zeskok w przód.
- Poręcze:** — wspieranie ciągiem, poziomka, stanie siłą na barkach, przewrót w przód do siadu rozkrocznego, siad na jednej żerdzi, zeskok odboczny.
- Skok, lina i ćwiczenia zwinności:** — jak zajęcie 25.
- Sztanga:** — wyciskanie, podrzut i rwanie sztangi wagi 40—70 kg.

Ćwiczenia — przejście równoważne na wysokości 1,5—
równoważne: 2,5 m.

Z a j ę c i e 33, 34 i 35

Doskonalenie słabiej opanowanych ćwiczeń.

A T L E T Y K A T E R E N O W A — 20 godzin

Cel: Doskonalic żołnierzy w pokonywaniu przeszkód terenowych w dzień i w nocy oraz w maskach pgaz. Zwiększyć wytrzymałość biegową.

Z a j ę c i e 1

Marszobieg w terenie urozmaiconym (w tym 500 m w maskach pgaz.), z wybieganiem na wzgórze i zbieganiem z nich z pokonywaniem napotkanych przeszkód terenowych. Ćwiczenia techniki posuwania się żołnierza na polu walki.

Z a j ę c i e 2

Marszobieg 1 000 m w rejon toru przeszkód. Trening w pokonywaniu układu ćwiczeń kontrolnych nr 1, trzykrotnie na czas, w tym jeden raz w maskach pgaz.

U w a g a: Układy ćwiczeń kontrolnych we wszystkich zajęciach, żołnierze pokonują w ubiorze ćwiczebnym z bronią, w hełmach bez zwalczania manekinów.

Z a j ę c i e 3 — kontrolne

Marszobieg 5 000 m w terenie urozmaiconym zakończony pokonywaniem układu ćwiczeń kontrolnych nr 1 na torze przeszkód na czas.

Z a j ę c i e 4 — nocne

Marszobieg 1 200 m w terenie.

— pokonywanie układu ćwiczeń kontrolnych nr 1 na torze przeszkód dwukrotnie — pierwszy raz w tempie dowolnym, drugi raz na czas.

Z a j ę c i e 5

Marszobieg 1000 m w rejonie toru przeszkód. Trening w pokonywaniu układu ćwiczeń kontrolnych nr 2 na torze przeszkód trzykrotnie, w tym jeden raz w masce pgaz.

Z a j ę c i e 6 — kontrolne

Marszbieg 5 000 m w terenie (w tym 700 m w masce pgaz) zakończony pokonywaniem układu ćwiczeń kontrolnych nr 2 na torze przeszkód na czas.

Z a j ę c i e 7 — nocne

Marszbieg 1 500 m w terenie.

— pokonywanie układu ćwiczeń kontrolnych nr 2 na torze przeszkód dwukrotnie — pierwszy raz w tempie dowolnym, drugi raz na czas.

Z a j ę c i e 8

Marszbieg 1 000 m w rejonie toru przeszkód.

— trening w pokonywaniu układu ćwiczeń kontrolnych nr 3 na torze przeszkód trzykrotnie w tym jeden raz w masce pgaz.

Z a j ę c i e 9 — kontrolne

Marszbieg 5 000 m w terenie urozmaiconym (w tym 1 000 m w masce pgaz.) zakończony pokonaniem układu ćwiczeń kontrolnych nr 3 na torze przeszkód na czas.

Z a j ę c i e 10 — nocne

Marszbieg 1 500 m w rejon toru przeszkód,

— pokonanie układu ćwiczeń kontrolnych nr 3 na torze przeszkód dwukrotnie — pierwszy raz w tempie dowolnym, drugi raz na czas.

Z a j ę c i e 11

Marszbieg 1 000 m w rejonie toru przeszkód. Trening w pokonywaniu układu ćwiczeń kontrolnych nr 4 na torze przeszkód dwukrotnie w tym jeden raz w masce pgaz.

Z a j ę c i e 12 — kontrolne

Bieg i ćwiczenia rozgrzewające:

- rzut granatem na odległość;
- skok w dal na skoczni terenowej;
- bieg 100 m na przelaj na czas.

U w a g a : Rzuty, biegi i skoki we wszystkich zajęciach kontrolnych wykonuje się w ubiorze ćwiczebnym bez płaszcza, pasa i nakrycia głowy z rozpiętym kołnierzem.

Z a j ę c i e 13 — kontrolne (dwugodzinne)

Marszobieg 10 000 w terenie urozmaiconym (w tym 2 000 m w masce pgaz.) zakończony pokonaniem układu ćwiczeń kontrolnych nr 4 na torze przeszkód na czas.

Z a j ę c i e 14 — nocne

Marszobieg 1 000 m w rejon toru przeszkód:

- pokonanie układu ćwiczeń kontrolnych nr 4 na torze przeszkód dwukrotnie — pierwszy raz w tempie dowolnym, drugi raz na czas.

Z a j ę c i e 15

Marszobieg 2 000 m w terenie z pokonywaniem przeszkód, wyszukiwaniem celów i ocenę odległości do nich:

- pokonywanie toru przeszkód w sposób nietypowy dla układu ćwiczeń kontrolnych od końca do transzei początkowej;
- bieg 100 m na czas dwukrotnie;
- bieg 400 m na czas.

Z a j ę c i e 16

Marszobieg 8 000 m w terenie urozmaiconym (w tym 1 000 m w masce pgaz.) oraz ćwiczenia techniki poruszania się żołnierza na polu walki z pokonywaniem przeszkód terenowych z nastawieniem na skoki ze skarp, wieloskoki i rzuty przedmiotami znajdującymi się w terenie. Wyszukiwanie celów i określanie odległości w marszu i biegu.

Z a j ę c i e 17 — kontrolne

Bieg i ćwiczenia rozgrzewające:

- bieg 3 000 m na czas;
- skok w dal na skoczni terenowej bezpośrednio po biegu (dwa skoki).

Z a j ę c i e 18 — nocne

Marszobieg 5 000 m w terenie urozmaiconym i lesistym w warunkach ograniczonej widoczności.

Z a j ę c i e 19 — kontrolne

Bieg i ćwiczenia rozgrzewające:

- bieg 5 000 m na czas;
- rzut granatem na odległość bezpośrednio po biegu.

PLYWANIE — 15 godzin

Cel: Doskonalić umiejętność pływania.

Z a j ę c i e 1

Praktyczne przeprowadzenie sprawdzianu umiejętności pływania i dokonanie podziału na grupy:

Grupa I

— nie umiejący przepłynąć 50 m.

Grupa II

— umiejący płynąć swobodnie 50 m.

Z a j ę c i e 2 i 3

Grupa I

- pływanie z deską 25 m z pracą nóg jak przy pływaniu na boku;
- pływanie na boku bez wynurzenia ramienia z wody;
- nurkowanie po przedmioty rzucone do wody na różnych głębokościach;
- pływanie znanymi sposobami.

Grupa II

- skoki startowe;
- nawroty;
- pływanie znanymi sposobami na czas.
- dla obu grup: sztafeta odcinek 25 m sposobem dowolnym.

Z a j ę c i e 4 i 5

Grupa I

- skoki do wody na głowę;
- pływanie z deską — praca nóg jak przy pływaniu na boku;
- praca ramion do pływania na boku z wynurzeniem ramienia;
- pływanie na boku.

Grupa II

- pływanie 100 m znanymi stylami na czas;
- gra w piłkę wodną.

Z a j ę c i e 6

Grupa I

- skok startowy;
- pływanie na boku z wynurzeniem ramienia;
- ćwiczenie nóg z deską;
- pływanie znanymi sposobami;
- sztafeta w pływaniu na boku odcinek 25 m.

Grupa II

- pływanie na boku na czas;
- ćwiczenie nóg z deską;
- skoki do wody z różnych wysokości;
- gra w piłkę wodną.

Z a j ę c i e 7

Grupa I i II

- skok startowy;
- praca nóg do pływania na boku przy brzegu basenu;
- pływanie z deską — praca nóg jak przy pływaniu na boku;
- pływanie na boku z przenoszeniem ramienia nad wodą;
- pływanie znanymi sposobami na czas;
- gra w piłkę wodną.

Z a j ę c i a 8

Grupa I i II

- pływanie na boku z przenoszeniem ramienia w wodzie;
- pływanie na boku z przenoszeniem ramienia nad wodą;
- praca nóg do pływania żabką;
- ćwiczenia ramion do pływania żabką;
- sztafeta odcinek 50 m.

Z a j ę c i e 9

Grupa I i II

- pływanie na boku 50 m na czas;
- praca nóg do pływania żabką;
- koordynacja ruchów ramion i nóg przy pływaniu żabką;
- pływanie w umundurowaniu i skoki do wody;
- gra w piłkę wodną.

Z a j ę c i e 10

Grupa I i II

- pływanie żabką;
- pływanie na boku;
- uwalnianie się od chwytów tonącego i holowanie tonącego;
- sztafeta — odcinek 25 m żabką.

Z a j ę c i e 11

Grupa I i II

- przeprawa wpraw na rzece lub jeziorze w umundurowaniu z uzbrojeniem przy pomocy liny. Odcinek przeszkody wodnej 25—50 m.

Z a j ę c i e 12

Grupa I i II

- pływanie znanymi sposobami 2×25 m na czas;
- zapoznanie ze stylem kraul;
- gra w piłkę wodną;
- sztafeta odcinek 50 m.

Z a j ę c i e 13 i 14

Grupa I i II

- pływanie znanymi sposobami;
- pływanie 3×25 m na czas stylem dowolnym;
- gra w piłkę wodną.

Z a j ę c i e 15 — kontrolne

Sprawdzenie stopnia opanowania pływania i wykonania norm.

PIŁKA RĘCZNA

Cel:

Doskonalenie nabytych umiejętności oraz opanowania bardziej skomplikowanych zagrań taktycznych w atakowaniu i obronie.

Z a j ę c i e 1 — kontrolne

- podania w dwójkach w biegu przez całą długość boiska;
- bieg z kozłowaniem zakończony oddaniem strzału na bramkę z biegu;

- bieg z kozłowaniem z wymijaniem ustawionych chorągiewek (slalom) na czas.

Z a j ę c i a 2, 3, 4 i 5

Ćwiczenie ogólnorozwojowe i specjalne

- podpór przodem na palcach i uginanie ramion z przenoszeniem ciężaru ciała z jednej ręki na drugą;
- bieg w miejscu z wysokim unoszeniem kolan;
- stanie na rękach przy pomocy współwiczającego;
- ćwiczenia ze skakanką;
- rzuty i pchnięcia piłkami lekarskimi we wszystkich kierunkach jednorącz i oburącz ze skrętem tułowia i pójściem za piłką;
- rzuty piłką na odległość.

Ćwiczenia techniki

- powtarzanie poznanych dotychczas elementów techniki ze szczególnym zwróceniem uwagi na dokładność ich wykonania; głównie na umiejętność operowania lewą i prawą ręką.

Ćwiczenie taktyki

- podania w pasach działania w marszu;
- obrona każdy swego.

Gra:

- szkolna ze zmianą prowadzoną;
- właściwa.

Z a j ę c i e 6

Gra właściwa.

Z a j ę c i e 7, 8, 9, 10, 11 i 12

- ćwiczenia ze skakanką w miejscu, w marszu i w biegu;
- stanie na rękach i próby chodzenia na rękach bez pomocy współwiczającego;
- rzuty i pchnięcia piłką lekarską we wszystkich kierunkach (główny nacisk położyć na wykonanie lewą ręką);
- rzut piłki w górę — przewrót w przód, powrót do postawy i chwyt piłki;
- to samo z wykonaniem przewrotu w tył.

Cwiczenie techniki:

- rzuty do bramki z miejsca, z marszu i z biegu z określeniem miejsca trafienia (bramka podzielona na sektory);
- rzuty na bramkę z kozła.

Cwiczenia taktyki:

- zmiana lotna.

Gra:

- szkolna ze zmianą lotną;
- właściwa.

Z a j ę c i e 13, 14 i 15

Gra właściwa.

Z a j ę c i e 16 — kontrolne

- bieg z kozłowaniem z wymijaniem ustawionych chorągiewek (ślalom) na czas;
- rzuty piłką do celu oznaczonego w świetle bramki;
- rzut piłką w górę, przewrót w przód i chwyt.

Z a j ę c i e 17 do 30

Gra właściwa.

U w a g a: Każde zajęcie rozpoczynać należy od biegu wokół boiska z zastosowaniem wyskoków z odbicia obunóż i jednonóż oraz zwrotów i zrywów.

Wytyczne do przeprowadzenia marszobiegów i pokonywania przeszkód w maskach p gaz

Przed przeprowadzeniem marszobiegów i pokonywaniem przeszkód w maskach p gaz należy:

- sprawdzić czy cały stan osobowy biorący udział w marszobiegach potrafi należycie posługiwać się maską p gaz;
- sprawdzić czy biorący udział w marszobiegach w czasie treningów ze szkolenia chemicznego przebywali w maskach p gaz bez przerwy nie mniej jak 1 godzinę;
- pochłaniacze masek p gaz należy sprawdzić na opór przy pomocy RPPJa. Za sprawne technicznie uważać te, których po-

miary będą w granicach od 18—21 mm słupa wody. Nie zezwalać na używanie pochłaniaczy rozwarstwionych oraz takich, na których stwierdzono zapylenie węglem nagwintowanej górnej części pochłaniacza:

- części twarzowe masek pgaz należy przedezyniektować i sprawdzić pod względem czystości i sprawności technicznej, zwracając szczególną uwagę na sprawność zaworów;
- wszyscy biorący udział w marszobiegach winni przejść badania lekarskie, w wyniku których ustala się zdolnych do wzięcia udziału w marszobiegach oraz ćwiczeniach w maskach pgaz;
- przeprowadzenie marszobiegów w maskach pgaz należy zabezpieczyć odpowiednio pod względem medycznym;
- żołnierze, którzy z przyczyn zdrowotnych nie mogą ćwiczyć w maskach pgaz wykonują marszobiegi i ćwiczenia w pokonywaniu przeszkód bez masek pgaz.

SZKOLENIE INŻYNIERYJNO-SAPERSKIE

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców wykonywania samodzielnie oraz w składzie drużyny i plutonu podstawowych prac związanych z inżynierjno-saperskim zabezpieczeniem współczesnych działań bojowych, a w szczególności:

- z **fortyfikacji**: budowy tranzei, rowów łączących, zapór fortyfikacyjnych i ich pokonywania, budowy i urządzenia lekkich schronów i ukryć odpornych na działania broni masowego rażenia oraz dezaktywacji obiektów fortyfikacyjnych;
- z **maskowania**: zasad i nawykowego przestrzegania maskowania w ruchu i na postoju;
- z **zapór minowych**: znajomości środków minowania własnych oraz armii głównych państw zachodnich, zasad i praktycznego zakładania pól minowych w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem, a także wykonywania przejść w polach minowych przed przednim skrajem obrony nieprzyjaciela;
- z **minerstwa**: znajomości materiałów wybuchowych, sposobów praktycznego ich wykorzystania do niszczeń i prac inżynierjno-saperskich;

- z **przepraw**: rozpoznania przeszkód wodnych, urządzenia najprostszych przepraw i pokonywania przeszkód wodnych na środkach etatowych i wykonanych z materiałów miejscowych;
- z **mostów**: określenia nośności i wzmacniania istniejących mostów;
- z **dróg**: rozpoznania istniejących dróg marszu oraz rozpoznania i urządzenia dróg na przełaj;
- z **zaopatrywania w wodę**: rozpoznania i urządzenia źródeł wody dla własnych potrzeb.

Dać praktykę dowódcom pododdziałów w organizowaniu i kierowaniu pracami inżynieryjno-saperskimi w zakresie przewidzianym programem szkolenia.

Wskazówki metodyczne:

Zasadniczą formą szkolenia inżynieryjno-saperskiego powinny być zajęcia praktyczne prowadzone w różnym terenie, zaś podstawową metodą szkolenia — wzorowy pokaz odpowiednich czynności lub obiektu, a następnie wykonanie ich przez szkolonych.

Na zajęciach praktycznych dążyć do tego, aby szkoleni poszczególne prace wykonywali w czasie przewidzianym odpowiednimi normami.

Wszystkie zajęcia zabezpieczyć w odpowiednią ilość pełnowartościowego sprzętu i materiałów szkoleniowych.

Szkolenie z fortyfikacji powinno polegać na praktycznym wytyczeniu, wytrasowaniu oraz budowie obiektu fortyfikacyjnego zgodnie z danym tematem zajęć. Prace bardziej pracochłonne prowadzić metodą stopniowego ich narastania.

Praktyczne szkolenie z minerstwa prowadzić w następującej kolejności:

1. Szkolenie na środkach wybuchowych ćwiczebnych.
2. Szkolenie przy użyciu bojowych środków zapalających i ćwiczebnego materiału wybuchowego.
3. Szkolenie przy użyciu bojowych środków wybuchowych i zapalających.

Na zajęciach, na których używa się bojowego materiału wybuchowego szkolenie prowadzić w grupach nie większych jak pluton i wyłącznie pod dowództwem oficerów. Szkolenie przeprowadzać zgodnie z obowiązującymi przepisami o zachowaniu środków bez-

pieczeństwa, zwłaszcza w okresie wybuchów na czas których wystawiać posterunki ochronne. Na wszystkich zajęciach z minerstwa mieć zapewnioną pierwszą pomoc medyczną.

Praktyczne zajęcia z zakładania pól minowych rozpoczynać po dokładnym opanowaniu przez żołnierzy znajomości min i zapalników oraz umiejętności ustawiania i unieszkodliwiania pojedynczych min. Sprzęt ćwiczebny do minowania pod każdym względem musi odpowiadać sprzętowi bojowemu. Do zajęć zabrania się używać min i zapalników bojowych.

Szkolenie w wykonywaniu przejść w polach minowych ćwiczyć na polach minowych założonych uprzednio przez inny pododdział. Część zajęć z minerstwa i zapór minowych odbywać w nocy w warunkach złej widoczności. Zajęcia mające za zadanie nauczania techniki działania pojedynczych żołnierzy i pododdziałów prowadzić metodą musztry bojowej.

Szkolenie z przepraw powinno obejmować dwa zagadnienia — teoretyczne z zakresu właściwości technicznych środków przeprawowych etatowych i wykonywanych z materiałów miejscowych i praktyczne rozpoznanie odcinka przeszkody wodnej oraz urządzenie punktu przeprawy i samej przeprawy.

Zajęcia z rozpoznania istniejącego mostu i jego wzmocnienia przeprowadzać na moście istniejącym. W tym celu należy wyszukać do tych zajęć odpowiedni most.

Zajęcia z rozpoznania dróg dokładnie zawczasu przygotować. Np. na odcinkach istniejącej drogi przygotować odcinki pól minowych, grupy min, niektóre odcinki oznaczyć jako skażone itp.

Przy urządzeniu dróg na przełaj szczególną uwagę zwrócić na pokonywanie przeszkód terenowych (rowów, kanałów itp.) przy pomocy niedużych urządzeń wykonywanych z materiałów miejscowych.

Zajęcia z polowego zaopatrywania w wodę przerobić praktycznie przez budowę studni wykopowej i praktycznie zorganizowanie oczyszczania wody najprostszymi sposobami.

Tematy z budowy okopu drużynowego, wykonywania przejść w zaporach fortyfikacyjnych, część zajęć z minerstwa i budowy zapór oraz wykonywania w nich przejść przerabiać jako ćwiczenia taktyczno-inżynierskie.

Umiejętności nabyte przez szkolonych podczas programowego szkolenia inżyniersko-saperskiego, systematycznie doskonalić na wszystkich zajęciach i ćwiczeniach taktycznych.

WYKAZ TEMATÓW

Pierwszy rok szkolenia		Drugi rok szkolenia	
nr tematów	Wyszczególnienie tematów	nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Sprzęt okopowy i środki maskowania	1	Budowa zapór minowych (tylko dla pododdziałów piechoty)
2	Wykorzystanie naturalnych właściwości terenu i przedmiotów terenowych do walki oraz samookopywanie się	2	Pokonywanie zapór minowych (tylko dla pododdziałów piechoty)
3	Budowa i urządzenie okopu drużyny (działonu) w warunkach zawczasu przygotowanej obrony (latem i zimą)	3	Sposoby i środki wykonywania najprostszyc prac minerskich i niszczeń
4	Dezaktywacja obiektów fortyfikacyjnych	4	Budowa schronów biernych typu lekkiego z gotowych elementów, okopów oraz ukryć dla wozów bojowych i pojazdów mechanicznych (według specjalności)
5	Budowa i pokonywanie zapór fortyfikacyjnych (tylko dla pododdziałów piechoty, ckm, moździerzy i łączności)	5	Rozpoznanie istniejącego mostu i jego wzmocnienie (tylko dla pododdziałów artylerii i pancernych)
6	Budowa punktów obserwacyjnych (tylko dla pododdziałów piechoty i artylerii)	6	Urządzenie i obsługa przepraw
7	Miny własne i państw obcych	7	Urządzanie polowego punktu zaopatrywania w wodę
8	Wiadomości ogólne o przeprawach		
9	Urządzenie i obsługa przepraw		
10	Sposoby i środki wykonywania najprostszyc prac minerskich i niszczeń		
11	Rozpoznanie istniejących dróg na przełaj i ich urządzenie (tylko dla pododdziałów piechoty i artylerii)		

(dla pierwszego rocznika)

Temat 1 — Sprzęt okopowy i środki maskowania

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z rodzajami i przeznaczeniem podstawowego sprzętu okopowego, maszynami do prac ziemnych oraz ze środkami maskowania.

Zagadnienia:

Rodzaje, przeznaczenie, opis i konserwacja sprzętu okopowego. Maszyny używane do prac okopowych. Materiały i gotowe elementy używane do prac fortyfikacyjnych. Grubości warstw ochronnych z poszczególnych materiałów.

Elementy składane używane w pracach fortyfikacyjnych. Oznaki demaskujące wojska i urządzenia obronne. Zasady maskowania naturalnego i sztucznego. Etatowe i podręczne środki maskowania.

Temat 2 — Wykorzystanie naturalnych właściwości terenu i przedmiotów terenowych do walki oraz samookopywanie się

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców okopywania się w walce, wykorzystanie przedmiotów terenowych i ich umocnienia.

Zagadnienia:

Przeznaczenie okopu. Wybór miejsca na urządzenie okopu. Oczyszczenie pola obserwacji i ostrzału. Sposób kopania okopu do strzelania leżąc, a następnie pogłębienie okopu do strzelania kłęcząc i stojąc. Maskowanie okopu. Zasady kopania okopów w warunkach zimowych. Wykorzystanie i przystosowanie do walki przedmiotów terenowych.

Temat 3 — Budowa i urządzenie okopu drużyny (działonu) w warunkach zawczasu przygotowanej obrony (latem i zimą)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców w składzie drużyny budowy okopu drużynowego, a dowódcom drużyn dać praktykę w organizowaniu i kierowaniu tego rodzaju pracami.

Z a g a d n i e n i a :

Wybór miejsca, wytyczenie i wytrasowanie okopu. Organizacja i podział pracy w drużynie. Normy budowy urządzeń. Kopanie ręcznie tranzei, rowów łączących i ich urządzenie. Budowa poszczególnych okopów, przykrycie i nisz na amunicję oraz żywność. Urządzenia ochronne i sanitarno-bytowe, budowa schronów przedpiersiowych dla ludzi oraz ustępów. Zabezpieczenie przeciwpożarowe, odwodnienie, znaki informacyjne. Maskowanie wszystkich urządzeń etatowymi i podręcznymi środkami.

Dla pododdziałów łączności — budowa ukryć dla środków łączności.

T e m a t 4 — Dezaktywacja obiektów fortyfikacyjnych

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców przeprowadzania dezaktywacji urządzeń ziemnych skażonych środkami masowego rażenia.

Z a g a d n i e n i a :

Cel i zasady dezaktywacji obiektów fortyfikacyjnych skażonych środkami masowego rażenia. Sposoby przeprowadzania dezaktywacji różnych obiektów fortyfikacyjnych latem i zimą. Dezaktywacja ludzi i sprzętu po przeprowadzonej dezaktywacji obiektów fortyfikacyjnych.

T e m a t 5 — Budowa i pokonywanie zapór fortyfikacyjnych (tylko dla pododdziałów piechoty, ckm, moździerzy i łączności).

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców budowy i urządzenia zapór fortyfikacyjnych z materiałów fabrycznych i miejscowych, organizowania tych prac przez dowódców drużyn i plutonów oraz pokonywania zapór fortyfikacyjnych.

Z a g a d n i e n i a :

Rodzaje, przeznaczenie i wymagania jakim odpowiadać powinny zapory fortyfikacyjne przeciwpiechotne i przeciwczołgowe. Zasady rozmieszczenia zapór w terenie i powiązanie ich z systemem ognia. Praktyczna budowa zapór z drutu kolczastego i ustawianie etatowych zapór przeciwczołgowych z uwzględnieniem widoczności terenu. Sposoby i zasady pokonywania zapór fortyfikacyjnych i przeszkód naturalnych. Rozpoznanie zapór przed ich przekro-

zeniem ze względu na możliwość naelektryzowania i zaminowania. Pokonywanie zapór przy pomocy różnych urządzeń oraz przez wykonanie w nich przejść.

Temat 6 — Budowa punktów obserwacyjnych

(tylko dla pododdziałów piechoty i artylerii).

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców w składzie drużyny (plutonu) budowy i urządzania punktów obserwacyjnych.

Zagadnienia:

Rodzaje, przeznaczenie, zasady rozmieszczenia i budowy punktów obserwacyjnych, Zasady i sposoby urządzania punktów obserwacyjnych napowierzchniowych, na wieżach, dachach budynków itp. Praktyczna budowa i urządzenie punktu obserwacyjnego z gotowych elementów dla dowódcy pododdziału. Wybór miejsca, wytyczenie i trasowanie wykopowego punktu obserwacyjnego. Zabezpieczenie punktu obserwacyjnego. przed bronią masowego rażenia.

Temat 7 — Miny własne i państw obcych

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców znajomości środków minowania własnych, państw obcych oraz ustawiania i unieszkodliwiania pojedynczych min.

Zagadnienia:

Miny własne — rodzaje, podział i zastosowanie min. Budowa, dane taktyczno-techniczne i zasady działania min przeciwczołgowych i przeciwpiechotnych. Zapalniki do min, ich budowa i zasady działania. Zasadniczy i pomocniczy sprzęt do ustawiania i wykrywania oraz unieszkodliwiania min. Przepisy bezpieczeństwa obchodzenia się z minami i zapalnikami. Nauka praktycznego ustawiania, wykrywania i unieszkodliwiania pojedynczych min przeciwczołgowych i przeciwpiechotnych. Miny państw obcych — rodzaje, charakterystyka, budowa, przeznaczenie i zasady działania min przeciwczołgowych i przeciwpiechotnych. Zapalniki do min, ich budowa i zasady działania. Ustawianie, wykrywanie i unieszkodliwianie pojedynczych min. Przepisy bezpieczeństwa pracy. Zasady

zakładania pól minowych według wzorów armii głównych państw zachodnich.

Temat 8 — Wiadomości ogólne o przeprawach

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z warunkami i rodzajami przeprowiania wojsk.

Zagadnienia:

Znaczenie rzek jako przeszkód naturalnych w działaniach bojowych wojsk. Ogólne pojęcie o przeprawach oraz zasady forsowania przeszkód wodnych. Charakterystyczne cechy forsowania z marszu i z planowanym przygotowaniem. Zasady organizacji przepraw i służby porządkowo ochronnej. Rodzaje i dane techniczne środków przeprowowych etatowych i wykonywanych z materiałów podręcznych.

Temat 9 — Urządzenie i obsługa przepraw

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców urządzenia i obsługi najprostszyc przepraw oraz dać praktykę dowódcom drużyn i plutonów w ich organizowaniu.

Zagadnienia:

Rodzaje przepraw urządanych bez udziału wojsk inżynieryjnych. Rozpoznanie przeszkód wodnych w celu urządzenia przeprawy w bród, w pław i po łodzie (zimą) oraz punktu przeprawy desantowej. Praktyczne urządzenie przeprawy w bród, w pław i po łodzie (zimą) oraz przeprawa. Praktyczne urządzenie punktu przeprawy desantowej i przeprawa na etatowych środkach przeprowowych. Budowa środków przeprowowych z materiałów miejscowych i przeprawa na nich. Organizacja służby porządkowo-ochronnej i ratowniczej na przeprawach.

Temat 10 — Sposoby i środki wykonywania najprostszyc prac minerskich i niszczeń

Cel szkolenia:

Zaznajomić szeregowców ze środkami wybuchowymi oraz nauczyć ich zasad wykorzystania materiałów do prac inżynieryjnosaperskich i niszczeń.

Zagadnienia :

Podstawowe wiadomości o materiałach wybuchowych i środkach zapalających. Zasady obchodzenia się z materiałami wybuchowymi i środkami zapalającymi. Przepisy bezpieczeństwa pracy. Sprzęt do prac minerskich. Rodzaje ładunków, ich przeznaczenie oraz sposoby wysadzenia. Sposoby umieszczania ładunków materiału wybuchowego w zależności od wysadzonego obiektu (materiału). Praktyczne wykonanie zapalnika lontowego i jego wysadzenia. Sposoby wykonania przejść w zaporach fortyfikacyjnych za pomocą materiału wybuchowego i praktyczne wykonanie przejścia w sieci kolczastej.

Temat 11 — Rozpoznanie istniejących dróg na przełaj i ich urządzenie

(tylko dla pododdziałów piechoty i artylerii)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców rozpoznania istniejących dróg marszu w składzie patrolu oraz rozpoznanie dróg na przełaj i ich urządzenie siłami drużyny (plutonu).

Zagadnienia :

Rozpoznanie drogi marszu, wyszukiwanie i oznaczanie obejść. Uprzednie przygotowanie rozpoznawanej trasy przez założenie pojedynczych min, oznaczenie odcinków skażonych itp. Rozpoznanie i wytyczenie drogi na przełaj. Przygotowanie elementów pokryć drogowych oraz elementów do pokonania niedużych przeszkód naturalnych — kanałów, rowów i wzniesień za pomocą urządzeń wykonanych z miejscowych materiałów.

(dla drugiego rocznika)

Temat 1 — Budowa zapór minowych. (tylko dla pododdziałów piechoty)

Cel szkolenia:

Nauczyć pododdziały w składzie drużyny i plutonu zakładania odcinków pól minowych szczególnie w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem w nocy.

Zagadnienia :

Rodzaje i zasady zakładania pól minowych w zasadniczych rodzajach działań bojowych. Sprzęt do zakładania pól minowych.

Sposoby i zasady zakładania pól minowych przeciwpiechotnych, przeciwczołgowych i mieszanych w głębi obrony i przed przednim skrajem obrony w styczności z nieprzyjacielem. Praktyczne zakładanie wymienionych pól minowych w głębi obrony w dzień i przeciwczołgowych oraz mieszanych przed przednim skrajem obrony w nocy. Przepisy bezpieczeństwa pracy przy zakładaniu pól minowych. Organizacja minowania w drużynie i plutonie. Dokumentacja pól minowych.

U w a g a: Dla pododdziałów artylerii, pancernych moździerzy oraz łączności — ustawienie pojedynczych i grup min przed okopami lub ukryciami, a następnie ich rozbrojenie i unieszkodliwienie.

Temat 2 — Pokonywanie zapór minowych (tylko dla pododdziałów piechoty)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców w składzie drużyny rozpoznania i wykonania przejść w zaporach minowych nieprzyjaciela oraz organizacji ich wykonania przez dowódców drużyn.

Zagadnienia:

Zasady rozpoznania zapór minowych nieprzyjaciela. Zasady zakładania pól minowych według wzorów armii głównych państw zachodnich i praktyczne ich założenie. Sposoby wykonywania przejść przed przednim skrajem obrony w polach minowych własnych i nieprzyjaciela. Organizacja pracy w drużynie w czasie wykonywania przejść. Praktyczne wykonanie przejścia w polu minowym przed przednim skrajem obrony własnej sposobem ręcznym i za pomocą materiału wybuchowego i przed przednim skrajem obrony nieprzyjaciela w nocy w warunkach ograniczonej widoczności. Zasady poszerzania przejść wykonanych przez czołg z trałem przyczepnym sposobem ręcznym i za pomocą materiału wybuchowego.

Temat 3 — Sposoby i środki wykonywania najprostszyc prac minerskich i niszczeń

Cel szkolenia:

Doskonalić szeregowców w posługiwaniu się materiałami wybuchowymi przy pracach inżynieryjno-saperskich i niszczeniach, a dowódców drużyn i plutonów — w obliczaniu ilości potrzebnych materiałów wybuchowych.

Zagadnienia:

Sposoby i zasady wysadzania różnego rodzaju gruntów. Wykonanie studni, zakładanie i uszczelnianie ładunków. Wysadzanie grup ładunków w celu wyrzucenia i spalnienia gruntu.

Praktyczne wykonanie odcinka rowu przeciwczołgowego za pomocą materiałów wybuchowych. Zasady i sposoby niszczenia elementów i konstrukcji z drzewa, metalu, betonu i żelazobetonu. Obliczanie ilości materiałów wybuchowych, sposoby rozmieszczania i mocowania ładunków. Praktyczne wysadzenie grupy pali i muru sposobem ogniowym (materiał wybuchowy ćwiczebny zapalniki bojowe).

Przepisy bezpieczeństwa przy wysadzaniu.

Temat 4 — Budowa schronów biernych typu lekkiego z gotowych elementów, okopów oraz ukryć dla wozów bojowych i pojazdów mechanicznych (według specjalności)

Cel szkolenia:

Dośkonalić szeregowców w budowie obiektów fortyfikacyjnych.

Zagadnienia:

Rodzaje, typy, konstrukcje, przeznaczenie i charakterystyka wykopowych schronów biernych i ich elementy.

Zabezpieczenie schronów przed działaniem broni masowego rażenia. Wykorzystanie naturalnych właściwości terenu dla budowy schronów, okopów i ukryć.

Wytyczenie i wytrasowanie wymienionych obiektów. Sposób wykonania wykopów ręcznie i za pomocą materiału wybuchowego. Praktyczna budowa schronu biernego na 8—10 ludzi z gotowych elementów, okopu dla wozów bojowych i ukryć dla pojazdów mechanicznych według specjalności.

Temat 5 — Rozpoznanie istniejącego mostu i jego wzmocnienie (tylko dla pododdziałów artylerii i czołgów)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców określania nośności mostu i jego wzmocnienia w składzie działonu — plutonu.

Zagadnienia:

Ogólne wiadomości o mostach. Rozpoznanie i określanie nośności istniejącego mostu, jego poszczególnych elementów na pod-

stawie tablic oraz ilości potrzebnych materiałów do wzmocnienia mostu.

Sposób wzmocnienia ustroju niosącego mostu i pokładu. Wymiana lub wstawienie dodatkowych dźwigarów i poprzecznic. Wzmocnienie kapturów. Ustawienie dodatkowych podpór pośrednich. Organizacja pracy w pododdziale.

Temat 6 — Urządzenie i obsługa przepraw

Cel szkolenia:

Do doskonalić pododdziały w urządzaniu i wykonywaniu przepraw.

Zagadnienia:

Fraktyczne przerobienie zagadnień z tematu 9 (pierwszego rocznika).

Temat 7 — Urządzenie polowego punktu zaopatrywania w wodę

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców sposobów rozpoznania i urządzania źródeł wody.

Zagadnienia:

Znaczenie zaopatrywania w wodę. Rodzaje wód i normy zużycia wody przez ludzi i sprzęt. Rozpoznawanie charakterystycznych cech terenu, wskazujących na obecność wód podziemnych oraz rozpoznanie przez ręczne kopanie studni. Budowa studni wykopowych o drewnianej budowie. Sposoby oczyszczania wody za pomocą etatowych i prowizorycznych filtrów. Urządzenie polowego punktu zaopatrywania w wodę dla własnych potrzeb. Przechowywanie wody. Skażenie i sposoby dezaktywacji wody. Ochrona źródeł wody przed skażeniami.

SZKOLENIE CHEMICZNE

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców obrony i ochrony przed bronią masowego rażenia będącą na wyposażeniu armii głównych państw zachodnich oraz umiejętności działania w warunkach użycia broni masowego rażenia.

Szeregowców drugiego roku szkolenia nauczyć prowadzenia rozpoznania (w składzie patrolu, drużyny) środków masowego rażenia.

Dać praktykę dowódcom pododdziałów w organizowaniu i kierowaniu pracami częściowych zabiegów sanitarnych, dezaktywacji i dezynfekcji skażeń.

Wskazówki metodyczne:

Zajęcia ze szkolenia chemicznego przeprowadzać w terenie i na sali wykładowej szkolenia chemicznego. Na zajęciach oprócz etatowego sprzętu chemicznego wykorzystywać również poglądowe pomoce szkoleniowe i ćwiczebne środki chemiczne.

Podstawowym warunkiem nabycia przez szeregowców niezbędnych wiadomości i nawyków obrony przed środkami masowego rażenia powinno być systematyczne doskonalenie ich na wszystkich zajęciach (ćwiczeniach) taktycznych.

W trakcie szkolenia zwrócić szczególną uwagę na naukę długotrwałego przebywania żołnierzy w maskach przeciwgazowych podczas wykonywania zadań bojowych. W tym celu naukę rozpoczynać od 30 minut i doprowadzić do nieprzerwanego przebywania żołnierzy w maskach przeciwgazowych w końcu roku szkoleniowego do 4 godzin. Trening w przebywaniu w maskach przeciwgazowych przeprowadzać na zajęciach w polu.

Temat 14 jest ćwiczeniem z zakresu obrony przed bronią masowego rażenia i oparty na założeniu taktycznym. W czasie tego ćwiczenia winny być przerobione wszystkie zagadnienia z obrony przed środkami masowego rażenia w sensie ich doskonalenia, a szczególnie w zakresie rozpoznania, powiadamiania, zabezpieczenia pododdziałów w sprawny sprzęt chemiczny oraz w zakresie likwidacji skutków napadu broni masowego rażenia.

Całość ćwiczenia winna być przygotowana pod kierownictwem szefa zabezpieczenia chemicznego pułku.

Przy organizowaniu i przeprowadzaniu zajęć ze szkolenia chemicznego posługiwać się podręcznikiem „Metodyka szkolenia chemicznego“.

WYKAZ TEMATÓW

Pierwszy rocznik		Drugi rocznik	
nr tematów	Wyszczególnienie tematów	nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Broń masowego rażenia armii głównych państw zachodnich	1	Działanie chemika zwiadowcy na rozpoznaniu terenu skażonego
2	Sprzęt bojowy i uzbrojenie armii głównych państw zachodnich do stosowania środków masowego rażenia	2	Działanie patrolu rozpoznania chemicznego na rozpoznaniu terenu skażonego w natarciu
3	Ogólnowojskowa maska przeciwgazowa	3	Działanie patrolu rozpoznania chemicznego na rozpoznaniu terenu skażonego w marszu
4	Środki ochrony skóry	4	Częściowe zabiegi sanitarne, dezaktywacja uzbrojenia, sprzętu bojowego, umundurowania i oporządzenia
5	Cwiczebno-bojowe środki chemiczne	5	Posługiwanie się maską przeciwgazową w powietrzu zatrutym
6	Odkazanie i dezaktywacja uzbrojenia, sprzętu bojowego i terenu		
7	Częściowe zabiegi sanitarne stanu osobowego i częściowa dezaktywacja uzbrojenia, sprzętu bojowego, umundurowania i oporządzenia		
8	Pokonywanie odcinków terenu skażonego		
9	Prowadzenie obserwacji chemicznej w walce		
10	Posługiwanie się maską przeciwgazową w powietrzu zatrutym		
11	Świece i ręczne granaty dymne		
12	Zbiorowe środki obrony przeciwchemicznej		
13	Przyrządy do rozpoznania skażeń		
14	Obrona kompanii (baterii) przed bronią masowego rażenia w walce		

U w a g a :

1. Tematy 1—14 dla pierwszego rocznika przerabiają pododdziały wszystkich rodzajów wojsk.

2. Tematy 1—5 dla drugiego rocznika przerabiają pododdziały piechoty, a temat 4 i 5 pozostałe pododdziały.

(dla pierwszego rocznika)

Temat 1 — Broń masowego rażenia armii głównych państw zachodnich

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z bronią masowego rażenia armii głównych państw zachodnich oraz ze sposobami obrony i ochrony przed nią.

Zagadnienia:

Rodzaje broni masowego rażenia, przeznaczenie i sposoby zastosowania w walce. Charakterystyka środków trujących, ciał promieniotwórczych i broni bakteriologicznej. Podział broni masowego rażenia pod względem działania na organizm ludzki. Zasadnicze oznaki użycia broni masowego rażenia przez nieprzyjaciela oraz sposoby obrony i ochrony przed nią.

Temat 2 — Sprzęt bojowy i uzbrojenie armii głównych państw zachodnich do stosowania środków masowego rażenia

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z uzbrojeniem armii obcych do stosowania środków masowego rażenia.

Zagadnienia:

Sprzęt i uzbrojenie lotnictwa (bomby lotnicze, zasobniki lotnicze, lotnicze przyrządy wylewcze i rozsiewające) i artylerii (pociski i miny artyleryjskie oraz broń raketowa) do stosowania środków masowego rażenia. Instalacje specjalne (rozsiewające) do stosowania środków masowego rażenia. Metody dywersyjnego stosowania broni masowego rażenia. Zasady taktyczne zastosowania broni masowego rażenia przez armie obce.

Temat 3 — Ogólnowojskowa maska przeciwgazowa

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z maską przeciwgazową, jej konserwacją oraz nauczyć praktycznego posługiwania się nią w walce.

Zagadnienia:

Przeznaczenie, budowa i pielęgnacja maski przeciwgazowej oraz dopasowanie maski właściwej. Kompletowanie, przegląd i skła-

danie maski przeciwgazowej, zasady jej noszenia. Sposoby nakładania i zdejmowania maski przeciwgazowej. Nakładanie maski przeciwgazowej na rannego. Kolejność przeglądu maski przeciwgazowej i ustalenie uszkodzeń. Posługiwanie się maską przeciwgazową. Zastosowanie wkładek nie potniejących. Właściwości posługiwania się maską przeciwgazową zimą. Przechowywanie maski przeciwgazowej.

Temat 4 — Środki ochrony skóry

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców praktycznego posługiwania się środkami ochronnymi skóry.

Zagadnienia:

Przeznaczenie i moc ochronna narzutki ochronnej, pończoch i rękawic ochronnych oraz odzieży ochronnej lekkiej L-1. Sposób posługiwania się nimi. Przechowywanie i pielęgnacja środków ochrony skóry.

Uwaga: W pododdziałach nie posiadających na wyposażeniu odzieży ochronnej L-1 — zasad posługiwania się tą odzieżą nie przerabia się.

Temat 5 — Ćwiczebno-bojowe środki chemiczne

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z ćwiczebno-bojowymi środkami chemicznymi i nauczyć ich obchodzenia się z tymi środkami.

Zagadnienia:

Przeznaczenie ćwiczebno-bojowych środków trujących. Rodzaje ćwiczebno-bojowych TST i NSP i ich przeznaczenie. (CBTST-1, CBTST-2, CBTST-b, chloropikryna, CBNST). Przeznaczenie i budowa ćwiczebno-bojowych fugasów chemicznych i granatów chemicznych, małych świec o zapachu ST. Środki ostrożności przy pracy. Zasady przechowywania i przewożenia.

Temat 6 — Odkazanie i dezynfekcja uzbrojenia, sprzętu bojowego i terenu

Cel szkolenia:

Zaznajomić szeregowców z zasadami i środkami odkazania i dezynfekcji oraz nauczyć ich praktycznego przeprowadzania odkazania i dezynfekcji.

Z a g a d n i e n i a :

Pojęcie o odkażaniu i dezynfekcji. Zasadnicze odkażalniki i ich działanie na środki trujące i biologiczne. Roztwory i rozpuszczalniki — ich właściwości i zastosowanie do odkażania. Indywidualny pakiet przeciwcemiczny, zestaw PMDK i ADK, przyrząd RDP — przeznaczenie, budowa i sposób wykorzystania. Rodzaje i sposoby odkażania i dezynfekcji. Kolejność częściowego i całkowitego odkażania i dezynfekcji oraz praktyczne przeprowadzenie tego (według specjalności poszczególnych rodzajów wojsk). Środki ostrożności przy przeprowadzaniu prac odkażania i dezynfekcji.

Odkażanie i przedsięwzięcia sanitarno-higieniczne po zakończeniu prac odkażających. Właściwości odkażania i dezynfekcji w zimie.

T e m a t 7 — Częściowe zabiegi sanitarne stanu osobowego i częściowa dezaktywacja uzbrojenia, sprzętu bojowego, umundurowania i oporządzenia

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców dokonywania częściowych zabiegów sanitarnych i częściowej dezaktywacji w walce.

Z a g a d n i e n i a :

Pojęcie zabiegów sanitarnych i dezaktywacji. Środki i sposoby przeprowadzania częściowych zabiegów sanitarnych i dezaktywacji. Środki ostrożności przy prowadzeniu częściowej dezaktywacji. Kolejność przeprowadzania częściowych zabiegów sanitarnych stanu osobowego. Kolejność przeprowadzania częściowej dezaktywacji uzbrojenia, sprzętu bojowego, umundurowania i oporządzenia. Właściwości dezaktywacji w zimie. Ogólne pojęcie o prowadzeniu i organizacji zabiegów specjalnych na PZS.

T e m a t 8 — Pokonywanie odcinków terenu skażonego

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców i pododdziały praktycznego działania w terenie skażonym i przekraczania terenu skażonego.

Z a g a d n i e n i a :

Pojęcie o odcinkach terenu skażonego. Sposoby pokonywania terenu skażonego. Przygotowanie i wykorzystanie środków etatowych i podręcznych do pokonywania odcinków terenu skażonego.

go. Działanie na odcinku skażonym. Obowiązki żołnierza podczas pokonywania odcinka terenu skażonego.

Temat 9 — Prowadzenie obserwacji chemicznej w walce

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców sposobów wykrywania oznak napadu broni masowego rażenia i ich obecności w terenie i na przedmiotach.

Z a g a d n i e n i a :

Zadania obserwacji chemicznej. Zewnętrzne oznaki początku napadu broni masowego rażenia. Oznaki obecności środków masowego rażenia w terenie i na różnych przedmiotach. Obowiązki obserwatora pododdziału w zakresie prowadzenia obserwacji chemicznej. Działanie pododdziału podczas napadu broni masowego rażenia przez nieprzyjaciela.

Temat 10 — Posługiwanie się maską przeciwgazową w powietrzu zatrutym

Cel szkolenia:

Sprawdzić u szeregowców sprawność i prawidłowe dopasowanie masek przeciwgazowych, doskonalić posługiwanie się sprawną technicznie oraz uszkodzoną maską przeciwgazową.

Z a g a d n i e n i a :

Sprawdzanie dopasowania (szczelności) maski przeciwgazowej w powietrzu czystym, a następnie zatrutym. Ustalenie niesprawności maski przeciwgazowej. Zatrzymanie oddechu w powietrzu zatrutym. Określenie na podstawie zapachu rodzaju środka trującego. Zmiana maski. Posługiwanie się uszkodzoną maską przeciwgazową.

Temat 11 — Świece i ręczne granaty dymne

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców ze środkami dymotwórczymi i nauczyć ich praktycznego stosowania zasłon dymnych.

Z a g a d n i e n i a :

Znaczenie dymów maskujących. Przeznaczenie, budowa, sposób przygotowania do użycia i zapalenie świec dymnych DM-11

i BDSz oraz ręcznych granatów dymnych RDg. Przeznaczenie i rodzaje zasłon dymnych. Praktyczne stawianie zasłon dymnych przy pomocy świec i ręcznych granatów dymnych z uwzględnieniem kierunku wiatru.

Temat 12 — Zbiorowe środki obrony przeciwchemicznej

Cel szkolenia:

Zaznajomić szeregowców ze schronami i urządzeniami filtracyjnymi.

Zagadnienia:

Przeznaczenie i budowa schronu z urządzeniem przeciwchemicznym. Zasady korzystania ze schronu. Obowiązki żołnierza podczas pełnienia służby w schronie. Praktyczne korzystanie ze schronu.

Temat 13 — Przyrządy do rozpoznania skażeń

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z najprostszymi przyrządami do rozpoznania skażeń.

Zagadnienia:

Pojęcie o rozpoznaniu masowego rażenia. Ogólne pojęcie o przeznaczeniu i zasadzie działania przyrządów dozometrycznych. Przeznaczenie i budowa indykatora, przyrządu chemika zwiadowcy i łębna indykacyjnego. Zasady posługiwania się nimi przy wykrywaniu środków masowego rażenia w terenie i w powietrzu.

Temat 14 — Obrona kompanii (baterii) przed bronią masowego rażenia w walce

Cel szkolenia: (dla pododdziałów piechoty)

Nauczyć pododdziały organizowania „Obrony przed bronią masowego rażenia w czasie ataku wzmocnionej kompanii piechoty na zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela“.

Zagadnienia:

Organizacja natarcia. Praca dowódców pododdziałów w zakresie organizacji obrony przed bronią masowego rażenia. Skryte zajęcia

i urządzenie podstawy wyjściowej. Organizacja i praca systemu powiadamiania, obserwacji i rozpoznania broni masowego rażenia. Sprawdzanie stopnia zabezpieczenia stanu osobowego w sprzęt chemiczny oraz kontrola jego gotowości do użycia. Działanie kompanii podczas napadu broni masowego rażenia nieprzyjaciela na rejon podstawy wyjściowej. Działanie kompanii podczas artyleryjskiego przygotowania ataku. Natarcie w głębi obrony nieprzyjaciela. Prowadzenie rozpoznania chemicznego w walce. Pokonywanie przez kompanię odcinków terenu skażonego przez poderwanie pola fugasów chemicznych. Rozwinięcie natarcia. Częściowe odkażanie i dezaktywacja sprzętu, uzbrojenia i oporządzenia oraz częściowe zabiegi sanitarne stanu osobowego.

Cel szkolenia: (dla pododdziałów artylerii)

Nauczyć pododdziały artylerii organizowania „obrony przed bronią masowego rażenia, baterii w natarciu na zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela“.

Z a g a d n i e n i a :

Wybór, skryte zajęcie i urządzenie stanowiska ogniowego, punktu obserwacyjnego oraz rozmieszczenie środków ciągu. Organizacja dowodzenia, rozpoznania i łączności. Praca dowódców pododdziałów w zakresie organizacji obrony przed bronią masowego rażenia. Organizacja systemu powiadamiania, obserwacji i rozpoznania chemicznego.

Organizacja ubezpieczenia bojowego i współdziałania. Sprawdzenie stopnia zabezpieczenia stanu osobowego w sprzęt chemiczny oraz kontrola jego gotowości do użycia. Przygotowanie do prowadzenia ognia. Prowadzenie ognia przed artyleryjskim przygotowaniem ataku i w czasie ataku. Działanie baterii podczas napadu broni masowego rażenia nieprzyjaciela. Prowadzenie ognia w terenie skażonym. Prowadzenie rozpoznania skażeń. Zmiana punktu obserwacyjnego i stanowiska ogniowego w czasie walki. Pokonywanie odcinków terenu skażonego. Zajęcie nowych stanowisk ogniowych. Przeprowadzenie częściowego odkażania i dezaktywacji sprzętu, uzbrojenia i oporządzenia oraz zabiegów sanitarnych stanu osobowego.

Cel szkolenia: (dla pododdziałów pancernych)

Nauczyć pododdziały pancerne organizowania „obrony przed bronią masowego rażenia kompanii czołgów w natarciu na za-

wczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela na kierunku wykonania uderzenia atomowego“.

Z a g a d n i e n i a :

Przemarsz i rozmieszczenie w rejonie wyczekiwania. Organizacja natarcia. Praca dowódców pododdziałów w zakresie organizacji obrony przed bronią masowego rażenia. Wykonanie prac inżynierskich w rejonie wyczekiwania. Organizacja i praca systemu powiadamiania, obserwacji i rozpoznania chemicznego. Sprawdzenie stopnia zabezpieczenia stanu osobowego w sprzęt chemiczny oraz kontrola jego gotowości do użycia. Działanie kompanii podczas napadu broni masowego rażenia nieprzyjaciela. Likwidacja skutków napadu atomowego.

Działanie w czasie artyleryjskiego przygotowania ataku i przy uderzeniu atomowym na obronę nieprzyjaciela. Wyjście na rubież rozwinięcia (podstawa wyjściowej). Atakowanie i niszczenie ocalałych punktów obrony nieprzyjaciela. Natarcie w głębi obrony nieprzyjaciela. Prowadzenie rozpoznania chemicznego. Pokonywanie zapór inżynierskich i odcinków terenu skażonego. Odpieranie kontrataków piechoty i czołgów nieprzyjaciela w głębi obrony. Pościg. Umocnienie się na uchwyconej rubieży. Częściowe odkażanie i dezaktywacja sprzętu, uzbrojenia i oporządzenia oraz zabiegi sanitarne stanu osobowego.

(dla drugiego rocznika)

T e m a t 1 — Działanie chemika zwiadowcy na rozpoznaniu terenu skażonego (musztra bojowa)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców praktycznego działania w roli chemika zwiadowcy.

Z a g a d n i e n i a :

Obowiązki chemika zwiadowcy w zakresie rozpoznania. Otrzymanie zadania i przygotowanie się do rozpoznania. Rozpoznanie terenu skażonego bronią masowego rażenia i określenie granic skażenia. Sposób obserwacji terenu skażonego i określenie środka masowego rażenia na podstawie oznak zewnętrznych i przyrządu chemika zwiadowcy. Pobieranie prób gleby i roślinności.

Meldowanie o wynikach rozpoznania. Częściowe odkażanie i dezaktywacja po zakończeniu rozpoznania.

Temat 2 — Działanie patrolu rozpoznania chemicznego na rozpoznaniu terenu skażonego w natarciu (musztra bojowa)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców działania na rozpoznaniu chemicznym w składzie patrolu podczas walki.

Zagadnienia:

Skład, wyposażenie i zadania patrolu rozpoznania chemicznego w zasadniczych rodzajach walki i właściwości prowadzenia rozpoznania w różnych warunkach terenowych i atmosferycznych.

Przygotowanie patrolu do działań i postawienie mu zadania. Miejsce i posuwanie się patrolu w szykach pododdziałów — organizacja współdziałania. Prowadzenie rozpoznania, wykrycie i oznaczenie terenu skażonego bronią masowego rażenia, wyszukanie dróg obejścia.

Meldowanie o wynikach rozpoznania. Przeprowadzenie częściowego odkażania po zakończeniu rozpoznania.

Temat 3 — Działanie patrolu rozpoznania chemicznego na rozpoznaniu terenu skażonego w marszu (musztra bojowa)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców działania na rozpoznaniu chemicznym w składzie patrolu podczas marszu.

Zagadnienia:

Postawienie zadania dla patrolu. Miejsce i posuwanie się patrolu w ugrupowaniu marszowym. Rozpoznanie dróg marszu. Obserwacja terenu i przedmiotów terenowych. Rozpoznanie rejonu odpoczynku pododdziału. Rozpoznanie i oznaczenie odcinków marszrutu skażonych środkami masowego rażenia. Wyszukanie i wytyczenie obejść lub kierunków pokonania odcinków terenu skażonego.

Przewodzenie częściowego odkażania i dezaktywacji po zakończeniu rozpoznania.

Temat 4 — Częściowe zabiegi sanitarne, dezaktywacja uzbrojenia, sprzętu bojowego, umundurowania i oporządzenia

Cel szkolenia:

Doskonalić szeregowców w przeprowadzaniu częściowych zabiegów sanitarnych i dezaktywacji w walce.

Zagadnienia:

Praktyczne przerobienie częściowych zabiegów sanitarnych oraz dezaktywacji różnych przedmiotów.

Temat 5 — Posługiwanie się maską przeciwgazową w powietrzu zatrutym

Cel szkolenia:

Doskonalić szeregowców w posługiwaniu się maską przeciwgazową w powietrzu zatrutym.

Zagadnienia:

Jak w temacie 10 dla pierwszego rocznika.

SZKOLENIE ŁĄCZNOŚCI

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z podstawowymi środkami łączności — z polowym aparatem telefonicznym i radiostacjami wojskowymi będącymi na wyposażeniu pułku (piechoty) zmechanizowanego oraz nauczyć ich praktycznego obsługiwania tego sprzętu.

Wskazówki metodyczne:

Naukę o budowie aparatu telefonicznego i radiostacjach przeprowadzać praktycznie na sprzęcie będącym na wyposażeniu pododdziałów pułku.

WYKAZ TEMATÓW

Pierwszy rocznik		Drugi rocznik	
nr tematów	Wyszczególnienie tematów	nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Podstawowe wiadomości o środkach łączności	1	Obsługa i praca na radiostacji sieci batalionowej
2	Polowy aparat telefoniczny		
3	Radiostacje wojskowe		

(dla pierwszego rocznika)

Temat 1 — Podstawowe wiadomości o środkach łączności

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z zadaniami łączności w walce oraz z rodzajami środków łączności pododdziałów pułku zmechanizowanego (piechoty).

Zagadnienia:

Rodzaje środków łączności i rola łączności w walce. Zadania stawiane łączności oraz sposób ich wykonania. Najprostsze środki łączności.

Temat 2 — Polowy aparat telefoniczny

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z budową aparatu telefonicznego oraz nauczyć ich praktycznego prowadzenia rozmów telefonicznych.

Zagadnienia:

Przeznaczenie i taktyczno-techniczne dane polowego aparatu telefonicznego. Części składowe aparatu, ich ogólna budowa, przeznaczenie i rozmieszczenie w aparacie. Przygotowanie aparatu do pracy. Sposoby sprawdzania aparatu. Włączanie aparatu w linię. Zasady prowadzenia rozmów telefonicznych. Praktyczne przekazywanie i odbieranie komend i telegramów. Przechowywanie i konserwacja aparatu.

Temat 3 — Radiostacje wojskowe

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z przeznaczeniem i danymi taktyczno-technicznymi oraz budową radiostacji będących na wyposażeniu plutonu i kompanii piechoty (zmechanizowanej) oraz nauczyć praktycznej obsługi radiostacji i utrzymywania łączności w terenie.

Zagadnienia:

Przeznaczenie, taktyczno-techniczne dane radiostacji. Części składowe radiostacji, przeznaczenie i ogólna budowa. Sposób nawiązywania łączności. Praca na radiostacji. Zasady przechowywania i konserwacji. Praktyczna praca na radiostacjach.

(dla drugiego rocznika)

Temat 1 — Obsługa i praca na radiostacji sieci batalionowej

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców praktycznego obsługiwania radiostacji sieci batalionowej.

Z a g a d n i e n i a:

Przeznaczenie radiostacji i jej taktyczno-techniczne dane. Ogólne części składowe radiostacji, ich budowa i przeznaczenie. Sposób przygotowania radiostacji do pracy. Rozwijanie radiostacji. Strojenie radiostacji. Praktyczna praca na radiostacjach. Właściwości pracy nocą i zimą. Konserwacja i pielęgnacja radiostacji.

TERENOZNAWSTWO

Cel szkolenia:

1. Nauczyć szeregowców pewnego orientowania się w nieznanym terenie, wykonywania marszów w dzień i w nocy według wskazanych azymutów.
2. Zapoznać szeregowców z podstawowymi wiadomościami z zakresu czytania map, sporządzania szkiców, nanoszenia na mapę (szkic) wyników rozpoznania oraz szklić w najprostszych sposobach pracy na mapie.

Wskazówki metodyczne:

1. Wszystkie zajęcia z terenoznawstwa prowadzą dowódcy plutonów, powołując do pracy na zajęcia praktyczne w polu najlepiej przygotowanych podoficerów. Szkolenie prowadzić metodą zajęć praktycznych w terenie i na salach wykładowych. Zajęcia na sali wykładowej organizować tylko w czasie początkowego szkolenia szeregowców w czytaniu i rozwiązywaniu na niej zadań.
  2. W celu gruntownego opanowania przerabianego materiału w oparciu o podane zagadnienia szkoleniowe, rozpracować w każdym temacie ćwiczenia.
  3. W czasie organizacji zajęć przewidywać, aby kolejność i terminy przerabiania tematów z terenoznawstwa były związane z odpowiednimi tematami ze szkolenia taktycznego, ogniowego i specjalnego.
- Podczas zajęć w terenie należy zczasu wybrać pouczający odcinek terenu, dokładnie z nim zapoznać się oraz rozwiązać pla-

nowane zadania i przykłady. Czas przeznaczony na domarsz do miejsca zajęć i powrót wykorzystywać w celu doskonalenia umiejętności szeregowców z przerobionych zagadnień.

4. W czasie szkolenia zwrócić szczególną uwagę na zagadnienia umiejętnego wykorzystania charakteru terenu, jako czynnika obniżającego siłę działania broni atomowej.

Wiadomości i umiejętności nabyte w nauce terenoznawstwa pogłębiać na wszystkich zajęciach w terenie z innych przedmiotów szkolenia, a zwłaszcza w czasie ćwiczeń taktycznych i przeprowadzania marszów.

5. Szkolenie w marszu według azymutu, początkowo prowadzić w terenie odkrytym i lekko pofalowanym, a następnie w terenie zakrytym, w warunkach ograniczonej widoczności i w nocy.

Zadanie do marszu według azymutu, rozdzielać na poszczególne grupy, których stan nie powinien przewyższać 3—5 ludzi. W czasie marszu według azymutu, doskonalic szeregowców w obchodzeniu przeszkód i skażonych odcinków terenu oraz w odnajdywaniu drogi powrotnej.

6. W szkoleniu terenoznawstwa z szeregowcami starszego rocznika doskonalic przerobione tematy w pierwszym roku na wszystkich zajęciach i ćwiczeniach, szczególnie taktycznych oraz szkolic szeregowców w posługiwaniu się mapą, szkicem, prowadzenie w różnym terenie rozpoczęcia i nanoszenia na mapę (szkic) danych z rozpoznania.

A. WSZYSTKIE PODODZIAŁY ZA WYJĄTKIEM ZWIADOWCÓW ARTYLERII NAZIEMNEJ I PRZECIWLÓTNICZEJ

(dla pierwszego rocznika)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Znaczenie terenu w walce
2	Orientowanie się i pomiar odległości w terenie
3	Marsz w dzień według podanego azymutu
4	Marsz według wskazanego azymutu w warunkach ograniczonej widoczności i w nocy

Temat 1 — Znaczenie terenu w walce

Cel szkolenia:

— zapoznać szeregowców z elementami topograficznymi terenu;

- zapoznać szeregowców z właściwościami bojowymi terenu i przedmiotów terenowych;
- nauczyć szeregowców sposobów rozpoznawania i studiowania terenu.

Z a g a d n i e n i a :

Teren i jego elementy topograficzne. Typowe formy: linie i punkty rzeźby terenu. Taktyczne właściwości terenu. Wpływ terenu na prowadzenie różnego rodzaju działań bojowych. Przedmioty terenowe i ich taktyczne właściwości. Sposoby rozpoznawania i studiowania terenu.

T e m a t 2 — Orientowanie się i pomiar odległości w terenie

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców z istotą i sposobami orientowania się w terenie;
- nauczyć szeregowców sposobów określania swego miejsca stania, wyboru dozorów, określania odległości.

Z a g a d n i e n i a :

Istota orientowania się w terenie. Określanie stron świata różnymi sposobami. Przeznaczenie i wykorzystanie dozorów. Sposoby określania miejsca swego stania. Właściwości orientowania się w terenie trudnym, we mgle i w nocy. Sposoby orientowania się podczas jazdy na samochodach.

Najprostsze sposoby określania odległości w terenie.

T e m a t 3 — Marsz w dzień według podanego azymutu

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców z istotą i pojęciem azymutu;
- nauczyć szeregowców sposobów marszu według podanego azymutu w dzień.

Z a g a d n i e n i a :

Istota marszu według azymutu oraz pojęcie o azymucie odwrotnym. Określanie azymutów w terenie przy pomocy busoli oraz kierunków według azymutów. Sposób i technika marszu według azymutu. Obchodzenie przeszkód i skażonych odcinków terenu. Kontrola prawidłowego utrzymywania podanego azymutu. Organizacja marszu drużyny według azymutu.

Marsz według wskazanego azymutu na odległość 3—5 km w nieznanym terenie.

Temat 4 — Marsz według wskazanego azymutu w warunkach ograniczonej widoczności i w nocy

Cel szkolenia:

— nauczyć szeregowców wykonywania marszu według azymutu w warunkach ograniczonej widoczności i w nocy.

Z a g a d n i e n i a:

Właściwości orientowania się i przeprowadzania marszu według azymutu we mgle, śnieżycy i w nocy. Przygotowanie busoli do pracy w nocy. Wybór dozorów w nocy. Sposoby obejścia zapór i odcinków terenu skażonego. Sposoby zapamiętywania terenu i odszukiwania drogi powrotnej. Organizacja marszu drużyny według azymutu w nocy. Maskowanie marszu.

Marsz według podanego azymutu w nocy w nieznanym terenie na odległość 4—6 km z równoczesnym obchodzeniem zapór.

(dla drugiego rocznika)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Marsz według azymutu w terenie zakrytym, w lesie, w górach i w rejonach zamieszkałych
2	Mapy wojskowe i pomiar odległości na mapie
3	Przedstawienie na mapie rzeźby terenu i przedmiotów terenowych
4	Czytanie mapy
5	Praca z mapą w terenie

Temat 1 — Marsz według azymutu w terenie zakrytym, w lesie, w górach i w rejonach zamieszkałych

Cel ćwiczenia:

— doskonalić szeregowców w sposobach marszu według wskazanego azymutu w trudnym terenie.

Z a g a d n i e n i a:

Właściwości marszu według azymutu w lesie, w górach i w rejonie zamieszkałym. Sposoby zapamiętywania terenu i odszukiwania drogi powrotnej w terenie trudno-dostępnym i zakrytym. Obchodzenie przeszkód terenowych i zapór.

Temat 2 — Mapy wojskowe i pomiar odległości na mapie

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców z rodzajami map;
- nauczyć szeregowców sposobu mierzenia odległości na mapach.

Zagadnienia:

Pojęcie o mapie topograficznej. Skala i podziałka mapy oraz sposoby posługiwania się nimi. Sposoby mierzenia odległości na mapie po liniach prostych, krzywych i łamanych. Określenie odległości na mapie pomiędzy poszczególnymi przedmiotami terenowymi.

Temat 5 — Przedstawienie na mapie rzeźby terenu i przedmiotów terenowych

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców ze znakami umówionymi przedstawiającymi na mapie przedmioty terenowe;
- nauczyć rozpoznawania zasadniczych form i charakterystycznych linii terenowych;
- nauczyć czytania umówionych znaków.

Zagadnienia:

Umówione znaki przedmiotów terenowych. Kolory używane na mapach topograficznych. Napisy i oznaczenia cyfrowe na mapie.

Przedstawienie na mapach osiedli, dróg, wód, obiektów przemysłowych oraz przedmiotów mających znaczenie jako dozory. Czytanie znaków na mapie. Istota przedstawienia rzeźby terenu przy pomocy warstwic. Przedstawienie warstwicami zasadniczych form i rzeźby terenu. Określenie wysokości i wyniosłości. Określenie kierunku i kąta spadku terenu.

Temat 4 — Czytanie mapy

Cel szkolenia:

- nauczyć szeregowców zasad i sposobów czytania mapy.

Zagadnienia:

Odczytywanie współrzędnych. Odszukiwanie obiektów na mapie według podanych współrzędnych. Studiowanie na mapie odcinka terenu lub trasy marszu. Określenie ogólnego charakteru terenu. Czytanie mapy na odcinku wskazanej trasy marszu z uwzględnieniem charakterystyki przedmiotów terenowych i rzeźby. Okre-

ślenie warunków obserwacji i maskowania w terenie według mapy.

Temat 5 — Praca z mapą w terenie

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców ze sposobami przygotowania mapy do pracy w terenie i metodą pracy na mapie.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie mapy do pracy w polu. Orientowanie mapy według przedmiotów terenowych i busoli. Określanie punktu stania na mapie. Odnajdywanie w terenie przedmiotów określonych na mapie i odwrotnie. Wykorzystanie mapy w czasie marszu w terenie. Praca z mapą na punkcie obserwacyjnym i nanoszenie na nią wyników obserwacji. Marsz w terenie według trasy podanej na mapie.

B. PODODDZIAŁY ROZPOZNAWCZE ARTYLERII NAZIEMNEJ I PRZECIWLOTNICZEJ

(dla pierwszego rocznika)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Znaczenie terenu w walce
2	Orientowanie się i pomiar odległości w terenie
3	Marsz w dzień według podanego azymutu
4	Marsz według wskazanego azymutu w warunkach ograniczonej widoczności i w nocy
5	Mapy wojskowe i pomiar odległości na mapie
6	Przedstawienie na mapie rzeźby terenu i przedmiotów terenowych
7	Wskazywanie celów przy pomocy mapy
8	Czytanie mapy i rozwiązywanie zadań z mapy
9	Praca z mapą w terenie
10	Sporządzanie graficznych dokumentów bojowych
11	Wykreślanie szkicu drogi marszu z mapy
12	Zapoznanie się z drogą marszu przy pomocy mapy
13	Naniesienie na mapę (szkic) wyników rozpoznania

Temat 1—4 — Treść zagadnień jak dla młodego rocznika wszystkich pododdziałów

Temat 5 — Mapy wojskowe i pomiar odległości na mapie

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców z rodzajami map;
- nauczyć szeregowców sposobów mierzenia odległości na mapach.

Zagadnienia:

Pajęcie o mapie topograficznej. Skala i podziałka mapy oraz sposoby posługiwania się nimi. Sposoby mierzenia odległości na mapie po liniach prostych, krzywych i łamanych. Określenie odległości na mapie pomiędzy poszczególnymi przedmiotami terenowymi.

Temat 6 — Przedstawienie na mapie rzeźby terenu i przedmiotów terenowych

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców ze znakami umówionymi przedstawiającymi na mapie przedmioty terenowe;
- nauczyć rozpoznawania zasadniczych form i charakterystycznych linii terenowych;
- nauczyć czytania umówionych znaków.

Zagadnienia:

Umówione znaki przedmiotów terenowych. Kolory używane na mapach topograficznych. Napisy i oznaczenia cyfrowe na mapie. Przedstawienie na mapach osiedli, dróg, wód, obiektów przemysłowych oraz przedmiotów mających znaczenie jako dozory. Czytanie znaków na mapie. Istota przedstawienia rzeźby terenu przy pomocy warstwic. Przedstawienie warstwicami zasadniczych form i rzeźby terenu. Określanie wysokości i wyniosłości. Określenie kierunku i kąta spadku terenu.

Temat 7 — Wskazywanie celów przy pomocy mapy

Cel szkolenia:

- nauczyć szeregowców wskazywania celów przy pomocy mapy różnymi sposobami.

Z a g a d n i e n i a :

Pojęcie o siatce współrzędnej na mapach i jej przeznaczenie przy rozwiązywaniu zadań artyleryjskich. Wskazywanie celów przy pomocy siatki kilometrowej. Współrzędne skrócone i przybliżone. Określenie współrzędnych punktów na mapie różnymi sposobami. Rozwiązywanie zadań na mapach w określaniu współrzędnych punktów i nanoszeniu punktów według ich współrzędnych.

T e m a t 8 — Czytanie mapy i rozwiązywanie zadań z mapy

Cel szkolenia:

— nauczyć szeregowców zasad i sposobów czytania mapy.

Z a g a d n i e n i a :

Odczytywanie współrzędnych. Odszukiwanie obiektów na mapie według podanych współrzędnych. Studiowanie na mapie odcinka terenu lub trasy marszu. Określenie ogólnego charakteru terenu. Czytanie mapy na odcinku wskazanej trasy marszu z uwzględnieniem charakterystyki przedmiotów terenowych i rzeźby. Określenie warunków obserwacji i maskowania w terenie według mapy.

T e m a t 9 — Praca z mapą w terenie

Cel szkolenia:

— zapoznać szeregowców ze sposobami przygotowania mapy do pracy w terenie i metodą pracy na mapie.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie mapy do pracy w polu. Orientowanie mapy według przedmiotów terenowych i busoli. Określanie punktu stania na mapie. Odnajdywanie w terenie przedmiotów określonych na mapie i odwrotnie. Wykorzystanie mapy w czasie marszu w terenie. Praca z mapą na punkcie obserwacyjnym i nanoszenie na nią wyników obserwacji. Marsz w terenie według trasy podanej na mapie.

T e m a t 10 — Sporządzanie graficznych dokumentów bojowych

Cel szkolenia:

— zapoznać szeregowców z rodzajami graficznych dokumentów bojowych;

- nauczyć szeregowców wrysowywania na szkic lub inne dokumenty graficzne topograficznych znaków taktycznych i umówionych.

Z a g a d n i e n i a :

Rodzaje graficznych dokumentów bojowych. Podstawowe zasady kreślenia topograficznych i taktycznych znaków umówionych. Najprostsze sposoby wrysowywania na szkic poszczególnych przedmiotów terenowych, miejsca stania, dozorów i obserwacyjnych obiektów (celów). Sposób i kolejność sporządzania szkiców i schematów. Praktyczne sporządzenie w terenie szkicu (schematu).

T e m a t 11 — Wykreślanie szkicu drogi marszu z mapy

Cel szkolenia:

- nauczyć szeregowców wykreślania szkicu drogi marszu z mapy.

Z a g a d n i e n i a :

Sposób wykreślania szkicu. Skala szkicu. Skorygowanie szkicu z terenem i uzupełnienia go w czasie rozpoznania terenu. Wykończenie szkicu i umieszczenie napisów.

T e m a t 12 — Zapoznanie się z drogą marszu przy pomocy mapy

Cel szkolenia:

- nauczyć szeregowców studiowania wyznaczonej drogi marszu na podstawie mapy.

Z a g a d n i e n i a :

Sposób studiowania z mapy drogi marszu. Zapoznanie się ze skalą mapy oraz podziałką kątów spadu terenu. Wybór dozorów. Określanie przeszkód i dróg obejścia. Określenie skrytych podejść do poszczególnych obiektów na drodze marszu. Pomiar na mapie odległości poszczególnych odcinków drogi marszu.

T e m a t 13 — Naniesienie na mapę (szkic) wyników rozpoznania

Cel szkolenia:

- nauczyć szeregowców nanoszenia na mapę (szkic) znaków taktycznych (celów).

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie mapy (szkicu) do pracy na punkcie obserwacyjnym. Orientowanie mapy (szkicu) i zaznaczenie na niej miejsca stania, dozorów. Nanoszenie na mapę wyników rozpoznania nieprzyjaciela i terenu. Sposoby nanoszenia na mapę (szkic) danych z rozpoznania podczas marszu w trudno dostępnym terenie. Nanoszenie na mapę obserwowanych celów i przedmiotów terenowych.

(dla drugiego rocznika)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Marsz według azymutu w terenie zakrytym, w lesie, w górach i w rejonach zamieszkałych
2	Doskonalenie pracy z mapą w terenie
3	Doskonalenie we wskazywaniu celów przy pomocy mapy
4	Doskonalenie w nanoszeniu na mapę wyników rozpoznania

T e m a t 1 — Marsz według azymutów w terenie zakrytym, w lesie, w górach i w rejonach zamieszkałych

Cel szkolenia:

- doskonalic szeregowców w sposobach marszu według wskazanego azymutu w trudnym terenie.

Z a g a d n i e n i a :

Właściwości marszu według azymutu w lesie, w górach i w rejonie zamieszkałym. Sposoby zapamiętywania terenu i odszukiwanie drogi powrotnej w terenie trudno-dostępnym i zakrytym. Obchodzenie przeszkód terenowych i zapór.

T e m a t 2 — Doskonalenie pracy z mapą w terenie

Cel szkolenia:

- doskonalic szeregowców w dokładności pracy z mapą w terenie.

Z a g a d n i e n i a :

Ustalają dowódcy pododdziałów w zależności od potrzeb i stopnia opanowania materiału w pierwszym roku służby.

T e m a t 3 — Doskonalenie we wskazywaniu celów przy pomocy mapy

Cel szkolenia:

- doskonalic szeregowców w precyzji wskazywania celów przy pomocy mapy.

Z a g a d n i e n i a : — jak w temacie 2.

T e m a t 4 — Doskonalenie w nanoszeniu na mapę wyników rozpoznania

Cel szkolenia:

- doskonalic szeregowców w umiejętności nanoszenia na mapę (szkic) wyników rozpoznania.

Z a g a d n i e n i a : — jak w temacie 2.

SKOLENIE KWATERMISTRZOWSKIE

Cel szkolenia:

1. Zaznajomic szeregowców z zasadami pracy oraz rolą kwatermistrzostwa oddziału i podległych mu służb, w zakresie zabezpieczenia i obsługi pododdziałów w warunkach garnizonowych i polowych.
2. Dać szeregowcom niezbędny zasób wiadomości o sposobach zaopatrywania ich w środki niezbędne do życia i walki.
3. Nauczyc szeregowców należytego wykorzystania i troskliwego obchodzenia się z powierzonym wyposażeniem i sprzętem.
4. Nauczyc szeregowców praktycznych sposobów okazywania pierwszej pomocy przy urazach bojowych, skażeniu BST i BSP oraz zasad utrzymywania na wysokim poziomie higieny osobistej.

Wskazówki metodyczne:

1. Zajęcia ze szkolenia kwatermistrzowskiego przeprowadzają

oficerowie kwatermistrzostwa oddziału lub inni wyznaczeni oficerowie. Szkolenie sanitarne prowadzi lekarz oddziału.

2. Poszczególne zagadnienia szkoleniowe opracowywać z uwzględnieniem specyfiki oddziału (pododdziału).

3. Zajęcia przeprowadzać w zasadzie jako zajęcia praktyczne lub pokazowe w zależności od tematu. Szczególną uwagę zwrócić na praktyczne opanowanie czynności w okazywaniu samopomocy i wzajemnej pomocy w wypadku zranień, skażenia BST, BSP.

4. W szkoleniu pierwszego rocznika zapoznać szeregowców z zasadniczymi normami i sposobem wykorzystania sprzętu i wyposażenia żołnierskiego oraz podstawowymi zagadnieniami higieniczno-sanitarnymi. W szkoleniu drugiego rocznika opanować zasady i sposoby zaopatrywania i ewakuacji na szczeblach od druzyny do batalionu w różnych rodzajach walki.

A. SZKOLENIE KWATERMISTRZOWSKIE

(dla pierwszego rocznika)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Struktura organizacyjna kwatermistrzostwa oddziału i jego zadania w zakresie zabezpieczenia warunków bytowych żołnierzy

Temat 1 — Struktura organizacyjna kwatermistrzostwa oddziału i jego zadania w zakresie zabezpieczenia warunków bytowych żołnierzy

Cel szkolenia:

— zapoznać szeregowców z organizacją służb kwatermistrzowskich w oddziale i ich zadaniami w zakresie zabezpieczenia warunków bytowych żołnierzy.

Zagadnienia:

Struktura organizacyjna kwatermistrzostwa oddziału i jego zadania w zakresie zabezpieczenia warunków bytowych żołnierzy w koszarach i na obozach ćwiczebnych. Służby kwatermistrzowskie i ich zadania. Wyposażenie i przeznaczenie pododdziałów tyłowych.

(dla drugiego rocznika)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Organizacja, wyposażenie i przeznaczenie pododdziałów tyłowych w różnych rodzajach walki
2	Zasady zaopatrywania drużyny, plutonu, kompanii i batalionu w różnych rodzajach walki
3	Organizacja ewakuacji w różnych rodzajach walki w drużynie, plutonie, kompanii i batalionie

Temat 1 — Organizacja, wyposażenie i przeznaczenie pododdziałów tyłowych w różnych rodzajach walki

Cel szkolenia:

— zapoznać szeregowców z zadaniami pododdziałów tyłowych i sposobem wykonania tych zadań.

Zagadnienia:

Organizacja i przeznaczenie pododdziałów tyłowych oraz punktów zaopatrywania i ewakuacji w batalionie, kompanii (równorzędnych). Rozmieszczenie pododdziałów oraz punktów zaopatrywania i ewakuacji w zasadniczych rodzajach walki. Przegrupowanie ich w toku walki.

Temat 2 — Zasady zaopatrywania drużyny, plutonu, kompanii i batalionu w różnych rodzajach walki

Cel szkolenia:

— zapoznać szeregowców z zasadami i sposobami zaopatrywania pododdziałów w czasie walki.

Zagadnienia:

Wóz zaopatrzenia do pododdziałów w zasadniczych formach walki. Sposoby przekazywania (wydawania) zaopatrzenia dla pododdziałów. Odpowiedzialność za właściwe użytkowanie i racjonalny rozdział. Urzutowanie zapasów ruchomych w pododdziałach.

Temat 3 — Organizacja ewakuacji w różnych rodzajach walki w drużynie, plutonie, kompanii i batalionie

Cel szkolenia:

— zapoznać szeregowców z zasadami i sposobami ewakuacji w czasie walki.

Z a g a d n i e n i a :

Rodzaje ewakuacji i zasady przeprowadzenia ewakuacji. Przygotowanie środków transportowych do ewakuacji sprzętu i materiałów. Ewakuacja z pododdziałów.

B. SZKOLENIE SANITARNE

(dla pierwszego rocznika)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Ogólne zasady higieny wojskowej
2	Zapobieganie chorobom zakaźnym
3	Ogólne wiadomości o urazach bojowych, pierwsza pomoc i samopomoc wzajemna w tych wypadkach
4	Pierwsza pomoc przy skażeniach BST i BSP
5	Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach

Temat 1 — Ogólne zasady higieny wojskowej

Cel szkolenia:

— nauczyć szeregowców utrzymywania higieny osobistej w różnych okolicznościach.

Z a g a d n i e n i a :

Higiena osobista żołnierza. Przestrzeganie zasad higieny w marszu. Utrzymanie higieny w pomieszczeniach koszarowych oraz w warunkach polowych.

Temat 2 — Zapobieganie chorobom zakaźnym

Cel szkolenia:

— zapoznać szeregowców ze sposobami zapobiegania chorobom zakaźnym.

Z a g a d n i e n i a :

Ogólne wiadomości o drobnoustrojach. Źródło zakażenia. Drogi szerzenia się chorób zakaźnych. Zapobieganie chorobom zakaźnym w wojsku. Szczepienia ochronne i inne zabiegi sanitarno-higieniczne. Ropne schorzenia skóry.

Temat 3 — Ogólne wiadomości o urazach bojowych, pierwsza pomoc i samopomoc wzajemna w tych wypadkach

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców z rodzajami urazów bojowych;
- nauczyć szeregowców sposobów udzielania pomocy rannym.

Z a g a d n i e n i a :

Urazy bojowe i ich podział. Opatrunek indywidualny. Podręczne środki opatrunkowe i unieruchamiające. Nakładanie opatrunków w różnych rodzajach urazów bojowych. Tamowanie krwawień. Przenoszenie rannych.

Temat 4 — Pierwsza pomoc przy skażeniach BST i BSP

Cel szkolenia:

- nauczyć szeregowców sposobów udzielania pierwszej pomocy przy skażeniach BST i BSP.

Z a g a d n i e n i a :

Bojowe środki trujące i promieniotwórcze i ich wpływ na organizm ludzki. Pierwsza pomoc przy skażeniu BST i BSP przy użyciu indywidualnego opatrunku przeciwichemicznego. Zabiegi sanitarne.

Temat 5 — Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach

Cel szkolenia:

- nauczyć szeregowców sposobów udzielania pomocy w nagłych wypadkach.

Z a g a d n i e n i a :

Omdlenie. Udar cieplny — porażenie od gorąca. Udar słoneczny. Utonięcie. Cdmrożenie i zamarznięcie. Porażenie prądem elektrycznym i piorunem. Zatrucia. Stosowanie sztucznego oddychania.

(dla drugiego rocznika)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Pokaz urządzeń sanitarnych w kompanii i batalionie (gniazdo rannych i batalionowy punkt medyczny) oraz wykonywane na nich prace w zakresie zabezpieczenia medycznego
2	Profilaktyka chorób wenerycznych
3	O szkodliwościach alkoholu
4	Zabezpieczenie medyczne drużyny i plutonu

Temat 1 — Pokaz urządzeń sanitarnych w kompanii i batalionie (gniazdo rannych i batalionowy punkt medyczny) oraz wykonywane na nich prace w zakresie zabezpieczenia medycznego

Cel szkolenia:

- pokazać szeregowcom organizację pracy urządzeń sanitarnych na szczeblu kompanii i batalionu.

Zagadnienia:

Ćwiczenie pokazowe na tle taktycznym w terenie z praktycznym wykonywaniem czynności w zakresie zabezpieczenia medycznego.

Temat 2 — Profilaktyka chorób wenerycznych

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców ze skutkami chorób wenerycznych i sposobami ich zwalczania.

Zagadnienia:

Choroby weneryczne. Źródła zakażenia. Objawy chorobowe. Obowiązek zgłaszania do lekarza i wykazywania źródła zakażenia. Następstwa nie leczonych chorób wenerycznych. Zapobieganie chorobom wenerycznym.

Temat 3 — O szkodliwościach alkoholu

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców ze szkodliwym dla organizmu ludzkiego działaniem alkoholu.

Zagadnienia:

Wpływ alkoholu na organizm. Objawy zatrucia alkoholowego. Dziedziczne następstwa w rodzinach alkoholików. Alkoholizm — źródło wykroczeń i przestępczości.

Temat 4 — Zabezpieczenie medyczne drużyny i plutonu

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców z organizacją zabezpieczenia medycznego w drużynie i plutonie.

Z a g a d n i e n i a :

Zabezpieczenie medyczne drużyny i plutonu w ogólnym systemie, zabezpieczenia medycznego. Sposoby łączności z drużyną sanitarną. Sposoby przywoływania sanitariuszy. Meldowanie o miejscach ukrycia rannych. Sposoby wyciągania rannych z ukrycia. Pierwsza pomoc.

C. SZKOLENIE ŻYWNOŚCIOWE I MUNDUROWE

(dla pierwszego rocznika)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Należności żywnościowe
2	Należności mundurowe zasadnicze i specjalne
3	Organizacja żywienia żołnierzy w warunkach koszarowych, polowych i w czasie walki

Temat 1 — Należności żywnościowe

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców z normami żywnościowymi stosowanymi w wojsku.

Z a g a d n i e n i a :

Pojęcie należności żywnościowej. Zasady stosowania zasadniczych i dodatkowych należności żywnościowych. Zaopatrzenie tytoniowe.

Temat 2 — Należności mundurowe zasadnicze i specjalne

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców z normami należności mundurowych stosowanych w wojsku.

Z a g a d n i e n i a :

Uprawnienia do otrzymywania przedmiotów. Rodzaje zestawów. Zasady użytkowania przedmiotów mundurowych. Przechowywanie, konserwacja i dokonywanie napraw. Przygotowanie osobistego wyposażenia do przeglądu (apelu).

Temat 3 — Organizacja żywienia żołnierzy w warunkach koszarowych, polowych i w czasie walki

Cel szkolenia:

— zapoznać szeregowców z systemem zaopatrywania w żywność w różnych warunkach.

Zagadnienia:

Ogólne zasady żywienia żołnierzy w warunkach koszarowych i polowych. Organizacja żywienia żołnierzy w różnych rodzajach walki. Organizacja i sposób pracy kompanijnego punktu wydawania strawy.

SZKOLENIE SAMOCHODOWE

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z przeznaczeniem samochodów w wojsku, ich ogólną budową oraz wykonywaniem zasadniczych prac w ich obsłudze.

Nauczyć szeregowców i pododdziały ładowania na samochody ludzi, uzbrojenia i sprzętu.

Wskazówki metodyczne:

Zajęcia z ogólnej budowy samochodów przeprowadzać metodą wykładu przy jednoczesnym pokazie danego mechanizmu.

Zagadnienia z ładowania ludzi i sprzętu na samochody, rozładowanie, organizację samego marszu, sygnały i znaki umówione oraz zachowanie się w różnych sytuacjach bojowych przerabiać praktycznie.

(tylko dla pierwszego rocznika)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Przeznaczenie i ogólna budowa samochodu
2	Służba parkowa i obsługa samochodów
3	Praktyczne ładowanie na samochody ludzi i sprzętu

Temat 1 — Przeznaczenie i ogólna budowa samochodów

Cel szkolenia:

— zaznajomić szeregowców z ogólną budową samochodów wojskowych.

Z a g a d n i e n i a :

Samochód, jego przeznaczenie i zastosowanie w wojsku. Typy samochodów znajdujących się na wyposażeniu WP. Dane taktyczno-techniczne samochodów. Ogólna budowa i rozmieszczenie głównych zespołów w samochodach (silnik, sprzęgło, skrzynka biegów, wał napędowy i tylny most). Przeznaczenie i ogólna budowa układu bieżnego i mechanizmów kierowania (hamulcowy i kierowniczy).

Temat 2 — Służba parkowa i obsługiwane samochodów

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców ze służbą parkową i podstawowymi czynnościami podczas obsługi samochodów wojskowych.

Z a g a d n i e n i a :

Przeznaczenie i typy parków samochodowych. Zasadnicze elementy parku i ich przeznaczenie. Porządek wewnętrzny parku. Rodzaje technicznego obsługiwanie samochodów i przeglądów. Rodzaje i właściwości materiałów pędnych i smarów oraz obchodzenie się z nimi. Obsługiwane samochodów. Uzupełnianie materiałów pędnych i smarów w samochodzie.

Temat 3 — Praktyczne ładowanie na samochody ludzi i sprzętu

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców i pododdziały praktycznego ładowania i wyładowywania ludzi i sprzętu w różnych sytuacjach oraz zachowania się podczas jazdy w kolumnie samochodowej.

Z a g a d n i e n i a :

Ładowanie na samochody ludzi i wyładowanie. Uszykowanie samochodów przed załadowaniem w różnych szykach. Zbiórka pododdziałów ze sprzętem przed, przy i za samochodami. Rozkazy, komendy i sygnały przy wsiadaniu i wysiadaniu. Rozmieszczenie ludzi na samochodzie. Ładowanie sprzętu na samochody, rozmieszczenie i umocowanie go. Rozładowanie. Porządek posuwania się samochodów w szyku i dowodzenie w marszu. Wyciąganie kolumny marszowej. Utrzymanie tempa i odległości między samochodami. Dowodzenie w marszu. Regulacja ruchu na trasie. Zachowanie się w razie napadu nieprzyjaciela.

OBRONA PRZECIWLOTNICZA I TERENOWA OBRONA PRZECIWLOTNICZA

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców ze środkami napadu powietrznego nieprzyjaciela, zasadami ich użycia oraz zaznajomić z zasadami organizacji wykrywania i powiadamiania o zagrożeniu uderzenia powietrznego.

Nauczyć szeregowców umiejętności organizowania biernej i aktywnej obrony przeciwlotniczej środkami własnych pododdziałów piechoty.

Wskazówki metodyczne:

W szkoleniu z obrony przeciwlotniczej wykorzystywać szeroko materiały poglądowe przysyłane centralnie jak i wykonywane we własnym zakresie.

W celu właściwego wyszkolenia szeregowców z zakresu obrony przeciwlotniczej, na zajęciach taktycznych stwarzać szkolonym sytuację o działaniach nieprzyjaciela w powietrzu.

Zagadnienia obrony przeciwlotniczej powinny być w zasadzie nieodłącznym elementem wszystkich zajęć taktycznych, przy czym największą uwagę zwrócić na ściśle przestrzeganie maskowania w dzień i w nocy w rejonach ześrodkowania, na postojach, podczas przemarszów itp.

WYKAZ TEMATÓW

Pierwszy rocznik		Drugi rocznik	
nr tematów	Wyszczególnienie tematów	nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Ogólne wiadomości o środkach napadu powietrznego głównych państw zachodnich	1	Organizacja i zadania Terenowej Obrony Przeciwlotniczej
2	Zasady i sposoby wykonywania uderzeń z powietrza, wykrywanie celów powietrznych oraz organizacja powiadamiania o zagrożeniu uderzenia powietrznego	2	Zasady rozmieszczenia, użycia i działania organów TOPL w atomowym rejonie porażenia
3	Rodzaje i zasady obrony przeciwlotniczej	3	Zasady wykorzystania jednostek wojskowych MON w działaniach TOPL

(dla pierwszego rocznika)

Temat 1 — Ogólne wiadomości o środkach napadu powietrznego głównych państw zachodnich

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z zasadniczymi typami samolotów i rodzajami lotnictwa Stanów Zjednoczonych, Anglii i Niemiec Zachodnich oraz z ich bezpilotowymi środkami napadu powietrznego.

Zagadnienia:

Charakterystyka i sylwetki zasadniczych typów samolotów oraz bezpilotowych środków napadu powietrznego.

Temat 2 — Zasady i sposoby wykonywania uderzeń z powietrza wykrywanie celów powietrznych oraz organizacja powiadamiania o zagrożeniu uderzenia powietrznego

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z warunkami wykonywania uderzeń z powietrza różnymi środkami napadu powietrznego.

Zagadnienia:

Zasady wykrywania celów powietrznych. Powiadamianie wojsk we właściwym czasie o zagrożeniu uderzenia z powietrza w tym i uderzenia atomowego.

Temat 3 — Rodzaje i zasady obrony przeciwlotniczej

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z zadaniami i sposobami aktywnej i biernej obrony przeciwlotniczej oraz nauczyć ich zwalczania samolotów ogniem broni piechoty.

Zagadnienia:

Lotnictwo myśliwskie w obronie przeciwlotniczej. Rodzaje artylerii przeciwlotniczej, jej użycie i zasady działania w natarciu i w obronie. Środki obrony przeciwlotniczej będące na wyposażeniu piechoty i zadania. Zasady biernej obrony przeciwlotniczej w ruchu i na postoju.

(dla drugiego rocznika)

Temat 1 — Organizacja i zadania Terenowej Obrony Przeciwlotniczej

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z zadaniami i organizacją Terenowej Obrony Przeciwlotniczej.

Zagadnienia:

Ogólne zadania TOPL w kraju. System organizacji TOPL. Organizacja i zadania służb TOPL, medyczno-sanitarnej, przeciwpożarowej, ochrony porządku, odkażania i dezaktywacji, ratownictwa technicznego, schronowa i ewakuacji, weterynaryjnej i energetycznej. Organizacja TOPL w resortach gospodarki narodowej. Sztaby TOPL (G.U. i G.S.). Organizacja i zadania grup samoobrony G.S. ludności.

Temat 2 — Zasady rozmieszczenia, użycie i działania organów TOPL w atomowym rejonie porażenia

Cel szkolenia:

Zapoznać z zadaniami TOPL w zakresie lokalizacji i likwidacji skutków napadu atomowego.

Zagadnienia:

Siły i środki TOPL oraz ich zadanie w atomowym rejonie porażenia. Ogólne zasady organizacji akcji ratowniczej i lokalizacji skutków napadu w atomowym rejonie porażenia. Ogólne zasady organizacji akcji ratowniczej i lokalizacji skutków napadu powietrznego w sektorze atomowego rejonu porażenia. Zasady organizacji akcji ratowniczej i lokalizacji skutków napadu na odcinku atomowego rejonu porażenia.

Temat 3 — Zasady wykorzystania jednostek wojskowych MON w działaniach Terenowej Obrony Przeciwlotniczej

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z zasadami współdziałania jednostek MON z organami TOPL.

Zagadnienia:

Przyczyny konieczności użycia jednostek wojskowych w działaniach TOPL.

Ogólne zasady współdziałania jednostek MON z organami TOPL w poszczególnych okresach:

- w okresie pokojowym;
- w okresie zagrożenia;
- w okresie alarmu i napadu powietrznego;
- w okresie akcji ratowniczej i lokalizacji skutków napadu powietrznego.

Rodzaje jednostek wojskowych MON mogących brać udział w działaniach TOPL. Formy pomocy jednostek wojskowych MON w działaniach TOPL.

SZKOLENIE TAKTYCZNE

Cel szkolenia:

1. Nauczyć szeregowców umiejętnego działania samodzielnie oraz w składzie pododdziałów i oddziałów we wszystkich rodzajach działań bojowych w warunkach użycia broni masowego rażenia i innych nowoczesnych technicznych środków walki.

2. Nauczyć pododdziały umiejętności zwyciężania silnego i dobrze uzbrojonego nieprzyjaciela w wyniku przemyślanego współdziałania poszczególnych rodzajów wojsk oraz prawidłowego wykorzystania lotnictwa, artylerii, czołgów i innych środków rażenia w połączeniu z uderzeniami broni atomowej i chemicznej.

3. Poprzez systematyczne prowadzenie ćwiczeń taktycznych na szczeblu pododdziałów i oddziałów na przestrzeni całego roku szkoleniowego utrzymywać ciągłą wysoką gotowość bojową wojsk.

Wskazówki metodyczne

1. Program ze szkolenia taktycznego obejmuje następujące szczeble: szkolenie pojedynczego szeregowca i szeregowca-specjalisty, drużyny (załogi, obsługi), plutonu, kompanii (baterii), batalionu i pułku. Tematyka ćwiczeń dywizyjnych i ćwiczeń wyższego szczebla zostanie corocznie podana dodatkowo. Podział godzin w programie przewiduje godziny na wszystkie szczeble szkoleniowe.

2. Szkolenie na szczeblu pojedynczego szeregowca i szeregowca-specjalisty oraz drużyny prowadzić wyłącznie metodą musztry bojowej. Szkolenie na szczeblu plutonu prowadzić metodą musztry bojowej z tym, że zasadnicze tematy przerabiać również jako ćwiczenia taktyczne.

Szkolenie na szczeblu kompanii prowadzić metodą musztry bojowej i ćwiczeń taktycznych. Wszystkie tematy ćwiczeń kompanijnych, jak również ćwiczeń na niższych szczeblach szkolenia, podane

w programie są obowiązujące do przerobienia, z tym, że kolejność ich przerabiania może być różna, w zależności od decyzji dowódcy pułku lub batalionu.

Szkolenie na szczeblu batalionu i pułku prowadzić w zasadzie metodą ćwiczeń taktycznych. Nie wszystkie podane w programie tematy ćwiczeń batalionowych i pułkowych są obowiązujące do przerobienia. Ilość i rodzaj (nazwę) tych tematów ustalają: dla batalionu — dowódca pułku, dla pułku — dowódca dywizji. W niezbędnych wypadkach sposób ustalania ćwiczeń batalionowych i pułkowych może zostać zmieniony.

W zależności od konkretnych warunków szkoleniowych i dyslokacyjnych poszczególnych pułków, dowódca dywizji może uzupełnić dany temat ćwiczeń batalionowych lub pułkowych nowymi zagadnieniami, względnie w uzasadnionych wypadkach — ustalić nowy temat, nie ujęty w programie.

3. W zasadzie każdy temat do szczebla plutonu włącznie rozpracowywać na poszczególne ćwiczenia musztry bojowej. Tak na przykład w temacie: „Strzelec w natarciu“ można przerabiać następujące ćwiczenia:

- a) Przygotowanie się do ataku i atak.
- b) Prowadzenie natarcia w głębi obrony nieprzyjaciela.
- c) Atak i natarcie w nocy.

W podobny sposób rozpracowywać ćwiczenia musztry bojowej na szczeblu drużyny i plutonu.

Nazwę i ilość ćwiczeń musztry bojowej z danego tematu szkolenia taktycznego do szczebla plutonu ustala dowódca kompanii.

Sposób przerabiania tematów ze szczebla szkolenia kompanii ustala dowódca batalionu, a zatwierdza dowódca pułku. Zasadnicze tematy kompanijne (na przykład „Kompania piechoty w natarciu“) rozpracowywać na poszczególne ćwiczenia musztry bojowej. W wypadku, gdy dany temat planuje się przerobić metodą musztry bojowej i ćwiczenia taktycznego, najpierw przerabiać go metodą musztry bojowej.

Przy organizowaniu taktycznych ćwiczeń batalionowych i pułkowych szeroko stosować kompleksowe ćwiczenia taktyczne, łącząc w jedną całość w oparciu o jednolite założenie taktyczne kilka tematów. Zezwala się również na prowadzenie kompleksowych ćwiczeń taktycznych na szczeblu kompanii.

W miarę możliwości kompleksowe ćwiczenia taktyczne poprzedzać zwykłymi ćwiczeniami taktycznymi, przynajmniej z zasadniczych tematów wchodzących w dane ćwiczenie kompleksowe.

4. Zajęcia prowadzone metodą musztry bojowej mają na celu nauczyć techniki wykonywania poszczególnych czynności z zakresu taktyki, bez których nie osiągnie się należytego zgrania pododdziałów do wykonywania przez nie różnych skomplikowanych zadań bojowych w czasie ćwiczeń taktycznych. Zajęcia te prowadzi z zasady jako jednostronne z tym, że pozorować działanie nieprzyjaciela.

Pododdziały na musztrę bojową wyprowadzać w pełnym stanie. W celu przerobienia techniki współdziałania, w zależności od celu szkoleniowego, na zajęcia powoływać środki wzmocnienia.

W czasie zajęć z musztry bojowej zagadnienia szkoleniowe przerabiać początkowo według poszczególnych elementów, a następnie powtarzać w całości. Słabo opanowane elementy działań powtarzać aż do należytego ich przyswojenia przez szkolonych.

Zajęcia metodą musztry bojowej prowadzą dowódcy szkolonego pododdziału (z drużyną — dowódca drużyny, z plutonem — dowódca plutonu itd.).

5. Ćwiczenia taktyczne prowadzić w sytuacji zbliżonej do rzeczywistych warunków współczesnego pola walki. W czasie tych ćwiczeń przerabiać bojowe zgrywanie pododdziałów w określonym rodzaju działań bojowych w skomplikowanej sytuacji naziemnej i powietrznej w warunkach użycia broni atomowej, chemicznej oraz innych współczesnych środków walki. Na wszystkie ćwiczenia taktyczne pododdziały i oddziały wyprowadzać w pełnym składzie. Podczas ćwiczeń, w zależności od postawionych celów szkoleniowych, wykonywać wszystkie niezbędne prace związane z charakterem przeprowadzanych zajęć, zgodnie z wymogami współczesnej walki. Zabezpieczenie materiałowe i techniczne, wyżywienie, zabiegi sanitarne oraz odpoczynek wojsk podczas działań organizować jak w warunkach bojowych. W tym celu powoływać na ćwiczenia pododdziały tyłowe, techniczne i inne.

6. Ćwiczenia taktyczne prowadzą dowódcy o jeden szczebel starsi od dowódcy szkolonego pododdziału lub oddziału (z plutonem — dowódca kompanii, z kompanią — dowódca batalionu itd.). Ćwiczenia taktyczne ze strzelaniem amunicją bojową prowadzą dowódcy o dwa szczeble starsi od dowódcy szkolonego pododdziału lub oddziału (z plutonem — dowódca batalionu, z kompanią — dowódca pułku itd. Sposób odbywania ćwiczeń taktycznych ze strzelaniem amunicją bojową na szczeblu plutonu i kompanii, zostanie podany corocznie w „Wytycznych szkolenia bojowego wojsk lądowych“.

7. Ćwiczenia taktyczne na szczeblu kompanii prowadzić jako jednostronne z pozorowanym nieprzyjacielem lub jako dwustronne,

a na szczeblu batalionu, pułku i wyżej — w zasadzie jako dwustronne. Ćwiczenia te prowadzić bez przerwy w ciągu całej doby w warunkach jak najbardziej zbliżonych do bojowych. Przy organizacji ćwiczeń dążyć do tego, aby były one dokładnie przygotowane i odpowiednio zabezpieczone pod względem materiałowym oraz prowadzone w terenie nieznanym dla ćwiczących. Unikać szablonu w organizacji i sposobie prowadzenia ćwiczeń.

Przy stawianiu zadań ćwiczącym pododdziałom lub oddziałom oraz określaniu dla nich środków wzmocnienia i wsparcia, opierać się na postanowieniach obowiązujących regulaminów i instrukcji.

Skład środków wzmocnienia i wsparcia na ćwiczenia taktyczne piechoty, w zależności od szczebla, określa dowódca dywizji lub dowódca pułku.

Pododdziały specjalne w pułku powoływać na wspólne ćwiczenia taktyczne z piechotą zgodnie z decyzją dowódcy pułku, w oparciu o rozpracowane założenia i wymogi współczesnej ogólnowojskowej walki.

8. Szczególną uwagę zwracać na organizację i prowadzenie zajęć w nocy. Począwszy od szkolenia pojedynczego szeregowca, jak również podczas szkolenia i doskonalenia drużyny, plutonu i kompanii, a także w czasie ćwiczeń batalionowych, pułkowych i dywizyjnych wyrabiać wśród stanu osobowego niezbędne umiejętności do działań nocnych. W ćwiczeniach nocnych stosować realne środki oświetlające pole walki, jakimi w rzeczywistości dysponuje dany pododdział.

W czasie ćwiczeń taktycznych trwających przez całą dobę lub dłużej, prowadzić aktywne działania bojowe nie tylko w dzień, ale również i w nocy.

9. W czasie organizacji zajęć z zakresu działań pododdziałów w warunkach szczególnych jako zasadę przyjąć, że pododdziały jednego i tego samego szczebla szkoleniowego (na przykład drużyny) nie muszą przerobić wszystkich ćwiczeń o tematyce walk w warunkach szczególnych. Na przykład, jeśli drużyna przerabiała ćwiczenie „Natarcie w terenie górzystym“, to na szczeblu plutonu można zaplanować ćwiczenie „Natarcie plutonu w terenie lesistym“ itp. Zajęcia w zakresie działania w warunkach szczególnych prowadzić wykorzystując lokalne warunki terenowe. Ćwiczenia taktyczne w górach prowadzić w oddziałach dyslokowanych w rejonie wyżynno-górzystym.

10. Poszczególne tematy ze szkolenia taktycznego tak planować, aby były one powiązane z przerabianiem zagadnień ze szkolenia specjalnego (minowanie i rozminowanie terenu, odkażanie i zabezpieczenia sanitarne itp.).

PODODDZIAŁY PIECHOTY
**SKOLENIE POJEDYNCZEGO SZEREGOWCA
 I SZEREGOWCA-SPECJALISTY**

(tylko dla pierwszego rocznika)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Pierwszy rocznik
	Wyszczególnienie tematów
1	Zaznajomienie z uzbrojeniem i sprzętem bojowym swojego pododdziału i oddziału (ćwiczenie pokazowe)
2	Krótkie wiadomości o broni atomowej, chemicznej i bakteryjnej
3	Ogólne zasady prowadzenia walk w warunkach zastosowania broni atomowej, chemicznej i bakteryjnej oraz środki i sposoby ochrony przed skutkami jej działania
4	Technika posuwania się strzelca na polu walki w dzień i w nocy
5	Strzelec w natarciu
6	Strzelec w obronie
7	Strzelec obserwator
8	Strzelec łącznik
9	Strzelec amunicyjny
10	Działanie szperaczy na rozpoznaniu
11	Działanie szperaczy w ubezpieczeniu marszowym
12	Służba czujki
13	Służba na podsłuchu
14	Służba na patrolu

Temat 1 — Zaznajomienie z uzbrojeniem i sprzętem bojowym swojego pododdziału i oddziału (ćwiczenie pokazowe)

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z techniką bojową, rodzajami uzbrojenia pododdziałów i oddziałów, ich taktyczno-technicznymi danymi i zastosowaniem w walce.

Zagadnienia:

Pokaz działania broni ręcznej, maszynowej i wszystkich rodzajów uzbrojenia i wyposażenia oddziału.

Temat 2 — Krótkie wiadomości o broni atomowej, chemicznej i bakteryjnej

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z podstawowymi zasadami działania broni atomowej, chemicznej i bakteryjnej mającymi wpływ na przebieg działań bojowych oraz z podstawowymi rodzajami broni atomowej armii państw zachodnich.

Zagadnienia:

Rodzaje broni atomowej i zasady jej działania.

Typy rakiet i wyrzutni z głowicami atomowym. Charakterystyka poszczególnych wybuchów atomowych. Rodzaje broni chemicznej i bakteryjnej.

Temat 3 — Ogólne zasady prowadzenia walki w warunkach zastosowania broni atomowej, chemicznej i bakteryjnej oraz środki i sposoby ochrony przed skutkami jej działania

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców sposobów ochrony przed czynnikami rażenia broni atomowej, chemicznej i bakteryjnej.

Zagadnienia:

Zasady obrony przeciwatomowej. Wykorzystanie różnego rodzaju schronów i ukryć chroniących przed działaniem broni atomowej. Obrona przeciwochemiczna i przeciwbakteryjna. Częściowe zabiegi sanitarne.

Temat 4 — Technika posuwania się strzelca na polu walki w dzień i w nocy

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców umiejętnego posuwania się w różnym terenie w czasie natarcia i obrony.

Zagadnienia:

Sposoby posuwania się na polu walki w dzień i w nocy. Maskowanie i okopywanie się. Wsiadanie i wysiadanie z transportera opancerzonego.

T e m a t 5 — Strzelec w natarciu

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców wykonania ataku i prowadzenia natarcia w głębi obrony nieprzyjaciela w dzień i w nocy, w różnych warunkach terenowych i atmosferycznych.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie się do ataku i wykonanie ataku. Działanie w wypadku użycia broni atomowej i innych rodzajów broni. Sposoby prowadzenia natarcia w głębi obrony. Dezaktywacja broni i oporządzenia.

T e m a t 6 — Strzelec w obronie

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców prowadzenia uprzejwej obrony w dzień i w nocy w różnych warunkach terenowych i atmosferycznych.

Z a g a d n i e n i a :

Wybór i urządzenie stanowiska ogniowego. Działanie w wypadku użycia broni atomowej i innych rodzajów broni. Sposób odpierania ataku nieprzyjaciela w zaistniałych wariantach sytuacji. Dezaktywacja broni i oporządzenia.

T e m a t 7 — Strzelec obserwator

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców prowadzenia obserwacji terenu i nieprzyjaciela w dzień i w nocy w różnych rodzajach walki oraz umiejętności składania meldunków.

Z a g a d n i e n i a :

Obowiązki i zadania obserwatora. Sposób prowadzenia obserwacji w różnych warunkach terenowych i atmosferycznych.

T e m a t 8 — Strzelec łącznik

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców umiejętności działań w czasie wykonywania służby łącznika w dzień i w nocy.

Z a g a d n i e n i a :

Ogólne obowiązki łącznika. Sposoby działania strzelca łącznika podczas wykonywania postawionego zadania w różnych warunkach terenowych.

T e m a t 9 — Strzelec amunicyjny

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców wykonywania obowiązków amunicyjnego.

Z a g a d n i e n i a :

Ogólne obowiązki strzelca amunicyjnego. Sposoby wykonywania postawionego zadania.

T e m a t 10 — Działanie szperaczy na rozpoznaniu

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców umiejętnego działania jako szperaczy na rozpoznaniu w dzień i w nocy.

Z a g a d n i e n i a :

Obowiązki szperaczy. Sposób działania szperaczy na rozpoznaniu w różnych warunkach terenowych i różnych wariantach sytuacji. Działanie w terenie skażonym bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi.

T e m a t 11 — Działanie szperaczy w ubezpieczeniu marszowym

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców umiejętnego działania jako szperaczy w ubezpieczeniu marszowym w dzień i w nocy.

Z a g a d n i e n i a :

Sposób działania szperaczy w ubezpieczeniu marszowym w różnych warunkach terenowych i różnych wariantach sytuacji.

T e m a t 12 — Służba czujki

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców pełnienia służby czujki w dzień i w nocy.

Z a g a d n i e n i a :

Skład i zadania czujki. Działanie czujki w różnym terenie i różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

Temat 13 — Służba na podsłuchu

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców pełnienia służby na podsłuchu w dzień i w nocy.

Zagadnienia:

Skład i zadania podsłuchu. Działanie podsłuchu w różnym terenie i różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

Temat 14 — Służba na patrolu

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców działania na patrolu podczas ubezpieczenia postoju pododdziałów.

Zagadnienia:

Zadania i sposób pełnienia służby na patrolu w różnych wariantach zaistniałej sytuacji.

SZKOLENIE DRUŻYNY

WYKAZ TEMATÓW

Pierwszy rocznik		Drugi rocznik	
nr tematów	Wyszczególnienie tematów	nr tematów	Wyszczególnienie tematów
15	Drużyna piechoty w natarciu	15	Sylwetka szeregowca, podoficera i oficera, stopnie wojskowe oraz znaki rozpoznawcze rodzajów broni, pododdziałów i oddziałów armii głównych państw kapitalistycznych
16	Drużyna piechoty w obronie	16	Drużyna piechoty w natarciu w warunkach szczególnych
17	Drużyna piechoty na rozpoznaniu	17	Drużyna piechoty w natarciu na miejscowość
18	Drużyna piechoty w ubezpieczeniu marszowym	18	Działanie drużyny w składzie desantu na śmigłowcach
19	Drużyna piechoty w ubezpieczeniu postoju	19	Drużyna piechoty w obronie w warunkach szczególnych
20	Drużyna piechoty w zasadzce	20	Drużyna piechoty jako samodzielna placówka

(dla pierwszego rocznika)

Temat 15 — Drużyna piechoty w natarciu

Cel szkolenia:

Nauczyć drużynę umiejętności działań w natarciu w warunkach współczesnej walki w dzień i w nocy.

Zagadnienia:

Organizacja bojowa drużyny, przygotowanie się do ataku i wykonanie ataku. Walka drużyny w głębi obrony nieprzyjaciela. Działanie w terenie skażonym bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi.

Temat 16 — Drużyna piechoty w obronie

Cel szkolenia:

Nauczyć drużynę organizacji obrony oraz zwalczania piechoty i czołgów nieprzyjaciela w warunkach współczesnego pola walki w dzień i w nocy.

Zagadnienia:

Organizacja obrony. Działanie w warunkach zastosowania współczesnych broni masowego rażenia. Odparcie ataku nieprzyjaciela w różnych wariantach zaistniałej sytuacji. Przeprowadzanie zabiegów sanitarnych i dezaktywacji broni i oporządzenia.

Temat 17 — Drużyna piechoty na rozpoznaniu

Cel szkolenia:

Nauczyć drużynę działania na rozpoznaniu w różnych warunkach terenowych i atmosferycznych w dzień i w nocy.

Zagadnienia:

Sposoby działania drużyny na patrolu rozpoznawczym w różnych sytuacjach. Organizacja i działanie drużyny na wypadzie. Działanie drużyny na zasadzce.

Temat 18 — Drużyna piechoty w ubezpieczeniu marszowym

Cel szkolenia:

Nauczyć drużynę działania na ubezpieczeniu marszowym pododdziału w dzień i w nocy.

Z a g a d n i e n i a :

Zadania i sposób działania drużyny jako patrolu czołowego, bocznego lub tyłowego w różnych warunkach terenowych i atmosferycznych.

T e m a t 19 — Drużyna piechoty w ubezpieczeniu postoju

Cel szkolenia:

Nauczyć drużynę umiejętnego działania w ubezpieczeniu postoju pododdziałów w dzień i w nocy.

Z a g a d n i e n i a :

Zadania i sposób działania drużyny w ubezpieczeniu postoju jako placówki.

T e m a t 20 — Drużyna piechoty w zasadzce

Cel szkolenia:

Nauczyć drużynę umiejętnego działania w zasadzce.

Z a g a d n i e n i a :

Rozmieszczenie w zasadzce. Obserwacja terenu i nieprzyjaciela. Niespodziewany napad na nieprzyjaciela. Zdobycie jeńców, broni, dokumentów. Sposób odejścia po wykonaniu zadania.

(dla drugiego rocznika)

T e m a t 15 — Sylwetka szeregowca, podoficera i oficera, stopnie wojskowe oraz znaki rozpoznawcze rodzajów broni pododdziałów i oddziałów armii głównych państw kapitalistycznych

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z umundurowaniem żołnierzy armii zachodnio-niemieckiej, amerykańskiej i angielskiej, oznakami ich stopni wojskowych oraz znakami rozpoznawczymi poszczególnych pododdziałów rodzajów broni.

Z a g a d n i e n i a :

Umundurowanie i oznaki stopni szeregowców, podoficerów i oficerów armii zachodnio-niemieckiej, amerykańskiej i angielskiej.

Temat 16 — Drużyna piechoty w natarciu w warunkach szczególnych

Cel szkolenia:

Nauczyć drużynę prowadzenia natarcia w lesie i terenie bagnisto-lesistym w dzień i w nocy.

Zagadnienia:

Walka drużyny w terenie górzystym, lesistym, w dzień i w nocy w warunkach użycia bojowych środków promieniotwórczych i chemicznych.

Temat 17 — Drużyna piechoty w natarciu na miejscowość

Cel szkolenia:

Nauczyć drużynę prowadzenia natarcia na miejscowość oraz atakowania umocnionych obiektów.

Zagadnienia:

Sposoby prowadzenia natarcia na miejscowość. Prowadzenie walki wewnątrz osiedla. Wykonanie ataku na budynki, schrony i inne umocnione obiekty.

Temat 18 — Działanie drużyny w składzie desantu na śmigłowcach

Cel szkolenia:

Nauczyć drużynę załadowania się na śmigłowiec (makieta) oraz prowadzenie walki po wylądowaniu.

Zagadnienia:

Sposób załadowania się na śmigłowiec. Rozmieszczenie się w śmigłowcu. Działanie drużyny po wylądowaniu.

Temat 19 — Drużyna piechoty w obronie w warunkach szczególnych

Cel szkolenia:

Nauczyć drużynę prowadzenia obrony w lesie, terenie bagnisto-lesistym oraz górzystym w dzień i w nocy.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja obrony w warunkach szczególnych. Odparcie ataku nieprzyjaciela na drużynę broniącą pozycji w lesie, terenie bagnisto-lesistym i w górach.

Temat 20 — Drużyna piechoty jako samodzielna placówka

Cel szkolenia:

Nauczyć drużynę działania jako samodzielnej placówki w dzień i w nocy.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja pracy drużyny jako samodzielnej placówki. Działanie drużyny w różnych sytuacjach w warunkach użycia broni masowego rażenia.

SZKOLENIE PLUTONU

WYKAZ TEMATÓW

Pierwszy rocznik		Drugi rocznik	
nr tematów	Wyszczególnienie tematów	nr tematów	Wyszczególnienie tematów
21	Pluton piechoty w natarciu	21	Pluton piechoty w natarciu na miejscowość
22	Pluton piechoty w obronie	22	Pluton piechoty w natarciu w warunkach szczególnych
23	Pluton piechoty na rozpoznaniu	23	Pluton piechoty w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej
24	Pluton piechoty w ubezpieczeniu marszowym	24	Pluton piechoty w obronie w warunkach szczególnych
25	Ćwiczenie taktyczne ze strzelaniem amunicją bojową na temat „Pluton piechoty w natarciu“	25	Działanie plutonu w składzie desantu na śmigłowcach
26	Ćwiczenie taktyczne ze strzelaniem amunicją bojową na temat: „Pluton piechoty w obronie“	26	Pluton piechoty na rozpoznaniu
27	Przewozy transportem kolejowym	27	Przewozy transportem kolejowym

(dla pierwszego rocznika)

Temat 21 — Pluton piechoty w natarciu

Cel szkolenia:

Nauczyć pluton organizacji i prowadzenia natarcia w dzień i w nocy we współdziałaniu ze środkami przydzielonymi i wspierającymi w warunkach współczesnego pola walki.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja bojowa plutonu. Organizacja natarcia. Przejście do natarcia z podstawy wyjściowej i z marszu. Prowadzenie natarcia w różnych wariantach zaistniałej sytuacji oraz w warunkach użycia broni masowego rażenia. Działanie plutonu w walce w głębi obrony nieprzyjaciela.

Temat 22 — Pluton piechoty w obronie

Cel szkolenia:

Nauczyć pluton organizacji i prowadzenia obrony w dzień i w nocy, aktywnego zwalczania atakujących czołgów i piechoty nieprzyjaciela w warunkach użycia broni masowego rażenia.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja obrony w dzień i w nocy. Działanie plutonu podczas artyleryjskiego i atomowego przygotowania ataku nieprzyjaciela. Zwalczanie nieprzyjaciela na przedpolu. Walka z czołgami. Współdziałanie z poszczególnymi pododdziałami specjalnymi przy odparciu ataku nieprzyjaciela. Wykonanie manewru. Prowadzenie walki w warunkach częściowego i całkowitego okrążenia. Działanie plutonu po wykonaniu postawionego zadania.

Temat 23 — Pluton piechoty na rozpoznaniu

Cel szkolenia:

Nauczyć pluton piechoty działania na wypadzie, zasadzce oraz patrolu rozpoznawczym.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie plutonu do działania. Sposób działania plutonu w różnym terenie i w różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

Temat 24 — Pluton piechoty w ubezpieczeniu marszowym

Cel szkolenia:

Nauczyć pluton działania jako szpicy czołowej.

Zagadnienia:

Przygotowanie plutonu do działania. Organizacja bezpośredniego ubezpieczenia szpicy. Obserwacja podczas marszu. Działanie w wypadku zetknięcia się z nieprzyjacielem. Zachowanie się szpicy w różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

Temat 25 — Ćwiczenie taktyczne ze strzelaniem amunicją bojową na temat „Pluton piechoty w natarciu“

Cel szkolenia:

Doskonalić pluton w organizacji natarcia z jednoczesnym prowadzeniem ognia amunicją bojową.

Zagadnienia:

Zajęcie i urządzenie podstawy wyjściowej. Przygotowanie się do ataku. Ocena odległości do poszczególnych celów, wybór amunicji i sposobu prowadzenia ognia. Prowadzenie natarcia w głębi obrony nieprzyjaciela.

Temat 26 — Ćwiczenie taktyczne ze strzelaniem amunicją bojową na temat „Pluton piechoty w obronie“

Cel szkolenia:

Doskonalić pluton w organizacji i prowadzeniu obrony w dzień.

Zagadnienia:

Zajęcie i urządzenie pozycji. Ocena odległości do poszczególnych celów, wybór amunicji i sposobu prowadzenia ognia. Odparcie ataku piechoty i czołgów nieprzyjaciela. Wsparcie ogniem kontrataku swoich pododdziałów w głębi obrony.

Temat 27 — Przewozy transportem kolejowym

Cel szkolenia:

Nauczyć pododdziały załadowania się do wagonów kolejowych, zachowania się podczas przejazdu oraz wyładowywania się po przybyciu w nakazany rejon.

Z a g a d n i e n i a :

Ugrupowanie pododdziałów do załadowania. Rozmieszczenie na stacji załadowania. Załadowanie ludzi, broni i sprzętu do wagonów. Zasady zachowywania się w czasie transportu. Działanie w wypadku nalotu samolotów nieprzyjaciela i w czasie napadu atomowego. Wysadzenie żołnierzy i wyładowanie broni i sprzętu po przybyciu do stacji przeznaczenia.

(dla drugiego rocznika)

Temat 21 — Pluton piechoty w natarciu na miejscowość

Cel szkolenia:

Nauczyć pluton organizacji i prowadzenia natarcia na miejscowość i walki w miejscowości.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie i organizacja natarcia. Działanie przed podejściem do miejscowości. Walka o uchwycenie skraju miejscowości. Utrzymanie współdziałania z przydzielonymi i wspierającymi czołgami. Sposób prowadzenia walki w miejscowości. Działanie plutonu w różnych warunkach zaistniałej sytuacji. Walka o opanowanie poszczególnych obiektów (budynków).

Temat 22 — Pluton piechoty w natarciu w warunkach szczególnych

Cel szkolenia:

Nauczyć pluton organizacji i prowadzenia natarcia w górach, w lesie i terenie lesisto-bagnistym w dzień i w nocy.

Z a g a d n i e n i a :

Cechy charakterystyczne prowadzenia natarcia w warunkach szczególnych. Zasady działań zaczepnych w górach, w lesie i terenie lesisto-bagnistym. Współdziałanie ze środkami przydzielonymi i wspierającymi. Działanie w warunkach użycia bojowych środków promieniotwórczych i chemicznych. Działanie plutonu w różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

Temat 23 — Pluton piechoty w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej

Cel szkolenia:

Organizacja i przygotowanie się do natarcia. Sposoby pokonywania przeszkody wodnej. Prowadzenie natarcia. Sposoby pokony-

wania przeszkody wodnej na środkach podręcznych. Prowadzenie walki po pokonaniu przeszkody wodnej. Działanie w warunkach użycia broni masowego rażenia.

Temat 24 — Pluton piechoty w obronie w warunkach szczególnych

Cel szkolenia:

Nauczyć pluton organizacji i prowadzenia obrony w górach, w lesie oraz obrony przygotowanej za przeszkodą wodną.

Z a g a d n i e n i a :

Cechy charakterystyczne organizacji obrony w warunkach szczególnych. Prowadzenie walk obronnych w górach i w lesie. Działanie w warunkach użycia bojowych środków promieniotwórczych i chemicznych. Sposoby organizacji i prowadzenia obrony za przeszkodą wodną.

Temat 25 — Działanie plutonu w składzie desantu na śmigłowcach

Cel szkolenia:

Doskonalić pluton w przewozach na śmigłowcach oraz w działaniu jako desant po wylądowaniu.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja załadowania i załadowywanie się plutonu do śmigłowców. Rozmieszczenie się w śmigłowcach. Sposób działania plutonu po wylądowaniu w rejonie desantowania w różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

Temat 26 — Pluton piechoty na rozpoznaniu

Cel szkolenia:

Doskonalić pluton w działaniach samodzielnego patrolu rozpoznawczego.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie się plutonu do działania jako samodzielnego patrolu rozpoznawczego. Sposób działania poszczególnych elementów ugrupowania bojowego patrolu. Działanie patrolu w różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

Temat 27 — Przewozy transportem kolejowym

Treść — jak temat 27 dla pierwszego rocznika

SZKOLENIE KOMPANII

WYKAZ TEMATÓW

Pierwszy rocznik		Drugi rocznik	
nr tematów	Wyszczególnienie tematów	nr tematów	Wyszczególnienie tematów
28	Kompania piechoty w natarciu	28	Kompania piechoty w natarciu w warunkach szczególnych
29	Kompania piechoty w obronie	29	Kompania piechoty w natarciu na miasto*
30	Kompania piechoty na rozpoznaniu	30	Kompania piechoty w obronie w warunkach szczególnych
31	Kompania piechoty w ubezpieczeniu marszowym	31	Kompania piechoty w obronie miasta*
32	Kompania piechoty w ubezpieczeniu postoju	32	Taktyczne ćwiczenie ze strzelaniem amunicją bojową na temat „Natarcie wzmocnionej kompanii piechoty na zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela“
33	Kompania piechoty w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej	33	Taktyczne ćwiczenie ze strzelaniem amunicją bojową na temat „Wzmocniona kompania piechoty w obronie“

* Tematy: przerabiać w wypadku istnienia odpowiednich warunków terenowych.

(dla pierwszego rocznika)

Temat 28 — Kompania piechoty w natarciu

Cel szkolenia:

Nauczyć wzmocnioną kompanię organizacji i prowadzenia natarcia na zawczasu i doraźnie przygotowaną obronę nieprzyjaciela w dzień i w nocy w warunkach obustronnego użycia broni masowego rażenia.

Zagadnienia:

Cechy charakterystyczne organizacji przygotowania natarcia na zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela. Sposoby prowadze-

nia natarcia na zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela. Wykonanie ataku i prowadzenie walki w głębi obrony. Działanie kompanii w różnych warunkach zaistniałej sytuacji (odparcie kontrataku, okrążenie itp.).

Sposoby działania kompanii podczas prowadzenia natarcia na doraźnie zorganizowaną obronę nieprzyjaciela. Przejście do ataku z marszu. Działanie kompanii podczas ataku przygotowanego w ograniczonym czasie. Sposoby atakowania punktów oporu nieprzyjaciela. Prowadzenie walki w różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

Temat 29 — Kompania piechoty w obronie

Cel szkolenia:

Nauczyć wzmocnioną kompanię piechoty organizacji obrony na normalnym froncie oraz zdecydowanego i aktywnego odpierania ataku piechoty i czołgów nieprzyjaciela w dzień i w nocy we współdziałaniu z przydzielonymi i wspierającymi środkami ogniowymi w warunkach użycia broni masowego rażenia.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja obrony zawczasu przygotowanej. Działania kompanii podczas artyleryjsko- i atomowo-lotniczego przygotowania ataku. Zwalczenie nieprzyjaciela na przedpolu. Walka o utrzymanie kompanijnego rejonu obrony. Działanie kompanii w różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

Sposoby przygotowania doraźnie zorganizowanej obrony. Zwalczenie piechoty i czołgów nieprzyjaciela. Działanie w warunkach użycia bojowych środków promieniotwórczych i chemicznych. Walka kompanii w częściowym i całkowitym okrążeniu. Działanie kompanii w różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

Temat 30 — Kompania piechoty na rozpoznaniu

Cel szkolenia:

Nauczyć kompanię piechoty działania jako oddziału rozpoznawczego, w warunkach zagrożenia użycia broni atomowej.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie się wzmocnionej kompanii do działania. Przyjęcie ugrupowania bojowego. Sposób i technika obserwacji terenu i przedmiotów terenowych. Działanie poszczególnych elementów ugrupowania przy spotkaniu pododdziałów rozpoznawczych i ubez-

pieczeniowych nieprzyjaciela. Działanie kompanii w różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

Temat 31 — Kompania piechoty w ubezpieczeniu marszowym

Cel szkolenia:

Nauczyć kompanię działania jako szpicy czołowej (bocznej lub tylnej) w celu ubezpieczenia maszerującej kolumny od niespodziewanego napadu naziemnego nieprzyjaciela.

Zagadnienia:

Przygotowanie się kompanii do działania. Działanie szpicy w warunkach zagrożenia napadu powietrznego i naziemnego. Pokonywanie terenu skażonego bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi. Działanie kompanii w wypadku zetknięcia się z nieprzyjacielem w różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

Temat 32 — Kompania piechoty w ubezpieczeniu postoju

Cel szkolenia:

Nauczyć kompanię piechoty działania jako samodzielnej czaty w warunkach zagrożenia użycia broni atomowej oraz bojowych środków promieniotwórczych i chemicznych.

Zagadnienia:

Przygotowanie się kompanii do działania jako samodzielnej czaty. Rozbudowa kompanijnego rejonu obrony. Organizacja ubezpieczenia i rozpoznania. Sposób pełnienia służby na czacie. Walka czaty w wypadku ataku nieprzyjaciela. Działanie kompanii w różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

Temat 33 — Kompania piechoty w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej

Cel szkolenia:

Nauczyć kompanię piechoty wraz ze środkami wzmocnienia i wsparcia forsowania przeszkody wodnej oraz doskonalić ją w prowadzeniu natarcia po sforsowaniu przeszkody.

Zagadnienia:

Organizacja natarcia z forsowaniem przeszkody wodnej. Działanie kompanii podczas artyleryjskiego i lotniczego przygotowania forsowania i ataku. Sposób pokonania przeszkody wodnej. Walka kompanii o opanowanie przyczółka i rozszerzenie go. Natarcie kompanii w różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

(dla drugiego rocznika)

Temat 28 — Kompania piechoty w natarciu w warunkach szczególnych

Cel szkolenia:

Nauczyć wzmocnioną kompanię organizacji i prowadzenia natarcia w górach, w lesie oraz terenie lesisto-bagnistym w dzień i w nocy w warunkach użycia przez nieprzyjaciela bojowych środków promieniotwórczych i chemicznych.

Zagadnienia:

Istota prowadzenia natarcia przez kompanię w górach, w lesie oraz terenie bagnisto-lesistym. Przygotowanie kompanii do natarcia. Zajęcie podstawy wyjściowej do ataku. Działanie w terenie skażonym bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi. Walka kompanii w różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

Temat 29 — Kompania piechoty w natarciu na miasto

Cel szkolenia:

Nauczyć kompanię prowadzenia zdecydowanego natarcia na miasto, w celu opanowania we współdziałaniu ze środkami wspierającymi części punktu oporu nieprzyjaciela, w warunkach skażenia terenu bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi.

Zagadnienia:

Organizacja natarcia. Działanie kompanii podczas podchodzenia do miasta. Walka o uchwycenie przedniego skraj punktu oporu w mieście. Działanie kompanii podczas zdobywania umocnionych przez nieprzyjaciela kompleksów budynków. Sposób prowadzenia walki przez kompanię w mieście.

Temat 30 — Kompania piechoty w obronie w warunkach szczególnych

Cel szkolenia:

Nauczyć wzmocnioną kompanię piechoty organizowania obrony w górach, w lesie i terenie bagnisto-lesistym w dzień i w nocy w warunkach użycia przez nieprzyjaciela bojowych środków promieniotwórczych i chemicznych.

Zagadnienia:

Zasady prowadzenia obrony w warunkach szczególnych. Organizacja samodzielnych kompanijnych rejonów obrony z przystosowaniem do obrony okrężnej. Działanie kompanii podczas artyleryjskiego i lotniczego przygotowania ataku nieprzyjaciela. Walka z piechotą i czołgami nieprzyjaciela. Działanie kompanii w różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

Temat 31 — Kompania piechoty w obronie miasta

Cel szkolenia:

Nauczyć kompanię organizowania obrony punktu oporu w mieście wchodzącego w skład batalionowego węzła obrony oraz zdecydowanego odpierania ataku piechoty i czołgów nieprzyjaciela we współdziałaniu ze środkami przydzielonymi i wspierającymi w warunkach skażenia terenu bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja przez wzmocnioną kompanię punktu oporu w mieście. Przystosowanie budynków i terenu do obrony określonej. Działanie kompanii podczas artyleryjskiego przygotowania ataku przez nieprzyjaciela. Walka z atakującymi czołgami i piechotą nieprzyjaciela. Działanie kompanii w różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

Temat 32 — Taktyczne ćwiczenie ze strzelaniem amunicją bojową na temat: „Natarcie wzmocnionej kompanii piechoty na zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela“

Cel szkolenia:

Doskonalić kompanię w prowadzeniu natarcia na zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela ze strzelaniem amunicją bojową w warunkach zagrożenia użyciem broni atomowej oraz bojowych środków promieniotwórczych i chemicznych.

Z a g a d n i e n i a :

Zajęcie podstawy wyjściowej. Organizacja natarcia. Wykonanie ataku. Prowadzenie natarcia w głębi obrony. Działanie kompanii w różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

Temat 33 — Taktyczne ćwiczenie ze strzelaniem amunicją bojową na temat: „Wzmocniona kompania piechoty w obronie“

Cel szkolenia:

Doskonalić kompanię w organizacji aktywnej obrony i w zdecydowanym odpieraniu ataku nieprzyjaciela we współdziałaniu ze środkami przydzielonymi i wspierającymi w warunkach zagrożenia użyciem broni atomowej.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja obrony. Obserwacja terenu. Działanie kompanii podczas artyleryjskiego i atomowego przygotowania ataku. Prowadze-

nie walki z atakującym nieprzyjacielem. Działanie kompanii w różnych warunkach zaistniałej sytuacji. Wsparcie ogniowe kontrataku wykonywane z głębi obrony przez własne pododdziały.

SZKOLENIE BATALIONU

(dla pierwszego i drugiego rocznika)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
34	Wzmocniony batalion piechoty w natarciu na zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela w warunkach użycia broni atomowej
35	Wzmocniony batalion piechoty w natarciu na doraźnie zorganizowaną obronę nieprzyjaciela
36	Marsz wzmocnionego batalionu piechoty i natarcie na doraźnie zorganizowaną obronę nieprzyjaciela
37	Wzmocniony batalion piechoty w obronie w pierwszym rzucie pułku na głównym kierunku uderzenia nieprzyjaciela w warunkach zagrożenia użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia
38	Wzmocniony batalion piechoty w obronie na szerokim froncie w terenie trudnodostępnym dla nieprzyjaciela
39	Wzmocniony batalion piechoty w obronie ważnej rubieży (rejonu) uchwyconej w głębi obrony nieprzyjaciela
40	Wzmocniony batalion piechoty jako odwód przeciwdesantowy dywizji w obronie
41	Działanie wzmocnionego batalionu piechoty w walkach opóźniających w pasie przesłania
42	Wzmocniony batalion piechoty w ubezpieczeniu postoju
43	Marsz wzmocnionego batalionu piechoty jako awangardy pułku oraz bój spotkaniowy
44	Batalion piechoty na rozpoznaniu walką
45	Wzmocniony batalion piechoty jako OW w pościgu z forsowaniem przeszkody wodnej z marszu
46	Walka wzmocnionego batalionu piechoty w okrążeniu i wyjście z okrążenia (batalion działa samodzielnie)
47	Działanie batalionu piechoty jako desantu przewożonego na śmigłowcach

Temat 34 — Wzmocniony batalion piechoty w natarciu na zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela w warunkach użycia broni atomowej

Cel szkolenia:

Nauczyć batalion piechoty we współdziałaniu ze środkami wzmocnienia i wsparcia oraz sąsiadami zdecydowanie przełamywać zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela w warunkach obustronnego użycia broni masowego rażenia.

Zagadnienia:

Organizacja natarcia. Zajęcie podstawy wyjściowej (luzowanie). Wykonanie przejść w zaporach minowych nieprzyjaciela. Działanie batalionu podczas atomowego i artyleryjskiego przygotowania ataku. Atak. Współdziałanie w walce z sąsiadami oraz środkami wzmocnienia i wsparcia. Walka w głębi obrony z odwodami nieprzyjaciela. Odparcie kontrataków nieprzyjaciela, poprzedzonych uderzeniem atomowym. Pokonywanie odcinków terenu skażonego bojowymi środkami promieniotwórczymi i trującymi. Przejście do pościgu w warunkach nocnych. Prowadzenie pościgu.

Temat 35 — Wzmocniony batalion piechoty w natarciu na doraźnie zorganizowaną obronę nieprzyjaciela (ćwiczenie nocne)

Cel szkolenia:

Nauczyć batalion piechoty we współdziałaniu ze środkami wzmocnienia i wsparcia oraz sąsiadami zdecydowanie przełamywać w nocy doraźnie zorganizowaną obronę nieprzyjaciela, w warunkach skażenia terenu bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi.

Zagadnienia:

Podejście batalionu i rozpoznanie doraźnie zorganizowanej obrony nieprzyjaciela. Znakowanie pojazdów i wozów bojowych. Organizacja natarcia batalionu. Przeprowadzenie ataku we współdziałaniu ze środkami wzmocnienia i wsparcia oraz sąsiadami. Organizacja oświetlenia pola walki. Natarcie w głębi obrony nieprzyjaciela. Działanie batalionu w terenie skażonym bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi. Przejście do pościgu za wycofującym się nieprzyjacielem. Właściwe wykorzystanie BTR oraz transportu samochodowego.

Temat 36 — Marsz wzmocnionego batalionu piechoty i natarcie na doraźnie zorganizowaną obronę nieprzyjaciela

Cel szkolenia:

Nauczyć batalion piechoty organizacji i prowadzenia natarcia nadoraźnie zorganizowaną obronę nieprzyjaciela z marszu lub przygotowanego w ograniczonym czasie w warunkach skażenia terenu bojowymi środkami trującymi i chemicznymi.

Zagadnienia:

Organizacja nocnego marszu ubezpieczonego. Prowadzenie rozpoznania nieprzyjaciela i terenu. Powzięcie decyzji do natarcia z marszu. Wydanie rozkazu bojowego, postawienie zadań dowódcom pododdziałów i środków wzmocnienia. Organizacja bojowego zabezpieczenia marszu. Organizacja współdziałania w czasie zbliżania się do obrony nieprzyjaciela. Przejście do ataku na doraźnie zorganizowaną obronę nieprzyjaciela w szykach przedbojowych. Rozwinięcie powodzenia w głębi obrony nieprzyjaciela. Odparcie kontrataku i pościg za wycofującym się nieprzyjacielem.

Temat 37 — Wzmocniony batalion piechoty w obronie w pierwszym rzucie pułku na głównym kierunku uderzenia nieprzyjaciela w warunkach zagrożenia użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia

Cel szkolenia:

Nauczyć batalion piechoty organizować obronę oraz we współdziałaniu ze środkami wzmocnienia i wsparcia zdecydowanie odpierać ataki piechoty i czołgów nieprzyjaciela.

Zagadnienia:

Organizacja obrony. Inżynieryjne urządzenie rejonu obrony z przystosowaniem do obrony przeciwatomowej i przeciwchemicznej. Działanie batalionu w wypadku artyleryjskiego i lotniczego przygotowania ataku oraz uderzenia atomowego nieprzyjaciela. Odparcie ataku czołgów i piechoty nieprzyjaciela. Walka z nieprzyjacielem, który zdołał się wdrzeć w rejon obrony. Odtworzenie naruszonego systemu obrony. Odparcie ataku nieprzyjaciela w nocy. Częściowe zabiegi sanitarne stanu osobowego i dezaktywacja broni, sprzętu i poszczególnych odcinków obrony.

Temat 38 — Wzmocniony batalion piechoty w obronie na szerokim froncie w terenie trudnodostępnym dla nieprzyjaciela

Cel szkolenia:

Nauczyć batalion piechoty organizować obronę na szerokim froncie w terenie trudnodostępnym dla nieprzyjaciela oraz zdecydowanie odpierać ataki jego przeważających sił w warunkach skażenia terenu bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja obrony na szerokim froncie. Inżynierskie urządzenia rejonu obrony i dróg w celu wykonania manewru. Odparcie ogniem ataku nieprzyjaciela. Manewr siłami i środkami oraz zaporami. Organizacja i wykonanie kontrataków. Działanie w terenie skażonym bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi. Dezaktywacja ludzi i sprzętu. Prowadzenie walki obronnej w nocy.

Temat 39 — Wzmocniony batalion piechoty w obronie ważnej rubieży (rejonu) uchwyconej w głębi obrony nieprzyjaciela

Cel szkolenia:

Nauczyć batalion piechoty organizacji i uporczywej obrony ważnej rubieży uchwyconej w głębi obrony nieprzyjaciela w warunkach silnego oddziaływania lotnictwa nieprzyjaciela.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja obrony w warunkach bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem. Budowa zapór na prawdopodobnych kierunkach natarcia nieprzyjaciela. Zabezpieczenie skrzydeł. Organizacja i prowadzenie rozpoznania. Odparcie ataku piechoty i czołgów nieprzyjaciela. Walka z nieprzyjacielem, który włamał się w rejon obrony. Manewr pododdziałami w toku walki. Wykonanie kontrataku. Odtworzenie naruszonego systemu obrony. Prowadzenie walki w nocy. Przejście do natarcia po podejściu wojsk własnych.

Temat 40 — Wzmocniony batalion piechoty jako odwód przeciwdesantowy dywizji w obronie

Cel szkolenia:

Nauczyć batalion zwalczania desantów powietrznych nieprzyjaciela zrzuconych w głębi obrony.

Z a g a d n i e n i a :

Rozmieszczenie batalionu w rejonie prawdopodobnych zrzutów desantów powietrznych nieprzyjaciela. Przygotowanie batalionu do działania, organizacja walki, rozpoznanie dróg. Otrzymanie wiadomości o wysadzeniu desantu. Szybki przemarsz batalionu w rejon wylądowania desantu nieprzyjaciela. Manewr siłami i środkami batalionu celem okrążenia i likwidacji desantu. Walka z desantem i jego likwidacja. Zbiórka batalionu po wykonaniu zadania.

Temat 41 — Prowadzenie działań opóźniających przez batalion piechoty w pasie przesłaniania

Cel szkolenia:

Nauczyć batalion organizacji i uporczywej obrony do nakazanych terminów poszczególnych rubieży przed przeważającymi siłami piechoty i czołgów nieprzyjaciela w warunkach silnego działania jego lotnictwa.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja obrony poszczególnych rubieży. Utrzymanie współdziałania z pododdziałami czołgów i artylerii. Obrona przeciwlotnicza. Prowadzenie walk obronnych celem zahamowania tempa natarcia nieprzyjaciela oraz utrzymanie do wyznaczonych terminów poszczególnych pozycji i rubieży obrony. Działanie batalionu w wypadku możliwości okrążenia. Wykonanie kontrataku. Wyjście batalionu na wyznaczoną rubież. Współdziałanie batalionu z oddziałami organizującymi obronę stałą.

Temat 42 — Wzmocniony batalion piechoty w ubezpieczeniu postoju

Cel szkolenia:

Nauczyć batalion umiejętnego działania jako oddziału czat w ubezpieczeniu postoju w warunkach zagrożenia użycia broni atomowej i chemicznej.

Z a g a d n i e n i a :

Ugrupowanie batalionu piechoty na postoju jako oddziału czat. Rozmieszczenie poszczególnych kompanii czat oraz odvodu oddziału czat. Inżynieryjna rozbudowa rejonu obrony. Zwalczanie drobnych grup nieprzyjaciela. Walka oddziału czat z przeważającymi siłami nieprzyjaciela.

Temat 43 — Marsz wzmocnionego batalionu piechoty jako awangardy pułku oraz bój spotkaniowy

Cel szkolenia:

Nauczyć batalion piechoty organizacji i prowadzenia marszu w warunkach zagrożenia lotniczego i atomowego napadu nieprzyjaciela oraz prowadzenia boju spotkaniowego.

Zagadnienia:

Organizacja systemu ubezpieczenia i działań awangardy w celu zabezpieczenia marszu sił głównych w warunkach wysokiej aktywności lotnictwa nieprzyjaciela w przewidywaniu boju spotkaniowego. Organizacja obrony przeciwlotniczej. Walka ubezpieczeń czołowych z grupami rozpoznawczymi nieprzyjaciela. Rozwinięcie się batalionu do walki i zdecydowane przejście batalionu do ataku. Opanowanie i utrzymanie ważnej rubieży. Zabezpieczenie wejścia do walki głównych sił pułku. Odparcie kontrataku nieprzyjaciela wykonanego po uderzeniu atomowym. Rozwinięcie powodzenia i przejście do pościgu. Likwidacja skutków napadu atomowego. Rozwijanie dalszego działania w warunkach nocnych.

Temat 44 — Batalion piechoty na rozpoznaniu walką

Cel szkolenia:

Nauczyć batalion piechoty prowadzenia rozpoznania walką celem ustalenia systemu obrony nieprzyjaciela oraz rozmieszczenia SO artylerii, jego sił głównym i odwodów.

Zagadnienia:

Przygotowanie batalionu do rozpoznania. Organizacja rozpoznania walką. Zajęcie podstawy wyjściowej. Atak i opanowanie ważnej rubieży w systemie obrony nieprzyjaciela w celu rozpoznania ugrupowania jego sił i systemu ognia. Zbieranie dokumentów i nowego wzoru uzbrojenia nieprzyjaciela. Sposób konwojowania jeńców oraz zdobytych dokumentów i uzbrojenia. Umocnienie się na opanowanej rubieży. Organizacja współdziałania. Odparcie kontrataków nieprzyjaciela w gotowości do dalszego natarcia z siłami głównymi.

Temat 45 — Wzmocniony batalion jako OW w pościgu z forsowaniem przeszkody wodnej z marszu

Cel szkolenia:

Nauczyć batalion piechoty jako OW organizacji i prowadzenia pościgu za nieprzyjacielem z jednoczesnym forsowaniem w głębi

obrony przeszkody wodnej z marszu celem uchwycenia przyczółka i utrzymania go do podejścia sił głównych pułku.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja OW, przejście do pościgu za wycofującym się nieprzyjacielem. Zwalczanie pododdziałów ubezpieczających wycofanie się nieprzyjaciela. Szybkie wyjście nad przeszkodę wodną i jej forsowanie z marszu na środkach etatowych. Umocnienie zdobytej rubieży na przeciwległym brzegu. Odparcie kontrataków nieprzyjaciela. Przygotowanie się do prowadzenia walki w nocy. Prowadzenie walki w nocy.

**Temat 46 — Walka wzmocnionego batalionu piechoty w okra-
modzielnie)
zeniu i wyjście z okrążenia (batalion działa sa-**

Cel szkolenia:

Nauczyć batalion piechoty organizacji i prowadzenia samodzielnej, uporczywej walki w okrążeniu oraz przejścia do zdecydowanego ataku na nieprzyjaciela celem wyjścia z okrążenia.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja obrony w warunkach całkowitego okrążenia. Bojowe zabezpieczenie działań. Działanie podczas artyleryjskiego ostrzału i nalotu samolotów nieprzyjaciela. Manewr siłami i środkami w czasie odparcia ataku czołgów i piechoty nieprzyjaciela. Współdziałanie z wojskami własnymi działającymi na zewnątrz okrążenia. Organizacja wyjścia z okrążenia.

**Temat 47 — Działanie batalionu piechoty jako desantu prze-
wożonego na śmigłowcach**

Cel szkolenia:

Nauczyć batalion piechoty zdecydowanych działań jako desantu przewożonego na śmigłowcach celem zdobycia i utrzymania ważnej rubieży terenowej lub obiektu o znaczeniu wojskowym.

Z a g a d n i e n i a :

Zajęcie rejonu wyjściowego. Załadowanie się na śmigłowce. Zachowanie się pododdziałów podczas lotu na śmigłowcach. Wylądowanie i działanie poszczególnych pododdziałów po osiągnięciu rejonu desantowania. Walka o opanowanie nakazanej rubieży lub obiektu. Działanie batalionu w różnych warunkach zaistniałych sytuacji.

SZKOLENIE PUŁKU

(dla pierwszego i drugiego rocznika)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
48	Wzmocniony pułk zmechanizowany (piechoty) w przełamaniu zawczasu przygotowanej obrony nieprzyjaciela i natarcie w głębi obrony
49	Działanie pułku zmechanizowanego (piechoty) drugiego rzutu dywizji przy przełamaniu obrony nieprzyjaciela
50	Natarcie pułku zmechanizowanego z rejonów położonych w głębi
51	Wzmocniony pułk zmechanizowany (piechoty) w natarciu na nieprzyjaciela broniącego się za przeszkodą wodną
52	Wzmocniony pułk zmechanizowany (piechoty) w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej z marszu
53	Wzmocniony pułk zmechanizowany (piechoty) w obronie w pierwszym rzucie dywizji w warunkach zagrożenia napadu atomowego nieprzyjaciela
54	Wzmocniony pułk zmechanizowany (piechoty) w obronie na szerokim froncie
55	Wzmocniony pułk zmechanizowany (piechoty) w obronie przeszkody wodnej
56	Wzmocniony pułk zmechanizowany (piechoty) w obronie wybrzeża morskiego
57	Prowadzenie działań opóźniających przez pułk zmechanizowany (piechoty) w pasie przesłaniania
58	Przejście pułku zmechanizowanego (piechoty) do natarcia po uprzednim wykonaniu marszu na dużą odległość
59	Marsz wzmocnionego pułku zmechanizowanego (piechoty) w warunkach szczególnie aktywnych działań lotnictwa nieprzyjaciela w przewidywaniu boju spotkaniowego i bój spotkaniowy
60	Działanie pułku zmechanizowanego (piechoty) jako OW dywizji w głębokości operacyjnej nieprzyjaciela, opanowanie z marszu szerokiej przeszkody wodnej i utrzymanie przyczółka do chwili podejścia sił głównych dywizji
61	Działanie wzmocnionego pułku zmechanizowanego (piechoty) jako OW w pierwszym rzucie dywizji w czasie przełamywania głównego pasa obrony nieprzyjaciela
62	Walka wzmocnionego pułku zmechanizowanego (piechoty) w okrążeniu i wyjście z okrążenia

Temat 48 — Wzmocniony pułk zmechanizowany (piechoty) w przelamaniu zawczasu przygotowanej obrony nieprzyjaciela i natarcie w głębi obrony.

Cel szkolenia:

Nauczyć pułk we współdziałaniu ze środkami wzmocnienia i wsparcia przelamywać zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela oraz zdecydowanie nacierać w głębi obrony w warunkach użycia broni masowego rażenia.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja natarcia. Przyjęcie ugrupowania, zajęcie podławy wyjściowej. Działanie pułku podczas artyleryjskiego i atomowego przygotowania ataku. Przejsięcie do ataku. Wykorzystanie uderzenia atomowego na nieprzyjaciela celem szybkiego posuwania się do przodu. Niszczenie ocalałych punktów obrony nieprzyjaciela i natarcie w głębi obrony. Pokonywanie odcinków terenu skażonego bojowymi środkami promieniotwórczymi i trującymi. Odparcie kontrataku czołgów i piechoty nieprzyjaciela wykonywanego w ślad za uderzeniem atomowym. Walka w głębi obrony nieprzyjaciela i przejsięcie do pościgu za wycofującym się nieprzyjacielem. Prowadzenie pościgu w nocy. Rozwijanie powodzenia w warunkach dziennych.

Temat 49 — Działanie pułku zmechanizowanego (piechoty) drugiego rzutu dywizji przy przelamaniu obrony nieprzyjaciela

Cel szkolenia:

Nauczyć pułk we współdziałaniu ze środkami wzmocnienia i wsparcia oraz sąsiadami po wprowadzeniu go do walki zdecydowanie przelamywać poszczególne rubieże obrony nieprzyjaciela w warunkach użycia broni masowego rażenia.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja natarcia pułku drugiego rzutu. Inżynieryjne urządzenie rejonu wyjściowego z uwzględnieniem obrony przeciwatomowej. Wyjsięcie na rubież wprowadzenia do walki, współdziałanie z oddziałami nacierającymi w pierwszym rzucie. Przejsięcie do ataku. Prowadzenie walki w głębi obrony nieprzyjaciela. Odparcie kontrataków. Prowadzenie pościgu w warunkach nocnych i dziennych.

Temat 50 — Natarcie pułku zmechanizowanego z rejonów położonych w głębi

Cel szkolenia:

Nauczyć pułk organizacji i prowadzenia natarcia na nieprzyjaciela z rejonów położonych w głębi własnej obrony w warunkach użycia broni masowego rażenia.

Zagadnienia:

Przygotowanie się pułku do natarcia z rejonów położonych w głębi własnej obrony. Organizacja współdziałania z oddziałami pozostającymi w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem. Organizacja i wykonanie marszu. Rozwinięcie pułku do natarcia. Wykorzystanie własnych uderzeń atomowych i artyleryjsko-lotniczych, celem szybkiego przełamania obrony nieprzyjaciela. Prowadzenie walki w głębi obrony nieprzyjaciela. Odpieranie kontrataków. Przejście do pościgu za nieprzyjacielem.

Temat 51 — Wzmocniony pułk zmechanizowany (piechoty) w natarciu na nieprzyjaciela broniącego się za przeszkodą wodną

Cel szkolenia:

Nauczyć pułk organizacji i forsowania przeszkody wodnej z planowym przygotowaniem oraz prowadzenia zdecydowanego natarcia w głębi obrony nieprzyjaciela w warunkach użycia broni masowego rażenia.

Zagadnienia:

Organizacja natarcia i forsowania. Działanie pułku podczas artyleryjskiego przygotowania forsowania i ataku.

Forsowanie przeszkody wodnej. Działanie pułku podczas walki o zdobycie i pogłębienie przyczółka. Odparcie kontrataków nieprzyjaciela. Działanie w terenie skażonym bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi. Prowadzenie natarcia w nocy.

Temat 52 — Wzmocniony pułk zmechanizowany (piechoty) w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej z marszu

Cel szkolenia:

Nauczyć pułk prowadzenia pościgu za nieprzyjacielem z jednoczesnym forsowaniem z marszu przeszkody wodnej oraz uporczywej obrony zdobytego przyczółka celem zabezpieczenia przeprawy sił głównych dywizji.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja pościgu za wycofującym się nieprzyjacielem. Rozpoznanie wycofującego się nieprzyjaciela i przeszkody wodnej. Forsowanie przeszkody wodnej z marszu. Opanowanie i umocnienie przyczółka na przeciwległym brzegu. Organizacja obrony przeciwlotniczej, przeciwatomowej i przeciwhemicznej. Walka o utrzymanie przyczółka. Odparcie kontrataków nieprzyjaciela w dzień i w nocy. Zabezpieczenie przeprawy głównych sił dywizji.

T e m a t 53 — Wzmocniony pułk zmechanizowany (piechoty) w obronie w pierwszym rzucie dywizji w warunkach zagrożenia napadu atomowego nieprzyjaciela

Cel szkolenia:

Nauczyć pułk organizować obronę w pierwszym rzucie dywizji na głównym kierunku uderzenia nieprzyjaciela oraz we współdziałaniu ze środkami wzmocnienia i wsparcia zdecydowanie odparć ataki przeważających sił piechoty i czołgów nieprzyjaciela.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja obrony pułku w warunkach zagrożenia napadu atomowego nieprzyjaciela. Inżynieryjne urządzenie obrony z uwzględnieniem obrony przeciw środkom masowego rażenia. Organizacja współdziałania z oddziałami drugiego rzutu i odwodami. Działanie w wypadku atomowego napadu nieprzyjaciela. Manewr pododdziałami i obsadzenie odwodami rejonów obrony, na które został wykonany napad atomowy nieprzyjaciela. Odparcie ataku czołgów i piechoty nieprzyjaciela. Organizacja zmasowanych ogni artylerii i piechoty. Przeprowadzenie kontrataków. Odparcie ataków nieprzyjaciela przeprowadzanych w nocy. Likwidacja skutków uderzenia atomowego nieprzyjaciela i odtworzenie systemu obrony.

T e m a t 54 — Wzmocniony pułk zmechanizowany (piechoty) w obronie na szerokim froncie

Cel szkolenia:

Nauczyć pułk organizacji obrony na szerokim froncie oraz zdecydowanego odparcia ataków piechoty i czołgów nieprzyjaciela w warunkach skażenia terenu bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja obrony pułku. Inżynieryjna rozbudowa odcinka obrony pułku. Organizacja systemu ognia. Działanie pułku podczas artyleryjskiego przygotowania ataku przez nieprzyjaciela. Walka o utrzymanie przedniego skraju obrony. Walka z nieprzyjacielem, który zdołał włamać się w odcinek obrony. Odtworzenie naruszonego systemu obrony pułku.

Odpieranie ataku nieprzyjaciela w warunkach nocnych.

Temat 55 — Wzmocniony pułk zmechanizowany (piechoty) w obronie przeszkody wodnej

Cel szkolenia:

Nauczyć pułk organizacji obrony za przeszkodą wodną oraz zdecydowanego odpierania prób jej forsowania przez nieprzyjaciela.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja obrony rzeki. Inżynieryjne urządzenie odcinka obrony. Organizacja obrony przeciwlotniczej i przeciwatomowej. Utrzymanie gotowości bojowej obrony w nocy. Zwalczanie grup rozpoznawczych czołowych pododdziałów nieprzyjaciela podczas forsowania i wyjścia na brzeg. Działanie w wypadku uderzenia atomowego nieprzyjaciela. Odparcie głównych sił nieprzyjaciela z chwilą rozpoczęcia forsowania i podczas wyjścia na brzeg. Przeprowadzenie kontrataków we współdziałaniu z lotnictwem.

Temat 56 — Wzmocniony pułk zmechanizowany (piechoty) w obronie wybrzeża morskiego

Cel szkolenia:

Nauczyć pułk organizacji obrony odcinka wybrzeża morskiego celem niedopuszczenia do wylądowania desantu morskiego.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja obrony. Inżynieryjne urządzenie obiektów i odcinka obrony wybrzeża. Zabezpieczenie bojowe działań. Współdziałanie z jednostkami baterii artylerii nadbrzeżnej i bazami morskimi. Działanie w wypadku atomowego napadu nieprzyjaciela. Zwalczanie morskich desantów nieprzyjaciela w czasie ich zbliżenia do brzegu i lądowania. Prowadzenie walki w nocy. Wykonanie zdecydowanych kontrataków. Odtworzenie systemu obrony wy-

brzeża we współdziałaniu z lotnictwem i jednostkami marynarki wojennej oraz niszczenie wycofującego się nieprzyjaciela.

T e m a t 57 — Prowadzenie działań opóźniających przez pułk zmechanizowany (piechoty) w pasie przesłaniania

Cel szkolenia:

Nauczyć pułk organizacji i uporczywej obrony do nakazanych terminów poszczególnych rubieży, przed przeważającymi siłami piechoty i czołgów nieprzyjaciela w warunkach silnego działania jego lotnictwa.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja obrony poszczególnych rubieży. Utrzymanie ścisłego współdziałania z własnym lotnictwem oraz pododdziałami czołgów i artylerii. Obrona przeciwlotnicza. Prowadzenie walk obronnych celem zahamowania tempa natarcia nieprzyjaciela oraz utrzymanie do wyznaczonych terminów poszczególnych pozycji i rubieży obrony. Działanie pułku w wypadku możliwości okrążenia i walka w okrążeniu własnych pododdziałów przez nieprzyjaciela. Wykonywanie kontrataków. Wyjście pułku na wyznaczoną rubież. Współdziałanie pułku z oddziałami organizującymi obronę stałą.

T e m a t 58 — Przejście pułku zmechanizowanego (piechoty) do natarcia po uprzednim wykonaniu marszu na dużą odległość

Cel szkolenia:

Nauczyć pułk organizacji i prowadzenia ubezpieczonego marszu oraz wejścia do natarcia na doraźnie zorganizowaną obronę nieprzyjaciela w warunkach skażenia terenu bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja marszu i jego zabezpieczenie bojowe w warunkach zagrożenia napadu atomowego nieprzyjaciela. Zwalczenie grup dywersyjnych nieprzyjaciela utrudniających prowadzenie marszu. Przejście do rubieży zajętej przez nieprzyjaciela i jej rozpoznanie. Organizacja ataku z marszu lub przygotowanego w ograniczonym czasie. Przejście do ataku. Natarcie w głębi obrony nieprzyjaciela. Odparcie kontrataków. Rozwinięcie natarcia i przejś-

cie do pościgu za wycofującym się nieprzyjacielem. Dalsze rozwijanie powodzenia w nocy.

Temat 59 — Marsz wzmocnionego pułku zmechanizowanego (piechoty) w warunkach szczególnie aktywnych działań lotnictwa nieprzyjaciela w przewidywaniu boju spotkaniowego i bój spotkaniowy

Cel szkolenia:

Nauczyć pułk organizacji i prowadzenia marszu w przewidywaniu boju spotkaniowego w warunkach zagrożenia broni masowego rażenia.

Zagadnienia:

Organizacja marszu. Bojowe zabezpieczenie marszu. Marsz w warunkach zagrożenia powietrznego nalotu nieprzyjaciela i jego napadu atomowego. Organizacja rozpoznania w czasie marszu. Organizacja marszu w nocy. Działanie awangardy pułku przy nawiązaniu walki z nieprzyjacielem. Wykorzystanie artylerii w boju spotkaniowym. Rozwijanie głównych sił pułku w boju spotkaniowym. Atak we współdziałaniu ze wspierającym lotnictwem. Pościg za wycofującym się nieprzyjacielem.

Temat 60 — Działanie pułku zmechanizowanego (piechoty) jako OW Dywizji w głębokości operacyjnej nieprzyjaciela, opanowanie z marszu szerokiej przeszkody wodnej i utrzymanie przyczółka do chwili podejścia sił głównych Dywizji

Cel szkolenia:

Nauczyć pułk umiejętności działania jako OW Dywizji w warunkach skażenia terenu bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi oraz forsowania z marszu na etatowych środkach szerokiej przeszkody wodnej.

Zagadnienia:

Przygotowanie pułku do działania jako OW Dywizji w natarciu. Sposób działania pułku w terenie skażonym bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi. Prowadzenie walki z wycofującymi się grupami nieprzyjaciela. Obchodzenie silnych punktów oporu nieprzyjaciela. Podejście do przeszkody wodnej i forsowanie jej z marszu. Walka o utrzymanie i rozszerzenie przyczółka do chwili podejścia sił głównych.

Temat 61 — Działanie wzmocnionego pułku zmechanizowanego (piechoty) jako OW w pierwszym rzucie Dywizji w czasie przelamywania głównego pasa obrony nieprzyjaciela

Cel szkolenia:

Nauczyć pułk umiejętnego działania jako OW Dywizji w warunkach użycia broni atomowej w celu uchwycenia ważnej rubieży w głównym (drugim) pasie obrony nieprzyjaciela.

Zagadnienia:

Przygotowanie pułku do działania jako oddziału wydzielonego dywizji. Zajęcie podstawy wyjściowej. Przelamanie przedniego skraju obrony nieprzyjaciela w ślad za uderzeniem atomowym. Obejście ocalałych punktów oporu i skażonych odcinków terenu. Niszczenie nieprzyjaciela w przypadku niemożności jego obejścia. Rozwinięcie natarcia w celu uchwycenia ważnego obiektu w głównym lub drugim pasie obrony nieprzyjaciela. Uchwycenie i utrzymanie wyznaczonej rubieży. Dalsze rozwijanie natarcia w nocy wspólnie z pozostałymi oddziałami dywizji. Działanie oddziału wydzielonego w czasie pościgu za wycofującym się nieprzyjacielem.

Temat 62 — Walka wzmocnionego pułku zmechanizowanego (piechoty) w okrążeniu i wyjście z okrążenia

Cel szkolenia:

Nauczyć pułk organizacji i prowadzenia uporczywej walki w okrążeniu oraz przejścia do zdecydowanego ataku na nieprzyjaciela celem wyjścia z okrążenia i połączenia się z własnymi oddziałami.

Zagadnienia:

Walka o utrzymanie dogodnego przedniego skraju w przewidywaniu walki w okrążeniu. Organizacja obrony okrężnej pułku. Przyjęcie ugrupowania bojowego do walki w okrążeniu. Organizacja bojowego zabezpieczenia. Działanie przy artyleryjskim ostrzale i nalocie lotnictwa nieprzyjaciela. Manewr siłami i środkami przy odparciu czołgów i piechoty nieprzyjaciela. Współdziałanie z wojskami działającymi poza okrążeniem. Prowadzenie walki w nocy. Organizacja przelamania w celu wyjścia z okrążenia. Wyjście z okrążenia w nocy.

PODODDZIAŁY CKM
**SZKOLENIE POJEDYNCZEGO SZEREGOWCA
 I SZEREGOWCA-SPECJALISTY**

(tylko dla pierwszego rocznika)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Pierwszy rocznik
	Wyszczególnienie tematów
1	Zaznajomienie z uzbrojeniem i sprzętem bojowym swojego pododdziału i oddziału (ćwiczenie pokazowe)
2	Żrótkie wiadomości o broni atomowej, chemicznej i bakteriologicznej
3	Ogólne zasady prowadzenia walki w warunkach zastosowania broni atomowej, chemicznej i bakteryjnej oraz źródki i sposoby obrony przed skutkami jej działania
4	Technika posuwania się strzelca na polu walki w dzień i w nocy
5	Strzelec w natarciu
6	Strzelec w obronie
7	Strzelec obserwator
8	Strzelec łącznik
9	Strzelec amunicyjny
10	Służba czujki
11	Technika posuwania się z ckm na polu walki

Temat 1—10 — Wyszczególnienie tematów i treść — jak temat 1—9 i 12 ze szkolenia taktycznego pododdziałów piechoty

Temat 11 — Technika posuwania się z ckm na polu walki

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców sposobów posuwania się z ckm w różnym terenie w dzień i w nocy w warunkach skażenia terenu bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi.

Z a g a d n i e n i a :

Sposoby posuwania się z ckm w terenie odkrytym, pofałdowanym i zakrytym. Działanie szeregowców — obsługi ckm pod ogniem

broni maszynowej oraz artylerii i moździerzy. Sposoby przeprowadzania częściowej dezaktywacji broni.

SZKOLENIE DRUŻYNY

WYKAZ TEMATÓW

Pierwszy rocznik		Drugi rocznik	
nr tematów	Wyszczególnienie tematów	nr tematów	Wyszczególnienie tematów
12	Drużyna ckm w natarciu	12	Sylwetka szeregowca, podoficera, stopnie wojskowe oraz znaki rozpoznawcze rodzajów broni pododdziałów i oddziałów armii głównych państw zachodnich
13	Drużyna ckm w obronie	13	Drużyna ckm w natarciu w warunkach szczególnych
14	Drużyna ckm w ubezpieczeniu marszowym	14	Drużyna ckm w obronie w warunkach szczególnych
15	Drużyna ckm w ubezpieczeniu postoju	15	Drużyna ckm w ubezpieczeniu postoju
16	Drużyna ckm w zasadzce	16	Działanie drużyny ckm w składzie desantu na śmigłowcach
17	Udział drużyny ckm w taktycznym ćwiczeniu plutonu (kompanii) piechoty ze strzelaniem amunicją bojową (natarcie lub obrona)	17	Udział drużyny ckm w taktycznym ćwiczeniu plutonu (kompanii) piechoty ze strzelaniem amunicją bojową (natarcie lub obrona)

Temat 12 — Drużyna ckm w natarciu

Cel szkolenia:

Nauczyć drużynę sposobów wsparcia pododdziałów piechoty i czołgów w dzień i w nocy na całą głębokość wykonywanych przez nich zadań bojowych w warunkach użycia broni masowego rażenia.

Z a g a d n i e n i a :

Zajęcie podstawy wyjściowej i jej urządzenie. Działanie drużyny z chwilą przejścia do ataku pododdziałów piechoty. Sposoby

wspierania pododdziałów piechoty ogniem. Działanie w terenie skażonym bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi. Zabezpieczenie natarcia piechoty i czołgów w głębi obrony nieprzyjaciela.

Temat 13 — Drużyna ckm w obronie

Cel szkolenia:

Nauczyć drużynę niszczenia i obezwładniania nacierającej żywej siły nieprzyjaciela i jego środków ogniowych umożliwiając pododdziałom piechoty uporczywe utrzymywanie bronionego rejonu.

Zagadnienia:

Wybór, zajęcie i urządzenie stanowisk ogniowych z przystowaniem do obrony przeciwatomowej. Działanie drużyny podczas artyleryjskiego i lotniczego przygotowania ataku. Walka drużyny z nacierającym nieprzyjacielem w dzień i w nocy. Działanie drużyny w terenie skażonym bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi. Działanie drużyny w różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

Temat 14 — Drużyna ckm w ubezpieczeniu marszowym

Cel szkolenia:

Nauczyć drużynę umiejętnego działania w ramach plutonu (kompanii) występującego jako szpica czołowa w ubezpieczeniu marszowym w dzień i w nocy.

Zagadnienia:

Przygotowanie się drużyny do działania w ramach szpicy czołowej występującej jako ubezpieczenie marszowe. Miejsce drużyny w ugrupowaniu marszowym szpicy. Działanie w terenie skażonym bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi. Wsparcie ogniowe pododdziałów piechoty podczas zetknięcia się z nieprzyjacielem. Działanie drużyny w różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

Temat 15 — Drużyna ckm w ubezpieczeniu postaju

Cel szkolenia:

Nauczyć drużynę umiejętnego wsparcia ogniowego pododdziałów piechoty działających jako czata.

Z a g a d n i e n i a :

Rozmieszczenie drużyny ckm w ugrupowaniu bojowym pododdziałów piechoty działających jako czata. Sposób pełnienia służby na czacie. Działanie drużyny w wypadku ataku nieprzyjaciela. Działanie drużyny w różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

T e m a t 16 — Drużyna ckm w zasadzce

Cel szkolenia:

Nauczyć drużynę ckm umiejętnego wsparcia pododdziałów piechoty w zasadzce.

Z a g a d n i e n i a :

Rozmieszczenie w zasadzce. Obserwacja terenu i nieprzyjaciela. Niespodziewany napad na nieprzyjaciela. Sposób odejścia po wykonaniu zadania.

T e m a t 17 — Udział drużyny ckm w taktycznym ćwiczeniu plutonu (kompanii) piechoty ze strzelaniem amunicją bojową (natarcie lub obrona)

(dla drugiego rocznika)

T e m a t 12 — Sylwetka szeregowca, podoficera i oficera, stopnie wojskowe oraz znaki rozpoznawcze rodzajów broni pododdziałów i oddziałów armii głównych państw zachodnich

T r e ś ć : — jak temat 15 ze szkolenia taktycznego pododdziałów piechoty drugiego rocznika.

T e m a t 13 — Drużyna ckm w natarciu w warunkach szczególnych

Cel szkolenia:

Nauczyć drużynę sposobów wsparcia pododdziałów piechoty i czołgów nacierających w lesie, w terenie lesisto-górzystym oraz w górach w dzień i w nocy.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie się drużyny do działania. Wsparcie ataku pododdziałów piechoty i czołgów nacierających w warunkach szczególnych. Walka drużyny w głębi obrony nieprzyjaciela. Działanie

drużyny w terenie skażonym bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi. Działanie drużyny w różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

Temat 14 — Drużyna ckm w obronie w warunkach szczególnych

Cel szkolenia:

Nauczyć drużynę organizowania obrony w lesie, w terenie górzysto-lesistym i w górach oraz niszczenia i obezwładnienia nacierającej żywej siły nieprzyjaciela i jego środków ogniowych umożliwiając pododdziałom piechoty uporczywe utrzymywanie broniowego rejonu.

Zagadnienia:

Organizacja obrony. Rozmieszczenie drużyny w ugrupowaniu bojowym pododdziałów piechoty. Działanie drużyny podczas artyleryjskiego i lotniczego przygotowania ataku. Zwalczanie ataku nieprzyjacielskiej piechoty wspieranej czołgami. Współdziałanie z pododdziałami piechoty. Działanie w warunkach skażenia terenu bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi. Działanie drużyny w różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

Temat 15 — Drużyna ckm w ubezpieczeniu postoju

Cel szkolenia:

Nauczyć drużynę umiejętnego działania w ramach pododdziału piechoty występującego jako czata.

Zagadnienia:

Przygotowanie się drużyny do działania w ramach czaty. Rozmieszczenie drużyny w ugrupowaniu bojowym czaty. Działanie w terenie skażonym bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi. Działanie drużyny w wypadku napadu nieprzyjaciela. Utrzymanie współdziałania z piechotą. Działanie drużyny w różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

Temat 16 — Działanie drużyny ckm w składzie desantu na śmigłowcach

Cel szkolenia:

Nauczyć drużynę ckm załadowania się na śmigłowce oraz wsparcia ogniowego pododdziałów piechoty działających jako desant.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja załadowania i załadowywanie się drużyny ckm do śmigłowca. Rozmieszczenie się drużyny w śmigłowcu. Działanie drużyny po wylądowaniu śmigłowca w nakazanym rejonie. Wsparcie ogniowe pododdziałów piechoty działających jako desant. Działanie drużyny w różnych warunkach zaistniałych sytuacji bojowych.

Temat 17 — Udział drużyny ckm w taktycznym ćwiczeniu plutonu (kompanii) piechoty ze strzelaniem amunicją bojową (natarcie lub obrona).

SZKOLENIE PLUTONU

WYKAZ TEMATÓW

Pierwszy rocznik		Drugi rocznik	
nr tematów	Wyszczególnienie tematów	nr tematów	Wyszczególnienie tematów
18	Pluton ckm w natarciu	18	Pluton ckm w natarciu na miejscowość
19	Pluton ckm w obronie	19	Pluton ckm w obronie miejscowości
20	Przewozy transportem kolejowym	20	Przewozy transportem kolejowym

(dla pierwszego rocznika)

Temat 18 — Pluton ckm w natarciu

Cel szkolenia:

Nauczyć pluton umiejętnego wsparcia ogniem nacierających pododdziałów piechoty w dzień i w nocy oraz doskonalić poszczególne drużyny ckm we współdziałaniu wewnątrz plutonu oraz z piechotą.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie plutonu do natarcia. Rozmieszczenie plutonu w ugrupowaniu bojowym nacierających pododdziałów piechoty i czołgów. Sposób wsparcia ogniowego piechoty podczas ataku i walki w głębi obrony. Działanie w terenie skażonym bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi. Działanie plutonu w różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

T e m a t 19 — Pluton ckm w obronie

Cel szkolenia:

Nauczyć pluton organizacji obrony w dzień i w nocy oraz zwalczania nacierającej siły żywej nieprzyjaciela i jego środków ognio-
wych, umożliwiając pododdziałom piechoty załamanie ataku nie-
przyjaciela i utrzymanie bronionego rejonu.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja obrony plutonu. Rozmieszczenie plutonu w obro-
nie w ugrupowaniu bojowym pododdziałów piechoty. Działanie
plutonu podczas artyleryjskiego i lotniczego przygotowania ataku
przez nieprzyjaciela oraz podczas alarmu atomowego. Działanie
w terenie skażonym bojowymi środkami promieniotwórczymi
i chemicznymi. Walka z atakującą piechotą i czołgami nieprzyja-
ciela. Działanie plutonu w różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

T e m a t 20 — Przewozy transportem kolejowym

T r e ś ć : — jak temat 27 szkolenia taktycznego pododdziałów
piechoty.

Udział w ćwiczeniach kompanijnych, batalionowych i pułkowych

(dla drugiego rocznika)

T e m a t 18 — Pluton ckm w natarciu na miejscowość

Cel szkolenia:

Nauczyć pluton umiejętnego wsparcia ogniowego nacierających
na miejscowość pododdziałów piechoty i czołgów w dzień i w nocy
w warunkach skażenia terenu bojowymi środkami promieniotwór-
czymi i chemicznymi.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja natarcia. Rozmieszczenie poszczególnych drużyn plu-
tonu ckm w ugrupowaniu bojowym nacierających pododdziałów
piechoty i czołgów. Działanie plutonu w walce o uchwycenie skra-
ju miejscowości. Sposób wsparcia ogniowego nacierających pod-
oddziałów piechoty. Działanie plutonu w różnych warunkach za-
istniałych sytuacji bojowych.

Temat 19 — Pluton ckm w obronie miejscowości

Cel szkolenia:

Nauczyć pluton organizowania obrony w miejscowości w ramach pododdziałów piechoty i czołgów oraz umiejętnego odpierania ataków nieprzyjaciela.

Zagadnienia:

Organizacja obrony, Rozmieszczenie poszczególnych drużyn ckm plutonu w ugrupowaniu bojowym pododdziałów piechoty. Działanie plutonu podczas artyleryjskiego i lotniczego przygotowania ataku nieprzyjaciela. Działanie w terenie skażonym bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi. Walka z atakującymi czołgami i piechotą nieprzyjaciela. Działanie plutonu w różnych warunkach zaistniałych sytuacji bojowych.

Temat 20 — Przewozy transportem kolejowym

Treść: — jak temat 20 szkolenia taktycznego pododdziałów ckm dla pierwszego rocznika.

Udział w ćwiczeniach kompanijnych, batalionowych i pułkowych.

PODODZIAŁY PRZECIWLOTNICZYCH KARABINÓW MASZYNOWYCH

SKOLENIE POJEDYNCZEGO SZEREGOWCA I SZEREGOWCA SPECJALISTY

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Zaznajomienie z uzbrojeniem i sprzętem bojowym swojego pododdziału i oddziału (ćwiczenie pokazowe)
2	Krótkie wiadomości o broni atomowej, chemicznej i bakteryjnej
3	Ogólne zasady prowadzenia walki w warunkach zastosowania broni atomowej, chemicznej i bakteryjnej oraz środki i sposoby ochrony przed skutkami jej działania
4	Technika posuwania się strzelca na polu walki w dzień i w nocy
5	Strzelec w natarciu
6	Strzelec w obronie
7	Charakterystyka współczesnego lotnictwa i innych środków napadu powietrznego armii obcych oraz ogólne zasady użycia broni atomowej przez nieprzyjaciela na polu walki

Tematy 1—6 — Wyszczególnienie tematów i treść — jak tematy 1—6 ze szkolenia taktycznego pododdziałów piechoty.

Temat 7 — Charakterystyka współczesnego lotnictwa i innych środków napadu powietrznego armii obcych oraz ogólne zasady użycia broni atomowej przez nieprzyjaciela na polu walki

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z ogólną charakterystyką lotnictwa państw zachodnich oraz środkami jego walki.

Z a g a d n i e n i a :

Rodzaje lotnictwa, przeznaczenie i dane taktyczno-techniczne. Charakterystyka bomb i pocisków kierowanych. Ogólne zasady użycia broni atomowej przez lotnictwo nieprzyjaciela na polu walki. Taktyczne zasady działań lotnictwa bombowego i szturmowego (myśliwsko-bombowego) na wojska i obiekty.

SZKOLENIE PLUTONU

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
8	Szyki i marsz plutonu (musztra bojowa)
9	Zajęcie i opuszczenie stanowiska ogniowego (musztra bojowa)
10	Działanie plutonu pkm w czasie osłony przeciwlotniczej marszu i boju spotkaniowego
11	Działanie plutonu pkm w składzie baterii artylerii przeciwlotniczej w czasie osłony przeciwlotniczej oddziału wydzielonego
12	Działanie plutonu pkm w czasie osłony przeciwlotniczej natarcia na zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela
13	Działanie plutonu pkm w składzie baterii artylerii przeciwlotniczej w czasie osłony przeciwlotniczej pościgu z forsowaniem przeszkody wodnej z marszu
14	Działanie plutonu pkm w składzie baterii artylerii przeciwlotniczej w czasie osłony przeciwlotniczej działań obronnych
15	Przewozy transportem kolejowym

Temat 8 — Szyki i marsz plutonu (musztra bojowa)

Cel szkolenia:

Nauczyć pluton zasad wykonywania marszu i formowania szyków.

Zagadnienia:

Nauka sygnalizacji dowodzenia plutonem w dzień i w nocy. Szyk rozwinięty. Ładowanie sprzętu na pojazdy. Rozmieszczenie ludzi i sprzętu w szyku. Szyk marszowy. Wsiadanie na samochody. Obowiązki funkcyjnych w czasie marszu. Formowanie kolumny. Marsz kolumny w różnych warunkach terenowych w dzień i w nocy. Dyscyplina marszu. Zatrzymywanie się całej kolumny i poszczególnych pojazdów.

Obowiązki funkcyjnych w czasie postojów i odpoczynków. Szyk rozczłonkowany. Zmiany szyków. Obowiązki funkcyjnych w wypadku naziemnego i powietrznego napadu na kolumnę. Przekraczanie odcinków terenu skażonego.

Temat 9 — Zajęcie i opuszczenie stanowiska ogniowego (musztra bojowa)

Cel szkolenia:

Nauczyć pluton sprawnego i zgranego wykonywania czynności w czasie zajęcia i opuszczenia stanowiska ogniowego oraz prowadzenia ognia do nieprzyjaciela naziemnego i powietrznego.

Zagadnienia:

Uszykowanie kolumny w miejscu ostatniego postoju. Obowiązki dowódców i obsługa przed i w czasie zajazdu na stanowiska ogniowe. Ręczne wtaczanie i wytaczanie sprzętu ze stanowiska ogniowego. Wyładowanie sprzętu i odprowadzenie ciągników. Praca obsługa i drużyn na stanowisku ogniowym do czasu pojawienia się celu. Służba ochronna. Otwarcie i prowadzenie ognia do celów powietrznych. Obowiązki drużyn i obsługa w czasie walki z nieprzyjacielem naziemnym. Przerwanie ognia.

Przejsie na zapasowe stanowisko ogniowe. Prowadzenie ognia w indywidualnych środkach obrony przeciwchemicznej i przeciwatomowej. Opuszczenie stanowiska ogniowego plutonu.

Temat 10 — Działanie plutonu pkm w czasie osłony przeciwlotniczej marszu i boju spotkaniowego

Cel szkolenia:

Nauczyć pluton praktycznego działania w czasie osłony przeciwlotniczej wojsk w marszu i w zawiązującym się boju spotkaniowym.

Z a g a d n i e n i a :

Włączenie plutonu w skład kolumny osłanianych pododdziałów. Przewodzenie rozpoznania. Organizacja obrony przeciwlotniczej, przeciwpancernej i przeciwchemicznej w marszu. Osłona przeciwlotnicza niebezpiecznych odcinków drogi. Odpieranie nalotów lotnictwa oraz ataków piechoty nieprzyjaciela w czasie boju spotkaniowego. Osłona przeciwlotnicza ataku z marszu na doraźnie zorganizowaną obronę nieprzyjaciela oraz natarcia w głębi obrony nieprzyjaciela i przejścia do pościgu. Likwidacja skutków napadu chemicznego i atomowego nieprzyjaciela.

T e m a t 11 — Działanie plutonu pkm w składzie baterii przeciwlotniczej w czasie osłony przeciwlotniczej oddziału wydzielonego.

Cel szkolenia:

Nauczyć pluton sprawnego działania w warunkach stałego zagrożenia ze strony powietrznych i naziemnych środków napadu nieprzyjaciela.

Z a g a d n i e n i a :

Działanie plutonu w czasie przeciwlotniczej osłony oddziału wydzielonego zajmującego rubież wyjściową oraz w czasie przejścia na rubież rozwinięcia. Działanie w czasie walki oddziału wydzielonego na głównym pasie obrony nieprzyjaciela, oraz w czasie rozwinięcia natarcia oddziału wydzielonego w celu uchwycenia rubieży na drugim pasie obrony nieprzyjaciela.

Osłona przeciwlotnicza walki o uchwycenie i utrzymanie wyznaczonej rubieży.

T e m a t 12 — Działanie plutonu pkm w czasie osłony przeciwlotniczej natarcia na zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela.

Cel szkolenia:

Nauczyć praktycznych zasad przeciwlotniczej osłony wojsk nacierających w warunkach uporczywej obrony nieprzyjaciela.

Z a g a d n i e n i a :

Marsz plutonu do rejonu stanowiska ogniowego i jego wybór. Osłona pododdziałów piechoty zmotoryzowanej na podstawach wyjściowych do natarcia. Organizacja rozpoznania i łączności. Przygotowanie plutonu do strzelania i prowadzenia ognia do celów

powietrznych i naziemnych. Zmiana stanowiska ogniowego. Działanie plutonu w nocy i w czasie odpierania przez osłaniane wojska kontrataków nieprzyjaciela poprzedzonych uderzeniem atomowym. Pokonywanie skażonych odcinków terenu.

T e m a t 13 — Działanie plutonu pkm w składzie baterii artylerii przeciwlotniczej w czasie osłony przeciwlotniczej pościgu z forsowaniem przeszkody wodnej z marszu

Cel szkolenia:

Nauczyć pluton działania w czasie przeciwlotniczej osłony forsowania przeszkody wodnej, walki o uchwycenie przyczółka i budowy przeprawy.

Z a g a d n i e n i a :

Działanie plutonu w czasie pościgu. Organizacja rozpoznania nieprzyjaciela powietrznego i naziemnego. Osłona wojsk podczas forsowania rzeki. Przygotowanie sprzętu plutonu do przeprawy i przeprawa na przeciwległy brzeg. Zajęcie stanowiska ogniowego po przeprawie i prowadzenie ognia. Organizacja zaopatrzenia plutonu w amunicję.

T e m a t 14 — Działanie plutonu pkm w składzie baterii artylerii przeciwlotniczej w czasie osłony przeciwlotniczej działań obronnych

Cel szkolenia:

Nauczyć pluton działania w czasie osłony przeciwlotniczej wojsk w walce obronnej w przewidywaniu użycia broni atomowej przez nieprzyjaciela.

Z a g a d n i e n i a :

Wybór i zajęcie stanowiska ogniowego. Organizacja rozpoznania, łączności i obrony przeciwoatomowej. Urządzenie inżynierskie stanowiska ogniowego, zasadniczego i zapasowego. Działanie po alarmie i napadzie atomowym nieprzyjaciela.

Zwalczanie nieprzyjaciela w głębi własnej obrony. Dezaktywacja ludzi i sprzętu. Osłona przeciwlotnicza kontrataków własnych wojsk. Osłona przeciwlotnicza wojsk w działaniach opóźniających.

T e m a t 15 — Przewozy transportem kolejowym

Cel szkolenia i zagadnienia:

Jak temat 27 szkolenia taktycznego dla pododdziałów piechoty ze szczególnym uwzględnieniem organizacji osłony przeciwlotniczej transportu oraz rejonu załadowania i wyładowania.

Udział w ćwiczeniach batalionowych, pułkowych i dywizyjnych

PODODZIAŁY ARTYLERII I MOŹDZIERZY

Cel szkolenia:

1. Nauczyć szeregowców pierwszego roku służby umiejętności i zdecydowanych działań w czasie wykonywania swoich obowiązków w składzie pododdziału w natarciu i w obronie.

Nauczyć szeregowców drugiego roku służby wykonywania w walce czynności: starszego zwiadowcy, celowniczego, starszego radiotelefonisty oraz doskonalić ich wyszkolenie indywidualne.

2. Zgrać plutony i baterie oraz przygotować je do udziału w trudnych i skomplikowanych działaniach bojowych i nauczyć prowadzenia wspólnych działań bojowych z piechotą i czołgami we wszystkich rodzajach walki w warunkach użycia broni atomowej oraz innych współczesnych środków walki.

3. W ciągu pierwszego roku szkolenia przygotować szeregowców zdolnych do wykonywania w drugim roku szkolenia obowiązków celowniczego, starszego zwiadowcy, starszego rachmistrza, starszego topografa i starszego radiotelefonisty w ilości nie mniejszej jak dwóch na każdy działon (drużynę). W ciągu drugiego roku szkoleniowego przygotować celowniczych, starszych zwiadowców, starszych rachmistrzów, starszych topografów i starszych radiotelefonistów do wykonania obowiązków działonowego (dowódcy drużyny).

Wskazówki metodyczne:

1. Podczas planowania szkolenia taktycznego dla pododdziałów należy przewidzieć: zgranie funkcyjnych drużyn i działa (obsługi działa na zajęciach z działaczynów, drużyny rozpoznawczej na zajęciach z rozpoznania artyleryjskiego itp.) przed ćwiczeniami plutonu.

2. Zajęcia ze szkolenia taktycznego prowadzić tylko w polu w różnych warunkach terenowych metodą musztry bojowej i ćwiczeń taktycznych.

Podane tematy należy przerabiać jeden lub więcej razy zależnie od różnorodności warunków podanych w treści tematu i poziomu wyszkolenia pododdziału. Poszczególne zagadnienia należy dostosować i uzupełniać odpowiednio do warunków, w jakich będą prowadzone ćwiczenia.

3. Zajęcia prowadzone metodą musztry bojowej powinny poprzedzać ćwiczenia taktyczne. Należy je przeprowadzać zarówno w dzień jak i w nocy w różnym terenie. Istota tych zajęć polega na tym, że na tle taktycznym przerabia się zagadnienia dotyczące szyków, ugrupowania bojowego pododdziału i czynności pododdziałów. Zagadnienia związane ze szkoleniem taktycznym, specjalnym, inżynieryjnym i innym przerabia się jedynie w stopniu koniecznym do przerobienia zajęć metodą musztry bojowej. Na zajęcia z musztry bojowej wyprowadza się pododdziały w pełnym etatowym składzie z całym sprzętem.

4. Każdy dowódca plutonu i baterii na wszystkich zajęciach powinien mieć z góry przygotowany wykaz zagadnień ze szkolenia specjalnego dla każdej drużyny (obsługi dział) do przerobienia w czasie ćwiczenia, w ciągu całego okresu jego trwania.

5. Pluton dowodzenia dowódcy artylerii pułku szkolić jako rzut dowodzenia grupy artylerii i wyprowadzać na wszystkie ćwiczenia od pułku wzwyż oraz treningi kierowania ogniem.

6. Tematy 8 i 11 przerobić z szeregowcami drugiego rocznika wszystkich specjalności.

7. Zajęcia z musztry bojowej organizują i prowadzą:

- z działaniem — dowódca plutonu;
- z plutonem — dowódca baterii;
- z baterią — dowódca artylerii pułku.

8. W celu pokazania właściwej organizacji i metodyki przeprowadzania ćwiczeń, jak również dla ujednolicenia wykonywania poszczególnych zagadnień ze szkolenia taktycznego przeprowadzać ćwiczenia pokazowe.

Tematykę bateryjnych ćwiczeń taktycznych określa dowódca artylerii pułku, spośród tematów podanych w programie.

Artyleria batalionowa zamiast ćwiczeń bateryjnych doskonali wyszkolenie plutonu i bierze dodatkowy udział w ćwiczeniach kompanijnych i batalionowych. Ogólna ilość tych ćwiczeń nie może być większa, aniżeli odpowiednia ilość ćwiczeń bateryjnych.

SZKOLENIE POJEDYNCZEGO SZEREGOWCA

(tylko dla pierwszego rocznika)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Zaznajomienie z uzbrojeniem i sprzętem bojowym swojego pododdziału i oddziału (zajęcie pokazowe)
2	Krótkie wiadomości o broni atomowej, chemicznej i bakteryjnej
3	Ogólne zasady prowadzenia walki w warunkach zastosowania broni atomowej, chemicznej i bakteryjnej oraz środki i sposoby ochrony przed skutkami jej działania
4	Technika posuwania się strzelca na polu walki w dzień i w nocy
5	Strzelec w natarciu
6	Strzelec w obronie
7	Właściwości bojowe i przeznaczenie artylerii i moździerzy

Temat 1—6 — Wyszczególnienie tematów i treść — jak tematy 1—6 ze szkolenia taktycznego pododdziałów piechoty

Temat 7 — Właściwości bojowe i przeznaczenie artylerii i moździerzy

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z rodzajami artylerii, jej przeznaczeniem oraz podziałem organizacyjnym.

Z a g a d n i e n i a :

Rodzaje artylerii. Właściwości bojowe artylerii i moździerzy. Przeznaczenie i zastosowanie w walce. Organizacja baterii artylerii (moździerzy). Elementy ugrupowania bojowego, ich wzajemne rozmieszczenie i zadania. Zadania ogniowe wykonywane przez artylerię w walce.

SZKOLENIE DZIAŁONU

WYKAZ TEMATÓW

Pierwszy rocznik		Drugi rocznik	
nr tematów	Wyszczególnienie tematów	nr tematów	Wyszczególnienie tematów
8	Działo (moździerz) w natarciu	8	Sylwetka szeregowca, podoficera, stopnie wojskowe oraz znaki rozpoznawcze rodzajów broni, pododdziałów i oddziałów armii głównych państw zachodnich
9	Działo (moździerz) w obro- nie	9	Działo (moździerz) w natarciu
10	Działo (moździerz) w mar- szu	10	Działo (moździerz) w obro- nie

(dla pierwszego rocznika)

Temat 8 — Działo (moździerz) w natarciu

Cel szkolenia:

Nauczyć obsługę dział (moździerz) umiejętnego wykonywania czynności w czasie towarzyszenia piechocie w natarciu.

Zagadnienia:

Rozpoznanie i wybór stanowiska ogniowego i schronu dla ukrycia dział i ciągnika. Zajęcie stanowiska ogniowego i przygotowanie do prowadzenia ognia. Obezwładnienie celu na przedpolu obrony nieprzyjaciela ogniem na wprost (dla pododdziałów artylerii). Strzelanie z zakrytego stanowiska ogniowego (dla pododdziałów moździerzy). Działanie dział (moździerza) towarzyszącego piechocie w czasie ataku i walki w głębi obrony nieprzyjaciela. Zmiana stanowisk ogniowych w czasie walki. Pokonywanie skażonych odcinków terenu. Udział w odparciu kontrataku nieprzyjaciela. Prowadzenie ognia w nocy. Częściowe zabiegi sanitarne ludzi, dezaktywacja i odkazanie sprzętu i stanowiska ogniowego.

Temat 9 — Działo (moździerz) w obronie

Cel szkolenia:

Nauczyć obsługę dział (moździerzy) umiejętnego działania w czasie walki obronnej.

Zagadnienia:

Rozpoznanie, wybór i maskowanie stanowiska ogniowego z uwzględnieniem obrony przeciwatomowej. Prowadzenie ognia do atakującego nieprzyjaciela przed przednim skrajem własnej obrony i w wypadku włamania w głąb obrony. Samoobrona stanowiska ogniowego. Przesunięcie się na zapasowe stanowisko ogniowe. Udział we wsparciu kontrataku własnych wojsk. Działanie w nocy. Częściowe zabiegi sanitarne ludzi i dezaktywacja sprzętu i stanowiska ogniowego. Dla obsługi dział dodatkowo: działanie w kompanijnym punkcie przeciwpancernym.

Temat 10 — Działo (moździerz) w marszu

Cel szkolenia:

Nauczyć obsługę dział (moździerzy) umiejętnego wykonania czynności w marszu.

Zagadnienia:

Przygotowanie do marszu. Sposoby posuwania się w składzie kolumny marszowej. Organizacja obserwacji w marszu. Działanie w wypadku niespodziewanego napadu naziemnego i powietrznego.

(dla drugiego rocznika)

Temat 8 — Sylwetka szeregowca, podoficera, stopnie wojskowe oraz znaki rozpoznawcze rodzajów broni pododdziałów i oddziałów armii głównych państw zachodnich

Cel szkolenia i zagadnienia:

Jak temat 15 szkolenia taktycznego pododdziałów piechoty drugiego rocznika.

Temat 9 — Działo (moździerz) w natarciu

Cel szkolenia:

Doskonalić obsługi dział (moździerzy) w sprawnym i nieprzer-

wanym wsparciu ogniem nacierającej piechoty na aktywnie bro-
niącego się nieprzyjaciela.

Z a g a d n i e n i a :

Jak temat 8 dla dział (moździerza) dla pierwszego rocznika, ze szczególnym uwzględnieniem następujących zagadnień: udział w natarciu na zorganizowaną obronę nieprzyjaciela i w zwalczaniu punktów oporu. Czynności w składzie grupy szturmowej. Przejście do obrony w wyniku kontrataku nieprzyjaciela. Urozmaicenie ćwiczenia przez stworzenie warunków stale zmieniającej się sytuacji na polu walki. Dla obsługi dział pułkowych dodatkowo: czynności w składzie artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego.

Temat 10 — Dział (moździerz) w obronie

Cel szkolenia:

Do doskonalić obsługi dział (moździerzy) w wykonywaniu czynności w czasie walki obronnej z przeważającymi siłami nieprzyjaciela.

SKOLENIE PLUTONU OGNIOWEGO

WYKAZ TEMATÓW

Pierwszy rocznik		Drugi rocznik	
nr tematów	Wyszczególnienie tematów	nr tematów	Wyszczególnienie tematów
11	Czynności plutonu ogniowego podczas marszu i zajęcia ugrupowania bojowego (musztra bojowa)	11	Właściwości wyposażenia i uzbrojenia armii obcych
12	Czynności plutonu ogniowego w natarciu	12	Czynności plutonu ogniowego w natarciu w warunkach szczególnych
13	Działanie plutonu batalionowej (pułkowej) artylerii w kompanijnym punkcie przeciwpancernym	13	Czynności plutonu ogniowego w obronie w warunkach obustronnego użycia broni masowego rażenia
14	Czynności plutonu moździerzy w obronie		

(dla pierwszego rocznika)

Temat 11 — Czynności plutonu ogniowego podczas marszu i zajęcia ugrupowania bojowego (musztra bojowa)

Cel szkolenia:

Nauczyć obsługi dział (moździerzy) zgranej i szybkiej współpracy między sobą, wykonywania czynności w składzie plutonu w czasie marszu i rozwinięcia się z marszu.

Zagadnienia:

Rozmieszczenie składu osobowego, sprzętu i amunicji na ciągnikach. Prowadzenie obserwacji w czasie marszu.

Przekazywanie sygnałów dowodzenia i sygnałów alarmowych w marszu. Pokonywanie przeszkód terenowych i terenu skażonego. Odparcie z marszu ataku czołgów i piechoty nieprzyjaciela. Strzelanie ogniem na wprost (dla pododdziałów artylerii). Praca artyleryjskiej grupy rozpoznawczej do rozpoznania stanowisk ogniowych. Zajęcie ugrupowania bojowego do strzelania z zakrytych stanowisk ogniowych. Prowadzenie ognia z zakrytego stanowiska ogniowego (dla pododdziałów moździerzy).

Temat 12 — Czynności plutonu ogniowego w natarciu

Cel szkolenia:

Nauczyć obsługi dział (moździerzy) w plutonach sprawnego działania w natarciu i współdziałania z nacierającymi pododdziałami piechoty.

Zagadnienia:

Zajęcie i urządzenie stanowiska ogniowego. Organizacja ubezpieczenia bojowego. Prowadzenie ognia w czasie poszczególnych faz natarcia. Współdziałanie z systemem ognia piechoty. Prowadzenie rozpoznania nieprzyjaciela i terenu w czasie natarcia. Prowadzenie ognia w nocy i w czasie odpierania kontrataku nieprzyjaciela.

Temat 13 — Działanie plutonu batalionowej (pułkowej) artylerii w kompanijnym punkcie przeciwpancernym

Cel szkolenia:

Nauczyć pluton dział zgranego działania i współdziałania w systemie obrony przeciwpancernej.

Z a g a d n i e n i a :

Wybór i urządzenie elementów ugrupowania bojowego. Organizacja współdziałania z sąsiednimi środkami ogniowymi. Organizacja ubezpieczenia i samoobrony. Prowadzenie ognia do celów opancerzonych w dzień i w nocy. Zmiana stanowisk ogniowych na zapasowe.

Temat 14 — Czynności plutonu moździerzy w obronie

Cel szkolenia:

Nauczyć pluton zgranego i sprawnego działania w czasie walki obronnej.

Z a g a d n i e n i a :

Zajęcie i urządzenie stanowisk ogniowych. Przygotowanie do prowadzenia ognia. Organizacja współdziałania z piechotą i artylerią. Działanie w czasie napadu atomowego nieprzyjaciela. Zwalczanie celów przed przednim skrajem i w głębi własnej obrony. Zmiana stanowisk ogniowych na zapasowe. Wsparcie kontrataku własnych wojsk. Prowadzenie ognia w nocy.

(dla drugiego rocznika)

Temat 11 — Właściwości wyposażenia i uzbrojenia armii obcych

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z ubrojeniem podstawowych rodzajów broni armii głównych państw zachodnich.

Z a g a d n i e n i a :

Wyposażenie i uzbrojenie indywidualne podoficerów i szeregowców. Typy sprzętu artyleryjskiego i pancernego armii obcych. Ogólne zasady działania pododdziałów czołgów. Zasady rozmieszczenia środków ogniowych w ugrupowaniu bojowym. Rodzaje środków desantowych nieprzyjaciela.

Temat 12 — Czynności plutonu ogniowego w natarciu w warunkach szczególnych

Cel szkolenia:

Nauczyć obsługi dział (moździerzy) sprawnego wykonywania swych czynności w czasie natarcia w terenie trudnodostępnym w dzień i w nocy.

Z a g a d n i e n i a :

Jak temat 12 dla pierwszego rocznika ze szczególnym przerozieniem zagadnień w warunkach terenu leśnego i lesisto-bagnistego w różnych porach doby. Działanie plutonu ogniowego w warunkach użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia i przy szybko zmieniającej się sytuacji na polu walki.

Temat 13 — Czynności plutonu ogniowego w obronie w warunkach obustronnego użycia broni masowego rażenia

Cel szkolenia:

Nauczyć obsługi dział (moździerzy) umiejętnego działania w czasie szerokiego zastosowania na polu walki broni masowego rażenia.

Z a g a d n i e n i a :

Jak temat 13 i 14 (w zależności od rodzaju sprzętu) dla pierwszego rocznika ze szczególnym uwzględnieniem inżynieryjnej rozbudowy stanowiska ogniowego według wymogów obrony przeciwatomowej. Działanie w czasie alarmu atomowego oraz po nпадzie atomowym nieprzyjaciela. Działanie w terenie skażonym środkami chemicznymi i promieniotwórczymi. Zabiegi sanitarne oraz częściowe odkażanie i dezaktywacja sprzętu uzbrojenia i wyposażenia oraz terenu (wykonać w pełni wszystkie czynności z tym związane).

SKOLENIE PLUTONU DOWODZENIA

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
15	Pluton dowodzenia w marszu oraz podczas rozwinięcia i zajęcia ugrupowania bojowego (musztra bojowa)
16	Czynności plutonu dowodzenia w natarciu
17	Czynności plutonu dowodzenia w obronie

Temat 15 — Pluton dowodzenia w marszu oraz podczas rozwinięcia i zajęcia ugrupowania bojowego (musztra bojowa)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców zgranej i szybkiej współpracy między sobą i wykonywania czynności w czasie marszu i rozwinięcia się z marszu.

Z a g a d n i e n i a :

Rozmieszczenie sprzętu na samochodach. Maskowanie w czasie marszu. Przekazywanie sygnałów dowodzenia i sygnałów alarmowych w czasie marszu. Pokonywanie odcinków skażonych. Wybór prawdopodobnych rejonów punktów obserwacyjnych. Zajęcie punktu obserwacyjnego. Organizacja rozpoznania i łączności na zajętym punkcie obserwacyjnym. Czynności drużyny przy zmianie punktu obserwacyjnego.

T e m a t 16 — Czynności plutonu dowodzenia w natarciu

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców wykonywania czynności w składzie plutonu dowodzenia baterii (rzutu dowodzenia grupy artylerii) w natarciu.

Z a g a d n i e n i a :

Zajęcie i urządzenie punktu obserwacyjnego. Organizacja i prowadzenie rozpoznania. Nawiązanie łączności dowodzenia i współdziałania. Rozpoznanie rubieży punktów obserwacyjnych po przesunięciu i dróg przesunięć. Działanie po użyciu broni atomowej przez nieprzyjaciela. Zmiana punktu obserwacyjnego. Utrzymanie współdziałania z piechotą i czołgami.

Ponadto dla plutonu dowodzenia dowódcy artylerii pułku: organizacja i prowadzenie dwubocznej obserwacji. Wcinanie celów przy krótkiej podstawie.

T e m a t 17 — Czynności plutonu dowodzenia w obronie

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców wykonywania czynności w składzie plutonu dowodzenia baterii (rzutu dowodzenia grupy artylerii) w obronie.

Z a g a d n i e n i a :

Zajęcie i urządzenie punktu obserwacyjnego. Organizacja i prowadzenie rozpoznania. Nawiązanie łączności dowodzenia i współdziałania. Obserwacja skrytych podejść do punktu obserwacyjnego przez nieprzyjaciela. Działanie po użyciu broni atomowej przez nieprzyjaciela. Prowadzenie obserwacji kontrataków własnych wojsk. Przejście na zapasowy punkt obserwacyjny. Opracowanie dokumentacji rozpoznania.

Ponadto dla plutonu dowodzenia dowódcy artylerii pułku: organizacja i prowadzenie dwubocznej obserwacji.

SZKOLENIE BATERII

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
18	Bateria w marszu i podczas zajęcia ugrupowania bojowego bezpośrednio z marszu w warunkach boju spotkaniowego (musztra bojowa)
19	Działanie baterii w natarciu na zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela
20	Działanie baterii w składzie szpicy przy przełamywaniu w nocy doraźnie zorganizowanej obrony nieprzyjaciela z marszu
21	Działanie baterii w artyleryjskim odwodzie przeciwpancernym w natarciu
22	Działanie baterii artylerii przeciwpancernej w rejonie przeciwpancernym
23	Działanie baterii moździerzy w obronie
24	Przewozy transportem kolejowym

Temat 18 — Bateria w marszu i podczas zajęcia ugrupowania bojowego bezpośrednio z marszu w warunkach boju spotkaniowego (musztra bojowa)

Cel szkolenia:

Dać podstawy zgrania baterii w wykonywaniu wszystkich czynności związanych z marszem i rozwinięciem się z marszu w ugrupowanie bojowe.

Z a g a d n i e n i a :

Rozmieszczenie stanu osobowego i sprzętu na samochodach. Organizacja zabezpieczenia bojowego w marszu. Szyki baterii w marszu i zmiana szyków. Rozwinięcie się do odparcia ataku czołgów (dla pododdziałów artylerii). Zachowanie się w czasie ataku lotnictwa. Pokonywanie przeszkód terenowych i odcinków skażonych. Rozwinięcie się baterii do strzelania z zakrytego stanowiska ogniowego (dla pododdziałów moździerzy). Osiągnięcie gotowości ogniowej. Wykonanie zadań ogniowych. Wsparcie ataku piechoty i czołgów i przejście do pościgu za nieprzyjacielem.

Temat 19 — Działanie baterii w natarciu na zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców wszystkich specjalności baterii zgranego działania we wsparciu natarcia pododdziałów piechoty.

Z a g a d n i e n i a :

Wybór i urządzenie elementów ugrupowania bojowego baterii. Organizacja ubezpieczenia bojowego i współdziałania. Opracowanie dokumentacji bojowej. Prowadzenie ognia w czasie poszczególnych faz natarcia. Przesunięcie ugrupowania bojowego. Walka w głębi obrony nieprzyjaciela. Udział w odparciu kontrataku nieprzyjaciela. Częściowe zabiegi sanitarne i dezaktywacja ludzi i sprzętu.

Temat 20 — Działanie baterii w składzie szpicy przy przełamaniu w nocy doraźnie zorganizowanej obrony nieprzyjaciela z marszu

Cel szkolenia:

Nauczyć baterię zgranego i sprawnego wykonywania czynności w czasie działań nocnych w natarciu.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja marszu i ubezpieczenia marszowego. Marsz w warunkach nocy i współdziałanie ze szpicą w czasie marszu. Wybór i zajęcie ugrupowania bojowego. Przygotowanie do prowadzenia ognia w nocy. Organizacja rozpoznania, łączności i współdziałania z piechotą i czołgami. Zwalczanie rozpoznanych celów. Przesunięcie ugrupowania bojowego i prowadzenie ognia po przesunięciu. Współdziałanie z piechotą i czołgami w czasie walki w głębi obrony nieprzyjaciela.

Temat 21 — Działanie baterii w artyleryjskim odwodzie przeciwpancernym w natarciu

Cel szkolenia:

Nauczyć baterię sprawnego działania w składzie artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego.

Z a g a d n i e n i a :

Urządzenie i zajęcie rejonu wyjściowego. Współdziałanie z odwodem ogólnowojskowym i oddziałem zaporowym. Rozpoznanie rubieży rozwinięcia. Rozwinięcie się na kolejnych rubieżach. Odparcie kontrataku czołgów nieprzyjaciela i umocnienie się na zajętej rubieży.

T e m a t 22 — Działanie baterii artylerii przeciwpancernej w rejonie przeciwpancernym

Cel szkolenia:

Nauczyć baterię umiejętnego działania w rejonie przeciwpancernym pułku.

Z a g a d n i e n i a :

Rekonesans z dowódcami plutonów i dział oraz postawienie zadań. Wybór stanowisk ogniowych dla poszczególnych dział z uwzględnieniem powiązania ich ognia. Współdziałanie baterii z artyleryjskim odwodem przeciwpancernym, oddziałem zaporowym i środkami ogniowymi piechoty.

Zajęcie i urządzenie ugrupowania bojowego. Organizacja ubezpieczenia bojowego i systemu ognia w powiązaniu z przeszkodami przeciwczołgowymi. Minowanie i rozminowanie podejść do stanowiska ogniowego. Odparcie ataku czołgów i piechoty na stanowisko ogniowe.

T e m a t 23 — Działanie baterii moździerzy w obronie

Cel szkolenia:

Nauczyć baterię sprawnego działania w czasie różnych sytuacji zaistniałych w walce obronnej.

Z a g a d n i e n i a :

Wybór i urządzenie elementów ugrupowania bojowego baterii. Inżynierska rozbudowa ugrupowania bojowego. Opracowanie dokumentacji bojowej. Minowanie i rozminowanie podejść do stanowiska ogniowego i punktu obserwacyjnego. Walka z nieprzyjacielem przed przednim skrajem i w głębi obrony własnej. Współdziałanie z piechotą i pułkową grupą artylerii (w jej składzie). Zmiana ugrupowania bojowego na zapasowe. Prowadzenie ognia w nocy.

Temat 24 — Przewozy transportem kolejowym

Cel szkolenia i zagadnienia:

T r e ś ć — jak temat 27 szkolenia taktycznego dla pododdziałów piechoty.

Udział w ćwiczeniach batalionowych, pułkowych i dywizyjnych

PODODZIAŁY ARTYLERII PRZECIWLOTNICZEJ

Cel szkolenia:

Nauczyć żołnierzy sprawnego działania w polu w różnych warunkach bojowych w składzie baterii. Dać podstawy zgrania baterii i doskonalić je podczas artyleryjskiej osłony przeciwlotniczej wojsk w różnych rodzajach walki w warunkach stosowania broni masowego rażenia.

Wskazówki metodyczne:

1. Szkolenie taktyczne pojedynczego szeregowca i pododdziałów artylerii przeciwlotniczej prowadzić na zajęciach z musztry bojowej, na ćwiczeniach taktycznych wspólnych z wojskami oraz na ćwiczeniach taktycznych połączonych z ostrym strzelaniem.

2. Zajęcia z musztry bojowej prowadzić we wszystkich porach doby w różnym terenie, z zasady jako ćwiczenia jednostronne, wypracowując pododdziały w pełnym składzie. Zajęcia taktyczne z baterią metodą musztry bojowej organizuje i prowadzi dowódca baterii.

3. Ćwiczenia taktyczne wspólne z wojskami przeprowadzać w sytuacji jak najbardziej zbliżonej do działań bojowych. Celem ich jest zgrać w całości pododdziały artylerii przeciwlotniczej w określonych rodzajach działań bojowych, w skomplikowanej sytuacji powietrznej i naziemnej, w warunkach zastosowania broni masowego rażenia. Organizuje je i prowadzi dowódca oddziału.

4. Bateryjne ćwiczenia taktyczne połączone z ostrym strzelaniem organizuje i przeprowadza szef oplot dywizji. Ćwiczenia taktyczne połączone z ostrym strzelaniem przeprowadza się w celu doskonalenia taktycznego i ogniowego zgrania pododdziału. Organizacja i sposób przeprowadzenia tych ćwiczeń określane są w „Programie strzelań artylerii przeciwlotniczej“. Temat ćwiczeń taktycznych z ostrym strzelaniem, termin ich odbycia i czas trwania dla baterii określa szef oplot dywizji.

Szkolenie taktyczne drużyny (obsługi działła) i plutonu przeprowadza się w składzie całej baterii na taktycznych ćwiczeniach ba-

terii (zajęciach z musztry bojowej). Samdzielnych ćwiczeń i zajęć taktycznych z tymi pododdziałami nie przeprowadza się.

5. W celu pokazania prawidłowej organizacji i metodyki prowadzenia zajęć oraz w celu zrozumienia zadań i sposobów ich wykonania przeprowadzić zajęcia pokazowe:

— z dowódcami dział (drużyn) i dowódcami plutonów — dowódca baterii,

— z dowódcami baterii — szef oplot dywizji.

Każde ćwiczenie taktyczne poprzedzać zajęciami pokazowymi lub instruktorsko-metodycznymi z podoficerami i oficerami.

SZKOLENIE POJEDYNCZEGO SZEREGOWCA

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Zaznajomienie z uzbrojeniem i sprzętem bojowym swojego pododdziału i oddziału (zajęcia pokazowe)
2	Krótkie wiadomości o broni atomowej, chemicznej i bakteryjnej
3	Ogólne zasady prowadzenia walk w warunkach zastosowania broni atomowej, chemicznej i bakteryjnej oraz środki i sposoby ochrony przed skutkami jej działania
4	Technika posuwania się strzelca na polu walki w dzień i w nocy
5	Strzelec w natarciu
6	Strzelec w obronie
7	Charakterystyka współczesnego lotnictwa i innych środków napadu powietrznego armii obcych oraz ogólne zasady użycia broni atomowej przez nieprzyjaciela na polu walki

Tematy 1—6 Wyszczególnienie tematów i treść — jak tematy 1—6 szkolenia taktycznego pododdziałów piechoty

Temat 7 — Charakterystyka współczesnego lotnictwa i innych środków napadu powietrznego armii obcych oraz ogólne zasady użycia broni atomowej przez nieprzyjaciela na polu walki.

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z ogólną charakterystyką lotnictwa państw zachodnich oraz środkami jego walki.

Z a g a d n i e n i a :

Rodzaje lotnictwa, przeznaczenie i dane taktyczno-techniczne. Charakterystyka bomb i pocisków kierowanych. Ogólne zasady użycia broni atomowej przez lotnictwo nieprzyjaciela na polu walki. Taktyczne zasady działań lotnictwa bombowego i szturmowego (myśliwsko-bombowego) na wojska i obiekty.

SZKOLENIE BATERII

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
8	Szyki i marsz baterii (musztra bojowa)
9	Zajęcie i opuszczenie stanowiska ogniowego (musztra bojowa)
10	Działanie baterii w czasie osłony przeciwlotniczej pułku zmechanizowanego w marszu i w boju spotkaniowym
11	Działanie baterii w czasie osłony przeciwlotniczej oddziału wydzielonego
12	Działanie baterii w czasie osłony przeciwlotniczej natarcia pułku zmechanizowanego na zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela w warunkach użycia broni atomowej
13	Działanie baterii w czasie osłony przeciwlotniczej pułku zmechanizowanego wykonującego pościg z forsowaniem przeszkody wodnej z marszu oraz w czasie walki o utrzymanie przyczółka na przeciwległym brzegu
14	Działanie baterii w czasie osłony przeciwlotniczej pułku zmechanizowanego w obronie w warunkach zagrożenia napadem atomowym nieprzyjaciela
15	Przewozy transportem kolejowym

Temat 8 — Szyki i marsz baterii (musztra bojowa).

Cel szkolenia:

Nauczyć baterię zasad wykonywania marszu i formowania szyków.

Z a g a d n i e n i a :

Nauka sygnalizacji dowodzenia baterią w dzień i w nocy. Szyk rozwinięty. Ładowanie sprzętu na pojazdy. Rozmieszczenie ludzi i sprzętu w szyku. Szyk marszowy. Wsiadanie na samochody. Obo-

wiązki funkcyjnych w czasie marszu. Formowanie kolumny. Marsz kolumny w różnych warunkach terenowych w dzień i w nocy. Dyscyplina marszu. Zatrzymywanie się całej kolumny i poszczególnych pojazdów. Obowiązki funkcyjnych w czasie postoju i odpoczynków. Szyk rozczłonkowany. Zmiany szyków. Obowiązki funkcyjnych w wypadku naziemnego i powietrznego napadu na kolumnę. Przekraczanie odcinków terenu skażonego.

T e m a t 9 — Zajęcie i opuszczenie stanowiska ogniowego (musztra bojowa)

Cel szkolenia:

Nauczyć baterię sprawnego i zgranego wykonywania czynności w czasie zajęcia i opuszczania stanowiska ogniowego oraz prowadzenie ognia do nieprzyjaciela powietrznego i naziemnego.

Z a g a d n i e n i a :

Uszykowanie kolumny w miejscu ostatniego postoju. Obowiązki dowódców i obsługi przed i w czasie zajazdu na stanowisko ogniowe. Ręczne wtaczanie i wytaczanie sprzętu ze stanowiska ogniowego. Wyładowanie sprzętu i odprowadzenie ciągników. Praca obsługi i drużyn na stanowisku ogniowym do czasu pojawienia się celu. Służba ochronna. Otwarcie i prowadzenie ognia do celów powietrznych. Obowiązki drużyn i obsługi w czasie walki z nieprzyjacielem naziemnym. Przerwanie ognia. Przejście na zapasowe stanowisko ogniowe. Prowadzenie ognia w indywidualnych środkach obrony przeciwchemicznej i przeciwatomowej. Opuszczenie stanowiska ogniowego baterii.

T e m a t 10 — Działanie baterii w czasie osłony przeciwlotniczej pułku zmechanizowanego w marszu i w boju spotkaniowym

Cel szkolenia:

Nauczyć baterię praktycznego działania przy osłonie przeciwlotniczej pułku w marszu i w zawiązującym się boju spotkaniowym.

Z a g a d n i e n i a :

Włączenie baterii w skład kolumny osłanianych wojsk. Prowadzenie rozpoznania. Organizacja obrony przeciwlotniczej i przeciwpancernej. Osłona przeciwlotnicza niebezpiecznych odcinków drogi. Odpieranie nalotów lotnictwa oraz ataków czołgów i piechoty

w czasie boju spotkaniowego. Ośłona przeciwlotnicza ataku z marszu na doraźnie zorganizowaną obronę nieprzyjaciela oraz natarcia w głębi nieprzyjaciela i przejścia do pościgu. Likwidacja skutków napadu chemicznego nieprzyjaciela.

Temat 11 — Działanie baterii w czasie przeciwlotniczej osłony oddziału wydzielonego

Cel szkolenia:

Nauczyć baterię sprawnego działania w warunkach stałego zagrożenia ze strony powietrznych i naziemnych środków napadu nieprzyjaciela.

Zagadnienia:

Działanie baterii przy przeciwlotniczej osłonie oddziału wydzielonego w czasie zajmowania rubieży wyjściowej i w czasie przejścia na rubież rozwinięcia.

Działanie w czasie walki oddziału wydzielonego na głównym pasie obrony oraz w czasie rozwinięcia natarcia oddziału wydzielonego w celu uchwycenia rubieży na drugim pasie obrony nieprzyjaciela. Ośłona przeciwlotnicza walki o uchwycenie i utrzymanie wyznaczonej rubieży.

Temat 12 — Działanie baterii w czasie przeciwlotniczej osłony natarcia pułku zmechanizowanego na zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela w warunkach użycia broni atomowej.

Cel szkolenia:

Nauczyć praktycznych zasad przeciwlotniczej osłony piechoty nacierającej w warunkach obustronnego użycia broni atomowej.

Zagadnienia:

Marsz baterii do rejonu stanowiska ogniowego i jego wybór. Organizacja rozpoznania i łączności. Przygotowanie baterii do strzelania i prowadzenie ognia do celów powietrznych i naziemnych. Zmiana stanowiska ogniowego. Działanie baterii w nocy i przy odpieraniu przez osłanianą piechotę kontrataków nieprzyjaciela poprzedzonych uderzeniem atomowym. Pokonywanie skażonych odcinków terenu.

Temat 13 — Działanie baterii w czasie osłony przeciwlotniczej pułku zmechanizowanego wykonującego pościg z forsowaniem przeszkody wodnej z marszu oraz w czasie walki o utrzymanie przyczółka na przeciwnym brzegu.

Cel szkolenia:

Nauczyć baterię działania w czasie przeciwlotniczej osłony forsowania przeszkody wodnej, walki o uchwycenie przyczółka i budowy przeprawy.

Zagadnienia:

Działanie baterii w czasie pościgu. Organizacja rozpoznania nieprzyjaciela powietrznego i naziemnego. Osłona wojsk podczas forsowania rzeki. Przygotowanie baterii i przeprawa na przeciwny brzeg. Zajęcie stanowiska ogniowego po przeprawie i prowadzenie ognia. Organizacja zaopatrzenia baterii w amunicję.

Temat 14 — Działanie baterii w czasie osłony przeciwlotniczej pułku zmechanizowanego w obronie w warunkach zagrożenia napadem atomowym nieprzyjaciela

Cel szkolenia:

Nauczyć baterię działania w czasie przeciwlotniczej osłony działań pułku w walce obronnej, w przewidywaniu użycia broni atomowej przez nieprzyjaciela.

Zagadnienia:

Wybór i zajęcie stanowiska ogniowego. Organizacja rozpoznania, łączności i obrony przeciwatomowej. Urządzenie inżynierskie stanowiska ogniowego zasadniczego i zapasowego. Działanie po alarmie i napadzie atomowym nieprzyjaciela. Zwalczanie nieprzyjaciela w głębi własnej obrony. Dezaktywacja ludzi i sprzętu. Osłona przeciwlotnicza kontrataku własnej piechoty. Osłona działań opóźniających.

Temat 15 — Przewozy transportem kolejowym

Cel szkolenia i zagadnienia:

Jak temat 27 szkolenia taktycznego dla pododdziałów piechoty, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji osłony przeciwlotniczej transportu, oraz rejonu załadowania i wyładowania.

Udział w ćwiczeniach pułkowych i dywizyjnych

PODODDZIAŁY CZOŁGÓW

SZKOLENIE ZAŁOGI

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Krótkie wiadomości o broni atomowej, chemicznej i bakteryjnej
2	Sylwetka szeregowca, podoficera i oficera, stopnie wojskowe oraz znaki rozpoznawcze rodzajów broni pododdziałów i oddziałów armii głównych państw zachodnich
3	Zaznajomienie z uzbrojeniem i zasadami walki pododdziałów armii państw zachodnich
4	Szyki plutonu czołgów
5	Czynności załóg wozów bojowych w rejonie wyczekiwania
6	Prowadzenie wozów bojowych w natarciu w dzień i w nocy
7	Czołg w natarciu
8	Czołg w obronie
9	Czołg w składzie patrolu na rozpoznaniu

Temat 1 — Krótkie wiadomości o broni atomowej, chemicznej i bakteryjnej

T r e ś ć: — jak temat 2 szkolenia taktycznego pododdziałów piechoty pierwszego rocznika.

Temat 2 — Sylwetka szeregowca, podoficera i oficera, stopnie wojskowe oraz znaki rozpoznawcze rodzajów broni pododdziałów i oddziałów armii głównych państw zachodnich

T r e ś ć: — jak temat 5 szkolenia taktycznego pododdziałów piechoty pierwszego rocznika.

Temat 3 — Zaznajomienie z uzbrojeniem i zasadami walki pododdziałów armii państw zachodnich

Cel szkolenia:

Zapoznać szkolonych z zasadniczymi środkami przeciwpancernymi armii państw zachodnich, sposobami wykorzystania ich w natarciu i obronie przez wojska państw zachodnich.

Z a g a d n i e n i a :

Środki ogniowe przeciwpancerne armii państw zachodnich. Charakterystyczne sylwetki tych środków na stanowiskach ogniowych. Sposoby rozmieszczenia i maskowania ich w obronie i natarciu. Charakterystyczne cechy demaskujące środki przeciwpancerne. Współdziałanie tych środków z piechotą w natarciu i obronie. Odległość strzału bezwzględnej i szybkostrzelność środków przeciwpancernych. Przebijalność pancerza. Ciężka broń maszynowa armii państw zachodnich. Charakterystyczne sylwetki ciężkiej broni maszynowej. Wozy bojowe armii państw zachodnich. Charakterystyczne sylwetki wozów bojowych i ich uzbrojenie. Organizacja plutonu, kompanii czołgów. Szyki i zasady działania wozów bojowych w natarciu i obronie.

T e m a t 4 — Szyki plutonu czołgów

Cel szkolenia:

Nauczyć załogi wozów bojowych szybkiego i sprawnego formowania szyków plutonu oraz sprawnego działania w szykach plutonu.

Z a g a d n i e n i a :

Szyk rozwinięty, marszowy, linia bojowa. Zmiana szyków. Posuwanie się w szyku marszowym. Zmiana kierunku posuwania się. Zwroty w marszu. Rozwijanie plutonu czołgów z szyku marszowego w linię bojową w stronę frontu, skrzydeł, tyłów. Przejście plutonu czołgów z linii bojowej w szyk marszowy. Zmiany odległości i odstępów między wozami, zmiany szybkości wozów.

T e m a t 5 — Czynności załóg wozów bojowych w rejonie oczekiwania

Cel szkolenia:

Nauczyć i zgrać załogi w wykonywaniu czynności przy wozach bojowych przed wejściem do walki w warunkach nocnych i dziennych.

Z a g a d n i e n i a :

Umieszczenie wozu bojowego w okopie i maskowanie. Zapoznanie załóg z sytuacją i ogólnym zadaniem. Podział pracy w załodze i praca przy przeglądzie wozu bojowego, uzbrojenia i środków łączności, naprawa drobnych uszkodzeń. Rozkonserwowanie i załadowanie pełnej jednostki amunicji, uzupełnienie paliwa, smarów i płynu chłodzącego. Przygotowanie uzbrojenia wozu bo-

jowego do walki. Przygotowanie środków łączności do pracy i nawiązanie łączności radiowej. Sprawdzenie, przygotowanie i uzupełnienie oporządzenia indywidualnego, broni osobistej, indywidualnych środków obrony przeciwchemicznej i przyborów do dezaktywacji.

T e m a t 6 — Prowadzenie wozów bojowych w natarciu w dzień i w nocy

Cel szkolenia:

Doskonalić mechaników-kierowców w prowadzeniu wozów bojowych w trudnych warunkach terenowych we wskazanym kierunku w dzień i w nocy.

Zgrywać załogę w prowadzeniu obserwacji, wykrywaniu i wskazywaniu celów.

Doskonalić dowódcę wozu bojowego w dowodzeniu załogą w kierowaniu ogniem.

Z a g a d n i e n i a :

W oparciu o sytuację taktyczną i zgodnie z zasadami taktyki przerobić zajęcia 2 i 4 z ćwiczenia 13 Instrukcji Wojsk Pancernych Kurs Prowadzenia Wozów Bojowych Panc 90/55.

T e m a t 7 — Czołg w natarciu

Cel szkolenia:

Nauczyć załogę czołga wspólnie z pododdziałami piechoty niszczyć siłę żywą nieprzyjaciela i jego technikę bojową w warunkach współczesnej walki w dzień i w nocy.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie się do natarcia. Działanie w czasie ataku i w walce w głębi obrony nieprzyjaciela. Wsparcie sąsiednich czołgów ogniem i manewrem. Pokonywanie zapór inżynierskich i odcinków terenu skażonego środkami promieniotwórczymi i chemicznymi. Działanie w czasie napadu atomowego nieprzyjaciela. Walka z kontratakami nieprzyjaciela. Działanie załogi w wypadku uszkodzenia wozu. Częściowe zabiegi sanitarne stanu osobowego. Odkażanie i dezaktywacja uzbrojenia i sprzętu.

T e m a t 8 — Czołg w obronie

Cel szkolenia:

Nauczyć i zgrać załogę wozu bojowego w organizacji obrony i prowadzeniu walki obronnej w dzień i w nocy, w warunkach współczesnego pola walki.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja obrony. Działanie w warunkach zastosowania broni atomowej, nalotu lotnictwa, ostrzału artylerii i napadu chemicznego nieprzyjaciela. Odpieranie ataku nieprzyjaciela przed przednim skrajem. Dowodzenie załogą w czasie walki z nieprzyjacielem, który wdarł się w rejon obrony. Zmiana stanowisk ogniowych. Odpieranie ataku nieprzyjaciela z nowego kierunku. Przeprowadzenie zabiegów sanitarnych, dezaktywacji broni i sprzętu.

T e m a t 9 — Czołg w składzie patrolu na rozpoznaniu

Cel szkolenia:

Nauczyć załogę wozu bojowego techniki prowadzenia rozpoznania.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie załogi do prowadzenia rozpoznania. Zapoznanie załogi z zadaniem. Sposób posuwania się wozu patrolowego. Organizacja obserwacji terenu i przedmiotów terenowych. Rozpoznanie osiedla, mostu, brodu i przeprawy. Działanie w wypadku zetknięcia się z nieprzyjacielem. Utrzymanie łączności z dowódcą patrolu.

SZKOLENIE PLUTONU

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
10	Prowadzenie wozów bojowych w natarciu w dzień i w nocy w składzie plutonu
11	Pluton czołgów w ubezpieczeniu marszowym
12	Pluton czołgów w natarciu
13	Pluton czołgów w obronie
14	Pluton czołgów w zasadzce
15	Kierowanie ogniem plutonu czołgów w natarciu
16	Kierowanie ogniem plutonu czołgów w obronie
17	Pluton czołgów w natarciu ze strzelaniem amunicją bojową

Temat 10 — Prowadzenie wozów bojowych w natarciu w dzień i w nocy w składzie plutonu

Cel szkolenia:

Doskonalić mechaników-kierowców wozów bojowych w prowadzeniu wozów bojowych w trudnych warunkach terenowych w dzień i w nocy w składzie plutonu.

Doskonalić załogi w prowadzeniu obserwacji i meldowaniu wyników obserwacji, dowódców wozów w dowodzeniu ogniem.

Doskonalić dowódców plutonów w kierowaniu ogniem plutonu.

Zagadnienia:

W oparciu o realną sytuację taktyczną przerobić zajęcia 2 i 3 z ćwiczenia 14 Instrukcji Wojsk Pancernych. Kurs Prowadzenia Wozów Bojowych Panc 90/55.

Temat 11 — Pluton czołgów w ubezpieczeniu marszowym

Cel szkolenia:

Nauczyć pluton działania w marszu ubezpieczonym w składzie szpicy czołowej.

Zagadnienia:

Przygotowanie plutonu do działań. Technika posuwania się w terenie otwartym i pociętym. Rozpoznawanie poszczególnych przedmiotów terenowych. Pokonywanie zapór inżynierskich i odcinków terenu skażonego. Wyszukiwanie i oznaczenie obejść. Czynności w wypadku napadu lotniczego. Działanie w wypadku zetknięcia się z nieprzyjacielem.

Temat 12 — Pluton czołgów w natarciu

Cel szkolenia:

Nauczyć pluton — jako czołgi bezpośredniego wsparcia piechoty — organizacji i prowadzenia natarcia w dzień i w nocy w warunkach współczesnej walki.

Zagadnienia:

Organizacja natarcia. Wyjście do natarcia z podstaw wyjściowych i rubieży rozwinięcia. Atak. Prowadzenie natarcia w różnych warunkach zaistniałej sytuacji oraz w warunkach zagrożenia i użycia broni atomowej i chemicznej. Pokonywanie zapór

inżynieryjnych. Współdziałanie wewnątrz plutonu z sąsiadami oraz piechotą. Odpieranie kontrataków. Działanie w wypadku uszkodzenia wozu bojowego. Częściowe zabiegi sanitarne stanu osobowego oraz dezaktywacja uzbrojenia i sprzętu.

Temat 13 — Pluton czołgów w obronie

Cel szkolenia:

Nauczyć pluton organizacji i prowadzenia obrony w warunkach współczesnego pola walki.

Zagadnienia:

Organizacja obrony w dzień i w nocy. Działanie plutonu podczas artyleryjskiego i atomowego przygotowania ataku nieprzyjaciela. Odpieranie ataku czołgów i piechoty nieprzyjaciela przed przednim skrajem. Walka z nieprzyjacielem, który włamał się w głąb obrony. Zmiana stanowisk ogniowych. Działanie plutonu po odparciu ataków nieprzyjaciela.

Temat 14 — Pluton czołgów w zasadzce

Cel szkolenia:

Nauczyć pluton działania w zasadzce w różnych warunkach zaistniałej sytuacji.

Zagadnienia:

Organizacja zasadzki. Działanie plutonu z chwilą podejścia nieprzyjaciela. Organizacja odejścia i odejście po wykonaniu zadania.

Temat 15 — Kierowanie ogniem plutonu czołgów w natarciu

Cel szkolenia:

Ćwiczyć — dowódcę plutonu w kierowaniu ogniem plutonu czołgów w natarciu; załogi — w prowadzeniu kierowanego ognia we wspólnych działaniach w składzie plutonu podczas rozwiązywania zadań ogniowych w natarciu.

Zagadnienia:

Odbyć ćwiczenie 5 treningowe w kierowaniu ogniem dla pododdziałów i ćwiczenie 1 egzaminacyjne z instrukcji strzelania Wojsk Pancernych Kurs strzelania część II Panc 88/55 str. 73 i 80.

Temat 16 — Kierowanie ogniem plutonu czołgów w obronie

Cel szkolenia:

Cwiczyć — dowódcę plutonu w organizowaniu ognia przed walką i kierowanie ogniem plutonu w obronie oraz załogi — w prowadzeniu kierowanego ognia we wspólnych działaniach w składzie plutonu w rozwiązywaniu zadań ogniowych w obronie.

Z a g a d n i e n i a :

Odbyć ćwiczenie 6 treningowe w kierowaniu ogniem dla pododdziałów i ćwiczenie 2 egzaminacyjne z instrukcji strzelania Wojsk Pancernych Kurs strzelań cz. II Panc 88/55 str. 75 i 84.

Temat 17 — Pluton czołgów w natarciu (Ćwiczenie ze strzelaniem bojowym wspólnie z kompanią piechoty).

Cel szkolenia:

Sprawdzić stopień zgrania i wyszkolenia plutonu oraz gotowości do prowadzenia walki.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja natarcia. Atak. Prowadzenie natarcia w głębi obrony nieprzyjaciela. Manewr ogniem.

SZKOLENIE KOMPANII

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
18	Szyki kompanii
19	Udział kompanii czołgów w taktycznych ćwiczeniach batalionu
20	Kierowanie ogniem kompanii czołgów w natarciu
21	Kierowanie ogniem kompanii czołgów w obronie

Temat 18 — Szyki kompanii

Cel szkolenia:

Nauczyć załogi i plutony wozów bojowych szybkiego i sprawnego formowania szyków plutonu i kompanii oraz sprawnego działania w sztykach kompanii.

Z a g a d n i e n i a :

Szyk rozwinięty, kolumna marszowa. Przejście z szyku rozwiniętego w kolumnę marszową i odwrotnie. Marsz. Zatrzymanie kolumny marszowej. Zwroty w marszu. Zwiększanie i zmniejszanie odległości i odstępów. Szyk rozczłonkowany kompanii (linia kolumn plutnów). Przejście w marszu z kolumny marszowej w linię kolumn plutnów, w linię bojową i odwrotnie. Przejście z linii bojowej w kolumnę marszową przez zwroty.

Temat 19 — Udział kompanii czołgów w taktycznych ćwiczeniach batalionu

Temat 20 — Kierowanie ogniem kompanii czołgów w natarciu (ćwiczenie ze strzelaniem amunicją karabinową)

Cel szkolenia:

- sprawdzić umiejętność dowódcy kompanii w organizowaniu ognia przed walką i kierowaniu ogniem kompanii w natarciu;
- sprawdzić przygotowanie plutonów do współdziałania w składzie kompanii podczas rozwiązywania różnych zadań ogniowych w natarciu;
- sprawdzić przygotowanie kompanii do współdziałania w prowadzeniu kierowanego ognia i zgrania ognia z ruchem.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja ognia przed walką. Kierowanie ogniem w walce. Ćwiczenie ze strzelaniem amunicją karabinową. Plan i sposób przeprowadzenia ćwiczenia oraz oceny zgodnie z Instrukcją strzelania Wojsk Pancernych i Zmechanizowanych. Kurs Strzelania część II. Panc 88/55 str. 87.

Temat 21 — Kierowanie ogniem kompanii czołgów w obronie (ćwiczenie ze strzelaniem amunicją karabinową)

Cel szkolenia:

- sprawdzić umiejętność dowódcy kompanii w organizowaniu ognia przed walką i kierowaniu ogniem kompanii w obronie;
- sprawdzić przygotowanie plutonów do współdziałania w składzie kompanii podczas rozwiązywania różnych zadań ogniowych w obronie;
- sprawdzić przygotowanie kompanii do współdziałania w prowadzeniu kierowanego ognia w obronie.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja ognia przed walką. Kierowanie ogniem w walce. Plan i sposób przeprowadzenia ćwiczenia oraz oceny zgodnie z Instrukcją strzelania Wojsk Pancernych i Zmechanizowanych. Kurs strzelania część II Panc 88/55 str. 91.

Udział batalionu czołgów w taktycznych ćwiczeniach pułkowych i dywizyjnych.

PODODDZIAŁY ŁĄCZNOŚCI

(dla wszystkich specjalności)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Zaznajomienie z uzbrojeniem i sprzętem bojowym swojego pododdziału i oddziału (ćwiczenie pokazowe)
2	Krótkie wiadomości o broni atomowej, chemicznej i bakteryjnej
3	Ogólne zasady prowadzenia walki w warunkach zastosowania broni atomowej, chemicznej i bakteryjnej oraz środki i sposoby ochrony przed skutkami jej działania
4	Technika posuwania się strzelca na polu walki w dzień i w nocy
5	Sylwetka szeregowca, podoficera i oficera, stopnie wojskowe oraz znaki rozpoznawcze rodzajów broni pododdziałów i oddziałów armii głównych państw zachodnich
6	Strzelec w natarciu
7	Strzelec w obronie
8	Rozwijanie i eksploatacja węzła łączności pz (pp)
9	Przeniesienie WŁ w nowy rejon, doskonalenie w rozwijaniu i eksploatacji elementów WŁ

Temat 1—7 — Wyszczególnienie tematów i treść — jak tematy 1—7 dla pododdziałów piechoty

Temat 8 — Rozwijanie i eksploatacja węzła łączności pz (pp)

Cel szkolenia:

Nauczyć zasad i sposobów organizacji łączności w pz (pp) oraz sposobów rozwijania i eksploatacji węzła łączności.

Z a g a d n i e n i a :

Ogólne zasady organizacji łączności. Zapoznanie z elementami WŁ, ich rozmieszczeniem, urządzeniem, dokumentacją oraz składem i obowiązkami osób funkcyjnych na WŁ.

Przygotowanie, pobieranie i układanie sprzętu na środkach transportu. Zasady zachowania się żołnierzy podczas przejazdu transportem w różnych warunkach (nalot lotniczy, pokonywanie odcinka terenu skażonego, zwalczanie desantu nieprzyjaciela, zachowanie się w czasie napadu atomowego).

Rozpoznanie terenu i wybór miejsca na rozwinięcie WŁ. Wydanie zadań funkcyjnym i przystąpienie do rozwijania WŁ.

Eksploatacja WŁ z prowadzeniem pełnej dokumentacji. Organizacja obrony i ochrony WŁ. Zwinięcie WŁ i omówienie ćwiczenia.

T e m a t 9 — Przeniesienie WŁ w nowy rejon, doskonalenie w rozwijaniu i eksploatacji elementów WŁ

Cel szkolenia:

Nauczyć sposobu przenoszenia WŁ w nowy rejon oraz doskonalić w rozwijaniu i eksploatacji WŁ.

Z a g a d n i e n i a :

Wydanie zadań funkcyjnym, podział sił i środków do przeniesienia WŁ; rozpoznanie terenu na rozwinięcie WŁ. Wykonanie prac przez zespoły podczas przenoszenia WŁ w nowy rejon. Zabezpieczenie łączności dowódcy i sztabowi podczas przenoszenia WŁ.

Rozwinięcie WŁ w nowym rejonie i jego eksploatacja. Zwinięcie WŁ i omówienie ćwiczenia.

SZKOLENIE OGNIOWE (STRZELECKIE)

Cel szkolenia:

1. Wyszkolić szeregowców doskonale znających broń znajdującą się na uzbrojeniu pododdziałów i umiejących prowadzić celny ogień do różnych celów, w różnych warunkach terenowych i atmosferycznych.

2. Doskonalić podoficerów we wzorowym władaniu bronią swojej drużyny (obsługi); doskonalić w kierowaniu ogniem drużyny (obsługi) w różnych rodzajach walki oraz pogłębić umiejętności instruktorsko-metodyczne podoficerów w szkoleniu szeregowców.

3. Doskonalić oficerów we wzorowym władaniu bronią plutonu i kompanii; w kierowaniu ogniem pododdziałów w różnych rodzajach walki przy współdziałaniu wewnątrz pododdziałów ze środkami wzmocnienia i sąsiadami; doskonalić oficerów w prawidłowej organizacji i przeprowadzaniu zajęć ze szkolenia ogniowego oraz pogłębiać ich umiejętności instruktorsko-metodyczne w szkoleniu podoficerów i szeregowców.

Wskazówki metodyczne:

1. W celu należytego wykonania zadań ze szkolenia ogniowego należy:

- prawidłowo organizować szkolenie ogniowe oraz zapewnić metodyczną kolejność w szkoleniu;
- nauczyć szeregowców dokładnej znajomości broni, zasad i sposobów strzelania oraz wykonywania warunków strzelań;
- oficerom i podoficerom dokładnie znać budowę broni, na bardzo dobrze wykonywać wszystkie strzelania z poszczególnych rodzajów broni oraz posiadać praktyczne umiejętności w szkoleniu podwładnych;
- utrzymywać broń w stanie sprawnym w stałej gotowości bojowej;
- posiadać materiałowo-techniczną bazę zdolną do zabezpieczenia przeprowadzania zajęć na wysokim poziomie.

2. W zasadzie każdy temat ze szkolenia ogniowego obejmuje:

- znajomość broni;
- zasady strzelania;
- sposoby strzelania;
- rzucanie granatami ręcznymi;
- obserwację i określanie odległości;
- strzelanie amunicją bojową.

Ćwiczenia ze szkolenia ogniowego planować jako 1—3-godzinne (w zimowym okresie szkolenia — do 2 godzin); przy czym poszczególne działy planować równolegle, np.: w ćwiczeniu 2—3 godzinnym mogą występować zagadnienia ze sposobów strzelania, rzucania granatami ręcznymi, obserwacji i określenia odległości itp.

Przy planowaniu treści ćwiczeń, oprócz podanych zagadnień w programie można dodatkowo planować zagadnienia z innych działów szkolenia ogniowego, przerabiane w poprzednich tematach, w celu ich doskonalenia.

W celu systematycznego przygotowania żołnierzy do strzelania amunicją bojową i ciągłego doskonalenia w nabytych umiejętnościach w każdym ćwiczeniu przeprowadzonym w terenie należy obowiązkowo przewidzieć szkolenie z działu — sposoby strzelania.

Znajomość broni i zasady strzelania planować w zasadzie jako 1-godzinne ćwiczenia i przeprowadzać na salach wykładowych (szczególnie w zimowym okresie szkolenia) wykorzystując tablice poglądowe, przekroje broni, filmy, przezroczą itp.

Zagadnienia, które wymagają praktycznego wyjaśnienia lub doskonalenia w warunkach polowych, np. wybór punktu celowania przy strzelaniu do celów ruchomych, przewyższenie toru pocisku, rozkładanie i składanie broni, ładowanie taśm lub magazynów itp. należy włączyć do ćwiczeń przeprowadzanych w terenie. Zagadnienia dotyczące posługiwania się bronią doskonalić zarówno w okresie zimowym jak i w letnim oraz w dzień i w nocy.

3. Przy nauczaniu i zapoznaniu szeregowców z bronią należy szczególną uwagę zwrócić, począwszy od pierwszego zajęcia, na należytą troskę o broń. Troska o broń powinna być wpajana szeregowcom nie tylko na zajęciach ze szkolenia ogniowego ale również na wszystkich innych zajęciach, na których szeregowcy występują z bronią. Umiejętność pielęgnacji konserwacji broni doskonalić w czasie codziennego czyszczenia broni.

4. Zajęcia ze szkolenia ogniowego w kompanii (baterii) organizuje dowódca kompanii (baterii). Określa on treść i kolejność przeprowadzania zajęć na okres tygodnia i organizuje (w zależności

od potrzeb) zajęcia instruktorsko-metodyczne z podoficerami, decyduje o materiałowym zabezpieczeniu zajęć, kontroluje przebieg zajęć przeprowadzanych przez dowódców plutonów i drużyn, okazuje przy tym oficerom i podoficerom praktyczną pomoc.

5. Zajęcia ze szkolenia ogniowego w plutonie organizuje dowódca plutonu; zajęcia z szeregowcami prowadzi dowódca drużyn (działonów). Z najbardziej ważnych tematów (zagadnień szkoleniowych), zajęcia przeprowadza osobiście dowódca plutonu.

W przeddzień przeprowadzania zajęć dowódca plutonu daje wskazówki dowódcom drużyn co do organizacji i przeprowadzania zajęć w drużynach (grupach) oraz ich materiałowego zabezpieczenia.

6. Przerobienie tematów ze szkolenia ogniowego przeprowadza metodą zajęć praktycznych w polu i na strzelnicy w różnych warunkach atmosferycznych z wyjątkiem niektórych zagadnień z nauki o broni i zasad strzelania, które można przeprowadzać w salach wykładowych.

7. Na ćwiczeniach ze sposobów strzelania należy od początku wyrabiać u szeregowców umiejętności konieczne do prowadzenia szybkiego i celnego ognia. Szczególną uwagę należy zwrócić na szkolenie w prowadzeniu ognia do celów ruchomych i ukazujących się na krótkie okresy czasu.

8. Przygotowanie szeregowców do wykonania kolejnych strzelań sprawdza osobiście dowódca plutonu (kompanii).

Przed wykonaniem strzelań szkolnych i bojowych należy sprawdzić:

- znajomość broni, z której odbywa się strzelanie;
- umiejętność prawidłowego i dokładnego wykonania sposobów i zasad strzelania na komendę i samodzielnie;
- znajomość niezbędnych wiadomości z zasad strzelania z broni piechoty;
- umiejętność wykorzystania terenu w czasie posuwania się, zajmowania stanowiska ogniowego i prowadzenia ognia;
- umiejętność obserwacji pola walki, wyszukiwania celów i określania do nich odległości;
- umiejętność rzucania granatami ręcznymi z miejsca ze wszystkich postaw i w marszu.

9. Strzelanie amunicją bojową przeprowadzać po dokładnym przygotowaniu każdego szeregowca do danego strzelania i po osobistym sprawdzeniu go przez dowódcę plutonu na punkcie kontrolnym.

Dowódca kompanii, po sprawdzeniu przygotowania żołnierzy melduje dowódcy batalionu o gotowości plutonu (kompanii) do odbycia kolejnego strzelania. Dowódca batalionu decyduje o dopuszczeniu plutonu (kompanii) do strzelania amunicją bojową. Strzelanie amunicją bojową odbywać plutonem lub kompanią. Niekiedy strzelanie amunicją bojową można odbywać w małych grupach w czasie zajęć programowych pod osobistym nadzorem dowódcy kompanii.

Warunkiem dopuszczenia szeregowca do następnego strzelania jest wykonanie przez niego poprzedniego strzelania z wynikiem pozytywnym. Dla szeregowców, którzy nie wykonali warunków strzelania, organizować specjalne grupy szkoleniowe pod osobistym nadzorem dowódcy plutonu lub kompanii.

10. Do strzelań bojowych w składzie pododdziału dopuszczać jedynie drużyny zgrane pod względem taktycznym, w których szeregowcy wykonali z wynikiem dodatnim strzelania pojedynczo-bojowe. Przed przeprowadzaniem strzelań bojowych w składzie pododdziału wskazane jest przeprowadzić taktyczne ćwiczenie ze strzelaniem amunicją ćwiczebną, zbliżone swym charakterem do warunków planowanego ćwiczenia ze strzelaniem amunicją bojową, lecz w innym terenie i na tle innej sytuacji taktycznej.

11. W celu wyrobienia u szeregowców umiejętności użycia broni w nocy i w warunkach ograniczonej widoczności, część zajęć z zakresu przygotowania do odbycia strzelań pojedynczo-bojowych w składzie pododdziałów, przeprowadzać w nocy. Na ćwiczeniach tych nauczyć szeregowców: bezszelestnego posuwania się, umiejętności wyboru miejsca do strzelania, wyszukiwania celów i określania do nich odległości na podstawie błysków strzałów, wybuchów i innych demaskujących oznak strzelania, ładowania i rozładowania broni kierując się jedynie dotykiem, usuwania zacięć i prowadzenia ognia do celów oświetlonych i nieoświetlonych.

12. W szkoleniu ogniowym bezwzględnie przestrzegać zasady kolejności i stopniowania trudności w nauczaniu.

W tym celu:

- przystrzelanie broni powinno być zakończone do chwili rozpoczęcia strzelań amunicją bojową;
- szkolenie w znajomości broni, sposobach i zasadach strzelania oraz przerobienie wiadomości z obserwacji i określania odległości powinno wyprzedzać ćwiczenie ze strzelaniem amunicją bojową i rzucanie granatami ręcznymi;
- w toku szkolenia szeroko wykorzystywać przybory strzeleckie (szkła kontrolne, muszki pokazowe, diafragmy itp.).

Zabrania się przeprowadzać zajęcia na nie przygotowanych placach ćwiczeń, posługiwania się niesprawną bronią oraz niesprawnymi przyborami strzeleckimi, nauczania ładowania i oddawania strzału bez amunicji szkolnej.

13. Przy przygotowaniu szeregowców do strzelań oraz w czasie odbywania strzelań ściśle przestrzegać zasad i wskazówek podanych w „Instrukcji strzelania piechoty“.

14. Doskonalenie przerobionych zagadnień, wymagających zautomatyzowania czynności, przerabiać na treningach ogniowych w czasie przewidzianym porządkiem dnia. Przed tym jednak czynności te muszą być starannie przerobione na ćwiczeniach ze szkolenia ogniowego, aby trening nie utrwał błędnych nawyków.

15. Strzelania przygotowawcze z kbks jako zagadnienie działu „sposoby strzelania“ należy planować z zasady na każdym ćwiczeniu oraz odbywać je z grupami najlepiej przygotowanych szeregowców na punkcie kontrolnym dowódcy plutonu (kompanii) lub w specjalnie zorganizowanej podgrupie.

16. Tematy ze szkolenia ogniowego należy przerabiać w kolejności ujętej w programie, z tym, że w pierwszym roku służby przerobić tematy od 1—7, a w drugim roku służby tematy od 8—17. W pododdziałach ckm w pierwszym roku służby przerobić tematy od 1—8, a w drugim roku służby tematy od 9—16.

W pododdziałach specjalnych w pierwszym roku służby przerobić tematy od 1—2, a w drugim roku służby tematy od 3—5. Temat 3 przerabiają tylko pododdziały posiadające na uzbrojeniu rkm.

Wykaz strzelań dla pierwszego i drugiego rocznika podany będzie corocznie w „Wytycznych szkolenia bojowego wojsk lądowych“.

PODODDZIAŁY PIECHOTY

A. CAŁY STAN OSOBOWY PLUTONÓW PIECHOTY KOMPANII PIECHOTY

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	• a) dla pierwszego rocznika: Strzelanie z broni piechoty do celu nieruchomego w pozycji leżącej z wykorzystaniem podpórki w czasie nieograniczonym (strzelanie szkolne nr 1 z kbk, pm, rkm i rgppanc)

Temat 1 — Strzelanie z broni piechoty do celu nieruchomego w postawie leżąc z wykorzystaniem podpórki w czasie nieograniczonym (strzelanie szkolne nr 1 z kbk, pm, rkm i rgppanc)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości broni będącej na wyposażeniu kompanii piechoty;
- zasad powstawania strzału i elementów celowania;
- umiejętności prowadzenia ognia z kbk, pm, rkm i rgppanc do celu nieruchomego;
- znajomości granatu ręcznego-zaczepnego i rzucania granatem do celu;
- znajomości najprostszyc sposobów określania odległości w terenie.

Zagadnienia:

Dział I — Znajomość broni

Właściwości bojowe i budowa kbk, pm, rkm i rgppanc. Rozkładanie i składanie broni. Opis i przeznaczenie części broni.

Pielęgnacja i czyszczenie broni (karabinka, pistoletu maszynowego, ręcznego karabina maszynowego i ręcznego granatnika przeciwpancernego); obchodzenie się z bronią w koszarach i na ćwiczeniach, przybory i środki do czyszczenia i smarowania broni, codzienny przegląd broni, kbk, pm, rkm i rgppanc przez szeregowca. Działanie części broni (kbk, pm, rkm i rgppanc) podczas ładowania i oddania strzału. Charakterystyczne zacięcia i sposób ich usuwania. Budowa naboju do kbk, pm, rkm i rgppanc. Budowa magazynków do pm oraz taśm (magazyneków) do rkm.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Przyrządy celownicze kbk, pm, rkm i rgppanc, opis i przeznaczenie. Celowanie i jego elementy (linia strzału, linia celowania i linia celownicza, punkt celowania). Zjawisko strzału i opis naboju kbk, pm, rkm i rgppanc, powstawanie strzału oraz procesy zachodzące w naboju, powstawanie gazów prochowych, ich praca i wpływ na pocisk.

Ruch pocisku w przewodzie lufy, znaczenie gwintów i ich wpływ na ruch pocisku w powietrzu. Odrzut. Wpływ odrzutu na celność strzału. Wykorzystanie odrzutu w broni maszynowej.

Dział III — Sposoby strzelania

Omówienie warunków strzelania szkolnego nr 1 z kbk, pm, rkm i rgppanc. Wykonanie warunków strzelania przez najlepszych strzelców pododdziału.

Przygotowanie do strzelania z kbk w postawie leżąc — przyjęcie postawy, dopasowanie podpórki. Ładowanie kbk i nastawienie celownika. Złożenie się do strzału. Celowanie na różne odległości siedząc lub leżąc przy pomocy diafragmy i bez niej. Celowanie leżąc z wykorzystaniem podpórki i bez podpórki. Trójkąt jednolitości celowania bezpośredni i pośredni. Ściąganie języka spustowego. Łączne wykonanie wszystkich czynności do prowadzenia ognia z kbk z postawy leżąc do różnych celów nieruchomych. Strzelanie przygotowawcze z kbk.

Omówienie zasad zachowania się na strzelnicy oraz praktyczne przerobienie tych zasad.

Strzelanie z kbk amunicją bojową.

Przygotowanie do strzelania z pm w postawie leżąc — przyjęcie postawy, dopasowanie podpórki. Ładowanie magazynków pm. Ładowanie, przeładowanie i rozładowanie pm, nastawienie celownika. Składanie się i celowanie na odległość 100 m ze sprawdzeniem przez szkło kontrolne. Pośredni i bezpośredni trójkąt jednolitości celowania. Strzelanie ogniem pojedynczym i krótkimi seriami. Łączne wykonanie wszystkich czynności składających się na prowadzenie ognia pojedynczego i krótkimi seriami w postawie leżąc z podpórka. Strzelanie krótkimi seriami z pm przystosowanego do strzelania amunicją sportową.

Strzelanie z pm amunicją bojową.

Wybór i zajęcie stanowiska ogniowego, ustawienie rkm na stanowisku ogniowym. Ładowanie taśmy (magazynków). Ładowanie i rozładowanie rkm. Nastawienie celownika, składanie się i celowanie na odległość 100 m ze sprawdzeniem przez szkło kontrolne. Pośredni i bezpośredni trójkąt jednolitości celowania. Wybór celownika, punktu celowania i rodzaju ognia. Ładowanie taśmy (magazynka) na czas. Wykonanie wszystkich czynności składających się na oddanie strzału z rkm. Strzelanie krótkimi seriami amunicją ćwiczebną (ślepa).

Strzelanie z rkm amunicją bojową.

Przejście granatnika z położenia marszowego do bojowego i odwrotnie. Wybór i urządzenie stanowiska ogniowego do strzelania z postawy leżąc. Zajęcie stanowiska ogniowego i ustawienie granatnika na stanowisku. Ładowanie granatnika. Czynności w czasie oddawania strzału. Usunięcie niewypału. Rozładowanie granatnika.

Ladowanie, złożenie się, celowanie i oddanie strzału do celu nieruchomego. Strzelanie do celów nieruchomych rozmieszczonych wzdłuż frontu i w głębi. Przenoszenie ognia z jednego celu na drugi. Środki bezpieczeństwa przy strzelaniu z granatnika.

Strzelanie z rppanc amunicją bojową.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Ogólna charakterystyka i przeznaczenie granatów ręcznych. Charakterystyka, budowa i opis granatu ręcznego — zaczepnego. Zapalnik do granatów ręcznych — jego budowa i opis, położenie części granatu przed uzbrojeniem i czynności strzelca przy uzbrajaniu i rzucaniu granatem. Działanie części granatu podczas rzutu. Rzucanie granatem stojąc do celu na odległość 20—35 m. Rzucanie granatem leżąc. Ćwiczenie szkolne w rzucaniu granatami ręcznymi nr 1 według „Instrukcji Strzelania Piechoty“.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Znaczenie prawidłowego określania odległości przy strzelaniu. Najprostsze sposoby określania odległości. Dozory i sposób posługiwania się nimi. Wyrobienie spostrzegawczości i zdolności obserwacyjnych. Określenie odległości pomiarem (określenie wielkości pary kroków przez żołnierzy). Mierzenie odległości parami kroków. Mierzenie odległości na oko według stopnia widoczności przedmiotów terenowych lub celów. Zapoznanie z tabelą widoczności. Wnoszenie poprawek do odległości określonych wzrokiem przez żołnierzy. Lornetka i peryskop zwiadowczy: budowa i zasady posługiwania się nimi.

B. UZBROJENI W KARABINKI

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
2	a) dla pierwszego rocznika: Strzelanie z karabinka do celu ukazującego się w postawie leżąc z wolnej ręki (strzelanie szkolne nr 2 z kbk)
3	Strzelanie z karabinka do celu ruchomego w postawie stojąc z okopu (strzelanie szkolne nr 3 z kbk)
4	Strzelanie z karabinka do celów ukazujących się i ruchomych w natarciu (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 1 z kbk)

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
5	Strzelanie z karabinka do celów ukazujących się w czasie odpierania ataku nieprzyjaciela w nocy (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 2 z kbk)
6	Drużyna piechoty w natarciu (strzelanie bojowe nr 1)
7	Drużyna piechoty w obronie w nocy odiera atak nieprzyjaciela (strzelanie bojowe nr 2)
8	b) dla drugiego rocznika: Uzbrojenie pododdziałów armii obcych (drużyny, plutonu, kompanii)
9	Strzelanie krótkimi seriami z ciężkiego karabina maszynowego ogniem punktowym, zaryglowanym do celu nieruchomego w postawie leżąc na uprzednio przygotowanym stanowisku (strzelanie szkolne nr 1 z ckm)
10	Strzelanie z pistoletu maszynowego z przystosowanym urządzeniem do miotania granatów do celów opancerzonych i nieopancerzonych
11	Strzelanie z karabinka z transportera opancerzonego lub samochodu z krótkich przystanków do celu ukazującego się (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 1 z transportera opancerzonego lub samochodu)
12	Strzelanie z karabinka z transportera opancerzonego lub samochodu w ruchu ze zwolnieniem szybkości do celów ukazujących się grupowych (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 2 z transportera opancerzonego lub samochodu)
13	Strzelanie z karabinka z transportera opancerzonego lub samochodu w ruchu do celu ruchomego (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 3 z transportera opancerzonego lub samochodu)
14	Drużyna piechoty w natarciu na transporterze opancerzonym lub samochodzie (strzelanie bojowe nr 1 z transportera opancerzonego lub samochodu)
15	Drużyna piechoty na transporterze opancerzonym (samochodzie) w pościgu (strzelanie bojowe nr 2 z transportera opancerzonego lub samochodu)
16	Strzelanie z karabinka do celów powietrznych samodzielnie oraz w składzie drużyny i plutonu
17	Strzelanie z ręcznego karabina maszynowego do celu ukazującego się, grupowego, krótkimi seriami (strzelanie szkolne nr 2 z rkm)

Temat 2 — Strzelanie z karabinka do celu ukazującego się w postawie leżąc z wolnej ręki (strzelanie szkolne nr 2 z kbk)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- działania części karabinka i właściwości celownika do strzelań nocnych;
- zasad lotu pocisku w powietrzu, elementów toru pocisku oraz wykorzystania znajomości budowy toru pocisku do prowadzenia celnego ognia;
- umiejętności strzelania z wolnej ręki do celu ukazującego się;
- znajomości granatu ręcznego — obronnego;
- umiejętności prowadzenia obserwacji drogi marszu i w wyznaczonym sektorze.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Działanie części karabinka przy przeładowaniu, zabezpieczeniu i rozładowaniu.

Przeznaczenie i budowa celownika do strzelań nocnych. Ogólne wiadomości o budowie celownika. Źródła zasilania. Przegląd celownika przed użyciem i po użyciu. Charakterystyczne niesprawności celownika i sposoby ich usuwania. Pielęgnacja i przechowywanie celownika. Sprawdzenie celownika.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Prędkość początkowa i jej znaczenie. Siła przebijania pocisku. Ruch pocisku w powietrzu, tor pocisku i jego elementy. Części składowe toru pocisku. Praktyczne znaczenie toru pocisku. Stromy i płaski tor pocisku. Przewyższenie toru pocisku nad linią celowania (na 100, 200, 300 m — celownik 1, 2, 3 i 4). Wpływ przewyższenia toru pocisku na dobór celownika. Pole rażenia, strzał bezwzględny. Pole zakryte i pole martwe. Obliczenie wielkości pola zakrytego. Rozrzut, jego przyczyny. Określenie pola rozrzutu. Średni punkt trafienia i sposób jego określenia. Pas środkowy i środkowy prostokąt rozrzutu. Pojęcie o celności strzelania (pojęcie skupienia i odchylenia średniego punktu trafienia od środka celu). Wykreślenie średniego punktu trafienia i ustalenie poprawek w nastawieniu przyrządów celowniczych. Wpływ warunków atmosferycznych na celność strzelania. Obliczanie poprawek na wiatr boczny wiejący pod kątem 90° . Uwzględnienie poprawek w do-

borze punktu celowania na wiatr słaby, umiarkowany i silny, wiejący pod różnymi kątami do kierunku strzału.

Dział III — Sposoby strzelania

Omówienie warunków strzelania oraz pokaz wykonania strzelania przez najlepszych strzelców pododdziału.

Wybór i urządzenie stanowiska do strzelania leżąc z wolnej ręki. Wysunięcie się na stanowisko ogniowe. Sposoby i zasady strzelania do celów ukazujących się. Oddanie strzału nabojem szkolnym leżąc z wolnej ręki do celu ukazującego się ze sprawdzeniem przez szkło kontrolne. Pośredni trójkąt jednolitości celowania. Określenie kierunku i prędkości wiatru oraz uwzględnienie poprawek na wiatr boczny i skośny. Sposoby strzelania w warunkach zadymiania, przy zmroku w noc księżycową do celów na bliskich odległościach, do celów oświetlonych i do celów demaskujących się błyskiem strzałów i dźwiękiem. Strzelanie w nocy przy użyciu celownika (noktowizora) do strzelań nocnych. Doprowadzenie celownika z położenia marszowego w położenie bojowe. Włączenie źródeł zasilania. Obserwacja pola walki i wyszukiwanie celów przy użyciu celownika. Sposoby strzelania do celów nieruchomych, ukazujących się i ruchomych. Przerwanie ognia. Doprowadzenie celownika z położenia bojowego w położenie marszowe.

Zasady i sposoby strzelania do celów pływających (morskich). Dobór punktu celowania i momentu otwarcia ognia do celu pływającego ukazującego się lub ruchomego. Samodzielne strzelanie do różnych celów pływających (morskich) amunicją ćwiczebną (ślepa). Sposoby strzelania do celów pływających w ograniczonej widoczności i w warunkach napadu chemicznego nieprzyjaciela.

Strzelanie przygotowawcze z kbks.

Strzelanie amunicją bojową — przeprowadzić w dzień i w nocy.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Granat ręczny — obronny. Właściwości bojowe i budowa granatu. Uzbrojenie granatu. Położenie części granatu podczas rzutu. Rzucanie granatów z miejsca, w marszu i w biegu do celu w trasze. Rzucanie granatów kłęcząc. Ćwiczenie nr 2 według „Instrukcji Strzelania Piechoty“.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Obserwacja wzdłuż drogi marszu, meldowanie i omówienie wyników. Obserwacja w wyznaczonym sektorze. Praktyczne prowadzenie obserwacji. Doskonalenie w określaniu odległości na oko wed-

ług stopnia widoczności przedmiotów terenowych lub celów na odległość do 600 m. Nauka określania odległości według wielkości odcińków terenu (wzrokowo utrwalonych).

Zapoznanie z zasadami prowadzenia obserwacji wybrzeża morskiego. Praktyczne prowadzenie obserwacji przy różnych stanach morza i w różnych warunkach atmosferycznych. Określanie odległości do celów (morskich) pływających. Prowadzenie obserwacji w warunkach ograniczonej widoczności.

Temat 3 — Strzelanie z karabinka do celu ruchomego w pozycji stojąc o okopu (strzelanie szkolne nr 3 z kbk)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- przeprowadzania przeglądów kbk oraz odkażania i dezaktywacji kbk;
- zasad dobierania punktu celowania przy strzelaniu do celów ruchomych;
- umiejętności strzelania z kbk do celu ruchomego;
- znajomości granatu ppanc i rzucania granatami ręcznymi w marszu i w biegu oraz w walkach ulicznych;
- sposobów wykrywania celów i określania do nich odległości.

Zagadnienia:

Dział I — Znajomość broni

Przegląd kbk w stanie złożonym i rozłożonym. Przegląd i obchodzenie się z nabojami. Odkażanie i dezaktywacja kbk.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Dobór punktu celowania do celów ruchomych, wyprzedzenie, tabela wyprzedzeń i sposób posługiwania się nią. Rozwiązywanie prostych zadań na dobór punktu celowania i branie wyprzedzenia do celów poruszających się prostopadle do osi strzału. Dobór punktu celowania. Wpływ błędów strzelca na celność strzelania. Praktyczne rozwiązywanie zadań.

Dział III — Sposoby strzelania

Omówienie warunków danego strzelania. Analiza cech szczególnych strzelania oraz pokaz wykonania strzelania amunicją bojową. Nauka prowadzenia ognia w postawie leżąc, klęcząc i stojąc z okopu na odległość 200 m. Trójkąt jednolitości celowania —

pośredni — odległość 200 m. Zajmowanie stanowiska w okopie, nastawienie celownika, ładowanie i celowanie. Sprawdzenie przez szkło kontrolne. Strzelanie do celu poruszającego się równoległe do płaszczyzny strzelania, pod kątem prostym i na skos sposobem prowadzenia celu i wyczekiwania na cel. Dobór punktu celowania, branie wyprzedzenia. Strzelanie do celów poruszających się. Strzelanie przygotowawcze z kbks.

Strzelanie amunicją bojową.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Granat ppanc — właściwości bojowe, budowa i działanie granatu. Rzucanie granatami ręcznymi w marszu (biegu) w rowach łączących ze strzelaniem z kbk amunicją ćwiczebną (ślepa). Rzucanie granatami do okien i drzwi podczas walk ulicznych. Ćwiczenie nr 3 według „Instrukcji Strzelania Piechoty“.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Sposoby określania położenia celów, wykrywanie celów — cele na odległość do 1000 m. Ćwiczenie nr 1 i 2 z obserwacji i określenia odległości według „Instrukcji Strzelania Piechoty“.

Temat 4 — Strzelanie z karabinka do celów ukazujących się i ruchomych w natarciu (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 1 z kbk)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości budowy, rozkładania i składania pm oraz dokonywania przeglądów i odkażania pm;
- umiejętności doboru punktu celowania ze względu na oświetlenie przyrządów celowniczych;
- umiejętności w samodzielnym niszczeniu z kbk celów ukazujących się i ruchomych w natarciu w dzień i w nocy;
- doskonalić znajomości granatu ppanc i rzucanie granatów ppanc;
- prowadzenia obserwacji i szybkiego określenia odległości w natarciu.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Przegląd pm w stanie złożonym i rozłożonym. Przegląd przyborów do pm. Odkażanie i dezaktywacja pm.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Wpływ oświetlenia na celność strzelania. Dobór punktu celowania.

Dział III — Sposoby strzelania

Omówienie warunków strzelania. Analiza cech szczególnych strzelania oraz pokaz wykonania strzelania przez najlepszych strzelców pododdziału.

Przygotowanie do niszczenia celów nieruchomych, ukazujących się i ruchomych. Wybór stanowiska ogniowego, wyszukiwanie celów. Ocena i wybór celów. Określenie odległości, wybór celownika i punktu celowania. Strzelanie z różnych postaw i w marszu do celów nieruchomych, ukazujących się i ruchomych. Strzelanie z wykorzystaniem indywidualnym środkom opchem.

Przygotowanie broni do strzelania w natarciu w nocy. Urządzenie stanowiska ogniowego. Wyszukiwanie celów oświetlonych raketami oraz zdradzających się błyskiem strzału lub dźwiękiem. Składanie się i celowanie do celów oświetleniowych ukazujących się i ruchomych w natarciu w nocy.

Strzelanie amunicją bojową w dzień i w nocy.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Budowa i działanie granatów przeciwpancernych. Uzbrojenie i rzucanie granatem ppanc. Szkolenie w rzucaniu granatami ppanc z ukrycia do czołga w miejscu, w ruchu na stanowisko. Ćwiczenie nr 4 według „Instrukcji Strzelania Piechoty“.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Szkolenie w obserwacji i szybkim określaniu odległości w natarciu. Obserwacja i określanie odległości do celów oświetlonych raketami lub reflektorami oraz według dźwięku i błysku. Ćwiczenie nr 3 według „Instrukcji Strzelania Piechoty“.

Temat 5 — Strzelanie z karabinka do celów ukazujących się w czasie odpierania ataku nieprzyjaciela w nocy (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 2 z kbk)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- sprawnego rozkładania i składania kbk w ograniczonej widoczności, budowy, rozkładania i składania rkm, przeglądów, dezaktywacji i odkażania rkm;

- umiejętności samodzielnego strzelania z kbk w obronie do celów ukazujących się;
- zapoznać z zachowaniem się na rzutni bojowej i nauczyć rzu-
cania granatem ręcznym — bojowym.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Rozkładanie i składanie kbk oraz usuwanie niesprawności w warunkach ograniczonej widoczności.

Budowa, rozkładanie i składanie rkm (doskonalenie), przegląd rkm w stanie złożonym i rozłożonym. Przegląd taśm (magazyneków) i naboji. Czyszczenie i smarowanie rkm przed strzelaniem i po strzelaniu. Odkażanie i dezaktywacja rkm.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające z zagadnień zawartych w Dz. II tematu 1.

Dział III — Sposoby strzelania

Omówienie cech szczególnych danego strzelania. Pokaz przygotowania i wykonanie strzelania amunicją bojową przez najlepszych strzelców pododdziału. Przygotowanie broni do nocnego strzelania, wykorzystanie kołków, darniny, przyrządów celowniczych do strzelania w nocy (z masą promieniotwórczą) itd. Przygotowanie do samodzielnego niszczenia celów nieruchomych, ukazujących się i ruchomych. Wyszukiwanie, ocena i wybór celów. Określenie odległości, wybór celownika i punktu celowania. Samodzielne wykonanie strzelania z różnych postaw i w różnych warunkach (o zmroku, w nocy w dymie). Strzelanie w warunkach napadu chemicznego, przy wykorzystaniu indywidualnych środków opchem.

Sposoby strzelania (doskonalenie) w odpieraniu ataku desantu morskiego nieprzyjaciela przy obronie wybrzeża. Niszczenie celów pływających samodzielnie z przygotowanych stanowisk ogniowych. Dobór punktu celowania. Strzelanie i przenoszenie ognia z jednego celu na drugi.

Strzelanie amunicją bojową.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Rzucanie granatami leżąc do otworu strzelniczego. Rzucanie granatów zza ukrycia do czołgu posuwającego się pod różnymi kątami. Obchodzenie się z granatami ręcznymi i środki ostrożności, zachowanie się z granatami ręcznymi i środki ostrożności, zachowanie się z granatami ręcznymi i środki ostrożności.

wanie się na rzutni bojowej i warunki bezpieczeństwa. Ćwiczenie pojedynczo-bojowe według „Instrukcji Strzelania Piechoty“.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Ćwiczenie kontrolne z obserwacji i określenia odległości według „Instrukcji Strzelania Piechoty“.

Doskonalenie w prowadzeniu obserwacji wybrzeża morskiego i określaniu odległości do celów pływających (morskich).

T e m a t 6 — Drużyna piechoty w natarciu (strzelanie bojowe nr 1)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- zasad budowy i obchodzenia się z rgppanc; budową i działaniem naboju;
- sposobów prowadzenia ognia w składzie drużyny w czasie natarcia w dzień i w nocy.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Warunki bezpieczeństwa przy strzelaniu z rgppanc. Przygotowanie rgppanc do strzelania. Sprawdzenie przyrządów celowniczych. Działanie zapalnika. Składanie naboju. Nabój ćwiczebny. Opakowanie i transport nabojów ćwiczebnych. Transport i przeznaczenie nabojów ćwiczebnych przy szkoleniu. Składanie naboju ćwiczebnego. Nabój szkolny. Sprawdzenie urządzenia odpalającego. Przegląd nabojów przed strzelaniem. Przegląd granatnika, nabojów i przyborów. Niesprawności granatnika i nabojów. Zapobieganie i usuwanie niesprawności granatnika i nabojów. Położenie części rgppanc przed strzelaniem. Działanie części rgppanc podczas ładowania, oddania strzału, przy zabezpieczeniu i odbezpieczeniu. Przygotowanie rgppanc do marszu.

Dział III — Sposoby strzelania

Strzelanie w składzie drużyny ogniem pojedynczym i salwowym na komendę dowódcy drużyny do różnych celów w terenie.

Wykonanie ćwiczenia amunicją ćwiczebną (ślepa) opierając się na treści strzelania bojowego nr 1 w składzie drużyny: rozmieszczenie drużyny piechoty na podstawie wyjściowej do ataku, obserwacja pola walki i prowadzenie ognia na podstawie wyjściowej do ataku, prowadzenie ognia w marszu i z krótkich zatrzymań w czasie ataku.

Podział, ześrodkowanie, przeniesienie i przerwanie ognia podczas natarcia. Odpieranie kontrataków nieprzyjaciela ogniem drużyny piechoty.

Przygotowanie podstawy wyjściowej do natarcia w nocy. Strzelanie w składzie drużyny do celów ukazujących się i ruchomych, oświetlonych lub demaskujących się błyskiem strzałów lub dzwiękiem w natarciu w nocy. Prowadzenie ognia samodzielnie lub na rozkaz dowódcy drużyny. Odpieranie kontrataku nieprzyjaciela w nocy. Warunki bezpieczeństwa w czasie strzelania w składzie drużyny w natarciu w nocy.

Strzelanie amunicją bojową w dzień i w nocy.

Temat 7 — Drużyna piechoty w obronie w nocy odpiera atak nieprzyjaciela (strzelanie bojowe nr 2)

Cel ćwiczenia:

Nauczyć szeregowców:

— umiejętności prowadzenia ognia w składzie drużyny w obronie.

Z a g a d n i e n i a :

Dział III — Sposoby strzelania

Wykonywanie ćwiczenia amunicją ćwiczebną (ślepa) o zmroku lub w nocy przy wykorzystaniu różnych środków oświetlających opierając się na treści strzelania bojowego nr 2 w składzie drużyny piechoty. Rozmieszczenie drużyny w transzei, postawienie zadań bojowych. Przygotowanie drużyny do obrony. Urządzenie stanowisk ogniowych. Prowadzenie, przeniesienie i przerwanie ognia w warunkach nocnych przy wykorzystaniu różnych środków oświetlających. Niszczenie celów zdradzających się błyskami wystrzału i ukazujących się na tle pożarów.

Przygotowanie drużyny piechoty do obrony odcinka wybrzeża morskiego. Niszczenie samodzielnie i na rozkaz dowódcy drużyny celów pływających (morskich). Odpieranie ataku desantu morskiego nieprzyjaciela.

Strzelanie amunicją bojową.

Temat 8 — Uzbrojenie pododdziałów armii obcych (drużyny, plutonu, kompanii)

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z uzbrojeniem pododdziałów armii obcych (karabinki, pistolety maszynowe, ręczne karabiny maszynowe i lek-

ka broń ppanc) znajdującym się na uzbrojeniu drużyny, plutonu i kompanii.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Właściwości bojowe, przeznaczenie i dane taktyczno-techniczne broni będącej na uzbrojeniu drużyny, plutonu, kompanii. Sposoby rozkładania i składania broni. Usuwanie zacięć. Sposoby ładowania i rozładowywania broni. Rodzaje amunicji.

Dział III — Sposoby strzelania

Zapoznanie ze sposobami strzelania z karabinów, pistoletów maszynowych, ręcznych karabinów maszynowych i lekkiej broni ppanc będących na uzbrojeniu kompanii piechoty armii obcych.

T e m a t 9 — Strzelanie krótkimi seriami z ciężkiego karabina maszynowego, ogniem punktowym, zaryglowanym do celu nieruchomego w postawie leżąc na uprzednio przygotowanym stanowisku (strzelanie szkolne nr 1 z ckm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości ciężkiego karabina maszynowego;
- umiejętności prowadzenia ognia z ckm do celu nieruchomego;

Doskonalić szeregowców:

- w znajomości zasad strzelania, rzucania granatami ręcznymi oraz w obserwacji i określaniu odległości.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Przeznaczenie, właściwości bojowe i ogólna budowa ckm. Zapoznanie się z zasadami czyszczenia, utrzymania i pielęgnacji ckm. Rozkładanie i składanie ckm. Opis i przeznaczenie poszczególnych części ckm. Działanie części i urządzeń ckm podczas ładowania. Działanie części ckm w czasie strzelania. Przygotowanie ckm do strzelania.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające z zagadnień zawartych w Dz. II tematu 2.

Dział III — Sposoby strzelania

Omówienie warunków strzelania. Analiza cech szczególnych strzelania oraz praktyczne pokazanie wykonania strzelania amunicją bojową przez najlepszych żołnierzy pododdziału ckm.

Przygotowanie ckm do posuwania się na kołach. Posuwanie się ckm na kołach, przenoszenie ckm na rękach (w stanie złożonym i rozłożonym), przesuwanie ckm popychaniem. Wybór stanowiska ogniowego i przygotowanie go do strzelania. Przygotowanie ckm do zajęcia stanowiska ogniowego. Zajmowanie stanowiska ogniowego różnymi sposobami. Ustawienie ckm na stanowisku ogniowym, rozmieszczenie obsługi oraz jej obowiązki. Przygotowanie ckm do prowadzenia ognia. Ładowanie taśmy. Przegląd naboju i taśmy. Ładowanie karabinka, wybór celownika, punktu celowania i ustawienie celownika. Kierowanie karabina w cel. Wybór rodzaju ognia. Nauka jednolitego i dokładnego celowania za pomocą pantografu i punktatora. Prowadzenie i przerwanie ognia. Trening w przygotowaniu do strzelania.

Strzelanie amunicją bojową.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające — według ćwiczenia szkolnego nr 1 w rzucaniu granatami ręcznymi.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające — według ćwiczenia nr 1 w obserwacji i określaniu odległości.

Temat 10 — Strzelanie z pistoletu maszynowego z przystosowanym urządzeniem do miotania granatów do celów opancerzonych i nieopancerzonych

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości budowy i działania urządzenia do miotania granatów;
- umiejętności prowadzenia ognia do celów opancerzonych z pistoletu maszynowego przy pomocy urządzenia do miotania granatów.

Doskonalić szeregowców:

— w znajomości zasad strzelania, rzucania granatami ręcznymi oraz w obserwacji i określaniu odległości.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Właściwości bojowe i budowa urządzenia do miotania granatów. Zasady działania urządzenia. Budowa granatu przeciwpancernego. Zasady działania granatu. Sposób uzbrojenia granatu. Sposoby wykorzystania granatów zaczepnego i obronnego do miotania przy pomocy urządzenia.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające z zagadnień zawartych w Dz. II tematu 3.

Dział III — Sposoby strzelania

Pokaz wykonania strzelania przez najlepszych strzelców pod oddziału. Przygotowanie pm do miotania granatów (załadowanie broni, nakręcenie nasadki na lufę, zakręcenie kranika regulatora). Nałożenie przyrządów celowniczych na pm. Ładowanie pm granatami przeciwpancernymi i obronnymi. Ładowanie pm amunicją przystosowaną do miotania granatów. Składanie się i celowanie. Dobór punktu celowania. Coddanie strzału. Sposoby wykorzystania urządzenia do miotania granatami ręcznymi (zaczepny, obronny) do piechoty nieprzyjaciela. Przeście do strzelania do celów żywych amunicją bojową i odwrotnie (do celów opancerzonych granatami ppanc).

Strzelanie amunicją bojową.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające — według ćwiczenia szkolnego nr 2 w rzucaniu granatami.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające — według ćwiczenia nr 2 w obserwacji i określaniu odległości.

Temat II — Strzelanie z karabinka z transportera opancerzonego lub samochodu z krótkich przystanków do celu ukazującego się (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 1 z transportera opancerzonego lub samochodu)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- sposobów przystrzeliwania broni;
- umiejętności prowadzenia ognia z kbk z transportera opancerzonego lub samochodu z krótkich przystanków do celu ukazującego się.

Doskonać szeregowców:

- w rzucaniu granatami ręcznymi oraz w obserwacji i określeniu odległości.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Doprowadzenie broni do normalnej celności. Zaznajomienie z zasadami i sposobami przystrzeliwania broni.

Dział III — Sposoby strzelania

Omówienie cech szczególnych danego strzelania. Pokaz wykonania warunków strzelania amunicją bojową przez najlepszych strzelców pododdziału. Przygotowanie broni i amunicji do strzelania. Wykonanie komendy: „do wozu”. Zajęcie miejsca w transporterze opancerzonym lub samochodzie. Ctrzymanie zadania. Obserwacja pola walki, przygotowanie się do strzelania. Postawy do strzelania oraz sposoby prowadzenia ognia do celu ukazującego się z krótkich przystanków. Dobór punktu celowania. Składanie się celowanie i oddanie strzału w chwili zatrzymania się transportera opancerzonego lub samochodu. Przerwanie ognia. Ponowne oddanie strzału na kolejnym przystanku.

Strzelanie amunicją bojową.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające — według ćwiczenia szkolnego nr 3 w rzucaniu granatami ręcznymi.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające — według ćwiczenia nr 3 w obserwacji i określaniu odległości.

Temat 12 — Strzelanie z karabinka z transportera opancerzonego lub samochodu w ruchu ze zwolnieniem szybkości do celów ukazujących się grupowych (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 2 z transportera opancerzonego lub samochodu)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

— umiejętności prowadzenia ognia z kbk z transportera opancerzonego lub samochodu do celów ukazujących się.

Doskonalić szeregowców:

— w rzucaniu granatami ręcznymi oraz obserwacji i określaniu odległości.

Zagadnienia:

Dział III — Sposoby strzelania

Omówienie cech szczególnych danego strzelania. Pokaz wykonania warunków strzelania amunicją bojową przez najlepszych strzelców pododdziału. Przygotowanie broni i amunicji do strzelania. Wykonanie komendy: „do wozu“. Zajęcie miejsca w transporterze opancerzonym lub samochodzie. Otrzymanie zadania. Obserwacja pola walki, przygotowanie się do strzelania na komendę: „lewa (prawa) burta — do boju. Sposoby prowadzenia ognia w ruchu do celu ukazującego się przy zwolnieniu szybkości transportera lub samochodu. Dobór punktu celowania. Składanie się, celowanie i prowadzenie ognia w ograniczonym czasie. Rozwiązywanie zadań ogniowych na dobór punktu celowania.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające — według ćwiczenia szkolnego nr 4 w rzucaniu granatami ręcznymi.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające — według „Instrukcji strzelania cz. I“.

Temat 13 — Strzelanie z karabinka z transportera opancerzonego lub samochodu w ruchu do celu ruchomego (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 3 z transportera opancerzonego lub samochodu)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- umiejętności prowadzenia ognia z kbk z transportera opancerzonego lub samochodu w ruchu do celu ruchomego.

Zagadnienia:

Dział III — Sposoby strzelania

Omówienie cech szczególnych danego strzelania. Pokaz wykonania warunków strzelania amunicją bojową przez najlepszych strzelców pododdziału. Przygotowanie broni i amunicji do strzelania. Wykonanie komendy: „do wozu“. Zajęcie miejsca w transporterze opancerzonym lub samochodzie. Otrzymanie zadania. Obserwacja pola walki, wybór celów, przygotowanie się do strzelania. Sposoby prowadzenia ognia w ruchu do celu ruchomego. Dobór punktu celowania i prowadzenie ognia w ograniczonym czasie.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające — według ćwiczenia pojedynczo-bojowego w rzucaniu granatami ręcznymi.

Temat 14 — Drużyna piechoty w natarciu na transporterze opancerzonym lub samochodzie (strzelanie bojowe nr 1 z transportera opancerzonego lub samochodu)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- umiejętności prowadzenia ognia w składzie drużyny z transportera opancerzonego lub samochodu w natarciu.

Zagadnienia:

Dział III — Sposoby strzelania

Strzelanie z karabinka z transportera opancerzonego lub samochodu w natarciu do celów ukazujących się na komendę dowódcy

drużyny i samodzielnie. Wykonanie ćwiczenia amunicją ćwiczebną opierając się na treści ćwiczenia bojowego. Przygotowanie broni i amunicji do strzelania. Wykonanie komendy: „do wozu“. Otrzymanie zadania. Rozmieszczenie drużyny w transporterze opancerzonym lub samochodzie. Obserwacja pola walki. Sposoby prowadzenia ognia drużyną w czasie ruchu do celów ukazujących się. Otwarcie ognia na komendę dowódcy drużyny. Ześrodkowanie, przenoszenie, rozdzielanie ognia. Przerwanie ognia.

Strzelanie amunicją bojową.

Temat 15 — Drużyna piechoty na transporterze opancerzonym (samochodzie) w pościgu (strzelanie bojowe nr 2 z transportera opancerzonego lub samochodu)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- umiejętności prowadzenia ognia w składzie drużyny z transportera opancerzonego lub samochodu w czasie wykonywania przez drużynę pościgu.

Zagadnienia:

Dział III — Sposoby strzelania

Strzelanie z karabinka z transportera opancerzonego lub samochodu w czasie pościgu do celów ruchomych. Wykonanie ćwiczenia amunicją ćwiczebną według założenia ćwiczenia bojowego. Przygotowanie broni i amunicji do strzelania. Wykonanie komendy: „do wozu“. Otrzymanie zadania. Rozmieszczenie drużyny w samochodzie lub transporterze opancerzonym. Obserwacja pola walki. Wybór celów. Sposoby strzelania w ruchu do celów ruchomych. Otwarcie ognia na komendę dowódcy drużyny. Ześrodkowanie ognia całej drużyny na celu. Strzelanie ogniem salwowym. Przerwanie ognia.

Strzelanie amunicją bojową.

Temat 16 — Strzelanie z karabinka do celów powietrznych samodzielnie oraz w składzie drużyny i plutonu

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości zasad strzelania do celów powietrznych;
- umiejętności strzelania do celów powietrznych samodzielnie oraz w składzie drużyny i plutonu;

— prowadzenia obserwacji celów powietrznych i określania odległości do nich.

Z a g a d n i e n i a :

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Istota strzelania do celów powietrznych. Pojęcie o współrzędnych i parametrach celu. Ogólne zasady rozwiązywania zadania spotkania się pocisku z celem. Trójkąt wyprzedzenia i jego elementy. Ogólna zasada określania uchyleń tras od celu. Rakurs celu.

Dział III — Sposoby strzelania

Pokaz wykonania strzelania przez najlepszych strzelców pododdziału. Przygotowanie i zajmowanie stanowiska ogniowego do strzelania do celów powietrznych. Sposoby strzelania do samolotu lecącego poziomo. Sposoby strzelania do samolotu nurkującego (wychodzącego z nurkowania) lub atakującego (szturmowego). Sposoby strzelania do spadochroniarzy. Wybór celownika, wyprzedzenia i momentu otwarcia ognia.

Strzelanie amunicją bojową.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Zasady prowadzenia obserwacji celów powietrznych. Charakterystyka samolotów i sposoby ich rozpoznawania. Sposoby określania odległości do celów powietrznych.

T e m a t 17 — Strzelanie z ręcznego karabina maszynowego do celu ukazującego się, grupowego, krótkimi seriami (strzelanie szkolne nr 2 z rkm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

— umiejętności prowadzenia ognia z rkm do celu ukazującego się — grupowego.

Z a g a d n i e n i a :

Dział III — Sposoby strzelania

T r e ś ć — jak temat 2, dział III — dla obsługi rkm.

C. UZBROJENI W PISTOLETY MASZYNOWE

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
	a) dla pierwszego rocznika:
2	Strzelanie z pistoletu maszynowego do celu ukazującego się, grupowego w postawie leżąc z podpórki (strzelanie szkolne nr 2 z pm)
3	Strzelanie z pistoletu maszynowego do celu ruchomego, grupowego w postawie stojąc w okopie (strzelanie szkolne nr 3 z pm)
4	Strzelanie z pistoletu maszynowego do celów ukazujących się i ruchomych w natarciu (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 1 z pm)
5	Strzelanie z pistoletu maszynowego do celów ukazujących się w czasie odpierania ataku npla w nocy (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 2 z pm)
6	Drużyna piechoty w natarciu (strzelanie bojowe nr 1 wraz z uzbrojonymi w kbk)
7	Drużyna piechoty w obronie w nocy odpiera atak nieprzyjaciela (strzelanie bojowe nr 2 wraz z uzbrojonymi w kbk)
	b) dla drugiego rocznika:
8	Uzbrojenie pododdziałów armii obcych (drużyny, plutonu i kompanii)
9	Strzelanie krótkimi seriami z ciężkiego karabina maszynowego, ogniem punktowym, zaryglowanym do celu nieruchomego w postawie leżąc na uprzednio przygotowanym stanowisku (strzelanie szkolne nr 1 z ckm)
10	Strzelanie z pistoletu maszynowego z przystosowanym urządzeniem do miotania granatów do celów opancerzonych i nieopancerzonych)
11	Strzelanie z pistoletu maszynowego z transportera opancerzonego lub samochodu z krótkich przystanków do celu ukazującego się (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 1 z transportera opancerzonego lub samochodu).
12	Strzelanie z pistoletu maszynowego z transportera opancerzonego lub samochodu w ruchu, ze zwolnieniem szybkości do celów ukazujących się, grupowych (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 2 z transportera opancerzonego lub samochodu)
13	Strzelanie z pistoletu maszynowego z transportera opancerzonego lub samochodu w ruchu do celu ruchomego (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 3 z transportera opancerzonego lub samochodu)

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
14	Drużyna piechoty w natarciu na transporterze opancerzonym lub samochodzie (strzelanie bojowe nr 1 z transportera opancerzonego lub samochodu wraz z uzbrojonymi w kbk)
15	Drużyna piechoty na transporterze opancerzonym (samochodzie) w pościgu (strzelanie bojowe nr 2 z transportera opancerzonego lub samochodu wraz z uzbrojonymi w kbk)
16	Strzelanie z pistoletu maszynowego do celów powietrznych samodzielnie oraz w składzie drużyny i plutonu
17	Strzelanie z ręcznego karabina maszynowego do celu ukazującego się, grupowego, krótkimi seriami (strzelanie szkolne nr 2 z rkm)

Temat 2 — Strzelanie z pistoletu maszynowego do celu ukazującego się grupowego w postawie leżąc z podpórki (strzelanie szkolne nr 2 z pm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości działania części pistoletu maszynowego oraz celownika do strzelań nocnych;
- zasad lotu pocisku w powietrzu, elementów toru pocisku oraz wykorzystania właściwości toru pocisku do prowadzenia celnego ognia;
- umiejętności prowadzenia ognia z pm do celu ukazującego się grupowego;
- znajomości granatu ręcznego — obronnego;
- umiejętności prowadzenia obserwacji dróg marszu i w wyznaczonym sektorze.

Zagadnienia:

Dział I — Znajomość broni

Działanie części pm przy ładowaniu, strzelaniu i rozładowaniu.

Przeznaczenie i budowa celownika do strzelań nocnych. Przegląd celownika przed użyciem i po użyciu. Charakterystyczne niesprawności celownika i sposoby ich usunięcia. Pielęgnacja i przechowywanie celownika. Sprawdzenie celownika.

Dział II — zasady strzelania (teoria strzału)

Treść jak temat 2, dział II — dla uzbrojonych w kbk.

Dział III — Sposoby strzelania

Omówienie warunków strzelania oraz pokaz wykonania strzelania przez najlepszych strzelców pododdziału. Wybór i urządzenie stanowiska, dopasowanie podpórki. Wsuniecie się na stanowisko ogniowe. Sposoby i zasady strzelania do celów ukazujących się. Prowadzenie ognia do celu ukazującego się z podpórki i z wolnej ręki ze sprawdzeniem przez szkło kontrolne. Pośredni trójkąt jednolitości celowania. Sposoby strzelania w warunkach zadymiania, przy zmroku, w noc księżycową do celów na bliskich odległościach, do celów oświetlonych i do celów demaskujących się błyskiem strzałów i dźwiękiem. Strzelanie w nocy przy użyciu celownika (noktowizora) do strzelań nocnych. Doprowadzenie celownika z położenia marszowego w położenie bojowe. Włączenie źródeł zasilania. Obserwacja pola walki i wyszukiwanie celów przy użyciu celownika. Strzelanie do różnych celów. Przerwanie ognia. Doprowadzenie celownika z położenia bojowego w położenie marszowe. Strzelanie z pm przystosowanego do strzelania amunicją sportową i ćwiczebną (ślepa).

Zasady i sposoby strzelania do celów pływających (morskich). Dobór punktu celowania i momentu otwarcia ognia do celu pływającego ukazującego się i ruchomego. Samodzielne strzelanie do różnych celów pływających (morskich) amunicją ćwiczebną (ślepa). Sposoby strzelania do celów pływających w ograniczonej widoczności i w warunkach napadu chemicznego nieprzyjaciela.

Strzelanie amunicją bojową — przeprowadzać w dzień i w nocy.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Treść — jak temat 2, dział IV — dla uzbrojonych w kbk.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Treść — jak temat 2, dział V — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 3 — Strzelanie z pistoletu maszynowego do celu ruchomego, grupowego w postawie stojąc w okopie (strzelanie szkolne nr 3 z pm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

— przeprowadzania przeglądów, odkażania i dezaktywacji pm;

- obliczania poprawek do dobór punktu celowania do celów ruchomych;
- umiejętności strzelania z pm do celu ruchomego;
- znajomości granatu ppanc i rzucania granatami ręcznymi w marszu i w biegu oraz w walkach ulicznych, sposobów wykrywania celów i określania do nich odległości.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Przegląd pm w stanie złożonym i rozłożonym. Przegląd i obchodzenie się z nabojami. Przegląd przyborów. Odkażanie i dezaktywacja pm. Zapoznanie się z budową, rozkładaniem i składaniem oraz działaniem części pm innych wzorów będących na wyposażeniu wojska.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

T r e ś ć — jak temat 3, dział II — dla uzbrojonych w kbk.

Dział III — Sposoby strzelania

Omówienie warunków strzelania. Analiza cech szczególnych strzelania oraz pokaz wykonania strzelania przez najlepszych strzelców pododdziału. Przygotowanie się do strzelania w postawie stojąc w okopie, składanie się, celowanie i ściąganie spustu w postawie stojąc. Sprawdzenie celowania za pomocą szkła kontrolnego. Celowanie do celów ruchomych ze składaniem się i oddanie strzału nabojem ćwiczebnym. Strzelanie krótkimi seriami amunicją ćwiczebną do celu ruchomego, grupowego w postawie stojąc w okopie z przenoszeniem ognia z jednej figury bojowej na drugą. Strzelanie z pm przygotowanego do strzelania amunicją sportową i ćwiczebną (ślepa).

Strzelanie amunicją bojową.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

T r e ś ć — jak temat 3, dział IV — dla uzbrojonych w kbk.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

T r e ś ć — jak temat 3, dział V — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 4 — Strzelanie z pistoletu maszynowego do celów ukazujących się i ruchomych w natarciu (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 1 z pm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- działania części, przeglądów, odkażania i dezaktywacji kbk;
- umiejętności doboru punktu celowania ze względu na oświetlenie przyrządów celowniczych;
- umiejętności w samodzielnym niszczeniu z pm celów ukazujących się i ruchomych w natarciu w dzień i w nocy;
- znajomość granatu ppanc i rzucania granatami ppanc;
- prowadzenia obserwacji i szybkiego określania odległości do celów w natarciu.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Działanie części kbk przy przeładowaniu i przy zabezpieczeniu. Przegląd i obchodzenie się z nabojami.

Przegląd przyborów do karabinka. Odkażanie i dezaktywacja karabinka.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Treść — jak temat 4 dział II — dla uzbrojonych w kbk.

Dział III — Sposoby strzelania

Omówienie warunków strzelania. Analiza cech szczególnych strzelania oraz pokaz wykonania strzelania przez najlepszych strzelców pododdziału. Dobór punktu celowania do celów nieruchomych, z uwzględnieniem poprawek na warunki atmosferyczne, ze sprawdzeniem celowania przez szkło kontrolne. Trening w prowadzeniu ognia w marszu i z krótkich zatrzymań. Dobór punktu celowania do celów ukazujących się. Przyjmowanie postaw strzeleckich do celów ukazujących się w różnych sytuacjach. Dobór punktu celowania do celów ruchomych.

Wykrywanie, ocena i zwalczanie celów ukazujących się i ruchomych na różnych odległościach podczas natarcia. Doskonalenie w przyjmowaniu postaw w zależności od terenu. Przygotowanie broni do strzelania w natarciu w nocy. Urządzenie stanowiska ogniowego. Wyszukiwanie celów oświetlonych rakietami oraz zdra-

dzających się błyskiem strzału lub dźwiękiem. Składanie się i celowanie do celów oświetlonych ukazujących się i ruchomych w natarciu w nocy.

Strzelanie amunicją bojową w dzień i w nocy.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Treść — jak temat 4, dział IV — dla uzbrojonych w kbk.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Treść — jak temat 4, dział V — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 5 — Strzelanie z pistoletu maszynowego do celów ukazujących się w czasie odpierania ataku nieprzyjaciela w nocy (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 2 z pm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- składania i rozkładania pm oraz usuwania zacięć w warunkach ograniczonej widoczności, przeglądów, dezaktywacji i odkażania rkm;
- umiejętności samodzielnego strzelania z pm do celów ukazujących się w obronie;
- zachowania się na rzutni bojowej i rzucania granatami bojowymi.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Rozkładanie i składanie pm oraz usuwanie niesprawności w warunkach ograniczonej widoczności. Budowa rozkładanie i składanie rkm (doskonalenie). Przegląd rkm w stanie złożonym i rozłożonym. Przegląd przyborów do rkm. Odkażanie i dezaktywacja rkm.

Dział II — Zasady strzelania — (teoria strzału)

Treść — jak temat 5, dział II — dla uzbrojonych w kbk.

Dział III — Sposoby strzelania

Omówienie cech szczególnych danego strzelania. Pokaz przygotowania i wykonania strzelania amunicją bojową przez najlepszych strzelców pododdziału. Przygotowanie broni do nocnego strzela-

nia, wykorzystanie kołków, darniny, przyrządów celowniczych do strzelania w nocy (z masą promieniotwórczą) itd. Przygotowanie do samodzielnego niszczenia celów nieruchomych, ukazujących się i ruchomych. Wyszukiwanie, ocena i wybór celów. Określanie odległości, wybór celownika i punktu celowania. Samodzielne strzelanie z różnych postaw i w różnych warunkach, o zmroku, w nocy. Strzelanie w warunkach napadu chemicznego przy wykorzystaniu indywidualnych środków opchem.

Sposoby strzelania (doskonalenie) w odpieraniu ataku desantu morskiego nieprzyjaciela przy obronie wybrzeża. Niszczenie celów pływających samodzielnie z przygotowanych stanowisk ogniowych. Dobór punktu celowania, strzelanie i przenoszenie ognia z jednego celu na drugi.

Strzelanie amunicją bojową.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Treść — jak temat 5, dział IV — dla uzbrojonych w kbk.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Treść — jak temat 5, dział V — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 6 — Drużyna piechoty w natarciu (strzelanie bojowe nr 1 wraz z uzbrojonymi w kbk)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- zasad budowy i obchodzenia się z rgppanc, budową i działaniem naboju;
- sposobów prowadzenia ognia w składzie drużyny w czasie natarcia w dzień i w nocy.

Z a g a d n i e n i a :

Treść — jak temat 6 — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 7 — Drużyna piechoty w obronie w nocy odpiera atak nieprzyjaciela (strzelanie bojowe nr 2 wraz z uzbrojonymi w kbk)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- umiejętności prowadzenia ognia w składzie drużyny w obronie.

Z a g a d n i e n i a :

T r e ś ć — jak temat 7 — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 8 — Uzbrojenie pododdziałów armii obcych (drużyny, plutonu, kompanii)

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców z uzbrojeniem pododdziałów armii obcych (karabinki, pistolety maszynowe, ręczne karabiny maszynowe i lekka broń przeciwpancerna) znajdującym się na uzbrojeniu drużyny, plutonu i kompanii.

Z a g a d n i e n i a :

T r e ś ć — jak temat 8 — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 9 — Strzelanie krótkimi seriami z ciężkiego karabina maszynowego, ogniem punktowym, zaryglowanym do celu nieruchomego w postawie leżąc na uprzednio przygotowanym stanowisku (strzelanie szkolne nr 1 z ckm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości ciężkiego karabina maszynowego;
- umiejętności prowadzenia ognia z ckm do celu nieruchomego.

Doskonalić szeregowców:

- w znajomości zasad strzelania, rzucaniu granatami ręcznymi oraz w obserwacji i określaniu odległości.

Z a g a d n i e n i a :

T r e ś ć — jak temat 9, — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 10 — Strzelanie z pistoletu maszynowego z przystosowanym urządzeniem do miotania granatów do celów opancerzonych i nieopancerzonych

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości urządzenia do miotania granatów;
- umiejętności prowadzenia ognia do celów opancerzonych z pm przy pomocy urządzenia do miotania granatów.

Doskonalić szeregowców:

- w znajomości zasad strzelania, rzucaniu granatami i określaniu odległości.

Z a g a d n i e n i a :

T r e ś ć — jak temat 10 — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 11 — Strzelanie z pistoletu maszynowego z transportera opancerzonego lub samochodu z krótkich przystanków do celu ukazującego się (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 1 z transportera opancerzonego lub samochodu)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- sposobów przystrzeliwania broni;
- umiejętności prowadzenia ognia z pm z transportera opancerzonego lub samochodu z krótkich przystanków do celu ukazującego się.

Doskonalić szeregowców:

- w rzucaniu granatami ręcznymi oraz w obserwacji i określaniu odległości.

Z a g a d n i e n i a :

T r e ś ć — jak temat 11 — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 12 — Strzelanie z pistoletu maszynowego z transportera opancerzonego lub samochodu w ruchu ze zwolnieniem szybkości do celów ukazujących się grupowych (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 2 z transportera opancerzonego lub samochodu)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- umiejętności prowadzenia ognia z pm z transportera opancerzonego lub samochodu do celów ukazujących się.

Doskonalić szeregowców:

- w rzucaniu granatami ręcznymi oraz obserwacji i określaniu odległości.

Z a g a d n i e n i a :

T r e ś ć — jak temat 12 — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 13 — Strzelanie z pistoletu maszynowego z transportera opancerzonego lub samochodu w ruchu do celu ruchomego (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 3 z transportera opancerzonego lub samochodu).

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- umiejętności prowadzenia ognia z pm z transportera opancerzonego lub samochodu w ruchu do celu ruchomego.

Zagadnienia:

Treść — jak temat 13 — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 14 — Drużyna piechoty w natarciu na transporterze opancerzonym lub samochodzie (strzelanie bojowe nr 1 z transportera opancerzonego lub samochodu, wraz z uzbrojonymi w kbk).

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- umiejętności prowadzenia ognia w składzie drużyny z transportera opancerzonego lub samochodu w natarciu.

Zagadnienia:

Treść — jak temat 14, dla uzbrojonych w kbk.

Temat 15 — Drużyna piechoty na transporterze opancerzonym (samochodzie) w pościgu (strzelanie bojowe nr 2 z transportera opancerzonego lub samochodu, wraz z uzbrojonymi w kbk).

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- umiejętności prowadzenia ognia w składzie drużyny z transportera opancerzonego lub samochodu w czasie wykonywania przez drużynę pościgu.

Zagadnienia:

Treść — jak temat 15 — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 16 — Strzelanie z pistoletu maszynowego do celów powietrznych samodzielnie oraz w składzie drużyny i plutonu.

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomość zasad strzelania do celów powietrznych;
- umiejętności strzelania do celów powietrznych samodzielnie oraz w składzie drużyny i plutonu;
- prowadzenia obserwacji celów powietrznych oraz określania odległości do nich.

Zagadnienia:

Treść — jak temat 16 — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 17 — Strzelanie z ręcznego karabina maszynowego do celu ukazującego się, grupowego krótkimi seriami (strzelanie szkolne nr 2 z rkm).

Cel szkolenia:

- nauczyć szeregowców umiejętności prowadzenia ognia z rkm do celu ukazującego się grupowego.

Zagadnienia:

Treść — jak temat 17 — dla uzbrojonych w kbk.

D. OBSŁUGI RĘCZNYCH KARABINÓW MASZYNOWYCH

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
2	a) dla pierwszego rocznika: Strzelanie z ręcznego karabina maszynowego do celu ukazującego się, grupowego krótkimi seriami (strzelanie szkolne nr 2 z rkm)
3	Strzelanie z ręcznego karabina maszynowego do celu ruchomego, grupowego, krótkimi seriami (strzelanie szkolne nr 3 z rkm)
4	Strzelanie z ręcznego karabina maszynowego do celów ukazujących się i ruchomych w natarciu (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 1 z rkm)
5	Strzelanie z ręcznego karabina maszynowego do celów ukazujących się w czasie odpierania ataku nieprzyjaciela w nocy (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 2 z rkm)

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
6	Drużyna piechoty w natarciu (strzelanie bojowe nr 1 wraz z uzbrojonymi w kbk)
7	Drużyna piechoty w obronie w nocy odpiera atak nieprzyjaciela (strzelanie bojowe nr 2 wraz z uzbrojonymi w kbk)
8	b) dla drugiego rocznika: Uzbrojenie pododdziałów armii obcych (drużyny, plutonu, kompanii)
9	Strzelanie krótkimi seriami z ciężkiego karabina maszynowego ogniem punktowym, zaryglowanym do celu nieruchomego w postawie leżąc na uprzednio przygotowanym stanowisku (strzelanie szkolne nr 1 z ckm)
10	Strzelanie z pistoletu maszynowego z przystosowanym urządzeniem do miotania granatów do celów opancerzonych i nieopancerzonych
11	Strzelanie z rkm z transportera opancerzonego lub samochodu z krótkich przystanków do celu ukazującego się (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 1 z transportera opancerzonego lub samochodu)
12	Strzelanie z rkm z transportera opancerzonego lub samochodu w ruchu ze zwolnieniem szybkości do celów ukazujących się, grupowych (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 2 z transportera opancerzonego lub samochodu)
13	Strzelanie z rkm z transportera opancerzonego lub samochodu w ruchu do celu ruchomego (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 3 z transportera opancerzonego lub samochodu)
14	Drużyna piechoty w natarciu na transporterze opancerzonym lub samochodzie (strzelanie bojowe nr 1 z transportera opancerzonego lub samochodu wraz z uzbrojonymi w kbk)
15	Drużyna piechoty na transporterze opancerzonym (samochodzie) w pościgu (strzelanie bojowe nr 2 z transportera opancerzonego lub samochodu wraz z uzbrojonymi w kbk)
16	Strzelanie z ręcznego karabina maszynowego do celów powietrznych samodzielnie oraz w składzie drużyny i plutonu

Temat 2 — Strzelanie z ręcznego karabina maszynowego do celu ukazującego się, grupowego krótkimi seriami (strzelanie szkolne nr 2 z rkm).

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości działania części rkm oraz celownika do strzelań nocnych;
- zasad lotu pocisku w powietrzu, elementów toru pocisku oraz wykorzystania właściwości toru pocisku do prowadzenia celnego ognia;
- umiejętności prowadzenia ognia z rkm do celu ukazującego się grupowego;
- znajomości granatu ręcznego — obronnego;
- umiejętności prowadzenia obserwacji drogi marszu i w wyznaczonym sektorze.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Działanie części rkm przy ładowaniu, strzelaniu i rozładowaniu. Rozkładanie i składanie magazynka. Przegląd taśmy i naboju. Przeznaczenie i budowa celownika do strzelań nocnych.

Ogólne właściwości celownika. Źródła zasilania. Przegląd celownika przed użyciem i po użyciu. Charakterystyczne niesprawności celownika i sposoby ich usuwania. Pielęgnacja i przechowywanie celownika. Sprawdzenie celownika.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

T r e ś ć — jak temat 2, dział II — dla uzbrojonych w kbk.

Dział III — Sposoby strzelania

Omówienie warunków strzelania oraz pokaz wykonania strzelań przez najlepszych strzelców pododdziału. Wybór i urządzenie stanowiska ogniowego. Wysłunięcie się na stanowisko ogniowe. Sposoby i zasady strzelania do celów ukazujących się. Ładowanie magazynków. Strzelanie do celu ukazującego się ze sprawdzeniem przez szkło kontrolne. Pośredni trójkąt jednolitości celowania. Sposoby strzelania w nocy do celów na bliskich odległościach, do ce-

łów oświetlonych i do celów demaskujących się błyskiem strzałów i dźwiękiem.

Strzelanie w nocy przy użyciu celownika (noktowizora) do strzelań nocnych. Doprowadzenie celownika z położenia marszowego w położenie bojowe. Włączenie źródeł zasilania. Obserwacja pola walki i wyszukiwanie celów przy użyciu celownika. Prowadzenie i przerwanie ognia. Doprowadzenie celownika z położenia bojowego w położenie marszowe.

Zasady i sposoby strzelania do celów pływających (morskich). Dobór punktu celowania i momentu otwarcia ognia do celu pływającego ukazującego się lub ruchomego. Samodzielne strzelanie do różnych celów pływających (morskich) amunicją ćwiczebną (ślepa). Sposoby strzelania do celów pływających w ograniczonej widoczności i w warunkach napadu chemicznego nieprzyjaciela.

Strzelanie amunicją bojową — prowadzić w dzień i w nocy.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

T r e ś ć — jak temat 2, dział IV — dla uzbrojonych w kbk.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

T r e ś ć — jak temat 2, dział V — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 3 — Strzelanie z ręcznego karabina maszynowego do celu ruchomego, grupowego, krótkimi seriami (strzelanie szkolne nr 3 z rkm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- przeprowadzania przeglądów, odkażania i dezaktywacji rkm;
- obliczania poprawek na dobór punktu celowania do celów ruchomych;
- umiejętności strzelania z rkm do celu ruchomego;
- znajomości granatu ppane i rzucania granatami ręcznymi w marszu i w biegu oraz w walkach ulicznych;
- sposobów wykrywania celów i określania do nich odległości.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Przegląd rkm w stanie złożonym i rozłożonym. Przegląd magazynków i naboí. Odkażanie i dezaktywacja rkm. Ogólne zapoznanie

z budową, rozkładaniem i składaniem oraz działaniem części rkm innych wzorów będących na wyposażeniu wojska.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

T r e ś ć — jak temat 3, dział II — dla uzbrojonych w kbk.

Dział III — Sposoby strzelania

Omówienie warunków strzelania. Analiza cech szczególnych danego strzelania oraz pokaz wykonania strzelania przez najlepszych strzelców pododdziału. Wybór i urządzenie stanowiska ogniowego do strzelania stojąc z okopu. Wysłunięcie na stanowisko ogniowe i przygotowanie się do strzelania stojąc z okopu. Sposoby, zasady i prowadzenie ognia do celów poruszających się równolegle do płaszczyzny strzelania i pod różnymi kątami do niej. Określenie wyprzedzenia, dobór celownika i punktu celowania przy strzelaniu do celów poruszających się. Strzelanie do celów poruszających się sposobem wyczekiwania na cel i prowadzenia celu. Strzelanie do celów poruszających się z uwzględnieniem poprawek na wiatr.

Strzelanie amunicją bojową.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

T r e ś ć — jak temat 3, dział IV — dla uzbrojonych w kbk.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

T r e ś ć — jak temat 3, dział V — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 4 — Strzelanie z ręcznego karabina maszynowego do celów ukazujących się i ruchomych w natarciu (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 1 z rkm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- działania części, przeglądów, odkażania i dezaktywacji kbk;
- umiejętności doboru punktu celowania ze względu na oświetlenie przyrządów celowniczych;
- umiejętności w samodzielnym niszczeniu z rkm celów ukazujących się i ruchomych w natarciu w dzień i w nocy;
- znajomości granatu ppanc i rzucania granatami ppanc;
- prowadzenia obserwacji i szybkiego określenia odległości do celów w natarciu.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Działanie części kbk przy przeładowaniu i przy zabezpieczeniu. Przegląd karabinka w stanie złożonym i rozłożonym. Przegląd przyborów do karabinka. Odkażanie i dezaktywacja karabinka.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

T r e ś ć — jak temat 4, dział II — dla uzbrojonych w kbk.

Dział III — Sposoby strzelania

Omówienie warunków strzelania. Analiza cech szczególnych danego strzelania oraz pokaz wykonania warunków strzelania amunicją bojową przez najlepszych strzelców pododdziału. Wybór i urządzenie stanowiska ogniowego na podstawie wyjściowej do ataku. Zachowanie się na podstawie wyjściowej do ataku. Obserwacja pola walki, wybór celów, przygotowanie się do strzelania i strzelanie. Prowadzenie ognia do różnych celów na różnych odległościach. Przyjmowanie postawy do strzelania z marszu i z krótkich zatrzymań. Ustawienie rkm na stanowisku. Składanie się, celowanie i ściąganie spustu. Przeładowanie magazynków, posuwanie się w natarciu i strzelanie w ograniczonym czasie do różnych celów. Dobór punktu celowania.

Posuwanie się w nakazanym kierunku, wybór i zajęcie stanowiska ogniowego, przygotowanie się do strzelania, strzelanie krótkimi seriami w czasie ograniczonym. Przenoszenie ognia z jednego celu na drugi, zmiana magazynka, posuwanie się w natarciu. Strzelanie do celu grupowego.

Przygotowanie broni do strzelania w natarciu w nocy. Urządzenie stanowiska ogniowego. Wyszukiwanie celów oświetlonych rakietami oraz zdradzających się błyskiem strzału lub dźwiękiem. Składanie się i celowanie do celów oświetlonych ukazujących się i ruchomych w natarciu w nocy.

Strzelanie amunicją bojową.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

T r e ś ć — jak temat 4, dział IV — dla uzbrojonych w kbk.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

T r e ś ć — jak temat 4, dział V — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 5 — Strzelanie z ręcznego karabina maszynowego do celów ukazujących się w czasie odpiernania ataku nieprzyjaciela w nocy (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 2 z rkm).

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- rozkładania i składania rkm oraz usuwania zacięć w warunkach ograniczonej widoczności;
- umiejętności samodzielnego niszczenia z rkm celów ukazujących się w obronie;
- zachowania się na rzutni bojowej i rzucania granatami bojowymi.

Zagadnienia:

Dział I — Znajomość broni

Rozkładanie i składanie rkm oraz usuwanie niesprawności w warunkach ograniczonej widoczności. Budowa, rozkładanie i składanie pm. Przegląd pm w stanie złożonym i rozłożonym. Przegląd przyborów do pm. Odkazanie i dezaktywacja pm.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Treść — jak temat 5, dział II — dla uzbrojonych w kbk.

Dział III — Sposoby strzelania

Omówienie warunków strzelania. Analiza cech szczególnych danego strzelania oraz pokaz wykonania strzelania przez najlepszych strzelców pododdziału. Przygotowanie stanowiska ogniowego i rkm do strzelania w nocy, ustawienie rkm, ładowanie, nastawianie celownika, składanie się. Wykorzystanie przyrządów celowniczych do strzelania w nocy (z masą promieniotwórczą). Prowadzenie obserwacji. Przygotowanie do samodzielnego niszczenia celów nieruchomych, ukazujących się i ruchomych. Wyszukiwanie, ocena i wybór celów. Określenie odległości, wybór celownika i punktu celowania. Strzelanie z różnych postaw i w różnych warunkach o zmroku, w nocy. Strzelanie w warunkach napadu chemicznego.

Sposoby strzelania (doskonalenie) w odpiernaniu ataku desantu morskiego nieprzyjaciela przy obronie wybrzeża morskiego. Niszczenie celów pływających samodzielnie z przygotowanych stanowisk ogniowych. Dobór punktu celowania. Strzelanie i przenoszenie ognia z jednego celu na drugi.

Strzelanie amunicją bojową.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

T r e ś ć — jak temat 5, dział IV — dla uzbrojonych w kbk.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

T r e ś ć — jak temat 5, dział V — dla uzbrojonych w kbk.

T e m a t 6 — Drużyna piechoty w natarciu (strzelanie bojowe nr 1 wraz z uzbrojonymi w kbk)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- zasad budowy i obchodzenia się z rgppanc, działania części i urządzeń granatnika, budowy i działania naboju;
- sposobów prowadzenia ognia w składzie drużyny w czasie natarcia w dzień i w nocy.

Z a g a d n i e n i a :

T r e ś ć — jak temat 6 — dla uzbrojonych w kbk.

T e m a t 7 — Drużyna piechoty w obronie w nocy odpiera atak nieprzyjaciela (strzelanie bojowe nr 2 wraz z uzbrojonymi w kbk)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- umiejętności prowadzenia ognia w składzie drużyny w obronie.

Z a g a d n i e n i a :

T r e ś ć — jak temat 7 — dla uzbrojonych w kbk.

T e m a t 8 — Uzbrojenie pododdziałów armii obcych (drużyny, plutonu, kompanii)

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców z uzbrojeniem pododdziałów armii obcych (karabinki, pistolety maszynowe, ręczne karabiny maszynowe i lekka broń przeciwpancerna) znajdującym się na uzbrojeniu drużyny, plutonu i kompanii.

Z a g a d n i e n i a :

T r e ś ć — jak temat 8 — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 9 — Strzelanie krótkimi seriami z ciężkiego karabina maszynowego, ogniem punktowym, zaryglowanym do celu nieruchomego w postawie leżąc na uprzednio przygotowanym stanowisku (strzelanie szkolne nr 1 z ckm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości ciężkiego karabina maszynowego;
- umiejętności prowadzenia ognia z ckm do celu nieruchomego.

Doskonalić szeregowców:

- w znajomości zasad strzelania, rzucaniu granatami ręcznymi oraz w obserwacji i określaniu odległości.

Zagadnienia:

Treść — jak temat 9 — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 10 — Strzelanie z pistoletu maszynowego z przystosowanym urządzeniem do miotania granatów do celów opancerzonych i nieopancerzonych.

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości urządzenia do miotania granatów;
- umiejętności prowadzenia ognia do celów opancerzonych z pm przy pomocy urządzenia do miotania granatów.

Doskonalić szeregowców:

- w znajomości zasad strzelania, rzucaniu granatami i określaniu odległości.

Zagadnienia:

Treść — jak temat 10 — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 11 — Strzelanie z rkm z transportera opancerzonego lub samochodu z krótkich przystanków do celu ukazującego się (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 1 z transportera opancerzonego lub samochodu)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- sposobów przystrzeliwania broni;

- umiejętność prowadzenia ognia z rkm z transportera opancerzonego lub samochodu z krótkich przystanków do celu ukazującego się;

Doskonalić szeregowców:

- w rzucaniu granatami ręcznymi oraz obserwacji i określaniu odległości.

Z a g a d n i e n i a :

T r e ś ć — jak temat 11 — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 12 — Strzelanie z rkm z transportera opancerzonego lub samochodu w ruchu ze zwolnieniem szybkości do celów ukazujących się grupowych (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 2 z transportera opancerzonego lub samochodu)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- umiejętności prowadzenia ognia z rkm z transportera opancerzonego lub samochodu do celów ukazujących się.

Doskonalić szeregowców:

- w rzucaniu granatów ręcznych oraz obserwacji i określaniu odległości.

Z a g a d n i e n i a :

T r e ś ć — jak temat 12 — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 13 — Strzelanie z rkm z transportera opancerzonego lub samochodu w ruchu do celu ruchomego (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 3 z transportera opancerzonego lub samochodu)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- umiejętności prowadzenia ognia z rkm z transportera opancerzonego lub samochodu w ruchu do celu ruchomego.

Z a g a d n i e n i a :

T r e ś ć — jak temat 13 — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 14 — Drużyna piechoty w natarciu na transporterze opancerzonym lub samochodzie (strzelanie bojowe nr 1 z transportera opancerzonego lub samochodu, wraz z uzbrojonymi w kbk)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- umiejętności prowadzenia ognia w składzie drużyny z transportera opancerzonego lub samochodu w natarciu.

Zagadnienia:

Treść — jak temat 14 — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 15 — Drużyna piechoty na transporterze opancerzonym (samochodzie) w pościgu (strzelanie bojowe nr 2 z transportera opancerzonego lub samochodu, wraz z uzbrojonymi w kbk)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- umiejętności prowadzenia ognia w składzie drużyny z transportera opancerzonego lub samochodu w czasie wykonywania przez drużynę pościgu.

Zagadnienia:

Treść — jak temat 15 — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 16 — Strzelanie z ręcznego karabina maszynowego do celów powietrznych samodzielnie oraz w składzie drużyny i plutonu.

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości zasad strzelania do celów powietrznych;
- umiejętności strzelania do celów powietrznych samodzielnie oraz w składzie drużyny i plutonu;
- prowadzenia obserwacji celów powietrznych oraz określania odległości do nich.

Zagadnienia:

Treść — jak temat 16 — dla uzbrojonych w kbk.

**E. OBSŁUGI RĘCZNYCH GRANATNIKÓW
PRZECIWPANCERNYCH**

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
2	a) dla pierwszego rocznika: Strzelanie z pistoletu maszynowego do celu ukazującego się, grupowego w postawie leżąc z podpórki (strzelanie szkolne nr 2 z pm)
3	Strzelanie z ręcznego granatnika przeciwpancernego do celu ruchomego (strzelanie szkolne nr 2 z rgppanc).
4	Strzelanie z ręcznego granatnika przeciwpancernego do celu ruchomego w czasie natarcia (strzelanie pojedynczo-bojowe z rgppanc).
5	Strzelanie z pistoletu maszynowego do celów ukazujących się i ruchomych w natarciu (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 1 z pm).
6	Drużyna piechoty w natarciu (strzelanie bojowe nr 1 wraz z uzbrojonymi w kbk).
7	Drużyna piechoty w obronie w nocy odiera atak nieprzyjaciela (strzelanie bojowe nr 2 wraz z uzbrojonymi w kbk).
8	b) dla drugiego rocznika: Uzbrojenie pododdziałów armii obcych, drużyny, plutonu, kompanii
9	Strzelanie krótkimi seriami z ciężkiego karabina maszynowego, ogniem punktowym, zaryglowanym do celu nieruchomego w postawie leżąc na uprzednio przygotowanym stanowisku (strzelanie szkolne nr 1 z ckm) .
10	Strzelanie z pistoletu maszynowego z przystosowanym urządzeniem do miotania granatów do celów opancerzonych i nieopancerzonych
11	Strzelanie z pm z transportera opancerzonego lub samochodu z krótkich przystanków do celu ukazującego się (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 1 z transportera opancerzonego lub samochodu)
12	Strzelanie z pm z transportera opancerzonego lub samochodu w ruchu ze zwolnieniem szybkości do celów ukazujących się, grupowych (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 2 z transportera opancerzonego lub samochodu)
13	Strzelanie z pm z transportera opancerzonego lub samochodu w ruchu do celu ruchomego (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 3 z transportera opancerzonego lub samochodu)

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
14	Drużyna piechoty w natarciu na transporterze opancerzonym lub samochodzie (strzelanie bojowe nr 1 z transportera opancerzonego lub samochodu wraz z uzbrojonymi w kbk)
15	Drużyna piechoty na transporterze opancerzonym (samochodzie) w pościgu (strzelanie bojowe nr 2 z transportera opancerzonego lub samochodu wraz z uzbrojonymi w kbk)
16	Strzelanie z pistoletu maszynowego do celów powietrznych samodzielnie oraz w składzie drużyny i plutonu

Temat 2 — Strzelanie z pistoletu maszynowego do celu ukazującego się grupowego w postawie leżąc z podpórki (strzelanie szkolne nr 2 z pm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości celownika do strzelań nocnych;
- zasad lotu pocisku w powietrzu, elementów toru pocisku oraz wykorzystania właściwości toru pocisku do prowadzenia celnego ognia;
- umiejętności prowadzenia ognia z pm do celu ukazującego się grupowego;
- znajomości granatu ręcznego — obronnego;
- umiejętności prowadzenia obserwacji drogi marszu i w wyznaczonym sektorze.

Z a g a d n i e n i a :

T r e ś ć — jak temat 2, — dla uzbrojonych w pm.

Temat 3 — Strzelanie z ręcznego granatnika przeciwpancernego do celu ruchomego (strzelanie szkolne nr 2 z rgppanc)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- sposobów eksploatacji granatnika ppanc;

- obliczania poprawek na dobór punktu celowania do celów ruchomych;
- znajomości granatu ppanc i rzucania granatami ręcznymi w marszu, w biegu i w walkach ulicznych;
- sposobów wykrywania celów i określania do nich odległości.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Działanie zapalnika. Składanie naboju. Nabój ćwiczebny. Opakowanie i transport naboju. Transport i przenoszenie naboju przy strzelaniu. Składanie naboju. Torby na naboje. Wykorzystanie torby. Sprawdzenie urządzenia odpalającego. Przegląd naboju przed strzelaniem.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

T r e ś ć — jak temat 3, dział II — dla uzbrojonych w kbk.

Dział III — Sposoby strzelania

Określenie prędkości poruszania się czołgu, określenie kąta posuwania się oraz określenie wyprzedzenia. Zasady strzelania do czołgów i dział pancernych w ruchu wzdłuż frontu i na wprost, od stanowiska i na stanowisko. Wybór punktu celowania i momentu oddania strzału. Sposoby prowadzenia ognia bocznego do czołgów i dział pancernych. Wykonanie komendy: „Do boju“. Ustawienie granatnika na stanowisku. Załadowanie granatnika i otwarcie ognia do niespodziewanie ukazujących się czołgów. Strzelanie do celów opancerzonych w czasie przechodzenia ich przez stanowisko ognicwe. Sposoby prowadzenia ognia w warunkach zadymiania, przy zmroku, w noc księżycową i do celów na bliskich odległościach, do celów oświetlonych i do celów demaskujących się błyskiem strzałów, dźwiękiem. Strzelanie w nocy przy pomocy przyrządów celowniczych do strzelania w nocy (z masą promieniotwórczą).

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

T r e ś ć — jak temat 3, dział IV — dla uzbrojonych w kbk.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

T r e ś ć — jak temat 3, dział V — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 4 — Strzelanie z ręcznego granatnika przeciwpancernego do celu ruchomego w czasie natarcia (strzelanie pojedynczo-bojowe z rgppanc)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- dokonywania przeglądów granatnika i nabojców oraz współdziałania części i urządzeń rgppanc;
- umiejętności doboru punktu celowania ze względu na oświetlenie przyrządów celowniczych;
- umiejętności samodzielnego strzelania z rgppanc do celów ruchomych w natarciu;
- znajomości granatu ppanc, sposobów zachowania się na rzutni i rzucania granatami bojowymi;
- prowadzenia obserwacji i szybkiego określania odległości w natarciu.

Zagadnienia:

Dział I — Znajomość broni

Przegląd granatnika, nabojców i przyborów. niesprawności granatnika i nabojców. Położenie części rgppanc przed strzelaniem. Działanie części rgppanc podczas ładowania, oddania strzału, przy zabezpieczeniu i odbezpieczeniu. Przygotowanie rgppanc do marszu. Odkazanie i dezaktywacja rgppanc.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Treść — jak temat 4 i 5, dział II — dla uzbrojonych w kbk.

Dział III — Sposoby strzelania

Wybór i urządzenie stanowiska ogniowego, przygotowanie rgppanc do strzelania. Celowanie do celów ruchomych pod różnymi kątami do osi strzału, branie wyprzedzeń, dobór punktu celowania przy różnych szybkościach celu (w maskach pgaz i bez). Wybór punktu celowania i momentu oddania strzału do celów ruchomych posuwających się na stanowisko i od stanowiska (w masce pgaz i bez). Prowadzenie ognia bocznego do czołgów i dział pancernych (w masce pgaz i bez). Wykonanie komendy „Do boju“, załadowanie granatnika i otwarcie ognia do niespodziewanie ukazującego się czołgu lub działa pancernego (w masce pgaz i bez). Strzelanie do celów ruchomych posuwających się w różnych kierunkach i na

różnych odległościach. Wybór celu pod względem ważności. Strzelanie w masce p gaz i bez maski.

Strzelanie amunicją bojową (ćwiczebną).

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Treść — jak temat 4 i 5, dział IV — dla uzbrojonych w kbk.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Treść — jak temat 4 i 5, dział V — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 5 — Strzelanie z pistoletu maszynowego do celów ukazujących się i ruchomych w natarciu (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 1 z pm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- działania części, przeglądów, odkażania, dezaktywacji kbk;
- umiejętności samodzielnego prowadzenia ognia z pm do celów ukazujących się i ruchomych w natarciu.

Zagadnienia:

Treść — jak temat 4 — dla uzbrojonych w pm.

Temat 6 — Drużyna piechoty w natarciu (strzelanie bojowe nr 1 wraz z uzbrojonymi w kbk)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- sposobów prowadzenia ognia w składzie drużyny w czasie natarcia.

Zagadnienia:

Treść — jak temat 6 — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 7 — Drużyna piechoty w obronie w nocy odiera atak nieprzyjaciela (strzelanie bojowe nr 2 wraz z uzbrojonymi w kbk)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- umiejętności prowadzenia ognia w składzie drużyny w obronie.

Z a g a d n i e n i a :

T r e ś ć — jak temat 7 — dla uzbrojonych w kbk.

T e m a t 8 — Uzbrojenie pododdziałów armii obcych, drużyny, plutonu, kompanii

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców z uzbrojeniem pododdziałów armii obcych (karabinki, pistolety maszynowe, ręczne karabiny maszynowe i lekka broń ppanc.) znajdującym się na uzbrojeniu drużyny, plutonu i kompanii.

Z a g a d n i e n i a :

T r e ś ć — jak temat 8, — dla uzbrojonych w kbk.

T e m a t 9 — Strzelanie krótkimi seriami z ciężkiego karabina maszynowego, ogniem punktowym, zaryglowanym do celu nieruchomego w postawie leżąc na uprzednio przygotowanym stanowisku (strzelanie szkolne nr 1 z ckm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości ciężkiego karabina maszynowego;
- umiejętności prowadzenia ognia z ckm do celu nieruchomego;

Doskonalić szeregowców:

- w znajomości zasad strzelania, rzucaniu granatami ręcznymi i określaniu odległości.

Z a g a d n i e n i a :

T r e ś ć — jak temat 9 — dla uzbrojonych w kbk.

T e m a t 10 — Strzelanie z pistoletu maszynowego z przystosowanym urządzeniem do miotania granatów do celów opancerzonych i nieopancerzonych

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości urządzenia do miotania granatów;

- umiejętności prowadzenia ognia do celów opancerzonych z pm przy pomocy urządzenia do miotania granatów.

Doskonalić szeregowców:

- w znajomości zasad strzelania, rzucaniu granatami ręcznymi i określaniu odległości.

Z a g a d n i e n i a :

T r e ś ć — jak temat 10 — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 11 — Strzelanie z pm z transportera opancerzonego lub samochodu z krótkich przystanków do celu ukazującego się (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 1 z transportera opancerzonego lub samochodu)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- sposobów przystrzeliwania broni;
- umiejętności prowadzenia ognia z pm z transportera opancerzonego lub samochodu z krótkich przystanków do celu ukazującego się.

Doskonalić szeregowców:

- w rzucaniu granatami ręcznymi oraz obserwacji i określaniu odległości.

Z a g a d n i e n i a :

T r e ś ć — jak temat 11 — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 12 — Strzelanie z pm z transportera opancerzonego lub samochodu w ruchu ze zwolnieniem szybkości do celów ukazujących się grupowych (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 2 z transportera opancerzonego lub samochodu)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- umiejętności prowadzenia ognia z pm z transportera opancerzonego lub samochodu do celów ukazujących się.

Doskonalić szeregowców:

— w rzucaniu granatów ręcznych oraz obserwacji i określaniu odległości.

Z a g a d n i e n i a :

Treść — jak temat 12 — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 13 — Strzelanie z pm z transportera opancerzonego lub samochodu w ruchu do celu ruchomego (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 3 z transportera opancerzonego lub samochodu)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

— umiejętności prowadzenia ognia z pm z transportera opancerzonego lub samochodu w ruchu do celu ruchomego.

Z a g a d n i e n i a :

Treść — jak temat 13 — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 14 — Drużyna piechoty w natarciu na transporterze opancerzonym lub samochodzie (strzelanie nr 1 z transportera opancerzonego lub samochodu, wraz z uzbrojonymi w kbk)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

— umiejętności prowadzenia ognia w składzie drużyny z transportera opancerzonego lub samochodu w natarciu.

Z a g a d n i e n i a :

Treść — jak temat 14 — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 15 — Drużyna piechoty na transporterze opancerzonym (samochodzie) w pościgu (strzelanie bojowe nr 2 z transportera opancerzonego lub samochodu, wraz z uzbrojonymi w kbk)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

— umiejętności strzelania w składzie drużyny z transportera opancerzonego lub samochodu w czasie wykonywania przez drużynę pościgu.

Z a g a d n i e n i a :

Treść — jak temat 15 — dla uzbrojonych w kbk.

Temat 16 — Strzelanie z pistoletu maszynowego do celów powietrznych samodzielnie oraz w składzie drużyny i plutonu

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości zasad strzelania do celów powietrznych;
- umiejętności strzelania do celów powietrznych samodzielnie oraz w składzie drużyny i plutonu;
- prowadzenia obserwacji celów powietrznych oraz określania odległości do nich.

Z a g a d n i e n i a :

Treść — jak temat 16 — dla uzbrojonych w pm.

PODODDZIAŁY CIĘŻKICH KARABINÓW MASZYNOWYCH

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	a) dla pierwszego rocznika: Strzelanie z pistoletu maszynowego do celu nieruchomego ogniem pojedynczym i krótkimi seriami w postawie leżąc z wykorzystaniem podpórki (strzelanie szkolne nr 1 z pm)
2	Strzelanie krótkimi seriami z ciężkiego karabina maszynowego ogniem punktowym, zaryglowanym do celu nieruchomego w postawie leżąc na uprzednio przygotowanym stanowisku (strzelanie szkolne nr 1 z ckm)
3	Strzelanie ogniem poszerzanym z ciężkiego karabina maszynowego do celu grupowego w postawie leżąc na uprzednio przygotowanym stanowisku (strzelanie szkolne nr 2 z ckm)
4	Strzelanie z ciężkiego karabina maszynowego do celu grupowego, ruchomego seriami w postawie stojąc z okopu (strzelanie szkolne nr 3 z ckm)
5	Strzelanie z ciężkiego karabina maszynowego do celów ukazujących się i ruchomych w natarciu (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 1 z ckm)

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
6	Strzelanie z ciężkiego karabina maszynowego do celów ukazujących się w obronie w nocy (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 2 z ckm)
7	Drużyna ciężkich karabinów maszynowych zabezpiecza ogniem atak pododdziału piechoty (strzelanie bojowe nr 1 z ckm)
8	Drużyna ciężkich karabinów maszynowych w obronie w nocy odiera atak nieprzyjaciela (strzelanie bojowe nr 2 z ckm)
9	b) dla drugiego rocznika: Uzbrojenie pododdziałów armii obcych, drużyny, plutonu, kompanii)
10	Strzelanie z pistoletu maszynowego do celu ukazującego się grupowego w postawie leżąc z podpórki (strzelanie szkolne nr 2 z pm)
11	Strzelanie z ręcznego karabina maszynowego do celu nieruchomego krótkimi seriami w postawie leżąc na uprzednio przygotowanym stanowisku (strzelanie szkolne nr 1 z rkm)
12	Strzelanie z pistoletu maszynowego z przystosowanym urządzeniem do miotania granatów do celów opancerzonych
13	Prowadzenie ognia z transportera opancerzonego z miejsca w ograniczonym czasie do celu ukazującego się (strzelanie szkolne nr 1 z transportera opancerzonego)
14	Prowadzenie ognia z transportera opancerzonego z krótkich przystanków do celów ruchomych (strzelanie szkolne nr 2 z transportera opancerzonego)
15	Prowadzenie ognia z transportera opancerzonego z krótkich przystanków do celów ukazujących się, grupowych (strzelanie szkolne nr 3 z transportera opancerzonego)
16	Strzelanie z ciężkiego karabina maszynowego do celów powietrznych samodzielnie oraz w składzie plutonu piechoty.

Temat 1 — Strzelanie z pistoletu maszynowego do celu nieruchomego ogniem pojedynczym i krótkimi seriami w postawie leżąc z wykorzystaniem podpórki (strzelanie szkolne nr 1 z pm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości pistoletu maszynowego;
- zasad teorii strzału;
- umiejętności strzelania z pm do celu nieruchomego;
- znajomości granatu ręcznego — zaczepnego i sposobów rzucania granatem;
- najprostszych sposobów mierzenia odległości w terenie.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Właściwości bojowe i budowa pistoletu maszynowego. Rozkładanie i składanie pm. Opis i przeznaczenie części pistoletu maszynowego. Pielęgnacja i czyszczenie pistoletu maszynowego. Obchodzenie się z pm w koszarach i na ćwiczeniach. Przybory i środki do czyszczenia. Czyszczenie i smarowanie pm. Codzienny przegląd pm przez żołnierza. Działanie części i urządzeń podczas ładowania, przy strzelaniu ogniem pojedynczym, przy strzelaniu ogniem ciągłym i zabezpieczeniu. Zasady zapobiegania i usuwania zacięć podczas strzelania. Ważniejsze zacięcia oraz sposób ich usuwania.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

T r e ś ć — jak temat 1, dział II — dla pododdziałów piechoty.

Dział III — Sposoby strzelania

Przygotowanie do strzelania z pm w postawie leżąc — przyjęcie postawy, dopasowanie podpórki. Ładowanie magazynków pm. Ładowanie, przeladowanie i rozładowanie pm, nastawienie celownika. Składanie się i celowanie na odległości 100 m ze sprawdzeniem przez szkło kontrolne. Pośredni i bezpośredni trójkąt jednolitości celowania. Strzelanie ogniem pojedynczym i krótkimi seriami. Łączne wykonanie wszystkich czynności składających się na prowadzenie ognia pojedynczego i krótkimi seriami w postawie leżąc z pod-

pórki. Strzelanie z pm przystosowanego do strzelania amunicją sportową (ćwiczebną).

Strzelanie z pm amunicją bojową.

Dział IV i V — jak temat 1 dla pododdziałów piechoty

Temat 2 — Strzelanie krótkimi seriami z ciężkiego karabina maszynowego, ogniem punktowym, zaryglowanym do celu nieruchomego w postawie leżąc na uprzednio przygotowanym stanowisku (strzelanie szkolne nr 1 z ckm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości ciężkiego karabina maszynowego;
- znajomości lotu pocisku w powietrzu oraz wykorzystania właściwości toru pocisku do prowadzenia celnego ognia;
- umiejętności strzelania z ckm do celu nieruchomego;
- znajomości granatu ręcznego — obronnego;
- umiejętności prowadzenia obserwacji drogi marszu i w wyznaczonym sektorze.

Zagadnienia:

Dział I — Znajomość broni

Przeznaczenie, właściwości bojowe i ogólną budowa ckm. Zapoznanie z zasadami czyszczenia, smarowania i utrzymania (pielęgnacji) ckm oraz obchodzenie się z nim. Rozkładanie i składanie ckm częściowe. Opis i przeznaczenie poszczególnych części ckm. Przygotowanie ckm do strzelania.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Prędkość początkowa i jej znaczenie. Siła przebijania pocisku i ruch pocisku w powietrzu. Tor pocisku i jego elementy. Części składowe toru pocisku i praktyczne znaczenie toru pocisku, stromy i płaski tor pocisku, przewyższenie toru pocisku nad linią celowania. Pole rażenia — strzał bezwzględny. Pole zakryte i pole martwe. Przewyższenie toru pocisku przy celowniku 1, 2 i 3. Wpływ przewyższenia na dobór celownika i punktu celowania.

Dział III — Sposoby strzelania

Omówienie warunków strzelania. Analiza cech szczególnych strzelania oraz praktyczne pokazanie wykonania strzelania amunicją bojową przez najlepszych strzelców pododdziału.

Przygotowanie ckm do przesuwania go na kołach. Przesuwanie ckm na kołach, przenoszenie na rękach (w stanie złożonym i rozłożonym), popychanie. Wybór stanowiska ogniowego. Zajmowanie stanowiska ogniowego różnymi sposobami. Ustawienie ckm na stanowisku ogniowym, rozmieszczenie obsługi oraz jej obowiązki. Przygotowanie ckm do strzelania. Ładowanie taśmy. Przegląd naboju i taśmy. Ładowanie karabina do ognia pojedynczego i ciągłego, wybór celownika, punktu celowania i ustawienie celownika. Skierowanie karabina w cel. Wybór rodzaju ognia. Nauka dokładnego i jednolitego celowania za pomocą pantografu lub punktatora. Strzelanie i przerwanie ognia. Trening w przygotowaniu do strzelania.

Zasady i sposoby strzelania do celów pływających (morskich). Dobór punktu celowania i momentu otwarcia ognia do celu pływającego. Samodzielne strzelanie do różnych celów pływających (morskich) amunicją ćwiczebną (ślepa). Sposoby strzelania do celów pływających z ograniczonej widoczności i w warunkach napadu chemicznego nieprzyjaciela.

Strzelanie amunicją bojową.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Granat ręczny — obronny, charakterystyka i budowa granatu. Uzbrojenie granatu. Położenie części granatu przed uzbrojeniem. Działanie części granatu podczas rzutu. Rozbrojenie granatu. Rzucanie granatem zaczepnym z miejsca, w marszu, w biegu, stojąc, leżąc, klęcząc. Ćwiczenie nr 2 według Instrukcji Strzelania Piechoty.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Obserwacja wzdłuż drogi marszu, meldowanie i omówienie wyników obserwacji. Zapoznanie z zasadami organizacji obserwacji w wyznaczonym sektorze oraz praktyczne prowadzenie obserwacji. Prowadzenie obserwacji na oko według widoczności przedmiotów terenowych, celów i odcinków terenu, cele do 1000 m. Nauka wykrywania celów. Oznaki ułatwiające wyszukiwanie celów (demaskujące). Sposoby określania odległości — cele do 800 m.

Zapoznanie z zasadami prowadzenia obserwacji wybrzeża morskiego. Praktyczne prowadzenie obserwacji przy różnych stanach morza i w różnych warunkach atmosferycznych. Określenie odległości do celów pływających (morskich).

Temat 3 — Strzelanie ogniem poszerzanym z ciężkiego karabina maszynowego do celu grupowego w postawie leżąc na uprzednio przygotowanym stanowisku (strzelanie szkolne nr 2 z ckm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości działania części i urządzeń ckm;
- znajomości rozrzutu naturalnego oraz pojęcia o celności strzelania;
- umiejętności strzelania z ckm ogniem poszerzanym do celu szerokiego;
- znajomości granatów ppanc oraz sposobów rzucania granatami ręcznymi w marszu i biegu;
- sposobów wykrywania celów i określania do nich odległości.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Położenie części i urządzeń karabina maszynowego przed ładowaniem. Działanie części i urządzeń karabina maszynowego podczas ładowania na ogień pojedynczy i ciągły. Działanie części i urządzeń karabina maszynowego przy wycelowaniu, w czasie strzelania, przy rozładowaniu.

Przeznaczenie i budowa celownika do strzelań nocnych. Ogólne wiadomości o budowie celownika. Źródła zasilania. Przegląd celownika przed użyciem i po użyciu. Charakterystyczne niesprawności celownika i sposoby ich usuwania. Pielęgnacja i przechowywanie celownika. Sprawdzenie celownika.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Ogólne pojęcie o rozrzucie naturalnym, jego przyczynach i określaniu pola rozrzutu. Średni punkt trafienia i sposób jego określenia. Pas środkowy i środkowy prostokąt rozrzutu. Ogólne pojęcie o celności strzelania (pojęcie skupienia i odchylenia średniego

punktu trafienia od środka celu). Wpływ błędów strzelca, broni i warunków atmosferycznych na celność strzelania. Obliczanie poprawek na wiatr wiejący pod różnymi kątami.

Dział III — Sposoby strzelania

Omówienie warunków strzelania. Analiza cech szczególnych danego strzelania oraz praktyczny pokaz wykonania strzelania amunicją bojową przez najlepszych strzelców. Nauka równego wodzenia ckm po celu szerokim na odległościach skróconych. Kontrola równomierności poszerzania za pomocą pantografu lub punktatora. Obliczanie czasu (tempa) poszerzania na podstawie szerokości celu i szybkostrzelności broni. Szkolenie w wodzeniu ckm po celach szerokich. Szkolenie w szybkim wycelowaniu ckm, naciskaniu na dźwignię spustową z równoczesnym poszerzaniem z lewej do prawej lub z prawej do lewej granicy poszerzania. Zajmowanie stanowiska, ustawienie ckm na stanowisku oraz prowadzenie ognia poszerzanego. Zajmowanie stanowiska, ustawienie ckm na stanowisku ogniowym i prowadzenie ognia poszerzanego o zmroku, w noc księżycową do celów oświetlonych lub demaskujących się błyskami strzałów i dźwiękiem.

Strzelanie w nocy przy użyciu celownika (noktowizora) do strzelań nocnych. Doprowadzenie celownika z położenia marszowego w położenie bojowe. Włączenie źródeł zasilania. Obserwacja pola walki i wyszukiwanie celów przy użyciu celownika. Strzelanie i przerwanie ognia. Doprowadzenie celownika z położenia bojowego w położenie marszowe.

Strzelanie amunicją bojową w dzień i w nocy.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Granaty przeciwpancerne, ich charakterystyka i budowa, uzbrojenie, rozbrowienie, składanie i sprawdzanie granatów przeciwpancernych. Rzucanie granatami z miejsca, w marszu, w biegu, w rowach łączących. Ćwiczenie nr 3 według Instrukcji Strzelania Piechoty.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Sposoby wykrywania i określania położenia celów. Wyszukiwanie celów i określanie do nich odległości według wielkości kątowych przedmiotów terenowych. Stosowanie wzoru DKH-1000.

Wyszukiwanie celów i określanie do nich odległości za pomocą pudełka zapalek, palców rąk, szczerbinki celownika.

Ćwiczenie nr 1 według Instrukcji Strzelania Piechoty.

Temat 4 — Strzelanie z ciężkiego karabina maszynowego do celu grupowego, ruchomego seriami w postawie stojąc z okopu (strzelanie szkolne nr 3 z ckm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości doboru punktu celowania do celów ruchomych;
- umiejętności prowadzenia ognia z ckm do celu grupowego ruchomego;
- znajomości granatów ppanc oraz rzucania granatami ręcznymi do okien i drzwi;
- prowadzenia obserwacji i szybkiego określania odległości w natarciu.

Zagadnienia:

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Praktyczne rozwiązanie zadań na wiatr boczny, podłużny i temperaturę. Dobór punktu celowania. Dobór punktu celowania do celów ruchomych — wyprzedzenie, tabela wyprzedzeń i sposób posługiwania się nią.

Dział III — Sposoby strzelania

Omówienie warunków strzelania. Analiza cech szczególnych danego strzelania oraz pokaz wykonania strzelania amunicją bojową przez najlepszych strzelców pododdziału.

Wybór i urządzenie stanowiska ogniowego do strzelania stojąc z okopu. Wsuniecie się na stanowisko ogniowe i przygotowanie się do strzelania stojąc z okopu. Sposoby, zasady i prowadzenie ognia do celów poruszających się równoległe do płaszczyzny strzelania i pod różnymi kątami do niej. Określanie wyprzedzenia, dobór celownika i punktu celowania przy strzelaniu do celów poruszających się. Strzelanie do celów poruszających się sposobem wyczekiwania na cel i prowadzenia celu. Sposoby i zasady strzelania do celów opancerzonych. Strzelanie do celów poruszających się z uwzględnieniem poprawek na wiatr.

Strzelanie amunicją bojową.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Charakterystyka i budowa granatów przeciwpancernych (doskonalenie). Uzbrojenie, rzucanie i działanie części granatu podczas

rzutu. Szkolenie w rzucaniu granatem do okien i drzwi budynku. Ćwiczenie nr 4 według Instrukcji Strzelania Piechoty.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Wyszukiwanie, określanie odległości i wskazywanie celów. Ocena celów według ich ważności. Szkolenie w obserwacji i szybkim określaniu odległości w natarciu (cele do 1 000 m). Ćwiczenie nr 2 według Instrukcji Strzelania Piechoty.

Temat 5 — Strzelanie z ciężkiego karabina maszynowego do celów ukazujących się i ruchomych w natarciu (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 1 z ckm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- dokonywania przeglądów ckm oraz degazacji i dezaktywacji;
- rozwiązywania prostych zadań na dobór punktu celowania;
- umiejętności samodzielnego strzelania z ckm do celów ukazujących się i ruchomych w natarciu w dzień i w nocy.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Rozkładanie ckm — całkowite. Przegląd ckm w stanie rozłożonym. Odkazanie i dezaktywacja ckm.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Rozwiązywanie prostych zadań strzeleckich na dobór punktu celowania i obliczania wyprzedzeń do celów poruszających się prostopadle, skośnie do osi strzału i w ruchu na stanowisko i od stanowiska. Doskonalenie w braniu wyprzedzeń do celów poruszających się pod różnymi kątami.

Dział III — Sposoby strzelania

Omówienie warunków strzelania oraz pokaz wykonania strzelania przez najlepszych strzelców pododdziału.

Samodzielne rozwiązywanie zadań, wybór, urządzenie i zajęcie stanowiska ogniowego, wybór celu, celownika, punktu celowania, rodzaju ognia zza skrzydeł oraz przez luki własnych pododdziałów. Strzelanie do różnych celów ukazujących się i ruchomych. Obserwacja rezultatów ognia. Korygowanie ogniem.

Przygotowanie ckm do strzelania w natarciu w nocy. Urządzenie stanowiska ogniowego. Wyszukiwanie celów oświetlonych rakietami oraz zdradzających się błyskiem strzału lub dźwiękiem. Strzelanie do celów ukazujących się i ruchomych na podstawie wyjściowej do natarcia i w czasie natarcia w nocy.

Strzelanie amunicją bojową w dzień i w nocy.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Charakterystyka i budowa granatu ppanc (doskonalenie). Uzbrojenie, rozbrojenie oraz działanie części granatu podczas rzutu. Rzucanie granatami z okopu w obronie do celów pojawiających się w różnych kierunkach.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Obserwacja i określanie odległości — ćwiczenie nr 3 według Instrukcji Strzelania Piechoty.

T e m a t 6 — Strzelanie z ciężkiego karabina maszynowego do celów ukazujących się w obronie w nocy (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 2 z ckm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- umiejętności rozkładania i składania ckm w ograniczonej widoczności;
- umiejętności strzelania samodzielnie z ckm do celów ukazujących się w obronie;
- zachowania się na rzutni bojowej i rzucania granatami bojowymi;
- znajomości zasad określania odległości w nocy.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Rozkładanie i składanie ckm w warunkach ograniczonej widoczności.

Dział III — Sposoby strzelania

Omówienie warunków strzelania oraz pokaz wykonania strzelania przez najlepszych strzelców pododdziału.

Samodzielne rozwiązywanie zadań: wybór, zajęcie i urządzenie stanowiska ogniowego (główne i zapasowe). Przygotowanie danych do strzelania. Przejście z jednego stanowiska na drugie. Określe-

nie rodzajów ognia i momentu otwarcia ognia do celów ukazujących się i poruszających z uwzględnieniem wpływu wiatru. Przygotowanie stanowiska ogniowego i ckm do prowadzenia ognia w warunkach ograniczonej widoczności i w nocy. Sposoby i zasady strzelania w nocy do celów oświetlonych i nieoświetlonych.

Sposoby strzelania (doskonalenie) podczas odpierania ataku desantu morskiego nieprzyjaciela przy obronie wybrzeża. Niszczenie celów pływających samodzielnie z przygotowanych stanowisk ogniowych. Dobór punktu celowania, strzelanie i przenoszenie ognia z jednego celu na drugi.

Strzelanie amunicją bojową.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Obchodzenie się z granatami ręcznymi — środki ostrożności. Zachowanie się na rzutni bojowej i warunki bezpieczeństwa. Rzucanie granatami ppanc. zza ukrycia do czołgu w ruchu na stanowisko, od stanowiska i prostopadle. Rzucanie granatem leżąc do otworu strzelniczego. Ćwiczenie pojedynczo-bojowe według Instrukcji Strzelania Piechoty.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Obserwacja i określanie odległości do celów oświetlonych rakieta lub reflektorem, obserwacja i określanie odległości według dźwięku lub błysku. Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające według Instrukcji Strzelania Piechoty.

Doskonalenie w prowadzeniu obserwacji wybrzeża morskiego i określaniu odległości do celów pływających (morskich).

Temat 7 — Drużyna ciężkich karabinów maszynowych zabezpiecza ogniem atak pododdziału piechoty (strzelanie bojowe nr 1 z ckm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- umiejętności strzelania z ckm zza skrzydeł i przez przerwy własnych pododdziałów, wspierając piechotę w natarciu w dzień i w nocy.

Zagadnienia:

Dział III — Sposoby strzelania

Szkolenie w sposobach prowadzenia ognia zza skrzydeł i przez przerwy własnych pododdziałów. Określanie kąta bezpieczeństwa

między kierunkiem strzałów, a skrzydłem swoich pododdziałów. Ograniczenie zasięgu dopuszczalnego poszerzenia specjalnymi progami lub palikami. Zasady prowadzenia ognia ponad głowami własnych pododdziałów. Praktyczne określenie możliwości strzelania ponad głowami przy pomocy lornetki i karabina maszynowego. Rozwiązywanie zadań strzeleckich ze strzelaniem amunicją ćwiczebną do celów pojawiających się, ruchomych i szerokich zza skrzydeł, przez przerwy i ponad głowami własnych pododdziałów.

Przygotowanie stanowisk ogniowych na podstawie wyjściowej do natarcia oraz przygotowanie ckm do strzelania w nocy. Wspieranie ogniem natarcia pododdziału piechoty w nocy. Strzelanie do celów ukazujących się i ruchomych w natarciu w nocy oświetlonych rakietami lub demaskujących się dźwiękiem lub błyskiem strzałów. Wspieranie ogniem piechoty podczas odpierania kontrataku w nocy. Warunki bezpieczeństwa w czasie strzelania w natarciu w nocy.

Strzelanie amunicją bojową w dzień i w nocy.

Temat 8 — Drużyna ciężkich karabinów maszynowych w obronie w nocy odpiera atak nieprzyjaciela (strzelanie bojowe nr 2 z ckm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- umiejętności strzelania z ckm w obronie w nocy przy odpieraniu ataku nieprzyjaciela.

Dział III — Sposoby strzelania

Nauka różnych sposobów przygotowania ckm do strzelania w warunkach ograniczonej widoczności — samodzielne przygotowanie broni przez obsługi. Zajmowanie stanowiska, przygotowanie się do strzelania.

Strzelanie do celów oświetlonych rakietami, reflektorami lub innymi środkami oświetlającymi.

Strzelanie amunicją bojową.

Temat 9 — Uzbrojenie pododdziałów armii obcych, drużyny, plutonu, kompanii.

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z uzbrojeniem pododdziałów armii obcych (karabinki, pistolety maszynowe, ciężkie i ręczne karabiny maszynowe).

szynowe i lekka broń ppanc) znajdującym się na uzbrojeniu drużyny, plutonu i kompanii.

Z a g a d n i e n i a :

Treść — jak temat 8 — dla uzbrojonych w kbk pododdziałów piechoty.

Temat 10 — Strzelanie z pistoletu maszynowego do celu ukazującego się, grupowego w postawie leżąc z podpórką (strzelanie szkolne nr 2 z pm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- dokonywania przeglądów pm odkażania i dezaktywacji;
- umiejętności prowadzenia ognia z pm do celu ukazującego się.

Deskonalić szeregowców:

- w znajomości zasad strzelania, rzucaniu granatami ręcznymi oraz w określaniu odległości.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Przegląd pm w stanie złożonym i rozłożonym. Przegląd i obchodzenie się z nabojami. Przegląd przyborów. Odkażanie i dezaktywacja pm.

Dział II — Zasady strzelania

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające z zagadnień zawartych w temacie 2, dział II.

Dział III — Sposoby strzelania

Treść — jak temat 2, dział III — dla uzbrojonych w pm.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające — według ćwiczenia szkolnego nr 1 w rzucaniu granatami ręcznymi.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające — według ćwiczenia nr 1 w obserwacji i określaniu odległości.

Temat 11 — Strzelanie z ręcznego karabina maszynowego do celu nieruchomego krótkimi seriami w postawie leżąc na uprzednio przygotowanym stanowisku (strzelanie szkolne nr 1 z rkm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości ręcznego karabina maszynowego;
- umiejętności strzelania z rkm do celu nieruchomego;

Doskonalić szeregowców:

- znajomości zasad strzelania, rzucaniu granatami ręcznymi oraz w obserwacji i określaniu odległości.

Zagadnienia:

Dział I — Znajomość broni

Właściwości bojowe, przeznaczenie i budowa poszczególnych części rkm. Rozkładanie i składanie rkm. Budowa taśmy (magazynek). Rozkładanie i składanie magazynka. Pielęgnacja i czyszczenie rkm. Sposób codziennego przeglądu rkm. Działanie części i urządzeń rkm w czasie ładowania, strzelania i przeładowania. Sposoby zapobiegania i usuwania zacięć.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające z zagadnień zawartych w temacie 3, dział II.

Dział III — Sposoby strzelania

Wybór stanowiska ogniowego i zajęcie go. Ustawienie rkm na stanowisku. Ładowanie i rozładowanie rkm. Nastawianie celownika, składanie się i celowanie na odległość 100 m ze sprawdzeniem przez szkło kontrolne. Strzelanie i przerwanie ognia. Wykonanie wszystkich czynności składających się na oddanie strzału (serii) z rkm.

Strzelanie amunicją bojową.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające — według ćwiczenia szkolnego nr 2 w rzucaniu granatami ręcznymi.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające — według ćwiczenia nr 2 w obserwacji i określaniu odległości.

Temat 12 — Strzelanie z pistoletu maszynowego z przystawnym urządzeniem do miotania granatów do celów opancerzonych i nieopancerzonych

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości urządzenia do miotania granatów;
- umiejętności prowadzenia ognia z pm do celów opancerzonych przy pomocy urządzenia do miotania granatów.

Deskonalić szeregowców:

- w znajomości zasad strzelania, rzucaniu granatami ręcznymi i określaniu odległości.

Zagadnienia:

Dział I — Znajomość broni

Treść — jak temat 10, dział I — dla uzbrojonych w kbk pododdziałów piechoty.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające z zagadnień zawartych w temacie 4, dział II.

Dział III — Sposoby strzelania

Treść — jak temat 10, dział III — dla uzbrojonych w kbk pododdziałów piechoty.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające — według ćwiczenia szkolnego nr 3 w rzucaniu granatami ręcznymi.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające — według ćwiczenia nr 3 w obserwacji i określaniu odległości.

Temat 13 — Strzelanie z ckm z transportera opancerzonego z miejsca w ograniczonym czasie do celu ukazującego się (strzelanie szkolne nr 1 z transportera opancerzonego)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości budowy i działania części km transportera opancerzonego;
- umiejętności prowadzenia ognia z km na transporterze z miejsca do celu ukazującego się.

Doskonalić szeregowców:

- w rzucaniu granatów ręcznych i w określaniu odległości.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Właściwości bojowe i budowa pokładowego karabina maszynowego na transporterze opancerzonym. Rozkładanie i składanie karabina maszynowego. Ustawianie karabina maszynowego na transporterze opancerzonym. Działanie części i urządzeń karabina maszynowego. Sposób obsługiwaniania karabina maszynowego na transporterze opancerzonym.

Dział III — Sposoby strzelania

Omówienie charakterystycznych cech strzelania. Pokaz wykonania strzelania amunicją bojową przez najlepszych strzelców pododdziału. Wyjście transportera opancerzonego na rubież ognia. Otrzymanie zadania. Obserwacja pola walki. Przygotowanie karabina maszynowego do strzelania. Ładowanie karabina maszynowego. Strzelanie do celu ukazującego się w ograniczonym czasie. Przerwanie ognia i rozładowanie km.

Strzelanie amunicją bojową.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające — według ćwiczenia szkolnego nr 4 w rzucaniu granatami ręcznymi.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające — według Instrukcji Strzelania Piechoty cz. I.

Temat 14 — Strzelanie z ckm z transportera opancerzonego z krótkich przystanków do celów ruchomych (strzelanie szkolne nr 2 z transportera opancerzonego)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- umiejętności prowadzenia ognia z km na transporterze z krótkich przystanków do celu ruchomego.

Zagadnienia:

Dział III — Sposoby strzelania

Charakterystyka danego strzelania. Pokaz wykonania strzelania amunicją bojową przez najlepszych strzelców pododdziału. Przygotowanie km i amunicji do strzelania. Wyjście na rubież wyjściową. Otrzymanie zadania. Obserwacja pola walki w ruchu. Sposoby prowadzenia ognia do celów ruchomych z krótkich przystanków. Wybór celownika, punktu celowania i określanie wyprzedzenia. Otwarcie ognia, przerwanie ognia w celu wykonania skoku do następnego przystanku. Ponowne otwarcie ognia. Współdziałanie między celowniczym km i kierowcą transportera opancerzonego. Strzelanie amunicją bojową (w dzień i w nocy).

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające — według ćwiczenia pojedynczo-bojowego w rzucaniu granatami ręcznymi.

Temat 15 — Strzelanie z ckm z transportera opancerzonego z krótkich przystanków do celów ukazujących się, grupowych (strzelanie szkolne nr 3 z transportera opancerzonego)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- umiejętności prowadzenia ognia z km na transporterze do celów grupowych z krótkich przystanków.

Zagadnienia:

Dział III — Sposoby strzelania

Analiza cech szczególnych strzelania i pokaz wykonania strzelania amunicją bojową przez najlepszych strzelców pododdziału.

Przygotowanie broni i amunicji do strzelania. Wyjście na rubież wyjściową. Prowadzenie obserwacji pola walki w ruchu.

Sposoby prowadzenia ognia do celów ukazujących się z krótkich przystanków. Wybór celownika, punktu celowania, oddanie serii po zatrzymaniu się transportera. Przenoszenie ognia z jednego celu na drugi. Przerwanie ognia. Współdziałanie celowniczego km z kierowcą transportera opancerzonego.

Strzelanie amunicją bojową.

Temat 16 — Strzelanie z ciężkiego karabina maszynowego do celów powietrznych samodzielnie oraz w składzie plutonu piechoty.

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości zasad strzelania do celów powietrznych;
- umiejętności strzelania do celów powietrznych samodzielnie oraz w składzie plutonu piechoty;
- prowadzenia obserwacji celów powietrznych i określania odległości do nich.

Zagadnienia:

Treść — jak temat 16 — dla uzbrojonych w kbk pododdziałów piechoty.

PODODZIAŁY PRZECIWLOTNICZYCH KARABINÓW MASZYNOWYCH, MOŹDZIERZY, ARTYLERII, ŁĄCZNOŚCI

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	a) dla pierwszego rocznika: Strzelanie z pistoletu maszynowego do celu nieruchomego ogniem pojedynczym i krótkimi seriami w postawie leżąc z wykorzystaniem podpórki (strzelanie szkolne nr 1 z pm).
2	Strzelanie z pistoletu maszynowego do celu ukazującego się grupowego w postawie leżąc z wykorzystaniem podpórki (strzelanie szkolne nr 2 z pm).
3	b) dla drugiego rocznika: Strzelanie z ręcznego karabina maszynowego do celu nieruchomego krótkimi seriami w postawie leżąc na uprzednio przygotowanym stanowisku. (strzelanie szkolne nr 1 z rkm — tylko dla pododdziałów posiadających na uzbrojeniu rkm)

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
4	Strzelanie z pistoletu maszynowego z przystosowanym urządzeniem do miotania granatów do celów opancerzonych i nieopancerzonych
5	Strzelanie z pm z samochodu lub transportera opancerzonego w ruchu do celów ukazujących się (strzelanie bojowe nr 3 z samochodu lub transportera opancerzonego).

Temat 1 — Strzelanie z pistoletu maszynowego do celu nieruchomego ogniem pojedynczym i krótkimi seriami w postawie leżąc z wykorzystaniem podpórki (strzelanie szkolne nr 1 z pm).

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości budowy i działania części pistoletu maszynowego;
- zasad oddawania strzału i zjawisk balistyki wewnętrznej;
- umiejętności prowadzenia ognia z pm do celu nieruchomego;
- znajomości granatu ręcznego — zaczepnego oraz sposobów rzucania granatami;
- spostrzegawczości, zdolności obserwacyjnych oraz najprostszyc sposobów mierzenia odległości.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Właściwości bojowe, budowa i przeznaczenie oraz opis części pm. Rozkładanie i składanie pm. Budowa, przeznaczenie, opis magazynków pm. — Budowa — opis naboju. Pielęgnacja i czyszczenie pm; obchodzenie się z pm w koszarach i na ćwiczeniach; przybory i środki do czyszczenia, czyszczenie i smarowanie pm. Położenie części i urządzeń pm przy strzelaniu. Zapoznanie z różnymi rodzajami pistoletów maszynowych.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Przyrządy celownicze pm, opis i przeznaczenie. Celowanie i jego elementy (linia strzału, linia celowania i linia celownicza, punkt celwania). Zjawisko strzału i opis naboju pm, powstawanie strzału oraz procesy zachodzące w naboju, powstawanie gazów prochowych, ich praca i wpływ na pocisk. Ruch pocisku w przewodzie lufy, znaczenie gwintów i ich wpływ na ruch pocisku w powietrzu.

Odrzut. Wpływ odrzutu na celność strzelania. Wykorzystanie odrzutu w broni maszynowej.

Dział III — Sposoby strzelania

Przygotowanie do strzelania leżąc — przyjęcie postawy, dopasowanie podpórki. Ładowanie; przeładowanie i rozładowanie, nastawienie celownika, składanie się i celowanie na odległość 100 m ze sprawdzeniem przez szkło kontrolne. Pośredni trójkąt jednolitości celowania na odległość 100 m. Strzelanie ogniem pojedynczym i krótkimi seriami. Ładowanie magazynków. Łączne wykonanie wszystkich czynności składających się na strzelanie ogniem pojedynczym i seriami w postawie leżąc z podpórki. Strzelanie z pm przystosowanego do strzelania amunicją sportową. Strzelanie amunicją bojową.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Ogólna charakterystyka i przeznaczenie granatów ręcznych. Charakterystyka, budowa i opis granatów. Zapalnik do granatów ręcznych — jego budowa i opis. Położenie części granatu przed uzbrojeniem i czynności strzelca przy uzbrojeniu i rzucaniu granatem. Działanie części granatu podczas rzutu. Rzucanie granatem stojąc do celu na odległość 20—35 m. Rzucanie granatem leżąc. Ćwiczenie szkolne w rzucaniu granatami ręcznymi nr 1 i 2 według „Instrukcji Strzelania Piechoty“.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Znaczenie prawidłowego określania odległości do celów przy strzelaniu. Najprostsze sposoby określania odległości. Dozory i sposób posługiwania się nimi. Wyrabianie spostrzegawczości i zdolności obserwacyjnych. Określanie odległości pomiarem (określanie wielkości pary kroków przez żołnierzy). Mierzenie odległości na oko według stopnia widoczności przedmiotów terenowych lub celów. Zapoznanie z tabelą widoczności. Wnoszenie poprawek do odległości określanych wzrokiem przez żołnierzy.

T e m a t 2 — Strzelanie z pistoletu maszynowego do celu ukazującego się grupowego w postawie leżąc z wykorzystaniem podpórki (strzelanie szkolne nr 2 z pm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

— sposobów usuwania zacięć pm, oraz dokonywania przeglądów;

- znaczenia toru pocisku i jego elementów w prowadzeniu celnego ognia;
- umiejętności strzelania z pm do celu ukazującego się grupowego;
- znajomości granatu ręcznego — obronnego oraz rzucania granatami ręcznymi w marszu i biegu;
- prowadzenia obserwacji drogi marszu i określenia odległości wg stopnia widoczności.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Zasady zapobiegania i usuwania zacięć przy strzelaniu. Zacięcia, ich przyczyny i sposób usuwania. Sposób codziennego przeglądu pm przez strzelca. Przegląd pm w stanie złożonym i rozłożonym. Przegląd przyborów do pm.

Przeznaczenie i budowa celownika do strzelań nocnych. Ogólne wiadomości o budowie celownika. Źródła zasilania. Przegląd celownika przed użyciem i po użyciu. Charakterystyczne niesprawności celownika i sposób ich usuwania. Pielęgnacja i przechowywanie celownika. Sprawdzenie celownika.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Prędkość początkowa i jej znaczenie. Siła przebijania pocisku. Ruch pocisku w powietrzu, tor pocisku i jego elementy. Części składowe toru pocisku. Praktyczne znaczenie toru pocisku. Strome i płaski tor pocisku. Przewyższenie toru pocisku nad linią celowania (na 100, 200 i 300 m — celownik 1, 2, 3, 4). Wpływ przewyższenia toru pocisku na dobór celownika. Pole rażenia i strzał bezwzględny. Pole zakryte i pole martwe. Obliczanie wielkości pola zakrytego. Rozrzut i jego przyczyny. Określenie pola rozrzutu. Średni punkt trafienia i sposób jego określenia. Pas środkowy i środkowy prostokąt rozrzutu. Pojęcie o celności strzelania (pojęcie skupienia i odchylenia średniego punktu trafienia) i ustalenie poprawek w nastawie przyrządów celowniczych.

Dział III — Sposoby strzelania

Wybór i urządzenie stanowiska, dopasowanie podpórki. Wysunięcie na stanowisko ogniowe. Sposoby i zasady strzelania do celów ukazujących się. Doskonalenie w szybkim przyjmowaniu postawy, ładowaniu, składaniu się, nastawianiu celownika, oddaniu strzału, przeładowaniu, rozładowaniu. Strzelanie do celu ukazującego się

z podpórki i z wolnej ręki ze sprawdzeniem przez szkło kontrolne. Pośredni trójkąt jednolitości celowania. Sposoby strzelania w warunkach zadymiania, przy zmroku, w noc księżycową do celów oświetlonych i do celów demaskujących się błyskiem strzałów i dźwiękiem. Strzelanie w nocy przy użyciu celownika (noktowizora) do strzelań nocnych. Doprowadzenie celownika z położenia marszowego w położenie bojowe. Włączenie źródeł zasilania. Obserwacja pola walki i wyszukiwanie celów przy użyciu celownika. Prowadzenie i przerwanie ognia. Doprowadzenie celownika z położenia bojowego w położenie marszowe. Strzelanie z pm przystosowanego do strzelania amunicją sportową lub ćwiczebną.

Strzelanie amunicją bojową — przeprowadzać w dzień i w nocy.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Granat ręczny — obronny, właściwości bojowe i budowa granatu. Uzbrojenie granatu. Rzucanie granatem. Położenie granatu podczas rzutu. Granaty ręczne przeciwpancerne, właściwości bojowe i budowa. Rzucanie granatów z miejsca, w marszu i w biegu do celu w transzei. Rzucanie granatów kłęcząc. Ćwiczenie nr 3 i 4 według „Instrukcji Strzelania Piechoty“. Ćwiczenie pojedynczo-bojowe w rzucaniu granatami bojowymi.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Obserwacja wzdłuż drogi marszu, meldowanie i omówienie wyników obserwacji. Zapoznanie z zasadami prowadzenia obserwacji. Doskonalenie w określaniu odległości na oko według stopnia widoczności przedmiotów terenowych lub celów na odległość do 600 m. Nauka określania odległości według wielkości odcinków terenu (wzrokowo utrwalonych). Prowadzenie obserwacji w warunkach ograniczonej widoczności.

T e m a t 3 — Strzelanie z ręcznego karabina maszynowego do celu nieruchomego krótkimi seriami w postawie leżąc na uprzednio przygotowanym stanowisku (strzelanie szkolne nr 1 z rkm)

(tylko dla pododdziałów posiadających na uzbrojeniu rkm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości budowy i działania części ręcznego karabina maszynowego;
- umiejętności strzelania z rkm do celu nieruchomego.

Doskonalić szeregowców:

— w znajomości zasad strzelania, rzucaniu granatami ręcznymi i określaniu odległości.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Treść — jak temat 11, dział I — dla pododdziałów ckm.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające z zagadnień zawartych w temacie 1, dział II.

Dział III — Sposoby strzelania

Treść — jak temat 11, dział III — dla pododdziałów ckm.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające — według ćwiczenia szkolenego nr 1 i 2 w rzucaniu granatami ręcznymi.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające według ćwiczenia nr 1 i 2 w obserwacji i określaniu odległości.

Temat 4 — Strzelanie z pistoletu maszynowego z przystosowanym urządzeniem do miotania granatów do celów opancerzonych i nieopancerzonych

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości urządzenia do miotania granatów;
- umiejętności strzelania z pm do celów opancerzonych przy pomocy urządzenia do miotania granatów.

Doskonalić szeregowców:

- w znajomości zasad strzelania, w rzucaniu granatami ręcznymi oraz określaniu odległości.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Treść — jak temat, 10, dział I — dla uzbrojonych w kbk pododdziałów piechoty.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające z zagadnień zawartych w temacie 2, dział II.

Dział III — Sposoby strzelania

T r e ś ć — jak temat 10, dział I — dla uzbrojonych w kbk w pododdziałach piechoty.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające — według ćwiczenia szkolnego nr 3 i 4 w rzucaniu granatami ręcznymi.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające — według ćwiczenia nr 3 w obserwacji i określaniu odległości.

T e m a t 5 — Strzelanie z pm z samochodu lub transportera opancerzonego w ruchu do celów ukazujących się (strzelanie bojowe nr 3 z samochodu lub transportera opancerzonego)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- umiejętności strzelania w składzie drużyny (obsługi, grupy) z transportera opancerzonego lub samochodu w ruchu do celów ukazujących się.

Z a g a d n i e n i a :

Dział III — Sposoby strzelania

Charakterystyka cech szczególnych strzelania. Pokaz wykonania strzelania amunicją bojową przez najlepszych strzelców pododdziału.

Przygotowanie broni i amunicji do strzelania. Wykonanie komendy: „Do wozu“ lub „Zmiana stanowiska“. Obserwacja pola walki w czasie ruchu. Rozmieszczenie drużyny (działonu) w samochodzie lub transporterze opancerzonym. Sposoby strzelania na komendę dowódcy drużyny. Ześrodkowanie, przenoszenie, rozdzielanie ognia. Przerwanie ognia.

Strzelanie amunicją bojową.

PODODDZIAŁY CZOŁGÓW

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Strzelanie z pistoletu maszynowego do celu nieruchomego ogniem pojedynczym i krótkimi seriami w postawie leżąc z wykorzystaniem podpórki (strzelanie szkolne nr 1 z pm)
2	Strzelanie z pistoletu maszynowego do celu ukazującego się grupowego w postawie leżąc z wykorzystaniem podpórki (strzelanie szkolne nr 2 z pm)
3	Strzelanie z pistoletu maszynowego z przystosowanym urządzeniem do miotania granatów do celów opancerzonych i nieopancerzonych
4	Strzelanie z broni osobistej do celu nieruchomego w postawie stojąc z wolnej ręki w czasie nieograniczonym (strzelanie nr 1 z pistoletu)

Temat 1 — Strzelanie z pistoletu maszynowego do celu nieruchomego ogniem pojedynczym i krótkimi seriami w postawie leżąc z wykorzystaniem podpórki (strzelanie szkolne nr 1 z pm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości budowy i działania części pistoletu maszynowego;
- zasad oddawania strzału i zjawisk balistyki wewnętrznej;
- umiejętności strzelania z pm do celu nieruchomego;
- znajomości granatu ręcznego — zaczepnego oraz sposobów rzucania granatami;
- spostrzegawczości, zdolności obserwacyjnych oraz najprostszyc sposobów określania odległości.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Właściwości bojowe, budowa i przeznaczenie oraz opis części pm. Rozkładanie i składanie pm. Budowa, przeznaczenie oraz opis magazynków pm. Budowa — opis naboju. Pielęgnacja i czyszczenie pm; obchodzenie się z pm w koszarach i na ćwiczeniach; przybory i środki do czyszczenia; czyszczenie i smarowanie pm. Działanie części i urządzeń pm w czasie strzelania. Zapoznanie z różnymi rodzajami pistoletów maszynowych.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Przyrządy celownicze pm, opis i przeznaczenie. Celowanie i jego elementy (linia strzału, linia celowania, linia celownicza, punkt celowania). Zjawisko strzału i opis naboju pm, powstawanie strzału oraz procesy zachodzące w naboju, powstawanie gazów prochowych, ich praca i wpływ na pocisk. Ruch pocisku w przewodzie lufy, znaczenie gwintów i ich wpływ na ruch pocisku w powietrzu. Odrzut. Wpływ odrzutu na celność strzelania. Wykorzystanie odrzutu w broni maszynowej.

Dział III — Sposoby strzelania

Przygotowanie do strzelania leżąc — przyjęcie postawy, dopasowanie podpórki. Ładowanie, przeładowanie i rozładowanie, nastawienie celownika, składanie się i celowanie na odległość 100 m ze sprawdzeniem przez szkło kontrolne. Pośredni trójkąt jednolitości celowania na odległość 100 m. Strzelanie ogniem pojedynczym i krótkimi seriami. Ładowanie magazynków. Prowadzenie ognia. Łączne wykonanie wszystkich czynności składających się na strzelanie ogniem pojedynczym i seriami w postawie leżąc z podpórki. Strzelanie z pm przystosowanego do strzelania amunicją sportową (ćwiczebną).

Strzelanie amunicją bojową.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Ogólna charakterystyka i przeznaczenie granatów ręcznych. Charakterystyka, budowa i opis granatu ręcznego — zaczepnego. Zapalnik do granatów ręcznych — jego budowa i opis. Położenie części przed uzbrojeniem i czynności strzelca przy uzbrajaniu i rzucaniu granatem. Działanie części granatu podczas rzutu. Rzucanie granatem stojąc do celu na odległość 20—35 m. Rzucanie granatem leżąc. Ćwiczenie szkolne nr 1 i 2 w rzucaniu granatami ręcznymi według „Instrukcji Strzelania Piechoty“.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Znaczenie prawidłowego określenia odległości do celów przy strzelaniu. Najprostsze sposoby określenia odległości. Dozory i sposób posługiwania się nimi. Wyrabianie spostrzegawczości i zdolności obserwacyjnych. Określanie odległości pomiarem (określanie wielkości pary kroków przez żołnierzy). Mierzenie odległości parami kroków. Mierzenie odległości na oko według stopnia widoczności przedmiotów terenowych lub celów. Zapoznanie z tabelką widocz-

ności. Wnoszenie poprawek do odległości określanych wzrokiem przez żołnierzy.

Temat 2 — Strzelanie z pistoletu maszynowego do celu ukazującego się grupowego w postawie leżąc z wykorzystaniem podpórki (strzelanie szkolne nr 2 z pm)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- sposobów usuwania zacięć pm oraz dokonywania przeglądów;
- znaczenia toru pocisku i jego elementów w prowadzeniu celnego ognia;
- umiejętności strzelania z pm do celu ukazującego się, grupowego;
- znajomości granatu ręcznego — obronnego oraz granatów ppanc i rzucania granatami ręcznymi w marszu i w biegu;
- prowadzenia obserwacji drogi marszu i określania odległości wg stopnia widoczności.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Zasady zapobiegania i usuwania zacięć przy strzelaniu. Zacięcia, ich przyczyny i sposób usuwania. Sposób codziennego przeglądu pm przez strzelca. Przegląd pm w stanie złożonym i rozłożonym. Przegląd przyborów do pm.

Przeznaczenie i budowa celownika do strzelań nocnych. Ogólne wiadomości o budowie celownika, Źródła zasilania. Przegląd celownika przed użyciem i po użyciu. Charakterystyczne niesprawności celownika sposób ich usuwania. Pielęgnacja i przechowywanie celownika. Sprawdzenie celownika.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Prędkość początkowa i jej znaczenie. Siła przebijania pocisku. Ruch pocisku w powietrzu, tor pocisku i jego elementy. Części składowe toru pocisku. Praktyczne znaczenie toru pocisku. Stromy i płaski tor pocisku. Przewyższenie toru pocisku nad linią celowania (na 100, 200 i 300 m — celownik 1, 2, 3, 4). Wpływ przewyższenia toru pocisku na dobór celownika. Pole rażenia i strzał bezwzględny. Pole zakryte i pole martwe. Obliczenie wielkości pola zakrytego. Rozrzut i jego przyczyny. Określenie pola rozrzutu. Średni punkt trafienia i sposób jego określenia. Pas środkowy

i środkowy prostokąt rozrzutu. Pojęcie o celności strzelania (pojęcie skupienia i odchylenia średniego punktu trafienia) i ustalenie poprawek w nastawianiu przyrządów celowniczych.

Dział III — Sposoby strzelania

Wybór i urządzenie stanowiska, dopasowanie podpórki. Wysunięcie się na stanowisko ogniowe. Sposoby i zasady strzelania do celów ukazujących się. Doskonalenie w szybkim przyjmowaniu postawy, ładowaniu, składaniu się, nastawianiu celownika, oddaniu strzału, przeładowaniu, rozładowaniu. Strzelanie do celu ukazującego się, z podpórki i z wolnej ręki ze sprawdzeniem przez szkło kontrolne. Pośredni trójkąt jednolitości celowania. Sposoby strzelania w warunkach zadymienia, o zmroku, w noc księżycową do celów na bliskich odległościach, do celów oświetlonych i do celów demaskujących się błyskiem strzałów i dźwiękiem. Strzelanie w nocy przy użyciu celownika (noktowizora) do strzelań nocnych. Doprowadzenie celownika z położenia marszowego w położenie bojowe, Włączenie źródeł zasilania. Obserwacja pola walki i wyszukiwanie celów przy użyciu celownika. Strzelanie i przerwanie ognia. Doprowadzenie celownika z położenia bojowego w położenie marszowe. Strzelanie z pm przystosowanego do strzelania amunicją sportową lub ćwiczebną.

Strzelanie amunicją bojową — przeprowadzać w dzień i w nocy.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Granat ręczny — obronny, właściwości bojowe i budowa granatu. Uzbrojenie granatu. Rzucanie granatem. Położenie części granatu podczas rzutu. Granaty ręczne przeciwpancerne — właściwości bojowe i budowa. Rzucanie granatów z miejsca, w marszu i w biegu do różnych celów. Rzucanie granatów kłęcząc. Ćwiczenie nr 3 i 4 według „Instrukcji Strzelania Piechoty“. Ćwiczenie pojedynczo-bojowe w rzucaniu granatami ręcznymi.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Obserwacja wzdłuż drogi marszu, meldowanie i omówienie wyników obserwacji. Zapoznanie z zasadami prowadzenia obserwacji. Doskonalenie w określaniu odległości na oko według stopnia widoczności przedmiotów terenowych lub celów na odległość do 600 m. Nauka określania odległości według wielkości odcinków terenu (wzrokowo utrwalonych). Prowadzenie obserwacji w warunkach ograniczonej widoczności.

Temat 3 — Strzelanie z pistoletu maszynowego z przystosowanym urządzeniem do miotania granatów do celów opancerzonych i nieopancerzonych (tylko dla działonowych, ładowniczych i mechaników kierowców)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców:

- znajomości budowy i działania urządzenia do miotania granatów;
- umiejętności strzelania z pm do celów opancerzonych przy pomocy urządzenia do miotania granatów.

Dośkonalić szeregowców:

- w znajomości zasad strzelania, w rzucaniu granatami ręcznymi oraz określaniu odległości.

Zagadnienia:

Dział I — Znajomość broni

Treść — jak temat 10, dział I — dla uzbrojonych w kbk pododdziałów piechoty.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające z zagadnień zawartych w temacie 1, dział II.

Dział III — Sposoby strzelania

Treść — jak temat 10, dział I — dla uzbrojonych w kbk pododdziałów piechoty.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające — według ćwiczenia szkolnego nr 1 i 2 w rzucaniu granatami ręcznymi.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Ćwiczenie kontrolno-sprawdzające według ćwiczenia nr 1 i 2 w obserwacji i określaniu odległości.

Temat 4 — Strzelanie z broni osobistej do celu nieruchomego w postawie stojąc z wolnej ręki w czasie nieograniczonym (strzelanie nr 1 z pistoletu — tylko dla dowódców czołgów)

Cel szkolenia:

Nauczyć dowódców czołgów:

- znajomości budowy i działania części pistoletu;

— umiejętności strzelania z pistoletu do celu nieruchomego;
Doskonalić:

— w znajomości zasad strzelania, rzucaniu granatami ręcznymi
i określaniu odległości.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Doskonalenie w znajomości budowy, rozkładania i składania, działania części, dokonywania przeglądów pistoletu.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Cwiczenie kontrolno-sprawdzające z zagadnień zawartych w temacie 2, dział II.

Dział III — Sposoby strzelania

Przyjęcie postawy stojąc. Ładowanie pistoletu. Składanie się, celowanie i oddanie strzału z pistoletu do celu nieruchomego w postawie stojąc. Przerwanie ognia i rozładowanie broni. Wykonanie łącznych czynności.

Dział IV — Rzucanie granatami ręcznymi

Cwiczenie kontrolno-sprawdzające — według ćwiczenia szkolnego 3 i 4 w rzucaniu granatami ręcznymi.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Cwiczenie kontrolno-sprawdzające — według ćwiczenia 3 w obserwacji i określaniu odległości.

SZKOLENIE SPECJALNE

PODODDZIAŁY ARTYLERII I MOŹDZIERZY

Cel szkolenia:

1. Zapoznać szeregowców wszystkich specjalności z wstępnymi wiadomościami o budowie sprzętu artyleryjskiego, amunicji i przyrządów optyczno-mierniczych będących na wyposażeniu pododdziału oraz z podstawowymi zasadami obsługi. Zapoznać z rodzajami i przeznaczeniem materiałów wybuchowych oraz z ogólnymi zasadami strzelania artylerii i moździerzy.
2. Wyszkolić funkcyjnych obsługi dobrze znających budowę swego działła (moździerza), zasady obchodzenia się z nim oraz konserwację i usuwanie drobnych uszkodzeń.

Nauczyć dokładnego i szybkiego wykonywania czynności przy działle (moździerzu) podczas zajmowania i opuszczania stanowiska ogniowego oraz w czasie prowadzenia ognia na wprost (dla armat i dział bezodrzutowych) i z zakrytego stanowiska ogniowego (dla moździerzy). Funkcyjnych obsługi dział o kalibrze 85 mm nauczyć ponadto podstawowych zasad pracy podczas strzelania z zakrytego stanowiska ogniowego, a obsługi moździerzy — właściwości pracy podczas strzelania z półzakrytego stanowiska ogniowego.

Zgrać działony, plutony i baterie w prowadzeniu ognia w różnorodnych warunkach do celów ruchomych i nieruchomych, a pododdziały armat ponadto w prowadzeniu ognia do celów nawodnych.

3. Wyszkolić zwiadowców umiejących prowadzić rozpoznanie terenu i nieprzyjaciela z naziemnego punktu obserwacyjnego oraz w składzie artyleryjskich grup rozpoznawczych, znających dobrze budowę przyrządów do obserwacji pola walki i umiejących nimi pracować.

Nauczyć obserwacji wybuchów i wskazywania celów. Zapoznać z podstawowymi zasadami przygotowania danych do wstrzeliwania i prowadzenia ognia skutecznego.

Zwiadowców plutonu dowodzenia dowódcy artylerii pułku nauczyć ponadto szybkiej i dokładnej pracy w składzie dwubocznej obserwacji grupy artylerii.

4. Wyszkolić rachmistrzów znających, podstawowe zasady instrukcji strzelania, umiejących wykonywać prace rachunkowe i wykreślne związane z przygotowaniem danych do kierowania ogniem grupy artylerii oraz umiejących pracować na przyrządzie kierowania ogniem (stoliku ogniowym). Nauczyć szybkiego i dokładnego opracowywania wyników wcięć celów dwubocznej obserwacji. Nauczyć budowy i obsługiwanania przyrządu kierowania ogniem oraz wykorzystania przyrządów do określania danych do strzelania i wskazywania celów. Zapoznać z ogólną budową i podstawowymi zasadami pracy na przyrządach optyczno-mierniczych.

5. Wyszkolić topografów znających dobrze zasady wykonania dowiązania elementów ugrupowania bojowego i orientowania dział i przyrządów optyczno-mierniczych w kierunku zasadniczym i umiejących szybko wykonywać wykreślne i rachunkowe prace topograficzne.

Nauczyć budowy i pracy na przyrządach optyczno-mierniczych. Zapoznać z budową i podstawowymi zasadami pracy na przyrządzie kierowania ogniem i nauczyć wykonywania prac pomocniczych związanych z opracowaniem wyników wcięć dwubocznej obserwacji i z przygotowaniem danych do kierowania ogniem grupy artylerii.

6. W ciągu pierwszego roku szkolenia wpoić szeregowcom wiadomości niezbędne przy wykonywaniu w drugim roku szkolenia obowiązków celowniczych, starszego zwiadowcy, starszego rachmistrza i starszego topografa.

W ciągu drugiego roku szkolenia dać wiadomości celowniczym, starszym zwiadowcom, starszym rachmistrzom i starszym topografom niezbędne przy wykonywaniu obowiązków działonowego (dowódcy drużyny).

7. Przygotować ogniowców, zwiadowców, rachmistrzów i topografów do wykonywania swych obowiązków w różnorodnych warunkach terenowych, atmosferycznych i taktycznych w ciągu całej doby oraz zgrać drużyny w wykonywaniu swych zadań.

Wskazówki metodyczne:

W opisie sprzętu i amunicji:

1. Zajęcia z nauki o sprzęcie i amunicji przeprowadzać praktycznie na sprzęcie etatowym w parku artyleryjskim lub na salach wykładowych, specjalnie urządzonych w tym celu. Poza tym każde zajęcie powinno być zabezpieczone w pomoce naukowe i przybory niezbędne do rozkładania, składania, sprawdzania i regulowania mechanizmów.

2. Na pierwszych zajęciach należy zapoznać szeregowców z ogólną budową działła (moździerza) i amunicji oraz z zasadami obchodzenia się, w ten sposób, aby zapewnić stałą gotowość bojową pododdziału.

3. Przy przeprowadzaniu zajęć z nauki o amunicji zwrócić szczególną uwagę na konieczność szybkiego przygotowania amunicji do strzelania przy jednoczesnym przestrzeganiu przepisów bezpieczeństwa.

4. Uczyć szeregowców zasad troskliwego stosunku do sprzętu. Nauczanie czyszczenia, smarowania działła (moździerza) przeprowadzać tylko praktycznie przestrzegając obowiązujących postanowień zawartych w oddzielnych instrukcjach.

5. Nauczanie budowy działła (moździerza) i amunicji, a także zasad obchodzenia się z nimi przeprowadzać również na wszystkich ćwiczeniach taktycznych i zajęciach z działaczynów.

6. Obsługi działł bezodrzutowych szkolą się z opisu sprzętu i z pozostałych przedmiotów wg ogólnej tematyki, dostosowując jedynie jej treść do swoistych cech swego sprzętu.

W szkoleniu działaczynów:

1. Przerabianie tematów z działaczynów należy ściśle powiązać z nauką opisu sprzętu i amunicji z takim wyliczeniem, aby wyprzedzała ona praktyczne posługiwanie się sprzętem na zajęciach z działaczynów.

Do chwili rozpoczęcia zajęć i ćwiczeń taktycznych w terenie szeregowcy powinni opanować niezbędne wiadomości z zakresu pracy przy działle (moździerzu). Na zajęciach taktycznych szeregowcy powinni pogłębiać i doskonalić umiejętności zdobyte na zajęciach z działaczynów.

2. Zajęcia powinny być w pełni zaopatrzone pod względem materiałowym (oznakowane pociski ćwiczebne z ładunkami, ZIP-y,

tarcze do pozoracji celów itp.) i przeprowadzane praktycznie w polu lub na placu ćwiczeń. Zajęcia z tematu 1 mogą być prowadzone w parku artyleryjskim.

3. Zajęcia z tematów 4 i 5 należy przeprowadzać w polu lub na artyleryjskiej strzelnicy karabinowej. W celu podniesienia aktywności obsługi podczas ćwiczeń stwarzać różne dodatkowe sytuacje zaostrzające czujność ćwiczących (zmiana frontu baterii do odparcia ataku czołgów i piechoty, zmiana stanowiska ogniowego, ręczne wytaczanie działa spod ostrzału itp.).

Przy przerabianiu tematów 4 i 5 należy przestrzegać i wymagać kolejności wykonywania czynności związanych z przygotowaniem działa (moździerza), plutonu, baterii do strzelania a następnie przechodzić do nauczania zasad prowadzenia ognia.

4. Przy nauczaniu wykonywania czynności przy dziale przez poszczególnych funkcyjnych, a szczególnie celowniczych, zwracać uwagę i wymagać dokładności pracy.

5. W toku szkolenia z działoczynów należy doskonalić dowódców moździerzy w strzelaniu pojedynczym moździerzem z zakrytego stanowiska ogniowego, a dowódców armat przeciwpancernych w wykonywaniu zadań ogniem na wprost swego działa.

W szkoleniu znajomości przyrządów optyczno-mierniczych:

1. Naukę każdego przyrządu rozpocząć od objaśnienia jego przeznaczenia, budowy i zasad obchodzenia się oraz pielęgnacji. Po opanowaniu tych zagadnień pokazać i objaśnić zasady pracy na przyrządach, a następnie przejść do zajęć praktycznych.

2. Przy nauczaniu budowy przyrządów nie przeciążać szeregowców mało istotnymi szczegółami (np. wewnętrzną budową), a uczyć tylko tego co jest niezbędne w praktycznej pracy.

3. W czasie szkolenia szczególną uwagę zwrócić na dokładne przestrzeganie zasad i prawideł obowiązujących przy pracy na przyrządach, wymagać dokładności pracy. Po opanowaniu dokładności należy przejść do szkolenia w szybkości wykonywania poszczególnych czynności, lecz szybkość pracy nie może odbywać się kosztem dokładności.

4. Zajęcia praktyczne na przyrządach powinny być przeprowadzane w terenie. W celu doskonalenia umiejętności pracy na przyrządach należy wykorzystywać wszystkie ćwiczenia taktyczne.

W instrukcji strzelania:

1. Do przerabiania tematów z instrukcji strzelania przystąpić dopiero po opanowaniu przez szeregowców ogólnych wiadomości z opisu sprzętu i amunicji, przyrządów optyczno-mierniczych, działoczynów i terenoznawstwa.

2. Zajęcia z nauki określania odległości na oko, wskazywania celów i przygotowania danych do strzelania należy przeprowadzać na zawczasu przygotowanym odcinku terenu. Na placu ćwiczeń, na którym będą przerabiane zagadnienia wskazywania celów, powinny być zawczasu przygotowane cele oznaczone tarczami lub makietami a w trakcie przerabiania poszczególnych tematów należy stopniowo utrudniać warunki obserwacji.

3. Zapoznanie z zasadami przygotowania danych do strzelania należy rozpocząć od przerabiania poszczególnych elementów zagadnień szkoleniowych, następnie opanowywać całość zagadnień danego tematu, by z kolei przechodzić stopniowo do rozwiązywania bardziej skomplikowanych zadań. Nie podawać szeregowcom sposobów wyprowadzania wzorów, a uczyć posługiwania się gotowymi wzorami.

Wszystkie zajęcia z tematu 5 przeprowadzać w terenie lub na strzelnicy artyleryjsko-karabinowej.

4. Zajęcia na temat „Obserwacja wybuchów“ rozpocząć od zapoznania z rodzajami wybuchów różnych pocisków, wykorzystując w tym celu tablice poglądowe, następnie przejść do określenia znaków wybuchów. Wyjaśnienie tych oznak jak i dalsze szkolenie w prowadzeniu obserwacji przeprowadzać za pomocą wybuchów środków imitujących w terenie i na strzelnicach artyleryjsko-karabinowych. Nauczyć szeregowców i wymagać na każdym ćwiczeniu regulaminowego sposobu przekazywania wyników obserwacji. W celu doskonalenia umiejętności żołnierzy w obserwacji wybuchów należy wykorzystywać każde strzelanie bojowe oraz ćwiczenie taktyczne.

Podczas szkolenia rachmistrzów należy zwracać główną uwagę na nauczanie dokładnej i szybkiej pracy na przyrządzie kierowania ogniem i stoliku ogniowym oraz na szybkie i dokładne wykonywanie obliczeń.

W szkoleniu topografii:

1. Przerabianie materiału powinno obejmować w pierwszej kolejności prace wykresłne, a następnie prace rachunkowe. Na teoretyczne omówienie i wyjaśnienie tematu i zagadnienia przezna-

czyć tylko tyle czasu ile potrzeba do przygotowania do pracy praktycznej, na którą położyć główny nacisk.

2. W pracy praktycznej wykonanie przygotowania topograficznego w nocy stawiać na równi z pracą w dzień.

3. Przed przystąpieniem do przerabiania pobieżnego przygotowania należy przerobić z terenoznawstwa tematy związane z mapą i jej wykorzystaniem. Przerabianie pomiarów kątów i odległości powinno poprzedzać przerobienie tematów z opisu przyrządów optyczno-mierniczych obejmujących budowę i zasady posługiwania się zasadniczymi przyrządami: lornetą nożycową i kątomierzem busolą PAB.

4. Temat 20 jest zasadniczym tematem zgrania drużyny topograficznej. Temat ten przerabiać w ciągu całego roku szkolnego w miarę przerabiania i opanowania poszczególnych rodzajów i sposobów prac przygotowania topograficznego. Zajęcia z tego tematu prowadzić w oparciu o sytuację taktyczną.

5. Podczas nauczania topografii wpajać szkolonym zasady czystości, dokładności i przejrzystości prac rachunkowych i wykreślonych. Zwracać uwagę na nauczanie umiejętności sprawdzania wykonanej pracy.

W szkoleniu rozpoznania artyleryjskiego:

1. Za podstawowy kierunek w szkoleniu z rozpoznania artyleryjskiego przyjąć nauczanie zwiadowców sposobów wykrywania celów i rozpoznania nieprzyjaciela na polu walki zarówno w dzień jak i w nocy. Organizację rozpoznania i obserwacji, prowadzenie ewidencji, wybór i urządzenie punktu obserwacyjnego uważać jako czynności pomocnicze.

2. Nauczanie wykrywania celów prowadzić w terenie na zajęciach praktycznych przy należytej pozoracji nieprzyjaciela. Na każdym zajęciu z rozpoznania artyleryjskiego należy dążyć do wykonywania praktycznej pracy związanej z wykrywaniem pozorowanych celów.

3. Planowanie i prowadzenie zajęć z rozpoznania artyleryjskiego powinno być powiązane z przerabianiem tematów z opisu przyrządów optyczno-mierniczych, terenoznawstwa i instrukcji strzelania. Po zakończeniu szkolenia indywidualnego zwiadowcy-obszernicy, planować i przeprowadzać zajęcia mające na celu zgrywanie czynności drużyny rozpoznawczej w walce.

4. Prowadzenie rozpoznania obowiązkowo doskonalić na ćwiczeniach taktycznych, na których pozoracja nieprzyjaciela powinna być podstawą do szkolenia zwiadowców-obszerników.

O g ó l n e :

1. W nauczaniu pododdziałów artylerii i moździerzy należy stosować zasady stopniowania trudności w opanowaniu poszczególnych zagadnień, przechodząc stopniowo od powolnego lecz dokładnego wykonania czynności do pełnego zautomatyzowania ruchów i osiągnięcia tempa pracy przewidzianego normami czasu.

2. Planując szkolenie należy dzielić zagadnienia poszczególnych tematów na ćwiczenia i uzupełniać odpowiednio do poziomu wykształcenia szeregowców, ich specjalizacji oraz warunków terenowych i innych, w których dane ćwiczenie będzie prowadzone.

3. W drugim roku służby w stosunku do obsługi działonów i plutonów zwiększać wymagania w zakresie eksploatacji i posługiwania się sprzętem oraz stosować stałą zmienną funkcji. Dążyć do tego, żeby każdy żołnierz z działonu (obsługi) znał zasadnicze czynności każdego funkcyjnego i potrafił je poprawnie wykonać.

4. W drugim roku służby dowódcy pododdziałów mogą w zależności od realnych potrzeb wprowadzać pewne zmiany w tematyce i układzie ćwiczeń, pod tym kątem, ażeby wzmoczyć wymagalność i zwiększyć intensywność pracy działonów (drużyn).

5. Pluton dowodzenia dowódcy artylerii pułku szkolić według tematyki szkolenia plutonu dowodzenia baterii, mając jednak na szczególnej uwadze przygotowanie go do wykonywania czynności rzutu dowodzenia w czasie kierowania ogniem grupy artylerii. W związku z powyższym nauczyć pluton topograficznego dowiązania ugrupowania bojowego, pracy dwubocznej obserwacji i wykorzystania jej wcięć oraz przygotowania danych do kierowania ogniem grupy artylerii.

OPIS SPRZĘTU I AMUNICJI

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Ogólne wiadomości o budowie działła (moździerza) i jego pielęgnacji
2	Ogólne wiadomości o amunicji
3	Przeznaczenie, budowa działła (moździerza) i jego pielęgnacja
4	Amunicja etatowa
5	Przygotowanie działła (moździerza) do marszu i strzelania
6	Przygotowanie amunicji do strzelania

Temat 1 — Ogólne wiadomości o budowie działła (moździerza) i jego pielęgnacji

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców z ogólną budową i zasadami pielęgnacji działła (moździerza).

Zagadnienia:

Pokaz dział (moździerzy) będących na uzbrojeniu oddziału. Główne taktyczno-techniczne dane i zadania wykonywane przez dział (moździerz). Środki ciągu i sposoby transportu. Ogólna budowa działła (moździerza). Podstawowe części i mechanizmy. Codzienny przegląd działła (moździerza) i jego pielęgnacja. Sposoby konserwacji i przechowywania sprzętu artyleryjskiego.

Przybory i przyrządy do czyszczenia i smarowania oraz sposób czyszczenia i konserwacji części i mechanizmów działła (moździerza).

Temat 2 — Ogólne wiadomości o amunicji

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców z ogólną budową i przeznaczeniem amunicji artyleryjskiej (moździerzowej).

Zagadnienia:

Ogólna budowa amunicji i jej przeznaczenie. Komplet naboju artyleryjskiego. Rodzaje pocisków (granatów), ich przeznaczenie i działanie. Ogólna budowa pocisku (granatu). Budowa ładunków i zasady zestawiania ładunków dla moździerzy.

Temat 3 — Przeznaczenie, budowa działła (moździerza) i jego pielęgnacja

Cel szkolenia:

— nauczyć szeregowców znajomości i działania części i mechanizmów działła (moździerza) oraz sposobów obchodzenia się i pielęgnacji.

Zagadnienia:

Przeznaczenie i budowa poszczególnych części, zespołów, mechanizmów działła (moździerza). Rozkładanie i składanie poszczególnych części, zespołów mechanizmów działła (moździerza).

Przeznaczenie i budowa kątomierza działowego działą (moździerz). Sprawdzenie i określenie wadliwego działania części, zespołów, mechanizmów oraz sposoby usunięcia wadliwego działania i uszkodzeń.

Obchodzenie się, zasady czyszczenia i konserwacji poszczególnych części, zespołów, mechanizmów działą (moździerz). Przeznaczenie i sposób wykorzystania przyrządów do czyszczenia i konserwacji. Przeznaczenie ZIP-u.

Temat 4 — Amunicja etatowa

Cel szkolenia:

— nauczyć szeregowców znajomości różnych rodzajów amunicji oraz umiejętności obchodzenia się z amunicją.

Zagadnienia:

Przeznaczenie i budowa granatu (pocisku). Zasadnicze części granatu (pocisku). Pociski specjalne, ich budowa i zastosowanie. Znakowanie granatów (pocisków). Waga pocisków i znaki ciężaru. Segregacja amunicji.

Przeznaczenie i budowa ładunków. Rodzaje ładunków. Zasady zestawiania ładunków dla moździerza. Sprawdzenie naboju przed załadowaniem.

Przeznaczenie, typy i znakowanie zapalników. Działanie zapalnika. Zasady obchodzenia się z zapalnikiem.

Temat 5 — Przygotowanie działą (moździerza) do marszu i strzelania

Cel szkolenia:

— nauczyć szeregowców czynności związanych z przygotowaniem działą (moździerza) do marszu i strzelania oraz umiejętności dokonywania przeglądów.

Zagadnienia:

Przygotowanie działą (moździerza) do marszu. Cel i kolejność przeglądu działą (moździerza) przed marszem. Sprawdzenie części, zespołów i mechanizmów przed marszem i obserwacja ich w czasie wykonywania marszu. Przegląd ZIP-u, sprzętu saperskiego i jego umocowanie. Możliwe niesprawności działą (moździerza) powstałe w czasie marszu i ich usuwanie.

Określanie luzów w mechanizmach przyrządów celowniczych i ich usuwanie. Przygotowanie działą (moździerza) do strzelania. Prze-

gląd działa (moździerza) przed strzelaniem. Sprawdzenie działania części, zespołów i mechanizmów przed strzelaniem. Sprawdzenie zerowych nastaw przyrządów celowniczych i zerowej linii celowania. Możliwe niesprawności działa (moździerza) powstałe w czasie strzelania i ich usuwanie. Przestrzeganie regulaminowych zasad prowadzenia ognia. Nadzór nad pracą i działaniem poszczególnych części, zespołów i mechanizmów.

Czyszczenie i smarowanie przed i po strzelaniu.

T e m a t 6 — Przygotowanie amunicji do strzelania

Ceł szkolenia:

— nauczyć szeregowców zasad i sposobów obchodzenia się z amunicją i przygotowania jej do strzelania.

Z a g a d n i e n i a :

Opakowanie, napisy na pociskach i łuskach. Ułożenie i transportowanie amunicji. Zdejmowanie amunicji. Przygotowanie miejsca do przechowywania amunicji na stanowisku ogniowym.

Czyszczenie granatów (pocisków). Segregacja pocisków według partii i znaków wagowych. Przygotowanie amunicji do strzelania i zachowanie środków ostrożności. Prawidłowe umocowanie ładunków do pocisków. Obchodzenie się z pociskami, zapalnikami i ładunkami podczas przygotowania do ładowania. Zmiana ładunków. Obchodzenie się z amunicją pozostałą po strzelaniu. Postępowanie z nienadającą się do użytku amunicją.

DZIAŁOCZYNY

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Praca funkcyjnych obsługi przy dziale (moździerzu)
2	Zajęcie i opuszczenie stanowiska ogniowego
3	Praca na stanowisku ogniowym przed strzelaniem
4	Strzelanie na wprost z odkrytego stanowiska ogniowego działem, plutonem i baterią
5	Strzelanie z zakrytego stanowiska ogniowego moździerzem (działem), plutonem, baterią

Temat 1 — Praca funkcyjnych obsługi przy dziale (moździerz)

Cel szkolenia:

- nauczyć szeregowców wykonywania obowiązków funkcyjnych przy dziale (moździerz).

Zagadnienia:

Ustawienie działu (moździerza) na stanowisku ogniowym. Wykonywanie komend „do boju“ i „odbój“. Obowiązki funkcyjnych i kolejność pracy w czasie przygotowania do prowadzenia ognia i podczas strzelania.

Praca na przyrządach celowniczych. Wycelowanie działu (moździerza) w płaszczyźnie poziomej i pionowej. Pośrednie i bezpośrednie wycelowanie działu (moździerza). Ustalenie na punkt celowania. Przejście od celowania bezpośredniego do pośredniego. Znaczenie poziomnicy przy strzelaniu na wprost i z zakrytego stanowiska ogniowego. Przyczyny niedokładnego celowania i sposoby ich usunięcia.

Temat 2 — Zajęcie i opuszczenie stanowiska ogniowego

Cel szkolenia:

- nauczyć szeregowców zasad zajmowania stanowiska ogniowego i opuszczania go.

Zagadnienia:

Szyki plutonu (rzutu ogniowego) i baterii w miejscu w marszu. Zajmowanie odkrytego i zakrytego stanowiska ogniowego. Przejście działu (moździerza) z położenia marszowego w położenie bojowe. Rozładowanie amunicji oraz sprzętu etatowego baterii. Odprawa środków ciągu w ukrycia. Przygotowanie działu (moździerza) do strzelania.

Przejście działu (moździerza) z położenia bojowego w położenie marszowe. Wycelowywanie środków ciągu do działu (moździerzy). Opuszczenie stanowiska ogniowego. Przetaczanie działu (moździerza) ręcznie i z zastosowaniem lin.

Temat 3 — Praca na stanowisku ogniowym przed strzelaniem

Cel szkolenia:

- nauczyć szeregowców pracy funkcyjnych obsługi na stanowisku ogniowym przed strzelaniem.

Z a g a d n i e n i a :

Ustawienie dział (moździerza) na odkrytym i zakrytym stanowisku ogniowym i jego przygotowanie do prowadzenia ognia. Przygotowanie stanowisk ogniowych i amunicji do strzelania. Sprawdzenie przyrządów celowniczych, Organizacja obserwacji i samobrony. Skierowanie dział (moździerza) w kierunku zasadniczym. Budowa snopa równoległego różnymi sposobami. Mierzenie najmniejszych celowników (dla moździerzy — kątów ukrycia). Określenie odstępów między działami (moździerzami). Przygotowanie tabeli poprawek na różnicę donośności dział (moździerzy). Przygotowanie do strzelania z odkrytego i zakrytego stanowiska ogniowego noca. Budowa snopa równoległego przy pomocy ciał niebieskich.

T e m a t 4 — Strzelanie na wprost z odkrytego stanowiska ogniowego działem, plutonem, baterią

Cel szkolenia:

- nauczyć obsługi dział zasad pracy podczas strzelania w składzie działonu, plutonu, baterii z odkrytych stanowisk ogniowych.

Z a g a d n i e n i a :

Zajęcie i urządzenie stanowiska ogniowego do strzelania na wprost. Przygotowanie dział i amunicji. Sporządzenie szkicu ognia dział. Wskazywanie celów. Przygotowanie danych do otwarcia ognia. Prowadzenie ognia i jego poprawianie.

Strzelanie do celów nieruchomych działem i plutonem. Strzelanie na podstawie dokładnego przygotowania. Właściwości strzelania w nocy i przy zadymieniu.

Strzelanie do pojedynczych i grupowych opancerzonych celów ruchomych, działem, plutonem, i baterią. Strzelanie na odległościach powyżej strzału bezwzględnego. Strzelanie do ruchomych celów nawodnych działem, plutonem i baterią. Strzelanie do piechoty w ruchu, motocyklistów i piechoty na transporterach opancerzonych (samochodach). Właściwości strzelania w nocy i w warunkach ograniczonej widoczności.

Prowadzenie ognia przy niepełnym składzie obsługi.

T e m a t 5 — Strzelanie z zakrytego stanowiska ogniowego moździerzem (działem), plutonem, baterią

Cel szkolenia:

- nauczyć obsługi moździerzy i dział zasad strzelania w składzie działonu, plutonu, baterii z zakrytych stanowisk ogniowych.

Z a g a d n i e n i a :

Sposób zajazdu i zajęcia stanowiska ogniowego. Przygotowanie do strzelania. Prowadzenie ognia móżdżerem (działem), plutonem i baterią do celów nieruchomych różnymi sposobami. Przeniesienie ognia przy małych i dużych kątach przeniesienia. Wznowienie strzelania do celów zapisanych. Prowadzenie ognia ze zmianą wcześniej podanych komend. Przejście od jednego rodzaju snopa do drugiego. Przejście z głównego punktu ustalenia na zapasowy.

Przygotowanie i prowadzenie ognia powierzchniowego i stałego ognia zaporowego. Nadzór działa (móżdżerza) w czasie strzelania, usuwanie niesprawności. Prowadzenie ognia do celów w ruchu. Prowadzenie ognia pojedynczym móżdżerem z półzakrytego stanowiska ogniowego.

Przygotowanie do strzelania w nocy. Prowadzenie ognia do kilku celów w nocy i przy zadymieniu. Prowadzenie ognia w czasie lotniczego i chemicznego napadu na stanowiska ogniowe. Odparcie ataku piechoty i czołgów nieprzyjaciela na stanowiska ogniowe. Ponadto dla móżdżerzy: Właściwości pracy podczas strzelania w składzie dywizjonu ze wspólnego stanowiska ogniowego.

PRZYRZĄDY OPTYCZNO-MIERNICZE

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Ogólne wiadomości o przyrządach optyczno-mierniczych w artylerii
2	Jednostka kątowa i pojęcie o kątomierzu
3	Przyrządy optyczno-miernicze do obserwacji
4	Przyrządy do określania danych do strzelania i wskazywania celów
5	Przyrząd kierowania ogniem
6	Dalmierz stereoskopowy

Temat 1 — Ogólne wiadomości o przyrządach optyczno-mierniczych w artylerii

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców z rodzajami przyrządów optyczno-mierniczych, ich przeznaczeniem i ogólną budową.

Z a g a d n i e n i a :

Rodzaje przyrządów i ich przeznaczenie. Właściwości przyrządów optyczno-mierniczych. Podział według ich przeznaczenia. Ogólna budowa lornetki pryzmatycznej, lornety nożycowej, busoli, kątomierza-busoli i peryskopu zwiadowczego. Zasady posługiwania się nimi. Pielęgnacja i konserwacja przyrządów.

T e m a t 2 — Jednostka kątowna i pojęcie o kątomierzu

Cel szkolenia:

- zapoznać szeregowców z pojęciem miar kątowych i sposobami posługiwania się nimi.

Z a g a d n i e n i a :

Jednostka kątowna przyjęta w artylerii. Pojęcie o budowie kątomierza. Pojęcie o 1/1000 d (odległości) i tysięcznej artyleryjskiej. Odczytywanie i zapisywanie wielkości kątów w tysięcznych. Zależność między podziałkami kątomierza a stopniami.

T e m a t 3 — Przyrządy optyczno-miernicze do obserwacji

Cel szkolenia:

- nauczyć szeregowców dokładnej budowy i zasad posługiwania się przyrządami optyczno-mierniczymi.

Z a g a d n i e n i a :

Przeznaczenie i budowa przyrządów optyczno-mierniczych używanych w artylerii (lornetki pryzmatycznej, peryskopu zwiadowczego, kątomierza-busoli i lornety nożycowej). Dane optyczne przyrządów. Przyrządy do oświetlania kątomierza-busoli i lornety nożycowej i sposób ich wykorzystania. Zasady przenoszenia i przewożenia przyrządów optyczno-mierniczych. Przygotowanie przyrządów do pracy. Sprawdzenie przyrządów przed pracą. Charakterystyczne usterki, przyczyny ich powstawania i sposoby usuwania.

Zasady pracy na przyrządach. Określenie wielkości uchyień wybuchów, mierzenie azymutów, kątów i odległości. Odczytywanie nastaw. Praca na przyrządach w terenie w różnych warunkach atmosferycznych w dzień i w nocy. Przechowywanie i konserwacja przyrządów.

Temat 4 — Przyrządy do określania danych do strzelania i wskazywania celów

Cel szkolenia:

— nauczyć szeregowców posługiwania się przyrządami do określania danych do strzelania.

Zagadnienia:

Przeznaczenie i budowa przenośnika artyleryjskiego z linijkami, współrzędnika, podziałki złożonej cięciwokątomierza i cyrkla. Obchodzenie się z przyrządami i ich konserwacja. Określanie współrzędnych punktów i nanoszenie ich na mapę (stolik ogniowy). Mierzenie i odkładanie kątów.

Zasady budowy podziałki złożonej i cięciwokątomierza. Mierzenie i odkładanie odległości i kątów na mapie (stoliku ogniowym). Trening w posługiwaniu się przyrządami do określania danych początkowych do strzelania.

Temat 5 — Przyrząd kierowania ogniem

Cel szkolenia:

Nauczyć rachmistrzów szybkiej i dokładnej pracy na przyrządzie kierowania ogniem w czasie kierowania ogniem dywizjonu (grupy).

Zagadnienia:

Przeznaczenie przyrządu kierowania ogniem. Budowa stolika z węzłem centralnym. Przygotowanie przyrządu do pracy i orientowanie go. Nanoszenie punktu na stolik i odczytywanie współrzędnych punktu ze stolika. Określenie azymutów kierunków i kątów przeniesienia. Określanie odległości. Opracowanie odczytów dwubocznej obserwacji. Obchodzenie się i konserwacja przyrządu.

Temat 6 — Dalmierz stereoskopowy

Cel szkolenia:

Nauczyć zwiadowców opisu budowy dalmierza i dokładnej pracy na nim przy określaniu odległości do celów.

Zagadnienia:

Teoretyczne uzasadnienie budowy dalmierza. Przeznaczenie i dane taktyczno-techniczne dalmierza stereoskopowego DS-09. Budowa

układu optycznego. Rozstawianie dalmierza do pracy i składanie go do marszu. Przygotowanie dalmierza do pracy i praca na nim w dzień i w nocy. Sprawdzenie i regulacja wysokości i odległości dalmierza oraz stolika. Pielęgnacja i konserwacja dalmierza.

INSTRUKCJA STRZELANIA

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Ogólne wiadomości o strzelaniu artylerii
2	Określenie odległości na oko
3	Wskazywanie celów
4	Obserwacja wybuchów
5	Przygotowanie danych początkowych do strzelania na oko
6	Strzelanie na wprost do celów nieruchomych i ruchomych
7	Wstrzeliwanie uderzeniowe według znaku uchyień z małym i średnim kątem obserwacji (działem, moździerzem)
8	Pobieżne przygotowanie danych początkowych do strzelania
9	Przeniesienie ognia
10	Praca na stoliku ogniowym i na przyrządzie kierowania ogniem
11	Obliczanie poprawek meteorologicznych
12	Obliczanie poprawek balistycznych
13	Sporządzenie i wykorzystanie wykresu poprawek obliczonych
14	Rachunkowy sposób obliczania danych topograficznych
15	Dokładne przygotowanie danych
16	Określanie wstrzelanych poprawek donośności i kierunku
17	Obliczanie i wykorzystanie współczynnika strzelania
18	Sporządzenie i wykorzystanie wykresu wstrzelanych poprawek
19	Wykorzystanie danych działła (moździerza) nawiązania
20	Zastosowanie dział kierunkowych
21	Praca rachmistrza

Temat 1 — Ogólne wiadomości o strzelaniu artylerii

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z zasadami balistycznymi w strzelaniu artylerii.

Zagadnienia:

Ogólne pojęcie o materiałach wybuchowych, ich przeznaczeniu i zastosowaniu. Pojęcie o wystrzale. Działanie gazów prochowych. Szybkość początkowa i końcowa. Wpływ ładunku i pocisku na szybkość początkową. Wpływ oporu powietrza i siły ciężaru na lot pocisku. Elementy toru pocisku. Wirowy ruch pocisku i zbroczenie. Ogólne pojęcie o rozrzucie. Przyczyny i prawo rozrzutu. Wielkości charakterystyczne rozrzutu.

Temat 2 — Określanie odległości na oko

Cel szkolenia:

Nauczyć zwiadowców sposobów określania odległości na oko.

Zagadnienia:

Przyczyny wpływające na dokładność określania odległości. Określanie odległości na oko w zależności od stopnia widoczności przedmiotów terenowych i sposobem porównywania znanych odległości z nieznanymi. Określanie odległości przy pomocy dozorów. Liniowa i kątowa wielkość najczęściej spotykanych przedmiotów. Określanie odległości na podstawie liniowej i kątowej wielkości przedmiotu. Ćwiczenia praktyczne w określaniu odległości.

Temat 3 — Wskazywanie celów

Cel szkolenia:

Nauczyć zwiadowców sposobów i zasad wskazywania celów.

Zagadnienia:

Wskazywanie celów i jego znaczenie. Przystudiowanie terenu i porównanie go z mapą. Kodowanie terenu i wybór dozorów. Sporządzenie szkicu dozorów. Wskazywanie celów przez naprowadzenie przyrządu na cel, za pomocą dozorów, przedmiotów terenowych, kierunku zasadniczego i mapy. Wskazywanie celów za pomocą wybuchów pocisków, raketami i pociskami świetlnymi.

Ćwiczenia praktyczne w przekazywaniu i odszukiwaniu celów w terenie różnymi sposobami.

Temat 4 — Obserwacja wybuchów

Cel szkolenia:

Nauczyć zwiadowców zasad i sposobów obserwacji wybuchów.

Zagadnienia:

Ogólne sposoby i zasady obserwacji wybuchów. Przystudiowanie terenu w rejonie celu. Mierzenie wielkości uchyień kierunku i donośności. Oznaki wybuchów „krótkich“ i „długich“. Charakterystyka wybuchów pocisków. Meldunek i zapis wyników obserwacji. Właściwości obserwacji wybuchów przy strzelaniu do czołgów, otworów strzelniczych i obiektów fortyfikacyjnych. Pojęcie o kamuflacie i odbitce. Ćwiczenia praktyczne w obserwacji wybuchów.

Temat 5 — Przygotowanie danych początkowych do strzelania na oko

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców ze sposobami i zasadami przygotowania danych do strzelania na oko.

Zagadnienia:

Określenie danych wstępnych. Przygotowanie danych początkowych na oko do strzelania z zakrytego stanowiska ogniowego. Wybór granatu, ładunku i nastawy zapalnika. Zasady określenia nastaw początkowych kątomierza i celownika.

Przygotowanie danych do strzelania na oko: rachunkowo i wykreślnie.

Temat 6 — Strzelanie na wprost do celów nieruchomych i ruchomych

Cel szkolenia:

Nauczyć obsługi zasad strzelania na wprost do celów nieruchomych i ruchomych.

Zagadnienia:

Przygotowanie danych początkowych do strzelania. Sporządzenie szkicu ognia działa i jego wykorzystanie. Wskazywanie celów. Wybór pocisku, nastawy zapalnika i punktu celowania. Kolejność komend. Oznaki trafienia i zniszczenia celu.

Wstrzeliwanie kierunku i donośność do celu nieruchomego. Przewadzenie ognia skutecznego. Obserwacja wybuchów i poprawianie

ognia. Zasady strzelania przy dokładnym przygotowaniu danych w nocy i w warunkach ograniczonej widoczności.

Kolejność strzelania do ruchomych celów (czołgów, transporterów opancerzonych i innych pojazdów mechanicznych). Strzał bezwzględny. Określenie wyprzedzenia. Prowadzenie obserwacji i poprawianie ognia. Zasady strzelania na odległościach powyżej strzału bezwzględnego, w nocy, w warunkach ograniczonej widoczności. Właściwości strzelania. Właściwości strzelania do piechoty i motocyklistów. Właściwości strzelania na wprost do celów nawodnych działem, plutnem i baterią.

Temat 7 — Wstrzeliwanie uderzeniowe według znaku uchyleń z małym i średnim kątem obserwacji (moździerzem, działem)

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z zasadami wstrzeliwania według znaku uchyleń z małym i średnim kątem obserwacji.

Zagadnienia:

Przygotowanie danych do strzelania. Kolejność przekazywania komend. Wstrzeliwanie kierunku i donośności. Sprowadzenie wybuchu na linię obserwacji. Utrzymanie wybuchu na linii obserwacji. Wielkość początkowego obramowania. Zacieśnienie obramowania. Jednowidłowe obramowanie. Pojęcie o serii zwierającej. Przejsie do ognia skutecznego i zasady jego wykonania.

Temat 8 — Pobieżne przygotowanie danych początkowych do strzelania

Cel szkolenia:

Nauczyć rachmistrzów zasad przygotowania pobieżnego danych do strzelania.

Zagadnienia:

Wypadki stosowania pobieżnego przygotowania danych do strzelania. Przeznaczenie, układ i treść tabel strzelniczych. Posługiwanie się tabelami strzelniczymi. Czynności przed otrzymaniem zadania ogniowego. Czynności po otrzymaniu zadania ogniowego. Określanie kierunku, donośności i kąta położenia celu. Uwzględnienie poprawek balistycznych i meteorologicznych. Dokładność określania kierunku i donośności. Komenda do otwarcia ognia. Zapisywanie po-

dawanych komend. Zajęcia praktyczne w pobieżnym przygotowaniu danych do strzelania.

T e m a t 9 — Przeniesienie ognia

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców ze sposobami i zasadami przeniesienia ognia.

Z a g a d n i e n i a :

Wypadki w jakich można stosować przeniesienie ognia na oko i za pomocą mapy. Kolejność pracy w obu wypadkach przeniesienia ognia.

T e m a t 10 — Praca na stoliku ogniowym i na przyrządzie kierowania ogniem

Cel szkolenia:

Nauczyć rachmistrzów dokładnej pracy na stoliku ogniowym i na przyrządzie kierowania ogniem.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie stolika ogniowego do pracy. Nanoszenie punktów na stolik. Określanie danych topograficznych do strzelania. Zadania rozwiązywane przy pomocy przyrządu. Opracowywanie wcięć dwubocznej obserwacji. Praktyczna praca na przyrządzie kierowania ogniem i na stoliku ogniowym.

T e m a t 11 — Obliczanie poprawek meteorologicznych

Cel szkolenia:

Nauczyć rachmistrzów dokładnego obliczania poprawek meteorologicznych.

Z a g a d n i e n i a :

Wpływ warunków meteorologicznych na lot pocisku. Komunikat meteorologiczny, jego odczytywanie i określanie odchyłek od warunków tabelarycznych. Obliczanie poprawek meteorologicznych bezpośrednio do celu i dla wyznaczonych kierunków i odległości według arkusza.

Temat 12 — Obliczanie poprawek balistycznych

Cel szkolenia:

Nauczyć rachmistrzów dokładnego i szybkiego obliczania poprawek balistycznych.

Zagadnienia:

Obliczanie poprawek na odchyłki od tabelarycznych warunków balistycznych. Sporządzanie wykresu poprawek balistycznych dla moździerzy.

Temat 13 — Sporządzanie i wykorzystanie wykresu poprawek obliczonych

Cel szkolenia:

Nauczyć rachmistrzów wykonywania i posługiwania się wykresem poprawek obliczonych.

Zagadnienia:

Obliczanie poprawek sumarycznych. Sporządzanie wykresu dla dział i moździerzy. Określanie poprawek z wykresu.

Temat 14 — Rachunkowy sposób obliczania danych topograficznych

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców bezbłędnego i szybkiego obliczania danych topograficznych sposobem rachunkowym.

Zagadnienia:

Obliczanie odległości i kierunku strzelania według skróconej tabeli tangensów. Kolejność obliczeń. Praktyczne obliczanie danych początkowych strzelania.

Temat 15 — Dokładne przygotowanie danych

Cel szkolenia:

Nauczyć rachmistrzów wykonywania wszystkich obliczeń związanych z dokładnym przygotowaniem danych początkowych.

Zagadnienia:

Sporządzenie arkusza poprawek meteorologicznych. Obliczenie poprawek balistycznych. Sporządzenie wykresu poprawek. Okreś-

lenie danych topograficznych do celu rachunkowo i na przyrządzie. Obliczanie nastaw do ognia skutecznego.

Temat 16 — Określenie wstrzelanych poprawek donośności i kierunku

Cel szkolenia:

Nauczyć rachmistrzów umiejętnego obliczania wstrzelanych poprawek.

Zagadnienia:

Określanie wstrzelanej donośności do celu pomocniczego rzeczywistego. Praca na stoliku (przyrządzie kierowania ogniem) przy tworzeniu celu pomocniczego umyślnego naziemnego. Praktyczne obliczanie poprawek wstrzelanych donośności i kierunku.

Temat 17 — Obliczanie i wykorzystanie współczynnika strzelania

Cel szkolenia:

Nauczyć rachmistrzów zasad obliczania i zastosowania współczynnika strzelania.

Zagadnienia:

Obliczanie wstrzelanej poprawki donośności i kierunku oraz współczynnika strzelania. Obliczanie poprawek i donośności poprawionej. Obliczanie danych do przeniesienia ognia sposobem uproszczonym i sposobem współczynnika strzelania.

Temat 18 — Sporządzanie i wykorzystanie wykresu wstrzelanych poprawek

Cel szkolenia:

Nauczyć rachmistrzów zasad wykonania i posługiwania się wykresem wstrzelanych poprawek.

Zagadnienia:

Obliczanie wstrzelanych poprawek donośności i kierunku i sporządzenie wykresu. Określanie poprawek z wykresu. Obliczanie nastaw do ognia skutecznego przy wykorzystaniu wykresu.

Temat 19 — Wykorzystanie danych działła (moździerza) nawiązania

Cel szkolenia:

Nauczyć rachmistrzów wykonania całości obliczeń przy wykorzystaniu danych nawiązania ogniowego.

Z a g a d n i e n i a :

Obliczenie wstrzelanych poprawek działa nawiązania. Wykorzystanie wstrzelanych poprawek w pozostałych bateriach i określenie nastaw do ognia skutecznego. Wykorzystanie współczynnika strzelania i wykresu wstrzelanych poprawek.

T e m a t 20 — Zastosowanie dział kierunkowych

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z istotą dział kierunkowych i nauczyć rachmistrzów sporządzania stolika ogniowego za pomocą dział kierunkowych.

Z a g a d n i e n i a :

Sporządzenie schematu celów. Opracowanie wcięć za pomocą nomogramu. Sporządzanie schematu stanowisk ogniowych. Określanie wstrzelanej donośności i kąta przeniesienia. Naniesienie ugrupowania bojowego dywizjonu na stolik ogniowy i praktyczna praca na nim w czasie kierowania ogniem dywizjonu (grupy).

T e m a t 21 — Praca rachmistrza

Cel szkolenia:

Doskonalić rachmistrzów w ich obowiązkach i wykonywaniu czynności w czasie treningów kierowania ogniem.

Z a g a d n i e n i a :

Praktyczna praca rachmistrza wyznaczonego na funkcję w czasie treningów kierowania ogniem.

TOPOGRAFIA

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Przygotowanie topograficzne w artylerii
2	Układ współrzędnych
3	Pomiar kątów i odległości
4	Dowiązanie topograficzne na podstawie mapy w sposób przybliżony
5	Wcięcie w przód i jego odmiany — rozwiązanie wykresłne
6	Wcięcie wstecz na trzy punkty — rozwiązanie wykresłne

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
7	Ciągi poligonowe — rozwiązanie wykreślne
8	Opracowanie wyników wcięć dwubocznej obserwacji
9	Orientowanie dział i przyrządów optycznych w kierunku zasadniczym
10	Dowiązanie topograficzne na podstawie mapy z użyciem przyrządów
11	Tabele i przyrządy do obliczeń
12	Zasadnicze elementy obliczeń
13	Wcięcie w przód — rozwiązanie rachunkowe
14	Wcięcie wstecz na trzy punkty — rozwiązanie rachunkowe
15	Ciągi poligonowe — rozwiązanie rachunkowe
16	Dokładne dowiązanie topograficzne
17	Przygotowanie topograficzne na podstawie pionowych promieni (smug)
18	Dowiązanie topograficzne na podstawie zdjęć lotniczych
19	Przeliczanie współrzędnych punktów z jednego układu na drugi
20	Praca drużyny topograficznej podczas wykonywania przygotowania topograficznego

Temat 1 — Przygotowanie topograficzne w artylerii

Cel szkolenia:

Zapoznać topografów z zadaniami i sposobami przygotowania topograficznego w artylerii.

Z a g a d n i e n i a:

Praca i przedsięwzięcia składające się na przygotowanie topograficzne. Rodzaje przygotowania i ich charakterystyka. Metody pomiarów i ich opracowanie. Skład drużyny topograficznej i obowiązki funkcyjnych .

Temat 2 — Układ współrzędnych

Cel szkolenia:

Zapoznać topografów z istotą układu współrzędnych i jego zastosowaniem w pracach topograficznych.

Z a g a d n i e n i a :

Współrzędne geograficzne. Odwzorowanie Gaussa-Krügera. Oznaczenia siatki kilometrowej na mapach. Rodzaje azymutów. Rodzaje map i ich charakterystyka. Godła map używanych w wojsku. Ogólne pojęcie o państwowej sieci geodezyjnej, podstawowej i szczegółowej oraz o artyleryjskiej sieci podstawowej.

T e m a t 3 — Pomiar kątów i odległości

Cel szkolenia:

Nauczyć praktycznego pomiaru kątów i odległości w terenie i ich wykreślnego wykorzystania na stoliku topograficznym.

Z a g a d n i e n i a :

Oznaczenie punktów w terenie. Określanie odchylenia i wytyczanie linii prostej w terenie. Pomiar odległości za pomocą taśmy i łąty mierniczej. Sporządzanie stolika topograficznego. Praca na nim przy pomocy podziałki złożonej i cięciwomierza.

T e m a t 4 — Dowiązanie topograficzne na podstawie mapy w sposób przybliżony

Cel szkolenia:

Nauczyć wykonywania pobieżnego dowiązania topograficznego.

Z a g a d n i e n i a :

Wybór punktów wyjściowych. Określanie kierunków orientacyjnych. Celowanie w przód lub wstecz z domiarem. Wcięcie wstecz ze sprawdzeniem. Wcięcie z domiarem do trzech punktów. Nanośnienie punktu wg prostej łączącej dwa punkty z domiarem i według postopadłej do prostej łączącej dwa punkty. Sprawdzenie dowiązania po jego praktycznym wykonaniu.

T e m a t 5 — Wcięcie w przód i jego odmiany — rozwiązanie wykreślne

Cel szkolenia:

Nauczyć wykonania pomiarów niezbędnych przy wszystkich odmianach wcięcia w przód oraz ich wykreślnego wykorzystania.

Z a g a d n i e n i a :

Istota i wypadki wcięcia w przód. Praktyczne wykonanie wcięcia w przód ze sprawdzeniem. Normy czasu i dopuszczalne błędy.

Temat 6 — Wcięcie wstecz na trzy punkty — rozwiązanie wykresłne

Cel szkolenia:

Nauczyć wykonania wcięcia wstecz sposobem rozwiązania wykresłnego.

Zagadnienia:

Istota wcięcia wstecz na trzy punkty. Praca w terenie. Różne wypadki wzajemnego położenia punktów. Sprawdzenie wcięcia. Normy czasu i dopuszczalne błędy.

Temat 7 — Ciągi poligonowe — rozwiązanie wykresłne

Cel szkolenia:

Nauczyć zasad wykonywania ciągu poligonowego i jego wykresłnego rozwiązania.

Zagadnienia:

Istota ciągów poligonowych. Rodzaje ciągów. Praca w terenie i rozwiązanie wykresłne wszystkich rodzajów ciągów. Warunki wykonania ciągów. Dopuszczalne odchyłki. Praktyczne wykonanie ciągu poligonowego w terenie i jego wykresłne rozwiązanie.

Temat 8 — Opracowanie wyników wcięć dwubocznej obserwacji

Cel szkolenia:

Nauczyć opracowania wyników wcięć dwubocznej obserwacji na stoliku topograficznym.

Zagadnienia:

Zasady pracy dwubocznej obserwacji. Orientacja przyrządów na punktach obserwacyjnych. Opracowanie wcięć na stoliku. Wykonanie wcięcia z krótkiej podstawy.

Temat 9 — Orientowanie dział i przyrządów optycznych w kierunku zasadniczym

Cel szkolenia:

Nauczyć wykonania czynności związanych z orientacją dział i przyrządów optycznych w kierunku zasadniczym.

Z a g a d n i e n i a :

Zależności między azymutami. Sposoby orientowania. Sposób określania poprawki busoli i jej praktyczne określenie. Określenie odchylenia zasadniczego. Praktyczne wykonanie orientacji dział i przyrządów w kierunku zasadniczym. Sprawdzenie orientacji dział i przyrządów w kierunku zasadniczym.

T e m a t 10 — Dowiązanie topograficzne na podstawie mapy z użyciem przyrządów

Cel szkolenia:

Nauczyć wykonania dowiązania topograficznego pobieżnego przy użyciu przyrządów.

Z a g a d n i e n i a :

Praca praktyczna w terenie i opracowanie wyników pomiarów. Sposób dowiązania elementów ugrupowania bojowego i orientowania dział i przyrządów. Normy czasu i dokładności.

T e m a t 11 — Tabele i przyrządy do obliczeń

Cel szkolenia:

Nauczyć posługiwania się tabelami logarytmów, nomogramem ciągu poligonowego i suwakiem logarytmicznym.

Z a g a d n i e n i a :

Tabele naturalnych wielkości funkcji trygonometrycznych. Tabele logarytmów zwyczajnych liczb. Działania na logarytmach. Posługiwanie się tabelami logarytmów oraz nomogramem ciągu poligonowego. Posługiwanie się artyleryjskim suwakiem logarytmicznym podczas prac rachunkowych.

T e m a t 12 — Zasadnicze elementy obliczeń

Cel szkolenia:

Nauczyć wykonania obliczeń podstawowych elementów prac rachunkowych.

Z a g a d n i e n i a :

Określenie odległości i kierunku na podstawie współrzędnych dwóch punktów. Obliczanie współrzędnych prostokątnych na podstawie współrzędnych biegunowych. Rozwiązanie trójkąta prostokątnego i ostrokątnego. Obliczanie kąta położenia.

Temat 13 — Wcięcie w przód — rozwiązanie rachunkowe

Cel szkolenia:

Nauczyć rachunkowego rozwiązania wcięcia w przód.

Zagadnienia:

Dane wyjściowe do obliczeń. Sprawdzenie obliczeń. Normy czasu i dokładność obliczeń. Praktyczne rozwiązanie wcięcia w przód metodą rachunkową (wg schematu).

Temat 14 — Wcięcie wstecz na trzy punkty — rozwiązanie rachunkowe

Cel szkolenia:

Nauczyć rachunkowego rozwiązania wcięcia wstecz.

Zagadnienia:

Dane wyjściowe do obliczeń. Sposób i kolejność obliczeń oraz ich sprawdzenie. Praktyczne rozwiązanie wcięcia wstecz metodą rachunkową według schematu.

Temat 15 — Ciągi poligonowe — rozwiązanie rachunkowe

Cel szkolenia:

Nauczyć rachunkowego rozwiązania ciągów poligonowych.

Zagadnienia:

Dane wyjściowe do obliczenia ciągu. Sposób i kolejność obliczeń. Wymagana dokładność i normy czasu. Obliczanie odchyłek i ich dopuszczalne wielkości. Praktyczne wykonanie pomiarów ciągu w terenie z rachunkowym rozwiązaniem.

Temat 16 — Dokładne dowiązanie topograficzne

Cel szkolenia:

Nauczyć topografów wykonania całości czynności związanych z dokładnym dowiązaniem topograficznym.

Zagadnienia:

Istota dokładnego przygotowania topograficznego. Punkty wyjściowe. Organizacja pracy podczas dokładnego dowiązania topograficznego i jego praktyczne wykonanie przy dowiązaniu stanowisk ogniowych i punktów dwubocznej obserwacji. Właściwości dowią-

zania dział strzelających na wprost na podstawie dokładnego przygotowania.

Temat 17 — Przygotowanie topograficzne na podstawie pionowych promieni (smug)

Cel szkolenia:

Nauczyć wykonania czynności związanych z przygotowaniem topograficznym na podstawie smug pionowych.

Zagadnienia:

Sposoby tworzenia smug i warunki stosowania tego sposobu przygotowania topograficznego. Organizacja pracy, sposób wykonania pomiarów oraz opracowanie wcięć. Dokładność dowiązania punktów. Praktyczne wykonanie przygotowania topograficznego na podstawie pionowych promieni.

Temat 18 — Dowiązanie topograficzne na podstawie zdjęć lotniczych

Cel szkolenia:

Nauczyć wykonania dowiązania topograficznego na podstawie zdjęć lotniczych.

Zagadnienia:

Rodzaje zdjęć używanych do dowiązania. Wykorzystanie prostopadłych zdjęć lotniczych z siatką współrzędnych i bez siatki. Określanie skali zdjęcia i praca na nim przy pomocy podziałki proporcjonalnej i linijki milimetrowej. Przenoszenie punktów ze zdjęcia na mapę. Praktyczne dowiązanie topograficzne na podstawie zdjęć lotniczych przetworzonych i nieprzetworzonych.

Temat 19 — Przeliczanie współrzędnych punktów z jednego układu na drugi

Cel szkolenia:

Nauczyć przeliczania współrzędnych punktów przy zmianie układów.

Zagadnienia:

Wypadki przeliczenia współrzędnych i sposoby przeliczenia. Przeliczanie rachunkowe i wykresne. Właściwości przygotowania topograficznego na styku stref współrzędnych. Praktyczne przeliczenie współrzędnych ugrupowania bojowego.

Temat 20 — Praca drużyny topograficznej podczas wykonywania przygotowania topograficznego

Cel szkolenia:

Doskonalić umiejętności topografów w czasie wykonywania prac topograficznych w różnych warunkach terenowych.

Zagadnienia:

Właściwości prac topograficznych w nocy, w terenie obserwowanym przez nieprzyjaciela, w zimie, w lesie, w mieście i w górach. Organizacja i podział pracy w drużynie topograficznej podczas działań bojowych, w czasie wykonywania różnego rodzaju prac topograficznych.

ROZPOZNANIE ARTYLERYJSKIE

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Zadania i ogólne zasady organizacji rozpoznania artyleryjskiego
2	Zajęcie i urządzenie punktu obserwacyjnego oraz przygotowanie go do pracy
3	Orientowanie przyrządów optyczno-mierniczych w kierunku zasadniczym
4	Ogólne wiadomości o armiach obcych
5	Rozpoznanie przez obserwację z naziemnego punktu obserwacyjnego
6	Praca dwubocznej obserwacji
7	Działanie zwiadowcy w artyleryjskich grupach rozpoznawczych
8	Działanie drużyny rozpoznawczej w natarciu
9	Działanie drużyny rozpoznawczej w obronie

Temat 1 — Zadania i ogólne zasady organizacji rozpoznania artyleryjskiego

Cel szkolenia:

Zapoznać zwiadowców z istotą i organizacją rozpoznania artyleryjskiego.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja i sposób prowadzenia rozpoznania w pododdziałach artylerii, Rodzaje punktów obserwacyjnych i warunki jakim powinny one odpowiadać.

Temat 2 — Zajęcie i urządzenie punktu obserwacyjnego oraz przygotowanie go do pracy

Cel szkolenia:

Nauczyć zwiadowców zasad zajęcia i przygotowania do pracy punktu obserwacyjnego.

Z a g a d n i e n i a :

Maskowanie ruchu w rejonie punktu obserwacyjnego. Wybór punktu obserwacyjnego. Rozmieszczenie sprzętu i składu osobowego na punkcie obserwacyjnym. Służba porządkowo-ochronna i obserwacyjno-meldunkowa. Kodowanie terenu i wybór dozorów. Organizacja rozpoznania. Obowiązki dyżurnego zwiadowcy-observatora.

Temat 3 — Orientowanie przyrządów optyczno-mierniczych w kierunku zasadniczym

Cel szkolenia:

Nauczyć zwiadowców orientowania przyrządów optycznych w kierunku zasadniczym.

Z a g a d n i e n i a :

Sposoby orientacji lornety nożycowej w kierunku zasadniczym. Wytaczanie kierunku zasadniczego z punktu obserwacyjnego. Sprawdzenie orientacji przyrządów optycznych w kierunku zasadniczym.

Temat 4 — Ogólne wiadomości o armiach obcych

Cel szkolenia:

Zapoznać zwiadowców z organizacją i zasadami użycia małych pododdziałów armii państw obcych oraz zasadniczymi typami sprzętu podstawowych rodzajów broni.

Z a g a d n i e n i a :

Stopnie wojskowe i wygląd zewnętrzny żołnierzy armii obcych. Znaki rozpoznawcze rodzajów broni i pododdziałów. Organizacja pododdziałów piechoty, czołgów i artylerii państw obcych do

szczebla kompanii (baterii) włącznie. Zasady działania tych pododdziałów na polu walki w natarciu i w obronie. Zasady rozmieszczenia sił żywych i środków ogniowych w ugrupowaniu bojowym wg poglądów armii państw obcych. Struktura i inżynierska rozbudowa pozycji obronnej. Dane taktyczno-techniczne, wygląd zewnętrzny i możliwości bojowe podstawowych typów sprzętu artyleryjskiego, pancernego i desantowego armii obcych.

Temat 5 — Rozpoznanie przez obserwację z naziemnego punktu obserwacyjnego

Cel szkolenia:

Nauczyć zwiadowców zasad rozpoznania wzrokowego z naziemnego punktu obserwacyjnego.

Zagadnienia:

Sporządzenie szkicu dozorów. Prowadzenie rozpoznania. Określanie odległości do wykrytych celów. nanoszenie wykrytych celów na mapę. Prowadzenie dziennika rozpoznania. Rozpoznanie środków ogniowych i sił żywych nieprzyjaciela oraz ugrupowania bojowego artylerii i moździerzy nieprzyjaciela.

Temat 6 — Praca dwubocznej obserwacji

Cel szkolenia:

Nauczyć zwiadowców pracy na punktach dwubocznej obserwacji przy wcinaniu wykrytych celów.

Zagadnienia:

Organizacja pracy na punktach dwubocznej obserwacji. Orientowanie przyrządów optyczno-mierniczych. Wcięcie dozorów i celów. Prowadzenie dziennika odczytów dwubocznej obserwacji. Przekazywanie odczytów wciętych celów. Obsługiwanie strzelania według znaku i wielkości odchyień. Wcinanie celów z krótkiej podstawy. Praca praktyczna w dzień i w nocy.

Temat 7 — Działanie zwiadowcy w artyleryjskich grupach rozpoznawczych

Cel szkolenia:

Nauczyć zwiadowców praktycznej pracy w składzie artyleryjskich grupy rozpoznawczych.

Z a g a d n i e n i a :

Rodzaje i przeznaczenie artyleryjskich grup rozpoznawczych. Obowiązki zwiadowcy w czasie działania w artyleryjskiej grupie rozpoznawczej do rozpoznania marszruty oraz w artyleryjskiej grupie rozpoznawczej do wyboru stanowisk ogniowych, wysłanej w przewidywaniu spotkania z nieprzyjacielem.

T e m a t 8 — Działanie drużyny rozpoznawczej w natarciu

Cel szkolenia:

Nauczyć zwiadowców wykonywania czynności w składzie drużyny rozpoznawczej w natarciu.

Z a g a d n i e n i a :

Urządzenie punktu obserwacyjnego z dostosowaniem go do obrony przeciwatomowej. Prowadzenie rozpoznania. Wykonanie dokumentacji rozpoznawczej. Działanie drużyny rozpoznawczej po ogłoszeniu alarmu atomowego. Zmiana punktu obserwacyjnego wzdłuż osi natarcia. Pokonywanie terenu skażonego środkami chemicznymi i promieniotwórczymi. Organizacja rozpoznania na nowej rubieży.

T e m a t 9 — Działanie drużyny rozpoznawczej w obronie

Cel szkolenia:

Nauczyć zwiadowców wykonywania czynności w składzie drużyny rozpoznawczej w obronie.

Z a g a d n i e n i a :

Urządzenie punktu obserwacyjnego pod względem inżyniersko-saperskim. Organizacja ochrony punktu obserwacyjnego. Prowadzenie rozpoznania w nocy i w czasie artyleryjskiego i lotniczego przygotowania ataku nieprzyjaciela. Przejsie na zapasowy punkt obserwacyjny. Wykonanie dokumentacji rozpoznawczej. Praca drużyny rozpoznawczej w czasie obrony wybrzeża morskiego.

PODODDZIAŁY ARTYLERII PRZECIWLOTNICZEJ

Cel szkolenia:

1. Wyszkolić funkcyjnych obsługi znających dokładnie budowę armaty i amunicji. Nauczyć prawidłowego obsługiwanie sprzętu i obchodzenia się z nim oraz pielęgnacji i konserwacji.

2. Nauczyć funkcyjnych dokładnego wykonywania obowiązków podczas przygotowania sprzętu do strzelania, w czasie otwarcia, prowadzenia i przerwania ognia do celów powietrznych i naziemnych w różnych sytuacjach taktycznych.

3. Nauczyć dalmierzystów budowy dalmierza, przygotowania go do pracy oraz bezbłędnego mierzenia odległości do powietrznych i naziemnych celów.

4. Nauczyć zwiadowców budowy i zasad posługiwania się przyrządami optyczno-mierniczymi.

5. Zapoznać szeregowców z elementarnymi wiadomościami o zasadach strzelania i ich wykorzystaniem w czasie prowadzenia ognia.

6. Nauczyć umiejętnego wykonywania obowiązków w przeciwlotniczych grupach rozpoznawczych, na stanowisku dowodzenia baterii oraz szybkiego rozpoznania typów samolotów państw obcych.

Wskazówki metodyczne:

W opisie sprzętu i amunicji:

1. Zajęcia prowadzić bezpośrednio przy sprzęcie stosując metodę pokazu i zajęć praktycznych. Szczególną uwagę zwrócić na zagadnienia mające praktyczne zastosowanie w pracy obsługi w czasie marszu, strzelań i walki.

2. Rozkładanie i składanie, przegląd i regulację, a także wykrywanie i usuwanie niesprawności części i mechanizmów przeprowadzać praktycznie aż do całkowitego przyswojenia przez szeregowców przerobionych zagadnień.

3. Zasad utrzymania i konserwacji sprzętu uczyć szeregowców od samego początku szkolenia bezpośrednio przy sprzęcie metodą pokazu praktycznego i treningu.

Przez cały okres szkolenia wyrabiać u żołnierzy troskę o sprzęt zwracając szczególną uwagę na prawidłowe obchodzenie się z nim i na należyłą konserwację. Od początku szkolenia wpajać szeregowcom zasadę, że wszelkie zacięcia, wadliwe działanie itp. należy usuwać nie siłą, lecz drogą ustalenia i usunięcia przyczyny utrudniającej swobodną pracę mechanizmów.

4. Opis amunicji rozpocząć od objaśnienia zasad obchodzenia się z nią, zwracając szczególną uwagę na przegląd zewnętrzny, na znakowanie, partie prochu, znaki ciężaru, czystość, uszczelnienie pocisku w łusce, prawidłowe dokręcenie zapalnika i zapłonika wyjaśniając równocześnie konieczność czyszczenia amunicji przed strzelaniem.

5. Nauczanie opisu i utrzymania sprzętu i amunicji prowadzić nie tylko w czasie specjalnych zajęć, ale również podczas ćwiczeń taktycznych i działoczynów oraz w czasie codziennego i okresowego czyszczenia sprzętu, a szczególnie w dni parkowe.

6. W czasie wszystkich zajęć należy poza sprzętem szeroko wykorzystywać pomoce szkoleniowe (pociski ćwiczebne, zapalniki, schematy, tablice poglądowe itp.) oraz narzędzia i przybory.

W szkoleniu działoczynów:

1. Podstawową metodą szkolenia z działoczynów jest praktyczne nauczanie obowiązków i czynności zawartych w obowiązujących instrukcjach artylerii przeciwlotniczej, a następnie doskonalenie ich przez ćwiczących aż do zupełnego opanowania.

2. Zajęcia z działoczynów rozpoczynać od powtórzenia czynności (obowiązków) z poprzednich zajęć. Stwierdzone niedociągnięcia natychmiast usuwać.

3. Wszystkie zajęcia z działoczynów muszą być zabezpieczone w potrzebne pomoce szkoleniowe w celu łatwiejszego zrozumienia nauczanych zagadnień.

Przy planowaniu szkolenia z działoczynów należy uwzględnić i wykorzystywać przeloty samolotów w rejonie rozmieszczenia pododdziału (przeloty lotnictwa cywilnego i wojskowego), jak również umiejętnie łączyć zajęcia z działoczynów z tematami opisu sprzętu i taktyki. Tematy z działoczynów powinny być poprzedzone odpowiednimi tematami z opisu sprzętu i amunicji.

Zajęcia ze szkolenia taktycznego prowadzone w terenie umiejętnie wykorzystywać w celu ugruntowania poznanych czynności z działoczynów przez treningi w wykonywaniu obowiązków funkcyjnych.

4. Zgrywanie baterii przeprowadza osobiście dowódca baterii przy współudziale wszystkich oficerów baterii.

W czasie zgrywania baterii, obok strzelania z samoczynnym celownikiem, zgrywać baterię w strzelaniu różnymi sposobami, jednak z takim wyliczeniem, ażeby ogólnie 80% przydzielonego czasu przeznaczyć na strzelanie z samoczynnym celownikiem. W czasie zajęć mających na celu zgrywanie baterii należy przeciwiczyć wszystkie elementy przygotowania strzelania aż do otwarcia ognia włącznie, skracając stopniowo czas przygotowania do strzelania.

5. Wszystkie zajęcia z działoczynów prowadzić na placu ćwiczeń posługując się specjalnie urządzonego poligonem zmniejszonym i szeroko stosować zastępowanie funkcyjnych.

W szkoleniu opisu i pracy bojowej na dalmierzu

1. Naukę o budowie dalmierza prowadzić równoległe z nauką pracy na dalmierzu, przy czym zajęcia na temat wewnętrznej budowy przeprowadzać po opanowaniu podstawowych zasad i sposobów pracy.

2. Przy opisie mechanizmów i oddzielnych części dalmierza zwracać uwagę na typowe niesprawności jakie mogą zaistnieć w pracy bojowej lub w czasie marszu oraz jak je należy wykrywać i usuwać.

3. Zajęcia na temat przeglądu i pielęgnacji dalmierza prowadzić praktycznie wpajając w żołnierzy troskę o powierzony sprzęt.

4. Pracę bojową na dalmierzu prowadzić praktycznie w miejscach specjalnie w tym celu przygotowanych, prowadząc treningi w pomiarze odległości do celów nieruchomych, do których odległość została określona topograficznie z dokładnością skali pomiarów dalmierza, a w mierzeniu odległości do ruchomych celów powietrznych wykorzystywać wszystkie przelatujące samoloty.

5. Podczas ćwiczeń w pomiarze odległości zwracać uwagę na dokładność pracy. Wszystkie wykryte błędy w pracy natychmiast poprawiać.

6. Codziennie prowadzić ewidencję pracy każdego dalmierzysty w mierzeniu odległości, po treningu obliczyć wyniki pracy i podać ocenę każdemu dalmierzyscie do wiadomości.

W szkoleniu znajomości przyrządów optyczno-mierniczych

1. Zajęcia z opisu przyrządów optyczno-mierniczych należy prowadzić w terenie lub w specjalnie urządzonej sali wykładowej posługując się przyrządami, schematami, makietami i rysunkami. Nauczanie posługiwania się przyrządami prowadzić tylko praktycznie w terenie.

2. W czasie szkolenia zwracać uwagę szeregowcom na dokładne przestrzeganie przepisów o obchodzeniu się z przyrządami, wyjaśniającymi szkodliwe następstwa niewłaściwego i niedbałego obchodzenia się z nimi.

3. Na pierwszych zajęciach praktycznych całą uwagę zwrócić na prawidłowe obsługiwanie przyrządów i dokładne wykonywanie czynności, a następnie przechodzić do treningów w szybkości obsługiwania. Stosując tę metodę należy tworzyć grupy szkoleniowe o następującej ilości szkolenych:

— wykład z pokazem

— 4—5 żołnierzy;

- zajęcia praktyczne
  - trening
- na jeden przyrząd.

- 2—3 żołnierzy;
- 1—2 żołnierzy

Podczas zajęć prowadzonych metodą zajęć praktycznych i treningów wskazana jest praca na różnych przyrządach na zmianę z takim wyliczeniem, aby każdy szkolejący się wykorzystał przewidzianą programem ilość godzin na opanowanie poszczególnych przyrządów.

4. W nauczaniu opisu przyrządów oraz ich właściwości nie należy obciążać szeregowców zbędnymi szczegółami ich budowy. Uczyć tylko tego co jest niezbędne podczas pracy i obchodzenia się z przyrządami.

5. Treningi zwiadowców w posługiwaniu się przyrządami powinny być prowadzone łącznie ze szkoleniem taktycznym i artyleryjsko-strzeleckim.

W szkoleniu artyleryjsko-strzeleckim

1. Szkolenie artyleryjsko-strzeleckie prowadzić w parkach artyleryjskich (na działach i przyrządach) i w salach wykładowych, posługując się szeroko schematami, rysunkami i modelami. Zajęcia powinny być prowadzone jak najbardziej pogładową metodą, unikać należy zawiłych sformułowań, pojęć i teoretycznych objaśnień zjawisk. Każde trudniejsze zjawisko lub pojęcie starać się wyjaśnić w dostępny sposób posługując się modelami i schematami.

2. Zajęcia ze szkolenia artyleryjsko-strzeleckiego powinien bezwzględnie prowadzić oficer.

W szkoleniu specjalnym zwiadowców:

Dla każdego zajęcia ze szkolenia specjalnego wybierać odcinek terenu zapewniający przeprowadzenie zajęć w sposób najbardziej pouczający oraz wykonanie zaplanowanych zamierzeń. I tak na przykład: do zajęć na temat pracy artyleryjskich grup rozpoznawczych należy wybrać z góry taki teren, w którym możnaby nauczyć określać charakter drogi, krętość podjazdów i zjazdów, nośność mostu, jak również przeprowadzić rozpoznanie brodu, rejonu stanowiska ogniowego, stanowiska dowodzenia itp. W czasie zajęć należy stwarzać sytuacje, w których szkoleni mogliby szybko podejmować właściwe decyzje i trenować się w wykonywaniu swoich obowiązków.

Zajęcia z zakresu rozpoznania terenu czy też nieprzyjaciela powietrznego lub naziemnego należy planować po opanowaniu przez zwiadowców zasad pracy na przyrządach optyczno-mierniczych.

Po opanowaniu przez zwiadowców swych obowiązków należy rozpocząć trening w osiągnięciu przez zwiadowców ustalonych norm pracy. Podczas wszystkich zajęć praktycznych ze szkolenia specjalnego i taktycznego należy trenować zwiadowców w rozpoznawaniu sylwetek samolotów, wykorzystując w tym celu albumy, modele samolotów, jak również przeloty własnego lotnictwa.

Zwiadowców drugiego rocznika należy trenować na zajęciach w wykonywaniu obowiązków dowódców drużyn, czy też starszych zwiadowców, stawiać im dodatkowe zadania, stwarzać bardziej skomplikowane sytuacje, jak również wykorzystywać ich w charakterze pomocników kierownika ćwiczenia.

Podczas zgrywania drużyny rozpoznawczej (dowodzenia) należy wiązać ze sobą tematyczne zajęcia; na przykład należy zawsze je rozpoczynać od pracy grupy rozpoznawczej w zakresie rozpoznania drogi i wyboru stanowiska ogniowego (stanowiska dowodzenia baterii), a kończyć natomiast pracą na stanowisku dowodzenia baterii.

Drużyna rozpoznawcza (dowodzenia) powinna brać udział w zajęciach przy zgrywaniu baterii w strzelaniu do celów powietrznych.

O g ó l n e :

1. W nauczaniu pododdziałów artylerii przeciwlotniczej należy stosować zasady stopniowania trudności w opanowywaniu poszczególnych zagadnień przechodzących stopniowo od powolnego lecz dokładnego wykonania czynności do pełnego zautomatyzowania ruchów. Szczególnie należy to stosować w opisie sprzętu i działoczynach.

2. W drugim roku służby w stosunku do obsług, działonów, plutonów zwiększać wymagania w zakresie eksploatacji i posługiwania się sprzętem oraz stosować stałą zmiennność funkcji. Dążyć do tego ażeby każdy żołnierz działonu (obsługi) znał zasadnicze czynności każdego funkcyjnego i potrafił je poprawnie wykonać.

3. W drugim roku służby dowódcy pododdziałów mogą w zależności od realnych potrzeb wprowadzić pewne zmiany w te-

matyce i układzie ćwiczeń, pod tym kątem, ażeby wzmóc wymagalność i zwiększyć intensywność pracy działonów (obsług) na sprzęcie.

OPIS SPRZĘTU I AMUNICJI

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Ogólne wiadomości o samoczynnej armacie przeciwlotniczej i amunicji
2	Pielęgnacja i przechowywanie armaty i amunicji
3	Budowa i działanie części, zespołów i mechanizmów samoczynnej armaty przeciwlotniczej
4	Samoczynny celownik przeciwlotniczy
5	Instalacja elektryczna armaty
6	Przegląd i sprawdzenie armaty oraz samoczynnego celownika
7	Przygotowanie armaty do strzelania oraz obchodzenia się z nią w różnych warunkach
8	Amunicja

Temat 1 — Ogólne wiadomości o samoczynnej armacie przeciwlotniczej i amunicji

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z przeznaczeniem, właściwościami bojowymi i ogólną budową armaty i amunicji.

Z a g a d n i e n i a :

Taktyczno-techniczna charakterystyka armaty. Ogólna charakterystyka budowy armaty. Ogólne wiadomości o amunicji.

Temat 2 — Pielęgnacja i przechowywanie armaty i amunicji

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z zasadami pielęgnacji i przechowywania armaty i amunicji oraz uczyć sposobów czyszczenia i konserwacji.

Z a g a d n i e n i a :

Czyszczenie armaty. Materiały i smary do czyszczenia i smarowania armaty oraz ich przechowywanie. Czyszczenie lufy i zam-

ka. Czyszczenie przewodu lufy po strzelaniu. Czyszczenie pozostałych części, zespołów i mechanizmów. Zasady czyszczenia amunicji przed strzelaniem i jej konserwacja.

Smarowanie armat będących stale w użyciu. Smarowanie armat stojących na konserwacji. Przechowywanie armat w różnych warunkach. Określanie ilości płynu. Ogólne wiadomości i ochronnym i maskującym malowaniu armaty.

Temat 3 — Budowa i działanie części, zespołów i mechanizmów samoczynnej armaty przeciwlotniczej

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców dokładnej budowy oraz działania części zespołów i mechanizmów armaty.

Zagadnienia:

Budowa i przeznaczenie lufy i zamka. Przeznaczenie i opis części mechanizmu samoczynnego ładowania armaty. Budowa kołyski z mechanizmami. Przeznaczenie i budowa oporopowrotnika.

Budowa łoża, podwozia, i odciążaczy. Przeznaczenie i budowa mechanizmów nastawiania lufy.

Rozkładanie i składanie części i mechanizmów. Współdziałanie części, zespołów i mechanizmów podczas ładowania, przy pierwszym odpaleniu, przy odrzucie i przy powrocie. Niesprawności części, zespołów i mechanizmów, wykrywanie i usuwanie ich.

Temat 4 — Samoczynny celownik przeciwlotniczy

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców budowy i przeznaczenia poszczególnych mechanizmów samoczynnego celownika przeciwlotniczego.

Zagadnienia:

Przeznaczenie i podstawowe dane celownika. Teoretyczne uzasadnienie budowy celownika. Budowa mechanizmów celownika. Przeznaczenie i budowa przezierników. Instalacja oświetleniowa. Współdziałanie mechanizmów celownika przy wprowadzeniu danych i rozwiązaniu zadania spotkania.

Temat 5 — Instalacja elektryczna armaty

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z działaniem i przeznaczeniem instalacji elektrycznej armaty.

Z a g a d n i e n i a :

Przeznaczenie instalacji. Budowa części składowych instalacji i akumulatorów. Zasady włączenia i wyłączenia sieci oświetlenia armaty. Niesprawności instalacji i ich usuwanie.

T e m a t 6 — Przegląd i sprawdzenie armaty oraz samoczynnego celownika

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców sposobów i zasad dokonywania przeglądów i sprawdzenia armaty i celownika.

Z a g a d n i e n i a :

Dokonywanie przeglądu poszczególnych części, zespołów i mechanizmów armaty. Przegląd i regulacja mechanizmów. Przegląd samoczynnego celownika. Sprawdzenie celownika.

Sprawdzenie poziomnicy sprawdzającej i poziomnic podwozia. Sprawdzenie martwych ruchów. Sprawdzenie zerowych nastaw celownika. Sprawdzenie zerowej linii celowania. Części zapasowe, przybory i narzędzia, pielęgnacja ich i przechowywanie.

T e m a t 7 — Przygotowanie armaty do strzelania oraz obchodzenie się z nią w różnych warunkach

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców zasad przygotowywania armaty do strzelania i marszu oraz obchodzenia się z nią na ćwiczeniach i strzelaniu.

Z a g a d n i e n i a :

Przegląd i sprawdzenie armaty przed strzelaniem na stanowisku ogniowym. Przegląd armaty i obchodzenie się z nią po strzelaniu.

Obchodzenie się z armatą na zajęciach. Przegląd armaty przed wymarszem, w czasie marszu i po zakończeniu marszu. Przewożenie armat koleją.

T e m a t 8 — Amunicja

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z rodzajami amunicji do armaty przeciwlotniczej oraz nauczyć budowy i sposobów obchodzenia się z amunicją.

Z a g a d n i e n i a :

Rodzaje pocisków do samoczynnej armaty przeciwlotniczej. Budowa naboju. Budowa pocisku. Budowa zapalnika. Przeznacze-

nie i budowa łuski i zapłonika. Ładunek prochowy. Budowa i działanie pocisku przeciwpancernego. Ładowanie amunicji. Zasady przechowywania, obchodzenia się i przewożenia amunicji.

DZIAŁOCZYNY

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Funkcyjni obsługi działą i ich obowiązki
2	Obowiązki funkcyjnych podczas przygotowania działą i amunicji do strzelania
3	Prowadzenie ognia działem do samolotu na kursie poziomym
4	Prowadzenie ognia działem, do samolotów nurkujących, planujących i wznoszących się
5	Prowadzenie ognia działem do samolotu pojawiającego się niespodziewanie na małej odległości
6	Prowadzenie ognia działem do desantu spadochronowego i lotniczych bomb oświetlających
7	Prowadzenie ognia działem do celów powietrznych z krótkich przystanków
8	Prowadzenie działem ognia zaporowego
9	Prowadzenie ognia działem do celów naziemnych i nawodnych
10	Zgrywanie obsługi działą w strzelaniu do celów powietrznych
11	Praca na stanowisku ogniowym baterii do chwili pojawienia się celu
12	Strzelanie baterią do samolotów lecących na kursie poziomym
13	Strzelanie baterią do celów nurkujących, planujących i wznoszących się
14	Strzelanie baterią do samolotów pojawiających się niespodziewanie na małych odległościach
15	Strzelanie baterią do desantu spadochronowego i lotniczych bomb oświetlających
16	Strzelanie baterią do celów naziemnych i nawodnych
17	Prowadzenie baterią ognia zaporowego

Temat 1 — Funkcyjni obsługi działła i ich obowiązki

Cel szkolenia:

Zapcznać z obowiązkami poszczególnych funkcyjnych obsługi.

Zagadnienia:

Skład obsługi działła i rozmieszczenie jej przy działle. Ogólne obowiązki funkcyjnych działła.

Temat 2 — Obowiązki funkcyjnych podczas przygotowania działła i amunicji do strzelania

Cel szkolenia:

Nauczyć funkcyjnych obsługi wykonywania czynności związanych z przygotowaniem sprzętu do strzelania.

Zagadnienia:

Obowiązki funkcyjnych przy przestawieniu działła z położenia marszewego w bojowe i odwrotnie. Obowiązki funkcyjnych podczas przygotowania działła do strzelania i podczas sprawdzania działła mechanizmów działła, podczas sprawdzania oporopowrotnika, podczas poziomowania działła za pomocą poziomnicy sprawdzającej i poziomnic podwozia, przy regulacji martwych ruchów mechanizmów nastawiania lufy i celownika. Przygotowanie działła do strzelania w nocy. Przygotowanie działła do strzelania z kół podczas krótkich przystanków.

Temat 3 — Prowadzenie ognia działem do samolotu na kursie poziomym

Cel szkolenia:

Nauczyć wykonywania czynności przy strzelaniu do samolotu lecącego poziomo.

Zagadnienia:

Praca funkcyjnych przy przygotowaniu działła i amunicji do strzelania. Obowiązki funkcyjnych przy otwarciu i prowadzeniu ognia. Prowadzenie ognia do samolotów lecących z szybkością ponad 140 m/sek. Zgrywanie obsługi.

Temat 4 — Prowadzenie ognia działem do samolotów nurkujących, wznoszących się i planujących

Cel szkolenia:

Nauczyć czynności w czasie strzelania do samolotów w różnych fazach ataku.

Z a g a d n i e n i a :

Praca funkcyjnych działa przy przygotowaniu działa i amunicji do strzelania. Obowiązki funkcyjnych przy otwarciu i prowadzeniu ognia. Obowiązki funkcyjnych przy przejściu od strzelania do samolotów lecących poziomo do strzelania do samolotów nurkujących, jak również do samolotów wychodzących z lotu nurkującego. Zgrywanie obsługi działa.

T e m a t 5 — Prowadzenie ognia działem do samolotu pojawiającego się niespodziewanie na małej odległości

Cel szkolenia:

Nauczyć wykonywania czynności w czasie strzelania do samolotów na małych odległościach.

Z a g a d n i e n i a :

Praca funkcyjnych podczas przygotowania działa i amunicji do strzelania. Zapoznanie się funkcyjnych ze szkicem ognia w obronie bezpośredniej. Obowiązki funkcyjnych przy otwarciu i prowadzeniu ognia. Zgrywanie obsługi działa.

T e m a t 6 — Prowadzenie ognia działem do desantu spadochronowego i lotniczych bomb oświetlających

Cel szkolenia:

Nauczyć wykonywania czynności w czasie strzelania do desantu i bomb oświetlających.

Z a g a d n i e n i a :

Praca funkcyjnych przy przygotowaniu działa i amunicji do strzelania. Obowiązki funkcyjnych przy otwarciu i prowadzeniu ognia. Zgrywanie obsługi działa.

T e m a t 7 — Prowadzenie ognia działem do celów powietrznych z krótkich przystanków

Cel szkolenia:

Nauczyć prowadzenia ognia z krótkich przystanków do celów powietrznych.

Z a g a d n i e n i a :

Praca funkcyjnych podczas przygotowania działa i amunicji do strzelania. Obowiązki funkcyjnych przy otwarciu i prowadzeniu ognia. Zgrywanie obsługi działa.

Temat 8 — Prowadzenie działem ognia zaporowego

Cel szkolenia:

Nauczyć wykonywania czynności w czasie prowadzenia działem ognia zaporowego.

Zagadnienia:

Praca funkcyjnych podczas przygotowania dział i amunicji do strzelania. Obowiązki funkcyjnych na komendę: „Pionowa“ i „Pozioma“. Otwarcie i prowadzenie ognia. Zgrywanie obsługi dział.

Temat 9 — Prowadzenie ognia działem do celów naziemnych i nawodnych

Cel szkolenia:

Nauczyć wykonywania czynności w czasie strzelania do celów naziemnych i nawodnych.

Zagadnienia:

Wyznaczenie sektorów wzbronionych i sektorów strzelania. Oczyszczenie terenu w sektorze strzelania. Zapoznanie się obsługi ze szkicem ognia w obronie bezpośredniej. Obowiązki funkcyjnych przy otwarciu i prowadzeniu ognia do czołgów (samochodów pancernych), do celów nawodnych i do piechoty. Zgrywanie obsługi dział.

Temat 10 — Zgrywanie obsługi dział w strzelaniu do celów powietrznych

Cel szkolenia:

Zgrać działon w strzelaniu do celów powietrznych.

Zagadnienia:

Zgrywanie obsługi dział w strzelaniu do celów powietrznych. Zmiana funkcyjnych w obsłudze dział. Kontrola zgrania obsługi dział.

Temat 11 — Praca na stanowisku ogniowym baterii do chwili pojawienia się celu

Cel szkolenia:

Nauczyć funkcyjnych obsługi praktycznego wykonania czynności na stanowisku ogniowym przed strzelaniem.

Z a g a d n i e n i a :

— Przewiedzenie dział z położenia marszowego w bojowe. Regulacja dalmierzy. Przegląd i sprawdzenie dział przed strzelaniem. Orientowanie dział. Podłączenie i sprawdzenie oświetlenia. Przygotowanie amunicji. Przygotowanie do strzelania do samolotów pojawiających się nagle na małych odległościach oraz do celów naziemnych. Przygotowanie ognia zaporowego. Prace inżynierskie na stanowisku ogniowym.

T e m a t 12 — Strzelanie baterią do samolotów na kursie poziomym

Cel szkolenia:

Nauczyć wykonywania czynności w czasie strzelania w składzie baterii do samolotów lecących poziomo.

Z a g a d n i e n i a :

Osiągnięcie przez baterię pełnej gotowości bojowej. Organizacja obserwacji. Wskazywanie celów. Otwarcie ognia. Strzelanie do samolotów manewrujących. Strzelanie w nocy do samolotów oświetlonych reflektorami. Zgrywanie baterii.

T e m a t 13 — Strzelanie baterią do celów nurkujących, wznoszących się i planujących

Cel szkolenia:

Nauczyć wykonywania czynności w czasie strzelania w składzie baterii do samolotów w różnych fazach ataku.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie baterii do strzelania do samolotów nurkujących. Organizacja obserwacji. Wskazywanie celów. Strzelanie do samolotów nurkujących, planujących i wznoszących się. Przejście od strzelania do samolotu lecącego na kursie poziomym do strzelania do samolotu nurkującego. Strzelanie do samolotu wychodzącego z lotu nurkowego. Jednoczesne odparcie ataku samolotów nurkujących z różnych kierunków. Zgrywanie baterii.

T e m a t 14 — Strzelanie baterią do samolotów pojawiających się niespodziewanie na małych odległościach

Cel szkolenia:

Zgrać baterię w strzelaniu do samolotów atakujących z małych odległości.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie baterii do strzelania. Podział i oznaczenie sektorów strzelania. Organizacja obserwacji. Otwarcie i przerwanie ognia. Zgrywanie baterii.

Temat 15 — Strzelanie baterią do desantu spadochronowego i lotniczych bomb oświetlających

Cel szkolenia:

Zgrać baterię w strzelaniu do desantu i bomb oświetlających.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie baterii do strzelania. Organizacja obserwacji. Wskazywanie celów. Otwarcie i prowadzenie ognia. Przejście od strzelania do samolotu do strzelania do desantu spadochronowego w powietrzu i na ziemi. Zgrywanie baterii.

Temat 16 — Strzelanie baterią do celów naziemnych i nawodnych

Cel szkolenia:

Zgrać baterię w strzelaniu do celów naziemnych i nawodnych.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie dział i amunicji do strzelania. Podział i oczyszczenie sektorów strzelania. Otwarcie i prowadzenie ognia do czołgów (samochodów pancernych), do celów nawodnych i do piechoty (do celów nieruchomych).

Temat 17 — Prowadzenie baterią ognia zaporowego

Cel szkolenia:

Nauczyć baterię wykonywania czynności w czasie prowadzenia ognia zaporowego.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie baterii do strzelania ogniem zaporowym. Otwarcie i prowadzenie ognia. Sposób ustawienia zapory poziomej i pionowej. Osobliwości prowadzenia ognia według danych określanych na słuch.

OPIS I PRACA BOJOWA NA DALMIERZU

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Ogólne wiadomości o budowie dalmierza
2	Zewnętrzna i wewnętrzna budowa 1-metrowego dalmierza
3	Teoretyczne uzasadnienie budowy dalmierza
4	Przechowywanie, pielęgnacja oraz obchodzenie się z dalmierzem
5	Przeгляд, sprawdzenie, regulacja oraz wykrywanie i usuwanie niesprawności dalmierza
6	Ogólne zapoznanie się z pracą na dalmierzu
7	Przygotowanie dalmierza do pracy
8	Mierzenie odległości do nieruchomych przedmiotów terenowych
9	Mierzenie odległości do ruchomych celów naziemnych
10	Mierzenie odległości do celów powietrznych

Temat 1 — Ogólne wiadomości o budowie dalmierza.

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z ogólną budową i przeznaczeniem dalmierza.

Zagadnienia:

Przeznaczenie, typy i zastosowanie dalmierzy stereoskopowych. Charakterystyka dalmierza stereoskopowego, dane optyczne, wymiarowe i wagowe. Zakres pracy. Główne części dalmierza i ich przeznaczenie.

Temat 2 — Zewnętrzna i wewnętrzna budowa dalmierza.

Cel szkolenia:

Nauczyć dalmierzystów znajomości budowy części i mechanizmów dalmierza.

Zagadnienia:

Budowa części zewnętrznych dalmierza. Sposób użycia statywu naramiennego. Budowa i przeznaczenie sprawdzianu. Sposób sprawdzania sprawności sprawdzianu. Budowa przyrządu oświetlającego.

Układ optyczny dalmierza. Budowa i przeznaczenie części okularowej i głowic. Budowa mechanizmów regulacji wysokościowej i odległościowej. Budowa skal regulacji. Działanie mechanizmów regulacji. Niesprawności i ich usuwanie.

Temat 3 — Teoretyczne uzasadnienie budowy dalmierza

Cel szkolenia:

Zapoznać dalmierzystów z ważniejszymi teoretycznymi uzasadnieniami budowy dalmierza.

Zagadnienia:

Pojęcie o budowie oka ludzkiego. Wady wzroku. Pojęcie o widzeniu stereoskopowym i stereoskopowości. Zasady pomiaru odległości dalmierzem stereoskopowym. Pojęcie o błędzie teoretycznym i obliczanie błędu. Przyczyny rozregulowania się dalmierza, istota oraz zasady regulacji.

Temat 4 — Przechowywanie, pielęgnacja oraz obchodzenie się z dalmierzem

Cel szkolenia:

Nauczyć dalmierzystów zasad obchodzenia się, pielęgnacji i konserwacji dalmierza.

Zagadnienia:

Zasady i sposób czyszczenia optycznych i mechanicznych części dalmierza. Materiały używane do czyszczenia i smarowania. Zasady sprawdzania i przewożenia dalmierza. Przechowywanie dalmierza.

Temat 5 — Przegląd, sprawdzenie, regulacja oraz wykrywanie i usuwanie niesprawności dalmierza

Cel szkolenia:

Nauczyć dalmierzystów zasad dokonywania przeglądów, regulacji oraz usuwania niesprawności dalmierza.

Zagadnienia:

Przegląd dalmierza w skrzynce. Zewnętrzny przegląd dalmierza w położeniu bojowym. Przegląd zewnętrzny powierzchni optycznych części dalmierza. Sprawdzenie działania mechanizmów regulacji dalmierza. Sprawdzenie działania mechanizmów nastawiania ostrości wzroku i rozstawienia oczu.

Temat 6 — Ogólne zapoznanie się z pracą na dalmierzu

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z ogólnymi zasadami pracy bojowej na dalmierzu.

Z a g a d n i e n i a :

Skład obsługi dalmierza i nazwa funkcyjnych. Przystawienie dalmierza z położenia marszowego w bojowe. Poziomowanie dalmierza. Praca funkcyjnych w czasie pomiarów odległości do różnych celów. Przystawienie dalmierza z położenia bojowego w marszowe.

Temat 7 — Przygotowanie dalmierza do pracy

Cel szkolenia:

Nauczyć dalmierzystów zasad i sposobów przygotowania dalmierza do pracy.

Z a g a d n i e n i a :

Przystawienie dalmierza w położenie bojowe. Przygotowanie dalmierza do regulacji. Regulacja wysokościowa. Regulacja odległościowa. Obliczenie poprawki regulacji i nastawienie jej. Podsumowanie wyników regulacji. Przystawienie dalmierza z położenia do regulacji w położenie bojowe.

Temat 8 — Mierzenie odległości do nieruchomych przedmiotów terenowych

Cel szkolenia:

Nauczyć dalmierzystów mierzenia odległości do przedmiotów terenowych.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie dalmierza do pracy. Wycelowanie dalmierza. Zasady zgrzywania znaczków pomiarowych z przedmiotem. Przypadki zanikania stereoskopowości. Mierzenie i podsumowanie wyników. Sprawdzenie dalmierza.

Temat 9 — Mierzenie odległości do ruchomych celów naziemnych

Cel szkolenia:

Nauczyć dalmierzystów mierzenia odległości do ruchomych celów naziemnych.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie dalmierza do pracy. Uchwytywanie celu ruchomego. Pomiar i odczyt odległości do ruchomego celu naziemnego.

Temat 10 — Mierzenie odległości do celów powietrznych

Cel szkolenia:

Nauczyć dalmierzystów zasad mierzenia odległości do celów powietrznych.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie dalmierza do pracy. Ułożenie dalmierza na wspornikach statywu naramiennego. Uchwycenie i prowadzenie celu. Zasady wycelowania w samolot. Zgrywanie znacznika pomiarowego z celem i odczytywanie odległości. Specyfika pracy na dalmierzu w nocy.

PRZYRZĄDY OPTYCZNO-MIERNICZE

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Ogólne wiadomości o przyrządach optyczno-mierniczych
2	Miara kątów w artylerii
3	Lornetka pryzmatyczna
4	Kompas
5	Lorneta przeciwlotnicza
6	Kątomierz-busola
7	Przybory do prac graficznych

Temat 1 — Ogólne wiadomości o przyrządach optyczno-mierniczych i ich budowie

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z przeznaczeniem i zastosowaniem przyrządów optyczno-mierniczych.

Z a g a d n i e n i a :

Przeznaczenie przyrządów obserwacyjnych. Wewnętrzna budowa przyrządów. Ogólne wiadomości o właściwościach światła. Zwier-

ciadło płaskie. Kąty padania i załamania promieni w środowiskach o różnej gęstości. Droga promienia w zwierciadle płaskim, pryzmacie trójkątnym i pięciokątnym. Szczewki. Powiększenie obrazu. Układy lunetowe.

T e m a t 2 — Miara kątów w artylerii

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z miarą kątów przyjętą w artylerii.

Z a g a d n i e n i a :

Miara kątów w artylerii. Pojęcie tysięcznej i 1/1000 D. Czytanie i zapisywanie kątów w podziałkach kątomierza.

T e m a t 3 — Lornetka pryzmatyczna

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców budowy i zasad posługiwania się lornetką pryzmatyczną.

Z a g a d n i e n i a :

Przeznaczenie lornetki. Zewnętrzna i wewnętrzna budowa lornetki. Przygotowanie lornetki do pracy. Zasady noszenia lornetki. Sposób obserwowania. Mierzenie przy pomocy lornetki kątów w płaszczyźnie poziomej i pionowej. Zastosowanie lornetki do określania kątów położenia celu, kątów zakrycia, obserwacji uchylen i rozprysków od celu. Zasady obchodzenia się z lornetką i przechowywanie jej w różnych warunkach. niesprawności lornetki i ich usuwanie.

T e m a t 4 — Kompas

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców zasad posługiwania się kompasem.

Z a g a d n i e n i a :

Przeznaczenie i budowa kompasu. Sprawdzenie sprawności kompasu. Zasady noszenia i przechowywania kompasu. Praktyczna praca na kompasie przy określaniu stron świata, azymutu i orientowaniu mapy (stolika).

Temat 5 — Lorneta przeciwlotnicza

Cel szkolenia:

Nauczyć zwiadowców budowy i zastosowania lornety przeciwlotniczej.

Zagadnienia:

Przeznaczenie lornety. Budowa zewnętrzna i wewnętrzna lornety. Układ optyczny. Główne części. Przygotowanie lornety do pracy. Orientowanie lornety. Praca na lornecie.

Temat 6 — Kątomierz-busola

Cel szkolenia:

Nauczyć zwiadowców budowy, przeznaczenia i zasad posługiwania się kątomierzem-busolą.

Zagadnienia:

Przeznaczenie i budowa kątomierza-busoli. Dokładność podziałki kątomierzej i sposób odczytywania. Przygotowanie kątomierza-busoli do pracy. Sprawdzenie kątomierza-busoli. Zastosowanie kątomierza-busoli do określenia azymutu magnetycznego celu. Wyznaczenie kierunku na podstawie znanego azymutu magnetycznego, pomiary w płaszczyźnie poziomej i pionowej. Wytyczenie frontu baterii. Zasady przenoszenia, przechowywania i konserwacji kątomierza-busoli.

Temat 7 — Przybory do prac graficznych

Cel szkolenia:

Nauczyć zwiadowców posługiwania się przyborami do prac graficznych w czasie pracy na mapie (stoliku).

Zagadnienia:

Przeznaczenie i budowa przenośnika. Mierzenie i budowa kątów. Określenie odległości, azymutu i współrzędnych punktów na mapie. Pielęgnacja i przechowywanie. Przeznaczenie i budowa podziałki złożonej i cięciwomierza. Mierzenie i budowa kątów. Mierzenie i odkładanie odległości. Przeznaczenie i budowa współrzędniaka. Określenie współrzędnych punktu. Naniesienie punktów na mapę według współrzędnych.

SZKOLENIE ARTYLERYJSKO-STRZELECKIE

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Ogólne wiadomości o dziale, ładunku i naboju
2	Prochy i materiały wybuchowe
3	Ruch pocisku w powietrzu
4	Działanie pocisków
5	Rozrzut pocisków i rozrzut tras
6	Zasady strzelania artylerii przeciwlotniczej
7	Obserwacja strzelania i mierzenie uchyień tras w płaszczyźnie poziomej i pionowej

Temat 1 — Ogólne wiadomości o dziale, ładunku i naboju

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z ogólnymi wiadomościami o dziale, ładunku i naboju.

Zagadnienia:

Elementy broni palnej. Pocisk artyleryjski i jego przeznaczenie. Ładunek miotający, jego budowa i przeznaczenie. Naboje zespolone i nie zespolone. Przeznaczenie lufy, zamka i gwintów lufy.

Temat 2 — Prochy i materiały wybuchowe

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z rodzajami materiałów wybuchowych i ich zastosowaniem.

Zagadnienia:

Ogólne pojęcie o materiałach wybuchowych. Pojęcie o szybkim spalaniu się, o wybuchu i detonacji. Przeznaczenie prochów i ich rodzaje. Budowa prochu dymnego i bezdymnego. Praca gazów prochowych w lufie. Materiały wybuchowe kruszące stosowane w artylerii przeciwlotniczej. Wrażliwość i trwałość materiałów wybuchowych.

Temat — 3 — Ruch pocisku w powietrzu

Cel szkolenia:

Zapoznać z właściwościami ruchu pocisku w powietrzu.

Z a g a d n i e n i a :

Sily działające na pocisk w locie. Tor pocisku i jego właściwości. Zależność między kątami podniesienia, celownika i położenia celu. Zależność kąta celownika od odległości i kąta położenia celu. Strefy ognia dział artylerii przeciwlotniczej i wiązki torów. Wpływ balistycznych i meteorologicznych warunków strzelania na lot pocisku.

T e m a t 4 — Działanie pocisków

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z klasyfikacją i działaniem pocisków.

Z a g a d n i e n i a :

Klasyfikacja pocisków. Ogólna budowa pocisków. Przeznaczenie, rodzaje i działanie zapalników. Ogólne wiadomości o pociskach uderzeniowych. Ogólne wiadomości o pociskach rozpryskowych. Ogólne wiadomości o pociskach specjalnych. Działanie rozpryskowe pocisku. Działanie uderzeniowe pocisku w zależności od kąta uderzenia, szybkości końcowej, kalibru i ciężaru, kształtu i wytrzymałości pocisku oraz od rodzaju samej przeszkody. Zjawisko odbijania się pocisku (rekoszet). Działanie burzące pocisku. Działanie pocisku na pancerz.

T e m a t 5 — Rozrzut pocisków i rozrzut tras

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z istotą rozrzutu pocisków i tras.

Z a g a d n i e n i a :

Zjawisko rozrzutu i jego przyczyny. Snop torów. Tor średni i średni punkt upadku. Prawo rozrzutu. Określenie środka rozrzutu. Uchylenie środkowe i sposoby jego obliczania. Płaszczyzna ekranowa. Skale rozrzutu. Obliczanie procentu trafień w celu. Rozrzut rozprysków.

T e m a t 6 — Zasady strzelania artylerii przeciwlotniczej

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z zasadami strzelania artylerii przeciwlotniczej.

Z a g a d n i e n i a :

Charakterystyka celów powietrznych. Różnice w strzelaniu artylerii naziemnej i przeciwlotniczej. Układy współrzędnych celu

w artylerii przeciwlotniczej. Czynniki ruchu celu powietrznego. Zasady strzelania artylerii przeciwlotniczej małego kalibru. Hipotezy ruchu celu. Sposoby strzelania i rodzaje ognia. Rozwiązanie zadania spotkania się pocisku z celem przez samoczynny celownik. Wycełowanie armaty.

Temat 7 — Obserwacja strzelania i mierzenie uchyień tras w płaszczyźnie poziomej i pionowej

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców mierzenia uchyień tras od celu za pomocą przyrządów i okiem nieuzbrojonym.

Zagadnienia:

Uchylenie przypadkowe i systematyczne. Oznaki skutecznego strzelania. Normalne układanie się tras wokół celu. Mierzenie uchyień tras od celu za pomocą przyrządów i okiem nieuzbrojonym. Wpływ błędów w nastawianiu kursu, szybkości i odległości do celu na uchylenie od celu. Poprawienie strzelania.

SZKOLENIE SPECJALNE ZWIADOWCÓW

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Przeznaczenie i rodzaje rozpoznania w artylerii przeciwlotniczej
2	Rozpoznanie samolotów
3	Praca zwiadowców w składzie artyleryjskich grup rozpoznawczych
4	Praca zwiadowców na stanowisku dowodzenia baterii
5	Praca drużyny rozpoznawczej (dowodzenia) na stanowisku dowodzenia baterii

Temat 1 — Przeznaczenie i rodzaje rozpoznania w artylerii przeciwlotniczej

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z zadaniami rozpoznania oraz jego organizacją w baterii i w oddziale,

Z a g a d n i e n i a :

Zadania rozpoznania w artylerii przeciwlotniczej. Organizacja rozpoznania nieprzyjaciela powietrznego i naziemnego w baterii i w oddziale. Środki rozpoznania.

T e m a t 2 — Rozpoznanie samolotów

Cel szkolenia:

Nauczyć zasad rozpoznania przynależności państwowej samolotów na podstawie konstrukcji i znaków rozpoznawczych.

Z a g a d n i e n i a :

Rozpoznanie samolotów wg ich właściwości konstrukcyjnych i sylwetek. Znaki rozpoznawcze państw obcych na samolotach. Taktyczno-techniczne dane zasadniczych samolotów państw obcych i ich sylwetki. Sylwetki samolotów własnych i państw sprzymierzonych.

T e m a t 3 — Praca zwiadowcy w składzie artyleryjskich grup rozpoznawczych

Cel szkolenia:

Nauczyć zwiadowców praktycznego wykonania ich czynności w składzie artyleryjskich grup rozpoznawczych.

Z a g a d n i e n i a :

Praca drużyny rozpoznawczej (dowodzenia) podczas marszu i na stanowisku ogniowym. Rozpoznanie nieprzyjaciela powietrznego i naziemnego. Sprowadzenie plutonu ogniowego w rejon stanowiska ogniowego.

T e m a t 4 — Praca zwiadowców na stanowisku dowodzenia baterii

Cel szkolenia:

Nauczyć zwiadowców praktycznego i sprawnego wykonania ich czynności na stanowisku dowodzenia baterii.

Z a g a d n i e n i a :

Obowiązki zwiadowców na stanowisku dowodzenia baterii. Urządzenie punktu obserwacyjnego dowódcy baterii i praca na przyrządach obserwacyjnych. Obowiązki dyżurnego zwiadowcy. Prowadzenie

dziennika obserwacji. Obowiązki obserwatora chemicznego. Służba ochronna i regulacji. Działanie zwiadowców przy samoobronie stanowiska ogniowego przed nieprzyjacielem naziemnym.

T e m a t 5 — Praca drużyny rozpoznawczej (dowodzenia) na stanowisku dowodzenia baterii

Cel szkolenia:

Nauczyć drużynę rozpoznawczą zgranej pracy na stanowisku dowodzenia baterii.

Z a g a d n i e n i a :

Urządzenie stanowiska dowodzenia baterii i rozmieszczenie na nim ludzi i sprzętu. Urządzenie inżynierskie i maskowanie stanowiska dowodzenia. Działanie drużyny rozpoznawczej (dowodzenia) na sygnał: „Gotowość numer jeden (alarm)“. Organizacja wskazywania celów. Przyjmowanie i przekazywanie kcmend i rozkazów.

PODODZIAŁY PRZECIWLOTNICZYCH KARABINÓW MASZYNOWYCH

Cel szkolenia:

- nauczyć szeregowców dokładnej znajomości budowy, przygotowania do strzelania, obchodzenia się i praktycznego dokonywania przeglądów pkm i amunicji;
- nauczyć szeregowców wykonywania czynności funkcyjnych obsługi w czasie przygotowania karabina do strzelania, prowadzenia ognia do celów powietrznych i naziemnych. Zgrać działanie drużyny, plutonu i baterii w różnych warunkach i sytuacjach bojowych;
- zapoznać szeregowców z istotą strzelania do celów powietrznych; nauczyć rozpoznania wszelkiego rodzaju samolotów oraz określania uchyłeń tras od celu;
- nauczyć posługiwania się przyrządami optyczno-mierniczymi i wykorzystania ich w pracy bojowej.

Wskazówki metodyczne:

W opisie sprzętu i amunicji:

1. Zajęcia prowadzić bezpośrednio przy sprzęcie lub w specjalnie urządzonej sali wykładowej stosując metodę pokazu i ćwiczeń praktycznych. Szczególną uwagę zwrócić na zagadnienia mające prak-

tyczne zastosowanie w pracy obsługi w czasie marszu, strzelań i walki.

2. Rozkładanie, składanie i regulację, a także wykonywanie i usuwanie niesprawności poszczególnych części i mechanizmów przeprowadzać praktycznie aż do zupełnego przyswojenia przez szeregowców przerabianych zagadnień.

3. Zasad utrzymania i konserwacji sprzętu uczyć szeregowców od samego początku szkolenia bezpośrednio przy sprzęcie metodą pokazu i praktycznego treningu, nie tylko na zajęciach z opisu sprzętu ale i na zajęciach z pracy bojowej oraz na szkoleniu taktycznym.

Przez cały okres szkolenia wyrabiać u żołnierzy troskę o sprzęt, zwracać uwagę na prawidłowe i regulaminowe obchodzenie się z nim i należytą konserwację. Od początku szkolenia wpajać szeregowcom zasadę, że wszelkie zacięcia itp. należy usuwać drogą ustalenia i usunięcia przyczyny, a nie siłą.

4. Opis amunicji rozpocząć od objaśnienia zasad obchodzenia się z nią, zwracając szczególną uwagę na przegląd amunicji, jej czystość, znakowanie i dobry stan techniczny.

5. Nauczanie opisu i utrzymania sprzętu i amunicji prowadzić nie tylko w czasie zajęć specjalnych ale również podczas ćwiczeń taktycznych i pracy bojowej.

6. W czasie zajęć należy poza sprzętem szeroko wykorzystywać pomoce naukowe (przekroje, schematy, tablice poglądowe) oraz narzędzia i przybory niezbędne do rozkładania, składania i regulacji mechanizmów.

W pracy bojowej:

1. Podstawową formą prowadzenia pracy bojowej jest praktyczne nauczanie wykonywania obowiązków funkcyjnych w czasie przygotowania karabina do strzelania i w czasie prowadzenia ognia.

2. Przy planowaniu zajęć z pracy bojowej należy uwzględnić czas przelotów lotnictwa wojskowego i cywilnego nad rejonem rozlokowania pododdziałów, jak również poprzedzić tematy szkolenia ogniowego odpowiednimi tematami z opisu sprzętu. Zajęcia taktyczne w terenie wykorzystywać na doskonalenie umiejętności funkcyjnych obsługi w wykonywaniu swoich czynności.

3. Wszystkie zajęcia z pracy bojowej prowadzić praktycznie w parku przeciwlotniczym, na odpowiednio urządzonym poligonie zmniejszonym. W czasie prowadzenia zajęć z zasady należy wykorzystywać każdy przelot samolotu dla treningu obsługi pkm.

4. Na początku każdego zajęcia należy powtórzyć materiał przerobiony na poprzednich zajęciach i dopiero po stwierdzeniu dokładnego opanowania materiału przez szkolonych należy przystępować do zaplanowanych zagadnień.

5. Zgrywanie pododdziałów w strzelaniu do celów powietrznych prowadzić w składzie plutonu (baterii).

6. Wszystkie zajęcia z pracy bojowej powinny być zabezpieczone etatowym uzbrojeniem i wszelkimi pomocami naukowymi, które ułatwiają poznanie zagadnień danego tematu.

7. W celu większego ożywienia zajęć wskazane jest stworzenie w czasie zajęć odpowiednich sytuacji powietrznych i naziemnych.

8. Tematy 2, 7, 10, 11, 14, 17, 18 przeprowadzać zarówno w dzień jak i w nocy.

W nauczaniu zasad strzelania:

1. Zajęcia z zasad strzelania do celów powietrznych i naziemnych z pkm powinni prowadzić tylko oficerowie dobrze przygotowani do zajęć.

2. Przy prowadzeniu zajęć z tematów 2 i 4 należy szeroko stosować posługiwanie się pomocami szkoleniowymi jak: schematy, modele itd.

3. W czasie przerabiania tematu 3 należy zwrócić szczególną uwagę na trening szeregowców w określaniu odległości na oko do różnych przedmiotów terenowych (dozorów).

4. Szkolenie w rozpoznawaniu samolotów według ich sylwetek zaczynać od krótkiego zapoznania z danymi taktycznymi tych samolotów, właściwościami konstrukcyjnymi oraz sylwetką każdego samolotu.

5. Na wszystkich zajęciach taktycznych i specjalnych należy trenować szeregowców w rozpoznawaniu samolotów według ich sylwetek wykorzystując w tym celu albumy, modele i zdjęcia samolotów, a także przeloty własnego lotnictwa.

6. Treningi w określaniu odchylenia tras od celu prowadzić na poligonie miniaturowym i na wszystkich strzelnicach poligonowych.

Zasady strzelań wykładać szeregowcom bez teoretycznego uzasadniania.

7. Wskazywanie celów przeprowadzać praktycznie przygotowując wszystkich szeregowców do pełnienia służby dyżurnego zwiadowcy na SDB.

W nauczaniu przyrządów optyczno-mierniczych:

1. Naukę przyrządów rozpoczynać od objaśniania przeznaczenia przyrządów optyczno-mierniczych, budowy, zasad obchodzenia się i pielęgnacji. Po zapoznaniu z tymi tematami przejść do zajęć praktycznych.

2. W czasie nauczania zasad posługiwania się lornetką zwrócić szczególną uwagę na dokładność mierzenia kątów w płaszczyźnie poziomej i pionowej.

3. Od początku szkolenia i na każdym zajęciach wpajać szeregowcom umiejętność właściwego obchodzenia się, pielęgnacji i konserwacji sprzętu optycznego.

4. Przy nauczaniu tematu 1 i 3 nie przeciążać szeregowców mało interesującymi szczegółami, a zwracać szczególną uwagę na zagadnienia, które ułatwiają praktyczne opanowanie pracy na przyrządach optyczno-mierniczych.

O g ó l n e :

1. W nauczaniu pododdziałów przeciwlotniczych karabinów maszynowych należy stosować zasady stopniowania trudności w opanowywaniu poszczególnych zagadnień przechodząc stopniowo od powolnego lecz dokładnego wykonania czynności do pełnego zautomatyzowania ruchów. Szczególnie stosować to należy w opisie sprzętu oraz w pracy bojowej.

2. W drugim roku służby w stosunku do obsługi przeciwlotniczych karabinów maszynowych zwiększać wymagania w eksploatacji i posługiwaniu się sprzętem oraz stosować stałą zamienność funkcji. Dążyć do tego, żeby każdy żołnierz z obsługi znał zasadnicze czynności każdego funkcyjnego i potrafił je poprawnie wykonać.

3. W drugim roku służby dowódcy pododdziałów mogą w zależności od realnych potrzeb wprowadzić pewne zmiany w tematyce i układzie ćwiczeń, pod tym kątem, ażeby wzmocnić wymagalność i zwiększyć intensywność pracy obsługi na spręcie.

OPIS SPRZĘTU I AMUNICJI

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Ogólne wiadomości o przeznaczeniu i budowie przeciwlotniczego karabina maszynowego i amunicji
2	Przeznaczenie i budowa części i mechanizmów 14,5 mm przeciwlotniczego karabina maszynowego
3	Przeciwlotniczy celownik rakursowy
4	Rozkładanie, składanie i przegląd karabina
5	Konserwacja i pielęgnacja sprzętu i amunicji
6	Działanie części i mechanizmów 14,5 mm pkm
7	Amunicja do 14,5 mm przeciwlotniczych karabinów maszynowych
8	Części zapasowe, narzędzia i przybory
9	Przygotowanie karabina do strzelania i obchodzenie się z nim w czasie strzelania
10	Przygotowanie karabina do marszu
11	Sprawdzenie celności i przystrzeliwanie karabina

Temat 1 — Ogólne wiadomości o przeznaczeniu i budowie przeciwlotniczego karabina maszynowego i amunicji

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z ogólnymi wiadomościami o budowie pkm i jego przeznaczeniu.

Zagadnienia:

Przeznaczenie pkm. Dane taktyczno-techniczne pkm. Ogólne wiadomości o budowie pkm. Ogólne wiadomości o budowie amunicji używanej do strzelań z pkm.

Temat 2 — Przeznaczenie i budowa części i mechanizmów 14,5 mm pkm.

Cel szkolenia:

Nauczyć przeznaczenia, budowy części i mechanizmów karabina właściwego i podstawy.

Z a g a d n i e n i a :

Przeznaczenie, budowa części i mechanizmów karabina właściwego. Przeznaczenie i budowa podstawy, mechanizmów, równoległoboku i podwozia.

T e m a t 3 — Przeciwlotniczy celownik rakursowy

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców budowy i przeznaczenia przeciwlotniczego celownika rakursowego.

Z a g a d n i e n i a :

Przeznaczenie celownika. Budowa i przeznaczenie podstawowych części i mechanizmów celownika. Działanie mechanizmów przeciwlotniczego celownika rakursowego. Przeznaczenie i budowa celownika PU do celów naziemnych. Działanie mechanizmów celownika PU.

T e m a t 4 — Rozkładanie, składanie i przegląd karabina

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców umiejętności rozkładania i składania oraz dokonywania przeglądów karabina.

Z a g a d n i e n i a :

Ogólne wskazówki i cel niepełnego i pełnego rozkładania karabina. Zasady obchodzenia się z karabinem, jego częściami i mechanizmami w czasie rozkładania i składania. Kolejność niepełnego rozkładania i składania karabina. Kolejność pełnego rozkładania i składania karabina.

T e m a t 5 — Konserwacja i pielęgnacja sprzętu i amunicji pkm.

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z zasadami pielęgnacji i konserwacji pkm oraz nauczyć czyszczenia i smarowania pkm.

Z a g a d n i e n i a :

Zasady konserwacji i pielęgnacji sprzętu i amunicji w różnych warunkach. Terminy przeglądu, czyszczenia i smarowania pkm. Materiały używane do czyszczenia i smarowania pkm. Narzędzia i przyrządy stosowane przy czyszczeniu i smarowaniu pkm.

Temat 6 — Działanie części i mechanizmów 14,5 mm pkm

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców działania części mechanizmów pkm.

Zagadnienia:

Położenie części i mechanizmów karabina przed załadowaniem. Współdziałanie części i mechanizmów w czasie ładowania. Współdziałanie części i mechanizmów pkm w czasie strzelania.

Temat 7 — Amunicja do 14,5 mm przeciwlotniczych karabinów maszynowych

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców znajomości amunicji, jej znakowania i obchodzenia się z nią.

Zagadnienia:

Przeznaczenie i budowa amunicji bojowej. Działanie pocisku. Amunicja używana do strzelań z pkm. Przeznaczenie naboju. Zasady obchodzenia się, przechowywania i konserwacji amunicji.

Temat 8 — Części zapasowe, narzędzia i przybory

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z przeznaczeniem części zapasowych i przyborów do pkm.

Zagadnienia:

Przeznaczenie części zapasowych, narzędzi, przyborów oraz sposób posługiwania się nimi. Przeznaczenie i budowa taśmy naboju. Przeznaczenie i budowa przyrządu do przystrzeliwania bez amunicji. Obchodzenie się i konserwacja części zapasowych i przyrządów.

Temat 9 — Przygotowanie karabina do strzelania i obchodzenie się z nim w czasie strzelania

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców zasad obchodzenia się z pkm w czasie strzelania oraz przygotowania karabina do strzelania.

Z a g a d n i e n i a :

Przejsięcie z połozenia marszowego w bojowe. Przygotowanie karabina i amunicji do strzelania. Ładowanie karabinów. Zacięcia, ich wykrywanie i usuwanie. Zmiana luf. Przegląd karabina przed strzelaniem.

Te m a t 10 — Przygotowanie karabina do marszu

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców przygotowywania karabina do marszu.

Z a g a d n i e n i a :

Przejsięcie karabina z połozenia bojowego w marszowe. Przegląd i sprawdzenie karabina przed marszem. Zabezpieczenie i obchodzenie się z karabinem w marszu. Przegląd i czyszczenie karabina po marszu. Zasady przewożenia przeciwlotniczych karabinów maszynowych transportem kolejowym.

Te m a t 11 — Sprawdzenie celności i przystrzeliwanie karabina

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców sposobu doprowadzenia pkm do normalnej celności.

Z a g a d n i e n i a :

Sposób sprawdzania celności pkm. Doprowadzenie karabina do normalnej celności. Charakterystyczne niesprawności karabina mające wpływ na celność, ich wykrywanie i usuwanie.

PRACA BOJOWA

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Nazwa funkcyjnych pkm, ich obowiązki i miejsce przy karabinie
2	Obowiązki funkcyjnych na stanowisku ogniowym do chwili otwarcia ognia
3	Otwarcie i prowadzenie ognia do samolotu lecącego poziomo
4	Otwarcie i prowadzenie ognia do samolotu nurkującego (wychodzącego z nurkowania)

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
5	Otwarcie i prowadzenie ognia do samolotów atakujących (szturmujących)
6	Otwarcie i prowadzenie ognia do celów powietrznych w marszu (z krótkich przystanków)
7	Otwarcie i prowadzenie ognia do desantu spadochronowego i bomb oświetlających
8	Otwarcie i prowadzenie ognia zaporowego
9	Otwarcie i prowadzenie ognia do celów naziemnych i nawodnych
10	Zgrywanie obsługi pkm w strzelaniu do celów powietrznych
11	Otwarcie i prowadzenie ognia plutonem do samolotu lecącego poziomo
12	Strzelanie plutonem do samolotów nurkujących
13	Strzelanie plutonem do samolotów atakujących (szturmujących)
14	Strzelanie plutonem do desantu spadochronowego i bomb oświetlających
15	Otwarcie i prowadzenie ognia zaporowego plutonem
16	Otwarcie i prowadzenie ognia plutonem do celów naziemnych i nawodnych
17	Zgrywanie plutonu w strzelaniu do celów powietrznych
18	Otwarcie i prowadzenie ognia baterią do celów powietrznych, naziemnych i nawodnych

Temat 1 — Nazwa funkcyjnych pkm, ich obowiązki i miejsce przy karabinie

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców ustawiania się funkcyjnych przy karabinie i wykonywanie komend.

Z a g a d n i e n i a :

Nazwa funkcyjnych, ich miejsce przy karabinie. Sposób ustawiania się funkcyjnych w czasie strzelania i ich obowiązki. Wykonywanie komend: „do karabina“, „za karabin“, „na karabin“.

Temat 2 — Obowiązki funkcyjnych na stanowisku ogniowym do chwili otwarcia ognia

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców wykonywania czynności przy karabinie do chwili otwarcia ognia.

Zagadnienia:

Wybór miejsca na ustawienie pkm. Przejście karabina z położenia marszowego w położenie bojowe i odwrotnie. Przegląd i przygotowanie karabina i amunicji do strzelania. Sprawdzenie karabinów właściwych i celownika. Rozstawienie tabliczek orientacyjnych do bezpośredniego wskazywania celów.

Obowiązki funkcyjnych w czasie przygotowania pkm do strzelania w nocy.

Temat 3 — Otwarcie i prowadzenie ognia do samolotu lecącego poziomo

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców sposobów prowadzenia ognia do samolotu lecącego poziomo.

Zagadnienia:

Praca funkcyjnych w czasie przygotowania pkm i amunicji do strzelania. Obowiązki funkcyjnych w czasie otwarcia i prowadzenia ognia do samolotu lecącego poziomo (towarzyszenie ogniem). Prowadzenie ognia do samolotu chwilami skrywającego się w chmurach. Prowadzenie ognia do samolotów o dużych szybkościach. Zgrywanie drużyny w strzelaniu do samolotów lecących poziomo.

Temat 4 — Otwarcie i prowadzenie ognia do samolotu nurkującego (wychodzącego z nurkowania)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców sposobów prowadzenia ognia do samolotu nurkującego.

Zagadnienia:

Charakterystyka lotu nurkowego. Obowiązki funkcyjnych obsługi pkm w czasie prowadzenia ognia do samolotu nurkującego lub wychodzącego z nurkowania. Praca funkcyjnych w czasie przejścia od strzelania do samolotu lecącego poziomo do strzelania do samolotu nurkującego i odwrotnie. Zgrywanie drużyny w strzelaniu do samolotów nurkujących.

Temat 5 — Otwarcie i prowadzenie ognia do samolotów atakujących (szturmujących)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców sposobów prowadzenia ognia do samolotów atakujących.

Zagadnienia:

Obowiązki funkcyjnych obsługi pkm przy strzelaniu do samolotu atakującego (szturmującego) pojawiającego się niespodziewanie na małych wysokościach (odległościach). Zgrywanie obsługi pkm w prowadzeniu ognia do samolotów atakujących.

Temat 6 — Otwarcie i prowadzenie ognia do celów powietrznych w marszu (z krótkich przystanków)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców sposobów prowadzenia ognia do samolotów w marszu.

Zagadnienia:

Obowiązki funkcyjnych obsługi pkm przy przygotowaniu karabina i amunicji do strzelania z kół w czasie krótkich przystanków. Zgrywanie obsługi pkm w prowadzeniu ognia z pkm na kołach z krótkich przystanków.

Temat 7 — Otwarcie i prowadzenie ognia do desantu spadochronowego i bomb oświetlających

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców obsługi umiejętności prowadzenia ognia do desantu spadochronowego.

Zagadnienia:

Obowiązki funkcyjnych obsługi pkm przy strzelaniu do desantu spadochronowego w powietrzu. Przejście od strzelania do samolotu do strzelania do desantu spadochronowego. Strzelanie do bomb oświetlających. Zgrywanie obsługi w strzelaniu do desantu spadochronowego i lotniczych bomb oświetlających.

Temat 8 — Otwarcie i prowadzenie ognia zaporowego

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców sposobów prowadzenia ognia zaporowego.

Z a g a d n i e n i a :

Czynności funkcyjnych obsługi pkm w czasie przygotowania pkm i amunicji do prowadzenia ognia zaporowego. Wypadki stosowania ognia zaporowego. Obowiązki funkcyjnych w czasie otwarcia i prowadzenia ognia zaporowego. Wykonanie pochyłej strefy ognia zaporowego. Wykonanie pionowej strefy ognia zaporowego. Zgrywanie obsługi w strzelaniu ogniem zaporowym.

T e m a t 9 — Otwarcie i prowadzenie ognia do celów naziemnych „i nawodnych

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców sposobów prowadzenia ognia do celów naziemnych i nawodnych.

Z a g a d n i e n i a :

Praca funkcyjnych obsługi pkm przy przygotowaniu pkm i amunicji do strzelania do celów naziemnych i nawodnych. Określanie odległości do celów ruchomych i nieruchomych. Obowiązki funkcyjnych obsługi pkm w czasie otwarcia i prowadzenia ognia do transporterów, piechoty i nieruchomych celów naziemnych (DSB i BSB). Prowadzenie ognia do celów naziemnych w lukach i ze skrzydeł osłanianych pododdziałów. Czynności funkcyjnych obsługi podczas strzelania do celów nawodnych. Zgrywanie obsługi pkm w prowadzeniu ognia do celów naziemnych i nawodnych.

T e m a t 10 — Zgrywanie obsługi pkm w strzelaniu do celów powietrznych

Cel szkolenia:

Doskonalić obsługę pkm w umiejętnościach prowadzenia ognia do celów powietrznych.

Z a g a d n i e n i a :

Treść zagadnień — jak tematy 3—8.

T e m a t 11 — Otwarcie i prowadzenie ognia plutonem do samolotu lecącego poziomo.

Cel szkolenia:

Nauczyć obsługi prowadzenia ognia w składzie plutonu do samolotu lecącego poziomo.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie plutonu do strzelania. Organizacja obserwacji. Wyznaczenie wycinków strzelania. Otwarcie i prowadzenie ognia towarzyszącego plutonem do samolotu lecącego poziomo. Otwarcie i prowadzenie ognia w nocy do samolotu oświetlonego przez reflektory.

T e m a t 12 — Strzelanie plutonem do samolotów nurkujących

Cel szkolenia:

Nauczyć obsługi sposobów prowadzenia ognia w składzie plutonu do samolotów nurkujących.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja obserwacji. Otwarcie i prowadzenie ognia plutonem do samolotu nurkującego. Przejście od strzelania do samolotu lecącego poziomo do strzelania do samolotu nurkującego. Prowadzenie ognia do samolotu wychodzącego z nurkowania. Strzelanie plutonem do samolotu szybującego. Strzelanie do samolotu wznoszącego się. Zgrywanie plutonu w strzelaniu do samolotów nurkujących.

T e m a t 13 — Strzelanie plutonem do samolotów atakujących (szturmujących)

Cel szkolenia:

Nauczyć obsługi prowadzenia ognia w składzie plutonu do samolotów atakujących.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie plutonu do strzelania. Organizacja obserwacji. Wyznaczenie wycinków strzelania. Alarmowanie o pojawieniu się celu. Otwarcie i prowadzenie ognia do samolotów atakujących (szturmujących) z jednego kierunku. Prowadzenie ognia do samolotów atakujących (szturmujących) jednocześnie z kilku kierunków. Zgrywanie plutonu w strzelaniu do samolotów atakujących.

T e m a t 14 — Strzelanie plutonem do desantu spadochronowego i bomb oświetlających

Cel szkolenia:

Nauczyć obsługi prowadzenia ognia w składzie plutonu do desantu spadochronowego i bomb oświetlających.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie plutonu do strzelania. Organizacja obserwacji. Otwarcie ognia plutonem do zwartej grupy spadochroniarzy. Dobór punktu celowania. Przejście od strzelania do samolotu, do strzelania do desantu w powietrzu, a także do lądujących spadochroniarzy. Otwarcie i prowadzenie ognia plutonem do bomb oświetlających. Zgrywanie plutonu w strzelaniu do desantu spadochronowego i do bomb oświetlających.

T e m a t 15 — Otwarcie i prowadzenie ognia zaporowego plutonem

Cel szkolenia:

Nauczyć obsługi umiejętności prowadzenia ognia zaporowego w składzie plutonu.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie plutonu do strzelania. Organizacja obserwacji. Otwarcie i prowadzenie ognia zaporowego plutonem do celów widocznych i niewidocznych. Zgrywanie plutonu do prowadzenia ognia zaporowego.

T e m a t 16 — Prowadzenie ognia plutonem do celów naziemnych i nawodnych

Cel szkolenia:

Nauczyć obsługi umiejętności prowadzenia ognia w składzie plutonu do celów naziemnych i nawodnych.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie stanowiska ogniowego. Przygotowanie plutonu do strzelania. Organizacja bezpośredniej obrony plutonu. Organizacja i prowadzenie rozpoznania powietrznego i naziemnego. Prowadzenie ognia do celów naziemnych ukazujących się z jednego kierunku lub z kilku kierunków jednocześnie. Prowadzenie ognia do celów nawodnych. Odpieranie plutonem jednoczesnego ataku nieprzyjaciela powietrznego i naziemnego. Zgrywanie plutonu.

T e m a t 17 — Zgrywanie plutonu w strzelaniu do celów powietrznych

Cel szkolenia:

Doskonalić obsługi pkm w prowadzeniu ognia w składzie plutonu do różnych celów powietrznych.

Z a g a d n i e n i a :

Treść zagadnień — jak tematy 11—15.

Temat 18 — Otwarcie i prowadzenie ognia baterią do celów powietrznych i naziemnych

Cel szkolenia:

Zgrywać obsługi i plutony w prowadzeniu ognia w składzie baterii do różnych celów powietrznych i naziemnych.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja kierowania ogniem baterii. Organizacja łączności. Przekazywanie plutonom wskazówek do prowadzenia ognia. Opracowanie i doręczenie plutonom schematu dozorów. Organizacja obserwacji nieprzyjaciela powietrznego i naziemnego. Kontrola gotowości bojowej plutonów.

Otwarcie i prowadzenie ognia baterii pkm do celów powietrznych w wypadku, gdy bateria ugrupowana jest plutonami na różnych stanowiskach ogniowych. Ześrodkowanie ognia baterii do jednego celu. Przenoszenie ognia z jednego celu na drugi. Prowadzenie ognia plutonami do kilku celów, podział plutonów do poszczególnych celów. Strzelanie baterią do celów powietrznych oświetlonych reflektorami w nocy. Prowadzenie ognia zaporowego. Strzelanie baterią do celów naziemnych i nawodnych.

Zgrywanie baterii w prowadzeniu ognia do celów naziemnych i nawodnych.

ZASADY STRZELANIA

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Materiały wybuchowe
2	Elementy toru pocisku i rozrzut
3	Określanie odległości na oko
4	Istota strzelania do celów powietrznych
5	Rozpoznanie samolotów
6	Wskazywanie celów
7	Określanie uchyień tras od celu

Temat 1 — Materiały wybuchowe

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z rodzajami materiałów wybuchowych i zasadami obchodzenia się z nimi.

Zagadnienia:

Ogólne pojęcie o materiałach wybuchowych. Zastosowanie materiałów wybuchowych. Obchodzenie się z materiałami wybuchowymi i prochami.

Temat 2 — Elementy toru pocisku i rozrzutu.

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z elementami toru pocisku i wykorzystaniem ich znajomości do prowadzenia celnego ognia oraz z pojęciem rozrzutu naturalnego.

Zagadnienia:

Rodzaje torów pocisków. Tor pocisku w powietrzu i w próżni. Elementy toru pocisku. Ruch wirowy pocisku. Pojęcie o rozrzucie naturalnym.

Temat 3 — Określanie odległości na oko

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców sposobów określania odległości na oko.

Zagadnienia:

Określanie odległości do przedmiotów terenowych według stopnia widoczności. Określanie na oko odległości przy pomocy dozorów. Określanie odległości według liniowych i kątowych wielkości przedmiotów. Trening w określaniu odległości na oko.

Temat 4 — Istota strzelania do celów powietrznych

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z zasadami strzelania do celów powietrznych oraz nauczyć sposobów rozwiązywania zadań spotkania się pocisku z celem.

Zagadnienia:

Pojęcie o współrzędnych i parametrach celu. Ogólne zasady rozwiązywania zadania spotkania się pocisku z celem. Trójkąt wyprze-

dzenia i jego elementy. Istota rozwiązania zadania spotkania się pocisku z celem przez przeciwlotniczy celownik rakursowy.

Temat 5 — Rozpoznanie samolotów

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców sposobów rozpoznawania samolotów.

Zagadnienia:

Lotnictwo i jego przeznaczenie. Rodzaje lotnictwa, metody i sposoby działania lotnictwa bombowego i myśliwskiego. Bomby lotnicze stosowane przez obce państwa.

Ogólne pojęcie o budowie samolotu, konstrukcyjne właściwości samolotów własnych i armii obcych. Rozpoznanie samolotów według ich danych konstrukcyjnych i wyglądu sylwetki. Państwowe znaki rozpoznawcze samolotów. Sposoby wykrywania i rozpoznawania samolotów. Dane taktyczno-techniczne zasadniczych typów samolotów własnych i ich sylwetki. Typy i sylwetki samolotów państw obcych. Trening w rozpoznawaniu samolotów.

Temat 6 — Wskazywanie celów

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców ze sposobami wskazywania celów, oraz nauczyć wskazywania celów powietrznych i naziemnych.

Zagadnienia:

Organizacja wskazywania celów. Sposoby wskazywania celów. Wskazywanie celów według dozorów. Bezpośrednie wskazywanie celów. Wskazywanie celów naziemnych. Trening wykrywania i wskazywania celów.

Temat 7 — Określanie uchyień tras od celu

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców mierzenia uchyień tras od celu.

Zagadnienia:

Ogólne zasady określania i mierzenia uchyień tras od celu. Określanie średniego uchylenia tras od celu. Trening w określaniu i mierzeniu uchyień tras od celu przy pomocy lornetki.

PRZYRZĄDY OPTYCZNO-MIERNICZE

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Ogólne wiadomości o przyrządach optycznych i ich budowie
2	Lornetka pryzmatyczna
3	Jednostki miar kątowych przyjętych w wojsku
4	Pomiar kątów sposobem najprostszym (bez użycia przyrządów)

Temat 1 — Ogólne wiadomości o przyrządach optycznych i ich budowie

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z budową i wykorzystaniem w wojsku przyrządów optyczno-mierniczych.

Zagadnienia:

Ogólne wiadomości o właściwościach światła. Zwierciadło płaskie, kąty padania i kąty załamania się promienia w środowiskach o różnej gęstości. Droga promienia w zwierciadle płaskim. Droga promienia w pryzmacie trójkątnym. Droga promienia w pryzmacie pięciokątnym. Soczewki. Powiększenie obrazu. Układy lunetowe.

Temat 2 — Lornetka pryzmatyczna

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców znajomości lornetki polowej i zasad prowadzenia obserwacji przy pomocy lornetki.

Zagadnienia:

Przeznaczenie i właściwości lornetki pryzmatycznej. Zasadnicze części lornetki. Przygotowanie lornetki do pracy. Stosowanie filtrów. Zasady przechowywania i konserwacji w różnych warunkach.

Zasady prowadzenia obserwacji w różnych warunkach przy pomocy lornetki pryzmatycznej. Pomiar kątów w płaszczyźnie poziomej.

mej i pionowej. Zasady mierzenia uchyień tras od celu przy pomocy lornetki.

Temat 3 — Jednostki miar kątowych przyjętych w wojsku.

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z pojęciem tysięcznej, stopnia i radianu i ich wykorzystaniem do mierzenia kątów.

Zagadnienia:

Pojęcie tysięcznej. Stopnie i radiany. Zależności między kątami. Zależności między kątowymi i liniowymi wielkościami tego samego przedmiotu obserwowanego z różnych odległości. Sposób określania odległości do przedmiotu, o ile znana jest jego wielkość kątowa i liniowa. Przeliczenie tysięcznych na stopnie.

Temat 4 — Pomiar kątów sposobem najprostszym (bez użycia przyrządów)

Cel szkolenia:

Nauczyć szeregowców dokonywania pomiaru kątów prostymi sposobami.

Zagadnienia:

Pomiar kątów bez przyrządów kątomierzycznych. Określenie wartości kątowych podręcznych przedmiotów: ręki, palców, linijki, pudełka zapalek itp. Praktyczny pomiar kątów poziomych i pionowych przy pomocy środków podręcznych.

PODODDZIAŁY CZOŁGÓW

SZKOLENIE OGNIOWE Z BRONI WOZÓW BOJOWYCH

Ogólny cel szkolenia:

1. Nauczyć załogi wozów bojowych prowadzenia ognia do różnych celów w każdej sytuacji bojowej.
2. Doskonalić załogi w obsłudze i użytkowaniu uzbrojenia.
3. Doskonalić załogi w prowadzeniu celnego ognia wszelkimi sposobami oraz w kierowaniu nim w walce.
4. Doskonalić dowódców pododdziałów we władaniu bronią i umiejętnym kierowaniu ogniem w walce.

Wskazówki metodyczne:

Wykonanie zadań szkolenia ogniowego osiąga się przez:

- metodyczną kolejność szkolenia i prawidłową organizację ćwiczeń;
- utrzymanie uzbrojenia w sprawności i wzorowym stanie;
- posiadanie odpowiedniej ilości sprawnych pomocy szkoleniowych oraz prawidłowe wykorzystanie ich w toku szkolenia;
- posiadanie urządzonych poligonów i strzelnic zapewniających prowadzenie strzelań bojowych i strzelań w składzie pododdziału.

Utrwalenie umiejętności w działaniu przy broni i zastosowaniu zasad strzelania osiąga się przez prowadzenie systematycznych treningów ogniowych.

Treningi ogniowe prowadzić w ramach godzin programowych przewidzianych na szkolenie ogniowe. Zakres treningów ogniowych określa się corocznie w „Wykazie strzelań“.

Biorąc pod uwagę stopień ogólnego przygotowania żołnierzy oraz plan strzelań, dowódcy oddziałów (pododdziałów) osobiście określają ilość treningów ogniowych do odpowiedniego strzelania szkolnego i bojowego.

W celu sprawdzenia umiejętności szkolonych w prowadzeniu celnego ognia, oprócz wykorzystywania pomocy szkoleniowych stosować strzelania amunicją małokalibrową, a przy odbywaniu zespołowych ćwiczeń treningowych — amunicją karabinową.

Na odbywanie strzelań szkolnych i bojowych zezwalać szkolonym dopiero po dokładnym sprawdzeniu ich umiejętności.

Na odbywanie strzelań w składzie pododdziałów zezwalać jedynie tym pododdziałom, których załogi wykonały strzelania bojowe i osiągnęły w dostatecznym stopniu zgranie pododdziału.

Przygotowanie załóg do odbycia kolejnych strzelań szkolnych i bojowych sprawdza osobiście dowódca plutonu, a przygotowanie pododdziału do odbycia strzelań bojowych pododdziału sprawdza dowódca oddziału.

W składzie pododdziału prowadzi się ćwiczenia w kierowaniu ogniem pododdziałów, ćwiczenia egzaminacyjne w rozpoczynaniu celów, określaniu odległości i wskazywaniu celów oraz strzelania.

Naukę o sprzęcie uzbrojenia, amunicji i zasadach strzelania prowadzi się w grupach według specjalności.

Ćwiczenia ze sprzętu uzbrojenia i amunicji prowadzić praktycznie na sprzęcie szkolno-bojowym. Ćwiczenia organizować w ten sposób, aby szkoleni w ciągu ćwiczenia przerobili praktycznie ca-

łokształt zagadnień z wykorzystaniem etatowego sprzętu, narzędzi i wyposażenia. W celu utrwalenia znajomości sprzętu oraz jego użytkowania wykorzystywać czas przeznaczony na obsługiwanie sprzętu uzbrojenia.

W celu wyrobienia wprawy w posługiwaniu się sprzętem uzbrojenia w warunkach ograniczonej widoczności i w nocy, część treningów ogniowych prowadzić w masce przeciwgazowej i w nocy.

Podczas nauczania prowadzenia ognia w warunkach specjalnych szczególną uwagę zwrócić na wyrobienie umiejętności wyboru stanowiska ogniowego w zależności od warunków terenowych oraz na właściwe określanie początkowych nastaw do strzelania.

Szkolenie w strzelaniu z zakrytych stanowisk ogniowych prowadzić po opanowaniu przez załogi strzelających na wprost. W toku szkolenia zwrócić szczególną uwagę na: wyrobienie w załogach umiejętności zajmowania stanowisk ogniowych, skierowania armaty w kierunku zasadniczym, układania snopów, mierzenia najmniejszych celowników, prowadzenia ognia pojedynczego, ciągłego i salwowego.

Cwiczenia praktyczne prowadzić bezpośrednio na wozach szkolno-bojowych w początkowym okresie na placu ćwiczeń ogniowych, strzelnicy artyleryjsko-karabinowej, a następnie w terenie.

Szkolenie załóg w rozpoznawaniu celów przez obserwację, określaniu odległości i wskazywaniu celów oraz w kierowaniu ogniem pododdziałów prowadzić podczas treningów ogniowych oraz w czasie przeznaczonym na ćwiczenia w kierowaniu ogniem, w połączeniu z ćwiczeniami taktycznymi i nauką prowadzenia wozów bojowych.

Strzelania organizować i prowadzić zgodnie ze wskazaniem zawartymi w „Instrukcji wojsk pancernych i zmechanizowanych“. Kurs strzelających cz. I i II oraz „Tymczasowym kursie strzelających“.

Strzelania należy planować w ten sposób, aby odbywały się one w miarę możliwości równomiernie w ciągu całego roku szkoleniowego oraz ściśle były powiązane z innymi tematami ze szkolenia ogniowego.

Podczas strzelających szczególną uwagę zwrócić na prawidłowe, szybkie i samodzielne działanie załogi w powiązaniu z sytuacją i zadaniem ogniowym.

Dowódcy wszystkich szczebli powinni troszczyć się o wzorowe urządzenie placów ćwiczeń ogniowych, strzelnic i poligonów oraz, aby zabezpieczenie ćwiczeń stwarzało warunki jak najbardziej zbliżone do rzeczywistości bojowej.

Cel szkolenia na zimowy i letni okres:

1. Nauczyć załogi wozów bojowych i pododdziały zgranych działań podczas prowadzenia ognia do rozmaitych celów w różnych warunkach walki.

2. Pogłębić wiadomości członków załóg z użytkowania sprzętu uzbrojenia i nauczyć ich samodzielnego wykorzystania jego mocy ogniowej do skutecznego niszczenia różnych celów.

3. Doskonalić dowódców w kierowaniu ogniem wozu bojowego i pododdziału w walce, współdziałaniu ogniowym z sąsiadami i środkami wzmocnienia.

Wskazówki metodyczne:

Pierwszy i drugi okres szkolenia ma na celu doskonalenie członków załogi według specjalności i w składzie załogi wozu bojowego.

W tym okresie większość ćwiczeń należy prowadzić w składzie załogi. Jedynie zajęcia teoretyczne z zasad strzelania oraz strzelania szkolne prowadzić w grupach według specjalności. Szkolenie ogniowe mechaników-kierowców prowadzić tylko w składzie załogi w godzinach programowych. W doborze tematyki w dziale strzelania kierować się „Wykazem strzelań“.

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Użytkowanie czołgowego karabina maszynowego
2	Użytkowanie czołgowego przeciwlotniczego karabina maszynowego
3	Użytkowanie armaty czołgowej
4	Użytkowanie przyrządów celowniczych i obserwacyjnych
5	Zgrywanie zerowych nastaw celowniczych oraz przystrzelanie karabinów maszynowych
6	Przegląd i przygotowanie uzbrojenia do strzelania
7	Zapoznanie z uzbrojeniem innych typów wozów bojowych
8	Strzelanie z miejsca i przystanków do celów ruchomych
9	Strzelanie z krótkich przystanków
10	Strzelanie w ruchu do celów nieruchomych

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
11	Strzelanie w ruchu do celów ruchomych
12	Strzelania przeciwlotnicze
13	Strzelanie w warunkach specjalnych
14	Strzelanie z zakrytych stanowisk ogniowych
15	Obserwacja, określanie odległości i wskazywanie celów
16	Kierowanie ogniem

Temat 1 — Użytkowanie czołgowego karabina maszynowego

Cel szkolenia:

Doskonalicь szkolonych w obslugiwaniu karabina maszynowego.

Zagadnienia:

Wyjmowanie km z jarzma. Rozkładanie i składanie km. Usuwanie zacięć km. Wymiana uszkodzonych części. Czyszczenie i smarowanie km. Wkładanie km do jarzma i umocowanie go.

Temat 2 — Użytkowanie czołgowego przeciwlotniczego karabina maszynowego

Cel szkolenia:

Treść zagadnień — jak w temacie 1.

Temat 3 — Użytkowanie armaty czołgowej

Cel szkolenia:

Doskonalicь szkolonych w obslugiwaniu armaty.

Zagadnienia:

Rozkładanie i składanie zamka armaty. Usuwanie niesprawności armaty. Wymiana uszkodzonych części. Regulacja mechanizmów armaty. Sprawdzenie operopowrotnika, uzupełnianie płynem i powietrzem, czyszczenie i smarowanie armaty.

Temat 4 — Użytkowanie przyrządów celowniczych i obserwacyjnych

Cel szkolenia:

Doskonalicь szkolonych w obslugiwaniu przyrządów celowniczych i obserwacyjnych.

Z a g a d n i e n i a :

Przegląd i czyszczenie przyrządów celowniczych i obserwacyjnych. Usuwanie niesprawności. Wymiana uszkodzonych części. Konserwacja przyrządów celowniczych i obserwacyjnych.

T e m a t 5 — Zgrywanie zerowych nastaw celowniczych oraz przystrzeliwanie karabinów maszynowych

Cel szkolenia:

Doskonalić szkolonych w zgrywaniu zerowych nastaw celowniczych oraz przystrzeliwaniu karabinów maszynowych.

Zgrywanie zerowych nastaw celowniczych armaty. Przystrzeliwanie karabinów maszynowych. Sporządzanie dokumentacji.

T e m a t 6 — Przegląd i przygotowanie uzbrojenia do strzelania

Cel szkolenia:

Doskonalić szkolonych w przygotowywaniu uzbrojenia do strzelania.

Z a g a d n i e n i a :

Przegląd przedziału bojowego i jego wyposażenie. Czyszczenie i konserwacja uzbrojenia. Przegląd uzbrojenia, przyrządów celowniczych i obserwacyjnych oraz urządzenia do sterowania armaty. Sprawdzenie uzbrojenia. Usuwanie niesprawności i regulacja.

T e m a t 7 — Zapoznanie z uzbrojeniem innych typów wozów bojowych.

Cel szkolenia:

Zapoznać szkolonych z uzbrojeniem innych typów wozów.

Z a g a d n i e n i a :

Przeznaczenie, właściwości bojowe, ogólny opis sprzętu uzbrojenia i amunicji.

T e m a t 8 — Strzelanie z miejsca i przystanków do celów ruchomych

Cel szkolenia:

Doskonalić szkolonych w strzelaniu z miejsca i krótkich przystanków do celów ruchomych.

Z a g a d n i e n i a :

Krótkie powtórzenie zasad strzelania z miejsca i krótkich przystanków do celów ruchomych.

T r e n i n g i o g n i o w e. Przygotowanie się do strzelania, czynności przy przyrządach celowniczych oraz urządzeniu do sterowania wieżą. Rozpoznawanie i wybór celów, określanie odległości i wskazywanie celów. Podawanie komend ogniowych. Czynności przy mechanizmach naprowadzenia, oddanie strzału do celu ruchomego.

Trening w przenoszeniu punktu celowania. Przejście od prowadzenia ognia z armaty do prowadzenia ognia z karabina maszynowego. Ładowanie broni. Prowadzenie obserwacji wyników ognia.

Trening w zespołowym wykonywaniu czynności z zastosowaniem zasad strzelania z przystanków do celów ruchomych.

S t r z e l a n i a. Wykonanie strzelań według wykazu strzelań.

T e m a t 9 — Strzelanie z krótkich przystanków

Cel szkolenia:

Doskonalenie szkolonych w strzelaniu z krótkich przystanków.

Z a g a d n i e n i a :

Z a s a d y s t r z e l a n i a z k r ó t k i c h p r z y s t a n k ó w. Zadania rozwiązywane ogniem z krótkich przystanków. Charakterystyka i zastosowanie przepisów prowadzenia ognia z krótkich przystanków. Przeznaczenie, czas trwania krótkich przystanków. Określanie początkowych danych do strzelania do celów nieruchomych i ruchomych. Wstrzeliwanie kierunku i donośności. Prowadzenie ognia skutecznego. Rozwiązywanie zadań ogniowych.

Treningi ogniowe. Sposoby strzelania. Określanie początkowych danych. Czynności przy przyrządach celowniczych i obserwacyjnych oraz mechanizmach naprowadzenia. Danie strzału. Ładowanie broni podczas ruchu wczu bojowego. Podawanie i wykonywanie komend ogniowych. Prowadzenie ognia. Rozpoznawanie i wybór celów, określanie odległości i wskazywane celów.

Trening w zespołowym wykonywaniu czynności przy zastosowaniu zasad strzelania z krótkich przystanków do celów nieruchomych i ruchomych. Prowadzenie obserwacji wyników ognia. Trening w prowadzeniu ognia z wykorzystaniem indywidualnych środków obrony przeciwchemicznej.

S t r z e l a n i a. Wykonanie strzelań według wykazu strzelań.

T e m a t 10 — Strzelanie w ruchu do celów nieruchomych

Cel szkolenia:

Nauczyć szkolonych strzelania w ruchu do celów nieruchomych.

Z a g a d n i e n i a:

Z a s a d y s t r z e l a n i a w r u c h u d o c e l ó w n i e r u c h o m y c h. Zadania rozwiązywane ogniem w ruchu. Właściwości strzelania z użyciem stabilizatora armaty. Technika prowadzenia ognia w ruchu, tempo strzelania. Określanie początkowych danych do strzelania. Wstrzeliwanie kierunku i donośności. Prowadzenie ognia w ruchu do celów nieruchomych. Prowadzenie ognia skutecznego.

T r e n i n g i o g n i o w e. Sposoby prowadzenia ognia, określanie początkowych danych, posługiwanie się stabilizatorem i urządzeniem do sterowania wieżą oraz przyrządami obserwacyjnymi i celowniczymi. Ładowanie broni oraz danie strzału w ruchu. Rozpoznawanie celów, określanie odległości i wskazywanie celów w ruchu.

Zespołowe wykonywanie czynności z zastosowaniem zasad strzelania w ruchu do celów nieruchomych. Prowadzenie obserwacji wyników ognia. Trening w prowadzeniu ognia z wykorzystaniem indywidualnych środków obrony przeciwchemicznej.

S t r z e l a n i a. Wykonanie strzelań według wykazu strzelań.

T e m a t 11 — Strzelanie w ruchu do celów ruchomych

Nauczyć szkolonych strzelania w ruchu do celów ruchomych.

Z a g a d n i e n i a:

Z a s a d y s t r z e l a n i a w r u c h u d o c e l ó w r u c h o m y c h. Zadania rozwiązywane ogniem w ruchu. Właściwości strzelania z użyciem stabilizatora armaty. Technika prowadzenia ognia w ruchu, tempo strzelania. Określanie początkowych danych do strzelania. Wstrzeliwanie kierunku i donośności. Prowadzenie ognia w ruchu do celów ruchomych. Prowadzenie ognia skutecznego.

T r e n i n g i o g n i o w e. Sposoby prowadzenia ognia, określanie początkowych danych, posługiwanie się stabilizatorem i urządzeniem do sterowania wieżą oraz przyrządami obserwacyj-

nymi i celowniczymi. Ładowanie broni oraz danie strzału w ruchu. Rozpoznawanie celów, określanie odległości i wskazywanie celów w ruchu.

Zespołowe wykonywanie czynności z zastosowaniem zasad strzelania w ruchu do celów ruchomych. Obserwacja wyników ognia. Trening w prowadzeniu ognia z wykorzystaniem indywidualnych środków obrony przeciwchemicznej.

S t r z e l a n i a. Wykonanie strzelań według wykazu strzelań.

T e m a t 12 — Strzelania przeciwlotnicze

Cel szkolenia:

Nauczyć dowódców (ładowniczych) dział pancernych strzelania do celów powietrznych.

Z a g a d n i e n i a:

Przygotowanie do strzelania. Określenie kursu i szybkości kursowej celu. Zasady celowania przy pomocy celownika przeciwlotniczego. Prowadzenie ognia. Korygowanie ognia. Strzelanie do desantów spadochronowych, bomb oświetlających i celów naziemnych.

T r e n i n g i o g n i o w e. Rozpoznawanie celów, określanie kursów, szybkości przelotowych i kursowych, posługiwanie się celownikiem przeciwlotniczym. Sposoby strzelania. Obsługiwanie karabina maszynowego. Sposoby strzelania do celów naziemnych.

Trening w zespołowym wykonywaniu czynności przy strzelaniu do celów powietrznych i naziemnych.

S t r z e l a n i a. Wykonanie strzelań według wykazu strzelań.

T e m a t 13 — Strzelania w warunkach specjalnych

Cel szkolenia:

Nauczyć szkolonych strzelania w warunkach specjalnych.

Z a g a d n i e n i a:

Zasady strzelania w nocy. Zasady strzelania ponad głowami i przez przerwy w ugrupowaniach wojsk własnych. Zasady strzelania do celów nawodnych. Osobliwości strzelania na duże odległości. Zasady strzelania w górach.

T r e n i n g i o g n i o w e. Sporządzenie tabeli początkowych nastaw i szkicu ognia wozu bojowego w nocy. Sposoby strzelania i przygotowania danych. Sposoby strzelania w górach. Sposoby i przygotowanie strzelania, wstrzeliwanie i prowadzenie ognia

skutecznego do celów nawodnych. Sposoby i przygotowanie strzelania, zajęcie stanowiska ogniowego, prowadzenie wstrzeliwania jednym wozem bojowym, przekazywanie wskazywania celów przy strzelaniu na duże odległości.

S t r z e l a n i a. Wykonanie strzelań w nocy według wykazu strzelań.

T e m a t 14 — Strzelanie z ZSO

Cel szkolenia:

Nauczyć szkolonych prowadzenia ognia z ZSO.

Z a g a d n i e n i a:

Wybór i urządzenie SO. Skierowanie armaty wozu bojowego w kierunku zasadniczym. Układanie snopa równoległego. Ustalanie armaty na zasadniczy punkt celowania. Określanie najmniejszych celowników (kątown podniesienia). Komendy ogniowe. Odejście z SO.

T r e n i n g i a r t y l e r y j s k o - s t r z e l e c k i e. Wykonanie ćwiczenia artyleryjskiego nr 1.

S t r z e l a n i e. Udział w strzelaniu z ZSO według wykazu strzelań.

T e m a t 15 — Obserwacja, określanie odległości i wskazywanie celów

Cel szkolenia:

Nauczyć szkolonych obserwacji pola walki, określania odległości i wskazywania celów.

Z a g a d n i e n i a:

Wykonanie ćwiczeń w rozpoznawaniu, określaniu odległości i wskazywaniu celów w dzień i w nocy według wykazu strzelań.

T e m a t 16 — Kierowanie ogniem

Cel szkolenia:

Doskonalić pluton i kompanie w prowadzeniu kierowanego ognia z wozów bojowych.

Z a g a d n i e n i a:

Wykonanie ćwiczeń w kierowaniu ogniem na wprost według wykazu strzelań, za wyjątkiem ćwiczeń ujętych w szkoleniu taktycznym.

Cel szkolenia na okres jesienny (IV)

1. Nauczyć ładowniczych opisu sprzętu uzbrojenia, amunicji, przyrządów celowniczych i obserwacyjnych oraz zasad posługiwania się tym sprzętem.

2. Nauczyć ładowniczych prowadzenia obserwacji pola walki, wykrywania i rozpoznawania celów oraz określania odległości i wskazywania celów.

3. Podać działonowym niezbędne wiadomości z teorii strzelania oraz nauczyć ich zasad strzelania z wozów bojowych.

4. Nauczyć działonowych prowadzenia celnego ognia z broni wozu bojowego.

Wskazówki organizacyjno-metodyczne

Okres czwarty ma na celu przygotowanie ładowniczych pierwszego roku służby do działania w składzie załogi oraz przeszkolenie ładowniczych drugiego roku służby na działonowych.

W czwartym okresie należy nauczyć ładowniczych pierwszego roku służby opisu sprzętu uzbrojenia i posługiwania się nim oraz podstawowych zasad prowadzenia obserwacji pola walki, rozpoznawania celów, określania odległości i wskazywania celów, niezbędnych do działania w składzie załogi. Ładowniczych drugiego roku służby nauczyć zasad strzelania, po czym przekwalifikować ich na działonowych.

KURS ŁADOWNICZYCH

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Przedział bojowy
2	Czołgowy karabin maszynowy
3	Przeciwlotniczy karabin maszynowy
4	Przyrządy celownicze i obserwacyjne
5	Armata
6	Amunicja
7	Rozpoznawanie celów przez obserwację, określanie odległości i wskazywanie celów

T e m a t 1 — Przedział bojowy

Cel szkolenia:

Zapoznać szkolonych z przeznaczeniem i rozmieszczeniem uzbrojenia w wozie bojowym.

Z a g a d n i e n i a:

Przeznaczenie i rozmieszczenie uzbrojenia, przyrządów celowniczych i obserwacyjnych, środków łączności i dowodzenia. Przeznaczenie i rozmieszczenie stabilizatora oraz urządzenie do sterowania wieżą. Oświetlenie przedziału bojowego i przyrządów. Rozmieszczenie jednostki ognia.

T e m a t 2 — Czołgowy karabin maszynowy

Cel szkolenia:

Nauczyć szkolonych posługiwania się karabinem maszynowym.

Z a g a d n i e n i a:

Przeznaczenie i właściwości bojowe km. Ogólny opis km. Przeznaczenie, opis i działanie części i mechanizmów km. Rozkładanie i składanie km. Umocowanie km. Ładowanie i rozładowanie km. Niesprawności oraz sposób ich usuwania. Przegląd, czyszczenie i konserwacja km.

T e m a t 3 — Przeciwlotniczy karabin maszynowy

Cel szkolenia:

Treść tematu — jak w temacie 2.

T e m a t 4 — Przyrządy celownicze i obserwacyjne

Cel szkolenia:

Nauczyć szkolonych posługiwania się przyrządami celowniczymi i obserwacyjnymi.

Z a g a d n i e n i a:

Teleskopowy celownik (etatowy). Przeznaczenie, właściwości optyczne i opis celownika. Umocowanie celownika w wozie bojowym. Przeznaczenie, opis części i mechanizmów oraz układu optycznego celownika. Przegląd i usuwanie niesprawności celownika.

Kątomierz działowy (tylko dla ładowniczych dział pancernych). Przeznaczenie, właściwości optyczne i opis części i mechanizmów

oraz układu optycznego kątomierza. Przegląd i usuwanie niesprawności kątomierza.

Celownik działowy (tylko dla ładowniczych dział pancernych). Przeznaczenie, opis i działanie części i mechanizmów celownika. Przegląd i usuwanie niesprawności celownika.

Celownik przeciwlotniczy. Przeznaczenie, właściwości optyczne i opis celownika. Umocowanie celownika. Przegląd i usuwanie niesprawności.

Przeznaczenie, właściwości i opis przyrządów obserwacyjnych. Przeznaczenie i opis kątomierza wieżowego, poziomnicy podniesień i urządzenia do sterowania wieżą. Przegląd i usuwanie niesprawności.

T e m a t 5 — Armata

Cel szkolenia:

Nauczyć szkolonych posługiwania się armatą.

Z a g a d n i e n i a:

Przeznaczenie, właściwości bojowe oraz ogólny opis armaty.

L u f a. Przeznaczenie i opis lufy. Połączenie rury z nasadą i lufy z oporopowrotnikiem i kołyską. Przegląd lufy, usuwanie niesprawności.

Z a m e k. Przeznaczenie i opis zamka. Przeznaczenie, opis części i mechanizmów oraz działanie zamka. Rozkładanie i składanie zamka. Niesprawności i sposoby ich usuwania.

O p o r o p o w r o t n i k. Przeznaczenie, umocowanie, opis, zasady działania, przegląd oporopowrotnika.

M e c h a n i z m y s p u s t o w e. Przeznaczenie, opis, przegląd, regulacja i usuwanie niesprawności.

M e c h a n i z m y n a p r o w a d z e n i a. Przeznaczenie, opis, działanie, regulacja i usuwanie niesprawności mechanizmów naprowadzenia.

S t a b i l i z a t o r a r m a t y. Przeznaczenie, właściwości oraz ogólne zasady działania stabilizatora.

K o ł y s k a, m e c h a n i z m r ó w n o w a ż ą c y i o s ł o n a. Przeznaczenie, opis, umocowanie, przegląd i usuwanie niesprawności.

T e m a t 6 — Amunicja

Cel szkolenia:

Nauczyć szkolonych opisu i obchodzenia się z amunicją.

Z a g a d n i e n i a :

Przeznaczenie, właściwości i opis oraz zasady działania zapalników głowicowych i dennych.

Cel i zasady znakowania amunicji. Znakowanie i cechowanie pocisków, zapalników, łusek, ładunków oraz opakowania.

Obchodzenie się z amunicją. Jednostka ognia wozu bojowego i jej ułożenie.

T e m a t 7 — Rozpoznawanie celów przez obserwację, określanie odległości i wskazywanie celów

Cel szkolenia:

Nauczyć szkolonych obserwacji, określania odległości i wskazywania celów.

Z a g a d n i e n i a :

Rozpoznawanie celów przez obserwację i określanie odległości. Wybór dozorów. Obserwowanie terenu według sektorów i rubieży. Charakterystyczne oznaki demaskujące cele. Sposoby określania odległości z miejsca i w ruchu. Określanie odległości do celów nieruchomych, pojawiających się i ruchomych. Określanie kierunku i szybkości poruszania się celów.

Rozpoznawanie celów przez obserwację i określanie do nich odległości w warunkach ograniczonej widoczności (według wybuchów, błysków strzałów i skutecznego oświetlenia). Przewodzenie obserwacji wybuchów pocisków i smug pocisków.

Wskazywanie celów z wozu bojowego. Wskazywanie celów według dozorów (przedmiotów terenowych) od kierunku ruchu wozu bojowego i za pomocą kątomierza wieżowego. Składanie ładunków.

Odbycie ćwiczeń szkolnych w obserwacji, określaniu odległości i wskazywaniu celów według wykazu strzelań.

KURS DZIAŁONOWYCH

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Zgrywanie zerowych nastaw celowniczych i przystrzeliwanie karabinów maszynowych
2	Sprawdzanie oporopowrotnika armaty
3	Wprowadzenie do zasad strzelania

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
4	Strzelanie z miejsca do celów nieruchomych
5	Strzelanie z miejsca i przystanków do celów ruchomych
6	Strzelanie z krótkich przystanków
7	Strzelanie w ruchu do celów nieruchomych

Temat 1 — Zgrywanie zerowych nastaw celowniczych i przystrzeliwanie karabinów maszynowych.

Nauczyć działonowych zgrywania zerowych nastaw celowniczych i przystrzeliwania karabinów maszynowych.

Z a g a d n i e n i a :

Zgrywanie zerowych nastaw celowniczych. Przystrzeliwanie karabinów maszynowych. Sporządzanie dokumentacji.

Temat 2 — Sprawdzanie oporopowrotnika armaty

Cel szkolenia:

Nauczyć działonowych obsługiwaną oporopowrotnika.

Z a g a d n i e n i a :

Sprawdzenie oporopowrotnika, uzupełnienie płynem i powietrzem. Niesprawności i sposoby ich usuwania.

Temat 3 — Wprowadzenie do zasad strzelania

Cel szkolenia:

Zapoznać działonowych z podstawami zasad strzelania.

Z a g a d n i e n i a :

Pojęcie o paleniu się prochu i zjawisko strzału. Ruch pocisku w lufie i towarzyszące mu zjawiska. Lot pocisku. Tor pocisku i jego elementy. Zjawiska towarzyszące lotowi pocisku. Pojęcie o podstawowych liniach i kątach elementów toru pocisku i ich praktyczne wykorzystanie. Pojęcie o celowaniu bezpośrednim i pośrednim. Mierzenie kątów. Pole rażenia, strzał bezwzględny i ich praktyczne znaczenie. Pojęcie o rozrzucie i skuteczności ognia oraz ich praktyczne zastosowanie.

Temat 4 — Strzelanie z miejsca do celów nieruchomych

Cel szkolenia:

Nauczyć działonowego samodzielnego rozwiązywania zadań ogniowych strzelaniem z miejsca do celów nieruchomych.

Zagadnienia:

Zasady strzelania z miejsca i przystanków do celów nieruchomych. Zadania rozwiązywane ogniem z miejsca i przystanków. Zastosowanie sposobów prowadzenia ognia. Odległość ognia skutecznego i zastosowanie strzału bezwzględne. Kolejność rozwiązywania zadania ogniowego, wykrywanie i wybór celów, wybór broni, pocisku, sposobu prowadzenia ognia i określenie początkowych nastaw. Wstrzelanie kierunku i donośności. Prowadzenie ognia skutecznego. Rozwiązywanie zadań ogniowych.

Treningi ogniowe. Wykonywanie komend „Do boju” i „Odbój”. Przygotowanie się do strzelania, czynności przy przyrządach celowniczych i obserwacyjnych oraz urządzeniu do sterowania wieżą. Rozpoznawanie i wybór celów, określanie odległości i wskazywanie celów. Podawanie komend ogniowych. Czynności przy mechanizmach naprowadzania, oddanie strzału do celów nieruchomych.

Trening w jednolitości celowania. Celowanie w ograniczonym czasie do celów pojawiających się. Przeznaczenie i dobór punktu celowania. Przejście od prowadzenia ognia z armaty do prowadzenia ognia z karabina maszynowego. Ładowanie broni. Prowadzenie obserwacji wyników ognia.

Trening w zespołowym wykonywaniu czynności z zastosowaniem zasad strzelania z miejsca i przystanków do celów nieruchomych.

Trening w prowadzeniu ognia z wykorzystaniem indywidualnych środków obrony przeciwochemicznej.

Strzelania. Wykonanie strzelań według wykazu strzelań.

Temat 5 — Strzelanie z miejsca i przystanków do celów ruchomych

Cel szkolenia:

Nauczyć działonowych strzelania z miejsca i przystanków do celów ruchomych.

Z a g a d n i e n i a:

Zasady strzelania z miejsca i przystanków do celów ruchomych. Zadania rozwiązywane strzelaniem do celów ruchomych. Charakterystyka i zastosowanie sposobów prowadzenia ognia do celów ruchomych. Rodzaje ruchów celu. Określanie kierunku i szybkości oraz poprawki na ruch celu. Odległości ognia skutecznego. Kolejność rozwiązywania zadania ogniowego: wykrycie i wybór celu, wybór broni, pocisku, wybór sposobu prowadzenia ognia i określanie początkowych nastaw. Wstrzeliwanie kierunku i donośności. Prowadzenie ognia skutecznego. Rozwiązywanie zadań ogniowych.

Treningi ogniowe. Przygotowanie się do strzelania, czynności przy przyrządach celowniczych i urządzeniu do sterowania wieżą. Rozpoznawanie i wybór celów, określanie odległości i wskazywanie celów. Podawanie komend ogniowych. Czynności przy mechanizmach naprowadzania, oddanie strzału do celu ruchomego.

Trening w przenoszeniu punktu celowania. Przejście od prowadzenia ognia z armaty do prowadzenia ognia z karabina maszynowego. Ładowanie broni. Prowadzenie obserwacji wyników ognia.

Trening w zespołowym wykonywaniu czynności z zastosowaniem zasad strzelania z przystanków do celów ruchomych.

S t r z e l a n i a. Wykonanie strzelań według wykazu strzelań.

T e m a t 6 — Strzelanie z krótkich przystanków

Cel szkolenia:

Nauczyć działonowych strzelania z krótkich przystanków.

Z a g a d n i e n i a:

Zasady strzelania z krótkich przystanków. Zadania ogniowe rozwiązywane strzelaniem z krótkich przystanków. Charakterystyka i zastosowanie sposobów prowadzenia ognia z krótkich przystanków. Czas trwania krótkich przystanków. Określanie początkowych nastaw do strzelania do celów nieruchomych i ruchomych. Wstrzeliwanie kierunku i donośności. Prowadzenie ognia skutecznego. Rozwiązywanie zadań ogniowych.

Treningi ogniowe. Sposoby strzelania. Określanie początkowych nastaw. Czynności przy przyrządach celowniczych i obserwacyjnych oraz mechanizmach naprowadzania. Oddanie strzału. Ładowanie broni podczas ruchu wozu bojowego. Podawanie

i wykonywanie komend ogniowych. Prowadzenie ognia. Rozpoznanie i wybór celów, określanie odległości i wskazywanie celów.

Trening w zespołowym wykonywaniu czynności przy zastosowaniu zasad strzelania z krótkich przystanków do celów nieruchomych i ruchomych. Prowadzenie obserwacji wyników ognia.

S t r z e l a n i a. Wykonanie strzelań według wykazu strzelań.

Temat 7 — Strzelanie w ruchu do celów nieruchomych

Cel szkolenia:

Nauczyć działonowych strzelania w ruchu do celów nieruchomych.

Z a g a d n i e n i a:

Zasady strzelania w ruchu do celów nieruchomych. Zadania ogniowe rozwiązywane strzeleniem w ruchu. Właściwości strzelania z użyciem stabilizatora armaty. Technika prowadzenia ognia w ruchu, tempo strzelania. Określanie początkowych danych do strzelania. Wstrzeliwanie kierunku i donośności. Prowadzenie ognia w ruchu do celów nieruchomych. Prowadzenie ognia skutecznego.

Treningi ogniowe. Sposoby prowadzenia ognia, określanie początkowych danych, posługiwanie się stabilizatorem i urządzeniem do sterowania wieżą oraz przyrządami obserwacyjnymi i celowniczymi. Ładowanie broni oraz oddanie strzału w ruchu. Rozpoznawanie celów, określanie odległości i wskazywanie celów w ruchu.

Zespołowe wykonywanie czynności z zastosowaniem zasad strzelania w ruchu do celów nieruchomych. Prowadzenie obserwacji wyników ognia.

S t r z e l a n i a. Wykonanie strzelań według wykazu strzelań.

SZKOLENIE TECHNICZNE

Cel szkolenia:

1. Doskonalić umiejętności członków załóg wozów bojowych w zakresie eksploatacji, obsługi i remontu bieżącego wozów bojowych.

2. Pogłębić wiadomości mechaników - kierowców z zakresu budowy sprzętu oraz nauczyć ich szybkiego określania i usuwania niesprawności.

3. Nauczyć mechaników - kierowców różnic w budowie i eksploatacji czołgów T-34 a T-54-A.

Wskazówki metodyczne:

1. Zajęcia z załogami wozów bojowych w sprawnym wykonywaniu prac w zakresie obsługi i remontu wozów bojowych prowadzą dowódcy plutonów a zajęcia trudniejsze pomocnicy dowódców kompanii do spraw technicznych.

Praktyczne umiejętności załóg z zakresu obsługi wozów bojowych w warunkach polowych doskonalili się podczas wszystkich zajęć i ćwiczeń taktycznych.

2. Nauczanie mechaników - kierowców budowy sprzętu prowadzi się w grupach kompanijnych pod kierownictwem pomocnika dowódcy kompanii do spraw technicznych. Przy tym mechanicy - kierowcy, którzy w pierwszym roku służby szkoleni byli na wozach T-34 poznają budowę wozu T-54 A, zasadnicze różnice w budowie i eksploatacji między tymi wozami i odwrotnie, szkoleni w pierwszym roku służby na T-54 A poznają budowę T-34.

3. Kolejność przerabiania tematów ze szkolenia technicznego określa dowódca oddziału, z uwzględnieniem przedsięwzięć przewidzianych w planie eksploatacji wozów bojowych.

4. W szkoleniu położyć jak największy nacisk na stronę praktyczną.

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Przepisy bezpieczeństwa jazdy wozami bojowymi
2	Zasady eksploatacji wozów bojowych
3	Materiały eksploatacyjne
4	Indywidualny zestaw zapasowych części, narzędzi i przy należności wozu bojowego
5	Eksploatacja wozów bojowych w warunkach zimowych
6	Eksploatacja wozów bojowych w warunkach letnich
7	Przegląd kontrolny wozu bojowego
8	Obsługiwanie techniczne Nr 1 wozu bojowego
9	Obsługiwanie techniczne Nr 2 wozu bojowego
10	Obsługiwanie techniczne Nr 3 wozu bojowego
11	Ewakuacja i remont wozów bojowych

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
12	Konserwacja wozu bojowego
13	Urządzenie i zabezpieczenie przeciwpożarowe wozu bojowego
14	Silnik i jego układy — regulacja i obsługiwanie
15	Transmisja wozu bojowego — regulacja i obsługiwanie
16	Układ bieżny wozu bojowego — regulacja i obsługiwanie
17	Instalacja elektryczna wozu bojowego
18	Remont wozu bojowego
19	Silnik i jego układy — inny typ wozu
20	Transmisja wozu bojowego — inny typ wozu
21	Układ bieżny wozu bojowego — inny typ wozu
22	Instalacja elektryczna wozu bojowego — inny typ wozu

Szkolenie w składzie załogi

Temat 1 — Przepisy bezpieczeństwa jazdy wozami bojowymi

Cel szkolenia:

Nauczyć załogi zachowania się w wozach w czasie jazdy w różnych warunkach.

Zagadnienia:

Ubiór załogi do jazdy w wozie bojowym. Miejsce załogi w czasie jazdy w różnym terenie i warunkach (droga, pole, las). Przewożenie osób i sprzętu nie należącego do załogi. Przykłady i konsekwencje przekraczania przepisów jazdy.

Temat 2 — Zasady eksploatacji wozów bojowych

Cel szkolenia:

Nauczyć załogi norm eksploatacji, organizacji i sposobów obsługiwania, porządku i pracy w parkach

Zagadnienia:

Roczne normy eksploatacji i międzyremontowe okresy pracy wozów bojowych. Organizacja i sposoby obsługiwania wozów bojowych. Planowanie eksploatacji wozów bojowych. Prowadzenie ewi-

dencji pracy silnika i wozu bojowego. Zasady organizacji, rozmieszczenia i porządku w parkach wozów bojowych. Obowiązki członków załogi w czasie obsługi i utrzymania wozu bojowego w stałej gotowości bojowej.

T e m a t 3 — Materiały eksploatacyjne

Cel szkolenia:

Zapoznać załogę z materiałami eksploatacyjnymi, sposobami ich rozpoznania i użycia w wozach.

Z a g a d n i e n i a:

Przeznaczenie, właściwości i zewnętrzne oznaki paliwa, olejów i smarów stosowanych do wozów bojowych. Sposoby określania ich jakości w warunkach polowych. Sposoby przygotowania mieszanin smarów do smarowania zespołów i mechanizmów wozów bojowych. Tabela smarowania zespołów i mechanizmów wozu bojowego. Eksploatacyjne normy zużycia i sposoby oszczędzania paliwa, olejów i smarów. Płyny chłodzące i płyny do amortyzatorów oraz ich właściwości i zasady zastosowania w eksploatacji wozów bojowych.

T e m a t 4 — Indywidualny zestaw zapasowych części, narzędzi i przynależności wozu bojowego

Cel szkolenia:

Utrwalić załodze skład zapasowych części i narzędzi oraz sposób posługiwania się nimi i przechowywania.

Z a g a d n i e n i a:

Skład zestawu zapasowych części, narzędzi i przynależności wozu bojowego. Prowadzenie ewidencji, sposób przechowywania, wykorzystania i uzupełniania. Praktyczny sposób posługiwania się zestawem zapasowych części, narzędzi i przynależności wozu bojowego, układanie ich w wozie bojowym.

T e m a t 5 — Eksploatacja wozów bojowych w warunkach zimowych

Cel szkolenia:

Nauczyć załogi zasad eksploatacji wozów bojowych w warunkach zimowych.

Z a g a d n i e n i a:

Charakterystyczne cechy eksploatacji wozów bojowych w warunkach zimowych. Przedsięwzięcia w zakresie przygotowania wozu bojowego do eksploatacji w warunkach zimowych. Środki i sposoby ułatwiające uruchamianie silnika przy niskiej temperaturze. Uruchamianie zimnego silnika i sposób jego rozgrzewania po uruchomieniu. Środki i sposoby ogrzewania wozów bojowych na przystankach i przy dłuższym postoju w warunkach polowych.

T e m a t 6 — Eksploatacja wozów bojowych w warunkach letnich

Cel szkolenia:

Nauczyć załogi zasad eksploatacji wozów bojowych w warunkach letnich.

Z a g a d n i e n i a:

Charakterystyczne cechy eksploatacji wozów bojowych w warunkach letnich. Przegrzanie silnika, przyczyny przegrzania oraz zapobieganie przegrzaniu. Przygotowanie sprzętu bojowego do eksploatacji w warunkach letnich.

T e m a t 7 — Przegląd kontrolny wozu bojowego

Cel szkolenia:

Nauczyć załogi zasad przeprowadzania przeglądów kontrolnych.

Z a g a d n i e n i a:

Sposób przeprowadzania przeglądu kontrolnego przed wyjazdem i na przystankach. Obowiązki członków załogi przy przeprowadzaniu przeglądu kontrolnego. Sposoby usuwania niesprawności wykrytych w czasie przeglądu kontrolnego. Praktyczne przeprowadzanie przeglądu kontrolnego.

T e m a t 8 — Obsługiwanie techniczne Nr 1 wozu bojowego

Cel szkolenia:

Nauczyć praktycznie załogi obsługiwania technicznego nr 1.

Z a g a d n i e n i a:

Znaczenie obsługiwania technicznego nr 1.

Zakres prac wykonywanych w czasie obsługiwania technicznego nr 1 wozu bojowego i kolejność ich wykonywania. Urządzenia parkowe wykorzystywane przy obsługiwananiu i sposób ich użycia.

Praktyczne wykonanie obsługiwanania technicznego nr 1 wozu bojowego.

Temat 9 — Obsługiwanie techniczne nr 2 wozu bojowego

Cel szkolenia:

Nauczyć załogi przeprowadzania obsługiwanania technicznego nr 2 wozu bojowego.

Zagadnienia:

Znaczenie obsługiwanania technicznego nr 2 wozu bojowego. Zakres prac wykonywanych podczas obsługiwanania technicznego nr 2 wozu bojowego.

Praktyczne wykonanie czynności obsługiwanania technicznego nr 2 wozu bojowego.

Temat 10 — Obsługiwanie techniczne nr 3 wozu bojowego

Cel szkolenia:

Nauczyć załogi przeprowadzania obsługiwanania technicznego nr 3 wozu bojowego.

Zagadnienia:

Znaczenie obsługiwanania technicznego nr 3. Zakres prac wykonywanych podczas obsługiwanania technicznego nr 3. Praktyczne wykonanie czynności obsługiwanania technicznego nr 3 wozu bojowego.

Temat 11 — Ewakuacja i remont wozów bojowych

Cel szkolenia:

Nauczyć załogi sposobów ewakuacji i remontów wozów bojowych w czasie walki.

Zagadnienia:

Organizacja ewakuacji i remontu wozów bojowych w zasadniczych rodzajach walki. Charakterystyczne rodzaje ugrzeźnień i uszkodzeń wozów bojowych w walce. Sposoby ewakuacji i usuwania niesprawności wozów bojowych siłami załogi w warunkach polowych. Urządzenia stosowane przy ewakuacji i bieżącym remoncie wozu bojowego.

Praktyczna ewakuacja, wyciąganie ugrzeźnionego wozu bojowego, wykonywanie bieżących remontów układu bieżnego.

Temat 12 — Konserwacja wozu bojowego

Cel szkolenia:

Nauczyć załogi zasad i sposobów konserwacji wozów bojowych.

Zagadnienia:

Zakres i kolejność wykonywanych czynności przy przygotowaniu wozu bojowego do konserwacji. Sprawdzanie stanu technicznego wozu bojowego do konserwacji. Sprawdzanie stanu technicznego wozów bojowych znajdujących się na konserwacji i sposób ich obsługi. Zdejmowanie wozu bojowego z konserwacji (przygotowanie go do eksploatacji).

Praktyczne wykonywanie czynności przy stawianiu wozu na konserwację, przeglądzie wozu konserwacyjnego i zdejmowaniu z konserwacji do eksploatacji.

Temat 13 — Urządzenie i zabezpieczenie przeciwpożarowe wozu bojowego

Cel szkolenia:

Nauczyć załogi obsługiwanego urządzeń przeciwpożarowych, stosowania przepisów ppoż. oraz sposób gaszenia pożarów.

Zagadnienia:

Budowa, działanie i obsługiwane urządzeń przeciwpożarowych wozu bojowego. Zapobieganie pożarom w wozie bojowym. Sposoby gaszenia pożarów wewnątrz i na zewnątrz wozu bojowego. Czynności załogi przy gaszeniu pożarów.

Szkolenie mechaników - kierowców

Temat 14 — Silnik i jego układy — regulacja i obsługiwane

Cel szkolenia:

Doskonalić umiejętności mechaników - kierowców w praktycznej regulacji mechanizmów silnika.

Zagadnienia:

Regulacja mechanizmów silnika. Ustawianie kąta wyprzedzenia wtrysku paliwa. Regulacja układów sterowania pompą wtryskową. Eksploatacja, obsługiwane silnika i jego układów. niesprawności silnika i jego układów, przyczyny niesprawności, sposoby ich wykrywania i usuwania. Praktyczne usuwanie niesprawności silnika i jego układów.

T e m a t 15 — Transmisja wozu bojowego — regulacja i obsługi- wanie

Cel szkolenia:

Doskonalić praktyczne umiejętności mechaników - kierowców w regulacji i obsłudze zespołów i mechanizmów transmisji.

Z a g a d n i e n i a :

Regulacja zespołów i mechanizmów transmisji wozu bojowego. Eksploatacja i obsługiwane. Niesprawności transmisji, przyczyny ich powstawania, sposoby wykrywania i usuwania. Praktyczne czynności przy regulacji, usuwaniu niesprawności mechanizmów transmisji.

T e m a t 16 — Układ bieżny wozu bojowego — regulacja i obsługi- wanie

Cel szkolenia:

Doskonalić praktyczne umiejętności mechaników - kierowców w regulacji, obsłudze i usuwaniu niesprawności układu bieżnego.

Z a g a d n i e n i a :

Regulacja i obsługiwane układu bieżnego wozu bojowego. Niesprawności układu bieżnego, sposób ich wykrywania i usuwania. Praktyczne wykrywanie i usuwanie niesprawności, obsługiwane oraz regulacja układu bieżnego.

T e m a t 17 — Instalacja elektryczna wozu bojowego

Cel szkolenia:

Doskonalić praktyczne umiejętności mechaników - kierowców w obsłudze i naprawie instalacji elektrycznej wozu bojowego.

Z a g a d n i e n i a :

Praktyczne wyszukiwanie i usuwanie niesprawności instalacji elektrycznej wozu bojowego. Regulacja i obsługiwane urządzeń instalacji elektrycznej.

T e m a t 18 — Remont wozu bojowego

Cel szkolenia:

Doskonalić praktyczne umiejętności mechaników - kierowców w remoncie wozu bojowego.

Z a g a d n i e n i a:

Praktyczne wykonywanie remontu wozu bojowego (zmiana tarcz ciernych sprzęgła głównego, taśm hamulcowych, pompy paliwowej, złączy gumowych układów silnika, rozrusznika itd.).

T e m a t 19 — Silnik i jego układy — inny typ wozu

Cel szkolenia:

Zapoznać mechaników-kierowców z budową silnika innego typu wozu bojowego.

Z a g a d n i e n i a:

Różnica w budowie silnika między T-34, a T-54A. Różnice w zasadach eksploatacji.

T e m a t 20 — Transmisja wozu bojowego — inny typ wozu

Cel szkolenia:

Zapoznać mechaników-kierowców z budową transmisji innego typu wozu bojowego.

Z a g a d n i e n i a:

Różnice w budowie, pracy zespołów i mechanizmów transmisji wozu bojowego, zasadach eksploatacji między T-34, a T-54A.

T e m a t 21 — Układ bieżny wozu bojowego — inny typ wozu

Cel szkolenia:

Zapoznać mechaników-kierowców z budową, regulacją i obsługiwaniem układu bieżnego innego typu wozu.

Z a g a d n i e n i a:

Różnice w budowie, eksploatacji, regulacji i obsługiwaniu układu bieżnego między T-34, a T-54A.

T e m a t 22 — Instalacja elektryczna wozu bojowego — inny typ wozu

Cel szkolenia:

Zapoznać mechaników-kierowców z budową instalacji, działaniem i obsługiwaniem zespołów i przyrządów instalacji elektrycznej innego typu wozu bojowego.

Z a g a d n i e n i a:

Różnice w budowie i rozmieszczeniu instalacji elektrycznej działaniu i obsłudze zespołów, przyrządów instalacji elektrycznej między wozami bojowymi T-34, a T-54A.

Prowadzenie wozów bojowych

(dla mechaników-kierowców)

Cel szkolenia:

Doskonalić umiejętności mechaników-kierowców w prowadzeniu wozów bojowych w trudnych warunkach przez przeszkody, zapory, ograniczone przejścia oraz w pokonywaniu przeszkód wodnych.

Wskazówki metodyczne:

W ramach planowanych godzin nauki prowadzenia wozów bojowych doskonalić umiejętności mechaników-kierowców w pokonywaniu przeszkód, zapór i ograniczonych przejść oraz w pokonywaniu przeszkód wodnych w bród w trudnych warunkach przez przerobienie 10 i 11 ćwiczenia z Kursu Prowadzenia Wozów Bojowych Panc 90 55. Ćwiczenie nr 12 przerobić w ramach treningów ogniowych. Z ćwiczeń 13 i 14 w ramach zajęć z planowanej nauki prowadzenia wozów przerobić tylko zajęcia: z ćwiczenia 13 — 1,3 oraz z ćwiczenia 14 zajęcia 1. Pozostałe zajęcia praktyczne z tych ćwiczeń są ujęte w programie szkolenia taktycznego.

PODODDZIAŁY ŁĄCZNOŚCI I ŁĄCZNOŚCIOWCY W PODODDZIAŁACH ARTYLERII I MOŹDZIERZY

Cel szkolenia:

a) dla radiotelegrafistów:

Nauczyć żołnierzy samodzielnego pełnienia dyżuru radiotelegrafisty i prowadzenia wymiany radiowej kluczem szybkością przewidzianą dla radiotelegrafisty trzeciej klasy w różnych warunkach atmosferycznych i różnej porze doby.

Zapoznać żołnierzy z ogólną budową etatowej radiostacji i nauczyć prawidłowego wykonywania czynności związanych z szybkim rozwijaniem i przygotowaniem radiostacji do pracy w różnym terenie, samodzielnej obsługi oraz zasad eksploatacji i konserwacji radiostacji.

b) dla radiotelefonistów:

Zapoznać żołnierzy z ogólną budową etatowej radiostacji, polowego aparatu telefonicznego i polowej łącznicy telefonicznej małej pojemności oraz z zasadami ich eksploatacji i konserwacji ze szczególnym uwzględnieniem warunków ćwiczeń w polu.

Nauczyć żołnierzy prawidłowego wykonywania czynności związanych z szybkim rozwijaniem i przygotowaniem radiostacji do pracy, nawiązaniem łączności radiowej mikrofonem w różnej porze doby oraz prowadzenia bezbłędnej wymiany radiowej fonem.

Nauczyć żołnierzy szybkiej budowy polowej linii przewodowej i rozwijania węzłów łączności w różnym terenie, w różnych warunkach atmosferycznych, w dzień i w nocy oraz zasad eksploatacji węzłów łączności i polowych linii przewodowych.

Wskazówki ogólne:

Program szkolenia należy przerobić w pierwszym roku służby i doskonalić w całości w drugim roku służby. Wskazówki metodyczne oraz normy szkoleniowe dla pierwszego (młodego) i drugiego (starszego) rocznika podawane będą każdorazowo w „Wytucznych szkolenia bojowego wojsk lądowych“.

RADIOTELEGRAFIŚCI

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
	Podstawy elektrotechniki i radiotechniki
1	Prąd stały
2	Ogniwa galwaniczne i akumulatory zasadowe
3	Magnetyzm i elektromagnetyzm
4	Prąd zmienny
5	Przyrządy pomiarowe
6	Lampy elektronowe
7	Anteny radiostacji wojskowych
	Znajomość sprzętu radiowego
1	Radiostacja KF małej mocy RBM-1
2	Radiostacja KF średniej mocy
3	Radiostacja KF z modulacją amplitudową
4	Obsługa wozu dowódczego „Bizon-3“

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
	Znajomość sprzętu telefonicznego
1	Aparat telefoniczny AP-48 (TAI-43)
2	Łącznica telefoniczna LP-10 (P-193-B)
	Praca na radiostacjach
1	Nauka odbioru alfabetu Morse'a, nauka nadawania kluczem, nauka przepisów prowadzenia korespondencji radiowej i stałych znaków służbowych
2	Zwiększanie szybkości odbioru i nadawania kluczem do 8 grup na minutę
3	Zwiększanie szybkości odbioru i nadawania kluczem do 12 grup na minutę
4	Praca na radiostacjach w terenie
5	Zwiększanie szybkości odbioru i nadawania kluczem do 15 grup na minutę
6	Doskonalenie w pracy na radiostacjach wg wymaganych norm szkolenia, przygotowanie do egzaminów na radiotelegrafistów drugiej klasy
7	Zwiększanie szybkości odbioru i nadawania kluczem do 18 grup na minutę
8	Praca na radiostacjach w sieciach i kierunkach radiowych. Przygotowanie do zdania egzaminów na radiotelegrafistów I klasy. Opanowanie norm szkoleniowych obowiązujących na zakończenie II roku służby
	Budowa połowych linii łączności
1	Budowa połowych linii przewodowych

PODSTAWY ELEKTROTECHNIKI I RADIOTECHNIKI

Temat 1 — Prąd stały

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z budową atomu, pojęciem pola elektrycznego, określeniem oporu elektrycznego, obwodem elektrycznym i jego budową oraz cieplnym działaniem prądu elektrycznego.

Z a g a d n i e n i a :

Budowa atomu. Przewodniki i izolatory. Rodzaje ładunków elektrycznych i ich wzajemne oddziaływanie na siebie. Pojęcie pola elektrycznego. Potencjał elektryczny. Określenie napięcia.

Prąd elektryczny jako ruch elektronów swobodnych. Natężenie prądu elektrycznego i jego jednostki. Określenie SEM i jednostki SEM. Sposoby otrzymywania prądu elektrycznego.

Określenie oporu elektrycznego. Rodzaje oporów elektrycznych i jednostki pomiarowe oporu. Zależność oporu od materiału przewodnika, jego wymiarów i temperatury.

Obwód elektryczny i jego budowa. Określenie prawa Ohma i jego zastosowanie. Łączenie oporów różnymi sposobami. Opór ogólny obwodu przy szeregowym łączeniu.

Określenie równoległego łączenia oporów. Właściwości układu równoległego. Prawo Kirchoffa i jego zastosowanie. Zastosowanie układu równoległego. Praktyczne łączenie oporów układu szeregowego, równoległego i szeregowo-równoległego.

Ciepłne działanie prądu elektrycznego. Wykorzystanie ciepłego działania prądu elektrycznego. Zasada działania bezpieczników topikowych, ich rola i zastosowanie w urządzeniach łączności.

Temat 2 — Ogniwa galwaniczne i akumulatory zasadowe

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z budową ogniw galwanicznych i akumulatorów zasadowych oraz nauczyć zastosowania ich.

Zagadnienia:

Zastosowanie ogniw galwanicznych i akumulatorów zasadowych. Budowa ogniwa galwanicznego i przeznaczenie poszczególnych części. Rodzaje ogniw. Zalety i wady ogniw galwanicznych, ich konserwacja i eksploatacja. Sposoby łączenia ogniw.

Praktyczne łączenie ogniw i baterii szeregowo, równoległe i szeregowo-równoległe. Co uzyskujemy przez łączenie szeregowo, równoległe i szeregowo-równoległe.

Rodzaje i typy akumulatorów używanych w wojsku. Budowa i zasada działania akumulatorów zasadowych. Sposoby ładowania akumulatorów zasadowych. Przygotowanie i zmiana elektrolitu latem i zimą, pomiar elektrolitu. Praktyczne ładowanie akumulatorów w warunkach stacjonarnych i polowych. Eksploatacja i konserwacja akumulatorów zasadowych.

Temat 3 — Magnetyzm i elektromagnetyzm

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z określeniami magnesu i elektromagnesu, typami magnesów stosowanych w urządzeniach łączności i ich wykorzystaniem w technice łączności.

Z a g a d n i e n i a :

Określenie magnesu stałego i jego właściwości. Wzajemne oddziaływanie magnesów stałych na siebie. Określenie pola magnetycznego, magnetyczne linie sił. Pojęcie i określenie indukcji magnetycznej. Typy magnesów stałych stosowanych w urządzeniach łączności.

Określenie solenoidu. Reguła prawej ręki dla określenia biegunowości solenoidu. Elektromagnes, jego budowa, zastosowanie i właściwości. Indukcja elektromagnetyczna, warunki jego powstawania. Wykorzystanie indukcji elektromagnetycznej w technice.

T e m a t 4 — Prąd zmienny

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z określeniem prądu zmiennego, procesami fizycznymi zachodzącymi w obwodzie prądu zmiennego oraz zastosowaniem prądu zmiennego w technice łączności.

Z a g a d n i e n i a :

Określenie prądu zmiennego, otrzymywanie i wielkości charakteryzujące prąd zmienny. Zależność między okresem i częstotliwością. Określenie prądu pulsującego i jego powstawanie. Obwód mikrofonowy. Procesy fizyczne zachodzące w obwodzie prądu zmiennego z cewką.

Rodzaje, budowa i przeznaczenie kondensatorów. Pojemność elektryczna i jej jednostki. Praca kondensatora w obwodzie prądu stałego i zmiennego. Łączenie kondensatorów i wytrzymałość na przebicie.

Rodzaje i budowa transformatorów. Zasada działania transformatorów, przekładnia transformatorów. Autotransformator, jego budowa i zastosowanie oraz zasada działania.

Budowa i zasada działania przetwornicy wibratorowej. Dane elektryczne przetwornicy.

T e m a t 5 — Przyrządy pomiarowe

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z przyrządami pomiarowymi i ich wykorzystaniem.

Z a g a d n i e n i a :

Znaczenie pomiarów elektrycznych w technice łączności. Klasyfikacja przyrządów pomiarowych według przeznaczenia, konstrukcji

i dokładności wskazań. Przyrząd magnetoelektryczny. Budowa, zasada działania, właściwości przyrządu i zastosowanie. Przyrząd elektromagnetyczny, zasada działania, budowa, właściwości przyrządu i zastosowanie.

Określenie amperomierza. Opór amperomierza, różnica między amperomierzem a woltomierzem, opór woltomierza. Budowa i zasada działania amperomierza.

T e m a t 6 — Lampy elektronowe

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z typami lamp i ich zastosowaniem w urządzeniach łączności.

Z a g a d n i e n i a:

Typy lamp i ich zastosowanie w urządzeniach łączności. Zjawisko emisji. Budowa i zasada działania najprostszych lamp elektronowych, diody i triody.

Budowa i zastosowanie lamp wielosiatkowych w urządzeniach łączności.

T e m a t 7 — Anteny radiostacji wojskowych

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z typami anten radiostacji wojskowych, ich przeznaczeniem i wykorzystaniem.

Z a g a d n i e n i a:

Przeznaczenie anten w radiostacjach. Praca anteny w czasie odbioru i nadawania. Typy anten i ich zastosowanie.

Rozkład prądu i napięcia w antenie. Rola i przeznaczenie przeciwagi. Wysokość skuteczna anteny. Wpływ ziemi i wysokości podniesienia anteny na charakterystykę promieniowania anteny.

Istota dźwięku. Fale dźwiękowe i szybkość ich rozchodzenia się. Detekcja i modulacja. Przesyłanie sygnałów telefonicznych i telegraficznych.

ZNAJOMOŚĆ SPRZĘTU RADIOWEGO

T e m a t 1 — Radiostacja KF małej mocy RBM-1

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z przeznaczeniem, taktyczno-technicznymi danymi i budową radiostacji oraz nauczyć przygotowania jej do pracy i obsługi.

Z a g a d n i e n i a:

Taktyczno-techniczne dane radiostacji, przeznaczenie i ogólna charakterystyka, zasięg, zasilanie, obsługa, czas rozwijania.

Opis płyty czołowej, przeznaczenie przełączników i pokręteł. Opis skrzynki zasilania.

Przygotowanie radiostacji do pracy. Podłączenie źródeł zasilania. Strojenie i skalowanie. Praca z punktu wynośnego.

Zasady konserwacji i eksploatacji radiostacji. Usuwanie najprostszych uszkodzeń radiostacji.

T e m a t 2 — Radiostacja KF średniej mocy

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z przeznaczeniem i taktyczno-technicznymi danymi radiostacji oraz nauczyć obsługi i eksploatacji radiostacji podczas pracy.

Z a g a d n i e n i a:

Taktyczno-techniczne dane radiostacji, przeznaczenie i ogólna charakterystyka, zasięg, zasilanie, obsługa, czas rozwijania.

Rozmieszczenie radiostacji w samochodzie. Opis urządzeń, ich przeznaczenie i praca. Budowa i przeznaczenie cewki antenowej.

Opis i przeznaczenie poszczególnych pokręteł i przełączników na płycie czołowej aparatury odbiorczo-nadawczej. Przeznaczenie i budowa przetwornic. Rodzaje anten i ich zastosowanie. Wyposażenie radiostacji.

Źródła zasilania radiostacji. Typy akumulatorów i przetwornic. Podłączenie źródeł zasilania. Eksploatacja i konserwacja. Pomiary napięć.

Przygotowanie radiostacji do pracy i strojenie. Podłączenie źródeł zasilania i uruchomienie odbiornika radiowego. Strojenie odbiornika radiowego na telefon i telegraf. Uruchomienie nadajnika, strojenie na danej częstotliwości na różnych typach anten.

Skalowanie odbiornika i nadajnika według kalibratora kwarcowego. Sporządzenie tabeli skalowania.

Rozwijanie radiostacji z zastosowaniem różnych anten. Czynności dowódcy radiostacji i radiotelegrafistów przy rozwijaniu radiostacji. Nawijanie łączności na krótkich odległościach. Zwijanie radiostacji.

Przygotowanie akumulatorów do ładowania i ładowanie. Uruchomienie silnika. Praca na radiostacji z silnika. Włączanie i wyłączenie oporów redukcyjnych.

Nawiązanie łączności. Praca w kierunku i w sieci na normalnych odległościach. Wymiana korespondencji. Przestrzajanie nadajnika i odbiornika na różne częstotliwości, żądanie hasła, zakończenie pracy. Doskonalenie w rozwijaniu, nawiązywaniu łączności i związaniu radiostacji.

Opis płyty czołowej skrzynki ładowniczo-rozdzielczej. Typy bezpieczników, ich rola i przeznaczenie. Blokady i styki. Działanie skrzynki ładowniczo-rozdzielczej w czasie pracy na nadawanie i odbiór. Usuwanie najprostszycch uszkodzeń.

Dane techniczne silnika spalinowego Ł 3/2. Budowa silnika i jego działanie. Uruchomienie silnika i jego obsługa.

Przeznaczenie i ogólna budowa prądniccy i przetwornic. Zasada działania, obsługa, eksploatacja i konserwacja oraz usuwanie najprostszycch uszkodzeń. Pomiarv napięć.

Schemat blokowy nadajnika. Aparatura nadawcza i jej części. Ogólna charakterystyka nadajnika. Stopnie nadajnika, ich przeznaczenie i zasada działania. Pulpit manipulacyjny i jego działanie. Mikrofon różnicowy i jego właściwości.

Schemat blokowy odbiornika. Ogólna charakterystyka odbiornika. Stopnie odbiornika i ich przeznaczenie. Lampy odbiornika. Przemiana częstotliwości i detekcja. Działanie automatycznej i ręcznej regulacji wzmochnienia.

Eksploatacja i konserwacja radiostacji. Sprawdzenie i przegląd zewnętrzny radiostacji. Sprawdzenie elektryczne radiostacji. Nauka prawidłowego prowadzenia dokumentacji na radiostacji.

Temat 3 — Radiostacja KF z modulacją amplitudową

Cel szkolenia:

‘Zapoznać żołnierzy z danymi taktyczno-technicznymi oraz nauczyć praktycznej obsługi i eksploatacji radiostacji.

Zagadnienia:

Taktyczno-techniczne dane radiostacji, przeznaczenie i ogólna charakterystyka, zasięg, zasilanie, obsługa, czas rozwijania.

Budowa i opis skrzynki odbiorczo-nadawczej, skrzynki zasilania, bloku przetwornicy obrotowej. Komplet antenowy, torba radiotelegrafisty. Rozmieszczenie radiostacji w samochodzie.

Eksploatacja i konserwacja radiostacji. Sprawdzenie i przegląd zewnętrzny radiostacji i urządzeń. Sprawdzenie elektryczne urządzeń i ich konserwacja.

Obsługa urządzeń zasilających radiostację. Urządzenia zasilające i ich dane taktyczne. Zespół spalinowo-elektryczny, akumulatory i ich przeznaczenie.

Podłączenie i ładowanie akumulatorów. Przygotowanie akumulatorów do ładowania, łączenie w grupy. Praktyczne ładowanie akumulatorów przy włączonej i wyłączanej radiostacji.

Strojenie radiostacji na danej częstotliwości na telefon i telegraf. Kolejność czynności dowódcy radiostacji i radiotelegrafisty w przygotowaniu radiostacji do pracy. Skalowanie radiostacji.

Rozwijanie i zwijanie radiostacji. Wybór anteny w zależności od odległości korespondenta.

Dośkonale w rozwijaniu i zwijaniu radiostacji na różnych typach anten oraz praktyczna praca na radiostacji.

Praca radiostacji z punktu wynośnego. Przygotowanie radiostacji do pracy z punktu wynośnego i podłączenie linii.

Schemat blokowy nadajnika, wzbudnica, wstępny wzmacniacz, wzmacniacz mocy, obwód antenowy i modulator. Przeznaczenie poszczególnych części. Lamy nadajnika. Rodzaj modulacji i procesy zachodzące przy modulacji.

Schemat blokowy odbiornika. Ogólna charakterystyka odbiornika, jego schemat blokowy. Przeznaczenie poszczególnych stopni. Lamy odbiornika. Zasada działania automatycznej regulacji częstotliwości.

Temat 4 — Obsługa wozu dowódczego „Bizon 3“

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z przeznaczeniem aparatu „Bizon 3“ i nauczyć praktycznej obsługi urządzeń wozu.

Zagadnienia:

Przeznaczenie aparatu „Bizon 3“. Zapoznanie z rozmieszczeniem i podłączeniem poszczególnych urządzeń.

Zgrywanie obsługi w rozwijaniu i zwijaniu aparatu „Bizon 3“. Praktyczna obsługa urządzeń wozu dowódczego „Bizon 3“.

ZNAJOMOŚĆ SPRZĘTU TELEFONICZNEGO

Temat 1 — Aparat telefoniczny AP-48 (TAI-43)

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z budową i działaniem aparatu AP-48 oraz nauczyć sposobów i zasad posługiwania się aparatem telefonicznym i jego eksploatacją.

Z a g a d n i e n i a :

Taktyczno-techniczne dane aparatu AP-48 (TAI-43). Zastosowanie i przeznaczenie aparatu. Zasięg działania na różnych liniach. Zasilanie. Ciężar. Wymiary. Czas instalacji aparatu. Ogólna budowa aparatu.

Przygotowanie aparatu telefonicznego do pracy. Przegląd ogólny aparatu. Sprawdzenie i podłączenie ogni. Sprawdzenie obwodu miówniczego. Sprawdzenie obwodu wywoławczego. Sprawdzenie odgromnika. Konserwacja aparatu telefonicznego, przechowywanie. Podłączenie aparatu do linii.

T e m a t 2 — Łącznica telefoniczna LP-10 (P-193-B)

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z budową i działaniem łącznicy telefonicznej oraz nauczyć zasad i sposobów obsługi, eksploatacji i konserwacji.

Z a g a d n i e n i a :

Przeznaczenie, taktyczno-techniczne dane łącznicy LP-10 (P-193-B). Ogólna budowa łącznicy.

Przygotowanie łącznicy do pracy. Sprawdzanie łącznicy. Rozwijanie. Praktyczna obsługa.

PRACA NA RADIOSTACJACH

T e m a t 1 — Nauka odbioru alfabetu Morse'a, nauka nadawania, nauka przepisów korespondencji radiowej i stałych znaków służbowych

Cel szkolenia:

Nauczyć odbioru i nadawania kluczem alfabetu Morse'a oraz znajomości przepisów prowadzenia korespondencji radiowej.

Z a g a d n i e n i a :

Nauka odbioru liter H, B, S, postawa przy nadawaniu (uchwyt klucza), regulacja klucza. Przepisy prowadzenia korespondencji radiowej „Wskazówki ogólne“.

Doskonalenie odbioru liter H, B, S. Nauka odbioru litery D. Nadawanie krótkich i długich sygnałów. Rodzaje telegramów i kolejność ich przesyłania.

Doskonalenie odbioru liter H, B, S, D. Nauka odbioru litery G. Nadawanie krótkich i długich sygnałów. Załatwianie telegramów na węzle łączności i radiostacji.

Doskonalenie odbioru liter H, B, S, D, G. Nauka odbioru litery A. Nadawanie krótkich i długich sygnałów. Prowadzenie korespondencji radiowej.

Doskonalenie odbioru liter H, B, S, D, G, A. Nauka odbioru litery M. Nadawanie długich i krótkich sygnałów.

Doskonalenie odbioru liter H, B, S, D, G, A, M. Doskonalenie nadawania krótkich i długich sygnałów. Powtórzenie słabo opanowanych zagadnień z „Przepisów prowadzenia korespondencji radiowej“.

Doskonalenie odbioru liter H, B, S, D, G, A, M. Nauka odbioru liter O, T. Nauka nadawania liter TMO, zero. Obowiązki pomocnika dyżurnego łączności.

Doskonalenie odbioru liter H, B, S, D, G, A, M, O, T. Nauka odbioru litery I. Nauka nadawania liter TMO, zero. Obowiązki dowódcy radiostacji.

Doskonalenie odbioru liter H, B, S, D, G, A, M, O, T, I. Nauka odbioru litery E. Doskonalenie nadawania liter TMO, zero. Obowiązki dowódcy radiostacji kontrolnej.

Doskonalenie odbioru liter H, B, S, D, G, A, M, O, T, I, E. Nauka odbioru u litery V. Doskonalenie nadawania liter TMO, zero. Obowiązki starszego radiotelegrafisty.

Doskonalenie odbioru liter H, B, S, D, G, A, M, O, T, I, V. Nauka odbioru litery U. Doskonalenie nadawania liter TMO, zero. Nauka nadawania przecinka jako elementu łączenia krótkiego sygnału z długim. Obowiązki dyżurnego radiotelegrafisty.

Doskonalenie odbioru liter H, B, S, D, G, A, M, O, T, I, E, V, U. Doskonalenie nadawania liter TMO, zero. Nadawanie przecinka. Obowiązki dyżurnego radiotelegrafisty radiostacji kontrolnej.

Doskonalenie odbioru liter H, B, S, D, G, A, M, O, T, I, E, V, U. Nauka odbioru litery J. Nauka nadawania drugiej serii liter EISH, 5. Doskonalenie nadawania przecinka. Obowiązki dyżurnego ekspedytora WŁ.

Zajęcia doskonalące.

Doskonalenie odbioru liter H, B, S, D, G, A, M, O, T, I, E, V, U, J. Nauka doskonalenia odbioru litery N. Nauka nadawania trzeciej serii liter NDB, 6. Doskonalenie nadawania liter TMO, zero EISH, 5. Obowiązki dyżurnego elektromechanika radiostacji.

Doskonalenie odbioru liter H, B, S, D, G, A, M, O, T, I, E, V, J, N. Nauka odbioru litery Z. Doskonalenie nadawania liter TMO, zero EISH, 5 NDB, 6 oraz przecinka jako elementu

łączenia krótkich i długich sygnałów. Ogólne wiadomości o prowadzeniu korespondencji.

Doskonalenie odbioru liter H, B, S, D, G, A, M, O, T, I, E, U, V, J, N, Z. Nauka odbioru liter Y, W. Doskonalenie w nadawaniu liter TMO, zero EISH, 5 NDB, 6. Zasady nawiązywania i sprawdzania łączności.

Doskonalenie odbioru liter H, B, S, D, G, A, M, O, T, I, E, U, V, J, M, Z, Y, W. Nauka odbioru litery Q. Nauka nadawania liter AUV, 4. Zasady nadawania telegramów.

Doskonalenie odbioru liter H, B, S, D, G, A, M, O, T, I, E, U, V, J, N, Z, Y, W, Q. Nauka odbioru litery L, C. Nauka nadawania liter WJ 1, 2, 3. Doskonalenie nadawania liter TMO, zero EISH, 5 NDB, 6 AUV, 4. Zasady nadawania telegramów okólnikowych.

Doskonalenie odbioru liter H, B, S, D, G, A, M, O, T, I, E, U, V, J, N, Z, Y, W, Q, L, C. Nauka odbioru liter P, F. Doskonalenie nadawania liter TMO, zero, EISH, 5 NDB, 6 AUV, 4 WJ 1, 2, 3. Nauka nadawania liter G, Z, 9, 8, 7. Zasady nadawania telegramów przechodzących.

Doskonalenie odbioru liter H, B, S, D, G, A, M, O, T, I, E, W, V, J, N, Z, Y, U, Q, L, C, P, F. Nauka odbioru liter X, K, R. Doskonalenie nadawania liter TMO, zero EISH, 5 NDB, 6 AUV, 4 WJ 123 GZ 987. Nauka nadawania liter RPLF. Zasady nadawania telegramów częściami.

Doskonalenie w odbiorze wszystkich liter alfabetu. Nauka nadawania liter K, X, C, Y, Q. Skróty dozwolone w korespondencji radiowej.

Doskonalenie odbioru wszystkich liter alfabetu. Doskonalenie odbioru liter alfabetu słabo opanowanych. Doskonalenie nadawania wszystkich liter alfabetu. Nauka nadawania znaków przestankowych, ? pytajnik, ! wykrzyknik, znak dużego rozdziału, zasady nadawania sygnałów radiowych.

Doskonalenie odbioru wszystkich liter alfabetu, trening w odbiorze tekstów profilaktycznych obejmujących litery słabo opanowane. Doskonalenie w nadawaniu wszystkich liter alfabetu. Zasady prowadzenia wymiany radiowej mikrofonem.

Powtórzenie słabo opanowanych zagadnień.

Nauka odbioru cyfr 1, 2, 3, 4, 5, nauka i trening w nadawaniu cyfr 1, 2, 3, 4, 5. Zasady korespondencji radiowej przy pracy litero-drukiem.

Doskonalenie w odbiorze i nadawaniu cyfr 1, 2, 3, 4, 5.

Doskonalenie w odbiorze cyfr 1, 2, 3, 4, 5. Nauka nadawania i odbioru cyfr 6, 7, 8, 9, 0.

Trening w odbiorze i nadawaniu wszystkich cyfr.

Doskonalenie w odbiorze tekstów literowych i cyfrowych. Nadawanie tekstów literowych i cyfrowych w kierunkach radiowych na sali (praca parami). Nauka odbioru i nadawania stałych znaków służbowych QSA?, QSA 1, 2, 3, 4, 5, RPT, QRK?, QRK 1, 2, 3, 4, 5, SK.

Doskonalenie słabo opanowanych zagadnień.

Praca w kierunku radiowym na sali (praca parami) z prowadzeniem dziennika korespondencyjnego. Odbiór i nadawanie znaków służbowych QBM, QDA?, QDA, QDR, QEM. Zasady korespondencji radiowej przy odbiorze i nadawaniu automatycznym.

Doskonalenie w odbiorze i nadawaniu tekstów literowych i cyfrowych (praca parami). Odbiór i nadawanie stałych znaków służbowych QKU, QLD, QNO, QRM, QRN.

Doskonalenie w odbiorze i nadawaniu tekstów literowych i cyfrowych (praca parami). Odbiór i nadawanie stałych znaków służbowych QRO, QRP, QRS, QRT, QRU?, QRU.

Doskonalenie w odbiorze tekstów literowych i cyfrowych (praca parami) z prowadzeniem dziennika korespondencyjnego. Odbiór i nadawanie stałych znaków służbowych QRV, QRQ, QSC, QSD, QSE, QSL?, QSL.

Doskonalenie w odbiorze i nadawaniu tekstów literowych i cyfrowych (praca parami) z prowadzeniem dziennika korespondencyjnego. Nauka odbioru i nadawania stałych znaków służbowych QSN, QST, QSV, QSZ, QTB, QTC.

Odbiór tekstów literowych i cyfrowych w tempie 6 grup na minutę z magnetofonu. Nadawanie indywidualne tekstów literowych i cyfrowych. Nauka odbioru i nadawania stałych znaków służbowych QTR?, QTR, AA, AB, ABV, ADS, PBL.

Doskonalenie w odbiorze i nadawaniu różnych tekstów literowych i cyfrowych. Nauka odbioru i nadawania stałych znaków służbowych AS, BN, EC, GUHOR, K, KLU, N, NW, OK.

Powtórzenie słabo opanowanych zagadnień.

Temat 2 — Zwiększanie szybkości odbioru i nadawania kluczem do 8 grup na minutę

Cel szkolenia:

Nauczyć pracy na radiostacji w kierunku radiowym i wymiany tekstów literowych i cyfrowych w tempie 8 grup na minutę.

Zagadnienia:

Odbiór od instruktora tekstów literowych i cyfrowych w tempie 8 grup na minutę. Nadawanie trudniejszych serii liter AUV, 4

EISH, 5 NOB, 6 na komendę instruktora. Nadawanie indywidualne.

Praca w kierunkach radiowych na sali. Wymiana tekstów literowych i cyfrowych z prowadzeniem dokumentacji stacyjnej.

Praca na radiostacjach małej mocy w kierunkach radiowych na zbliżonych odległościach.

Odbiór od instruktora tekstów literowych i cyfrowych w tempie 8 grup na minutę. Nadawanie indywidualne tekstów cyfrowych z kontrolą instruktora.

Doskonalenie odbioru różnych tekstów w tempie 8 grup na minutę, nadawanie trudniejszych serii liter na komendę instruktora.

Praca na sali w kierunku radiowym. Wymiana różnych tekstów z prowadzeniem dziennika korespondencyjnego.

Zajęcie doskonalące, trening w odbiorze liter najslabiej opanowanych przez zespół szkolonych.

Praca w kierunkach radiowych na sali w tempie 8 grup na minutę.

Praca na radiostacjach małej mocy. Wymiana tekstów literowych i cyfrowych w tempie 8 grup na minutę.

T e m a t 3 — Zwiększanie szybkości odbioru i nadawania kluczem do 12 grup na minutę

Cel szkolenia:

Nauczyć pracy na radiostacjach w sieciach i kierunkach radiowych z wymianą tekstów literowych i cyfrowych w tempie 12 grup na minutę.

Z a g a d n i e n i a:

Zwiększanie szybkości odbioru słuchowego i nadawania do 10 grup na minutę. Doskonalenie znajomości obowiązków osób funkcyjnych. Praca w sieciach i kierunkach radiowych na radiostacjach i na sali.

Zwiększanie szybkości odbioru słuchowego i nadawania do 12 grup na minutę. Powtórzenie znajomości przepisów prowadzenia korespondencji radiowej. Praca na radiostacjach w kierunkach i sieciach radiowych.

T e m a t 4 — Praca na radiostacjach w terenie

Cel szkolenia:

Doskonalić w pracy na radiostacjach małej mocy w terenie z szybkością 12 grup na minutę oraz nauczyć pracy na radiostacji średniej mocy.

Z a g a d n i e n i a :

Praca na radiostacjach małej mocy i średniej mocy kluczem w kierunkach i sieciach radiowych na odległościach taktycznych. Wykonanie normatyw szkoleniowych i przygotowanie do zdania egzaminów na klasowych radiotelegrafistów.

T e m a t 5 — Zwiększanie szybkości odbioru i nadawania kluczem do 15 grup na minutę

Cel szkolenia:

Dośkonalić w nadawaniu kluczem i odbiorze słuchowym w tempie 15 grup na minutę z prowadzeniem dziennika korespondencyjnego.

Z a g a d n i e n i a :

Dośkonalenie w odbiorze tekstów literowych i cyfrowych w tempie 12 grup na minutę od instruktora. Dośkonalenie w nadawaniu tekstów literowych i cyfrowych (nadawanie indywidualne).

Praca w kierunkach radiowych na sali, wymiana tekstów literowych i cyfrowych w tempie 12 grup na minutę z prowadzeniem dziennika korespondencyjnego.

Zwiększanie szybkości odbioru tekstów literowych i cyfrowych 13 do 14 grup na minutę od instruktora lub z transmitra. Dośkonalenie w nadawaniu tekstów literowych i cyfrowych, nadawanie indywidualne. Trening w nadawaniu trudniejszych serii liter na komendę instruktora.

Praca w kierunku radiowym na sali z prowadzeniem dziennika korespondencyjnego. Wymiana tekstów literowych i cyfrowych w tempie 14 grup na minutę.

Zwiększanie szybkości odbioru tekstów literowych i cyfrowych w tempie 15 grup na minutę. Dośkonalenie w nadawaniu tekstów literowych i cyfrowych z uwzględnieniem trudniejszych serii liter.

Dalsze dośkonalenie w odbiorze tekstów literowych i cyfrowych w tempie 15 grup na minutę. Dośkonalenie w nadawaniu tekstów literowych i cyfrowych, zwiększanie szybkości nadawania do 15 grup na minutę.

Praca w kierunkach radiowych na sali z prowadzeniem dziennika korespondencyjnego. Wymiana tekstów literowych i cyfrowych w tempie 15 grup na minutę.

Praktyczna praca na radiostacji. Wymiana tekstów literowych i cyfrowych w tempie 15 grup na minutę z prowadzeniem dokumentacji stacyjnej.

Dośkonalenie odbioru tekstów literowych i cyfrowych w tempie 15 grup na minutę. Dośkonalenie w nadawaniu tekstów cyfrowych

oraz trudniejszych serii liter. Powtórzenie słabo opanowanych zagadnień z „Przepisów prowadzenia korespondencji radiowej“.

T e m a t 6 — Doskonalenie w pracy na radiostacjach według wymaganych norm szkolenia

Cel szkolenia:

Doskonalić w operatywnej pracy na radiostacjach z prowadzeniem dokumentacji stacyjnej uwzględniając wymagane normy szkoleniowe.

Z a g a d n i e n i a:

Przygotowanie do egzaminów na radiotelegrafistów II klasy.

T e m a t 7 — Zwiększanie szybkości odbioru i nadawania do 18 grup na minutę

Cel szkolenia:

Doskonalić w pracy na radiostacjach w tempie 18 grup na minutę oraz opanowanie przepisów prowadzenia korespondencji radiowej.

Z a g a d n i e n i a:

Doskonalenie odbioru tekstów literowych i cyfrowych z transmitra z szybkością do 15 grup na minutę. Doskonalenie w nadawaniu tekstów literowych i cyfrowych w tempie do 15 grup na minutę. Doskonalenie znajomości przepisów prowadzenia korespondencji radiowej.

Zwiększanie szybkości odbioru do 18 grup na minutę Odbiór tekstów literowych i cyfrowych. Zwiększanie umiejętności nadawania do 18 grup na minutę.

T e m a t 8 — Praca na radiostacjach w sieciach i kierunkach radiowych

Cel szkolenia:

Doskonalić w pracy na radiostacjach w sieciach i kierunkach radiowych w tempie 18 grup na minutę.

Nauczyć wykonywania norm przewidzianych dla starszego rocznika.

Z a g a d n i e n i a:

Przygotowanie do zdania egzaminów na radiotelegrafistów I klasy. Opanowanie norm szkoleniowych obowiązujących na zakończenie II roku służby.

BUDOWA POLOWYCH LINII ŁĄCZNOŚCI

Temat 1 — Budowa linii przewodowych

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z przeznaczeniem polowych linii przewodowych, sprzętem do budowy linii i nauczyć sposobów budowy i zwijania linii.

Zagadnienia:

Przeznaczenie polowych linii przewodowych. Sprzęt do budowy linii. Zespół budujący polową linię przewodową, jego skład i wyposażenie. Obowiązki funkcyjnych w czasie budowy i zwijania linii. Zasady budowy linii w różnym terenie.

Praktyczna nauka robienia złącz i mocowań. Wykonywanie złącz na przewodzie polowym. Nauka mocowania przewodu do przedmiotów terenowych. Zarabianie końcówek, podłączanie linii do aparatu. Włączanie aparatu do linii.

Budowa linii w terenie urozmaiconym. Przejścia przez szosy, tory kolejowe, wiadukty, miejscowości. Zwijanie linii.

Doskonalenie w praktycznej budowie linii na krótkich odcinkach w terenie urozmaiconym.

RADIOTELEFONIŚCI

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
	Podstawy elektrotechniki i radiotechniki
1	Prąd stały
2	Ogniwa galwaniczne i akumulatory zasadowe
3	Magnetyzm i elektromagnetyzm
4	Prąd zmienny
5	Przyrządy pomiarowe
6	Lampy elektronowe
7	Anteny radiostacji wojskowych
	Znajomość sprzętu radiowego
1	Ogólna budowa radiostacji UKF — małej mocy z modulacją częstotliwościową
2	Przygotowanie radiostacji do pracy

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
3	Układ i zasady działania radiostacji
4	Eksploatacja i konserwacja radiostacji
5	Ogólna budowa radiostacji UKF z modulacją amplitudową
6	Wojskowy odbiornik radiowy UKF
7	Radiostacja KF małej mocy RBM-1
8	Radiostacja UKF małej mocy A-7-B
Znajomość sprzętu telefonicznego	
1	Budowa i przeznaczenie aparatu telefonicznego AP-48 (TAI-43)
2	Eksploatacja aparatu telefonicznego
3	Schemat aparatu telefonicznego i obiegi prądów
4	Charakterystyczne uszkodzenia w aparacie telefonicznym, sposoby ich wyszukiwania i usuwania
5	Łącznica telefoniczna małej pojemności
Praca na radiostacjach	
1	Przepisy korespondencji radiowej
2	Praca na radiostacji
3	Praca na radiostacjach w sieciach radiowych
4	Doskonalenie obsługi radiostacji w rozwijaniu radiostacji, prowadzeniu wymiany radiowej oraz zwijaniu radiostacji
Budowa polowych linii łączności	
1	Budowa polowych linii przewodowych
2	Konserwacja i przechowywanie przewodu polowego

PODSTAWY ELEKTROTECHNIKI I RADIOTECHNIKI

Temat 1—7 — Wyszczególnienie tematów i treść jak tematy 1—7 dla radiotelegrafistów.

ZNAJOMOŚĆ SPRZĘTU RADIOWEGO

Temat 1 — Ogólna budowa radiostacji UKF małej mocy z modulacją częstotliwościową

Cel szkolenia:

Nauczyć danych taktyczno-technicznych radiostacji, praktycznej obsługi i utrzymywania łączności oraz zasad eksploatacji i konserwacji radiostacji.

Z a g a d n i e n i a :

Rozwój radiowych środków łączności, pierwsze radiostacje stosowane w wojsku. Ogólna zasada pracy radiostacji i odbiorników radiowych w wojsku, zapoznanie z etatowymi środkami radiowymi — pokaz sprzętu radiowego.

Dane taktyczno-techniczne radiostacji. Przeznaczenie, ogólna charakterystyka, zasięg na różnych typach anten, zasilanie, obsługa radiostacji.

Dane elektryczne nadajnika i odbiornika, praca radiostacji w różnych warunkach atmosferycznych. Zasada działania przetwornicy wibratorowej.

Części składowe radiostacji i ich przeznaczenie. Opis części wchodzących w skład kompletu radiostacji i ich przeznaczenie. Opis płyty czołowej radiostacji.

T e m a t 2 — Przygotowanie radiostacji do pracy

Cel szkolenia:

Nauczyć żołnierzy przygotowania radiostacji do pracy, rozwijania i praktycznej obsługi oraz zwiwania radiostacji.

Z a g a d n i e n i a :

Praca radiostacji na nadawanie i odbiór. Strojenie i skalowanie radiostacji na antenie elastycznej typu „Kulikowa“.

Praktyczne rozwijanie radiostacji na etatowych typach anten. Nawiązywanie łączności i wymiana korespondencji, zwiwanie radiostacji. Omówienie ćwiczeń.

Praca radiostacji z punktu wynośnego. Sposób podłączania polowych linii łączności. Prowadzenie rozmowy między punktem wynośnym a radiostacją.

T e m a t 3 — Układ i zasada działania radiostacji

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z układem i zasadą działania radiostacji.

Z a g a d n i e n i a :

Schemat blokowy urządzenia nadawczo-odbiorczego radiostacji. Ogólna charakterystyka nadajnika i odbiornika.

Przeznaczenie poszczególnych stopni odbiornika i nadajnika. Typy zastosowanych lamp radiowych. Praca poszczególnych stopni. Procesy zachodzące przy modulacji i manipulacji. Rodzaje modulacji.

Temat 4 — Eksploatacja i konserwacja radiostacji

Cel szkolenia:

Nauczyć żołnierzy zasad eksploatacji i konserwacji radiostacji.

Z a g a d n i e n i a:

Przygotowanie radiostacji do pracy. Sprawdzenie i przegląd zewnętrzny radiostacji. Przepisy eksploatacji, przechowywanie i konserwacja radiostacji.

Wymiana akumulatorów, konserwacja, eksploatacja i przechowywanie akumulatorów. Praktyczne łączenie akumulatorów i sprawdzenie napięcia.

Rozwijanie radiostacji, wybór typu anteny z uwzględnieniem wymaganego zasięgu, charakteru przewidywanej pracy i warunków terenowych. Rozmieszczenie radiostacji i anten w terenie, maskowanie radiostacji.

Najprostsze uszkodzenia radiostacji: mikrofonu, słuchawki, źródeł zasilania. Usuwanie uszkodzeń.

Temat 5 — Ogólna budowa radiostacji UKF z modulacją amplitudową

Cel szkolenia:

Nauczyć żołnierzy danych taktyczno-technicznych, budowy, praktycznej obsługi i konserwacji radiostacji.

Z a g a d n i e n i a:

Dane taktyczno-techniczne radiostacji, przeznaczenie i ogólna charakterystyka, zasięg, zasilanie, obsługa, czas rozwijania.

Części składowe radiostacji. Opis części wchodzących w skład kompletu radiostacji i ich przeznaczenie. Opis płyty czołowej radiostacji.

Schemat blokowy radiostacji. Ogólna charakterystyka nadajnika i odbiornika, przeznaczenie kolejnych stopni, lampy i ich typy oraz przeznaczenie w poszczególnych stopniach.

Przygotowanie radiostacji do pracy. Praca radiostacji na nadawanie i odbiór. Praktyczne rozwijanie i zwijanie radiostacji.

Eksploatacja i konserwacja radiostacji, sprawdzenie radiostacji pod względem technicznym, wymiana źródeł zasilania, przepisy eksploatacji i konserwacji radiostacji.

Praktyczne rozwijanie radiostacji w terenie, nawiązanie łączności i wymiana korespondencji. Maskowanie radiostacji.

Najprostsze uszkodzenie radiostacji: mikrofonu, słuchawek, źródeł zasilania. Usuwanie uszkodzeń.

Temat 6 — Wojskowy odbiornik radiowy UKF

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z budową i przeznaczeniem oraz zasadami eksploatacji i konserwacji odbiornika.

Zagadnienia:

Dane taktyczno-techniczne odbiornika, określenie i przeznaczenie, zakres częstotliwości, obsługa, ciężar, rodzaj anten, źródła zasilania, płyta czołowa, nazwa i przeznaczenie pokręteł i przełączników.

Przygotowanie odbiornika do pracy. Włączenie odbiornika, skalowanie i strojenie na żadaną częstotliwość. Praca i zwijanie odbiornika.

Schemat blokowy odbiornika. Ogólna charakterystyka i przeznaczenie kolejnych stopni. Lamy, ich typy i przeznaczenie w poszczególnych stopniach.

Zasady eksploatacji i konserwacji odbiornika, sprawdzanie odbiornika pod względem technicznym, wymiana źródeł zasilania.

Najprostsze uszkodzenia odbiornika: słuchawek, źródeł zasilania. Usuwanie uszkodzeń.

Temat 7 — Radiostacja KF małej mocy RBM-1

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z przeznaczeniem radiostacji, nauczyć danych taktyczno-technicznych, budowy, praktycznej eksploatacji i konserwacji.

Zagadnienia:

Dane taktyczno-techniczne radiostacji, określenie, przeznaczenie, zakres częstotliwości, obsługa, ciężar, rodzaj anten. Opis kompletu radiostacji.

Opis płyty czołowej, nazwa i przeznaczenie przełączników i pokręteł. Źródła zasilania.

Przygotowanie radiostacji do pracy. Podłączenie źródeł zasilania. Strojenie i skalowanie radiostacji. Praca z punktu wynośnego.

Zasady konserwacji i eksploatacji radiostacji.

Najprostsze uszkodzenia radiostacji i sposoby ich usuwania.

Temat 8 — Radiostacja UKF małej mocy A-7-B

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z budową, przeznaczeniem radiostacji oraz nauczyć pracy, eksploatacji i konserwacji radiostacji.

Zagadnienia:

Dane taktyczno-techniczne radiostacji, określenie, przeznaczenie, zakres częstotliwości, obsługa, ciężar, rodzaj anten. Opis kompletu radiostacji.

Opis płyty czołowej, nazwa i przeznaczenie przełączników i pokręteł. Źródła zasilania.

Przygotowanie radiostacji do pracy. Podłączenie źródeł zasilania. Strojenie i skalowanie radiostacji. Praca z punktu wynośnego.

Zasady konserwacji i eksploatacji radiostacji. Najprostsze uszkodzenia radiostacji i sposoby ich usuwania.

ZNAJOMOŚĆ SPRZĘTU TELEFONICZNEGO

Temat 1 — Budowa i przeznaczenie aparatu telefonicznego AP-48 (TAI-43)

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z przeznaczeniem aparatu telefonicznego oraz nauczyć budowy i działania poszczególnych części składowych.

Zagadnienia:

Przeznaczenie i taktyczno-techniczne dane aparatu telefonicznego, zasięg, zasilanie. Ogólna budowa aparatu, wymiary, ciężar, obsługa.

Budowa i przeznaczenie: skrzynki, korpusu, mikrotelefonu, wkładki słuchawkowej i mikrofonowej oraz słuchawki dodatkowej. Zasada działania mikrofonu i słuchawki.

Budowa i przeznaczenie induktora i dzwonka. Zasada działania.

Budowa i przeznaczenie cewki indukcyjnej i zasada działania. Budowa i przeznaczenie odgromnika, bloku kondensatorów i przycisku kontrolnego.

Temat 2 — Eksploatacja aparatu telefonicznego

Cel szkolenia:

Nauczyć żołnierzy zasad eksploatacji aparatu telefonicznego.

Z a g a d n i e n i a:

Sprawdzenie aparatu telefonicznego pod względem elektrycznym i mechanicznym. Sprawdzenie obwodu mówniczego, wywoławczego i odgromnika.

Praktyczne podłączenie źródeł zasilania. Podłączenie aparatu telefonicznego do linii. Podłączenie uziemnienia. Podłączenie aparatu na stacji początkowej (końcowej) i pośredniej.

T e m a t 3 — Schemat aparatu i obiegi prądów

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców ze schematem aparatu telefonicznego i obiegiem prądów.

Z a g a d n i e n i a:

Wysyłanie induktorowego sygnału wywoławczego. Odbiór induktorowego sygnału. Obiegi prądu w czasie nadawania i odbioru rozmowy.

Zasada działania układu antylokálnego.

T e m a t 4 — Charakterystyczne uszkodzenia w aparacie telefonicznym, sposoby ich wyszukiwania i usuwania

Cel szkolenia:

Nauczyć żołnierzy sposobów wykrywania i usuwania uszkodzeń w aparacie telefonicznym.

Z a g a d n i e n i a:

Najczęściej spotykane uszkodzenia aparatu telefonicznego i ich usuwanie: w mikrofonie, induktorze, dzwonku, odgromniku i przy-cisku kontrolnym.

Przepisy przechowywania i konserwacji aparatu telefonicznego w warunkach stacjonarnych i polowych latem i zimą.

T e m a t 5 — Łącznica telefoniczna małej pojemności

Cel szkolenia:

Nauczyć żołnierzy danych taktyczno-technicznych, budowy, eksploatacji i konserwacji łącznicy LP-10 (P-193-B).

Z a g a d n i e n i a:

Dane taktyczno-techniczne i budowa łącznicy LP-10 (P-193-B). Przeznaczenie poszczególnych części.

Działanie łącznicy LP-10 (P-193-B). Omówienie na schemacie obiegów prądów i procesów elektrycznych zachodzących podczas działania łącznicy: zgłaszanie się AAb na łącznicę, zgłoszenie się telefonisty do AAb, wywołanie PAb, połączenie i rozmowa AAb z PAb, sprawdzenie rozmowy, rozłączenie abonentów.

Sprawdzenie łącznicy. Praktyczne wykonanie i objaśnienie zachodzących procesów elektrycznych i obiegów prądów na schemacie podczas sprawdzenia następujących części składowych łącznicy: sznurów połączeniowych, wtyczek, gniazdek połączeniowych, elektromagnesów i kłapek, odgromników.

Praktyczna obsługa łącznicy LP-10 (P-193-B). Podłączenie linii abonenckich, uziemnienie aparatu służbowego, dzwonka bacznościowego. Zestawienie łącznic w celu zwiększenia pojemności centrali. Sprawdzenie łącznicy. Obsługa łącznicy w czasie eksploatacji. Różnice między łącznicą LP-10 i P-193-B.

Sposób konserwacji łącznicy telefonicznej. Uszkodzenia spotykane w łącznicy, sposoby ich wykrywania i usuwania. Praktyczne sprawdzanie łącznicy. Sposoby przechowywania łącznicy w warunkach stacjonarnych i polowych latem i zimą.

PRACA NA RADIOSTACJACH

Temat 1 — Przepisy prowadzenia korespondencji radiowej

Cel szkolenia:

Nauczyć żołnierzy przepisów prowadzenia korespondencji radiowej, obowiązków funkcyjnych i sposobów załatwiania korespondencji.

Zagadnienia:

Znaczenie łączności radiowej, jej cechy dodatnie i ujemne. Pojęcie kierunku radiowego i sieci radiowej. System pracy w sieciach radiowych. Przydział częstotliwości, kryptonimy, dyscyplina pracy radiowej.

Rodzaje telegramów i kolejność ich przesyłania środkami radiowymi, nadawanie wiadomości tekstem jawnym, nazwa telegramów, załatwianie telegramów wchodzących i wychodzących. Sposób załatwiania telegramów na węzle łączności i na radiostacji. Prowadzenie dokumentacji na radiostacji.

Obowiązki dowódcy radiostacji, starszego radiotelefonisty i radiotelefonisty. Tablica rozmów dyżurnego radiotelefonisty (TRR), zwroty stosowane przy pracy mikrofonem, posługiwanie się TRR, spraw-

dzenie hasła radiostacji, prowadzenie rozmów służbowych przy pomocy TRR.

Temat 2 — Praca na radiostacji

Cel szkolenia:

Nauczyć żołnierzy zasad i sposobów pracy na radiostacjach.

Zagadnienia:

Praca na radiostacjach mikrofonem w kierunkach radiowych. Sposób prowadzenia korespondencji. Nadawanie telegramów sposobem zgłoszkowania, przekazanie rozkazów, meldunków i komend.

Praca na radiostacjach mikrofonem w kierunkach radiowych. Rozwijanie radiostacji i anten, strojenie i nawiązanie łączności na bliskich odległościach. Żądanie hasła, przejście na częstotliwość zapasową. Wymiana krótkich telegramów literowych i cyfrowych.

Rozwijanie radiostacji i nawiązanie łączności, praca na zbliżonych odległościach z uwzględnieniem wyboru miejsca dla rozmieszczenia radiostacji. Rozwinięcie urządzeń antenowych w zależności od odległości i kierunku korespondenta. Wymiana telegramów literowych i cyfrowych.

Praca na radiostacji w kierunkach radiowych w czasie marszu na odległościach zmniejszonych. Przekazywanie sygnałów. Domarsz do rejonu wyznaczonego i przekazywanie komend. Nawiązanie łączności na zapasowej częstotliwości. Nadawanie telegramów literowych i cyfrowych. Powrót do miejsca zakwaterowania z pracą w marszu, przejście na falę roboczą. Zakończenie pracy.

Praca na radiostacji w kierunkach radiowych w czasie marszu w nocy. Przekazywanie sygnałów. Domarsz w nocy do rejonu wyznaczonego i przekazywanie komend. Nadawanie telegramów literowych i cyfrowych w nocy. Praca w marszu i przejście na falę zapasową i roboczą.

Temat 3 — Praca na radiostacjach w sieciach radiowych

Cel szkolenia:

Nauczyć żołnierzy zasad i sposobów pracy na radiostacjach w sieciach radiowych.

Zagadnienia:

Praca na radiostacjach w sieciach radiowych w dzień. Podanie założenia, rozdanie danych radiowych. Wymiana telegramów, przeka-

zanie komend i meldunków. Nawiązanie łączności na zapasowej częstotliwości. Wymiana telegramów.

Praca na radiostacji w sieciach radiowych na zbliżonych odległościach. Przemarsz do wyznaczonych rejonów, praca w marszu. Sprawdzenie tożsamości korespondenta. Wymiana telegramów, przekazanie telegramów okólnikowych i sygnałów alarmowych, nawiązanie łączności w sieci alarmowej, okopanie radiostacji, przeniesienie radiostacji do pracy w innej sieci radiowej. Przekazywanie funkcji radiostacji głównej, zmiana danych radiowych.

Praca na radiostacji w sieciach radiowych na odległościach normalnych. Przemarsz do wyznaczonych rejonów i praca w marszu. Okopanie radiostacji. Rozwijanie radiostacji na czas, nawiązanie łączności. Wymiana telegramów, przejście na częstotliwość roboczą, zakończenie pracy.

Praca na radiostacji z punktu wynośnego. Wymiana telegramów tekst literowego i cyfrowego.

Powtórzenie zagadnień pracy na radiostacjach w sieciach radiowych w nocy.

Temat 4 — Doskonalenie obsługi radiostacji w rozwijaniu radiostacji, prowadzeniu wymiany radiowej oraz zwijaniu radiostacji

Cel szkolenia:

Doskonalić obsługi radiostacji w prowadzeniu wymiany radiowej.

Zagadnienia:

Organizacja pracy i prowadzenia wymiany na radiostacjach w warunkach i sieciach radiowych, okopanie radiostacji, rozwijanie radiostacji, nawiązanie łączności na czas w terenie na odległościach normalnych. Zwijanie radiostacji.

Przygotowanie i rozwijanie radiostacji do pracy z zastosowaniem wszystkich etatowych anten. Strojenie nadajnika i odbiornika. Nawiązanie łączności w sieciach i kierunkach radiowych. Prowadzenie wymiany radiowej, nadawanie sygnałów alarmowych i meldunków. Przejście z częstotliwości roboczej na zapasową. Przejście do innych sieci radiowych. Praca w marszu, praca z punktu wynośnego. Wybór miejsca dla rozwinięcia radiostacji w terenie z uwzględnieniem typu anten.

Powtórzenie przerobionych zagadnień z pracy na radiostacjach w nocy.

Doskonalenie obsługi w rozwijaniu i zwijaniu radiostacji, organizacja pracy, wymiana telegramów w czasie przewidzianym norma-

mi szkoleniowymi. Zmiana miejsca radiostacji. Nawiązanie łączności, wymiana telegramów na częstotliwości roboczej i zapasowej.

Powtórzenie ćwiczeń słabo opanowanych.

BUDOWA POŁOWYCH LINII ŁĄCZNOŚCI

Temat 1 — Budowa połowych linii przewodowych

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z zasadami i nauczyć praktycznej budowy linii przewodowej w różnych warunkach terenowych.

Z a g a d n i e n i a :

Przeznaczenie połowych linii przewodowych, sprzęt potrzebny do budowy linii. Dane elektryczne przewodu połowego. Zespół budujący połowe linie przewodowe, jego skład i wyposażenie. Obowiązki funkcyjnych w czasie budowy i zwijania linii.

Praktyczna nauka robienia złącz i mocowań. Wykonanie złącza na przewodzie połowym. Nauka mocowania przewodu połowego do przedmiotów terenowych. Zarabianie końcówek przewodu.

Zasady budowy linii w różnych warunkach terenowych. Zapoznanie się drużyny z obowiązkami funkcyjnych, sposobem ich pracy oraz posługiwania się sprzętem podczas budowy linii. Zapoznanie ze sposobem budowy linii przy przejściach przez szosy, drogi, mos'y, tory kolejowe i przeszkody terenowe. Mocowanie przewodu połowego.

Budowa linii przez osiedla i lasy. Wykonywanie przejść, maskowanie i mocowanie przewodów.

Praktyczna nauka budowy połowych linii przewodowych w terenie urozmaiconym. Postawienie zadań dowódcom drużyn do budowy linii. Postawienie zadań funkcyjnym przez dowódców drużyn. Budowa linii do 3 km. Urządzenie stacji początkowej. Rozwijanie przewodu. Sprawdzanie linii. Maskowanie i mocowanie linii. Urządzenie stacji końcowych. Eksploatacja wybudowanej linii oraz jej ochrona. Omówienie budowy. Postawienie zadań do zwijania linii. Omówienie zajęć.

Doskonalenie w budowie połowych linii przewodowych. Postawienie zadania. Praktyczna budowa linii w tempie przyspieszonym. Urządzenie stacji pośrednich i końcowych. Ochrona i obrona linii. Eksploatacja wybudowanej linii. Zwijanie linii i omówienie zajęć.

Praktyczna budowa linii w transejach. Rozwijanie linii, mocowanie linii, budowa linii na skrzyżowaniach transei. Urządzenie stacji telefonicznej.

Budowa połowych linii przewodowych w lesie. Urządzenie stacji początkowej, rozwijanie i podwieszenie przewodu, zakopywanie przewodu, robienie studzienek do sprawdzania linii, mocowanie linii przez małe przeszkody terenowe.

Budowa połowych linii przewodowych z forsowaniem przeszkody wodnej. Budowa linii z forsowaniem przeszkody wodnej, sposoby zatapiania przewodów i mocowanie. Zachowanie środków bezpieczeństwa. Eksploatacja wybudowanej linii.

Budowa połowych linii przewodowych w maskach przeciwgazowych. Wydanie zadania na budowę linii. Praktyczna budowa linii w maskach p gaz na odległość 3 km. Urządzenie stacji początkowej (końcowej). Budowa linii ze zmianą funkcyjnych. Sprawdzanie linii pod względem technicznym, mocowanie i maskowanie linii. Eksploatacja wybudowanej linii. Ochrona i obrona linii. Zwijanie linii i omówienie zajęć.

Doskonalenie w budowie linii w maskach p gaz na dalsze odległości. Praktyczna budowa linii w terenie skażonym środkami chemicznymi. Eksploatacja linii.

Budowa linii w terenie urozmaiconym. Wydanie zadania. Wybór i rozpoznanie trasy. Budowa linii przez tor kolejowy, osiedle i inne przeszkody terenowe. Podwieszanie linii na drzewach. Zakopywanie przewodu.

Budowa linii w terenie urozmaiconym na większych odległościach. Zmiana funkcyjnych w czasie budowy. Eksploatacja linii i usuwanie uszkodzeń.

Budowa połowych linii przewodowych w nocy. Wydanie zadania do budowy linii w nocy. Praktyczna budowa linii w terenie urozmaiconym. Eksploatacja wybudowanej linii. Organizacja ochrony i obrony linii. Zwijanie linii.

Doskonalenie w budowie linii w nocy w określonym czasie.

T e m a t 2 — Konserwacja i przechowywanie przewodu połowego

Cel szkolenia:

Nauczyć żołnierzy zasad i sposobów konserwacji oraz przechowywania przewodu połowego.

Z a g a d n i e n i a :

Wykonywanie złącz na przewodzie oraz naprawa izolacji. Organizacja i sposób ozokerytowania przewodu połowego. Zapoznanie z obowiązkami funkcyjnych przy ozokerytowaniu przewodu. Zapoznanie z narzędziami niezbędnymi do remontu i konserwacji przewodu.

Praktyczna naprawa izolacji, robienie złączy i ich lutowanie. Czyszczenie przewodu z nadmiaru ozokerytu. Suszenie przewodu, elektryczne sprawdzenie przewodu za pomocą aparatu telefonicznego i przyrządów pomiarowych. Nawijanie przewodu, czokerytowanie.

KIEROWCY SAMOCHODOWI PODODZIAŁÓW LINIOWYCH

Cel szkolenia:

1. Z budowy pojazdów mechanicznych i elektrotechniki samochodowej:

Podnieść u kierowców poziom szkolenia specjalnego drogą przerobienia wybranych zagadnień z budowy pojazdów mechanicznych i elektrotechniki samochodowej. Pogłębić i rozszerzyć znajomość budowy i działania poszczególnych mechanizmów i zespołów samochodu oraz nauczyć kierowców samodzielnego wykrywania i usuwania niesprawności w typowych pojazdach mechanicznych. Zapoznać z podstawowymi zasadami budowy i działania silnika wtryskowego. Rozszerzyć i pogłębić wiadomości z elektrotechniki samochodowej.

2. Z eksploatacji i obsługi technicznej pojazdów mechanicznych:

Pogłębić znajomość zasad eksploatacji pojazdów mechanicznych w wojsku. Wykazać wpływ racjonalnej eksploatacji na zwiększenie przebiegów międzynaprawczych i rolę w tym kierowcy. Nauczyć wypełniania podstawowych dokumentów pojazdu i zapoznać ogólnie z podstawową dokumentacją stosowaną w transporcie cywilnym. Zapoznać z zasadami dokonywania oraz nauczyć przeprowadzania obsługi technicznej, jak: przeglądy codzienne, przeglądy techniczne 1, 2, 3 i 4 + miesięczne apele samochodowe oraz zabiegi konserwacyjne. Nauczyć praktycznego wykonywania czynności związanych z przeglądem technicznym nr 1 i nr 2. Rozszerzyć i pogłębić wiadomości ze służby parkowej.

3. Z wojskowej służby kierowcy:

Nauczyć podstawowych wiadomości dotyczących dokonywania przewozów wojsk i sprzętu transportem samochodowym oraz organizacji marszu kolumn samochodowych. Nauczyć zachowania się kierowcy podczas marszu i na postoju kolumny samochodowej oraz zasad obrony i ochrony pojazdów mechanicznych. Nauczyć znajomości sygnałów służby regulacji ruchu oraz sygnałów i znaków dowodzenia kolumną samochodową.

4. Z nauki jazdy i przepisów ruchu drogowego:

Utrwalić i pogłębić wiadomości z przepisów ruchu kołowego na drogach publicznych. Wpóić kierowcom zasady bezwzględnego przestrzegania przepisów ruchu drogowego i podporządkowania się or-

ganom regulacji ruchu oraz przestrzegania zasad bezpieczeństwa jazdy w mieście i poza miastem. Pogłębić i doskonalić umiejętność prowadzenia pojazdów mechanicznych szczególnie w ciężkich warunkach terenowych i atmosferycznych w terenie skażonym BST i BSP oraz nocą bez świateł.

5. Z materiałów pędnych i smarów:

Zapoznać z zakresem pracy składu MPS w oddziale gospodarczym, zasadami transportowania MPS i sprzętu służby MPS, zasadami bhp przy obchodzeniu się z MPS i produktami specjalnymi oraz wyjaśnić rolę i zadania kierowcy w oszczędzaniu materiałów pędnych i smarów. Nauczyć prawidłowego rozliczenia MPS na podstawie rozkazu wyjazdu.

Wskazówki metodyczne:

Szkolenie samochodowe dla kierowców oddziałów i pododdziałów zmechanizowanych obejmuje zakres materiału fachowego opartego na „Programie szkolenia zawodowego kierowców samochodowych kategorii II-giej” wydanego przez Ministerstwo Komunikacji. Ma to na celu umożliwienie kierowcom szkolącym się na bazie niniejszego programu podniesienia swych kwalifikacji zawodowych w takim zakresie, aby po zwolnieniu do rezerwy mogli w przypadku spełnienia innych pozostałych warunków ubiegać się o dopuszczenie do egzaminu w celu otrzymania pozwolenia kategorii II-giej.

Zajęcia z budowy pojazdów mechanicznych i elektrotechniki samochodowej należy prowadzić w oparciu o typowy sprzęt znajdujący się na wyposażeniu wojska, przy czym wykłady należy jak najbardziej powiązać z praktycznym wykorzystaniem pomocy szkoleniowych tzn. modeli, przekrojów i oryginalnego sprzętu.

Z uwagi na wymagania stawiane kandydatom na kierowców z pozwoleniem kat. II-giej należy rozszerzyć podbudowę teoretyczną przedmiotu a szczególną uwagę zwrócić na opanowanie znajomości budowy, działania i obsługi silników wysokoprężnych. Z elektrotechniki samochodowej nauczyć zwłaszcza umiejętności wykrywania i usuwania niedomagań w instalacji zapłonowej i oświetleniowej.

W przedmiocie „eksploatacja i obsługa techniczna pojazdów mechanicznych” szczególny nacisk położyć na doskonalenie kierowców w praktycznym wykonywaniu podstawowych czynności obsługowych wchodzących w zakres przeglądów technicznych, obsługi nowych i niedotartych pojazdów mechanicznych oraz konserwacji. Zajęcia związane z zagadnieniem walki z wypadkami drogowymi traktować jako szczególnie ważne mając na uwadze konieczność prowadzenia ciągłej akcji zapobiegawczej.

Zajęcia z „wojskowej służby kierowcy“ w maksymalnym stopniu prowadzić jako zajęcia praktyczne w celu wyrobienia u kierowców doskonałej znajomości zasadniczych obowiązków podczas dokonywania przewozów i przemarszów. W praktycznych zajęciach z tego przedmiotu uwzględniać specyfikę warunków wynikających ze stosowania współczesnych środków walki.

Szkolenie z „przepisów ruchu drogowego i nauki jazdy“ traktować jako doskonalenie w praktycznym prowadzeniu pojazdów mechanicznych z maksymalną znajomością zasad ruchu kołowego i przestrzeganiem zasad bezpieczeństwa jazdy po drogach publicznych. Ponadto dla doskonalenia z prowadzenia pojazdów mechanicznych wykorzystywać wszelkie wyjazdy na ćwiczenia, strzelania, manewry itp.

W końcowej fazie szkolenia z nauki jazdy przeprowadzić jazdę sprawdzającą, która pozwoli na określenie stopnia umiejętności prowadzenia pojazdów mechanicznych w różnych warunkach drogowych i atmosferycznych.

W szkoleniu z przedmiotu „materiały pędne i smary“ szczególną uwagę zwrócić na opanowanie przez kierowców umiejętności rozliczania rozkazu wyjazdu (karty drogowej) oraz na zagadnienia oszczędności MPS.

Szkolenie samochodowe prowadzić oddzielnie dla pierwszego i oddzielnie dla drugiego rocznika wg niżej podanego wykazu tematów:

WYKAZ TEMATÓW

Pierwszy rocznik		Drugi rocznik	
Nr tematów	Wyszczególnienie tematów	Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
Budowa pojazdów mechanicznych i elektrotechnika samochodowa			
1	Ogólna charakterystyka i dane taktyczno-techniczne typowych pojazdów mechanicznych	1	Ogólna budowa silnika wysokoprężnego
2	Ogólne określenie pojęcia mocy i sprawności silnika	2	Budowa i działanie silnika wysokoprężnego
3	Układ chłodzenia		
4	Układ smarowania		
5	Układ zasilania		

Pierwszy rocznik		Drugi rocznik	
Nr tematów	Wyszczególnienie tematów	Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
6	Sprzęgło		
7	Skrzynki biegów i rozdzielcze		
8	Przekładnia główna i mechanizm różnicowy		
9	Rama, zawieszenie koła i ogumienie		
10	Układ kierowniczy		
11	Układ hamulcowy		
12	Nadwozie		
13	Zastosowanie prądu elektrycznego w pojazdach mechanicznych		
14	Akumulatory, prądnice samoczynne, regulatory napięcia i natężenia		
15	Bateryjny układ zapłonu		
16	Rozrusznik		
17	Instalacja oświetleniowa w typowych pojazdach mechanicznych		

**Eksploatacja i obsługa techniczna
pojazdów mechanicznych**

1	Zasady eksploatacji pojazdów mechanicznych w wojsku	1	Parki samochodowe i służba parkowa
2	Sposoby zmniejszania zużycia paliwa i rola w tym kierowcy		
3	Przyczyny powstawania nadzwyczajnych wypadków samochodowych i walka z nimi		
4	Zasady obsługi technicznej pojazdów mechanicznych w wojsku		
5	Obsługa codzienna pojazdów mechanicznych		

Pierwszy rocznik		Drugi rocznik	
Nr tematów	Wyszczególnienie tematów	Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
6	Organizacja i czynności przeglądów technicznych		
7	Obowiązki i zadania kierowcy w przygotowaniu pojazdu mechanicznego do eksploatacji jesienno-zimowej i wiosenno-letniej		
8	Prace kontrolno-regulacyjne przy zasadniczych zespołach pojazdu mechanicznego i naprawa bieżąca		

Nauka jazdy i przepisy ruchu drogowego

1	Zasady ruchu drogowego	1	Jazda kontrolna
2	Praktyczne prowadzenie pojazdów mechanicznych		

Wojskowa służba kierowcy

		1	Przewóz wojsk i sprzętu wojskowego transportem samochodowym
		2	Praktyczne ładowanie sprzętu i ładunków na samochody, wyciąganie i formowanie kolumn
		3	Służba regulacji ruchu i sygnały dowodzenia
		4	Ochrona i obrona pojazdów mechanicznych
		5	Przewożenie pojazdów mechanicznych koleją

Materiały pędne i smary

		1	Podstawowe wiadomości z gospodarki MPS w wojsku
		2	Praktyczne tankowanie pojazdów mechanicznych i rozliczanie rozkazu wyjazdu

(Dla pierwszego rocznika)

BUDOWA POJAZDÓW MECHANICZNYCH I ELEKTROTECHNIKA SAMOCHODOWA

Temat 1 — Ogólna charakterystyka i dane taktyczno-techniczne typowych pojazdów mechanicznych

Cel szkolenia:

Nauczyć danych taktyczno-technicznych typowych pojazdów mechanicznych.

Zagadnienia:

Charakterystyka, przeznaczenie i właściwości budowy typowych samochodów, traktorów i motocykli. Dane liczbowe charakterystyki technicznej i taktycznej oraz zastosowanie i wykorzystanie pojazdów mechanicznych znajdujących się na wyposażeniu wojska.

Temat 2 — Ogólne określenie pojęcia mocy i sprawności silnika

Cel szkolenia:

Zapoznać kierowców z podstawowymi pojęciami mocy i sprawności silnika gaźnikowego.

Zagadnienia:

Ogólne określenie pojęcia mocy i sprawności silnika gaźnikowego. Wielkość stopnia sprężania oraz jego wpływ na moc i sprawność silnika. Jednostkowe zużycie paliwa na KM/godz. Wymagania stawiane paliwom w zależności od stopnia sprężania silnika. Podstawowe czynniki oszczędnej pracy silnika.

Temat 3 — Układ chłodzenia

Cel szkolenia:

Zapoznać kierowców z charakterystyką i celem stosowania układu chłodzenia.

Zagadnienia:

Wpływ temperatury wody chłodzącej na pracę silnika. Bilans cieplny silnika. Przyczyny przegrzania i nadmiernego chłodzenia silnika. Sposoby regulacji temperatury wody w układzie chłodzenia.

Systemy chłodzenia, ich wady i zalety. Charakterystyczne cechy budowy układów chłodzenia typowych silników.

Temat 4 — Układ smarowania

Cel szkolenia:

Pogłębić znajomość budowy i działania układu smarowania.

Zagadnienia:

· Tarcie i jego rodzaje. Podstawowe cechy oleju silnikowego. Części silnika wymagające smarowania. Rodzaje smarowania i ich charakterystyka. Rozmieszczenie, budowa i działanie części składowych układu smarowania typowych silników. Obiegi oleju w układzie smarowania. Wietrzenie silników. Wskazówki obsługi układu smarowania typowych silników.

Temat 5 — Układ zasilania

Cel szkolenia:

Pogłębić znajomość budowy i działania elementów układu zasilania.

Zagadnienia:

Rodzaje układów zasilania. Rozmieszczenie, przeznaczenie, budowa i działanie poszczególnych części składowych układu zasilania typowych silników. Zasady wytwarzania mieszanki. Rodzaje mieszanek. Sposoby zapalania i przebieg spalania mieszanki. Budowa i działanie prostego gaźnika. Warunki jakim powinien odpowiadać nowoczesny gaźnik. Budowa i działanie gaźników typowych silników. Regulator maksymalnych obrotów. Wskazówki obsługi i praktyczna regulacja typowych gaźników.

Temat 6 — Sprzęgło

Cel szkolenia:

Rozszerzyć wiadomości o rodzajach, budowie i działaniu sprzęgieł.

Zagadnienia:

Cel stosowania sprzęgła. Rodzaje sprzęgieł i ich charakterystyka. Budowa części składowych sprzęgieł typowych samochodów. Współdziałanie części sprzęgła w czasie włączania i wyłączenia. Wskazówki obsługi i regulacji sprzęgieł typowych samochodów. Zastosowanie sprzęgieł hydraulicznych i ogólna zasada ich działania.

Temat 7 — Skrzynki biegów i rozdzielcze

Cel szkolenia:

Pogłębić znajomość budowy i działania skrzynek biegów i rozdzielczych.

Zagadnienia:

Cel stosowania skrzynki biegów. Typy i rodzaje skrzynek biegów. Charakterystyka i budowa skrzynek biegów typowych samochodów. Współdziałanie części składowych skrzynki biegów podczas włączania kolejnych przekładni. Budowa i działanie mechanizmu zmiany biegów, urządzeń zabezpieczających oraz synchronizatora.

Cel stosowania i rodzaje skrzynek rozdzielczych. Budowa i działanie skrzynek rozdzielczych typowych samochodów. Wskazówki obsługi skrzynki biegów i rozdzielczej. Zasada działania planetarnej i hydraulicznej skrzynki biegów.

Temat 8 — Przekładnia główna i mechanizm różnicowy

Cel szkolenia:

Rozszerzyć znajomość rodzajów głównych przekładni i mechanizmów różnicowych.

Zagadnienia:

Przeznaczenie i rodzaje oraz charakterystyka przekładni głównej. Budowa, działanie przekładni głównej samochodów typowych. Mechanizm różnicowy typowych samochodów. Mechanizm różnicowy samoklinujący, wolne koło. Blokowanie mechanizmu różnicowego. Piasty kół typowych samochodów, ich budowa, zamocowanie i regulacja.

Temat 9 — Rama, zawieszenie koła i ogumienie

Rozszerzyć znajomość budowy kół i ogumienia.

Zagadnienia:

Budowa ram typowych samochodów. Budowa mostów napędowych i osi. Resory i amortyzatory. Rodzaje zawiesznień mostów i osi oraz ich charakterystyka. Konstrukcja zawiesznień mostów i osi w samochodach typowych. Wymagania stawiane kołom i ogumieniu. Rodzaje i budowa kół oraz ogumienia. Cel stosowania kół bliźniaczych. Ogumienie bezdętkowe.

Temat 10 — Układ kierowniczy

Cel szkolenia:

Pogłębić znajomość budowy i działania układu kierowniczego.

Zagadnienia:

Geometria układu kierowniczego. Ustawienie kół przednich samochodu i wpływ jego na prowadzenie i eksploatację. Budowa i współdziałanie części składowych układu kierowniczego. Rodzaje przekładni kierowniczych i ich charakterystyka. Budowa układu kierowniczego typowych samochodów oraz wskazówki regulacji i obsługi. Mechanizm „servo” wspomagający.

Temat 11 — Układ hamulcowy

Cel szkolenia:

Pogłębić znajomość budowy i działania hamulców.

Zagadnienia:

Cel stosowania hamulców. Rodzaje hamulców i ich charakterystyka. Droga hamowania i czynniki wpływające na jej wielkość. Budowa i działanie hamulców hydraulicznych i powietrznych typowych samochodów. Regulacja, odpowietrzanie i obsługiwane hamulców typowych samochodów. Hamulce przyczep samochodowych. Zastosowanie hamulca silnikowego (Skoda 7068).

Temat 12 — Nadwozie

Cel szkolenia:

Zapoznać z typami nadwozi i ich cechami konstrukcyjnymi.

Zagadnienia:

Rodzaje nadwozi typowych samochodów — wymiary, budowa i wyposażenie. Nadwozia szkieletowe i samoniosące. Charakterystyka budowy nadwozi współczesnych samochodów.

Temat 13 — Zastosowanie prądu elektrycznego w pojazdach mechanicznych

Cel szkolenia:

Ugruntować wiadomości o zastosowaniu prądu elektrycznego w pojazdach mechanicznych.

Z a g a d n i e n i a :

Opis urządzeń, przyrządów i aparatów w instalacji typowych samochodów, traktorów i motocykli. Schematy połączeń i obieg prądu w instalacji typowych pojazdów mechanicznych.

T e m a t 14 — Akumulatory, prądnice samoczynne, regulatory napięcia i natężenia

Cel szkolenia:

Pogłębić znajomość budowy i działania elementów instalacji elektrycznej.

Z a g a d n i e n i a :

Budowa akumulatora ołowiowego. Procesy chemiczne zachodzące podczas ładowania i wyładowania. Pojemność i sprawność akumulatorów. Przygotowanie nowego akumulatora do ładowania, praktyczne ładowanie nowych i używanych akumulatorów. Typowe niesprawności, samowyładowanie akumulatorów, zasiarczenie i zwarcie. Okresowy przegląd, doładowywanie, przechowywanie i konserwacja akumulatorów. Zasada działania i budowa prądnicy. Współpraca prądnicy z akumulatorem — regulacja napięcia i natężenia prądu. Charakterystyczne cechy budowy prądnic typowych samochodów, traktorów i motocykli. Niedomagania prądnic, sposoby ich wykrywania i usuwania.

T e m a t 15 — Bateriajny układ zapłonu

Cel szkolenia:

Pogłębić znajomość budowy i działania elementów układu zapłonu.

Z a g a d n i e n i a :

Ogólny schemat układu zapłonu bateriajnego. Części składowe i obwody elektryczne w układzie zapłonu bateriajnego. Budowa i działanie poszczególnych części składowych układu zapłonu typowych pojazdów mechanicznych. Praktyczne ustawienie i regulacja zapłonu silników typowych samochodów i motocykli. Praktyczne wykrywanie i usuwanie niedomagań w układzie zapłonu typowych pojazdów mechanicznych.

T e m a t 16 — Rozrusznik

Cel szkolenia:

Powtórzyć i ugruntować wiadomości o budowie i działaniu rozruszników.

Z a g a d n i e n i a :

Zasada działania i budowa rozrusznika. Rodzaje rozruszników i ich charakterystyka. Budowa, połączenie i działanie rozruszników typowych samochodów i traktorów.

Temat 17 — Instalacja oświetleniowa w typowych pojazdach mechanicznych

Cel szkolenia:

Pogłębić znajomość budowy i działania elementów instalacji oświetleniowej.

Z a g a d n i e n i a :

Schemat instalacji oświetleniowo-sygnalizacyjnej typowych samochodów, traktorów i motocykli. Rozmieszczenie odbiorników prądu i ich połączenie. Praktyczna regulacja i ustawianie przednich świateł w typowych pojazdach mechanicznych. Budowa, połączenia i działanie przyrządów kontrolnych, mierniczych i pomocniczych w instalacji elektrycznej typowych samochodów, traktorów i motocykli.

EKSPLOATACJA I OBSŁUGA TECHNICZNA POJAZDÓW MECHANICZNYCH

Temat 1 — Zasady eksploatacji pojazdów mechanicznych w wojsku

Cel szkolenia:

Nauczyć zasad eksploatacji pojazdów mechanicznych w wojsku.

Z a g a d n i e n i a :

Podział pojazdów mechanicznych w wojsku. Podział pojazdów mechanicznych na grupy eksploatacyjne i zasady użytkowania pojazdów w poszczególnych grupach. Podstawowe dokumenty planowania i ewidencji eksploatacji pojazdów — plany przewozów i plany eksploatacji. Dokumenty ewidencji pracy pojazdów mechanicznych stosowane w wojsku i w transporcie cywilnym oraz sposoby ich prowadzenia. Zasadnicze dokumenty pojazdu i kierowcy wojskowego.

Temat 2 — Sposoby zmniejszania zużycia paliwa i rola w tym kierowcy

Cel szkolenia:

Nauczyć kierowców zasadniczych sposobów zmniejszania zużycia paliwa.

Zagadnienia:

Utrzymanie pojazdów w stałej sprawności technicznej warunkiem ekonomiki jego pracy. Stosowanie właściwej techniki prowadzenia pojazdu, wpływ racjonalnego ładowania i szybkości ruchu na oszczędność zużycia paliwa. Apele miesięczne i roczny przegląd techniczny jako czynniki podnoszące sprawność pojazdów mechanicznych.

Temat 3 — Przyczyny powstawania nadzwyczajnych wypadków samochodowych i walka z nimi

Cel szkolenia:

Zapoznać kierowców z zasadniczymi przyczynami i sposobami walki z wypadkami drogowymi.

Zagadnienia:

Najczęstsze przyczyny powstawania nadzwyczajnych wypadków samochodowych, rodzaje wypadków. Odpowiedzialność kierowcy za spowodowanie wypadku i konsekwencje w stosunku do winnych. Sposoby walki z nadzwyczajnymi wypadkami samochodowymi i rola w tym kierowcy. Organa kontroli i ich uprawnienia. Zachowanie się kierowcy w czasie kontroli pojazdu i dokumentów przez organa kontroli ruchu.

Temat 4 — Zasady obsługi technicznej pojazdów mechanicznych w wojsku

Cel szkolenia:

Pogłębić znajomość zasad obsługi technicznej i konserwacji pojazdów mechanicznych.

Zagadnienia:

Cel, rodzaje i organizacja obsługi technicznej pojazdów mechanicznych w wojsku. Planowanie i realizacja obsługi technicznej. Obsługa codzienna i przeglądy techniczne nr 1, 2, 3 i 4. Kolejność i terminy przeprowadzania obsługi technicznej. Specyfika obsługi technicznej pojazdów nowych i po naprawie. Organizacja obsługi

technicznej w warunkach garnizonowych i polowych. Rola i zadania kierowcy przy wykonywaniu obsługi technicznej. Ogólne zasady przechowywania i konserwacji pojazdów mechanicznych.

T e m a t 5 — Obsługa codzienna pojazdów mechanicznych

Cel szkolenia:

Nauczyć wzorowego przeprowadzenia obsługi codziennej.

Z a g a d n i e n i a :

Cel stosowania i zakres czynności wchodzących w obsługę codzienną. Praktyczne przeprowadzanie przeglądu pojazdu mechanicznego przed wyjazdem, w drodze i po powrocie z drogi.

T e m a t 6 — Organizacja i czynności przeglądów technicznych

Cel szkolenia:

Nauczyć wzorcowego wykonywania planowej obsługi technicznej.

Z a g a d n i e n i a :

Organizacja i czynności wchodzące w zakres przeglądu technicznego nr 1, 2, 3 i 4. Zadania kierowcy przy dokonywaniu kolejnych przeglądów technicznych oraz odpowiedzialność za właściwe przeprowadzenie przeglądu. Praktyczne przeprowadzanie przeglądów technicznych nr 1, 2, 3 i 4. Sposób kontroli pojazdu mechanicznego po dokonaniu przeglądu i rola w tym kierowcy.

T e m a t 7 — Obowiązki i zadania kierowcy w przygotowaniu pojazdu mechanicznego do eksploatacji jesienno-zimowej i wiosenno-letniej

Cel szkolenia:

Ugruntować znajomość zadań kierowcy w przygotowaniu pojazdów mechanicznych do eksploatacji letniej i zimowej.

Z a g a d n i e n i a :

Przygotowanie pojazdu mechanicznego do przejścia na eksploatację zimową. Ocieplenie akumulatora, sprawdzenie i regulacja zapłonu oraz regulacja napięcia i natężenia prądu ładowania. Regulacja gaźnika, uszczelnienie i przemycie układu chłodzenia, ocieplenie chłodnicy, zamiana olejów i smarów. Wskazówki eksploatacji pojazdów mechanicznych w okresie zimowym. Przygotowanie po-

jazdów mechanicznych do eksploatacji wiosenno-letniej. Zamiana olejów i przemycie układu smarowania silnika. Regulacja gaźnika i stopnia ogrzewania mieszanki gazami spalinowymi. Zasady eksploatacji pojazdu mechanicznego w okresie wiosenno-letnim.

Temat 8 — Prace kontrolno-regulacyjne przy zasadniczych zespołach pojazdu mechanicznego i naprawa bieżąca

Cel szkolenia:

Nauczyć praktycznego wykonywania podstawowych prac kontrolno-regulacyjnych.

Zagadnienia:

Praktyczne wykonywanie regulacji gaźnika, regulacji i ustawienia zapłonu, regulacji zaworów, regulacji sprzęgła, regulacji zagłębienia kół zębatach głównej przekładni, regulacji łożysk piast kół, regulacji układu kierowniczego i hamulcowego. Praktyczne wykonywanie naprawy bieżącej silnika, napędu i podwozia. Podstawowe wiadomości dotyczące ruchomych środków naprawczych, ich wyposażenie i wykorzystanie.

NAUKA JAZDY I PRZEPISY RUCHU DROGOWEGO

Temat 1 — Zasady ruchu drogowego

Cel szkolenia:

Pogłębić i rozszerzyć znajomość zasad ruchu drogowego.

Zagadnienia:

Bezpieczeństwo i porządek na jezdni zasadą ruchu drogowego. Konwencja międzynarodowa dotycząca ruchu samochodowego. Ruch jedno i dwukierunkowy oraz okrężny i wielostrumieniowy. Zasada wyprzedzania i wymijania. Zawracanie, cofanie, zatrzymywanie i postój. Znaki drogowe i sygnalizacja regulacji ruchu. Pierwszeństwo przejazdu na skrzyżowaniach. Dozwolona szybkość dla wojskowych pojazdów mechanicznych. Warunki dopuszczania pojazdu mechanicznego do ruchu. Obowiązki i odpowiedzialność kierowcy pojazdu mechanicznego. Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach.

Temat 2 — Praktyczne prowadzenie pojazdów mechanicznych

Cel szkolenia:

Doskonalić technikę prowadzenia pojazdów mechanicznych.

Z a g a d n i e n i a :

Prowadzenie samochodów w mieście o dużym nasileniu ruchu. Jazda w kolumnie w ciężkim terenie, po bezdrożach i drogach leśnych. Jazda w kolumnie dniem i nocą z holowaniem dział i przyczep. Jazda nocą w terenie bez świateł z maksymalną szybkością. Jazda w kolumnie nocą bez świateł w ciężkim terenie z maksymalną szybkością.

Pokonywanie brodów i przeprawa przez przeszkodę wodną. Jazda samochodem po drogach zaśnieżonych, oblodzonych oraz po drogach gliniastych i podmokłych. Prowadzenie samochodów w kolumnie dniem i nocą przez odcinki terenu skażonego BST i BSP. Wyciąganie i ewakuacja ugrzęźniętych pojazdów mechanicznych.

(dla drugiego rocznika)

BUDOWA POJAZDÓW MECHANICZNYCH I ELEKTROTECHNIKA SAMOCHODOWA

T e m a t 1 — Ogólna budowa silnika wysokoprężnego

Cel szkolenia:

Nauczyć kierowców ogólnych zasad budowy silnika wysokoprężnego.

Z a g a d n i e n i a :

Zasada działania 4-ro i 6-cio suwowego silnika wtryskowego. Ogólna budowa silnika wysokoprężnego i porównanie go z silnikiem gaźnikowym. Paliwa stosowane do silników wtryskowych.

T e m a t 2 — Budowa i działanie silnika wysokoprężnego

Cel szkolenia:

Nauczyć kierowców cech budowy i sposobu pracy poszczególnych zespołów silnika wysokoprężnego.

Z a g a d n i e n i a :

Budowa kadłuba oraz typy komór sprężania. Charakterystyczne cechy budowy mechanizmu korbowego i rozrządczego oraz fazy rozrządu. Budowa i działanie układu chłodzenia i smarowania. Układ zasilania — budowa i działanie poszczególnych elementów układu zasilania. Obieg paliwa. Budowa i zasada działania pompy wtrys-

kowej o stałym i zmiennym skoku tłoczka. Wtryskiwacze — rodzaje, budowa i działanie. Regulacja momentu wtrysku paliwa. Budowa i działanie regulatora obrotów odśrodkowego i pneumatycznego. Praktyczna obsługa układu zasilania. Urządzenia rozruchowe silników wysokoprężnych. Instalacja elektryczna silnika wysokoprężnego.

EKSPLOATACJA I OBSŁUGA TECHNICZNA POJAZDÓW MECHANICZNYCH

Temat 1 — Parki samochodowe i służba parkowa

Cel szkolenia:

Pogłębić wiadomości o pracy w parkach samochodowych oraz o służbie parkowej.

Zagadnienia:

Podstawowe wiadomości o organizacji parków stałych i polowych. Zasadnicze wymogi taktyczne i techniczne przy urządzaniu parków samochodowych. Elementy parku samochodowego, ich przeznaczenie i wykorzystanie. Organizacja pracy w parku samochodowym. Znajomość instrukcji pracy w parku, instrukcji alarmowej i przeciwpożarowej oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy. Miesięczne apele samochodowe — roczny przegląd techniczny, odpowiedzialność kierowcy za utrzymanie powierzonego pojazdu w stałej gotowości bojowej i technicznej. Organizacja i zadania służby parkowej. Obowiązki i prawa osób pełniących służbę parkową. Pełnienie służby parkowej, służby dyżurnego parku i służby na PKT.

NAUKA JAZDY I PRZEPISY RUCHU DROGOWEGO

Temat 1 — Jazda kontrolna

Cel szkolenia:

Sprawdzić stopień opanowania umiejętności praktycznego prowadzenia pojazdu mechanicznego w różnych warunkach terenowych i atmosferycznych.

Zagadnienia:

Jazda kontrolna w mieście i w terenie.

WOJSKOWA SŁUŻBA KIEROWCY

Temat 1 — Przewóz wojsk i sprzętu wojskowego transportem samochodowym

Cel szkolenia:

Pogłębić wiadomości o zasadach przewozów transportem samochodowym.

Z a g a d n i e n i a :

Podstawowe wiadomości o organizacji i dokonywaniu przewozów wojsk i sprzętu transportem samochodowym oraz o zasadach organizacji marszu kolumn samochodowych. Zadania kierowcy w przygotowaniu pojazdów mechanicznych do przewozu ludzi i ładunków. Sposoby ładowania na drodze i na placu w stosunku do różnych typów samochodów — normy ładowania. Sposób formowania kolumn i rzutów samochodowych w różnych sytuacjach bojowych i warunkach terenowych, kolejność formowania i wyciągania kolumn. Rejony załadowania, wyładowania oraz punkty przejścia. Rozpoznanie trasy marszu. Zabezpieczenie bojowe i techniczne marszu kolumn samochodowych. Obowiązki kierowcy w czasie dokonywania przewozu i podczas marszu kolumny samochodowej w różnych warunkach terenowych i atmosferycznych oraz noca.

Temat 2 — Praktyczne ładowanie sprzętu i ładunków na samochody, wyciąganie i formowanie kolumn

Cel szkolenia:

Nauczyć praktycznego ładowania i przewozu sprzętu samochodem.

Z a g a d n i e n i a :

Przegląd i przygotowanie samochodu do załadowania i przewozu ludzi i ładunków. Praktyczne ładowanie ludzi i ładunków na poszczególne typy samochodów na drodze i na placu. Przewożenie amunicji, sprzętu i uzbrojenia oraz chorych i rannych. Praktyczne wyciąganie i formowanie kolumny. Zachowanie się kierowcy podczas marszu kolumny i na postojach w wypadku zetknięcia się z nieprzyjacielem, w czasie napadu lotniczego nieprzyjaciela i w razie użycia nowoczesnych środków walki.

Temat 3 — Służba regulacji ruchu i sygnały dowodzenia

Cel szkolenia:

Pogłębić znajomość zadań służby regulacji ruchu.

Zagadnienia:

Znaczenie, organizacja, praca i obowiązki służby regulacji ruchu. Obowiązki regulującego ruch, komendanta posterunku regulacji ruchu, obowiązki stałych i ruchomych posterunków regulacji ruchu. Punkty i posterunki regulacji ruchu. Drogowskazy, znaki i napisy oraz ich stosowanie. Sygnały regulacji ruchu i ich praktyczna znajomość. Konieczność stosowania sygnałów.

Temat 4 — Ochrona i obrona pojazdów mechanicznych

Cel szkolenia:

Nauczyć praktycznie zasad ochrony i obrony pojazdów mechanicznych.

Zagadnienia:

Zadania kierowcy w ochronie i obronie pojazdów mechanicznych w marszu i na postoju. Praktyczne okopywanie i maskowanie pojazdów. Konieczność stosowania sygnałów.

Temat 5 — Przewożenie pojazdów mechanicznych koleją

Cel szkolenia:

Pogłębić znajomość zasad przewozu pojazdów mechanicznych koleją.

Zagadnienia:

Charakterystyka transportu kolejowego. Przygotowanie samochodów do przewozu koleją. Rozpoznanie punktu załadowania. Plan załadowania. Załadowanie — sposób umocowania i zabezpieczenia pojazdów na wagonach. Przewóz — łączność podczas przewozu. Ubezpieczenie i ochrona patom, plot, ppanc, pchem podczas ładowania, przewozu i wyładowania. Organizacja i sposób wyładowania pojazdów mechanicznych z transportu kolejowego.

MATERIAŁY PĘDNE I SMARY

Temat 1 — Podstawowe wiadomości z gospodarki MPS w wojsku

Cel szkolenia:

Pogłębić znajomość zasad gospodarki MPS w wojsku.

Zagadnienia:

Ogólne wiadomości z gospodarki MPS w wojsku. Ogólne wiadomości o paliwach i smarach używanych do typowych pojazdów mechanicznych. Praca składu MPS w oddziale gospodarczym. Urządzenie dystrybucyjne cystern samochodowych. Transportowanie MPS i sprzętu służby MPS. Znaczenie i sposoby oszczędności materiałów pędnych i smarów. Bhp przy obchodzeniu się z MPS i produktami specjalnymi.

Temat 2 — Praktyczne tankowanie pojazdów mechanicznych i rozliczanie rozkazu wyjazdu

Cel szkolenia:

Nauczyć posługiwania się sprzętem MPS oraz rozliczenia rozkazu wyjazdu.

Zagadnienia:

Zapoznanie z typowym sprzętem służby MPS. Praktyczne tankowanie pojazdów mechanicznych. Wypełnianie podstawowych dokumentów gospodarki z uwzględnieniem dodatkowych norm zużycia paliwa.

SZKOLENIE STRZELCÓW WYBOROWYCH

SZKOLENIE TAKTYCZNE

Cel szkolenia:

Nauczyć strzelców wyborowych:

- umiejętnego wybierania i maskowania stanowiska do obserwacji i prowadzenia ognia;
- umiejętnego działania w natarciu i w obronie w różnym terenie, o różnej porze dnia i nocy w warunkach użycia broni masowego rażenia.

Wskazówki metodyczne:

Jak dla pododdziałów piechoty ze szkolenia taktycznego.

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Działanie strzelca wyborowego w walce
2	Działanie pary strzelców wyborowych w natarciu
3	Działanie pary strzelców wyborowych w natarciu w warunkach szczególnych
4	Działanie pary strzelców wyborowych w obronie
5	Działanie pary strzelców wyborowych w obronie w warunkach szczególnych

Temat 1 — Działanie strzelca wyborowego w walce (musztra bojowa)

Cel szkolenia:

Nauczyć umiejętnego działania w walce, zasad urządzania i maskowania stanowiska obserwacyjnego, prowadzenia obserwacji i ognia.

Zagadnienia:

Wybór miejsca do prowadzenia obserwacji w różnym terenie, jego urządzenie i maskowanie. Zasady i sposoby obserwacji terenu. Właściwości pracy strzelca wyborowego w czasie prowadzenia obserwacji w nocy.

Temat 2 — Działanie pary strzelców wyborowych w natarciu (musztra bojowa)

Cel szkolenia:

Nauczyć działania pary strzelców wyborowych w natarciu.

Zagadnienia:

Zajęcie stanowiska ogniowego. Okopywanie się i maskowanie. Rozpoznanie terenu i wyszukiwanie celów. Określenie danych do prowadzenia ognia. Niszczenie wykrytych celów. Wykonanie ataku. Pokonywanie odcinków terenu skażonego. Niszczenie ukazujących

się celów w trakcie natarcia. Udział strzelców wyborowych w odparciu kontrataku nieprzyjaciela. Udział strzelców wyborowych w pościgu.

Temat 3 — Działanie pary strzelców wyborowych w natarciu w warunkach szczególnych (musztra bojowa)

Cel szkolenia:

Nauczyć działania w natarciu w lesie, w górach i w miejscowości.

Z a g a d n i e n i a :

Zasady wybierania stanowiska ogniowego w terenie lesistym, górzystym i w miejscowości. Rozpoznanie terenu i celów.

Wykrywanie celów i niszczenie ich. Wykonanie ataku. Działanie strzelców wyborowych w natarciu w lesie, w terenie górzystym i w miejscowościach. Przenikanie na tyły nieprzyjaciela i niszczenie z zasadzek ważnych celów. Niszczenie celów utrudniających posuwanie się piechoty.

Temat 4 — Działanie pary strzelców wyborowych w obronie (musztra bojowa)

Cel szkolenia:

Nauczyć prawidłowego działania pary strzelców wyborowych w obronie.

Z a g a d n i e n i a :

Działanie pary strzelców wyborowych w okresie organizacji obrony. Wybór miejsca do prowadzenia obserwacji i ognia. Urządzenie i maskowanie stanowiska ogniowego. Dokładne rozpoznanie terenu. Sporządzenie szkicu ognia. Działanie strzelców wyborowych w czasie odparcia ataku nieprzyjaciela. Wybór i ocena celów oraz niszczenie ich. Wskazywanie ważniejszych celów.

Temat 5 — Działanie pary strzelców wyborowych w obronie w warunkach szczególnych (musztra bojowa)

Cel szkolenia:

Nauczyć działania pary strzelców wyborowych w obronie w terenie lesistym, górzystym i w miejscowości.

Z a g a d n i e n i a :

Wybór i urządzenie stanowiska ogniowego w lesie, w górach i w miejscowości. Zapoznanie się z podejściami.

Sporządzenie szkicu ogniowego. Rozpoznanie celów, wybór i ocena ich. Niszczenie ważnych celów. Wskazywanie celów własnym środkiem ogniowym. Urządzenie zasadzek ogniowych. Udział w kontrataku własnych pododdziałów.

SZKOLENIE INŻYNIERYJNE

Wskazówki metodyczne:

Jak dla pododdziałów piechoty ze szkolenia inżynierskiego.

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Urządzenie i maskowanie stanowiska strzelca wyborowego

Temat 1 — Urządzenie i maskowanie stanowiska strzelca wyborowego

Cel szkolenia:

Nauczyć urządzania i maskowania stanowiska strzelca wyborowego w różnym terenie i o różnej porze roku.

Z a g a d n i e n i a :

Urządzenie i maskowanie stanowiska. Sposoby urządzania i wykorzystania terenu pod względem obrony przeciwatomowej do budowy stanowisk. Sposoby maskowania strzelca wyborowego środkami podręcznymi i etatowymi.

U w a g a : Temat 1 przerobić na kursie zimowym i letnim.

SZKOLENIE OGNIOWE

Cel szkolenia i wskazówki metodyczne:

Jak dla pododdziałów piechoty.

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Strzelanie z karabina z celownikiem optycznym do celu nieruchomego w postawie leżąc (strzelanie szkolne pr 1 z kb wyb.)

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
2	Strzelanie z karabina z celownikiem optycznym do celów ukazujących się (strzelanie szkolne nr 2 z kb wyb.)
3	Strzelanie z karabina z celownikiem optycznym do celów ruchomych stojąc w okopie (strzelanie szkolne nr 3 z kb wyb.)
4	Strzelanie z karabina z celownikiem optycznym do celów ukazujących się i zamaskowanych w natarciu (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 1 z kb wyb.)
5	Strzelanie z karabina z celownikiem optycznym do celów ukazujących się i ruchomych w obronie (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 2 z kb wyb.)

Temat 1 — Strzelanie z karabina z celownikiem optycznym do celu nieruchomego w postawie leżąc (strzelanie szkolne nr 1 z kb wyb.)

Cel szkolenia:

Nauczyć strzelców wyborowych:

- znajomości budowy karabina wyborowego
- umiejętności strzelania z kb wyb. do celu nieruchomego.

Doskonalić strzelców wyborowych:

- w znajomości zasad strzelania oraz w prowadzeniu obserwacji i określaniu odległości.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Właściwości bojowe karabina z celownikiem optycznym. Przeznaczenie, budowa i pielęgnacja celownika optycznego. Budowa wspornika. Zasada działania celownika. Sposób obchodzenia się i utrzymanie. Dane liczbowe celownika. Doprowadzenie karabina z celownikiem optycznym do normalnej celności. Utrzymanie i przechowywanie celownika optycznego. Przegląd karabina przez strzelca. Przegląd karabina w stanie złożonym. Budowa i przeznaczenie lunety celownika optycznego i obchodzenie się z lunetą. Niesprawności karabina i celownika optycznego wpływające na celność strzelania.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Zjawisko strzału. Spalanie się prochu, ciśnienie gazów w lufie, ruch pocisku w przewodzie lufy, znaczenie gwintów. Odrzut, jego wpływ na strzelca i broń. Sposoby przeciwdziałania szkodliwemu wpływowi odrzutu. Ruch pocisku w powietrzu. Prędkość początkowa, wpływ siły ciężkości i oporu powietrza na lot pocisku. Tor pocisku i jego elementy. Przewyższenie toru pocisku przy celowniku zwykłym i optycznym. Posługiwanie się tabelą przewyższeń. Wpływ warunków atmosferycznych na celność strzelania. Strzał bezwzględny i jego praktyczne znaczenie. Zboczenie pocisku (derywacja), wpływ jego na lot pocisku, wielkość zboczenia na poszczególnych odległościach, obliczanie poprawek na zboczenie. Rozrzut naturalny i jego przyczyny. Wielkość rozrzutu, określenie średniego punktu trafienia, pasy środkowe rozrzutu.

Dział III — Sposoby strzelania

Nauka celowania z karabina z celownikiem optycznym. Dostosowanie celownika do wzroku. Nastawianie bębena odległościowego i kierunkowego. Przygotowanie się do strzelania w pozycji leżąc z wykorzystaniem podpórki. Złożenie się, celowanie i ściąganie spustu. Doskonalenie w jednolitości celowania celownikiem optycznym. Ładowanie, przeładowanie karabina na czas. Oddanie strzału nabojem szkolnym do celu nieruchomego w pozycji leżąc, klęcząc, siedząc. Rozwiązywanie zadań na określenie poprawek na wiatr i nastawienie bębena kierunkowego. Doskonalenie w strzelaniu nabojem ćwiczebnym do celu nieruchomego leżąc zza ukrycia. Strzelanie przygotowawcze z karabina z celownikiem optycznym na 200 i 300 m. Sprawdzenie przygotowania się do strzelania amunicją sportową.

Strzelanie amunicją bojową.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Określanie odległości na oko: zestawienie osobistej tabeli widoczności do celów żywych i przedmiotów terenowych do 800 m. Zapamiętywanie podstawowych odcinków terenu. Określanie odległości na oko na podstawie widoczności celów i porównania odcinków terenu. Wyszukiwanie celów i określanie odległości do nich za pomocą celownika optycznego w granicach do 500 m. Pojęcie tysięcznej, praktyczne wykorzystanie tysięcznej do oceny odległości. Podstawowe wielkości przedmiotów terenowych. Określanie odległości przy pomocy palców, dłoni, linijki milimetrowej, ołówka, pudełka zapalek, lornetki, muszki i szczyrbinki.

Temat 2 — Strzelanie z karabina z celownikiem optycznym do celów ukazujących się (strzelanie szkolne nr 2 z kb wyb.)

Cel szkolenia:

Nauczyć strzelców wyborowych:

- działania części kb wyb., usuwania zacięć i dokonywania przeglądów
- umiejętności strzelania z kb wyb. do celów ukazujących się.

Doskonalić:

W znajomości zasad strzelania oraz w prowadzeniu obserwacji i określaniu odległości.

Zagadnienia:

Dział I — Znajomość broni

Działanie części karabina, położenie części przed ładowaniem, w czasie ładowania, przy strzale i przy zabezpieczeniu. Charakterystyczne zacięcia karabina. Sposoby zapobiegania i usuwania zacięć w czasie strzelania. Przygotowanie karabina do strzelania amunicją bojową. Przegląd i sprawdzenie karabina oraz celownika optycznego przed strzelaniem.

Przeznaczenie i budowa celownika do strzelań nocnych.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Wpływ warunków atmosferycznych na celność strzału. Tabela poprawek na warunki atmosferyczne — sposoby wykorzystania tabeli i nastaw na bębenkach celownika optycznego. Błędy strzelca zmniejszające celność strzału. Prawdopodobieństwo trafienia, wpływ odległości i wielkości celu na prawdopodobieństwo trafienia. Dobór punktu celowania celownikiem zwykłym i optycznym, określenie poprawek i nastawy celownika optycznego do celów ruchomych i z uwzględnieniem warunków atmosferycznych. Potrzebna ilość amunicji do rażenia celu na różnych odległościach. Określenie wyprzedzenia do celów na różnych odległościach i przy różnych warunkach atmosferycznych.

Dział III — Sposoby strzelania

Sposoby strzelania z postawy klęcząc, siedząc i stojąc. Złożenie się, celowanie i ściąganie spustu. Sposoby strzelania do celów ukazujących się z postawy leżąc i zza ukrycia. Sposoby strzelania z pos-

tawy leżąc z wolnej ręki i z wykorzystaniem podpórki. Sposoby strzelania do celów ukazujących się z przenoszeniem ognia wszerg i w głąb. Szkolenie w celowaniu do celu ukazującego się na 500 m w dowolnych postawach. Doskonalenie w szybkim ładowaniu i przeladowaniu broni. Strzelanie przygotowawcze z karabina z celownikiem optycznym na 600 m. Sprawdzenie przygotowania do strzelania amunicją sportową.

Strzelanie w nocy przy użyciu celownika (noktowizora) do strzelań nocnych. Doprowadzenie celownika z połączenia marszowego w położenie bojowe. Włączenie źródeł zasilania. Obserwacja pola walki i wykrywanie celów przy użyciu celownika. Prowadzenie ognia do celów nieruchomych, ukazujących się i ruchomych. Przerwanie ognia. Doprowadzenie celownika z położenia bojowego w położenie marszowe.

Zasady i sposoby strzelania do celów pływających (morskich). Dobór punktu celowania i momentu otwarcia ognia do celu pływającego, ukazującego się lub ruchomego. Samodzielne strzelanie do różnych celów pływających (morskich) amunicją ćwiczebną (ślepa). Sposoby strzelania do celów pływających w ograniczonej widoczności i w warunkach napadu chemicznego nieprzyjaciela.

Strzelanie amunicją bojową w dzień i w ograniczonej widoczności.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Wybór i urządzenie stanowiska do prowadzenia obserwacji. Rozpoznanie sektora obserwacji. Prowadzenie dziennika obserwacji. Określanie odległości na oko do przedmiotów terenowych i celów na odległościach do 1000 m. Określanie odległości według wielkości kątowych za pomocą lornetki, celownika optycznego i peryskopu.

Zapoznanie z zasadami prowadzenia obserwacji wybrzeża morskiego. Praktyczne prowadzenie obserwacji przy różnych stanach morza i w różnych warunkach atmosferycznych. Określanie odległości do celów pływających (morskich).

Temat 3 — Strzelanie z karabina z celownikiem optycznym do celów ruchomych stojąc w okopie (strzelanie szkolne nr 3 z kb wyb.)

Cel szkolenia:

Nauczyć strzelców wyborowych:

- znajomości i obchodzenia się z celownikiem optycznym;
- umiejętności strzelania z kb wyb. do celów ruchomych.

Doskonalić:

— w znajomości zasad strzelania oraz w obserwacji i określaniu odległości.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Przeznaczenie, budowa i utrzymanie celownika optycznego — doskonalenie. Przygotowanie karabina do strzelania amunicją bojową. Sposoby sprawdzenia karabina i celownika optycznego przed strzelaniem. Sprawdzenie celności karabina i przystrzeliwanie. Nauka o niesprawnościach broni i wpływie ich na celność strzału.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Rozwiązywanie zadań na określenie strzału bezwzględnego do różnych celów przy różnej nastawie celownika oraz na obliczanie pola rażenia. Właściwości strzelania do celów powietrznych. Sporządzanie tabeli wyprzedzeń do spadochroniarzy na różnych odległościach.

Dział III — Sposoby strzelania

Wybór i urządzenie stanowiska ogniowego. Przygotowanie go do strzelania. Określenie wyprzedzenia do celów ruchomych pod różnymi kątami do osi strzału. Dobór punktu celowania. Szkolenie w strzelaniu do celu ruchomego. Branie wyprzedzenia. Dobór punktu celowania do celów ruchomych sposobem wyczekiwania na cel i prowadzenia celu. Doskonalenie jednolitości celowania celownikiem zwykłym i optycznym. Dobór punktu celowania z uwzględnieniem wiatru. Obliczanie poprawek na wiatr i nastawy celownika optycznego. Zasady strzelania w walce: wybór i zajęcie stanowiska ogniowego, rozpoznanie terenu, wybór dozorów, ustalenie odległości do nich. Wyszukiwanie celów, ocena i wybór celów. Wybór chwili otwarcia ognia. Strzelanie do celu ruchomego w postawie stojąc w okopie. Nastawienie bębna odległościowego i kierunkowego. Strzelanie amunicją sportową do celu ruchomego. Strzelanie amunicją bojową.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Porównanie tabel widoczności, wpływ tła i oświetlenia na widoczność przedmiotów terenowych i celów żywych.

Wpływ na pozorną wielkość odcinków podstawowych. Posługiwanie się wzorem DKH-1000. Określanie odległości do celów ży-

wych i przedmiotów terenowych za pomocą celownika zwykłego i optycznego.

Temat 4 — Strzelanie z karabina z celownikiem optycznym do celów ukazujących się i zamaskowanych w natarciu (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 1 z kb wyb.)

Cel szkolenia:

Nauczyć strzelców wyborowych:

- zasad obchodzenia się z kb wyb. i doprowadzania go do normalnej celności;
- umiejętności strzelania z kb wyb. do różnych celów w natarciu.

Doskonalić:

- w znajomości zasad strzelania i sposobach określania odległości i obserwacji pola walki.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Niesprawności karabina i celownika optycznego, ich wpływ na celność. Doskonalenie w przygotowaniu karabina i celownika optycznego do strzelania amunicją bojową. Sposoby sprawdzania karabina i celownika optycznego.

Dział II — Zasady strzelania (teoria strzału)

Działanie pocisku na cel. Zdolność przebijania pocisku. Rozwiązywanie zadań, poprawki na warunki atmosferyczne i dobór punktu celowania do celów ruchomych i powietrznych. Skuteczność ognia i przyczyny, od których zależy obliczanie amunicji potrzebnej do rażenia celu.

Dział III — Sposoby strzelania

Strzelanie do celu ukazującego się z postawy stojąc i kłęcząc z okopu. Strzelanie do celu ukazującego się w otworze strzelniczym. Sposoby strzelania do kilku celów ukazujących się jednocześnie. Przenoszenie ognia z jednego celu na drugi w szerz i w głąb. Strzelanie do celów zamaskowanych. Strzelanie do celów ruchomych, ukazujących się z różnych postaw z przystosowaniem się do terenu. Doskonalenie współpracy pary strzelców wyborowych. Zasady prowadzenia ognia w walce: wyszukiwanie i wskazywanie ce-

łów, wybór i ocena celów, wybór chwili otwarcia ognia. Szkolenie pary strzelców wyborowych w natarciu, otrzymanie i wyjaśnienie zadania, skryte posuwanie się w szykach bojowych pododdziału, zapoznanie się z terenem we wskazanym pasie. Wybór kierunku posuwania się i miejsca do zatrzymania się i strzelanie. Wyszukiwanie celów, ich ocena i wskazywanie, niszczenie celów przez strzelców wyborowych. Strzelanie w ataku i w walce w głębi obrony nieprzyjaciela. Strzelanie amunicją bojową.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Doskonalenie w wyszukiwaniu celów zamaskowanych ukazujących się na krótki czas i określanie odległości do nich oraz w określaniu nastaw celownika optycznego z uwzględnieniem istniejących warunków atmosferycznych. Prowadzenie obserwacji i określanie odległości w natarciu.

T e m a t 5 — Strzelanie z karabina z celownikiem optycznym do celów ukazujących się i ruchomych w obronie (strzelanie pojedynczo-bojowe nr 2 z kb wyb.)

Cel szkolenia:

Nauczyć strzelców wyborowych:

- znajomości różnych rodzajów amunicji;
- umiejętności niszczenia celów ukazujących się i ruchomych w obronie.

Z a g a d n i e n i a :

Dział I — Znajomość broni

Amunicja bojowa i jej rodzaje. Znakowanie. Wybór amunicji do strzelania, przechowywanie jej i obchodzenie się. Doskonalenie znajomości budowy celownika optycznego.

Dział III — Sposoby strzelania

Para strzelców wyborowych w obronie. Wybór, urządzenie i zamaskowanie głównego i zapasowego stanowiska ogniowego. Wybór dczorów i ocena odległości do nich. Sporządzenie szkicu ogniowego. Wyszukiwanie i wskazywanie celów. Określenie odległości i nastaw celownika optycznego oraz dobór punktu celowania. Strzelanie. Doskonalenie współpracy pary strzelców wyborowych na stanowisku ogniowym. Strzelanie do celów ukazujących się i ruchomych stojąc w okopie. Doskonalenie w posługiwaniu się tabelami strzelniczymi i określaniu poprawek na temperaturę, wiatr, położenie

celu. Dobór punktu celowania do celów ruchomych. Doskonalenie pary strzelców wyborowych w obronie (w różnym terenie). Doskonalenie całkowitego przygotowania do strzelania amunicją bojową.

Sposoby strzelania (doskonalenia) w odpieraniu ataku desantu merskiego nieprzyjaciela przy obronie wybrzeża morskiego. Niszczanie celów pływających samodzielnie z przygotowanych stanowisk ogniowych. Dobór punktu celowania, strzelanie i przenoszenie ognia z jednego celu na drugi.

Strzelanie amunicją bojową.

Dział V — Obserwacja i określanie odległości

Doskonalenie prowadzenia obserwacji w obronie przy pomocy celownika optycznego, lornetki i peryskopu.

Doskonalenie w prowadzeniu obserwacji wybrzeża morskiego i określaniu odległości do celów pływających (morskich).

SZKOLENIE OGÓLNOWOJSKOWE I SPECJALNE PODODDZIAŁÓW TRANSPORTOWO-GOSPODARCZYCH

(dla wszystkich szeregowców i podoficerów służby czynnej)

Cel szkolenia:

1. Dać żołnierzom niezbędny zasób wiadomości ogólnowojskowych, politycznych, umiejętności w zakresie wykonywania przez nich prac fachowych, nauczyć ich troskliwego obchodzenia się z powierzonym im sprzętem oraz prawidłowej jego eksploatacji i utrzymania go w nieustannej gotowości.

2. Nauczyć żołnierzy pododdziału transportowo-gospodarczego umiejętnego i terminowego wykonywania prac i zadań w zakresie materiałowo-technicznego zabezpieczenia wojsk w walce w warunkach stosowania przez wojska własne i nieprzyjaciela broni masowego rażenia i innych środków walki, w warunkach szybko rozwijającej się sytuacji bojowej.

Wskazówki metodyczne

1. Czas trwania roku szkoleniowego we wszystkich pododdziałach transportowo-gospodarczych — jak w pododdziałach liniowych. W tygodniu planować 9 godzin szkoleniowych, z czego 4 godziny przeznaczyć na szkolenie polityczne, a 5 na szkolenie ogólnowojskowe, taktykę tyłów i fachowe.

Tematykę i zagadnienia z poszczególnych przedmiotów szkolenia ogólnowojskowego dla pododdziałów transportowo-gospodarczych

w oparciu o podany w programie podział godzin ustala sztab oddziału.

2. Pododdziały transportowo-gospodarcze ukompletować szeregowcami posiadającymi cywilną praktykę w danym zawodzie (kierowca, kucharz, krawiec, szewc, rzeźnik itp.).

3. Typowanie szeregowców do pododdziałów gospodarczych przeprowadzać zgodnie z wytycznymi szkolenia bojowego wojsk lądowych.

4. Szeregowców, którzy z tytułu posiadanego zawodu cywilnego mogą pełnić bez specjalnego przeszkolenia obowiązki w pododdziałach gospodarczych (w aparacie kwatermistrzowskim) po odbyciu przez nich przeszkolenia w pododdziałach liniowych — skierować na stanowiska w pododdziałach gospodarczych (w aparacie kwatermistrzowskim) z takim wyliczeniem, aby co najmniej miesiąc dublowali stanowiska odchodzących do rezerwy specjalistów. Szeregowców nie mających odpowiedniej praktyki zawodowej wymagających fachowego przeszkolenia, skierować na krótkotrwałe nieetatowe kursy, celem przygotowania ich do wykonywania danej specjalności w pododdziałach transportowo-gospodarczych. Kursy organizować oddzielnie dla każdej grupy specjalistów wymagających przeszkolenia (grupy: kucharzy, sanitariuszy, pomocników magazynierów itp). Kursy organizować przy oddziałach posiadających możliwości przeprowadzania praktycznie zajęć fachowych. Program zajęć dla kursów ustala kwatermistrz związku taktycznego. Po zakończeniu kursu, szeregowców skierowywać do pododdziałów gospodarczych i dalsze szkolenie prowadzić zgodnie z programem.

5. Doskonalenie fachowe szeregowców pododdziałów gospodarczych prowadzić w czasie codziennej praktycznej pracy fachowej (praca w warsztatach, magazynach, kuchniach, kancelariach itp.).

6. Ćwiczenia taktyczne pododdziałów, oddziałów i związków taktycznych oraz ćwiczenia dowódczo-sztabowe wykorzystać jako zasadniczy rodzaj praktycznego szkolenia i zgrywania pododdziałów transportowo-gospodarczych. Na ćwiczenia taktyczne oddziałów i związków taktycznych, powoływać pełny stan pododdziałów transportowo-gospodarczych, uzupełniając je w miarę możliwości kosztem innych pododdziałów lub żołnierzami rezerwy zgodnie z ćwiczebnymi etatami. Na ćwiczenia kompanijne i batalionowe powoływać przede wszystkim szeregowców zajmujących etatowe stanowiska gospodarcze w kompaniach i batalionach. Sposób powoływania na ćwiczenia kompanijne i batalionowe pododdziałów transportowo-gospodarczych ustala dowódca pododdziału w zależności od celów wyszkoleniowych danego ćwiczenia.

SZKOLENIE OGÓLNO-WOJSKOWE I TAKTYKA TYŁÓW (25 godzin)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Obowiązki żołnierzy kompanii (plutonu, drużyny), transportowo-gospodarczej
2	Organizacja i zadania kompanii (plutonu, drużyny) transportowo-gospodarczej
3	Organizacja kwatery oddziału i jego zadania w zakresie zabezpieczenia materiałowego i obsługi oddziałów
4	Organizacja pułku (batalionu, dywizjonu)
5	Odpowiedzialność materialna żołnierzy za posiadane wyposażenie osobiste i powierzony im sprzęt oraz środki materiałowe
6	Zasady właściwej i racjonalnej gospodarki w oddziale
7	Zasady zaopatrywania kompanii, plutonu, drużyny (równorzędnych) w różnych rodzajach walki
8	Organizacja ewakuacji z kompanii, plutonu, drużyny (równorzędnych)
9	Organizacja, wyposażenie i przeznaczenie pododdziałów tyłowych oraz punktów zaopatrywania i ewakuacji w batalionie (równorzędnych) w polu
10	Organizacja, wyposażenie pododdziałów i urządzeń tyłowych pułku w polu
11	Ochrona i obrona tyłów w polu
12	Dezaktywacja sprzętu i wyposażenia materiałowego

Temat 1 — Obowiązki żołnierzy kompanii (plutonu, drużyny) transportowo-gospodarczej

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z ich podstawowymi obowiązkami przy uwzględnieniu ogólnych obowiązków szeregowca.

Zagadnienia:

- ogólne obowiązki szeregowca;
- obowiązki wynikające z tytułu zajmowanego stanowiska w pionach poszczególnych specjalności.

Temat 2 — Organizacja i zadania kompanii (plutonu, drużyny) transportowo-gospodarczej

Cel szkolenia:

Zapoznać szeregowców z organizacją i zadaniami kompanii (plutonu, drużyny) transportowo-gospodarczej w garnizonie i w polu.

Zagadnienia:

- struktura organizacyjna kompanii (plutonu, drużyny) transportowo-gospodarczej;
- zadania kompanii (plutonu, drużyny) transportowo-gospodarczej;
- współpraca poszczególnych komórek organizacyjnych kompanii (plutonu, drużyny) transportowo-gospodarczej;
- różnorodność specjalności skupiających się w kompanii (plutonie, drużynie) transportowo-gospodarczej;
- zaopatrywanie żołnierzy w kompanii (plutonie, drużynie) transportowo-gospodarczej.

Temat 3 — Organizacja kwatermistrzostwa oddziału i jego zadania w zakresie zabezpieczenia materiałowego i obsługi oddziału

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z organizacją służb kwatermistrzowskich w oddziale i ich zadaniami w zakresie zabezpieczenia materiałowego i obsługi oddziału.

Zagadnienia:

- struktura organizacyjna kwatermistrzostwa oddziału;
- zależność służbowa żołnierzy kwatermistrzostwa oddziału;
- wyposażenie w sprzęt i środki materiałowe poszczególnych służb kwatermistrzowskich;
- obowiązki służb kwat. w zakresie zabezpieczenia materiałowego i obsługi oddziału;
- specyfika pracy w garnizonie i w polu.

Temat 4 — Organizacja pułku (batalionu, dywizjonu)

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z ogólną organizacją pułku (batalionu, dywizjonu).

Z a g a d n i e n i a :

- ogólna struktura organizacyjna;
- ogólne zadania zasadniczych szczebli organizacyjnych.

T e m a t 5 — Odpowiedzialność materialna żołnierza za posiadane wyposażenie osobiste i powierzony mu sprzęt oraz środki materialowe

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z odpowiedzialnością za powierzone im wyposażenie osobiste, sprzęt i środki materialowe.

Z a g a d n i e n i a :

- podstawowe przepisy określające odpowiedzialność żołnierzy za wyrządzoną szkodę w mieniu wojskowym;
- tryb postępowania w wypadku zaistnienia straty lub szkody spowodowanej niewłaściwym użytkowaniem względnie nadużyciem popełnionym przez żołnierza;
- odpowiedzialność materialna i sądowa winnych powstania strat i szkód w majątku wojskowym.

T e m a t 6 — Zasady właściwej i racjonalnej gospodarki w oddziale

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z właściwym użytkowaniem wyposażenia oraz należytą eksploatacją urządzeń koszarowych i sprzętu, który znajduje się na wyposażeniu w oddziale.

Z a g a d n i e n i a :

- rodzaje wyposażenia osobistego i zasady jego użytkowania;
- wyposażenie obiektów koszarowych, urządzenia techniczne, sanitarne i racjonalna ich eksploatacja;
- sprzęt służb kwatermistrzowskich oraz zasady jego użytkowania.

T e m a t 7 — Zasady zaopatrywania kompanii (plutonu, drużyny) (równorzędnych) w różnych rodzajach walki

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z organizacją zaopatrywania kompanii, plutonu, drużyny w różnych rodzajach walki.

Z a g a d n i e n i a :

- ilość zapasów środków materiałowych w kompanii przy żołnierzu;
- dowóz zaopatrzenia do w/w pododdziałów w zasadniczych rodzajach walki;
- sposób przekazywania (wydawania) zaopatrzenia dla pododdziałów i poszczególnych użytkowników;
- urzutowanie zapasów ruchomych w pododdziale.

T e m a t 8 — Organizacja ewakuacji z kompanii, plutonu, drużyny (równorzędnych).

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z ewakuacją rannych i chorych ludzi oraz sprzętu.

Z a g a d n i e n i a :

- rodzaje ewakuacji, zasady ewakuacji;
- środki transportowe i ich przystosowanie do przeprowadzenia ewakuacji;
- przygotowanie ludzi i sprzętu do ewakuacji z pododdziałów.

T e m a t 9 — Organizacja, wyposażenie i przeznaczenie pododdziałów tyłowych oraz punktów zaopatrywania i ewakuacji w batalionie (równorzędnym) w polu

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z organizacją zaopatrywania i ewakuacji batalionu (równorzędnego).

Z a g a d n i e n i a :

- pododdziały i urządzenia tyłowe na szczeblu batalionu (równorzędnym);
- wyposażenie i przeznaczenie pododdziałów tyłowych oraz punktów zaopatrywania i ewakuacji w batalionie (równorzędnym);
- rozmieszczenie pododdziałów oraz punktów zaopatrywania i ewakuacji w batalionie (równorzędnym) w zasadniczych rodzajach walki,
- przegrupowanie tyłów batalionu w toku walki;
- zapasy ruchomych środków materiałowych na szczeblu batalionu (równorzędnym);
- obrona i ochrona tyłów batalionu (równorzędny).

Temat 10 — Organizacja, wyposażenie pododdziałów i urządzeń tyłowych pułku w polu

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z organizacją i pracą tyłów pułku.

Zagadnienia:

- pododdziały i urządzenia tyłowe pułku;
- rozmieszczenie pododdziałów tyłowych pułku w zasadniczych rodzajach walki;
- wysokość ruchomych zapasów i środków materiałowych pułku;
- drogi dowozu i ewakuacji pułku;
- obrona i ochrona tyłów pułku.

Temat 11 — Ochrona i obrona tyłów — zajęcia praktyczne.

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z zagadnieniami obrony i ochrony tyłów pułku oraz nauczyć ich wykonywania czynności związanych z ochroną i obroną tyłów.

Zagadnienia:

- cel ochrony i obrony urządzeń tyłowych;
- siły i środki do obrony i ochrony oraz sposób ich wykorzystania;
- przygotowanie poszczególnych urządzeń tyłowych do obrony ze szczególnym uwzględnieniem obrony przeciwatomowej;
- sposoby alarmowania w wypadku zagrożenia;
- zachowanie się żołnierzy w chwili ogłoszenia alarmu oraz ich czynności związane z ochroną i obroną poszczególnych urządzeń;
- ckopywanie;
- regulacja ruchu w rejonie tyłów.

Temat 12 — Dezaktywacja sprzętu i wyposażenia materiałowego — zajęcia praktyczne.

Cel szkolenia:

Zapoznać i nauczyć żołnierzy najprostszyc sposobów przeprowadzania dezaktywacji sprzętu i wyposażenia.

Z a g a d n i e n i a :

- ogólne pojęcie o dezaktywacji;
- kto przeprowadza dezaktywację;
- praktyczne sposoby przeprowadzania dezaktywacji w poszczególnych służbach;
- konieczność przeprowadzania dezaktywacji;
- badania sprzętu i wyposażenia po przeprowadzeniu dezaktywacji.

SKOLENIE SANITARNE (14 godzin)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Higiena urzędów kwatermistrzowskich
2	Szkodliwość alkoholu
3	Profilaktyka chorób wenerycznych
4	Pierwsza pomoc przy skażeniach środkami masowego rażenia
5	Praca drużyny sanitarnej na polu walki
6	Praca plutonu medyczno-sanitarnego na polu walki
7	Dane taktyczno-techniczne sprzętu i wyposażenia służby medycznej oddziału

Temat 1 — Higiena urzędów kwatermistrzowskich

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z zasadami przestrzegania higieny w poszczególnych urządzeniach kwatermistrzowskich.

Z a g a d n i e n i a :

- higiena osobista żołnierza;
- higiena izby chorych;
- higiena urzędów sanitarnych;
- higiena pomieszczeń koszarowych i rejonu zakwaterowania;
- higiena urzędów służby żywnościowej;
- higiena urzędów służby mundurowej;
- higiena pracy z materiałami pędnymi i smarami;
- higiena urzędów służby samochodowej.

T e m a t 2 — Szkodliwość alkoholu

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z ujemnymi skutkami wywoływanymi przez nadmierne używanie alkoholu.

Z a g a d n i e n i a :

- alkohol i jego wpływ na organizm;
- objawy zatrucia alkoholem;
- dziedziczne obciążenie w rodzinach alkoholików;
- alkoholizm — źródło przestępczości;
- trzeźwość i jej znaczenie dla społeczeństwa i wojska;

T e m a t 3 — Profilaktyka chorób wenerycznych

Cel szkolenia:

Zaznajomić szeregowców ze skutkami i następstwami chorób wenerycznych.

Z a g a d n i e n i a :

- rodzaje chorób wenerycznych: kiła, rzeżączka i wrzód miękkii;
- zarazki wywołujące choroby weneryczne;
- źródła zakażenia i objawy chorobowe;
- obowiązek zgłaszania się chorego do lekarza i obowiązek wskazania źródła zakażenia;
- następstwa nie leczonych chorób wenerycznych;
- zapobieganie chorobom wenerycznym.

T e m a t 4 — Pierwsza pomoc przy skażeniach środkami masowego rażenia

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z zasadami udzielania pomocy przy skażeniach środkami masowego rażenia.

Z a g a d n i e n i a :

- bojowe środki trujące i ich wpływ na organizm ludzki;
- bojowe środki promieniotwórcze i ich wpływ na organizm ludzki;
- pierwsza pomoc przy skażeniach BST, przy użyciu indywidualnego opatrunku pchem;
- pierwsza pomoc przy skażeniach BSP — sposoby prowadzenia zabiegów sanitarnych.

Temat 5 — Praca drużyny sanitarnej na polu walki (zajęcia praktyczne)

Cel szkolenia:

Nauczyć sanitariuszy wykonywania prac w ramach drużyny sanitarnej kompanii oraz pokazać tę pracę dla pozostałych żołnierzy innych służb.

Zagadnienia:

- wyszukiwanie i udzielanie pomocy rannym przez sanitariusza;
- zabezpieczenie rannego przed powtórny zranieniem i ewakuowanie go do gniazda rannych.

Temat 6 — Praca plutonu medyczno-sanitarnego na polu walki (zajęcia praktyczne)

Cel szkolenia:

Nauczyć sanitariuszy praktycznego udzielania pomocy rannym oraz przeprowadzania ewakuacji przez pluton med.-san. oraz poznać z tą pracą pozostałych żołnierzy.

Zagadnienia:

- praca sanitariuszy noszowych;
- przygotowanie rannego do ewakuacji transportem sanitarnym;
- cel stosowania środków przeciwwstrząsowych;
- dokumentacja etapów ewakuacji.

Temat 7 — Dane taktyczno-techniczne sprzętu i wyposażenia służby medycznej oddziału

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z podstawowymi danymi taktyczno-technicznymi sprzętu i wyposażenia służby medycznej oddziału.

Zagadnienia:

- — samochód sanitarny;
- łaźnia-dezynfektor;
- autorentgen;
- autolaboratorium;
- nosze;
- torba sanitariusza.

SZKOLENIE SAMOCHODOWE (6 godzin)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Przeznaczenie i ogólna budowa samochodu
2	Ogólne zasady eksploatacji samochodów w warunkach garnizonowych i polowych
3	Praktyczne ładowanie na samochody ludzi i sprzętu. Zasady posuwania się kolumn samochodowych po drogach i bezdrożach

Temat 1 — Przeznaczenie i ogólna budowa samochodu

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z przeznaczeniem i ogólną budową samochodu.

Zagadnienia:

- przeznaczenie i rola samochodów w wojsku;
- rodzaje samochodów używanych w wojsku;
- podział samochodów w zależności od budowy i przeznaczenia;
- krótka charakterystyka taktyczno-techniczna samochodów będących na wyposażeniu oddziału;
- ogólna budowa samochodu;
- przeznaczenie i rozmieszczenie poszczególnych zespołów, mechanizmów i układów.

Temat 2 — Ogólne zasady eksploatacji samochodów w warunkach garnizonowych i polowych.

Cel szkolenia:

Zapoznać z ogólnymi zasadami eksploatacji samochodów w warunkach garnizonowych i polowych.

Zagadnienia:

- podział pojazdów mechanicznych;
- sprawność techniczna pojazdów mechanicznych;
- rola kierowcy w utrzymaniu wysokiego stanu technicznego pojazdu;
- przestrzeganie norm załadowczych;
- przestrzeganie przepisów ruchu kołowego;

- wypełnianie i przechowywanie podstawowych dokumentów pojazdu i kierowcy;
- organizacja parków samochodowych stałych i polowych;
- zadania i praca punktu kontroli technicznej.

**Temat 3 — Praktyczne ładowanie na samochody ludzi i sprzętu.
Zasady posuwania się kolumn samochodowych po drogach, i bezdrożach**

Cel szkolenia:

Nauczyć żołnierzy praktycznego ładowania ludzi i sprzętu oraz zasad posuwania się kolumn.

Z a g a d n i e n i a :

- praktyczne ładowanie na samochody ludzi i sprzętu;
- uszykowanie samochodów przed załadowaniem w różnych sytuacjach;
- zbiórka pododdziału ze sprzętem przed, przy i za samochodem;
- rozkazy, komendy i sygnały przy wsiadaniu i wysiadaniu;
- rozmieszczenie ludzi na samochodzie;
- załadowanie sprzętu na samochody;
- rozmieszczenie i umocowanie sprzętu;
- rozładowanie;
- porządek posuwania się samochodów w kolumnie i dowodzenie w marszu;
- utrzymanie tempa i regulaminowych odległości.

SKOLENIE ŻYWNOŚCIOWE (5 godzin)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Należności żywnościowe stosowane w wojsku
2	Zasady organizacji żywienia w oddziale
3	Organizacja pracy kuchni i stołówki żołnierskiej
4	Organizacja żywienia wojska w warunkach polowych na szczeblu kompania-batalion
5	Dane taktyczno-techniczne sprzętu i wyposażenia służby żywnościowej na szczeblu oddziału

Temat 1 — Należności żywnościowe stosowane w wojsku

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z należnościami żywnościowymi stosowanymi w wojsku.

Zagadnienia:

- pojęcie należności żywnościowych dla ludzi;
- zasadnicze i dodatkowe należności żywnościowe;
- zasady stosowania zasadniczej i dodatkowych należności żywnościowych.

Temat 2 — Zasady organizacji żywienia w oddziale

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z zasadami organizacji żywienia zbiorowego wojska.

Zagadnienia:

- ogólne zasady żywienia wojska;
- wpływ racjonalnego żywienia na zdrowie człowieka;
- zasady organizacji żywienia w oddziale.

Temat 3 — Organizacja pracy kuchni i stołówki żołnierskiej

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z organizacją i pracą kuchni i stołówki żołnierskiej.

Zagadnienia:

- kuchnia i stołówka żołnierska — zasadniczymi pomieszczeniami służby żywnościowej;
- organa służbowe w kuchni i stołówce;
- obowiązki drużyny służbowej w kuchni;
- zachowanie się na stołówce oraz zasady posługiwania się przyborami do jedzenia (wykład z pokazem).

Temat 4 — Organizacja żywienia wojska w warunkach polowych na szczeblu kompania, batalion

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z zasadami żywienia w warunkach polowych.

Z a g a d n i e n i a :

- ogólne zasady żywienia wojska w polu — 3-razowe, 2-razowe — żywienie należnościami paczkowymi,
- zasady i warunki użycia należności „R“;
- organizacja i praca batalionowego punktu żywnościowego;
- organizacja i praca kompanijnego punktu wydawania strawy;
- sposoby pobierania żywności z KPWS.

Temat 5 — Dane taktyczno-techniczne sprzętu i wyposażenia służby żywnościowej na szczeblu oddziału

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z podstawowymi danymi taktyczno-technicznymi sprzętu i wyposażenia służby żywnościowej.

Z a g a d n i e n i a :

- rodzaje kuchen polowych;
- skrzynka do gotowania strawy;
- termos polowy;
- zbiornik na wodę.

SKOLENIE MUNDUROWE (5 godzin)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Należności mundurowe i specjalne
2	Przepisy ubiorcze
3	Zasady użytkowania przedmiotów zaopatrzenia mundurowego
4	Organizacja i praca służby mundurowej pułku — batalionu w warunkach garnizonych i polowych
5	Dane taktyczno-techniczne sprzętu i wyposażenia służby mundurowej na szczeblu oddziału.

Temat 1 — Należności mundurowe zasadnicze i specjalne

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z należnościami mundurowymi.

Z a g a d n i e n i a :

- rodzaje zestawów — zestawy zasadnicze, zestawy specjalne;
- uprawnienia do otrzymania przedmiotów mundurowych.

T e m a t 2 — Przepisy ubiorcze

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z przepisami ubiorczymi WP.

Z a g a d n i e n i a :

- skład poszczególnych ubiorów;
- zasady noszenia przedmiotów umundurowania oraz odznak wojskowych;
- odznaki wojsk, broni, służb i specjalności.

T e m a t 3 — Zasady użytkowania przedmiotów zaopatrzenia mundurowego

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z zasadami użytkowania przedmiotów zaopatrzenia mundurowego.

Z a g a d n i e n i a :

- dopasowanie przedmiotów umundurowania;
- rodzaje dokonywanych napraw przedmiotów zaopatrzenia mundurowego przez użytkowników;
- przechowywanie umundurowania w magazynie;
- obowiązki żołnierzy w zakresie poszanowania umundurowania i utrzymania należytego wyglądu zewnętrznego;
- stawianie i zwijanie namiotów oraz ich konserwacja w użyciu.

T e m a t 4 — Organizacja i praca służby mundurowej pułku w warunkach polowych

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z pracą służby mundurowej w warunkach polowych na szczeblu pułku.

Z a g a d n i e n i a :

- zaopatrywanie w przedmioty mundurowe;

- organizacja kąpeli szeregowców i wymiana bielizny osobistej;
- remont obuwia i umundurowania;
- zapasy przedmiotów mundurowych.

Temat 5 — Dane taktyczno-techniczne sprzętu i wyposażenia służby mundurowej na szczeblu oddziału

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z danymi taktyczno-technicznymi sprzętu i wyposażenia służby mundurowej na szczeblu oddziału.

Zagadnienia:

- samochód — łaźnia;
- samochód — warsztat szewski;
- samochód — warsztat krawiecki;
- magazyn na przyczepie;
- maszyny warsztatowe (szewskie, krawieckie);
- rodzaje i przeznaczenie namiotów.

SKOLENIE MPS (3 godziny)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Ogólne zasady prowadzenia gospodarki MPS na szczeblu oddziału gospodarczego
2	Zasady zaopatrywania w MPS pojazdów mechanicznych w warunkach polowych
3	Dane taktyczno-techniczne podstawowego sprzętu i wyposażenia służby MPS na szczeblu oddziału

Temat 1 — Ogólne zasady prowadzenia gospodarki MPS na szczeblu oddziału gospodarczego

Cel szkolenia:

Nauczyć żołnierzy prowadzenia racjonalnej gospodarki MPS.

Zagadnienia:

- materiały pędne, oleje, smary i produkty specjalne oraz ich zastosowanie;

- zasadnicze eksploatacyjne normy zużycia MPS na pojazdy mechaniczne oraz normy dodatkowe;
- sposób zaopatrywania w MPS pojazdu mechanicznego w garnizonie;
- zasady zbierania przepracowanych olejów i produktów specjalnych;
- zasady bezpieczeństwa przy obchodzeniu się z pustą tarą MPS.

Temat 2 — Zasady zaopatrywania w MPS pojazdów mechanicznych w warunkach polowych

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z zasadami organizacji i pracy służby MPS pułku w warunkach polowych.

Zagadnienia:

- pojęcie jednostki napełnienia, ilość i urzutowanie zapasów ruchomych MPS;
- sposoby tankowania pojazdów mechanicznych i wozów bojowych;
- zasady przestrzegania bezpieczeństwa ppoż. w rejonie rozmieszczenia składów MPS.

Temat 3 — Dane taktyczno-techniczne podstawowego sprzętu i wyposażenia służby MPS na szczeblu oddziału gospodarczego

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z danymi taktyczno-technicznymi podstawowego sprzętu i wyposażenia służby MPS na szczeblu oddziału gospodarczego.

Zagadnienia:

- cysterny samochodowe;
- cysterny — przyczepy samochodowe;
- pompy motorowe;
- beczki stalowe lakierowane 200 l;

- lejki do kanistrów;
- pistolety nalewcze;
- bańki 5-cio litrowe.

SZKOLENIE WETERYNARYJNE (2 godziny)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Choroby odzwierzęce
2	Opieka nad zwierzętami w wojsku

Temat 1 — Choroby odzwierzęce

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z występującymi chorobami odzwierzęcymi oraz sposobami przeciwdziałania w celu ochrony zdrowia żołnierza.

Z a g a d n i e n i a :

- gruźlica;
- wagrzyca;
- włośnica;
- zranienie;
- badanie zwierząt rzeźnych i mięsa.

Temat 2 — Opieka nad zwierzętami w wojsku

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy ze sposobem doglądu zwierząt oraz ich wykorzystaniem w wojsku (konie i psy).

Z a g a d n i e n i a :

- pomieszczenie dla zwierząt;
- utrzymanie;
- pielęgnacja;
- karmienie;
- eksploatacja.

SZKOLENIE KWATERUNKOWE (5 godzin)

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
1	Podstawowe wiadomości o zakwaterowaniu żołnierzy
2	Sprzęt kwaterunkowy, jego użytkowanie i utrzymanie
3	Przepisy przeciwpożarowe — zapobieganie pożarów
4	Budowa i użycie podręcznego sprzętu ppoż.
5	Zasady gaszenia bojowych środków zapalających

Temat 1 — Podstawowe wiadomości o zakwaterowaniu żołnierzy

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z zasadami zakwaterowania żołnierzy.

Zagadnienia:

- ogólne wiadomości o zakwaterowaniu żołnierzy;
- normy należności, ogrzewania, oświetlenia;
- zakwaterowanie stałe w garnizonach, zakwaterowanie przejściowe, obozy, biwakowanie.

Temat 2 — Sprzęt kwaterunkowy, jego użytkowanie i utrzymanie

Cel szkolenia:

Nauczyć żołnierzy zasad użytkowania i eksploatacji sprzętu kwaterunkowego.

Zagadnienia:

- rodzaje sprzętu kwaterunkowego;
- normy należności sprzętu kwaterunkowego na pomieszczenie, drużyny, plutonu i kompanii;
- zasady użytkowania sprzętu kwaterunkowego przez żołnierzy;
- remont i konserwacja sprzętu kwaterunkowego;
- rodzaje sprzętu polowego.

Temat 3 — Przepisy przeciwpożarowe — zapobieganie pożarom

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z przepisami ppoż. i zasadami zapobiegania powstawaniu pożarów.

Zagadnienia:

- ogólne wiadomości o organizacji zabezpieczenia ppoż. w jednostkach wojskowych;

- przyczyny powstawania pożarów;
- profilaktyka przeciwpożarowa;
- instrukcje przeciwpożarowe.

Temat 4 — Budowa i użycie podręcznego sprzętu przeciwpożarowego

Cel szkolenia:

Zapoznać żołnierzy z budową podręcznego sprzętu ppoż. oraz nauczyć ich praktycznie posługiwania się tym sprzętem.

Zagadnienia:

- wstępne wiadomości o rodzajach gaśnic: tetrowych, pianowych, śniegowych i proszkowych oraz sposobach ich użycia;
- hydranty — sposób ich użycia, punkty ppoż.

Temat 5 — Zasady gaszenia bojowych środków zapalających

Cel szkolenia:

Nauczyć żołnierzy gaszenia bojowych środków zapalających.

Zagadnienia:

- bojowe środki zapalające, ich charakterystyka;
- zasady gaszenia bojowych środków zapalających (bomb fosforowych, termitowych, napalmu);

KIEROWCY SAMOCHODOWI W ODDZIAŁACH I PODODDZIAŁACH TRANSPORTOWO-GOSPODARCZYCH

Cel szkolenia:

1. Z budowy pojazdów mechanicznych i elektrotechniki: nauczyć kierowców budowy, obsługi i regulacji najważniejszych mechanizmów i zespołów nowoczesnych samochodów produkcji radzieckiej i polskiej znajdujących się na wyposażeniu wojska oraz pogłębić praktycznie umiejętność wykrywania i usuwania niedomagania w instalacji elektrycznej samochodu.

2. Z eksploatacji i obsługi technicznej pojazdów mechanicznych: utrwalić i pogłębić wiadomości o zasadach eksploatacji wojskowych pojazdów mechanicznych, nauczyć postępowania przy przyjmowaniu przekazywanego pojazdu oraz wypełniania podstawowych dokumentów kierowcy i pojazdu. Rozszerzyć i pogłębić wiadomości ze służby parkowej oraz dotyczące zasad i organizacji przeprowadzania planowej obsługi technicznej. W godzinach parkowych po-

łożyć szczególny nacisk na praktyczne wykonywanie przez kierowców przeglądów technicznych i zabiegów konserwacyjnych.

3. Z służby samochodowej: zapoznać z podstawowymi zasadami dokonywania przewozów wojsk i sprzętu samochodami, nauczyć sygnałów regulacji ruchu i dowodzenia kolumną samochodową oraz zasad obrony i ochrony pojazdów mechanicznych w marszu i na postoju z punktu widzenia ochrony przed działaniem broni masowego rażenia.

4. Z przepisów ruchu drogowego: utrwalić i pogłębić wiadomości z przepisów ruchu kołowego na drogach publicznych. Wpocić kierowcom zasady bezwzględnego przestrzegania przepisów ruchu drogowego i podporządkowania się organom regulacji ruchu oraz przestrzegania zasad bezpieczeństwa jazdy w mieście i poza miastem.

5. Z materiałów pędnych i smarów: zapoznać z zakresem pracy składu MPS i sprzętu służby MPS, zasadami bhp przy obchodzeniu się z MPS i produktami specjalnymi oraz wyjaśnić rolę i zadania kierowcy w oszczędzaniu materiałów pędnych i smarów.

WYKAZ TEMATÓW

Nr tematów	Wyszczególnienie tematów
	Budowa pojazdów mechanicznych
1	Budowa, działanie i regulacja nowoczesnych gaźników
2	Budowa, działanie i regulacja hamulców hydraulicznych i powietrznych
3	Docieranie i regulacja zaworów
4	Elektrotechnika samochodowa
	Eksploatacja i obsługa techniczna pojazdów mechanicznych
1	Zasady eksploatacji pojazdów mechanicznych w wojsku
2	Obsługa techniczna pojazdów mechanicznych
	Służba samochodowa
1	Przewóz wojsk i sprzętu wojskowego transportem samochodowym
2	Służba regulacji ruchu i sygnały dowodzenia
3	Ochrona i obrona pojazdów mechanicznych
	Przepisy ruchu drogowego
1	Zasady ruchu drogowego
	Materiały pędne i smary
1	Podstawowe wiadomości z gospodarki MPS w wojsku

BUDOWA POJAZDÓW MECHANICZNYCH

Temat 1 — Budowa, działanie i regulacja nowoczesnych gaźników

Cel szkolenia:

Ugruntować i pogłębić wiadomości z praktycznej regulacji typowych gaźników.

Zagadnienia:

Charakterystyka techniczna gaźnika K-49A, K-80 i K-82. Budowa i zasada działania nowoczesnych gaźników silników samochodowych. Rozmieszczenie, budowa i działanie poszczególnych urządzeń dawkujących. Praca gaźnika na różnych zakresach obrotów i obciążenia silnika. Budowa i działanie regulatora maksymalnych obrotów silnika. Praktyczna regulacja nowoczesnych gaźników (K-49A, K-80 i K-82).

Temat 2 — Budowa, działanie i regulacja hamulców hydraulicznych i powietrznych

Cel szkolenia:

Pogłębić znajomość budowy i działania hamulców typowych samochodów.

Zagadnienia:

Zasada działania hamulców hydraulicznych. Części składowe układu i ich przeznaczenie. Budowa i działanie hamulców hydraulicznych. Regulacja i odpowietrzanie. Zasada działania hamulców powietrznych — ich wady i zalety. Rozmieszczenie i przeznaczenie części składowych. Budowa i działanie oraz sposób obsługiowania hamulców powietrznych.

Temat 3 — Docieranie i regulacja zaworów

Cel szkolenia:

Nauczyć praktycznej obsługi mechanizmu rozrządczego.

Zagadnienia:

Przygotowanie silnika oraz przyrządów i materiałów do docierania i regulacji zaworów. Wykręcanie świec i zdjęcie głowicy.

Oczyszczenie zaworów i gniazd zaworowych. Docieranie i zamiana zaworów. Oczyszczenie i założenie głowicy. Regulacja zaworów. U uruchomienie silnika, sprawdzenie wyników dotarcia i regulacji zaworów.

T e m a t 4 — Elektrotechnika samochodowa

Cel szkolenia:

Rozszerzyć znajomość budowy i działania samochodowej instalacji elektrycznej.

Z a g a d n i e n i a :

Źródła i odbiorniki prądu w samochodowej instalacji elektrycznej. Akumulator — budowa, działanie i podstawowe zasady obsługi. Zasada działania i budowa prądnicy. Sposób regulacji napięcia i natężenia prądu — samoczynne regulatory. Zasada działania i budowa rozrusznika. Schemat instalacji zapłonowej i obiegi prądu. Budowa i działanie części składowych układu zapłonu. Praktyczne ustawianie i regulacja zapłonu. Wykrywanie i usuwanie najczęstszych niedomagań w układzie zapłonu. Schemat instalacji oświetleniowo-sygnalizacyjnej, rozmieszczenie odbiorników prądu, ich podłączenie i działanie. Niesprawności instalacji oświetleniowej, ich wykrywanie i usuwanie. Praktyczna regulacja i ustawienie przednich latarni w typowych samochodach.

EKSPLOATACJA I OBSŁUGA TECHNICZNA POJAZDÓW MECHANICZNYCH

T e m a t 1 — Zasady eksploatacji pojazdów mechanicznych w wojsku

Cel szkolenia:

Wzwiększyć znajomość zasad eksploatacji pojazdów mechanicznych stosowanych w wojsku.

Z a g a d n i e n i a :

Podział pojazdów mechanicznych na grupy eksploatacyjne i zasady eksploatacji pojazdów mechanicznych w poszczególnych grupach.

Zasada działania hamulców hydraulicznych. Części składowe. Ogólne podstawowe wiadomości o planowaniu, ewidencji i sprawozdawczości z eksploatacji pojazdów mechanicznych. Sprawność

techniczna pojazdów mechanicznych i wpływ jej na gotowość bojową oddziału oraz rola kierowcy w utrzymywaniu wysokiego stanu technicznego powierzonego pojazdu. Postępowanie przy przekazywaniu pojazdów mechanicznego kierowcy.

Wypełnianie i przechowywanie podstawowych dokumentów pojazdu i kierowcy. Organizacja, zakres i obowiązki służby parkowej (rola PKT). Wypadki nadzwyczajne i zapobieganie im.

T e m a t 2 — Obsługa techniczna pojazdów mechanicznych

Cel szkolenia:

Uzupełnić wiadomości dotyczące zasad dokonywania obsługi technicznej pojazdów mechanicznych.

Z a g a d n i e n i a :

Zasady dokonywania planowej obsługi technicznej pojazdów mechanicznych. Praktyczne przeprowadzenie obsługi codziennej, przeglądów technicznych i zabiegów konserwacyjnych.

SŁUŻBA SAMOCHODOWA

T e m a t 1 — Przewóz wojsk i sprzętu wojskowego transportem samochodowym

Cel szkolenia:

Pogłębić i rozszerzyć wiadomości o zasadach wykorzystania transportu samochodowego.

Z a g a d n i e n i a :

Podstawowe wiadomości o organizacji i dokonywaniu przewozów wojsk i sprzętu transportem samochodowym oraz o zasadach organizacji marszu kolumn samochodowych.

Zadania kierowcy w przygotowaniu pojazdów mechanicznych do przewozu ludzi i ładunków. Sposoby ładowania na drodze i na placu do różnych typów samochodów — normy ładowania. Sposób formowania kolumn i rzutów samochodowych w różnych sytuacjach bojowych i warunkach terenowych, kolejność formowania i wyciągania kolumn. Rejony załadowania, wylądowania oraz punkty przejścia. Obowiązki kierowcy w czasie dokonywania przewozu i podczas marszu kolumny samochodowej w różnych warunkach terenowych i atmosferycznych oraz nocą.

Temat 2 — Służba regulacji ruchu i sygnały dowodzenia

Cel szkolenia:

Przypomnieć i rozszerzyć wiadomości o służbie regulacji ruchu.

Z a g a d n i e n i a :

Znaczenie, organizacja, praca i obowiązki służby regulacji ruchu. Obowiązki regulującego ruch, komendanta posterunku regulacji ruchu, obowiązki stałych i ruchomych posterunków regulacji ruchu. Punkty i posterunki regulacji ruchu. Drogowskazy, znaki i napisy oraz ich stosowanie. Sygnały regulacji ruchu i ich znajomość praktyczna. Konieczność stosowania sygnałów dowodzenia w służbie samochodowej, podział sygnałów i ich znajomość praktyczna.

Temat 3 — Ochrona i obrona pojazdów mechanicznych

Cel szkolenia:

Nauczyć praktycznej umiejętności okopywania i maskowania pojazdów mechanicznych.

Z a g a d n i e n i a :

Zadania kierowcy w obronie i ochronie pojazdów mechanicznych w marszu i na postoju. Praktyczne okopywanie i maskowanie pojazdów mechanicznych w terenie z punktu widzenia ochrony przed działaniem broni atomowej.

PRZEPISY RUCHU DROGOWEGO

Temat 1 — Zasady ruchu drogowego

Cel szkolenia:

Pogłębić znajomość zasad ruchu drogowego.

Z a g a d n i e n i a :

Bezpieczeństwo i porządek na jezdni zasadą ruchu drogowego. Ruch jedno i dwukierunkowy oraz okrężny. Zasada wyprzedzania i wymijania, zawracanie i cofanie, zatrzymanie i postój. Dozwolona szybkość dla pojazdów wojskowych. Znaki drogowe i sygnalizacja regulacji ruchu. Pierwszeństwo przejazdu na skrzyżowaniach dróg.

MATERIALY PĘDNE I SMARY

T e m a t 1 — Podstawowe wiadomości z gospodarki MPS w wojsku

Cel szkolenia:

Rozszerzyć podstawowe wiadomości z gospodarki MPS w wojsku.

Z a g a d n i e n i a :

Praca składu MPS w oddziale gospodarczym. Urządzenie dystrybucyjne cystern samochodowych. Transportowanie MPS i sprzętu służby MPS. Znaczenie i sposoby oszczędności materiałów pędnych i smarów i rola w tym kierowcy.

Bhp przy obchodzeniu się z MPS i produktami specjalnymi.

42767/

2.